

מסכת עירובין

פרק א

הלכה א

מתני' מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט, רבי יהודה אומר אינו צריך. והרחב מעשר אמות ימעט, אם יש לו צורת פתח - אף ע"פ שהוא רחב מעשר אמות אינו צריך למעט.

גמ' מבוי שהוא גבוה וכו': ר' יוסה אמר לה סתם, רבי אחא בשם רב, רבנן ילפין לה מפתחו של היכל, ורבי יודה יליף לה מפתח האולם. אם מפתח האולם - דיין ארבעים אמה, דתנינן תמן פתח האולם גבוה ארבעים אמה ורוחב עשרים אמה, תני רבי חייה אפילו ארבעים חמשים אמה, תני בר קפרא אפילו מאה אמה? א"ר אבין ר' יודה כדעתיה ורבנן כדעתהון; דתנינן תמן וכן גשרים המפולשין -

הניח את הקורה עד כ' אמה זה כשר, שהרי יש לזה שם של פתח, ורבי יודה יליף לה מפתח האולם שהיה גבוה יותר מכ' אמות. שואלת הגמ' אם ר' יהודה לומד את זה מפתח האולם, א"כ דיין להתיר שהקורה תהיה עד ארבעים אמה, שזה היה גובה פתח האולם, דתנינן תמן במסכת מדות פתח האולם גבוה ארבעים אמה ורוחב עשרים אמה, והרי תני רבי חייה בדעת ר' יהודה, שאפילו אם הקורה למעלה מארבעים או חמשים אמה המבוי כשר, וכן תני בר קפרא בדעת ר' יהודה, שאפילו אם הקורה למעלה ממאה אמה המבוי כשר, וא"כ מוכח שר' יהודה לא לומד את זה מפתח האולם? אלא א"ר אבין שר' יודה כדעתיה הולך לשיטתו ורבנן כדעתהון; דתנינן תמן לקמן וכן גשרים המפולשין -

מתני' מבוי שהוא גבוה שכתליו גבוהים מעשרים אמה והניח את הקורה על גבי כותלי המבוי ימעט, ויניח את הקורה בתוך כ' אמה, ורבי יהודה אומר אינו צריך. ואם פתח המבוי רחב מעשר אמות, ימעט את רוחב הפתח, כיון שזה נקרא פרצה, אבל אם יש לו לפתח - צורת הפתח (שתי מזוזות ומשקוף) א"כ אף ע"פ שהוא רחב מעשר אמות אינו צריך למעט, כיון שזה נקרא פתח ולא פרצה.

גמ' מבוי שהוא גבוה וכו': מבארת הגמ' את המחלוקת בין ר' יהודה לחכמים; ור' יוסה אמר לה את טעם המחלוקת סתם, היינו בשם עצמו, ורבי אחא אמר את זה בשם רב, שרבנן ילפין לה מפתחו של היכל שהיה גבוה כ' אמות, וכמו שמצינו שזה נקרא פתח, לכך אם הוא

מסכת פרק א [ה"א - דף א] עירובין

מטלטלין תחתיהן בשבת דברי רבי יודה, וחכמים אוסרין, היך מה דתימר תמן אַת רואה את המלתירה כילו יורדת וסותמת, אוף הכא אַת רואה את התיקרה - כילו יורדת וסותמת. היא דעתיה דר' יודה בסוכה, היא דעתיה במבוי. היא דעתהון דרבנן בסוכה, הוא דעתהון במבוי. ולא דמייא, יש דברים כשירים בסוכה ופסולין במבוי, כשירין במבוי ופסולין בסוכה; דוקרנין, כשירין בסוכה ופסולין במבוי, ותני כן הביא ארבעה דוקרנין וסיכך על גביהן - סוכה כשירה מבוי פסול. הדא דתימר גבוהין ג' למעלה מכותלי המבוי, אבל אם אינן גבוהין ג' מכותלי המבוי כשר,

שצריך להבחין שיושבים באויר הסכך (ומעל כ' אמה האדם לא מבחין שהוא יושב באויר הסכך), והוא דעתהון במבוי, ולכך חכמים פוסלים קורה שהיא מעל לכ' אמה. אבל אומרת הגמ' ולא דמייא שלא לכל הדברים מדמים את המבוי לסוכה, שהרי יש דברים כשירים בסוכה ופסולין במבוי, ויש דברים כשירין במבוי ופסולין בסוכה; דהיינו דוקרנין שאם הוא העמיד ארבע עמודים (שיש בראשם פיצול להניח על זה קורה) בארבע פינות הגג וסיכך על גביהם, כשירין בסוכה כיון שאומרים 'גוד אסיק מחיצות' (קירות הבית עולים לכיוון הסכך), וא"כ יש לסוכה הזאת ד' דפנות, אבל ופסולין במבוי שאם הוא הניח שתי עמודים על גבי כותלי המבוי והניח את הקורה על גבי העמודים - המבוי פסול, כיון שצריך להניח את הקורה על גבי כותלי המבוי, ותני כן, הביא ארבעה דוקרנין וסיכך על גביהן - סוכה כשירה מבוי פסול. ואומרת הגמ' הדא דתימר שאם הוא הניח את הקורה על גבי העמודים שבמבוי זה פסול, זה דוקא בשהעמודים גבוהין ג' למעלה מכותלי המבוי, אבל אם אינן גבוהין ג' מכותלי המבוי, כשר כיון שאומרים לבד, וא"כ זה כאילו שהקורה

מטלטלין תחתיהן בשבת דברי רבי יודה, כיון שיש תחת הגשר (לרוחב הגשר) שתי מחיצות גמורות, וזה עושה את המקום לרה"י, ובשני הצדדים האחרים (לאורך הגשר) אומרים פי תקרה יורד וסותם, ולכך מותר לטלטל תחת הגשר, ולא צריך לעשות שם לחי או קורה. וחכמים אוסרין, כיון שחכמים סוברים ששתי מחיצות לא עושה את המקום לרה"י, ולכך הרבים שבוקעים תחת הגשר מקלקלים את המחיצה הנעשית ע"י פי תקרה. וא"כ היך (כמו) מה דתימר תמן שר' יהודה אמר לקמן, שאַת רואה את המלתירה הקורה המחזיקה את הגשר כאילו היא יורדת וסותמת, אוף הכא ר' יהודה אומר שאַת רואה את התיקרה (הקורה) כאילו היא יורדת וסותמת, ולכך הגם שהקורה נמצאת מעל כ' אמה - זה מכשיר את המבוי, אבל חכמים סוברים שאין בקורה משום מחיצה, והיתר הקורה הוא משום היכר, ולכך צריך שהקורה תהיה ניכרת לבני רה"ר, והיות ולא מבחינים בקורה הנמצאת מעל כ' אמה, לכך ימעט. והיא דעתיה דר' יודה בסוכה, שר' יהודה מתיר שהסכך יהיה מעל כ' אמה, והיא דעתיה במבוי. והיא דעתהון דרבנן בסוכה, שפוסלים כשהסכך מעל כ' אמה, כיון

מסכת פרק א [ה"א - דף א] עירובין ג

כשאין בהן רוחב ארבעה, אבל אם יש בהן רוחב ארבעה, אפילו גבוהין כמה כשר. שתי דפנות, כשירות בסוכה ופסולות במבוי, ותני כן שתיים כהילכתן ושלישית אפי' טפח, רבי חייה בשם ר' יוחנן שתיים של ארבעה ארבעה טפחים ושלישית אפילו טפח כשר, ובמבוי עד שיהא מגופף מארבע רוחותיו. רחב מעשר אמות, סוכה כשרה ומבוי פסול, הדלה עליה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גביו פסולה, הדא דתימר על בית סאתיים, אבל יותר מבית סאתיים - נעשית כמחיצה שהוקפה זרעים, שאין מטלטל בה אלא בארבע אמות.

אמות - בסוכה כשרה, כיון שמספיק ג' מחיצות, ובמבוי זה פסול, כיון שזה נקרא פריצה. וכן אם הוא הדלה עליה על הסוכה את הגפן ואת הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גביו פסולה, כיון שצריך לסכך רק בדבר התלוש מהקרקע, אבל אם הוא הדלה את הדברים האלו על גבי המבוי - המבוי כשר גם בלי לחי וקורה, כיון שהמבוי מקורה, ומבוי מקורה (ואפי' אם הקירוי מעל כ' אמה) לא צריך לחי או קורה, היות והוא לא דומה לרה"ר (שהרי כל מה שחכמים אסרו לטלטל במבוי, זה כדי שלא יבואו לטלטל ברה"ר). ואומרת הגמ' הדא דתימר שהמבוי כשר, זה דוקא שהוא הדלה על גבי מבוי קטן, שהוא עד שטח של בית סאתיים (5000 אמות מרובעות), אבל אם המבוי היה יותר מבית סאתיים, א"כ המבוי נעשית כמחיצה שהוקפה לזרעים שאין מטלטלים בה אלא בארבע אמות, דהיינו המקיף שטח שהוא יותר מבית סאתיים שלא לצורך דירת האדם, כגון שהקיף את השדה כדי לשמור על הזרעים, אסור לטלטל שם אלא בד' אמות, והיות והוא לא הדלה את הגפן על גבי המבוי להכשיר את המבוי, לכך זה כמו שהוא הקיף את המבוי שלא לצורך דירת האדם, ולא יוכלו

מונחת על גבי כותלי המבוי, וכן זה דוקא כשאין בהן בעמודים רוחב ארבעה, אבל אם יש בהן רוחב ארבעה, א"כ אפילו אם העמודים גבוהין כמה (הרבה) מעל לכותלי המבוי (אך הקורה נמצאת תוך כ' אמה) כשר, כיון שיש בעמודים שיעור חשוב, לכך הם נחשבים כחלק מכותלי המבוי. וכן שתי דפנות כשירות בסוכה ופסולות במבוי; ותני כן - שתיים כהילכתן ושלישית אפי' טפח, ורבי חייה בשם ר' יוחנן אמר שאפי' אם הוא עשה שתיים (שתי דפנות) של ארבעה ארבעה טפחים, ושלישית אפילו טפח כשר, ומעמיד דופן אחד בצד מזרח ומרחיק ג' טפחים ומעמיד את הדופן השני בצד דרום, וכיון שהעומד מרובה על הפרוץ א"כ זה נחשב שיש כאן (בצד מזרח) דופן בשיעור של ז' טפחים (שזה שיעור סוכה), ומרחיק ג' טפחים מהדופן הדרומי ומניח את הדופן (הקטן) בצד מערב, וכיון שהעומד מרובה על הפרוץ, א"כ זה נחשב שיש כאן (בצד דרום) דופן בשיעור של ז' טפחים. אבל ובמבוי - המבוי יהיה כשר רק עד שיהא מגופף (מוקף מחיצות) מארבע רוחותיו, דהיינו ג' מחיצות וברוח הרביעית הוא מניח לחי או קורה. וכן אם הפתח רחב מעשר

מסכת פרק א [ה"א - דף ב] עירובין

חמתה מרובה מצילתה, בסוכה פסולה ובמבוי כשר. סוכה מקורה פסולה, מבוי מקורה כשר. רבי אמי בשם רב הושעיא לא סוף דבר מקורה, אלא נתן מלתרא יש בו רחב ארבעה טפחים, מתרת את המבוי.

רבי יהודה אומר אינו צריך: רבי אחא רבי חנינא בשם כהנא אין הלכה כרבי יודה, דלא כן מה אנן אמרין, רבי יודה וחכמים תהא הלכה כרבי יודה?! אלא בגין דא"ר יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כדברי המיקל בהלכות עירובין, ואמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי, ומקשינן עליה לא כן אמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי המיקל בהלכות עירובין, סברין מימר יחיד אצל יחיד, הא יחיד אצל חכמים לא,

הגמ' **אלא בגין היות דא"ר יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי שהלכה כדברי המיקל בהלכות עירובין**, וא"כ היינו אומרים שיהיה ההלכה כר' יהודה שהוא מיקל, לכך ר' כהנא צריך לומר שאין הלכה כר' יהודה. וכן היות ואמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי שהלכה כרבי יוחנן בן נורי שאומר שחפצי הפקר קונים שביתה (דהיינו מי שישן בדרך ולא ידע שחשיכה, ולא התכוין לקנות שביתה, אפי"ה יש לו אלפיים אמה לכל רוח דברי ר' יוחנן בן נורי, וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות, כיון שהוא לא התכוין לקנות שם את שביתתו), ומקשינן עליה מדוע ריב"ל צריך לומר שההלכה כר' יוחנן בן נורי, וכי לא כן אמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי שהלכה כדברי המיקל בהלכות עירובין, וא"כ פשוט שהלכה כר' יוחנן בן נורי שמיקל? ותרצנו שסברין מימר היינו אומרים שהכלל שהלכה כדברי המיקל בעירובין נאמר רק כשיחיד נחלק אצל יחיד, אבל הא אם יחיד אצל חכמים היינו אומרים שלא נאמר הכלל שהלכה כדברי המיקל בעירובין, לכך

לטלטל במבוי הזה הגם שהוא מקורה, אא"כ הוא יכשיר את המבוי בלחי או קורה. וכן חמתה מרובה מצילתה – בסוכה פסולה, ובמבוי כשר (אפי"ה בלי לחי או קורה) כיון שלא צריך שהמבוי יהיה מקורה קירוי גמור. וכן סוכה מקורה פסולה כיון שצריך לסכך אותה, ומבוי מקורה כשר. רבי אמי בשם רב הושעיא אומר שלא סוף דבר לא רק אם המבוי מקורה לגמרי הוא כשר הגם שהקירוי מעל כ' אמה, אלא אפי"ה אם הוא רק נתן מלתרא (קורה) שיש בו רחב ארבעה טפחים, היא מתרת את המבוי אפי"ה שהיא מעל כ' אמה, כיון שאומרים בזה פי תקרה יורד וסותם, והגם שחכמים מצריכים שיהיה גם היכר, אבל כיון שהקורה הזאת רחבה הרבה יש בזה היכר, והיא מכשרת את המבוי. רבי יהודה אומר אינו צריך: רבי אחא רבי חנינא בשם ר' כהנא אומר שאין הלכה כרבי יודה, שואלת הגמ' ודלא כן ולולי דברי ר' כהנא מה אנן אמרין מה היינו אומרים, וכי כאשר רבי יודה וחכמים נחלקים תהא הלכה כרבי יודה?! וא"כ מדוע ר' כהנא צריך לומר את זה? מתרצת

מסכת פרק א [ה"א - דף ב] עירובין ה

אתא רבי יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי - ואפילו חכמים חלוקין עליו, וכא תהא הלכה כרבי יודה - ואפילו חכמים החלוקים עליו. שמואל אמר הלכה כדברי המיקל בעירובין, א"ל רב חייה בר אשי כגון ההוא דתנינן תמן וכן גשרים המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי רבי יודה, וחכמים אוסרין, א"ל לא! לעירובין אמרתי ולא מחיצות, סבר כהנא כהדא דשמואל, לפום כן צריך מימר אין הלכה כרבי יודה.

לא אמר אלא למעלה מעשרים, הא בסוף עשרים כשר, ותייא כרב, דרב אמר סוף שיעורין להקל, רבי יוחנן אמר סוף שיעורין להחמיר. רבי חייא בשם רבי יוחנן מבוי שקורתו למעלה מעשרים, נותן קורה בתוך עשרים וממעט בתוך עשרים. אמר רבי יוסה והוא שיהא כל הַכָּשֵׁר קורה בתוך עשרים. רבי חלקיה אמר בשם רבי אחא

הקורה נמצאת למעלה מעשרים אמה, אבל הא אם הקורה נמצאת בסוף עשרים אמה (דהיינו שחלל הפתח הוא כ' אמה) כשר, ותייא וזה הולך כדברי רב, דרב אמר שכאשר נאמר שיעור לאיזה ענין כגון חסרון בגולגולת, שהשיעור הוא עד כאיסר, שסוף שיעורין להקל, ואם נחסר בדיוק בשיעור של כאיסר - הבהמה עדיין כשרה, ורבי יוחנן אמר שסוף שיעורין להחמיר ורק אם יחסר פחות מכאיסר - הבהמה כשרה, וא"כ גם כאן, לשיטת רב אם הקורה נמצאת בסוף כ' אמה - המבוי כשר, ולשיטת ר' יוחנן המבוי יהיה פסול עד שהקורה תהיה בתוך כ' אמה, וכן רבי חייא בשם רבי יוחנן אמר שמבוי שקורתו למעלה מעשרים, נותן קורה אחרת בתוך עשרים וממעט בתוך עשרים. אמר רבי יוסה והוא שיהא כל הַכָּשֵׁר קורה דהיינו שצריך שיהיה עובי מהקורה כדי שתוכל לקבל אריח (כדלקמן) בתוך עשרים. אבל רבי חלקיה אמר בשם רבי אחא, שדברי ר' יוחנן שהקורה צריכה להיות בתוך כ' אמה

אתא רבי יצחק בר נחמן ואמר בשם ר' יהושע בן לוי שהלכה כרבי יוחנן בן נורי - ואפילו שחכמים חלוקין עליו, וא"כ היינו אומרים שגם כאן תהא הלכה כרבי יודה - ואפילו שחכמים החלוקים עליו, לכך ר' כהנא צריך לומר שאין הלכה כר' יהודה. והטעם שכאן אין הלכה כדברי המיקל, זה כמו שמצינו ששמואל אמר שהלכה כדברי המיקל בעירובין, וא"ל רב חייה בר אשי האם גם כגון ההוא דתנינן תמן, וכן גשרים המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי רבי יודה וחכמים אוסרין, יהיה הלכה כר' יהודה? וא"ל שמואל, לא, כיון שרק לעירובין אמרתי שהלכה כדברי המיקל, ולא לענין מחיצות, והיות ואין כאן תחת הגשר מחיצות, לכך לא יוכלו לטלטל תחת הגשר. וכיון שסבר ר' כהנא כהדא דשמואל, לפום כן לכך היה צריך למימר שאין הלכה כרבי יודה, היות ואין כאן מחיצה למבוי.

אומרת הגמ' שהמשנה לא אמרה אלא אם

מסכת פרק א [ה"א - דף ב] עירובין

ו

ואפילו כרב אתיא, דרב אמר שחיטה מחצה למחצה כשירה, ולמה אמר פסולה - מפני מראית העין, שאם תימר שיתן בסוף עשרים, אף הוא נותן למעלה מעשרים. **ימעט:** כיצד ימעט? עושה איסטבא על פתח המבוי ומתיר המבוי. כמה יהא בה? רבי אחא בשם רבי הושעיה ארבעה טפחים כדי מקום, רבי יוסה אומר טפח כדי קורה, חברייא אמרין כל שהוא, הרי אין כאן גובה עשרים אמה על רוחב טפח. לא היה גובה עשרה טפחים צריך לחוק, כמה יחוק? רבי אחא אמר ד' אמות כדי מבוי, רבי יוסה אמר ד' טפחים כדי מקום.

ר' יעקב בר אחא ר' יוסה בשם ר' יוחנן עושה חריץ על פתח המבוי עמוק י'

כל הטפח של הקורה, אלא חלק מהקורה נמצאת בתוך כ' אמה, לכך המבוי כשר. ואומרת הגמ' שאם הקורה לא היה גובה עשרה טפחים מקרקעית המבוי, צריך לחוק בקרקעית המבוי (שהרי אין מחיצה פחותה מ') טפחים, ולכך הקורה צריכה להיות מעל ל' טפחים מקרקעית המבוי, וכמה יחוק? רבי אחא אמר ד' אמות - כדי שיעור מבוי (מבוי שאורכו פחות מד' אמות, לא יכולים להכשירו ע"י לחי או קורה (וכאן לא מספיק לחקוק ד' טפחים כמו לעניין קורה שגובהה מכ' אמה, כיון שאם הקורה גבוהה מעל כ' אמה, בעצם יש כאן מחיצה אלא שזה מחיצה פסולה, לכך מספיק שיש רוחב ד' טפחים שזה שיעור מקום - להכשיר את המבוי, אבל כאן שהקורה נמצאת למטה מ' טפחים א"כ זה לא נחשב למחיצה, לכך צריך לחקוק בשיעור של מבוי שזה ד' אמות)). **ורבי יוסה אמר** שמספיק לחקוק ד' טפחים שזה כדי מקום חשוב.

ר' יעקב בר אחא ור' יוסה בשם ר' יוחנן אומרים שיכולים להתיר את המבוי ע"י שהוא עושה חריץ על פתח המבוי - עמוק י'

ואפילו כרב אתיא זה נאמר גם לשיטת רב, דרב אמר שאומנם מעיקר הדין שחיטה מחצה למחצה כשירה, וא"כ למה המשנה אמרה שאם הוא שחט חצי סימן שזה פסולה - מפני מראית העין שחוששים שמא הוא יטעה וישחט פחות מחצי סימן, וא"כ אותו דבר לעניין הקורה, אומנם מעיקר הדין היה צריך להיות שאם הקורה נמצאת בסוף כ' שהמבוי כשר, אבל מפני החשש שמא הוא יטעה, לכך המבוי פסול - שאם תימר שיתן בסוף עשרים, א"כ יש חשש שמא אף הוא נותן למעלה מעשרים.

ימעט: מבארת הגמ' כיצד ימעט? עושה איסטבא (איצטבא) על פתח המבוי ומגביה את קרקעית המבוי ומתיר את המבוי. ואומרת הגמ' כמה אורך יהא בה באצטבא? רבי אחא בשם רבי הושעיה אומר ארבעה טפחים שזה כדי שיעור מקום חשוב. ורבי יוסה אומר שמספיק טפח, שזה כדי שיעור רוחב הקורה. וחברייא בני הישיבה אמרין שמספיק כל שהוא, כיון שמחמת ההגבהה הרי אין כאן גובה עשרים אמה על רוחב

מסכת פרק א [ה"א - דף ג] עירובין ז

ורחב ד' ומתיר המבוי - בין מבפנים בין מבחוץ, והוא שיהא בתוך ג' לכותלי המבוי, ואפילו כמאן דמר תמן ארבעה, מודי הכא בג', תמן חוץ למבוי, ברם הכא בתוך המבוי. עשה גדר בפתח המבוי גבוה עשרה ורחב ארבעה מתיר המבוי - בין מבפנים בין מבחוץ. היה שם תל, אם מתלקט הוא עשרה טפחים מתוך שלש, צריך קורה, ואם לאו אין צריך. אית תנאי תנאי מתוך ארבע, מאן דמר מתוך שלש - רבנן, מאן דמר מתוך ארבע - ר"מ. היה מונדרן באמצע המבוי, לעליונים נידון משום חריץ, לתחתונים משום גדר.

שבמשך ג' אמות (או יותר) התל מגביה י' טפחים, א"כ המבוי צריך קורה להתירה, כיון שהתל לא נחשב למחיצה היות ונוח הילכו, ואם לאו אלא התל מגביה י' טפחים בפחות מאורך של ג' אמות, שאז לא נוח ללכת עליו, א"כ הרי הוא כמחיצה, והמבוי הזה אין צריך קורה. ואומרת הגמ' שאית תנאי תנאי יש ששנו בברייתא שאפי' אם התל מתלקט י' טפחים מתוך ארבע אמות, זה גם נקרא מחיצה, ואומרת הגמ' שמאן דאמר שרק תל המתלקט י' טפחים מתוך שלש אמות שזה מחיצה, זה הולך כשיטת רבנן, ומאן דאמר שאפי' תל המתלקט י' טפחים מתוך ארבע שזה מחיצה, זה הולך כשיטת ר"מ (הגמ' ידעה שר"מ וחכמים נחלקו בזה, אך לא ידוע לנו היכן). ואומרת הגמ' שאם היה מונדרן (מדרון) באמצע המבוי המפולש (שלא יכולים להכשירו ע"י לחי או קורה). שהוא מתלקט י' טפחים מתוך ג' או ד' אמות (כל אחד לפי שיטתו), א"כ לעליונים - המדרון נידון משום חריץ, ולתחתונים - המדרון נידון משום גדר, וא"כ גם העליונים וגם התחתונים יוכלו להכשיר את המבוי בלחי או קורה, בפתח הסמוך לרה"ר.

ורחב ד' טפחים ומתיר את המבוי, ובין אם החריץ נמצא מבפנים בתוך המבוי, ובין אם החריץ נמצא מבחוץ, החריץ מכשיר את המבוי, כיון שאומרים 'גוד אסיק מחיצות' דהיינו שאנחנו רואים כאילו מחיצות החריץ עולות כלפי מעלה - ומשמשות כלחי, אבל והוא שיהא החריץ בתוך ג' לכותלי המבוי ששם מקום הלחי. ואומרת הגמ' ואפילו כמאן דאמר (רשב"ג) תמן לעניין אם הוא הרחיק את הקורה מכותל המבוי, שאומרים לבוד עד ארבעה טפחים, אבל מודי הכא שאומרים לבוד רק בג' טפחים, כיון שתמן הקורה נמצאת חוץ למבוי - במקום גבוה, אבל ברם הכא לעניין לחי שהוא נמצא בתוך המבוי - במקום הילוך בני האדם, לכך אומרים לבוד רק עד ג' טפחים, כיון שביותר מזה יש כבר מעבר לבני האדם, וזה מקלקל את הלבוד. עשה גדר בפתח המבוי גבוה עשרה ורחב ארבעה (לאו דוקא רחב ד' אלא זה נכתב אגב הרישא), מתיר את המבוי משום לחי, ובין אם הגדר נמצא מבפנים, ובין אם הגדר נמצא מבחוץ. היה שם תל בפתח המבוי, אז אם מתלקט (מגביה) הוא עשרה טפחים מתוך שלש אמות, דהיינו

מסכת פרק א [ה"א - דף ג] עירובין

הרחב מעשר אמות ימעט: כיצד ממעט? נותן מלתרה בפתח המבוי ומתיר המבוי - לרוחב איתמרת, ורבנן עבדין לה אפילו בגבוה. ולא כפרוץ למלואו הוא? נעשית כאכסדרה, רבי מתיר אכסדרה בבית שריי. כמה עמודין היה בה? רבי יעקב בר אחא אמר - ר' חייא ר' יוסה, חד אמר ששה, וחד אמר שמונה, א"ר יעקב בר אחא ולא פליגי, מאן דמר ששה - לא מחשב אילין תרין ברייא, מאן דמר שמונה - מחשב אילין תרין ברייא. רבי יעקב בר אחא בשם ר' אלעזר לא סוף דבר ששה, לא סוף דבר שמונה, אלא אם היו רבים בוקעין בה - אפי' כמה יהו אסורין, אם אין הרבים בוקעין בה - אפי' שנים יהו מותרין, מה דהוה עובדא - הויא עבדה. **אכסדרא** שנפרצה למלואה לרה"ר, רבי לא - רב ורבי יוחנן תריהון אמרין ממלטלין

ומאן דאמר ששה הוא לא מחשב את אילין תרין ברייא הוא לא מחשיב את שני העמודים החיצונים, ומאן דאמר שמונה הוא מחשב את אילין תרין ברייא הוא מחשיב את שני העמודים החיצונים. ואומר רבי יעקב בר אחא בשם ר' אלעזר, שלא סוף דבר ששה, לא סוף דבר שמונה - לא משנה כמה עמודים היו, אלא אם היו רבים בוקעין בה דרך האכסדרה מרה"ר אחת לשניה, א"כ אפי' אם היה כמה עמודים יהיו אסורין, כיון שהרבים מבטלים את הסתימה הנעשית ע"י פי תקרה, ואם אין הרבים בוקעין בה באכסדרה, א"כ אפי' אם היה רק שני עמודים יהיו מותרין, כיון שאומרים פי תקרה יורד וסותם, ומה שאמרנו כמה עמודים היה באכסדרה שרבי התיר, רק סיפרו מה דהוה עובדא הויא עבדה מעשה שהיה כך היה (שהיה שש או שמונה עמודים), אבל אין נפק"מ לדינא.

אכסדרא שנפרצה למלואה לרה"ר, רבי אילא אמר שרב ורבי יוחנן תריהון אמרין שניהם אמרו שמטלטלין בכולה כיון

הרחב מעשר אמות ימעט: מבארת הגמ' כיצד ממעט? נותן מלתרה קורה בפתח המבוי כדי למעט את רוחב הפתח - ומתיר המבוי, ואומרת הגמ' שלרוחב איתמרת אנחנו מדברים שהוא ממעט את רוחב המבוי. ורבנן עבדין לה ובני הישיבה אמרו שאפילו בגבוה שיכולים לתקן את המבוי גם ע"י שמניחים קורה רחבה (ד' טפחים) מעל פתח המבוי, והגם שקורה לא מתירה בפתח רחב מ' אמות, אבל היות והקורה רחבה, אומרים בזה פי תקרה יורד וסותם. שואלת הגמ' וכי זה לא כפרוץ למלואו הוא וכיון שהפתח פרוץ לגמרי א"כ איך מתירים את המבוי ע"י פי תקרה? מתרצת הגמ' שהקורה נעשית כאכסדרה, והרי רבי מתיר אכסדרה בבית שריי (שערים) ע"י פי תקרה. שואלת הגמ' כמה עמודין היה בה בצידי האכסדרה שרבי התיר? מתרצת הגמ' רבי יעקב בר אחא אמר שר' חייא ור' יוסה אמרו בזה, ואחד אמר שהיה באכסדרה ששה עמודים, וחד אמר שהיה שמונה, ואומרת הגמ' א"ר יעקב בר אחא ולא פליגי שאין מחלוקת,

בכולה, שמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות. אמר רבי יוסי ולא מודי שמואל במבוי שהוא מקורה למעלה מעשרים אמה שהוא כשר? אלא מיסבור סבר שמואל - והוא שיהא כל הכשר קורה בתוך עשרים, אתא רבי אחא רבי חנינא בשם רבי הושעיה - והוא שיהא הכשר הקורה בתוך עשרים. אמר רבי יוסי ואפילו דסבר שמואל במבוי המקורה למעלה מעשרים אמה כשר, לא דמי מבוי לאכסדרא, מבוי נעשה לתשמיש בתיים, אלא אכסדרא לא נעשית לתשמיש דבר, אילו מבוי שאינו מקורה ונתן הקורה בתוך עשרים שמא אינו כשר? אילו אכסדרה שאינה מקורה ונתן הקורה בתוך עשרים שמא כלום היא?!

היה רחב חמש עשרה אמה, ר' בא ורב הונא בשם רב עושה פס של ג' אמות וכל שהוא - ומרחיקו מן הכותל שתי אמות, אותו כל שהוא נידון לשם לחי,

פי תקרה יורד וסותם, אלא אכסדרא היות והיא לא נעשית לתשמיש דבר, אלא היא עשויה רק להיות באוירה, לכך לא אומרים בזה פי תקרה יורד וסותם. ואומר ר' יוסי שאפשר להוכיח שיש חילוק בין מבוי לאכסדרה, שהרי אילו מבוי שאינו מקורה ונתן הקורה בתוך עשרים שמא אינו כשר? הרי ודאי שיכולים להכשיר מבוי ע"י קורה, ואילו אכסדרה שאינה מקורה ונתן הקורה בתוך עשרים שמא כלום היא? הרי לא יכולים להכשיר אכסדרה ע"י קורה, כיון שקורה מתרת רק במבוי שיש לה בתיים וחצרות הפתוחים לתוכה, וא"כ כמו שקורה לא מתרת באכסדרה, כך גם פי תקרה לא מתירה באכסדרה.

היה פתח המבוי רחב חמש עשרה אמה, ר' בא ורב הונא בשם רב אומרים, שעושה פס (מחיצה קטנה) של ג' אמות וכל שהוא, ומרחיקו את הפס הזה מן הכותל שתי אמות, וכך המבוי ניתר, כיון שאותו כל שהוא - נידון לשם לחי (ומדובר שאותו כל

שאומרים פי תקרה יורד וסותם, אבל שמואל אמר אין מטלטלין בה אלא בארבע אמות, כיון ששמואל לא סובר שאומרים פי תקרה יורד וסותם. שואלת הגמ' אמר רבי יוסי וכי לא מודי שמואל במבוי שהוא מקורה בקירוי הנמצא למעלה מעשרים אמה שהוא כשר, כיון שאומרים פי תקרה יורד וסותם, וא"כ מדוע שמואל אוסר לטלטל באכסדרה? חוזרת הגמ' ואומרת אלא מיסבור סבר שמואל שיכולים לטלטל במבוי מקורה רק והוא שיהא כל הכשר קורה בתוך עשרים, אבל אם הקירוי למעלה מכ' לא יכולים לטלטל במבוי, כיון שלא אומרים פי תקרה יורד וסותם. וכן אתא רבי אחא ואומר בשם רבי חנינא בשם רבי הושעיה והוא שיהא הכשר הקורה בתוך עשרים. אבל אמר רבי יוסי ואפילו דסבר שמואל במבוי המקורה למעלה מעשרים אמה שהוא כשר, אבל לא דמי מבוי לאכסדרא, כיון שמבוי הוא נעשה לתשמיש בתיים, וכיון שלבתיים יש ד' מחיצות לכך אומרים בזה

מסכת פרק א [ה"א - דף ג] עירובין

והשאר והוא שיהא העומד רבה על החלל. ויעשה פס ארבעה טפחים, ולא כן תני, עושה פס של ארבעה טפחים? א"ר בא בר פפי כדי להתיר שניהן בלא קורה. אית תנאי תנאי מעמיד קנה דוקרן, אית תנאי תנאי עושה פס של ארבעה טפחים, א"ר יוסה הלכה כאומר עושה פס ארבעה טפחים.

תני רשב"ג אומר מבוי שיש לו שני פתחים, נותן קורה באחד מהן ומתיר. רבי אחא בשם רבי לוי - אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל. א"ר בא והוא שהעמיד קנה דוקרן, אבל אם עשה פס ארבעה טפחים - הלכה כרשב"ג, ותני כן, מבוי שיש לו ארבעה פתחים, נותן קורה באחד מהן ומתיר, א"ר יוסי והוא שנתן על האמצעי,

דוקרן אומרים שאתי אורא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל את הקנה, הגם שיש קורה על גבי המבוי. א"ר יוסה הלכה כאומר עושה פס ארבעה טפחים.

תני רשב"ג אומר מבוי שיש לו שני פתחים הסמוכים זה לזה, נותן קורה באחד מהן ומתיר, כיון שקורה נידון משום מחיצה, וא"כ הפתח שיש בו את הקורה כאילו היא סתומה, והמבוי נותר משום עומד מרובה על הפרוץ. **רבי אחא בשם רבי לוי** אמר שאין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, א"ר בא שאין הלכה כרשב"ג דוקא והוא שהעמיד קנה דוקרן בפתח המבוי, בשביל לחלק את פתח המבוי לשנים (כיון שאתי אורא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל את הקנה), אבל אם הוא עושה פס ארבעה טפחים והניח אותו בפתח המבוי, בשביל לחלק את פתח המבוי לשנים, בזה הלכה כרשב"ג, ותני כן וגם למדנו בברייתא מבוי שיש לו ארבעה פתחים דהיינו שחילקו את רוחב פתח המבוי ע"י שלשה פסים במרחקים שווים, נותן קורה באחד מהן ומתיר, א"ר יוסי שהמבוי נותר דוקא והוא שנתן את הקורה על אחד מהפתחים האמצעיים, כיון שאותו פתח -

שהוא - היה רחב או צר מהפס), והשאר (רוחב הפס) מתיר את המבוי, כיון והוא שיהא העומד (רוחב הפס) רבה על החלל על השתי האמות שבצידו, וא"כ כעת רוחב פתח המבוי הוא רק י' אמות, והמבוי כשר. שואלת הגמ' ויעשה פס ארבעה טפחים ויעמיד אותו באמצע המבוי, וזה יחלק את פתח המבוי לשנים, שבכל צד אין י' אמות, וכיון שיש קורה על גבי הפס - לא אומרים שאתי אורא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל את הפס, וכי לא כן תני, עושה פס של ארבעה טפחים? מתרצת הגמ' א"ר בא בר פפי שרב אמר את דבריו במקום שאין לו קורה, ולכך הוא צריך להביא פס ברוחב ג' אמות ומשהו כדי להתיר שניהן (שני הפתחים הנמצאים בשני צידי הפס) בלא קורה. ואומרת הגמ' שאית תנאי תנאי יש ששנו בברייתא שמעמיד קנה דוקרן - קנה שראשו מחודד שיכולים לתקוע אותו בקלות לקרקע, ומעמיד אותו באמצע פתח המבוי, וזה מחלק את פתח המבוי לשנים, שלא יהיה בכל אחד מהם י' אמות, ואית תנאי תנאי ויש ששנו בברייתא שעושה פס של ארבעה טפחים ומעמיד אותו באמצע פתח המבוי, אבל בקנה

מסכת פרק א [ה"א - דף ד] עירובין יא

אבל אם נתן על החיצון - ניהא עומד שכאן מתיר פירצה שכאן, ומי מתיר פירצה שלהלן? א"ר שמי תיפתר כרבן שמעון בן גמליאל, ולית את שמע מינה כלום.

מבוי עקום ומפולש; רבי יוחנן אמר נותן לחי וקורה מיכן, ועושה צורת פתח מיכן, ריש לקיש אמר נותן לחי או קורה ומתיר. על דעתיה דריש לקיש בקשו לעשות להן תקנה, אלו משתמשין עד מקום הכותל, ואלו משתמשין עד מקום הכותל. ולא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת? אלא אלו משתמשות דרך עקמומיות, ואלו משתמשות דרך עקמומיות. ולא נמצאו שתי רשויות

למבוי הזה שני פתחים; **רבי יוחנן אמר** שיש למבוי הזה דין כמבוי מפולש (שניתר רק ע"י צורת הפתח). ולכך **נותן לחי וקורה מיכן** בפתח אחד, **ועושה צורת הפתח מיכן** בפתח השני. אבל **ריש לקיש אמר** שהמבוי הזה הוא לא כמבוי המפולש, כיון שזה כמו שני מבואות, ולכך הוא **נותן לחי או קורה גם** בפתח השני **ומתיר**. ואומרת הגמ' שעל דעתיה דריש לקיש לשיטת ר"ל, אם בקשו בני המבוי לעשות להן תקנה לערב כל אחד ואחד בפני עצמו (היינו החלק שהולך ממזרח למערב, והחלק שהולך מצפון לדרום), א"כ **אלו משתמשין עד מקום הכותל** שממול פתח המבוי שלהם, ו**אלו משתמשין עד מקום הכותל** שממול פתח המבוי שלהם. שואלת הגמ' איך יתכן לומר כך, וכי לא נמצאו שתי רשויות (שתי חצאי המבוי) משתמשות ברשות אחת - בזוית של המבוי, והרי הם לא עירבו זה עם זה? אלא אומרת הגמ' שמותחים קו דמיוני בצורה אלכסונית בזוית המבוי, ואלו משתמשות דרך עקמומיות היינו עד הקו האלכסוני, ואלו משתמשות דרך עקמומיות. שואלת הגמ' עדיין ולא נמצאו שתי רשויות

הרי הוא כסתום, והפתח העומד בצידו לכיוון כותל המבוי נותר משום עומד מרובה על הפרוץ, ומצרפים את שני הפתחים שדינם כסתומים (וא"כ רוב פתח המבוי בצירוף הפסים כסתום), והמבוי נותר בעומד מרובה על הפרוץ. אבל אם הוא נתן את הקורה על הפתח החיצון הסמוך לכותל המבוי, המבוי לא ניתר, כיון שזה ניהא שעומד שכאן היינו הקורה הנמצאת ע"ג הפתח מתירה את הפירצה שכאן את הפתח שתחתיה, אבל ומי מתיר את הפירצה שלהלן מי יתיר את שלושת הפתחים האחרים? בכל אופן היות ולא מוזכר שהברייתא מדברי רשב"ג, א"כ משמע שכולם מודים בזה, וע"כ שלא נחלקו על רשב"ג אלא דוקא כשחילקו את פתח המבוי ע"י קנה דוקרן, אבל אם חילקו את פתח המבוי ע"י פס ד' יהיה הלכה כרשב"ג (וכן בברייתא מדובר שחילקו את פתח המבוי ע"י פס ד'), כיון שזה כאילו שהפתח סתום. אבל א"ר שמי שאין הוכחה מהברייתא הזאת, כיון שתיפתר תעמיד את הברייתא כרבן שמעון בן גמליאל, ולית את שמע מינה כלום שחכמים מודים לרשב"ג.

מבוי עקום שעשוי כמו האות ד' ומפולש ויש

מסכת פרק א [ה"א - דף ד] עירובין

משתמשות ברשות האסורה להן? רב ושמואל; רב כר' יוחנן, ושמואל כר"ל. ר' יוחנן וריש לקיש הוון שריין בשקקה דר' יצחק, ריש לקיש טילטל כדעתיה, ר' יוחנן לא אסר ולא טילטל, א"ר יוחנן הניחו לבני מבוי שיהו שוגגין ואל יהו מזידין. מה טילטל לא טילטל? אין תימר טילטל, מחלפה שיטת ר' יוחנן? אין תימר לא טילטל, יואסר לבני המבוי? ר' יוחנן ביטל רשותו. א"ר אחא כפ ריש לקיש לר' יוחנן וטילטל, א"ר מתניה ויאות, מה טעמא דרבי מאיר?

אוסר על כל בני המבוי? מתרצת הגמ' שר' יוחנן ביטל את רשותו לבני המבוי, ולכך לשיטת ר"ל יכולים לטלטל במבוי הזה. אבל א"ר אחא שכפ (כפה) ריש לקיש לר' יוחנן לטלטל במבוי, ע"י שר"ל הוכיח לר' יוחנן שיכולים להכשיר את המבוי הזה ע"י לחי או קורה, ור' יוחנן הודה לו, ולכך ר' יוחנן טלטל במבוי. א"ר מתניה ויאות, שר' אחא צודק, וחיוב להיות שר' יוחנן חזר בו, כיון שאל"כ היה אסור לטלטל במבוי הזה, שהרי שנינו לקמן: "אמר רבן גמליאל, מעשה בצדוקי אחד (הצדוקים לא מודים בעירוב) שהיה דר עמנו במבוי בירושלים (והצדוקי ביטל להם את רשותו מערב שבת). ואמר לנו אבא (רשב"ג) מהרו והוציאו את הכלים למבוי (כדי לזכות במבוי) עד שלא יוציא (אותו) צדוקי את חפציו למבוי, ואז יתבטל מה שהצדוקי ביטל להם את רשותו) ויאסר עליכם (אבל לאחר שתזכו במבוי, הצדוקי לא יאסור עליהם במה שהוא יוציא את חפציו למבוי. כך ר"מ שנה את דברי ר"ג). רבי יהודה אומר בלשון אחר (שרשב"ג אמר להם) מהרו ועשו צרכיכם במבוי, עד שלא יוציא (אותו) צדוקי חפצים למבוי) ויאסר עליכם (ולא מועיל מה שזכיתם במבוי)". ומבארת הגמ' את המחלוקת; מה טעמא דרבי מאיר שאם כבר זכו במבוי שאותו

משתמשות ברשות האסורה להן, והרי כל מבוי ומבוי הוא פרוץ במילואו למקום האסור לו, שהרי הם לא עירבו יחד? אלא ע"כ שגם לר"ל בני המבוי הזה צריכים לערב יחד. ואומרת הגמ' שגם רב ושמואל נחלקו בזה, ורב סובר כר' יוחנן, ושמואל סובר כר"ל. ואומרת הגמ' שמעשה היה שר' יוחנן וריש לקיש הוון שריין שבתו בשקקה במבוי דר' יצחק, והמבוי היה עקום ומפולש, והתירוהו ע"י לחי או קורה כר"ל, וריש לקיש טילטל כיון שזה הותר כדעתיה כשיטתו, אבל ר' יוחנן לא אסר על בני המבוי לטלטל, אבל ולא טילטל, ור' יוחנן לא אסר על בני המבוי לטלטל, כיון שא"ר יוחנן הניחו לבני המבוי שיהו שוגגין ואל יהו מזידין, שהרי בני המבוי לא ישמעו לר' יוחנן, היות והם תולים בר"ל המתיר לטלטל במבוי הזה. שואלת הגמ' מה ר' יוחנן עשה, האם הוא טילטל במבוי הזה, או שלא טילטל, ואומרת הגמ' שאין תימר אם תאמר שר' יוחנן טילטל, א"כ יהיה ק' שמחלפה שיטת ר' יוחנן שהרי ר' יוחנן אוסר לטלטל במבוי הזה, ואין תימר שר' יוחנן לא טילטל א"כ יואסר לכל בני המבוי לטלטל (גם לשיטת ר"ל). כיון שבעצם ר' יוחנן לא מודה בעירוב הזה, והרי הדין הוא שאם אחד מבני המבוי לא מודה בעירוב – הוא

מסכת פרק א [ה"א - דף ד] עירובין יג

עשו אותו כשוגג אצל מזיד, מה טעמא דרבנן? מכיון שחשודין הן לטלטל כמזידין הן, אמרין ליה אין כיני יעשה שונאין של רבי יוחנן כצדוקי אצל בני המבוי - וְיוֹאָסֵר לְבְנֵי הַמִּבּוּי? אמר רבי יוסי בר' בון צדוקי חשוד לטלטל, וכא מה אית לך. מה נפק מביניהון? היה עשוי כמין פי, ר' יוחנן אמר נותן לחי וקורה מיכן, ועושה צורת פתח מיכן. ריש לקיש אמר אפילו כמה קורות אינן מתירין אותו.

רב ירמיה בשם רב מבוי שנפרץ; מכנגדו ארבעה, מן הצד יותר מעשר. חברייא

שאפילו כמה קורות אינן מתירין אותו את המבוי הזה, היות ולר"ל זה נחשב לשלשה מבואות, והמבוי הנמצא בגג הח' לא יכולים להתיר ע"י לחי או קורה, כיון שהכניסה למבוי הוא מן הצד (מבוי יכולים להתיר בלחי או קורה, רק אם אורכו יותר מרחבו, דהיינו שהכניסה למבוי הוא לכיוון אורך המבוי, אבל אם הכניסה מן הצד, לא יכולים להתירו בלחי או קורה, אלא רק בפסים כדין חצר), והמבואות הנמצאים ברגלי הח' אסורים, היות והם פרוצים במלואם למקום האסור להם, וא"כ יצטרכו להתיר את המבוי הזה ע"י שיעשו פסים, או צורת הפתח, בין המבואות הנמצאים ברגלי הח' למבוי הנמצא בגג הח', ובכניסת המבואות של רגלי הח' יעשה לחי או קורה, ואז כל מבוי ומבוי יכולים לערב לעצמם, או שיעשה פסים או צורת הפתח ברגלי הח', וכולם יערבו יחד.

רב ירמיה בשם רב אומר, **שמבוי שנפרץ;** אז אם הוא נפרץ **מכנגדו** ממול הכניסה של המבוי, השיעור הוא **בארבעה** טפחים, שזה שיעור של פתח, וא"כ המבוי הזה נהיה למבוי המפולש שצריך לעשות לו צורת הפתח, ואם הפרצה מן הצד, המבוי נפסל רק אם הוא נפרץ ביותר מעשר אמות, אבל פחות מזה זה נחשב לפתח, אבל **חברייא** בני הישיבה

צדוקי לא יאסר עליהם במה שיוציא אח"כ את חפציו? כיון שעשו אותו את הצדוקי כשוגג אצל (הגם שהוא) מזיד, והרי הדין הוא שמי שביטל את רשותו והוציא אח"כ בשוגג, שהוא לא אוסר. ומה טעמא דרבנן? מכיון שחשודין הן הצדוקים לטלטל באיסור, א"כ כמזידין הן. בכל אופן אומר ר' מתניה אם זה נכון שר' יוחנן לא הודה לר"ל, א"כ בני המבוי היו אמרין ליה לר' יוחנן, אין כיני אם כך יעשה שונאין של רבי יוחנן (זה נאמר בלשון סגי נהור) דהיינו בעצם ר' יוחנן הוא כצדוקי אצל בני המבוי - וְיוֹאָסֵר לְבְנֵי הַמִּבּוּי לטלטל, כיון שר' יוחנן לא מודה בעירוב של המבוי הזה, אלא ע"כ שר' יוחנן חזר והודה לר"ל. אבל אמר רבי יוסי בר' בון שההוכחה לא נכונה, כיון שהצדוקי חשוד לטלטל ולכך מתבטל מה שהוא ביטל להם את רשותו, אבל וכאן מה אית לך, והרי ר' יוחנן לא יוציא חפצים למבוי, וא"כ מועיל מה שר' יוחנן ביטל לבני המבוי את רשותו. ואומרת הגמ' מה נפק מביניהון שיש עוד חילוק דין בין ר' יוחנן לר"ל, שאם המבוי היה עשוי כמין פי יונית - כמו האות ח, שר' יוחנן אמר נותן לחי וקורה מיכן בפתח אחד, ועושה צורת פתח מיכן בפתח השני, היות וזה מבוי אחד, אבל ריש לקיש אמר

מסכת פרק א [ה"א - דף ה] עירובין

בשם רב, לא שנייא בין שכנגדו בין מן הצד ארבעה. הוון בעיי מימר, מאן דמר מן הצד יותר מעשר הא עשר מותר, בשיש שם רוחב ארבעה, מאן דמר בין מכנגדו בין מן הצד ארבעה, בשאין שם רוחב ארבעה? ולא כן סברנן מימר רב כרבי יוחנן? א"ר יוסי בר' בון כדי לעשות כל הרשות כאחת. מבוי שנפרץ מצידו כלפי ראשו, רבנן דקיסרין - א"ר חייה ר' יוסה אם יש שם עומד ארבעה צריך קורה, ואי לא לא צריך - מה בינו למבוי שיש לו שני פתחים, אילו מבוי שיש לו שני פתחים, שמא אינו נותן קורה על אחד מהן ומתיר? אמר רב נחמן בר יעקב ומבוי שיש לו

מי' אמות, ר"ל לא היה מתיר את המבוי), וא"כ יוצא שיש מחלוקת בין בני הישיבה לר' ירמיה, חוזרת הגמ' ואומרת שבאמת אין מחלוקת בין ר' ירמיה לבני הישיבה, כיון שפתח מן הצד לא עושה את המבוי למפולש, ורק במבוי עקום ומפולש צריך לעשות צורת הפתח, והטעם הוא א"ר יוסי בר' בון כדי לעשות כל הרשות כאחת, היות וכל המבוי העקום נחשב למבוי אחד, לכך הוא נחשב למבוי מפולש. ואומרת הגמ' שיש שנחלקו על מה שאמרנו, שהרי שנינו מבוי שנפרץ מצידו כלפי לכיוון ראשו, שרבנן דקיסרין חכמי קיסריה אמרו שא"ר חייה בשם ר' יוסה שאם יש שם בין הפרצה לראשו עומד ארבעה, צריך להניח על הפרצה קורה, אבל ואי לא אלא הפרצה סמוכה לפתח המבוי, לא צריך להניח קורה על גבי הפרצה, כיון שמה בינו אין חילוק בין המבוי שיש בו את הפרצה למבוי שיש לו שני פתחים, והרי אילו מבוי שיש לו שני פתחים, שמא וכי אינו נותן קורה על אחד מהן ומתיר כמו שלמדנו לעיל? ולכך לא צריך להניח קורה על גבי הפרצה, אבל אמר רב נחמן בר יעקב שיש חילוק, ואומנם במבוי שיש לו

בשם רב אמרו, שלא שנייא, ובין שכנגדו בין מן הצד השיעור הוא עד ארבעה טפחים, ויותר מזה המבוי נאסר. ואומרת הגמ' הוון בעיי מימר רצו לומר, שאין מחלוקת בין ר' ירמיה לבני הישיבה, ומאן (ר' ירמיה) דאמר שאם הפרצה מן הצד שהמבוי נאסר רק ביותר מעשר, אבל הא אם הפרצה היא עד עשר אמות, המבוי מותר, מדובר בשיש שם כותל ברוחב ארבעה (שזה שיעור מבוי) בין פתח המבוי לפרצה, ומאן (בני הישיבה) דאמר שבין מכנגדו בין מן הצד השיעור הוא בארבעה טפחים, מדובר בשאין שם כותל ברוחב ארבעה בין פתח המבוי לפרצה, וא"כ חוששים שמא בני המבוי יעזבו את הפתח שעשו בו את הלחי או את הקורה, ויצאו דרך הפרצה כדי לקצר את הילוכם, וא"כ יוצא שאין למבוי הזה לחי או קורה. אבל אומרת הגמ' שזה לא נכון, שהרי וכי לא כן סברנן מימר וכי לא אמרנו שרב סובר כרבי יוחנן במבוי עקום ומפולש שלא יכולים להתירו ע"י לחי או קורה, ומבינה הגמ' שהמבוי שנפרץ נקרא מפולש, מחמת שיש פתח בצד המבוי, והרי רוחב עקמומיות המבוי הוא פחות מי' אמות (שהרי אם הוא רחב

שני פתחים - אין דרך בני אדם ליכנס בפתח הזה ולצאת בזה, ברם הכא דרך בני אדם ליכנס בפתח זה ולצאת בפירצה.

קורה אחת מהו שתתיר שני מבואות? ר' ירמיה אמר - רבי זירא אבהו, חד אמר אסור, וחד אמר מותר, מאן דמר אסור - בניתנין למעלה מג' לכותלי המבוי, מאן דמר מותר - בניתנין למטה מג' בכותלי המבוי.

רבי זעירה בעי חצר במה היא ניתרת? אשכח תני רבי אומר בפס אחד, וחכמים אומרים בשני פסין. רבי ירמיה בשם רבי חייה הלכה כדברי האומר בשני פסין,

לא מונחת על גבי שני כתלים של כל מבוי ומבוי, ומאן דאמר מותר, מדובר בניתנין למטה מג' בכותלי המבוי, דהיינו שהכותל שמפריד בין המבואות לא היה נמוך הרבה, ולא היה בינו לבין הקורה ג' טפחים, ולכך אומרים לבד (ונחשב שהקורה מונחת על גבי שני הכתלים של כל מבוי ומבוי).

שואלת הגמ' **רבי זעירה בעי שאל, חצר במה היא ניתרת?** האם היא ניתרת בלחי או קורה כמבוי, או שכיון שבאופן רגיל עושים בחצר דברים יותר צנועים מאשר במבוי, יהיו צריכים לסגור אותה יותר? ואומרת הגמ' **שאשכח תני** נמצאה ברייתא ששנינו בה, **רבי אומר** שהחצר ניתרת **בפס** (בלחי) **אחד, וחכמים אומרים בשני פסין**. ואומרת הגמ' **שרבי ירמיה בשם רבי חייה אמר שהלכה כדברי האומר בשני פסין**, אבל לא מספיק שרוחבם יהיה משהו כלחי, אלא **ובלבד פס של ארבעה טפחים מיכן** מצד זה **ופס של ארבעה טפחים מיכן**. ור' יוסה בשם רבי יוחנן אמר שהלכה כדברי האומר בשני פסין (ר' יוחנן לא פירש שהפסים צריכים להיות רחבים, וא"כ משמע אפי' אם הם רחבים משהו זה טוב, כדלקמן), אבל אומר ר'

שני פתחים לא צריך להניח קורה על שני הפתחים, זה מכיון שאין דרך בני אדם ליכנס בפתח הזה ולצאת בזה, כיון ששני הפתחים נפתחים לאותו מקום, וכיון שיש היכר קורה בפתח אחד זה מספיק, אבל **ברם הכא** היות ודרך בני אדם ליכנס בפתח זה ולצאת בפירצה הנמצאת בצד המבוי, כדי לקצר את הילוכם, לכך צריך להניח קורה גם על גבי הפרצה.

שואלת הגמ' **קורה אחת מהו שתתיר שני מבואות** הסמוכים זה לזה, אלא שהכותל שמפריד בין המבואות היה נמוך קצת, האם הוא יכול להניח את הקורה על גבי שני כותלי המבואות, או שכיון שצריך להניח את הקורה על גבי שתי כותלי המבוי (וכאן הקורה עומדת בכל מבוי רק על גבי כותל אחד), זה לא יהיה טוב? אומרת הגמ' **ר' ירמיה אמר שרבי זירא ורבי אבהו אמרו בזה, ואחד אמר שאסור, וחד אמר שמוותר**, ואומרת הגמ' שאין מחלוקת ביניהם, אלא **מאן דאמר אסור, מדובר בניתנין למעלה מג' לכותלי המבוי**, דהיינו שהכותל שמפריד בין המבואות היה נמוך הרבה, והיה בינו לבין הקורה יותר מג' טפחים (וא"כ יוצא שהקורה

מסכת פרק א [ה"א - דף ה] עירובין

ובלבד פס של ארבעה טפחים מיכן ופס של ארבעה טפחים מיכן. ור' יוסה בשם רבי יוחנן הלכה כדברי האומר בשני פסין, ואני אומר בפס אחד, ובלבד פס של ארבעה טפחים. ואין כאן - אלא פס ג' טפחים מיכן וג' טפחים מיכן. הוי דו אמר בשם רבי יוחנן פס כל שהוא מיכן ופס כל שהוא מיכן.

רבי זעירא רב חונא בשם רב, מבוי שארכו ורחבו שוין, אינו ניתר בלחי וקורה, אלא בפסים כחצר, שמעה שמואל מיניה - וְלַעֲתָה בתריה ארבעין זימנין. רבנן דקיסרין לא אמרין כן, אלא שמואל שאיל לרב כמה יהא אורכן יותר על רחבן, אגיב וא"ל כל שהוא, וְלַעֲתָה בתריה ארבעין זימנין, דַּאֲת מיבעי רב ולא משכח יתיה.

תמן תנינן שהמבוי לחצירות כחצר לבתים, כמה חצירות יהו במבוי? רב ושמואל תרויהון אמרין - אין להן פחות משתים, ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן

המבוי **יותר על רחבן**, שיוכלו להתיר אותו ע"י לחי או קורה? ורב **אגיב** (התייחס לשאלה) וא"ל לשמואל שמספיק **כל שהוא**, וְלַעֲתָה בתריה ושמואל חזר על זה **ארבעין זימנין**, ואמר שמואל מדוע אני חוזר כל כך הרבה על הדין הזה? כיון דַּאֲת מיבעי רב שלדין הזה צריך רב שיכריע, ואם אשכח את הדין הזה **ולא משכח יתיה** ואני לא אמצא את רב, אני לא אדע את הדין, לכך אני חוזר על זה כל כך הרבה, כדי שלא אשכח את הדין הזה.

תמן לקמן תנינן "שהמבוי לחצירות כחצר לבתים" א"כ משמע שצריך שיהיה במבוי חצרות שיוכלו להתירו ע"י לחי או קורה, וא"כ שואלת הגמ' כמה חצירות יהיו במבוי? רב ושמואל תרויהון אמרין שאין להן למבוי דין של מבוי - בפחות משתים (ובכל חצר וחצר צריך שיהיה שני בתים כדלקמן), אבל ר' יעקב בר אחא בשם ר'

יסא שאני לא סובר את דברי ר' יוחנן, אלא ואני עצמי אומר שמתירים את החצר **בפס אחד**, ובלבד **בפס של ארבעה טפחים**, וכן אני עצמי סובר שלשיטת חכמים אין כאן לא מספיק שרוחב הפס יהיה משהו (כדברי ר' יוחנן), אלא צריך שיהיה **פס ג' טפחים מיכן וג' טפחים מיכן**. א"כ הוי דו אמר יוצא שר' יוסה אמר בשם רבי יוחנן, שפס כל שהוא מיכן ופס כל שהוא מיכן כבר מתיר את החצר.

רבי זעירא בשם רב חונא בשם רב אמר, שמבוי שארכו ורחבו שוין - אינו ניתר בלחי וקורה אלא רק בפסים כחצר, ואומרת הגמ' שמעה שמואל מיניה מר' חונא את דברי רב, וְלַעֲתָה בתריה ושמואל חזר על זה ארבעין זימנין כדי שיזכור את הדין הזה. אבל רבנן דקיסרין לא אמרין כן ששמואל לא ידע כלל מהדין הזה, אלא שמואל שאיל לרב כמה יהא אורכן של

מסכת פרק א [ה"א - דף ה] עירובין יז

אפי' חצר אחת מיכן וחצר אחת מיכן, רבי אחא ר' חנינא בשם ר' יוחנן אמר אפי' חצר מיכן ובית מיכן, בית מיכן וחנות מיכן, רב נחמן בר יעקב בעי מבוי אין פחות משני חצירות, חצר אינה פחותה משני בתים. מבוי שאורכו ורחבו שוין, אינו נותר בלחי וקורה, אלא בפסים כחצר. שמואל שאל לרב כמה יהא ארכו יתר על רחבו? והוא א"ל - כל שהוא, ההין דרייא דארעא דישראל מרבען.

חמשה מבואות פתוחין למבוי, עומד מרובה על הפרוץ ופרוץ מרובה על העומד - אין צריך קורה, אם יש ביניהן ד' אמות הופלג.

תני רבי הושעיה פתחים פתוחין לרשות הרבים, נפתחים נעשה מקומם רה"ר, ננעלים נעשה מקומם רשות היחיד. מבואות המפולשים לים - כמפולשים

דהיינו שכותלי המבוי מרובה על פתחי המבואות הקטנים, ובין אם הפרוץ מחמת פתחי המבואות **מרובה על העומד**, אין צריך להניח קורה על גבי פתחי המבואות הקטנים, כיון שהם מתכשרים ע"י הקורה של המבוי הגדול (וכן לא צריך לתקן את פרצות המבוי הגדול, היות וכל המבואות הם בעצם כמבוי אחד). אבל אם כותלי המבואות הקטנים לא היו צמודים למבוי הגדול, אז **אם יש ביניהן** בין המבואות הקטנים למבוי הגדול ד' **אמות**, א"כ הופלג הם התרחקו מהמבוי הגדול, וצריך להניח על כל מבוי קורה להכשירה (וכן אם הפרוץ מרובה מהעומד במבוי הגדול, יצטרכו לתקן את המבוי).

תני רבי הושעיה, פתחים של מבואות הפתוחין לרשות הרבים שאין להם לחי או קורה, ויש להם דלתות ללא צורת הפתח, א"כ כשהדלתות נפתחים, נעשה מקומם כרה"ר ואסור לטלטל במבוי הזה, וכשהם ננעלים, א"כ נעשה מקומם רשות היחיד, ויכולים לטלטל במבוי. ומבואות המפולשים צד אחד לרה"ר וצד אחד לים, דינם כמפולשים

יוחנן אמר, שאפי' אם יש במבוי חצר אחת מיכן וחצר אחת מיכן והגם שאין בהם בתים, כבר יש לזה דין של מבוי, ורבי אחא בשם ר' חנינא בשם ר' יוחנן אמר שאפי' אם יש במבוי רק חצר מיכן ובית מיכן, או שיש בית מיכן וחנות מיכן - כבר יש למבוי הזה דין של מבוי. רב נחמן בר יעקב בעי אמר שמבוי לא נקרא מבוי אלא א"כ אין פחות משני חצירות, וכל חצר אינה פחותה משני בתים, ורק אז יכולים להתיר את המבוי ע"י לחי או קורה.

מבוי שאורכו ורחבו שוין, אינו נותר בלחי וקורה - אלא בפסים כחצר. ואומרת הגמ' ששמואל שאל לרב כמה יהא ארכו של המבוי יתר על רחבו? והוא רב א"ל - כל שהוא, ואל תתמה שא"כ לא שכיח שיהיה חצר שהיא בדיוק מרובעת, כיון שההין דרייא דארעא דישראל מרבען - החצרות שבא"י הם מרובעות בדיוק, ולכן כשהאורך מרובה אפי' מעט מהרוחב, הרי הוא כמבוי. **חמשה** מבואות שפתוחין למבוי הפתוח לרה"ר, בין אם העומד מרובה על הפרוץ

מסכת פרק א [ה"א - דף ו] עירובין

לבקעה, וההן שקקה דר' חנין לא צריך צורת פתח - שהוא כמתלקט עשרה טפחים מתוך שלש, תקנה תיקנו בו כדי להחזיר בתים שלמטון.

אם יש לו צורת פתח וכו': חנניה בר שילמיה הוה יתיב מיתנא לחייה בריה דרב, אפיק רב רישיה מן כוותא א"ל לית כן, א"ל ולא ניתנייה כן? א"ל דתניתיה - ואודעיה דלית כן. אבא בר הונא אמר צורת פתח שאמרו - קנה מיכן וקנה מיכן וגמייא על גביהן. רבי ינאי בר' ישמעאל בשם רשב"ל ציר ובן ציר, לא יהא מחוסר אלא דלת.

תני ר' חייה כיצד מתירין רה"ר? רבי יהודה אומר לחי מיכן ולחי מיכן, קורה מיכן

שלמיה, **לית כן** שגירסתינו במשנה לא נכונה, אלא צריך לגרוס 'צריך למעט' א"ל חנניה בר שלמיה לרב, וכי **לא ניתנייה כן** וכי לא שנינו במשנה 'אינו צריך למעט' א"ל רב לחנניה בר שלמיה **דתניתיה** אם תלמד טוב ואודעיה תדע **דלית כן** שגירסתינו במשנה לא נכונה, אלא צריך לגרוס 'צריך למעט'.

אבא בר הונא אמר שצורת פתח שאמרו היינו קנה מיכן וקנה מיכן וגמייא (גמי - עשב דק) על גביהן. אבל רבי ינאי בר' **ישמעאל** אמר **בשם רשב"ל** שצריך שיהיה בצורת הפתח **ציר** שיוכלו לתלות עליו את הדלת, או **בן ציר** חור שיוכלו לתלות שם דלת שיש בו ציר (יש שמחברים את הציר במזוזת הפתח ומניחים את הדלת על הציר, ויש שעושים חור במזוזת הפתח ומניחים את הדלת שיש בו ציר על המזוזת), כיון שצריך שזה יהיה ממש כצורת הפתח הרגילה, ולא יהא מחוסר אלא דלת.

תני ר' חייה כיצד מתירין מבוי המפולש לרה"ר? רבי יהודה אומר שהוא עושה לחי מיכן ולחי מיכן (בשני כניסות המבוי), או קורה מיכן וקורה מיכן ויוכלו לטלטל

לבקעה שצריך לעשות בצד אחד לחי או קורה ובצד השני צורת הפתח, והגם שבדרך כלל גדות הים עמוקים י' טפחים (והרי זה כמחיצה), אבל יש לחשוש שמא יעלה הים שרטון, וקרקעית הים תהיה משופעת לשפתו, והמחיצה תתבטל. ואומרת הגמ' **וההן שקקה** אותו מבוי דר' חנין שהיה מפולש לים, ועשו לו צורת הפתח, באמת הוא לא היה צריך צורת פתח כיון שבאמצע המבוי היה מדרון שהוא כמתלקט עשרה טפחים מתוך שלש אמות שדינו כמחיצה (וא"כ מספיק לחי או קורה בכניסת המבוי), אבל אפי"ה עשו צורת הפתח, כיון שתקנה תיקנו בו כדי להחזיר את הבתים שלמטון הנמצאים במפלס התחתון, שהם צריכים תיקון בצד של הים.

אם יש לו צורת פתח וכו': אומרת הגמ' חנניה בר שילמיה הוה יתיב מיתנא ישב ושנה לחייה בריה דרב את המשנה, שאם יש לו צורת הפתח שלא צריך למעט הגם שהפתח רחב יותר מ' אמות, ואפיק רב רישיה מן כוותא ורב הוציא את ראשו מחלון החדר היכן שהיה, וא"ל רב לחנניה בר

מסכת פרק א [ה"א - דף ו] עירובין ט

וקורה מיכן. וחכמים אומרים לחי וקורה מיכן, ועושה צורת פתח מיכן. ר' ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק ציר וכן ציר, לא יהא מחוסר אלא דלת. אמרה רבי ירמיה קומי רבי זעירה, א"ל ומה בידך? ר' אילא בשם רבי יוחנן צורת הפתח שאמרו קנה מיכן וקנה מיכן וגמי על גביהן. א"ר יוסה רבנן דהכא כדעתון, ורבנן דתמן כדעתון; רבנן דתמן דאינון אמרין צורת הפתח שאמרו קנה מיכן וקנה מיכן וגמייא על גביהן - ואינון אמרין לית כן, ורבנן דהכא דאינון אמרין ציר וכן ציר לא יהא מחוסר אלא דלת - ואינון אמרין דאית כן. חנניה בן אחי ר' יהושע אומר; בית שמאי אומרים דלת מיכן ודלת מיכן, וכשהוא מכניס ומוציא נועל. ובית הלל אומרין דלת מיכן וצורת פתח מיכן. אמר שמואל - הלכה כחנניה בן אחי ר' יהושע. ולא דא היא קדמייתא? א"ר בא על

וגמייא על גביהן - וכיון שזה לא כצורת הפתח ממש, לכך אינון אמרין שלית כן שגירסתינו במשנה לא נכונה, אלא גם אם יש למבוי שהוא יותר מי' אמות צורת הפתח, צריך למעט, ורבנן דהכא חכמי א"י (רשב"ל ור' ירמיה) דאינון אמרין שצורת הפתח צריכה ציר וכן ציר ולא יהא מחוסר אלא דלת - וכיון שזה כצורת הפתח ממש, לכך אינון אמרין דאית כן שגירסתינו במשנה נכונה, וצורת הפתח מתירה גם ביותר מי'.

ממשיכה הברייתא - חנניה בן אחי ר' יהושע אומר; בית שמאי אומרים שצריך לעשות למבוי המפולש לרה"ר דלת מיכן ודלת מיכן משני צידי המבוי, וכשהוא מכניס ומוציא (נכנס ויוצא) נועל סוגר את הדלת, ובית הלל אומרין שמשפיק לעשות דלת מיכן וצורת הפתח מיכן. אמר שמואל - הלכה כחנניה בן אחי ר' יהושע. שואלת הגמ' ולא דא היא קדמייתא וכי ב"ה לא אומרים כב"ש, שהרי לכאור' צורת הפתח זה ממש כדלת? א"ר בא שב"ש סוברים שצריך דוקא דלת, כיון שעל

במבוי, כיון שר' יהודה סובר ששתי מחיצות עושים את המקום לרה"י, ולכך יכולים להכשיר את המבוי הזה ע"י לחי או קורה, אבל חכמים סוברים ששתי מחיצות לא עושים את המקום לרה"י, ולכך חכמים אומרים שצריך לעשות לחי וקורה מיכן, ועושה צורת פתח מיכן כדי שיהיה למבוי הזה ג' מחיצות (ורק אז יכולים להכשיר את המבוי ע"י לחי או קורה). ר' ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק אמר, שצריך שיהיה לצורת הפתח הזה ציר וכן ציר ולא יהא מחוסר אלא דלת. אמרה רבי ירמיה קומי רבי זעירה שצורת הפתח צריכה ציר וכן ציר, וא"ל ר' ירמיה לר' זעירה ומה בידך ומה אתה סובר? א"ל ר' זעירה שר' אילא בשם רבי יוחנן אמר שצורת הפתח שאמרו היינו קנה מיכן וקנה מיכן וגמי על גביהן ולא צריך שיהיה ציר וכן ציר. א"ר יוסה רבנן דהכא הולכים כדעתון, ורבנן דתמן הולכים כדעתון; דהיינו רבנן דתמן חכמי בבל (רב ור' זעירא) דאינון אמרין שצורת הפתח שאמרו קנה מיכן וקנה מיכן

מסכת פרק א [ה"א - דף ו] עירובין

כ

ידי דלת - הוא ננעול. הורי רבי אחא בההן דעבד צורת פתח, שהוא צריך להיכנס לפנים מארבע אמות, רבי אייבון הורי כההן.

רבי זעירה בשם רב חסדא, יתידות היוצאות מכותלי המבוי, אדם נותן עליהן את הקורה, ומתיר את המבוי - והן שיהו בתוך ג' לכותלי המבוי. תרין אמורין; חד אמר והן שיהיו בריאות כדי לקבל את הקורה ואריחיה, וחרנה אמר אפילו אינן בריאות לקבל את הקורה ואריחיה. ר' זעירא בעי תחת הקורה אסור, ומתיר את המבוי?! א"ר אחא בר עילה ולמה לא?! ולא אשכחנן כן על דשמואל - דאמר שמואל תחת הקורה אסור ומתיר את המבוי. ר' זעירא בשם ר' יוחנן תחת הקורה ובין לחיים נידון כאסקופה, רבי זעירא בעי כהיידא אסקופה, כאיסקופה מותרת -

שאפילו אם היתדות אינן בריאות לקבל את הקורה ואריחיה זה גם טוב, היות והקורה עצמה יכולה לקבל אריח. שואלת הגמ' ר' זעירא בעי איך יתכן שהקורה שנמצאת חוץ למבוי תכשיר את המבוי, והרי תחת הקורה אסור לטלטל ומתיר את המבוי?! מתרצת הגמ' א"ר אחא בר עילה ולמה לא?! וכי לא אשכחנן כן על דשמואל - דאמר שמואל תחת הקורה הנמצאת על גבי כותלי המבוי אסור לטלטל ומתיר את המבוי, וא"כ אותו דבר ג"כ כשהקורה נמצאת חוץ למבוי היא מתירה את המבוי.

ר' זעירא בשם ר' יוחנן אומר, שתחת הקורה ובין לחיים נידון כאסקופה, ואומרת הגמ' שרבי זעירא בעי כהיידא אסקופה לאיזה אסקופה ר' יוחנן מדמה את זה, האם כאיסקופה המותרת, דהיינו שהיא לא רחבה ד' טפחים (שהיא במקום פטור), שמותר להוציא מרה"י לשם, וא"כ כוונת ר' יוחנן לומר שמותר לטלטל מתחת לקורה,

ידי שיש דלת, הוא המבוי ננעול, ולא מספיק צורת הפתח.

הורי רבי אחא בההן באותו אחד דעבד צורת הפתח במבוי הסמוך לרה"ר, שהוא צריך להיכנס (צריך לעשות את הצורת הפתח) לפנים מארבע אמות לתוך המבוי, היות ובני רה"ר נדחקים לתוך המבוי במשך ד' אמות, א"כ הם מבטלים את המחיצה הנעשית ע"י צורת הפתח. ואומרת הגמ' שגם רבי אייבון הורי כההן כדברי ר' אחא.

רבי זעירה בשם רב חסדא אומר, שיתידות היוצאות מכותלי המבוי לכיוון רה"ר, אדם נותן עליהן את הקורה ומתיר את המבוי - והן שיהו הקורה בתוך ג' טפחים לכותלי המבוי, שאז זה כמו שהקורה מונחת על כותלי המבוי. ואומרת הגמ' שתרין אמורין נחלקו בזה, ואחד אמר והן שיהיו היתדות בריאות כדי לקבל את הקורה ואריחיה, כמו שצריך שהקורה תהיה בריאה כדי לקבל את האריח (חצי לבינה) כדלקמן, וחרנה אמר

מסכת פרק א [ה"א - דף ו] עירובין כא

או כאיסקופה אסורה? אמר רבי זירא עד דאנא תמן איצטרבא לי, וכד סליקת להכא שמעית רבי יסא בשם רבי יוחנן, איסקופה הגבוהה י' ואין רחבה ד' - מותר לכאן ומותר לכאן, ובלבד שלא יחליף. א"ר מנא קומי רבי יוסי, חמי מה אמר, לא אמר אלא בשאין שם רוחב ארבעה, אבל יש שם רוחב ארבעה אסורה, א"ל והדא היא אמלתרה, אילו מלתרה שמא אינה מותרת?! רבי זעירא אמר - שמואל ורבי יוחנן; שמואל אמר תחת הקורה אסור, ורבי יוחנן אמר מותר, הכל מודין על בין לחיים שאסור, ותני כן מבוי העשוי לחיים לחיים, אם יש בין זו לזו ד' טפחים - מטלטלין עד החיצון, ואם לאו מטלטלין עד הפנימי. רבנן דקיסרין בשם ר' עוקבא בשאין החיצון עודף, אבל אם היה חיצון עודף - מטלטלין עד החיצון.

שהרי היא כמבוי המקורה, שאומרים בה פי תקרה יורד וסותם.

רבי זעירא אמר, ששמואל ורבי יוחנן נחלקו האם מותר לטלטל תחת הקורה, ושמואל אמר שתחת הקורה אסור, ורבי יוחנן אמר מותר, אבל הכל מודין על בין לחיים שאסור לטלטל ביניהם (כיון שלחי הוא אפי' משהו, לכך אסור לטלטל בין הלחיים). ותני כן וכן שנינו כך בברייתא, מבוי העשוי לחיים לחיים לאורך המבוי, אם יש בין זו לזו (בין לחי ללחי) ד' טפחים, מטלטלין עד הלחי החיצון הסמוך לרה"ר, ואם לאו אלא שהלחיים קרובים זה לזה פחות מד' טפחים, מטלטלין עד הלחי הפנימי כיון שכל הלחיים נחשבים כלחי אחד, היות ואומרים בזה לבד (הברייתא הולכת בשיטת רשב"ג שעד ד' טפחים אומרים לבד). ואמרו רבנן דקיסרין בשם ר' עוקבא שמה שאמרנו שאם הלחיים סמוכים זה לזה עד ד' טפחים שמטלטלים רק עד הלחי הפנימי, זה דוקא בשאין הלחי החיצון עודף גדול יותר משאר הלחיים, אבל אם היה הלחי החיצון עודף משאר הלחיים, א"כ הוא נחשב ללחי בפני עצמו, ומטלטלין עד הלחי החיצון.

או כאיסקופה האסורה שהיא רחבה ד' טפחים (שהיא ככרמלית) שאסור להוציא מרה"י לשם, וא"כ כוונת ר' יוחנן לומר שאסור לטלטל מתחת לקורה? ואמר רבי זירא - עד דאנא תמן עוד כשהייתי בבל איצטרבא לי התקשיתי בזה, וכד סליקת להכא וכשעליתי לא"י שמעית שרבי יסא אמר בשם רבי יוחנן, שאיסקופה של בית הגבוהה י' ואין רחבה ד' מותר לכאן לבני רה"י ומותר לכאן לבני רה"ר להניח שם את חפציהם, אבל ובלבד שלא יחליף שבני רה"ר לא יניחו שם חפץ ובני רה"י יקחו את זה, שלא יאמרו שמותר להוציא מרה"ר לרה"י, וא"כ אותו דבר לענין איסקופת מבוי שאינה גבוהה י', וא"כ כוונת ר' יוחנן לומר שמותר לטלטל תחת לקורה. א"ר מנא קומי רבי יוסי, חמי תתבונן מה ר' יסא אמר, שהרי ר' יסא לא אמר שמותר לטלטל תחת לקורה אלא דוקא בשאין שם רוחב ארבעה, אבל יש שם רוחב ארבעה אסורה, א"ל ר' יוסי שזה לא נכון, וגם תחת קורה שרחבה מד' מותר לטלטל, שהרי והדא היא (הקורה הרחבה) כאמלתרה, ואילו מלתרה שמא אינה מותרת?! והרי ודאי שמותר לטלטל תחתיה,

הלכה ב

מתני' הכשר המבוי; בית שמאי אומרים לחי וקורה, ובית הלל אומרים או לחי או קורה, ר"א אומר לחיים. משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד לפני רבי עקיבה, לא נחלקו ב"ש וב"ה על מבוי שהוא פחות מארבע אמות - שהוא או בלחי או בקורה, ועל מה נחלקו? על רחב מארבע אמות ועד עשר, שב"ש אומרים לחי וקורה, וב"ה אומרים או לחי או קורה. א"ר עקיבה על זה ועל זה נחלקו.

גמ' ר"א אומר לחיים: מה לחיים? לחיים וקורה כבית שמאי, לחיים ולא קורה כבית הלל? שלשה כר' יוסי, כל שהוא כרבנין? נישמענה מן הדא, מעשה שהלך ר"א אצל רבי יוסי בן פרורה תלמידו לאובלין, והראהו מבוי אחד - ולא היה בו אלא לחי אחד בלבד, אמר לו עשה לו לחיים, אמר לו מה את אמר לי לסותמו? אמר לו יסתם, וכי מה ראייה רשות לשבת לבוא לכאן,

הלכה ב

מתני' הכשר המבוי; בית שמאי אומרים שצריך להניח בפתח המבוי לחי וקורה, ובית הלל אומרים או לחי או קורה, ר"א אומר לחיים משני צידי פתח המבוי, משום רבי ישמעאל אמר תלמיד אחד (ר"מ, שבתחילה למד אצל ר' ישמעאל ואח"כ אצל ר"ע) לפני רבי עקיבה, שלא נחלקו ב"ש וב"ה על מבוי שהוא רחב פחות מארבע אמות, שהוא נותר או בלחי או בקורה, ועל מה נחלקו? על מבוי שהוא רחב מארבע אמות ועד עשר, שב"ש אומרים שצריך לעשות למבוי לחי וקורה, וב"ה אומרים שמספיק או לחי או קורה. א"ר עקיבה על זה ועל זה גם על מבוי שהוא פחות מד' אמות נחלקו.

גמ' ר"א אומר לחיים: שואלת הגמ' מה כוונת ר"א כשאמר "לחיים" האם שהמבוי צריך לחיים וקורה כבית שמאי

שמצריכים לחי וקורה, אלא שר"א מוסיף שצריך לחיים ולא מספיק לחי אחד, או כוונת ר"א שהמבוי צריך "לחיים" ולא צריך קורה כבית הלל אלא שר"א סובר שאם הוא מכשיר את המבוי בלחי שצריך לחיים? ועוד שואלת הגמ' האם ר"א סובר שרוחב הלחי צריך להיות שלשה טפחים כר' יוסי, או שמספיק כל שהוא כרבנין? אומרת הגמ' נישמענה מן הדא שלמדנו בבביתא; מעשה שהלך ר"א אצל רבי יוסי בן פרורה תלמידו לאובלין (שם מקום) ור' יוסי בן פרורה הראהו לר"א מבוי אחד ולא היה בו אלא לחי אחד בלבד, אמר לו ר"א עשה לו לחיים, אמר לו ר' יוסי בן פרורה מה מדוע את אמר לי לסותמו את המבוי ע"י הלחיים? אמר לו ר"א יסתם, כיון שאם לא תסתום את המבוי, א"כ וכי מה ראייה שהמבוי הוא רשות נפרדת (מרה"ר) לשבת, לבוא לכאן שיוכלו לטלטל במבוי, וא"כ

הדא אמרה שלשה כר' יוסי, אין תימר כל שהוא כרבנן, כל שהוא סותם? תני, והלכה כדברי התלמיד, דל כן מה נן אמרין כב"ש? ויש הלכה כב"ש ולא כב"ה?! אלא בגין דתני רבן שמעון בן גמליאל אומר מבוי שאין בו ארבע אמות אינו צריך קורה. דברי חכמים - רב הונא בשם רב מבוי שהוא פחות מארבע אמות, אינו צריך כלום.

הלכה ג

מתני' קורה שאמרו רחבה כדי לקבל אריח, והאריח חצי לבינה של ג' טפחים, דייה לקורה שתהא רחבה טפת, כדי לקבל אריח לאורכו. **גמ'** כדי לקבל אריח: אמר ר' בא כדי לקבל עליו דימוס של ארחין לאורכו. תני רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי לקבל עליו דימוס של ארחין לרוחבו.

מד' אמות צריך תיקון בלחי או קורה.

הלכה ג

מתני' קורה שאמרו להתיר את המבוי, צריכה להיות רחבה כדי לקבל אריח, והאריח זה חצי לבינה של ג' טפחים, וא"כ רוחב האריח הוא טפח וחצי, אבל דייה לקורה שתהא רחבה טפת, שזה כדי לקבל אריח - אורכו לאורכו של הקורה, וחצי טפח מהאריח יוצא חוץ לקורה. **גמ'** כדי לקבל אריח: אמר ר' בא שלא מספיק שהקורה תהיה חזקה כדי לקבל אריח אחד, אלא צריך שהיא תהיה חזקה כדי לקבל עליו דימוס שורה של ארחין לאורכו של הקורה. אבל תני רבן שמעון בן גמליאל אומר כדי לקבל עליו דימוס שורה של ארחין לרוחבו דהיינו שהוא מניח את אורך האריח (שהוא ג' טפחים) לרוחבו של הקורה (ומהאריח יוצא טפח מכאן ומכאן חוץ לקורה). שואלת הגמ' היות וגם לרשב"ג רוחב

הדא אמרה מוכח מכאן שר"א מצריך שרוחב הלחי יהיה שלשה טפחים כר' יוסי, כיון שאין תימר שמספיק שהלחי יהיה כל שהוא כרבנן, א"כ וכי כל שהוא סותם את המבוי? תני, והלכה כדברי (ר"מ שהוא) התלמיד, שואלת הגמ' היות ור"מ לא משנה בדברי ב"ה, א"כ מדוע הברייתא צריכה לומר שהלכה כדברי ר"מ, דלא כן לולי דברי הברייתא מה אנן אמרין שהלכה כב"ש? וכי יש הלכה כב"ש ולא כב"ה?! מתרצת הגמ' אלא בגין היות דתני רבן שמעון בן גמליאל אומר שמבוי שאין בו ארבע אמות אינו צריך תיקון, והוא לא צריך לחי או קורה, לכך צריך לומר שההלכה כר"מ, שב"ה סוברים שגם מבוי פחות מד' אמות צריך לחי או קורה. ואומרת הגמ' שאת דברי חכמים (ת"ק) רב הונא בשם רב מבאר ואומר שת"ק סובר שמבוי שהוא פחות מארבע אמות, אינו צריך כלום כדברי רשב"ג, ועל זה ר"ע אומר שעל זה ועל זה נחלקו, וגם מבוי שהוא פחות

מסכת פרק א [ה"ג - דף ז] עירובין

מה ביניהן? א"ר שין פְּרִיזוֹת ביניהן, על דעתיהן דרבנן עשרין ארחין, על דעתיה דרבנן שמעון בן גמליאל ארבעין ארחין.

שתי קורות, בזו חצי טפח ובזו חצי טפח - כמה יהא ביניהן? ר' זעירא אמר חצי טפח, מה בין חצי טפח מיכן וחצי טפח מיכן וחצי טפח באמצע. תני רבי הושעיה טפח. שתי קורות, בזו שליש וכל שהוא וכל שהוא וביניהן פחות משליש? יבא כ"י דמר רבי יוחנן העומד והחלל מצטרפין בארבעה, והוא שיהא העומד - רבה על החלל.

קורה שהיא יוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל השני, או שהיו שתיים זו כנגד זו, אם יש בין זו לזו ג' טפחים - צריך קורה, ואם לאו אין צריך קורה.

מניח רוחב של אצבע מהאריך על גבי קורה אחת, ורוחב של אצבע מהאריך על גבי הקורה השניה. שואלת הגמ' מה הדין אם היו **שתי קורות** סמוכות זו לזו, ובזו שליש טפח וכל שהוא, ובזו שליש טפח וכל שהוא, וביניהן פחות משליש של טפח, האם האויר מצטרף לקורות או לא, מתרצת הגמ' שהאויר מצטרף, כיון שייבא יהיה בזה כ"י כמו דאמר רבי יוחנן שהחול העומד סביבות לבור, והחלל של הבור מצטרפין בארבעה טפחים, לעשות את המקום לרה"י, אבל והוא שיהא רוחב העומד, רבה על החלל - רחב יותר מרוחב חלל הבור, וא"כ אותו דבר כאן, האויר מצטרף לקורות וזה יהיה כשר.

קורה שהיא יוצאה מכותל זה ואינה נוגעת בכותל השני, או שהיו שתיים שתי קורות שיוצאות מכותלי המבוי זו כנגד זו ואינן נוגעות זו בזו, אז אם יש מרחק בין זו לזו ג' טפחים, א"כ צריך להביא קורה אחרת, ואם לאו אין צריך קורה, כיון שהם בקורה אחת, שהרי אומרים לבדו. ואומרת

הקורה הוא טפח, א"כ מה ביניהן? מתרצת הגמ' א"ר שין (שם חכם) פְּרִיזוֹת ביניהן כמה הקורה צריכה להיות בריאה וחזקה, שעל דעתיהן דרבנן הקורה צריכה להיות חזקה כדי לקבל עשרין ארחין (אם המבוי היה י' אמות שזה ס' טפחים), והיות והוא מניח את האריחים לאורך הקורה, נכנס בה עשרים אריחים, אבל על דעתיה דרבנן שמעון בן גמליאל שמניחים את אורך האריחים לרוחב הקורה, א"כ נכנס באורך הקורה ארבעין ארחין, והיא צריכה להיות חזקה כדי להחזיק אותם.

אומרת הגמ' מה הדין בשתי קורות הסמוכות זו לזו שבזו חצי טפח ובזו חצי טפח - כמה רוח יהא ביניהן וזה יהיה כשר? ר' זעירא אמר חצי טפח, כיון שמה החילוק בין אם החצי טפח של האריך יוצא מיכן מצד ימין, או אם החצי טפח יוצא מיכן מצד שמאל, ובין אם החצי טפח נמצא באמצע בין הקורות. ואומרת הגמ' שתי רבי הושעיה שאפשר להרחיק בין הקורות טפח, כיון שהוא

מסכת פרק א [ה"ג - דף ז] עירובין כה

אית תנאי תנאי ארבעה, מאן דמר שלשה - כדי עבירת אדם, מאן דמר ארבעה - כדי מקום. קורה שראשה אחד למעלה מעשרים אמה וראשה אחד למטה מעשרים אמה, רואין שאילו יגוד בתוך ג' טפחים והיא נראית בתוך עשרים אמה מותר, ואם לאו אסור. קורה שראשה אחד למעלה מעשרה טפחים וראשה אחד למטה מעשרה טפחים, רואין שאילו יגוד בתוך ג' והיא נראית למעלה מעשרה טפחים מותר, ואם לאו אסור. שתי קורות זו למעלה מזו, רבי יוסי בר' יודה אומר רואין את התחתונה כאילו היא למעלן - והעליונה כאילו היא למטה, ובלבד שלא תהא העליונה למעלה מעשרים אמה, והתחתונה למטה מעשרה טפחים. אשכח תני רבי יוסה בר' יודה בשיטת אביו וחלוק על אביו; בשיטת אביו, דו אמר רואין את התחתונה כילו היא למעלן - והעליונה כילו היא למטן, וחלוק

והיא כל הקורה הנשארת נראית נמצאת למעלה מעשרה טפחים – מותר, ואם לאו אסור (הקורה צריכה להיות מי' טפחים מקרקעית המבוי עד לכ' אמה). שתי קורות שכל אחת מהם חצי טפה, הנמצאות זו למעלה מזו, רבי יוסי בר' יודה אומר שרואין את הקורה התחתונה כאילו היא למעלן וסמוכה לקורה העליונה, או את הקורה העליונה כאילו היא למטה וסמוכה לקורה התחתונה, ובלבד שלא תהא הקורה העליונה למעלה מעשרים אמה, או הקורה התחתונה למטה מעשרה טפחים, כיון שהקורה צריכה להיות מי' טפחים ועד לכ' אמה. וא"כ אשכח נמצא שתני (ששנה) רבי יוסה בר' יודה בשיטת אביו (ר' יהודה) וחלוק על אביו; דהיינו ר' יוסי בר' יהודה הולך בשיטת אביו, שהרי דו אמר שרואין את התחתונה כילו היא למעלן והעליונה כילו היא למטן (הגם שבעצם לא יכולים להניח על גביהם אריח), וזה כמו שר' יהודה אמר שאם הקורה היתה עשויה מקש, שרואים אותה כאילו היא עשויה מברזל, אבל וחלוק

הגמ' שאית תנאי תנאי יש ששנו בברייתא שעד ארבעה טפחים אומרים לבד, ומבאר הגמ' את המחלוקת; שמאן דאמר שאומרים לבד רק עד שלשה טפחים, כיון שזה כדי עבירת אדם וכיון שיכולים לעבור דרך פרצה של ג' טפחים, לכך לא אומרים בזה לבד, ומאן דאמר שאומרים לבד עד ארבעה טפחים, כיון שד' טפחים זה כדי מקום חשוב. אומרת הגמ' שאם הניחו את הקורה באלכסון שראשה אחד נמצא למעלה מעשרים אמה וראשה אחד נמצא למטה מעשרים אמה, א"כ רואין שאילו יגוד אם הוא יחתוך את החלק העומד מעל לכ' אמה, והקורה תשאר בתוך ג' טפחים לכותל המבוי, והיא כל הקורה הנשארת נראית נמצאת בתוך עשרים אמה – מותר, ואם לאו אסור. וכן אם הוא הניח את הקורה באלכסון שראשה אחד נמצאת למעלה מעשרה טפחים וראשה אחד למטה מעשרה טפחים, א"כ רואין שאילו יגוד ויחתוך את החלק העומד תחת ל" טפחים, והקורה תשאר בתוך ג' טפחים לכותל המבוי,

מסכת פרק א [ה"ד - דף ז] עירובין

על אביו, דו אמר ובלבד שלא תהא העליונה למעלה מעשרים אמה והתחתונה למטה מעשרה טפחים, אין תימר בשיטת אביו הוא, אפילו למעלה מכמה. רבי יוסה חיננא בר שלמיא רבי יודן חיננא בר שלמיא בשם רב, והוא שתהא העליונה בתוך שלשה טפחים לתחתונה.

הלכה ד

מתני' רחבה כדי לקבל אריח, ובריאה כדי לקבל אריח, ר' יהודה אומר רחבה אף על פי שאינה בריאה.

גמ' רחבה כדי לקבל אריח וכו': תני ר"ש אומר בריה אף על פי שאינה רחבה. רב הונא בשם רב הלכה כר"מ, שמואל אמר הלכה כרבי יודה, ורבי יהושע בן לוי אמר הלכה כר"ש. אמר ר"ש בר כרסנא מכיון דתימר הלכה כהדין -

להיות בריאה וחזקה כדי לקבל את האריח, ר' יהודה אומר שמספיק שהקורה תהיה רחבה כדי לקבל את האריח, ואף על פי שאינה בריאה זה כבר כשר.

גמ' רחבה כדי לקבל אריח וכו': תני ר"ש אומר שהקורה צריכה להיות ברייה כדי לקבל את האריח, ואף על פי שאינה רחבה זה כבר טוב.

רב הונא בשם רב אומר שהלכה כר"מ היינו כסתם משנה, שהקורה צריכה להיות גם רחבה וגם חזקה כדי לקבל את האריח, ושמואל אמר שהלכה כרבי יודה שמספיק שהקורה תהיה רחבה כדי לקבל את האריח, אבל היא לא צריכה להיות חזקה כדי לקבל את האריח, ורבי יהושע בן לוי אמר שהלכה כר"ש שמספיק שהקורה בריאה כדי לקבל את האריח, אבל היא לא צריכה להיות רחבה כדי לקבל את האריח. אמר ר"ש בר כרסנא מכיון דתימר מכיון שיש אומרים שהלכה כהדין היינו כר' יהודה,

על אביו, שהרי דו אמר – ובלבד שלא תהא העליונה למעלה מעשרים אמה והתחתונה למטה מעשרה טפחים, והרי אין תימר שר' יוסי בר' יהודה בשיטת אביו הוא, א"כ אפילו אם הקורה נמצאת למעלה מכמה גם יותר מכ' אמה זה כשר. ואומרת הגמ' שרבי יוסה חיננא בר שלמיא ורבי יודן חיננא בר שלמיא אמרו בשם רב, והוא שתהא הקורה העליונה בתוך שלשה טפחים לקורה התחתונה, דהיינו שלא תאמר שכוונת ר' יוסי בר' יהודה שיכולים להרחיק את הקורות זו מזו הרבה, אלא הוא יכול להרחיק את הקורות זו מזו רק עד ג' טפחים שיש בזה לבוד, אלא ששתי הקורות צריכים להיות במקום הראוי להם, דהיינו בין י' טפחים לכ' אמה.

הלכה ד

מתני' הקורה צריכה להיות רחבה כדי לקבל אריח, וכן היא צריכה

והלכה כהדין, מאן דעבד הכין לא חשש, ומאן דעבד הכין לא חשש, א"ר מנא מכיון דאיתמר הלכה כרבנן, שבקין ליחיד ועבדין כרבנן. רב אזל לחד אתר חמא חד מבוי שריתיה בלייה, יהב לה בחוטרא ואפלה, א"ל רב חונא דיקלא קאים, א"ל רב עינאי דרב חונא גביה - ועינאי דרב לית אינון גביה?! אלא הריני אוסר להן משם קורה, ולשבת הבאה אני מתיר להן משום לחי, שיהיו יודעין - שאם ינטל הדקל, שהוא אסור לטלטל. ואית בעי מימר דלא יהוון סברין כרבי יודה, דרבי יודה אמר רחבה אף על פי שאינה ברייה. רבי חנינא לא אמר כן, אלא רב אזל לחד אתר חמא חד מבוי שניטל קורתו, ואסר לה, א"ל רב חונא דיקלא קאים, א"ל רב עינאי דרב חונא גביה - ועינאי דרב לית אינון גביה?! אלא הריני אוסר להן משום קורה,

ראיתי את הדקל? אלא היות ולא סמכו על הדקל מערב שבת שישמש כלחי, לכך זה לא מועיל (לחי העומד מאיליו מועיל רק אם סמכו עליו מערב שבת), אלא הריני אוסר להן את המבוי משם מחמת הקורה כיון שהיא לא היתה חזקה כדי לקבל אריח, ולשבת הבאה שישמכו על הדקל (מערב שבת) שישמש כלחי, אני מתיר להן את המבוי משום לחי, ומה שהורדתי את הקורה, זה כדי שיהיו יודעין - שאם ינטל הדקל, שהוא המבוי אסור לטלטל. ואית בעי מימר ויש אומרים שרב הוריד את הקורה, דלא יהוון סברין שלא יחשבו שההלכה כרבי יודה, דרבי יודה אמר רחבה אף על פי שאינה ברייה. ואומרת הגמ' שרבי חנינא לא אמר שהמעשה היה כן שרב הוריד את הקורה, אלא רב אזל לחד אתר, וחמא חד מבוי שניטל קורתו בשבת, ואסר לה לטלטל במבוי, א"ל רב חונא דיקלא קאים בפתח המבוי שהוא יכול לשמש כלחי, א"ל רב וכי עינאי דרב חונא גביה, ועינאי דרב לית אינון גביה?! אלא הריני אוסר להן את המבוי משום שהקורה ניטלה,

ויש אומרים שהלכה כהדין כר"ש, לכך מאן דעבד הכין מי שעשה כר' יהודה לא חשש, ומאן דעבד הכין ומי שעשה כר"ש לא חשש, והוא לא צריך לחשוש לעשות קורה אחרת, ובדיעבד זה מועיל, אבל א"ר מנא מכיון דאיתמר הלכה כר"מ, שרבי שנה את דבריו בלשון רבים - בלשון של רבנן, לכך שבקין ליחיד עוזבים את דברי ר' יהודה ור"ש, ועבדין כרבנן וחייבים לעשות כדברי ר"מ, שהקורה תהיה גם רחבה וגם חזקה כדי לקבל אריח. ומעשה היה שרב אזל הלך לחד אתר למקום אחד בשבת, וחמא ורב ראה חד מבוי שריתיה שהקורה (בצל קרתי - בטל שריתי) בלייה כבר בלזיה ולא חזקה לקבל את האריח, ולכך רב יהב לה נתן מכה לקורה בחוטרא במקלו ואפלה והפיל את הקורה, שלא יבואו לטלטל במבוי הזה, א"ל רב חונא והרי דיקלא קאים יש דקל בפתח המבוי, וא"כ יכולים לסמוך עליו כלחי, א"ל רב, וכי עינאי (העיניים) דרב חונא גביה וכי רק העינים שלך אצלך, ורק אתה ראית את הדקל, ועינאי דרב לית אינון גביה והעינים שלי לא אצלי, ולא

מסכת פרק א [ה"ה - דף ח] עירובין

ולשבת הבאה אני מתיר להן משום לחי, שיהיו יודעין שאם ינטל הדקל שהוא אסור לטלטל. אית דבעי מימר דלא יהוון סברין כרבי יודה.

מחלפא שיטתיה דר' יודה, דתנינן תמן אי זהו קרפף כל שהוא סמוך לעיר דברי רבי יודה, והכא הוא אומר הכין? א"ר מנא כבית דירה עבר לה רבי יודה.

הלכה ה

מתני' היתה של קש או של קנים - רואין אותה כאילו היא של מתכת, עקומה - רואין אותה כאילו היא פשוטה, עגולה - רואין אותה כאילו היא מרובעת. אם יש בהקיפה ג' טפחים - יש בה רוחב טפח.

לה רבי יודה, ומותר לטלטל בו אפי' שהוא יותר מבית סאתיים (ר' יהודה סובר שקרפף שלא הוקף למגורים, אסור לטלטל בו אפי' אם הוא פחות מבית סאתיים), אבל לעניין יו"ט כיון שהעצים נמצאים בקרפף הנמצא רחוק מהעיר הם מוקצים, ולכך אסור להשתמש בהם ביו"ט.

הלכה ה

מתני' היתה הקורה של קש או של קנים שאינה יכולה להחזיק אריח, רואין אותה כאילו היא של מתכת שבעובי הזה היא יכולה להחזיק אריח, וכן אם הקורה היתה עקומה שאם יניחו עליה אריח זה יפול - רואין אותה כאילו היא פשוטה וישרה, שיכולה לקבל אריח. וכן אם הקורה היתה עגולה שאם יניחו עליה אריח זה יפול - רואין אותה כאילו היא מרובעת שיכולה לקבל אריח. ואומרת המשנה שאם יש בהקיפה של הקורה העגולה ג' טפחים - יש בה רוחב טפח, והיא ראויה לשמש כקורה.

ולשבת הבאה אני מתיר להן את המבוי משום הדקל שישמש כלחי, שיהיו יודעין שאם ינטל הדקל שהוא המבוי אסור לטלטל, כיון שהדקל הוא שמתיר את המבוי, ואית דבעי מימר שרב הכריז שאסור לטלטל במבוי דלא יהוון סברין שלא יחשבו שההלכה כרבי יודה שאומר (לקמן) שאם ניטל הקורה מהמבוי בשבת, שבאותו השבת מותר להמשיך לטלטל, אלא אם נפל הקורה - אסור לטלטל במבוי גם באותו השבת.

שואלת הגמ' (הסוגיא השתרבבה כאן מלקמן פרק ב' הלכה ו) שלכאור' מחלפא שיטתיה דר' יודה, דתנינן תמן במסכת ביצה אי זהו קרפף שיכולים לקחת משם עצים ביו"ט? כל שהוא סמוך לעיר, אבל אם הקרפף לא סמוך לעיר, העצים הנמצאים שם הם מוקצה, דברי רבי יודה, והכא הוא ר' יהודה אומר הכין שיכולים לטלטל בקרפף שגדול מבית סאתיים, אם יש בו בור מים, אפי' שהוא לא סמוך לעיר? מתרצת הגמ' א"ר מנא שזה שני דברים שונים, וכאן היות ויש לקרפף בור מים, לכך כבית דירה עבר

גמ' היתה של קש או של קנים וכו': למי נצרכה? לר' יודה, דר' יודה אמר רחבה אף על פי שאינה בריאה. עקומה רואין אותה כאילו היא פשוטה: רבי אחא בשם ר' זעירא רבי יודה היא, ר' יוסה בשם ר' זעירא דברי הכל היא. והוא שתהא עקמומית מן הצד, עקמומית שאינה מעכבת את המבוי, אבל עקמומית שהיא מעכבת את המבוי - הרי זו אסורה, ואי זהו עקמומית שאינה מעכבת את המבוי? כל שאילו יגוד ואין בין זו לזו ג'. עגולה רואין אותה כאילו היא מרובעת: עוד היא דר' יודה.

אם יש בהקיפה ג' טפחים וכו': מן הים למדו, [מלכים א ז] וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוֹצָק עֶשֶׂר בָּאַמָּה וגו'. איפשר לומר עגול - שכבר נאמר מרובע, איפשר לומר מרובע - שכבר נאמר עגול, אין תימר מרובע נמצאת אומר מאה ושישים ושש ושתי ידות

אם יש בהקיפה ג' טפחים וכו': אומרת הגמ' שאת הכלל 'שכל שיש בהקיפה ג' יש ברוחבה טפח' מן הים - מקוה גדול, שעשה שלמה המלך למדו, שהרי כתוב וַיַּעַשׂ אֶת הַיָּם מוֹצָק עֶשֶׂר בָּאַמָּה מִשְׁפָּתוֹ עַד שְׁפָתוֹ (דהיינו הקוטר היה י' אמות) עָגַל סָבִיב, וְחָמֵשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ, וְקָן שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסַב אֹתוֹ סָבִיב. ואומרת הגמ' שאי אפשר לומר שהים היה עגול, שכבר נאמר שהוא היה מרובע, שהרי כתוב בפסוק הבא "וּפָקְעִים (ציורים) מִתַּחַת לְשִׁפְתוֹ סָבִיב סָבִיב אֹתוֹ עֶשֶׂר בָּאַמָּה" דהיינו שכל צד היה י' אמות (שהרי ההיקף היה גדול יותר), וא"כ מוכח שהים היה מרובע, וכן אי אפשר לומר שהים היה מרובע, שכבר נאמר עגול, וא"כ לכאן יש סתירה בין הפסוקים? ועוד יש להקשות, שכתוב "אֲלֵפִים בֵּת יָכִיל" דהיינו שהים היה מחזיק שש אלף סאה (שזה שיעור של מאה וחמישים מקוה טהרה), והרי אין תימר שהים היה מרובע עשר על עשר אמות (וגובהו חמש אמות), א"כ נמצאת אומר שהים היה מחזיק חמש מאות אמות מרובעות, שזה מאה ושישים ושש ושתי ידות (ושתי שליש) של

גמ' היתה של קש או של קנים וכו': אומרת הגמ' למי המשנה נצרכה? לר' יודה, דר' יודה אמר רחבה אף על פי שאינה בריאה, ולכך הקורה העשויה מקש או מקנים כשרה. עקומה רואין אותה כאילו היא פשוטה: רבי אחא בשם ר' זעירא אומר שגם זה מדברי רבי יודה היא, אבל ר' יוסה בשם ר' זעירא אומר שזה מדברי הכל היא, וכאן לא מדובר שהעקמומית היתה כלפי מעלה, שאז לא יכולים להניח עליה אריח, אלא מדובר והוא שתהא העקמומית מן הצד, וכיון שיכולים להניח עליה את האריח, זה כשר. ומדובר כאן בעקמומית שאינה מעכבת את הכשר המבוי, אבל עקמומית שהיא מעכבת את הכשר המבוי - הרי זו אסורה, ומבארת הגמ' אי זהו עקמומית שאינה מעכבת את הכשר המבוי? כל שאילו יגוד יחתכו את העקמומית שיוצאת חוץ למבוי, ואין בין זו לזו ולא יהיה הפרש בין שני חצאי הקורה ג' טפחים, הקורה הזאת כשרה, כיון שאומרים לבוד. עגולה רואין אותה כאילו היא מרובעת: אומרת הגמ' עוד היא שגם זה מדברי ר' יודה.

מסכת פרק א [ה"ו - דף ח] עירובין

טהרה הוא מחזיק, אין תימר עגול נמצאת אומר מאה עשרים וחמש ידות טהרה היה מחזיק, אמור מעתה שתי אמות העליונות עגולות היו - שלש אמות התחתונות מרובעות היו, נמצאת אומר מאה וחמשים ידות טהרה היה מחזיק, כתוב אחד אומר [מלכים א ז] אֶלְפִים בַּת יָכִיל, וכתוב אחד אומר [דברי הימים ב ד] מִחְזִיק בָּתִּים שְׁלֹשֶׁת אֶלְפִים יָכִיל, איפשר לומר אלפיים - שכבר נאמר שלשת אלפים, איפשר לומר שלשת אלפים - שכבר נאמר אלפיים בת? נמצאת אומר אלפיים בלח - שהן שלשת אלפים ביבש, מוכן למדו חכמים ארבעים סאה בלח, שהן כוריים ביבש.

הלכה ו

מתני' לחיים שאמרו; גובהן עשרה טפחים, רוחבן ועוביין כל שהן, רבי יוסי אומר רחבן שלשה טפחים.

גמ' לחיים שאמרו וכו': מתניתין במשוכין מן הכותל, אבל אם היו סמוכין לכותל,

שהם היה מחזיק שלשת אלפים בת, שכבר נאמר אלפיים בת? אלא נמצאת אומר שהם היה מחזיק אלפיים (בת) בלח - שהן שלשת אלפים ביבש, כיון שביבש יכולים להוסיף שליש, ומיכן למדו חכמים שכלי שמחזיק ארבעים סאה בלח, שהן שהוא מחזיק כוריים (שישים סאה) ביבש, כיון שבדברים יבשים יכולים להוסיף את הגודש.

הלכה ו

מתני' לחיים שאמרו; גובהן עשרה טפחים, ורוחבן ועוביין אפי' כל שהן, רבי יוסי אומר שרחבן שלשה טפחים.

גמ' לחיים שאמרו וכו': אומרת הגמ' שבמתניתין מדובר בלחים שמשוכין ורוחקים מן הכותל, ורק בזה ר' יוסי מצריך שרוחבן יהיה ג' טפחים, אבל אם היו הלחים סמוכין לכותל,

שיעורי מקוה טהרה (כל מקוה תופס ג' אמות מרובעות) הוא מחזיק, ואין תימר שהם היה עגול, א"כ נמצאת אומר שרק מאה עשרים וחמש ידות שיעורי מקוה טהרה היה הים מחזיק, כיון שהעגול קטן מהמרובע רבע (וא"כ צריך לחסר רבע מחמש מאות אמות, שזה שלש מאות שבעים וחמש אמות מרובעות, שזה מאה עשרים וחמש שיעורי מקוה). וא"כ איך נסביר את הפסוק? אלא אמור מעתה ששתי אמות העליונות של הים עגולות היו, ושלש אמות התחתונות של הים מרובעות היו, וא"כ נמצאת אומר שמאה וחמשים ידות שיעורי מקוה טהרה היה הים מחזיק. שואלת הגמ' שלכאן יש סתירה בין הפסוקים, שהרי כתוב אחד אומר אֶלְפִים בַּת (בת - שם מידת הלח, והוא ג' סאה) יָכִיל, וכתוב אחד אומר מִחְזִיק בָּתִּים שְׁלֹשֶׁת אֶלְפִים יָכִיל, וא"כ אי אפשר לומר שהם היה מחזיק אלפיים בת, שכבר נאמר שלשת אלפים בת, וכן אי אפשר לומר

מסכת פרק א [ה"ו - דף ט] עירובין לא

אוף רבי יוסי מודה. ותני כן עשה לחיים למבוי, אם גבוהין מן הארץ פחות מג', או שהיו סמוכין לכותל פחות מג' מותר, ג' - והוא שיהא העומד רבה על החלל. אבני הבניין היוצאות מן הבניין, אם אין בין אחת לחברתה ג' טפחים נידון כלחיים. קרן זוית יוצא מיכן וקרן זוית יוצא מיכן - נידון כלחיים. כותל הנכנס ונראה כפס מבפנים ושוה מבחוץ, או שנראה כפס מבחוץ ושוה מבפנים, נידון כלחיים. היה משוך, אבא בר רב חונה אומר רואין אותו כילו הוא כנוס. התיב רב חסדאי והתנינן חצר גדולה שנפרצה לקטנה - הגדולה מותרת והקטנה אסורה, ויעשו כותלי גדולה כלחיים אצל כותלי קטנה, והותרה קטנה? א"ל אבא בר רב חונה תיפתר

לא מבחין שיש כאן לחי (כיון שעובי שני הכתלים שווים), זה מועיל משום לחי, שהרי יש היכר לעומדים במבוי, או שנראה כפס מבחוץ דהיינו שהכותל נהיה צר בעוביה בצד שמחוץ למבוי, הגם שהוא שוה מבפנים, זה נידון כלחיים, כיון שהלחי ניכר לבני רה"ר. היה הלחי משוך דהיינו שהוא הניח את הלחי חוץ למבוי כהמשך לכותל המבוי, ואפי' שהוא שווה מבפנים, אבא בר רב חונה אומר שרואין אותו כאילו הוא כנוס ונמצא במבוי, וזה מכשיר את המבוי. שואלת הגמ' התיב רב חסדאי מה אתה אומר שלחי הנראה מבחוץ ושווה מבפנים נידון כלחי, והתנינן לקמן חצר גדולה רחבה שנפרצה לחצר קטנה צרה, א"כ החצר הגדולה מותרת כיון שיש לה גיפופים, אבל והקטנה אסורה כיון שהיא נפרצה כולה למקום האסור לה (מדובר שכל אחת עירבה לעצמה), ואם לחי הנראה מבחוץ מועיל, א"כ ויעשו כותלי גדולה (הגיפופים) כלחיים אצל כותלי קטנה, ועי' נאמר שהותרה החצר הקטנה? א"ל אבא בר רב חונה תיפתר תעמיד שמדובר כאן

בזה אוף רבי יוסי מודה שרוחבן כל שהוא, ותני כן וכן שנינו בבביתא, עשה לחיים למבוי; אם הם היו גבוהין מן הארץ פחות מג', או שהיו סמוכין לכותל פחות מג', אז אפי' שרוחבם היה משהו מותר, אבל אם הוא הרחיק את הלחי מהכותל ג', א"כ הלחיים כשרים דוקא והוא שיהא העומד רבה על החלל, דהיינו שרוחב הלחיים יהיה יותר מג' טפחים. אבני הבניין בפתח המבוי היוצאות מן הבניין (כדרך שבונים אריח על גבי לבינה) זו למעלה מזו, אז אם אין בין אחת לחברתה ג' טפחים דהיינו שרוחב שורת האבנים היתה פחות מג' טפחים, א"כ זה נידון כלחיים (והגם שזה לחי העומד מאליו, אבל אם סומכים על זה מערב שבת, זה נחשב ללחי). קרן זוית היוצא מיכן מכותלי המבוי וקרן זוית היוצא מיכן מכותלי המבוי - נידון כלחיים (זה כשיטת ר"א המצריך לחיים למבוי). כותל שבהמשך המבוי שנכנס ונהיה צר, ולכך הכותל שבתחילת המבוי - שהוא יותר עבה, נראה כפס (לחי) מבפנים הגם שהוא שוה מבחוץ, דהיינו העומד מחוץ למבוי

מסכת פרק א [ה"ו - דף ט] עירובין

במשוכין יותר מעשר, תני רבי שיין קומי רבי אחא בגדולה אחת עשרה ובקטנה עשר? איתבעת מתניתא ולא אשתכחא, א"ל ר' אחא כן אמר רשב"ל - כל משנה שלא נכנס לחבורה אין סומכין עליה, א"ר יוסה אתיאי כמן דמר חצר ניתרת בשני פסין, ובלבד פס של ארבעה טפחים מיכן ופס של ארבעה טפחים מיכן, א"ר יוסה בר' בון ואפילו תימא כן - אתיא כמאן דמר חצר ניתרת בב' פסים, ובלבד פס של ד' טפחים מיכן ופס של ד' טפחים מיכן? רב עוקבה בשם רבנן דתמן לגדולה הן נידונות, ואינן נידונות לקטנה.

כותל שצידו אחד יוצא וצידו אחד כנוס, כהנא אמר נותן את הקורה לוכסן - ומשתמש לוכסן, רבי אחא בשם כהנא נותן הקורה לוכסן - ומשתמש לוכסן,

שאורך הפסים הם רק ג' טפחים לכל צד, ולכך הקטנה אסורה. שואלת הגמ' א"ר יוסה בר' בון ואפילו תימא כן שהמשנה אתיא כמאן דאמר שחצר ניתרת בב' פסים, ובלבד פס של ד' טפחים מיכן ופס של ד' טפחים מיכן, אבל יהיה ק' מדוע החצר הגדולה מותרת? מתרצת הגמ' אמר רב עוקבה בשם רבנן דתמן (חכמי בבל), שבאמת לא צריך שכל פס יהיה ד' טפחים (ולכך הגדולה מותרת), וכן נראה מבחוץ מתיר את המבוי, ומה שהקטנה אסורה, זה מכיון שהגיפופים לגדולה הן נידונות, ואינן נידונות לקטנה, דהיינו האנשים משייכים את הגיפופים לחצר הגדולה ולא לחצר הקטנה, וכיון שלא ניכר שיש לחי לחצר הקטנה, לכך היא אסורה.

כותל של מבוי שצידו אחד יוצא לכיוון רה"ר, וצידו אחד כנוס, דהיינו שכותל אחד נמשך יותר מהכותל השני, ר' כהנא אמר שנותן את הקורה על גבי שני כותלי המבוי, והגם שזה באלוכסן, הוא משתמש במבוי באלוכסן עד לקורה.

במשוכין הגיפופין יותר מעשר אמות, דהיינו שהחצר הגדולה נמשכה לכאן ולכאן יותר מ' אמות, וכיון שזה י' אמות זה יצא מכלל לחי (והחצר הגדולה מותרת כיון שהעומד מרובה על הפרוץ). שואלת הגמ' והרי תני רבי שיין קומי רבי אחא ברייתא שאומרת שמדובר בגדולה עשר אמות, וזה לא כמו שאמרנו שכותלי החצר הגדולה נמשכים י' אמות לכל צד? מתרצת הגמ' שאיתבעת מתניתא חיפשו את מקור הברייתא ולא אשתכחא ולא נמצאה, וא"כ א"ל ר' אחא לר' שיין כן אמר רשב"ל - כל משנה (ברייתא) שלא נכנס לחבורה שלא נשנתה בבית המדרש אין סומכין עליה, ולא יכולים להק' מהברייתא הזאת. א"ר יוסה שבאמת יתכן שהברייתא שר' שיין הביא נכונה, והברייתא אתיאי כמאן דאמר (חכמים) שחצר ניתרת בשני פסין, ובלבד פס של ארבעה טפחים מיכן ופס של ארבעה טפחים מיכן כדלעיל, וכיון שהחצר הגדולה רחבה מהקטנה רק אמה, נמצא

מסכת פרק א [ה"ו - דף ט] עירובין לג

ובלבד שלא תהא הקורה משוכה יותר מעשר, ומדר' יוסי קיימא רב אבדימי נחיתה - ובלבד שלא תהא הקורה משוכה יותר מעשר. רבי אחא בשם רשב"ל ובלבד שלא יהא הכותל משוך יותר מארבע, אשכחת אמר מה דצריכא להן פשיטא להן, ומה דצריכא להן פשיטא להן. אמר רבי עולא משלש ועד ארבע היא מתניתא, פחות משלש אפילו יותר מעשר מותר, ארבע אפילו פחות מעשר אסור, אלא כן אנן קיימין משלש ועד ארבע.

לא כמבוי אחר). אבל רשב"ל שאומר שכותל אחד לא יכול להיות משוך מהשני יותר מד' אמות, ומצד שני רשב"ל לא אמר שהקורה לא תהיה יותר מ' אמות, זה מכיון שרשב"ל מתייחס למבוי עצמו, וכיון שהמבוי עצמו הוא פחות מ' אמות, לכך יכולים להתירו ע"י הקורה (הגם שהקורה יותר מ' אמות, שהרי הקורה עומדת האלכסון). אבל כותל אחד לא יכול להיות משוך מהשני יותר מד' אמות, כיון שזה נחשב כמבוי נפרד (והיות ויש לו רק כותל אחד לא יכולים להתירו ע"י קורה). **אמר רבי עולא** שמה שאמרנו שיכולים להתיר את המבוי בצורה אלכסונית ובתנאי שהקורה לא תהיה יותר מ' אמות, מדובר שכותל אחד נמשך מהשני **משלש ועד ארבע** אמות **היא מתניתא**, שהרי אם הכותל נמשך **פחות משלש** אמות, א"כ אפילו אם הקורה תהיה יותר מעשר אמות מותר, כיון שזה רק משהו (אורך הקורה תהיה 10.44) ואם הכותל נמשך **ארבע** אמות, א"כ אפילו אם אורך הקורה תהיה **פחות מעשר** אמות (כגון שרוחב המבוי צר) **אסור**, כיון שיש לזה שם של מבוי בפני עצמו, **אלא כן אנן קיימין** דוקא שהכותל נמשך **משלש ועד ארבע** אמות.

וכן **רבי אחא בשם ר' כהנא** אמר שנותן את הקורה ב**אלכסון ומשתמש באלכסון**, ובלבד שלא תהא הקורה משוכה יותר מעשר אמות, וכן **מדר' יוסי קיימא רב אבדימי נחיתה**, היינו ר' אבדימי שהיה מהחכמים היורדים לבבל (היו חכמים שהיו עולים ויורדים כל ימיהם מבבל לא"י – ומא"י לבבל, כדי להעביר את השמועות) ג"כ שמע כך מר' יוסי – **ובלבד שלא תהא הקורה משוכה יותר מעשר**. ורבי אחא בשם רשב"ל אמר **ובלבד שלא יהא הכותל משוך מחבירו יותר מארבע** אמות, אבל אם הכותל נמשך מחבירו יותר מד' אמות, א"כ זה נחשב כמבוי בפני עצמו, והיות ויש לו רק כותל אחד לא יכולים להתירו ע"י קורה. וא"כ **אשכחת נמצאת אמר, מה דצריכא להן פשיטא להן, ומה דצריכא להן פשיטא להן**, דהיינו ר' כהנא שאמר שהקורה לא תהיה יותר מ' אמות, ור' כהנא לא הגביל שהכותל לא יהיה משוך יותר מד' אמות, זה מכיון שר' כהנא מתייחס למבוי הזה כאילו הפתח שלו בצורה אלכסונית, ולכך הקורה לא יכולה להיות יותר מ' אמות, וכותל אחד יכול להיות משוך מהשני יותר מד' אמות (כיון שזה

הלכה ז

מתני' בכל עושין לחיים, אפילו בדבר שיש בו רוח חיים, ר"מ אוסר. ומטמא משום גולל, ור"מ מטהר. כותבין עליו גיטי נשים, רבי יוסי הגלילי פוסל.

גמ' בכל עושין לחיים וכו': תני, כל דבר שיש בו רוח חיים - עושין אותו דופן, ואין עושין אותו לחי דברי ר"מ, וחכ"א אין עושין אותו דופן, אבל עושין אותו לחי. א"ר אחא תרין תנאין אינון - מאן דמר עושין אותו דופן עושין אותו לחי, ומאן דמר אין עושין אותו דופן אין עושין אותו לחי. אמר ר' יוסה חד תנא הוא, ולמה עושין אותו דופן שאילו ישמט מרגיש, ואין עושין אותו לחי שאילו ישמט אינו מרגיש. קם ר' יושוע דרומיא עם תלמידיו דר' יוסא, אמר לון אמרין דבתרה - דהיא פליגא על רבכון, וחכ"א אין עושין אותו דופן אבל עושין אותו

הלכה ז

שעושין אותו לחי למבוי, ומאן דאמר שאין עושין אותו דופן לסוכה, הוא סובר שאין עושין אותו לחי למבוי, שהרי אין הבדל בין דופן ללחי. אבל אמר ר' יוסה שהברייתא נאמרה ע"י חד תנא הוא, ויש הבדל בין דופן ללחי, ולמה עושין אותו דופן לסוכה? כיון שאילו הבעל חי ישמט, הבעה"ב מרגיש בזה, כיון שהוא יושב בסוכה, אבל ואין עושין אותו לחי למבוי, כיון שאילו בעל חי ישמט, האדם אינו מרגיש בזה, כיון שהוא לא נמצא כל הזמן סמוך לפתח המבוי לראות האם הבהמה ברחה. שואלת הגמ' וקם ונעמד ר' יושוע דרומיא - שהגיע מדרום א"י (או שהיה גר ברומי - עיר הסמוכה לכפר חנניה), להתווכח עם תלמידיו דר' יוסא, ואמר לון שאומנם רבכם הסביר את דברי ר"מ, אבל אמרין דבתרה תמשיכו את הברייתא ותראו דהיא פליגא על רבכון, שהרי שנינו וחכ"א אין עושין אותו דופן לסוכה אבל עושין אותו

מתני' בכל עושין לחיים - אפילו בדבר שיש בו רוח חיים, ויכולים לקשור בהמה בפתח המבוי שתשמש כלחי, ור"מ אוסר, כיון שחוששים שמא הבהמה תברח. וכן אם הניחו בהמה לכסות את הקבר, היא מטמאה משום גולל (לרש"י היא מטמאה לעולם, ולתוס' רק כל זמן שהיא מונחת על הקבר), ור"מ מטהר, כיון שר"מ סובר שכל מחיצה שהיא לא קבועה, אינה מחיצה. וכותבין עליו על בעלי חיים גיטי נשים, רבי יוסי הגלילי פוסל, הגמ' תבאר את המחלוקת.

גמ' בכל עושין לחיים וכו': תני, כל דבר שיש בו רוח חיים - עושין אותו דופן לסוכה, אבל ואין עושין אותו לחי למבוי דברי ר"מ, וחכ"א אין עושין אותו דופן לסוכה, אבל עושין אותו לחי למבוי. א"ר אחא שהברייתא נאמרה ע"י תרין תנאין אינון שתי תנאים שונים, כיון שמאן דאמר שעושין אותו דופן לסוכה, הוא סובר

מסכת פרק א [ה"ז - דף ט] עירובין לה

לחי, מה אם בשעה שאילו ישמט אינו מרגיש - את אמר מותר, כאן שאילו ישמט הוא מרגיש - לא כל שכן? הני תרין תניין אינון על דרבי יוסא, היכמה דתימר תמן תרין תניין אינון על דרבי יוסא, כן את אמר אוף הכא תרין תניין אינון על דרבי אחא. ר"ש בר כרסנא בשם רבי אחא, ר"מ ורבי יוסי ורבי אלעזר בן עזריה - שלשתן אמרו דבר אחד, ר"מ דלחיים, מטמא משום גולל ר"מ מטהר. רבי יוסי דאהילות, רבי יוסי אומר הבית שבספינה אינו מביא את הטומאה. ר"א בן עזריה, דתני מעשה בר' אלעזר בן עזריה ור"ע שהיו באין בספינה, ועשה ר"ע סוכה בראש הספינה ובאת הרוח והפריחתה, אמר לו ראב"ע עקיבא! היכן סוכתך?!

כותבין עליו גיטי נשים וכו'! מה טעמא דר' יוסי הגלילי? ספר! מה ספר מיוחד

אצלנו במשנה - בכל עושין לחיים אפילו בדבר שיש בו רוח חיים, ור"מ אוסר, ומטמא משום גולל ור"מ מטהר, כיון שהבהמה אינה קבועה להיות שם, ולכך אינה נחשבת מחיצה. רבי יוסי דאהילות ששנינו במסכת אוהלות, רבי יוסי אומר הבית שבספינה שיש בו מת ואוכלים או כלים, אינו מביא את הטומאה, כיון שהבית הזה לא קבוע במקומו, שהרי הוא לא עומד ברוח, לכך אין לו שם של אוהל. ר"א בן עזריה, דתני מעשה בר' אלעזר בן עזריה ור"ע שהיו באין בספינה בסוכות, ועשה ר"ע סוכה בראש הספינה, ובאת הרוח והפריחתה, אמר לו ראב"ע, עקיבא! היכן סוכתך? וכיון שהסוכה לא עומדת ברוח, א"כ גם כשהיית בה - לא קיימת מצוות סוכה, כיון שאין לזה שם של סוכה.

כותבין עליו גיטי נשים וכו': שואלת הגמ' מה טעמא דר' יוסי הגלילי שאוסר לכתוב את הגט על גבי בעלי חיים? מתרצת הגמ' כיון שכתוב "וְכָתַב לָהּ סֵפֶר בְּרִיתוֹ" וא"כ אנחנו אומרים מה ספר מיוחד שאין בו

לחי למבוי, וא"כ שאל ר' יושוע דרומיא, מה אם במבוי שזה שעה שאילו הבעל חי ישמט האדם אינו מרגיש בזה, כיון שהוא לא נמצא כל הזמן סמוך לפתח המבוי לראות האם הבהמה ברחקה, אפי"ה את אמר שמותר לעשות את הבעל חי ללחי, כאן בדופן לסוכה, שאילו הבעל חי ישמט, הוא האדם מרגיש, לא כל שכן שיהיה מותר לעשות את הבעל חי דופן לסוכה? אלא הני תרין תניין אינון דברי חכמים נאמרו ע"י שתי תנאים, גם על דרבי יוסא גם לשיטת ר' יוסא, וא"כ היכמה (איך מה - כמו) דתימר תמן שתרין תניין אינון (דברי חכמים נאמרו ע"י שתי תנאים) גם על דרבי יוסא, א"כ כן את אמר אוף הכא (גם בדברי ר"מ) שתרין תניין אינון על (כדברי) רבי אחא.

ר"ש בר כרסנא בשם רבי אחא אומר, שר"מ ורבי יוסי ורבי אלעזר בן עזריה - שלשתן אמרו דבר אחד, שמחיצה שאינה קבועה אינה מחיצה; ר"מ דלחיים שר"מ אוסר לעשות לחי מבעלי חיים, כמו ששנינו

מסכת פרק א [ה"ז - דף י] עירובין

שאין בו רוח חיים - אף כל דבר שאין בו רוח חיים. מה ספר מיוחד שאינו אוכל - אף כל שאינו אוכל. מה טעמא דרבנן? מה ספר מיוחד שהוא בתלוש - אף כל דבר שהוא בתלוש. על דעתיה דר' יוסי הגלילי ידות אוכלין כאוכלין? נישמענה מן הדא כתבו על קרן הצבי וגדרו וחתמו ונתנו לה כשר, מפני שגדרו ואח"כ חתמו, הא אם חתמו ואח"כ גדרו לא. ר' אחא בשם ר' מיישא והוא שכתב על זכרותו של קרן, אבל אם כתב על נרתיקו כפרוש הוא וכשר. ר' יונה בעי אף לענין הכשר זרעים כן, היך עבדא? חישב עליהן שירדו על הבהמה ומן הבהמה על האוכלין, תמן א"ר יוסי הגלילי 'ספר' מה ספר מיוחד שאין בו רוח חיים - אף

לבשר הצבי, שזה כיד לאוכלים. ר' אחא בשם ר' מיישא אומר שמה שאמרנו שאם חתמו על הקרן בעודו מחובר שזה פסול, זה דוקא והוא שכתב על זכרותו העצם של הקרן, אבל אם כתב על נרתיקו על קליפת הקרן (החלק שעושים לשופר) אפי' כשהוא מחובר, כפרוש הוא כיון שזה לא מחובר לגמרי לראש הבהמה, ולכך זה כשר. שואלת הגמ' ר' יונה בעי האם ר' יוסי הגלילי מודמה את הבעלי חיים לקרקע אף לענין הכשר זרעים כן (דהיינו מים מכשירים את הזרעים לקבל טומאה דוקא אם חישבו להשתמש בהם לצורך דבר תלוש, אבל אם הוא חישב על מי גשמים להדיח בהם את הקרקע, הם לא מכשירים את הזרעים לקבל טומאה). ומבאר הגמ' את השאלה היך עבדא? מה הדין אם הוא חישב עליהן על מי הגשמים שירדו על הבהמה להדיח אותה, ואח"כ המים האלו נפלו מן הבהמה על האוכלין, האם זה יכשיר את האוכלים לקבל טומאה או לא? והשאלה היא, הרי תמן לענין גיטין א"ר יוסי הגלילי שהיות וכתוב 'ספר' ולכך אנחנו אומרים מה ספר מיוחד שאין בו רוח חיים - אף

רוח חיים, ומכאן נלמד שאף על כל דבר שאין בו רוח חיים יכולים לכתוב את הגט, וכן מה ספר זה דבר מיוחד שאינו אוכל, ומכאן נלמד שאף על כל דבר שאינו אוכל יכולים לכתוב את הגט, אבל על דברי מאכל, או בעלי חיים, לא יכולים לכתוב את הגט. ואומרת הגמ' מה טעמא דרבנן שמתירים לכתוב את הגט על גבי אוכלים ובעלי חיים, כיון שחכמים סוברים שאומרים מה ספר מיוחד שהוא בתלוש, אף כל דבר שהוא בתלוש. שואלת הגמ' האם על דעתיה לשיטת דר' יוסי הגלילי ידות אוכלין כאוכלין, ולא יוכלו לכתוב את הגט על גבי הענף שמחזיק את הפירות? מתרצת הגמ' שלא יכולים לכתוב על גבי ידות האוכלים, ונישמענה מן הדא וזה מוכח מהברייתא, שלמדנו בברייתא שאם כתבו את הגט על קרן הצבי לאחר שחיתתו, וגדרו וחתכו את הקרן ואח"כ חתמו על הגט ונתנו לה לאשה, הגט כשר, וא"כ מוכח שרק מפני שגדרו וחתכו את הקרן ואח"כ חתמו - הגט כשר, כיון שעיקר הגט הוא חתימתו, אבל האם חתמו ואח"כ גדרו לא - והגט פסול, וזה מפני שהקרן מחובר

מסכת פרק א [ה"ח - דף י] עירובין לו

כל דבר שאין בו רוח חיים, אף הכא כן, או שנייא היא דכתיב [ויקרא יא] וְכָל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתָּה בְּכָל פְּלִי יִמָּא, מעתה אפילו חישב שירדו לבורות לשיחין ומערות? שנייא היא הכא דכתיב כלי.

הלכה ח

מתני' שיירה שחנתה בבקעה והקיפיה כלי בהמה מטלטלין בתוכה, ובלבד שיהא גדר גבוה י' טפחים, ולא יהו פרצות יתירות על הבנין. כל פירצה שהיא כעשר אמות מותרת - מפני שהיא כפתח, יותר מיכן אסור.

גמ' שיירה שחנתה בבקעה וכו': רב אדא בשם ר' חסדייא למי נצרכה, לר' יוסה בר' יודה, דר' יוסה בר' יודה אומר כל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב

שר' יוסי הגלילי מדמה את הבעלי חיים לקרקע, זה לא יכשיר את הזרעים, והגמ' נשארת בספק.

הלכה ח

מתני' שיירה שחנתה בבקעה בשדה והקיפיה ע"י כלי בהמה כגון אוכפים ומרדעות מטלטלין בתוכה בתוך ההיקף הזה, ובלבד שזה יהא גדר גבוה י' טפחים ולא יהיו פרצות יתירות על הבנין. ואומרת המשנה שכל פירצה שהיא כעשר אמות מותרת - מפני שהיא כפתח, יותר מיכן יותר מ' אמות - אסור.

גמ' שיירה שחנתה בבקעה וכו': רב אדא בשם ר' חסדייא אומר, למי המשנה נצרכה, והרי לכאור' הדין של המשנה הוא פשוט, שהרי יש כאן מחיצות של י' טפחים, ורובו סתום? אלא החידוש הוא לר' יוסה בר' יודה, דר' יוסה בר' יודה אומר שכל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב

כל דבר שאין בו רוח חיים, וא"כ האם אף הכא לעניין הכשר זרעים נאמר כן (כיון שבעלי חיים דומים לקרקע), או ששנייא היא שלעניין הכשר זרעים הדין שונה, כיון דכתיב וְכָל מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתָּה בְּכָל פְּלִי יִמָּא, וכיון שכתוב 'בכל' זה מרבה שגם אם הוא חישב על מי הגשמים שיפלו על הבהמה - שהם מכשירים את הזרעים? אומרת הגמ' א"כ שמרבים ממה שכתוב 'בכל' א"כ מעתה נאמר שאפילו אם הוא חישב על מי הגשמים שירדו לבורות לשיחין ומערות שזה יכשיר את הזרעים, והרי ודאי שהם לא מכשירים את הזרעים, וא"כ אותו דבר לעניין מה שהוא חישב על הבהמה שזה לא יכשיר את הזרעים, חוזרת הגמ' ואומרת שזה לא הוכחה, כיון ששנייא היא הכא דכתיב כלי, ולכך ממעטים אם הוא חישב שהגשם ירד לבור שזה לא מכשיר את הזרעים, אבל אם הוא חישב שהגשם ישטוף את הבהמה אולי באמת זה יכשיר את הזרעים, או שכיון

מסכת פרק א [ה"ח - דף י] עירובין

אינה מחיצה, ומודה הוא הכא, ותני כן בכל עושין מחיצות, אפילו אוכפין אפילו עביטין אפילו גמלים, ובלבד שלא יהא בין איכוף לאיכוף מלוא איכוף, בין עביט לעביט מלוא עביט, בין גמל לגמל כמלוא גמל. ובלבד שלא יהא עומד כנגד עומד ופרוץ כנגד פרוץ, אלא עומד כנגד פרוץ ופרוץ כנגד עומד. נמצאת אומר לענין כלאים; כל הפחות משלשה כסתום, משלשה ועד ארבעה אם העומד רבה על הפרוץ מותר, ואם הפרוץ רבה על העומד אסור. מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר, אם הפרוץ רבה על העומד - כנגד העומד מותר, כנגד הפרוץ אסור. יותר מעשר אף על פי שהעומד רבה על הפרוץ - כנגד העומד מותר, כנגד הפרוץ אסור. אבל לענין שבת; כל הפחות משלשה כסתום. משלשה ועד ארבעה, מארבעה ועד עשר, אם העומד רבה על הפרוץ מותר, אם הפרוץ רבה

טפחים, יש לזה דין כסתום, והוא יכול לזרוע בצד אחד של המחיצה תבואה, ובצד השני לטעת כרם. ואם הפרצה היא משלשה ועד ארבעה טפחים, אז אם העומד רבה על הפרוץ מותר, אבל ואם הפרוץ רבה על העומד - אף כנגד העומד אסור, כיון שהאזיר שמכאן ומכאן מבטל את המחיצה. ואם הפרצה מארבעה טפחים ועד עשר אמות, אז אם העומד רבה על הפרוץ מותר גם ממול הפרצה, שהרי זה כפתח, אבל אם הפרוץ רבה על העומד - כנגד העומד מותר, כנגד הפרוץ אסור. ואם הפרצה יותר מעשר אמות, אז אף על פי שהעומד רבה על הפרוץ - כנגד העומד מותר, וכנגד הפרוץ אסור כיון שזה לא נקרא פתח. וכל זה לענין כלאים, אבל לענין שבת הדין הוא כן; כל הפחות משלשה כסתום. אבל משלשה ועד ארבעה, ומארבעה ועד עשר (ובזה יש את החילוק בין כלאים לשבת) אם העומד רבה על הפרוץ מותר, ואם הפרוץ רבה

אינה מחיצה, ולכך אם הוא הקיף מקום ע"י קנה קנה פחות מג' טפחים, או שהוא הקיף מקום ע"י שמתח ג' חבלים, לא יכולים לטלטל באותו המקום, לכך משמיעה לנו המשנה שמודה הוא הכא שיכולים לטלטל ע"י המחיצות שעשו ע"י הכלי בהמה, כיון שהם דברים רחבים. ותני כן וכן שנינו בבביתא, בכל עושין מחיצות, אפילו ע"י אוכפין, אפילו ע"י עביטין (עביט - אוכף של הגמל), אפילו ע"י גמלים הסמוכים זה לזה (כדלעיל שמחיצה ע"י בעלי חיים זה מחיצה), אבל ובלבד שלא יהא בין איכוף לאיכוף כמלוא איכוף, ובין עביט לעביט כמלוא עביט, ובין גמל לגמל כמלוא גמל. וכן ובלבד שלא יהא עומד כנגד עומד ופרוץ כנגד פרוץ - שהפרצות לא יהיו מכוונים זה ממול זה, אלא שהוא יעשה את העומד כנגד הפרוץ, ופרוץ כנגד העומד. וא"כ אומרת הבריייתא נמצאת אומר שהדין לענין כלאים הוא כן; כל שהפרצה היא פחות משלשה

מסכת פרק א [ה"ט - דף י] עירובין לט

על העומד אסור. יותר מעשר, אף על פי שהעומד רבה על הפרוץ אסור. ר' חנניה ר' יודה בן פזי בשם ר' יוחנן, לית כאן משלשה ועד ארבעה - יש כאן פרצה שלשה, אין כאן מקום ארבעה. התיב רבי מנא והתנינן מקיפין בקנים, וקנה יש לו מקום? א"ל לא תתיביני פחות משלשה, שכל הפחות משלשה כסתום. רבי יוסי בר' בון בשם רב מכל מקום - מכיון שהעומד רבה על הפרוץ מותר.

הלכה ט

מתני' מקיפין שלשה חבלים זו למעלה מזו זו למעלה מזו, ובלבד שלא יהא בין חבל לחבירו שלשה טפחים, שיעור חבלים - עוביין יותר על טפח, שיהא הכל עשרה טפחים.

רבי יוסי בר' בון בשם רב אומר, שמכל מקום - מכיון שהעומד רבה על הפרוץ מותר, וגם מג' ועד ד' טפחים, אם העומד מרובה על הפרוץ מותר, כדברי הברייתא.

הלכה ט

מתני' מקיפין שטח לעשותו רה"י, ע"י שהוא מותח שלשה חבלים זו למעלה מזו זו למעלה מזו, דהיינו הוא מגביה מהקרקע קצת פחות מג' טפחים ומותח שם חבל, ומגביה מהחבל הראשון קצת פחות מג' טפחים ומותח שם חבל, ומגביה מהחבל השני קצת פחות מג' טפחים ומותח שם חבל, וא"כ יוצא שמקרקע עד לחבל השלישי יש טפחים (בצירוף עובי החבלים). אבל ובלבד שלא יהא בין חבל לחבירו שלשה טפחים, שזה כדי שיעור של לבד, ואומרת המשנה ששיעור שלושת החבלים - עוביין יותר על טפח דהיינו עובי כל חבל הוא קצת יותר משליש טפח, כדי שיהא הכל החבלים והאזיר שביניהם עשרה טפחים.

על העומד אסור. יותר מעשר - אף על פי שהעומד רבה על הפרוץ אסור. ואומרת הגמ' שר' חנניה ור' יודה בן פזי שניהם אומרים בשם ר' יוחנן, שלהלכה לית כאן לא פוסקים את הדין שמשלשה ועד ארבעה שאם העומד מרובה על הפרוץ שזה מותר, כיון שיש כאן פרצה שלשה, ואין כאן מקום מחיצה ארבעה שהוא חשוב לעצמו, וא"כ האזיר שמכאן ומכאן מבטל את המחיצה הזאת. שואלת הגמ' התיב רבי מנא, והתנינן לקמן - מקיפין בקנים, ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו שלשה טפחים, וכי קנה יש לו מקום? וא"כ מוכח מכאן שהאזיר לא מבטל את המחיצות, וא"כ גם במג' ועד ד', אם העומד מרובה על הפרוץ, האזיר לא יבטל את המחיצה? מתרצת הגמ' א"ל ר' יוחנן, לא תתיביני אל תקשה מפרצה שהיא פחותה משלשה, כיון שכל הפחות משלשה טפחים, כסתום הוא, כיון שאומרים לבד, וזה כמו שאין כאן פרצה, ולכך זה לא הוכחה לדין של מג' ועד ד'. אבל

מסכת פרק א [ה"ט - דף י] עירובין

גמ' מקיפין ג' חבלים וכו': א"ר זעירא לא אמרו אלא בעשר וביותר מעשר, הא פחות מיכן לא, ותני כן הביא דופן של ז' טפחים ומשהו - והגביהו מן הארץ פחות מג' מותר. תמן את אמר כל פחות משלשה כסתום, וכא את אמר כל פחות משלשה כסתום. אין את בעי מקשייא - הכין קשי, הביא דופן של ששה טפחים וכל שהוא - והגביהו מן הארץ ארבעה טפחים חסר כל שהוא, ייבא כיי דמר רבי יוחנן העומד והחלל מצטרפין בארבעה, והוא שיהא העומד רבה על החלל.

אמר רבי יוחנן מעשה שהלך ר' יהושע אצל רבי יוחנן בן נורי לנגנינר הראהו שדה אחת ובית חבירתה היתה נקראת, והיו שם פריצות יותר מעשר, והיה נוטל

שהחול העומד סביבות לבור, והחלל של הבור מצטרפין בארבעה טפחים, לעשות את המקום לרה"י, אבל והוא שיהא רוחב העומד, רבה על החלל - רחב יותר מרוחב חלל הבור, וא"כ אותו דבר כאן, האויר מצטרף לדופן ויש כאן מחיצה של י' טפחים.

(נוסח הסוגיא שבהמשך עד למשנה, היא בגירסת הגר"א במסכת כלאים)

אמר רבי יוחנן מעשה שהלך ר' יהושע אצל רבי יוחנן בן נורי ללמוד תורה, לנגנינר שם מקום, ור' יהושע הראהו לר' יוחנן בן נורי שדה אחת, ובית חבירתה היתה השדה נקראת (מלשון חבירות), כיון שבשדה גדל גפנים צמוד לתבואה, אלא שהמחיצה הפרידה ביניהם, והיו שם בגדר שבין השדות פריצות יותר מעשר אמות, והיה על גבי הפרצות צורת הפתח, אלא שהוא היה מן הצד, דהיינו הקנה שלמעלה לא היה מונח ע"ג הקנים אלא הוא היה מחובר מן הצד, ושאל ר' יהושע את ר' יוחנן בן נורי האם צורת הפתח מן הצד מועיל, והיה ר' יוחנן בן נורי נוטל

גמ' מקיפין ג' חבלים וכו': א"ר זעירא לא אמרו שהמחיצה מועילה, אלא בעשרה טפחים או ביותר מעשרה טפחים, אבל הא פחות מיכן לא, ואין לזה שם של מחיצה, ותני כן וכן שנינו בברייתא הביא דופן של ז' טפחים ומשהו והגביהו מן הארץ פחות מג' שזה כדי לבוד, מותר לטלטל מחמת המחיצה הזאת. ואומרת הגמ' שתמן לקמן את אמר לעניין ההיקף שכל פחות משלשה זה כסתום, ולכך יכולים להקיף ע"י שהוא נועץ בקרקע קנה קנה פחות מג', וכן כאן את אמר לעניין הגובה שכל פחות משלשה זה כסתום, ולכך אם הוא הביא את הדופן שהוא ז' טפחים ומשהו שזה מחיצה. ואומרת הגמ' שאין את בעי מקשייא שאם יש להקשות הכין קשי כך יש להקשות, מה הדין אם הביאו דופן של ששה טפחים וכל שהוא, והגביהו מן הארץ ארבעה טפחים חסר כל שהוא, האם המחיצה הזאת מועילה כיון שרובו סתום, או לא? ופושטת הגמ' את הספק ואומרת שהאויר מצטרף, כיון שייבא יהיה בזה כיי כמו דאמר רבי יוחנן

מסכת פרק א [ה"ט - דף יא] עירובין מא

אעין וסותם - דוקרנין וסותם, עד שהעמידן על עשר, ואמר כזה כן מחיצת שבת. **רבי שמעון בן לקיש בשם ר' יודה בן חנינה** נעץ ארבעה קנים בארבעה זוויות שבכרם, וקשר גמי מלמעלה, מציל משום פיאה. אמר רבי יונה כמחיצת כלאים - כן מחיצת שבת. א"ר זעירא מודה רבי שמעון בן לקיש לענין שבת, שאין הפיאה מצלת יותר מעשר. א"ר חגי מתניתא אמרה כן, מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה, אם אמר את שהפיאה מצלת יותר מעשר - דיו חבל אחד, ר' יונה אמר - ר' יאשיה בעי הדא פיאה מהו מלמעלן או מן הצד, אין תימור מן הצד, כל שכן מלמעלה, אין תימור מלמעלן, אבל מן הצד לא, אין תימור מן הצד -

מעשר, שהרי למדנו במשנה מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה וזה למעלה מזה, וא"כ אומר ר' חגי, אם אמר את שהפיאה מצלת יותר מעשר אמות, א"כ דיו שיביא חבל אחד, וימתח אותו מלמעלה, וזה יועיל משום צורת הפתח, אלא ע"כ שצורת הפתח מן הצד לא מועיל ליותר מעשר אמות (מעל הקנים קשה למתוח את החבל, לכך הגמ' לא מקשה שיעשה את צורת הפתח מלמעלה, שזה ודאי מועיל), ולכן הוא צריך להקיף את השטח ע"י שלשה חבלים שיש בזה לבוד, וזה מחיצה גמורה. ר' יונה אמר שר' יאשיה בעי, הדא פיאה אותו צורת הפתח מהו היכן הוא מניח אותו, האם דוקא מלמעלן, או שאפשר להניח אותו גם מן הצד, ואומרת הגמ' אין תימור שאפשר להניח מן הצד, כל שכן שאפשר להניח אותו מלמעלה, שהרי כך זה יותר צורה של פתח, אבל אין תימור שצריך להניח אותו מלמעלן, א"כ אבל מן הצד אולי לא יכולים להניח אותו, כיון שזה לא דומה לצורה של פתח. ואומרת הגמ' אין תימור שאפשר לעשות צורת הפתח מן הצד,

אעין חתיכות עצים וסותם בפתח, ונטל דוקרנין - קנים וסותם בפתח, עד שהעמידן את הפרצות על עשר אמות, ואמר ר' יוחנן בן נורי לר' יהושע כזה כמו שלענין כלאים, צורת הפתח מן הצד לא מועיל, כן במחיצת שבת צורת הפתח מן הצד לא מועיל, ורק אם הפרצה פחות מעשר אמות, היא לא מקלקלת את המחיצה.

רבי שמעון בן לקיש בשם ר' יודה בן חנינה אומר, שאם הוא נעץ ארבעה קנים בארבעה זוויות שבכרם, וקשר גמי עלה של עשב מלמעלה, מציל משום פיאה - משום צורת הפתח, ואפי' שזה היה מן הצד, והגם שהפרצה יותר מעשר אמות. אמר רבי יונה כמחיצת כלאים שצורת הפתח מן הצד מועיל בה, כן לענין מחיצת שבת צורת הפתח מן הצד מועיל, גם ביותר מעשר אמות, אבל ר' זעירא נחלק על ר' יונה, וא"ר זעירא, מודה רבי שמעון בן לקיש לענין שבת, שאין הפיאה צורת הפתח מן הצד מצלת יותר מעשר, א"ר חגי שמתניתא אמרה כן שלא מועיל צורת הפתח מן הצד ביותר

מסכת פרק א [ה"ט - דף יא] עירובין

יאות אמר ר' חגי, אין תימר מלמעלן - לא אמר ר' חגי כלום. רבנן דקיסרין בשם רבי ירמיה תיפתר בעשוין כמין דוקרן.

ר' זעירא רבי אבודמא דחיפה בשם רבי שמעון בן לקיש לגובה אפילו עד מאה אמה, אמר רבי יודן הדא דאָת אמר לענין כלאים, אבל לענין שבת לא תהא פיאה גדולה מן הקורה, אמר רבי יוסי היא כלאים היא שבת, על דעתיה דרבי יוסי, מה בין קורה מה בין פיאה? פיאה אינה מצלת מרוח אחת, עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה, קורה מצלת מרוח אחת, ואתיא

לענין שבת לא יכולים לעשות את צורת הפתח כ"כ גבוה, שהרי לא תהא פיאה גדולה מן הקורה, שצריך להניח את הקורה רק עד עשרים אמה, הגם שהיא רחבה טפח, וא"כ ודאי שבצורת הפתח שמספיק רוחב משהו, שלא יכלים להניח אותו מעל עשרים אמה, אבל אמר רבי יוסי שזה לא נכון, אלא היא כלאים היא שבת, וכמו שבכלאים מועיל צורת הפתח מעל עשרים אמה, כך גם בשבת מועיל צורת הפתח מעל עשרים אמה. שואלת הגמ' על דעתיה דרבי יוסי, מה בין קורה שלא יכולים להניח אותה מעל עשרים אמה, ומה בין פיאה שיכולים להניח אותה מעל עשרים אמה? מתרצת הגמ' שיש הבדל, פיאה אינה מצלת מרוח אחת, אלא עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה, שהרי בצורת הפתח, הקנה העליון צריך לגעת בשני קנים שבצדדים, וכן הקנים שבצדדים צריכים להיות מונחים על הארץ, א"כ יוצא שבצורת הפתח המקום סגור מארבע כיוונים (למעלה, למטה, ושני הצדדים). אבל קורה מצלת מרוח אחת, שהרי את הקורה מניחים על גבי כותלי המבוי, וא"כ יוצא שהמקום סגור רק בכיוון אחד, דהיינו מלמעלה, ולכן הקורה צריכה להיות בתוך עשרים אמה, ואתיא וזה

א"כ יאות אמר ר' חגי שיש ההוכחה מהמשנה שמקיפים בשלשה חבלים, שלא מועיל צורת הפתח ביותר מעשר אמות, אבל אין תימר שצריך להניח את הצורת הפתח דוקא מלמעלן, א"כ לא אמר ר' חגי כלום, כיון שיכול להיות שהמשנה שאומרת שהוא צריך להקיף בשלשה חבלים, מדובר באופן שהוא לא יכול למתוח את החבל על גבי הקנים. רבנן דקיסרין בשם רבי ירמיה אומרים, שגם אם צריך צורת הפתח מלמעלה, יש הוכחה מהמשנה שלא מועיל צורת הפתח ביותר מעשר, כיון שתיפתר בעשוין כמין דוקרן, שהמשנה מתפרשת שמדובר גם באופן שהקנים שמעמידים את צורת הפתח, היו קנים מחודדים בראשם, וא"כ הוא היה יכול למתוח את החבל על גבי הקנים בקלות, ומזה שהמשנה אומרת שהוא צריך להקיף ע"י שלשה חבלים, מוכח שגם מלמעלה לא מועיל צורת הפתח - ביותר מעשר אמות.

ר' זעירא בשם רבי אבודמא דחיפה, בשם רבי שמעון בן לקיש אומר, שאפשר לעשות את צורת הפתח לגובה, אפילו עד מאה אמה, אמר רבי יודן הדא דאָת אמר שאפשר לעשות את צורת הפתח בגובה של מאה אמה, זה דוקא לענין כלאים, אבל

מסכת פרק א [ה"ט - דף יא] עירובין מג

כההיא דמר רבי זעירא בשם רב המנונא, הפיאה אינה מצלת, עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה.

א"ר בא בר ממל, טיטרפליות שבכרמים - אסור לטלטל תחתיהן מפני שהן סוף תקרה, ואין סוף תקרה מציל משום פיאה. מה בין זה לזה? זה נעשה לכך וזה אינו נעשה לכך. אמר רבי פינחס אתא עובדא קומי רבי ירמיה, בארבעה עמודין ועליהן ארבעה פיסטליות, והתיר לטלטל תחתיהן משום פיאה. רבי בון ורבנין בעון קומי רבי זעירא, סוף סכך מהו שיציל בסוכה, אמר לון אין סוף סכך מציל בסוכה. פיאה מהו שתציל בסוכה, אמר לון פיאה אין מצלת בסוכה. **א"ר** אבהו כל אילין מיליא לענין משא ומתן, הא להורות אסור להורות, מה אם סוכה קלה את אמר אסור, שבת החמורה לא כל שכן?!

ר' ירמיה לטלטל תחתיהן בשבת משום פיאה משום צורת הפתח.

רבי בון ורבנין ובני הישיבה **בעון קומי רבי זעירא**, סוף סכך מהו שיציל בסוכה, האם אפשר לעשות סוכה ע"י ארבע קנים בלי מחיצות, ונחשב את סוף הסכך לצורת הפתח? **אמר לון ר' זעירא אין סוף סכך מציל בסוכה**, וצריך לעשות מחיצות גמורות. עוד שאלו את ר' זעירא **פיאה מהו שתציל בסוכה**, האם צורת הפתח גמורה מועיל כמחיצות לסוכה? **אמר לון ר' זעירא שפיאה אין מצלת בסוכה**, וצריך לעשות מחיצות גמורות. **א"ר אבהו**, א"כ כל אילין מיליא שהתרנו צורת הפתח, זה רק לענין משא ומתן לפלפול בעלמא, אבל הא להורות הלכה למעשה לסמוך על צורת הפתח, אסור להורות, שהרי ק"ו ומה אם סוכה קלה (מצות עשה) את אמר שאסור לסמוך על צורת הפתח, שבת החמורה (איסור כרת) לא כל שכן שלא יועיל בה צורת הפתח.

כההיא דאמר רבי זעירא בשם רב המנונא, הפיאה אינה מצלת, עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה.

א"ר בא בר ממל, טיטרפליות הסככות שבכרמים (היינו הרי בכרם מעמידים קנים, ועליהם מניחים קנים לאורך ולרוחב, בשביל שזמורות הגפן יגדלו עליהם, ובקיץ אחרי שזמורות הגפן גדלו הרבה, זה נהיה כמו סככה), אסור לטלטל תחתיהן בשבת, אם לא עשו מחיצות אחרות, מפני שהן סוף תקרה, כיון שיש כאן רק תקרה, ואין סוף תקרה מציל משום פיאה, וזה לא נקרא צורת הפתח. שואלת הגמ' מה בין זה לזה למד סוף תקרה לא נחשב כצורת הפתח? מתרצת הגמ' כיון שזה – צורת הפתח נעשה לכך לשם מחיצה, וזה והסוכות שבכרמים אינו נעשה לכך לשם מחיצה, אלא להעמיד את זמורות הגפן.

אמר רבי פינחס שאתא עובדא קומי בא מעשה לפני רבי ירמיה, בארבעה עמודין ועליהן ארבעה פיסטליות בולי עץ, והתיר

מסכת פרק א [ה"י - דף יב] עירובין

רבי בון בר חייא בעא קומי ר' זעירא, מאן תנא פיאה מצלת - לא ר' יוחנן בן נורי? אמר ליה אדהי תנא.

הלכה י

מתני' מקיפין בקנים; ובלבד שלא יהא בין קנה לחבירו שלשה טפחים, בשיירא דיברו דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים לא דיברו חכמים בשיירא - אלא בהווה. כל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב, אינה מחיצה דברי רבי יוסי בר' יהודה, וחכמים אומרים אחד משני דברים.

ארבעה דברים פטרו במחנה; מביאין עצים מכל מקום, ופטורין מרחיצת ידים ומדמאי ומלערב.

גמ' מקיפין בקנים וכו': מקיפין בקנים בשיירא דברי ר' יהודה, הא יחיד צריך שתי וערב. הא רבי יהודה מְשַׁנְיָא בין יחיד לשיירא, ורבנן לא משני בין יחיד

שאינה של שתי ושל ערב - אינה מחיצה, וגם שיירה לא יכולים להקיף בזה את המקום דברי רבי יוסי בר' יהודה, וחכמים אומרים שמספיק אחד משני דברים מחיצה של שתי או של ערב, ואפי' לאדם הנמצא בביתו.

ארבעה דברים פטרו במחנה היוצאת למלחמה; מביאין עצים שיהיה להם להסקה מכל מקום, ואפי' משדה פרטית. ופטורין מרחיצת (נטילת) ידים לפני אכילתם. ופטורים מדמאי, ולא צריכים לעשר את הפירות שקנו מע"ה. ומלערב עירובי חצירות. **גמ'** מקיפין בקנים וכו': כתוב במשנה שמקיפין בקנים בשיירא לדברי ר'

יהודה, ומשמע הא יחיד ההולך בדרכו צריך להקיף דוקא ע"י שתי וערב. שואלת הגמ' הא רבי יהודה מְשַׁנְיָא (מְחַלֵּק) בין יחיד לשיירא, ששיירה יכולים להקיף ע"י מחיצת שתי או מחיצת ערב, ויש לשאול האם רבנן לא משני (לא מחלקים) בכלל בין יחיד

רבי בון בר חייא בעא קומי ר' זעירא, מאן תנא פיאה מצלת בכלאים ובשבת, לא ר' יוחנן בן נורי? וכמו שלמדנו לעיל, אמר ליה ר' זעירא אדהי תנא, וכי איזה תנא אמרה, הרי ודאי שר' יוחנן בן נורי אמר שמועיל צורת הפתח.

הלכה י

מתני' מקיפין שטח לעשותו רה"י בקנים ע"י שהוא נועץ בקרקע קנים, אבל ובלבד שלא יהא הפרש בין קנה לחבירו שלשה טפחים, כדי שיהיה בזה לבוד. ואומרת המשנה שההיתר להקיף את השטח ע"י קנים, רק בשיירא של ג' בני אדם דיברו והתירו החכמים דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים שלא דיברו חכמים בשיירא - אלא בהווה, אבל גם לצורך אדם אחד שהולך בדרכו, מועיל להקיף את המקום ע"י קנים. ואומרת המשנה שכל מחיצה (רעועה)

מסכת פרק א [ה"י - דף יב] עירובין

מה

לשיירא? נישמענה מן הדא שיירא שחנת בתל שהוא גבוה עשרה, בנקע שהוא עמוק עשרה, בגינה שהיא מוקפת גדר - מטלטלין בה אפילו כור אפילו כוריים, מטלטלין בכולה ובלבד שלא ישירו בה בית סאתים פנוי. ר' אחא בשם ר' חיינה אפי' אוכפות, אפי' עביטין. מילתיה דרב הונא אמרה ובלבד אדם, דמר רבי בא בשם רב חונה אחד או שנים נותנין להן בית סאתים, שלשה נותנין להן בית ששת סאין, מיכן והילך לפי חשבון. אין שיירה פחות משלשה, אין הנכרי משלים בשיירה. קטן מהו שישלים בשיירא? היך עבידא היו שנים ועירבו עירוב אחד - ובא הנכרי והוסיף, כבר נכנסה שבת באיסור. היו שלשה ועירבו שני עירובין - ובא הנכרי ופָּחַת, כבר נכנסה שבת בהיתר. ר'

בית ששת סאין - בית סאתיים לכל אחד ואחד, ומיכן והילך לפי חשבון האנשים שחנו שם, ומזה שנותנים להם רק בית סאתיים לכל אחד, מוכח שצריך שהמקום לא יהיה פנוי מבני אדם, והרי האדם תופס רק עד בית סאתיים. ואומרת הגמ' שאין שיירה פחותה משלשה בני אדם, ואין הנכרי משלים בשיירה, כגון שהיו שני ישראלים ונכרי אחד עמהם, יש להם רק בית סאתיים. שואלת הגמ' קטן מהו שישלים בשיירא? (הגמ' לא פושטת את הספק). ואומרת הגמ' היך עבידא האיך יהיה הדין אם היו שנים ועירבו עירוב אחד היינו שהם חנו בבית סאתיים, ובא הנכרי והוסיף והביא עוד יהודי בשבת, והרחיב את מקום חנייתם, יהיה אסור להם לטלטל בשטח הגדול הזה, כיון שכבר נכנסה שבת באיסור, שהרי בכניסת השבת היה מותר להם רק בית סאתיים. וכן אם היו שלשה ועירבו שני עירובין, דהיינו שהם הקיפו שטח יותר מבית סאתיים ובא הנכרי ופָּחַת ולקח משם יהודי אחד, אפי"ה מותר להם להמשיך לטלטל בכל השטח, כיון שכבר נכנסה שבת בהיתר. שואלת הגמ' ר'

לשיירא? אומרת הגמ' שגם לחכמים יש חילוק בין יחיד לשיירה, ונישמענה מן הדא שלמדנו בברייתא, שיירא שחנתה בתל - שהוא גבוה עשרה טפחים, או בנקע שהוא עמוק עשרה, או בגינה שהיא מוקפת גדר כדי לשמור על הירקות שגדלות בה, בני השיירה מטלטלין בה אפילו אם שטח המקום הוא בית כור (מקום זריעת 30 סאה - 75000 אמות מרובעות) ואפילו אם שטח המקום הוא כוריים, ומטלטלין בכול השטח המגודר הזה, אבל ובלבד שלא ישירו בה בית סאתים פנוי, ר' אחא בשם ר' חיינה אומר שאפי' אם הוא הניח שם אוכפות (אוכף של חמור), אפי' עביטין (אוכף של גמל), זה עושה את המקום שלא יקרא פנוי, וא"כ מוכח שגם חכמים מקילים בשיירה יותר מיחיד, שליחיד נותנים רק בית סאתיים, ולשיירה נותנים כל צורכן. אבל ממילתיה מדברי רב הונא אמרה מוכח, ובלבד שהמקום נצרך לתשמיש אדם, דאמר רבי בא בשם רב חונה שאם חנו במקום אדם אחד או שנים נותנין להן בית סאתים, ואם חנו במקום שלשה אנשים נותנין להן

מסכת פרק א [ה"י - דף יב] עירובין

רדיפה אמר - ר' ניסא שאל, מהו ליתן להן שלשה ראשי תורין שיהא זה מטלטל בתוך סאתים של זה וזה מטלטל בתוך סאתים של זה.

כל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב וכו': ר' אחא בשם רב חסדיי אתייה דר' יוסי בר' יודה בשיטת אביו וחלוק על אביו; בשיטת אביו ביחיד פחות מבית סאתים, וחלוק על אביו בשיירא יתר מבית סאתים. והן אשכחנן דר' יודה אמר ביחיד פחות מבית סאתים צריך שתי וערב? נישמעניה מן הדא, דמר ר' אחא תנא ר' חנין, ר' יוסה בשם רב ששת, כשם שחלוקין כאן - כך חלוקים בכלאים, וכלאים לא אפי' היא בית רובע.

ארבעה דברים פטרו במחנה וכו': כמה הוא מחנה? רבי חנניה אמר מאה [שופטים

מודה ר' יהודה שהוא יכול להקיף ע"י קנים או חבלים]? נישמעניה מן הדא דאמר ר' אחא שתנא ר' חנין, ור' יוסה אמר את זה בשם רב ששת, שכשם שחכמים ור' יהודה חלוקין כאן לענין המחיצות הגרועות האלו, כך הם חלוקים בכלאים האם יש למחיצת שתי או ערב דין של מחיצה להפריד בין השדות, והרי בכלאים וכי לא מדובר אפי' אם היא השדה בשיעור של בית רובע שזה בשיעור של עשר אמות על כעשר וחצי אמות (104 אמות מרובעות) שצריך להרחיק מין אחר ממנה, או לעשות מחיצה (תבואה בתבואה צריך להרחיק בשיעור של בית רובע), ועל זה ר' יהודה אומר שלא יכולים לעשות את המחיצות ע"י שתי או ערב, וא"כ מוכח מכאן שגם בפחות מבית סאתים, ר' יהודה סובר שהמחיצות הגרועות לא נחשבת למחיצה.

ארבעה דברים פטרו במחנה וכו': שואלת הגמ' כמה חיילים יילכו למלחמה כדי שהוא יקרא מחנה? רבי חנניה אמר מאה, כמו שכתוב וַיָּבֹא גִדְעוֹן וּמֵאָה אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ

רדיפה אמר שר' ניסא שאל, מהו ליתן להן שלשה ראשי תורין דהיינו מה הדין אם ג' בני אדם חנו כל אחד בנפרד (שיש לכל אחד מהם בית סאתיים), אלא שהבית סאתיים של אחד נכנס לבית סאתיים של האחר, האם יהיה להם דין של שיירה שיהא זה מטלטל בתוך סאתים של זה וזה מטלטל בתוך סאתים של זה, או לא?

כל מחיצה שאינה של שתי ושל ערב וכו': ר' אחא בשם רב חסדיי אומר שאתייה דברי ר' יוסי בר' יודה בשיטת אביו (ר' יהודה) בדבר אחד, וחלוק על אביו בדבר אחד, דהיינו ר' יוסי ב"ר יהודה אמר בשיטת אביו ביחיד, שאפי' שטח פחות מבית סאתים לא יכולים להקיף ע"י קנים או חבלים, וחלוק על אביו בשיירא יתר מבית סאתים שלשיטת ר' יהודה הם יכולים להקיף ע"י קנים או חבלים, ולשיטת ר' יוסי בר' יהודה גם בני שיירה לא יכולים להקיף ע"י קנים או חבלים. ואומרת הגמ' והיכן אשכחנן דר' יודה אמר שגם ביחיד בפחות מבית סאתים צריך שתי וערב (אולי בשטח קטן

[ז] וַיָּבֹא גִדְעוֹן וּמֵאָה אִישׁ אֲשֶׁר אֹתוֹ בְּקִצֵּה הַמַּחֲנֶה, ר' אבינה בעי אילו אמר 'מחנה ואנשים אשר אתו מאה' יאות, רבי יוחנן אמר עשרה [שמואל א כה] וַיָּבֹאוּ נְעָרֵי דָוִד וַיִּדְּבְּרוּ אֶל נָבָל וְגו'. מהו וַיִּנּוּחוּ? ר' יוסטא בר שונה אמר נעשו מחנה. רבי יודה בן פזי אמר עשרה [דברי הימים א יב] עַד לְמַחֲנֶה גָדוֹל כְּמַחֲנֶה אֱלֹהִים, וכמה מחנה אלהים? עשרה. תני בשם רבי יודה שנים עשר אלף - כמחנה ישראל.

היוצאים למלחמת הרשות, מותרין בגזל עצים לחים, ואסורין בגזל עצים יבישין. היוצאים למלחמת חובה, מותרין בגזל עצים יבישין ולחין. ר' דניאל בריה דרב קמינה בשם רב חונא אם היו עשוין חבילה אסור, עד כדון בשאינן סמוכין לחורש, ואפי' סמוכין לחורש. עד כדון בשאינן סמוכין למעיין, ואפי' סמוכין למעיין.

במדין (בזמן משה רבינו).

היוצאים למלחמת הרשות, לכבוש את העמים כדי לגבות מהם מיסים וארנונה, **מותרין בגזל עצים לחים**, אבל **ואסורין בגזל עצים יבישין**, כיון שיש בזה חזק גדול לבעלים, אבל **היוצאים למלחמת חובה** לכבוש את א"י, **מותרין בגזל עצים יבישין ולחין**, ר' דניאל בריה דרב קטינה בשם רב חונא אומר שאם העצים היו עשוין וקשורים בחבילה אסור גם ליוצאים למלחמת חובה לקחתם, כיון שהבעלים זכו בזה לגמרי. ואומרת הגמ' **עד כדון** עד עכשיו לכאן מותר לקחת את העצים דוקא **בשאינן סמוכין לחורש** ליער, אבל אם המחנה נמצא סמוך ליער (שהם יכולים ללקט עצים מהיער) יהיה אסור לקחת עצים לא שלהם, אבל זה לא נכון, אלא **ואפי' סמוכין לחורש** מותר להם לקחת עצים משדה אחרים. וכן **עד כדון** עד עכשיו לכאן בני המחנה פטורים מנטילת ידים דוקא **בשאינן סמוכין למעיין**, שאין להם מספיק מים, אבל זה לא נכון, אלא **ואפי' אם הם סמוכין למעיין**, הם פטורים מנטילת

בְּקִצֵּה הַמַּחֲנֶה, וכאילו כתוב כאן שגדעון בא לקצה מחנה מדין עם המחנה שלו, שהם היו מאה איש. שואלת הגמ' ר' אבינה בעי שאל אילו הפסוק אמר 'מחנה ואנשים אשר אתו מאה' יאות היה הוכחה שלמאה חיילים יש שם של מחנה, אבל היות וכתוב שגדעון בא עם האנשים אשר אתו בקצה המחנה, א"כ זה מוסב על מחנה מדיין. ורבי יוחנן אמר שלעשרה חיילים יש שם של מחנה, כמו שכתוב **וַיָּבֹאוּ נְעָרֵי דָוִד וַיִּדְּבְּרוּ אֶל נָבָל** כָּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּשֵׁם דָּוִד וַיִּנּוּחוּ, והרי מהו וַיִּנּוּחוּ? ר' יוסטא בר שונה אמר שהם נעשו כמחנה, דהיינו שנערי דוד אמרו לנבל שיש לנו דין של מחנה, שיכולים לקחת איזה דברים לבד, וא"כ תן לנו סעודה שהרי שמרנו לך על הצאן. וכן **רבי יודה בן פזי אמר שלעשרה יש שם של מחנה**, כמו שכתוב **עַד לְמַחֲנֶה גָדוֹל כְּמַחֲנֶה אֱלֹהִים**, והרי כמה זה מחנה אלהים? עשרה! שהרי השכינה שרויה על י' מישאל. אבל **תני בשם רבי יודה שרק לשנים עשר אלף חיילים יש שם של מחנה** - כמחנה ישראל שיצאו להילחם

מסכת פרק א [ה"י - דף יג] עירובין

נכנסו עמהן לעיר, כבר נפטרו, יצאו עמהן מעיר כבר נתחייבו בדמאי. רבי יוסה בשם רבי אבהו, אמר רבי חזקיה בשם רבי יודה בן פזי דא מאי - תיקן או לא תיקן.

ומלערב: רב חייה בר אשי אמר הדא דאת אמר בעירובי חצרות, אבל בעירובי תחומין דבר תורה הן. ויש חצירות במחנה? להתיר אהלים שבמחנה, כהדה דתני אהלים שבמחנה - אינן צריכין עירוב, אהלים שבשיירה - צריכין עירוב. יהודה בן תימא אומר אף חונים בכל מקום, ובמקום שהן נהרגין שם נקברין, שלא תאמר יעשו כהרוגי פלמוסיות. אית תנאי אסור לפנותן, ואית תנאי תני מותר לפנותן, אמר רב חסדיי מאן דמר מותר לפנותן - במכונסין, ומאן דמר אסור לפנותן -

ידיים, כיון שחכמים פטרו אותם לגמרי. וכן אם החיילים נכנסו עמהן עם פירות דמאי לעיר, הפירות כבר נפטרו ממעשרות. אבל אם פירות הדמאי יצאו עמהן מעיר למלחמה, הם כבר נתחייבו בדמאי, שהרי היו צריכים לעשר את הפירות עוד לפני המלחמה. ומבאר הגמ' מה זה הלשון דמאי, רבי יוסה בשם רבי אבהו, אמר רבי חזקיה בשם רבי יודה בן פזי שזה נוטריקון, דא מאי - יש להסתפק האם המוכר תיקן את הפירות או לא תיקן.

ומלערב: רב חייה בר אשי אמר, הדא דאת אמר שבמחנה פטורים מעירוב, זה דוקא בעירובי חצרות, אבל בעירובי תחומין הם חייבים, כיון שזה מדבר תורה הן, שהרי כתוב "אל יצא איש ממקומו ביום השביעי". שואלת הגמ' וכי יש חצירות במחנה והרי האוהלים שמקימים במחנה עשויים באופן עראי מתרצת הגמ' שמעיקר הדין היו צריכים לעשות עירובי חצירות כדי להתיר את האהלים שבמחנה, וזה כהדה דתני - אהלים שבמחנה -

אינן צריכין עירוב כיון שחכמים פטרו, אבל אהלים שבשיירה - צריכין עירוב, וא"כ מוכח מכאן שגם אוהל עראי חייב בעירוב. יהודה בן תימא אומר אף חונים בכל מקום גם בשדות אחרים, ובמקום שהן החיילים נהרגין - שם נקברין, וצריך לומר את זה, שלא תאמר שיעשו לחיילים כהרוגי פלמוסיות כהרוגי מלחמות (של הגויים) שקוברים את כל החיילים יחד בקבר אחים, אלא קוברים אותם כל אחד בפני עצמו, ובמקום שנהרג. אומרת הגמ' שאית תנאי תנאי יש ששנו בברייתא שאסור לפנותן לאחר שקברו אותם, ואית תנאי תנאי ויש ששנו בברייתא שמותר לפנותן, אמר רב חסדיי שאין מחלוקת בין הברייתות, אלא מאן דאמר שמותר לפנותן מדובר במכונסין שקברו אותם יחד בקבר אחים, ולכך אח"כ כשיתאפשר הדבר מפנים אותם לקוברים כל אחד ואחד בפני עצמו, ומאן דאמר שאסור לפנותן מדובר כשקברו אותם במפוזרין, וכיון שקנו את מקומם, מדוע לפנותם למקום אחר.

במפוזרין. כשם שבהליכתן פטורין מארבעה דברים, כך בחזירתן פטורין מארבעה דברים. רבי יוסה בר' בון שמע לה מן הדא [שופטים ז] מי ירא וְחָרַד יֵשֶׁב וְיִצְפֹּר מִהָרַק הַגָּלְעָד, ולמה הן חוזרין בצפירה? מפני השונאין. רבי יוסי בר' בון בשם רב כשם שבהליכתן פטורין מארבעה דברים, כך בחזירתן פטורין מד' דברים.

הדרן עלך פרק מבוי

שגם כשחוזרים ממערך המלחמה זה כמו במלחמה עצמה ומסתכנים מהאויבים, ולכך החיילים פטורים מהארבע הדברים. וחזרת הגמ' על המאמר הזה שוב, כדי לגמור בדבר טוב; רבי יוסי בר' בון בשם רב אומר כשם שבהליכתן פטורין מארבעה דברים כך בחזירתן פטורין מד' דברים. הדרן עלך בלי נדר פרק מבוי

ואומרת הגמ' שכשם שבהליכתן החיילים פטורין מארבעה דברים, כך בחזירתן החיילים פטורין מארבעה דברים הללו, ומבאת הגמ' מדוע? רבי יוסה בר' בון שמע לה מן הדא שכתוב בפסוק מי ירא וְחָרַד יֵשֶׁב וְיִצְפֹּר (יחזור בבוקר מוקדם) מִהָרַק הַגָּלְעָד, והרי למה הן חוזרין בצפירה בבוקר מוקדם? מפני השונאין! וא"כ מוכח

פרק ב

הלכה א

מתני' עושין פסין לביראות; ארבעה דיומדין נראין כשמונה דברי רבי יהודה, ר' מאיר אומר שמונה נראין כשנים עשר - ארבעה דיומדין וארבעה פשוטין. גובהן עשרה טפחים, ורוחבן ששה, ועוביין כל שהוא. וביניהן כמלוא שתי רבקות של שלש בקר דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר של ארבע ארבע, קשורות ולא מותרות, אחת נכנסת ואחת יוצאת.

גמ' עושין פסין וכו': לפי שהפרוץ רבה על העומד, הוא עושה דיומדין אבל לא פשוטין, אוף הוא מוכיח על עצמו משום הולכת הבאר. ר' זעירא בשם ר'

וחצי, וא"כ לשש בקר זה תשע אמות, ועוד אמה בין שתי צמדי הבקר. **רבי יהודה אומר** שהמרחק הוא כמלוא שתי צמדי בקר של **ארבע ארבע** בקר בכל צמד, ומשערים כשהם **קשורות ולא מותרות**, ומשערים שצמד בקר **אחת נכנסת**, וצמד **אחת יוצאת**, וא"כ המרחק לשיטת ר' יהודה הוא י"ג אמה ושליש, כיון שרוחב שמונת הבקר הוא י"ב אמה, ועוד אמה בין שתי צמדי הבקר, והיות ומשערים בצמדי בקר שאחת נכנסת ואחת יוצאת, לכך נותנים עוד שלישי אמה.

גמ' **עושין פסין וכו'**: אומרת הגמ' שהסיבה שצריך לעשות דיומדין ולא מספיק להניח בכל זוית עמוד פשוט, **לפי שהפרוץ רבה על העומד**, לכך הוא עושה דיומדין אבל לא פשוטין, בכדי שאוף הוא שהדיומד מוכיח על עצמו שחכמים התירו את הדבר רק משום הולכת הבאר. ר' זעירא בשם ר' אלעזר אומר,

מתני' **עושין פסין מחיצות לביראות** לבארות המים הנמצאות ברה"ר, כדי שיוכלו לשאוב מים מתוכם ולהעלות את הדלי לשפת הבור (הבאר הוא כרה"י כיון שהוא עמוק י' ורחב ד'), ואת המחיצות עושים **ארבעה דיומדין** - דו עמודים (עמוד העשוי כזוית, צדו אחד פונה למזרח וצדו השני פונה לדרום), והד' העמודים האלו **נראין כשמונה** (עמודים) **דברי רבי יהודה**, ר' מאיר אומר שצריך לעשות שמונה עמודים והם **נראין כשנים עשר**, כיון שעושים **ארבעה דיומדין** ועוד **ארבעה פשוטין**, כיון שצריך להעמיד עמוד פשוט (רגיל) בין הדיומדין. **גובהן של העמודים עשרה טפחים, ורוחבן ששה טפחים, ועוביין כל שהוא.** וביניהן בין הפסים יש מרחק כמלוא שתי רבקות צמדי בקר של שלש בקר בכל צמד, **דברי רבי מאיר**, וא"כ המרחק בין הפסים הוא י' אמות, כיון שרוחב של כל בקר הוא אמה

מסכת פרק ב [ה"א - דף יג] עירובין נא

אלעזר הגיעוך סוף תחומי שבת עד איכן הן, שאם עשה כן במקום אחר וחזר וזרק ד' אמות מרה"ר לתוכו חייב. א"ר יוסה לפי שבכל מקום עומד רבה על הפרוץ, וכאן היקלתה עליו שיהא הפרוץ רבה על העומד, החמרתה עליו בדבר אחר - שבכל מקום עושה פס של ד' טפחים, וכאן עושה פס של ששה טפחים.

רב ירמיה בשם רב לא התירו פסי ביראות - אלא לעולי רגלים בלבד. רב אבין אמר בשעת עולי רגלים. ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק מפני עולי רגלים. א"ר עזרא קומי ר' מנא מתניתא אמרה כן, עושין פסין לביריות בזמן הזה. והא תנינן ממלין מבור הגולה בגלגל בשבת, מבור הגדול ובאר הקר ביו"ט, מפני מה ממלין מבאר הקר בגלגל ביו"ט? אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה וחזרו על אותה הבאר, והתנו עמהן הנביאים שביניהן שיהו ממלין מבאר הקר בגלגל ביו"ט, לא כל בארות הקר התירו - אלא אותה הבאר שחזרו עליה בלבד,

רגלים, וכיון שהתירו לעולי רגלים התירו לכולם, וגם בזמן הזה למרות שלצערנו אין עולי רגלים, ההיתר קיים. א"ר עזרא קומי לפני ר' מנא שמתניתא הבריתא גם אמרה כן, שהרי שנינו שעושין פסין לביריות אפי' בזמן הזה. וכן הא תנינן למדנו כך במשנה - ממלאין מבור הגולה (הנמצא בהר הבית) בגלגל בשבת, הגם שבאופן רגיל אסור לשאוב מים ע"י גלגל, שלא יבוא להשקות את גינתו, וכן ממלאים ע"י הגלגל מבור הגדול ובאר הקר (בור שיש לו מקור מים חיים - מעיין) ביו"ט, ומפני מה ממלאין מבאר הקר בגלגל ביו"ט? אלא שבשעה שעלו ישראל מן הגולה וחזרו על אותה הבאר, והיו צריכים להשקות את בהמתם, והתנו עמהן הנביאים שביניהן שיהו ממלאין מבאר הקר הזה בגלגל ביו"ט, אבל לא את כל בארות הקר התירו למלאות ע"י גלגל, אלא רק אותה הבאר שחזרו עליה בלבד, אבל מאותו באר מותר לשאוב בגלגל גם בזמן

שכאן הגיעוך - חכמים לימדו את סוף תחומי את קצה הדין של מחיצות השבת עד איכן הן מועילות, שאם עשה כן במקום אחר שהוא הקיף שטח ברה"ר ע"י הדיומדין וחזר וזרק ד' אמות מרה"ר לתוכו לבין הפסים, הוא יהיה חייב, כיון שאם זה לא מחיצה, לא היו יכולים להתיר באופן הזה את באר המים. א"ר יוסה, לפי שבכל מקום צריך שיהיה עומד רבה על הפרוץ, וכאן היקלתה עליו שיהא הפרוץ רבה על העומד, לכך החמרתה עליו בדבר אחר - שבכל מקום הוא עושה פס של ד' טפחים - להכשיר את החצר, אבל וכאן הוא עושה פס של ששה טפחים.

רב ירמיה בשם רב אומר שלא התירו פסי ביראות - אלא לעולי רגלים בלבד. ורב אבין אמר שבשעת עולי רגלים חכמים התירו את הפסי ביראות לכולם. ור' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק אמר שחכמים התירו את הפסי ביראות מפני עולי

מסכת פרק ב [ה"א - דף יד] עירובין

כמה דאָת אמר תמן מה שהותר הותר, וכה שהותר הותר. ר' אבדימא דחיפא הורי בחיפא, ר' ירמיה הורי בְּחֶלֶף - בפסי ביראות בזמן הזה.

ר' מאיר אומר שמונה וכו': הוון בעיי מימר ר"מ יודה לר' יודה, רבי יודה לא יודה לר"מ; ר"מ יודה לר' יודה? ר"מ אית ליה דיומדין פשוטין, ואת אמר הכין? מתוך שאת עושה דיומדין אבל לא פשוטין - אף הוא סבור לומר שמא מחיצת שבת כך הוא, והוא הולך ועושה כן במקום אחר ומתחייב. רבי אחא בשם רבי חנינא לא דין מודי לדין, ולא דין מודי לדין. א"ר מנא אף על גב דלא אמר ר' יוסה רבי הדא מילתא, אמרה דכוותה, ר' בון ורבנן בעון קומי ר' זעירא, כמה יהא דיומד רחוק ולא יהא פשוט? א"ל פחות משלשה כסתום, יותר מששה הופלג, אלא כן

הוא שיכולים לגדור כל מקום ע"י דיומדין, והוא הולך ועושה כן גם במקום אחר, במקום שאין באר מים, ויטלטל שם ומתחייב מכות מרדות מדרבנן, אבל כיון שמצריכים אותו לעשות ג"כ פשוטים, א"כ הוא מבין שכל ההיתר הוא רק מחמת הבור. ורבי אחא בשם רבי חנינא אמר שלא דין (ר"מ) מודי לדין (לר' יהודה), ולא דין (ר' יהודה) מודי לדין (לר"מ). וכן א"ר מנא - אף על גב דלא אמר ר' יוסה רבי (ר' יוסה היה רבו של ר' מנא) הדא מילתא מפורש, שר"מ מצריך בכל מקרה פשוטים, אבל ר' יוסה אמרה מימרא דכוותה, שמוכח שהוא ג"כ סובר שר"מ מצריך פשוטים בכל מקרה, שהרי ר' יוסה אמר שר' בון ורבנן בעון קומי שאלו את ר' זעירא, כמה יהא דיומד רחוק עד כמה הפשוט יהיה רחוק מהדיומד וזה לא יהא נחשב כפשוט אלא הוא נחשב כחלק מהדיומד? וא"ל ר' זעירא שאם הוא רחוק פחות משלשה טפחים הרי הוא כסתום, ונחשב לחלק מהדיומד, ואם הוא רחוק יותר מששה טפחים (שזה כשיעור הפס) הופלג התרחק יותר מדאי, ונחשב כפשוט, אלא כן

הזה, כיון שהתירו התירו, וא"כ אומרת הגמ' שכמה דאָת אמר תמן מה שהותר הותר, א"כ וכה לענין ההיתר של פסי ביראות, ג"כ אומרים כיון שהותר לעולי רגלים - הותר גם בזמן הזה. וכן ר' אבדימא דחיפא הורי בחיפא להתיר לשאוב מים ע"י פסי ביראות, וכן ר' ירמיה הורי בְּחֶלֶף (שם מקום (יהושע י"ט)) בפסי ביראות בזמן הזה.

ר' מאיר אומר שמונה וכו': אומרת הגמ' שבני הישיבה הוון בעיי מימר רצו לומר שר"מ יודה לר' יודה שמספיק דיומדין (אם אין ביניהם יותר מ"א אמות), אבל רבי יודה לא יודה לר"מ שאפשר להניח פשוטים בין הדיומדין, חוזרת הגמ' ואומרת וכי ר"מ יודה לר' יודה? והרי ר"מ אית ליה שצריך להניח גם דיומדין וגם פשוטין בכל מקרה (ולא רק כשהוא מרחיק את הדיומדין). ואת אמר הכין שר"מ מודה לר' יהודה? ואומרת הגמ' מדוע באמת ר"מ מצריך בכל מקרה שיניחו פשוטים? כיון שאם לא נצריך להניח פשוטים, יש חשש שמתוך שאת עושה דיומדין אבל לא פשוטין, אף הוא סבור לומר הוא חושב שמא מחיצת שבת כך

מסכת פרק ב [ה"א - דף יד] עירובין נג

אנן קיימין, מג' ועד ששה; אין תימר ר"מ יודה לר' יודה, ויעשה כדיומא ארוך ולא יהא צריך פשוט? א"ר בא בר ממל לא נצרך ר"מ לפשוטים אלא בשיטת ר' יודה, א"ר יוסה ואפילו משיטתיה, מכל מקום אין העומד רבה על הפרוץ, וכיון שאין העומד רבה על הפרוץ, צריך פשוט.

היתה אבן אחת גדולה, רואין שאם תיחלק ויש בה ששה לכאן וששה לכאן, נידון משום דיומא. אית תנאי תנאי שאם תיחקק, הוון בעיי מימר מאן דמר שאם 'תיחקק' - מורד מבפנים, מאן דמר שאם 'תיחלק' - מורד מבחוץ, א"ר יוסה ולא עוד בקליפת השום החיצונה את עתיד להעמידה, הווי לא שנייא - בין כמאן דאמר שאם תיחלק, בין כמאן דמר שאם תיחקק, מורד מבפנים. מאן דמר שאם תיחקק

שאם האבן תיחלק ויש בה ששה טפחים לכאן וששה טפחים לכאן, א"כ האבן נידון משום דיומא. ואומרת הגמ' שאית תנאי תנאי, יש ששנו בברייתא שאם האבן תיחקק ויהיה בה ששה טפחים לכאן וששה טפחים לכאן, זה מועיל משום דיומא, והוון בעיי מימר רצו בני הישיבה לומר שהחילוק בין הנוסחאות הוא, שמאן דאמר שאם 'תיחקק' סובר שמורדים מבפנים, והאבן צריכה להיות קצת יותר גדולה מששה טפחים (שהרי צריך שיהיה ו' טפחים לאחר החקיקה), ומאן דאמר שאם 'תיחלק' סובר שמורדים את האבן מבחוץ, ומספיק שהאבן תהיה ששה טפחים בדיוק, אבל א"ר יוסה שזה לא נכון, כיון שגם אם הוא חוקק את האבן וכי לא עוד בקליפת השום החיצונה את עתיד להעמידה שהרי אין שיעור לעובי הדיומא, אלא הווי לא שנייא אין חילוק דין בין כמאן דאמר שאם תיחלק לבין כמאן דאמר שאם תיחקק, ושניהם סוברים שמורדים מבפנים (ומספיק ששה טפחים בדיוק), אלא מאן דאמר שאם תיחקק,

אנן קיימין, וכל השאלה היא כשהפשוט היה רחוק מהדיומא מג' ועד ששה, עד כאן דברי ר' יוסה בשם ר' זעירא; וא"כ אמר ר' מנא שאין תימר שר"מ יודה לר' יודה שלא חייבים לעשות פשוטים, א"כ ויעשה אותו פס שהופלג מהדיומא כדיומא ארוך, והיות ואין בין הדיומדין י' אמות לא יהא צריך פשוט? ומזה שר' זעירא מצריך שיעשה פשוט, מוכח שר"מ מצריך לעשות פשוט בין הדיומדין בכל מקרה. אבל א"ר בא בר ממל שלא נצרך ר"מ לפשוטים אלא בשיטת ר' יודה כשהרחיק י"ג אמות ושליש בין הדיומדין, אבל אם הוא לא הרחיק י' אמות בין הדיומדין, לא צריך להעמיד שם פשוטים. אבל א"ר יוסה – ואפילו משיטתיה שאפי' אם הוא הרחיק בין הדיומדין פחות מ' אמות, ר"מ מצריך לעשות ביניהם פשוטים, כיון שמכל מקום היות ואין העומד בין הפסים רבה על הפרוץ, וכיון שאין העומד רבה על הפרוץ, לכך צריך להניח פשוטים בין הדיומדין.

היתה אבן אחת גדולה סמוך לבאר (במקום שצריך להעמיד את הדיומא), א"כ רואין

חמשה קנים, דהיינו שהיה קנה אחד נערץ בקרן זוית של הבאר, ועוד שני קנים לכיוון מזרח ושני קנים לכיוון דרום, ואין בין זה לזה ואין בין קנה לחבירו שלשה טפחים (שאומרים בזה לבדו), ויש בהן ששה טפחים לכאן וששה טפחים לכאן, א"כ הקנים האלו נידונין משום דיומד. שואלת הגמ' מה הדין אם הוא נעץ שלשה קנים, היינו קנה בקרן זוית, ועוד קנה במרחק ששה טפחים ממנו לכיוון מזרח, ועוד קנה במרחק ששה טפחים ממנו לכיוון דרום, וקשר גמי מלמעלן לעשות בה צורת הפתח, מהו שיציל משום פיאה האם צורת הפתח יכול לשמש כדיומד או לא? אומרת הגמ' שלא שייך לומר כאן צורת הפתח, שהרי כלום פיאה מצלת אלא עד שתהא מוכחת מכל צדדיה שתסגור שטח מכל הצדדים, אלא אומרת הגמ' שהשאלה היא בהין דעגלין במקום שהוא סגר את המקום מכל הכיוונים, ועשה את המקום כסתום הוא, דהיינו שהוא הניח עוד גמי על גבי שני הקנים הקיצונים (שאז הוא סוגר את השטח בצורה משולשת). וא"כ היך מה דאת אמר תמן כמו שאמרנו לעניין האבן שרואין שאם תיחלק ויש בה ששה

מסכת פרק ב [ה"א - דף טו] עירובין נה

לכאן וששה לכאן נידונת משום דיומד, ומר אוקף הכא כן, תמן עד קליפת השום החיצונה את עתיד להעמידה, והכא מה אית לך, אם אומר את כן, בטלתה הלכות פיאה. הכותל והאילן ואישות קנים נידונין משום דיומד. עלו מאיליהן מטלטלין בהן עד בית סאתים, עשאן ביד מטלטלין בהן אפי' כור אפי' כוריים. היתה באר אחת, לחצייה עשה ולחצייה לא עשה, לחצייה שעשה מותר, ולחצייה שלא עשה אסור. היו שנים, האמצעי מהו שידון לכאן ולכאן? מה צריכה ליה, כשהיו שנים ממלין, אבל אם היה אחד ממלא נידון לכאן ולכאן.

עשה דהיינו שהוא הניח את הדיומד כנגד חצי הבאר, א"כ לחצייה שעשה מותר, ולחצייה שלא עשה אסור, והוא יכול למלאות את המים רק מהחלק הנמצא בין הפסים.

שואלת הגמ' מה הדין אם היו שלש בארות סמוכים זה לזה, ועשו לשתי הבארות החיצונים דיומדין נפרדים (שלא יאסרו זה על זה לטלטל), הבאר האמצעי מהו שידון לכאן ולכאן, האם הדיומדין המזרחיים המשמשים את הבאר המזרחי והדיומדין המערביים המשמשים את הבאר המערבי, יועילו לבאר האמצעי? ומה צריכה ליה וכל הספק הוא כשהיו שנים ממלאין מהבארות החיצונים – שכל באר משמש לאדם אחר, והשאלה היא האם ההיקף של שתי הבארות החיצונים יועילו להכשיר לשאוב מהבאר האמצעי (כיון שלמעשה הוא מוקף), או שכיון שהבארות החיצונים עשו דיומדין ביניהם כדי שלא יאסרו בטלטול, א"כ הדיומדין מועילים לכל באר ובאר רק לתוך ההיקף שלו, והדיומדין של הבארות החיצונים לא יכול להועיל להכשיר את הבאר האמצעי לשאוב ממנו בשבת, ואומרת הגמ' אבל אם היה אחד ממלא משני הבארות החיצונים (כיון

לכאן וששה לכאן שהיא נידונת משום דיומד, וא"כ אולי נאמר אוקף הכא כן שזה יועיל בדיומד, חוזרת הגמ' ואומרת שיש הבדל, כיון שתמן לענין האבן עד קליפת השום החיצונה את עתיד להעמידה יכולים לחקוק בה, אבל והכא מה אית לך, וכי כאן יכולים לחקוק את המקום שמוקף ע"י צורת הפתח, שהרי אם אומר את כן שרואים כאילו חקקו את המקום, א"כ בטלתה כאן את הלכות פיאה, ולא יכולים לומר כאן צורת הפתח, שהרי צורת הפתח מועיל רק למקום שהוא סגור מכל הכיוונים. ואומרת הברייתא שהכותל והאילן ואישות קנים – קנים הרבה הגדלים בקלח אחד נידונין משום דיומד. ואם האילן או הקנים עלו וגדלו מאיליהן והקיפו שטח מטלטלין בהן באותו מקום אם השטח הזה היה עד בית סאתים, אבל אם המקום היה יותר מבית סאתיים, לא יכולים לטלטל שם, היות והמקום הזה לא הוקף לדירה, אבל אם הוא עשאן ביד דהיינו שהוא נטע את האילן או את הקנים כדי להקיף את המקום לבית דירה, א"כ מטלטלין בהן אפי' אם המקום היה גדול כור (ל' סאה) אפי' כוריים. היתה באר אחת ולחצייה עשה דיומד ולחצייה לא

מסכת פרק ב [ה"א - דף טו] עירובין

חצר שהיא פתוחה לפסים, מטלטלין מן החצר לפסים ומן הפסים לחצר, הא שתיים אסור. א"ר בא לא סוף דבר שתי חצירות, אלא אפילו חצר אחת ובה שני בתים. סברין מימר בשלא עירבו, הא אם עירבו מותרין, רבי דניאל בריה דרב קטינה בשם רב חונא אפי' עיריבו אסורות, שאין עירוב עושה אותן אחת. רב חונה כדעתיה, דאיתפלגון מבוי שצידו אחד גוי וצידו אחד ישראל, רב חונה בשם רב אמר אם עיריבו דרך פתחים, הגוי אוסר עליהן, אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן אפילו עיריבו דרך חלונות, אין הגוי אוסר עליהן, ואפי' דיסבור רב חונא כר' יוחנן תמן מותר, מודה הוא הכא שהוא אסור, הכא שמא למחר תחרב הבאר, אף הוא

גוי ובצידו אחד היה חצר של ישראל, שרב חונה בשם רב אמר שאפי' אם הישראלים עיריבו דרך פתחים, דהיינו שהבתים היו פתוחים לחצר – הגוי אוסר עליהן לטלטל במבוי, כיון שהעירוב לא עושה את הבתים להיות כבית אחד (אם כל הישראלים גרים בבית אחד, הגוי לא אוסר עליהם, כיון שכולם כאחד חשיבי), אבל אבא בר בר חנה בשם רבי יוחנן אמר, שאפילו אם הם עיריבו דרך חלונות, דהיינו שבחצר של הישראלים היה רק בית אחד, אלא שסמוך לו היה בית (שהיה פתוח לרה"ר) והם עירבו דרך החלון, שאין הגוי אוסר עליהן כיון שהעירוב עושה את הבתים – כבית אחד. חזרת הגמ' ואומרת שאפי' דיסבור רב חונא כר' יוחנן תמן לענין המבוי שגוי היה גר שם, שאם החצרות עירבו שיהיה מותר להם להוציא למבוי (כיון שהעירוב עושה את הבתים להיות כבית אחד), אבל מודה הוא הכא שהוא אסור להוציא לבין הפסים (אפי' אם הם עירבו דרך פתח הנמצא בין החצרות), כיון שהכא חוששים שמא למחר תחרב תתייבש הבאר, ואף הוא

ששניהם היו שלו), והבאר האמצעי לא היתה בשליטת אחר, כאן ודאי שהיקף נידון לכאן ולכאן, ויכולים לשאוב מהבאר האמצעי. **חצר שהיא פתוחה לבין הפסים – מטלטלין מן החצר לפסים ומן הפסים לחצר**, אבל הא אם היו שתי חצירות פתוחות לבין הפסים, אסור לטלטל מהחצר לבין הפסים. א"ר בא לא סוף דבר לא רק בשתי חצירות שפתוחות לבין הפסים, שאסור להם להוציא לבין הפסים, אלא אפילו חצר אחת שפתוחה לבין הפסים ובה שני בתים, ג"כ אסור להם להוציא לבין הפסים. ואומרת הגמ' שסברין מימר רצו בני הישיבה לומר שדוקא בשלא עירבו החצרות זה עם זה אסור להם להוציא לבין הפסים, אבל הא אם עירבו זה עם זה (דרך פתח שהיה ביניהם) מותרין, אבל רבי דניאל בריה דרב קטינה בשם רב חונא אמר שאפי' עם עיריבו החצרות אסורות, כיון שאין עירוב עושה אותן כחצר אחת. ואומרת הגמ' שרב חונה אמר את דבריו (שהעירוב לא עושה את החצרות כאחת) כדעתיה, דאיתפלגון שהרי נחלקו מה הדין במבוי שבצידו אחד יש בית של

מסכת פרק ב [ה"א - דף טו] עירובין נז

סבור לומר שמא עירוב מועיל בפסי ביראות, ואין מועיל עירוב בפסי ביראות.
א"ר יוסי בר' בון לא התירו פסי ביריות אלא למלאות בהן מים בלבד. באו מים בשבת, כבר נכנסה שבת באיסור. חרבה הבאר, כבר נכנסה שבת בהיתר.
ר' יונה אמר - ר' נסא שאל מהו לטלטל בין הפסים? נימר אם יש בין זה לזה ד' טפחים, כאיסקופה אסורה, ואם לאו כאיסקופה מותרת, מותר לכאן ומותר לכאן, ובלבד שלא יחליף.
וביניהן כמלוא שתי רבקות וכו': תני ישנן כעשר אמות דברי ר"מ, ר' יודה אומר כשלש עשרה וכארבע עשרה - פרה אמה מחצה ואמה ביניין.

הפסים מותר לכאן ומותר לכאן, גם מרה"ר וגם מבין הפסים מותר להשתמש כנגד העובי של בין הפסים, אבל ובלבד שלא יחליף שלא יכניסו חפץ מרה"ר לכנגד עובי הפסים, ואח"כ יכניסו את החפץ הזה לבין הפסים, כיון שנעשית מלאכה ביניהם.

וביניהן כמלוא שתי רבקות וכו': תני ישנן - בין הפסים הוא כעשר אמות דברי ר"מ, ר' יודה אומר כשלש עשרה וכארבע עשרה אמה (י"ג אמה ושליש), כיון שעובי הפרה הוא אמה ומחצה ונותנים אמה ביניין בין שתי הרבקות, ולכך לר"מ שמשערים בשש פרות, ועוד אמה רווח בין שתי הרבקות - רוחב בין הפסים הוא י' אמות, ולר' יהודה שמשער בשמונה פרות, ועוד אמה רווח בין שתי הרבקות - רוחב בין הפסים הוא י"ג אמות, אלא שכיון שר' יהודה משער באחת נכנסת ואחת יוצאת, לכך מוסיפים עוד שליש אמה, וא"כ רוחב הפתח הוא י"ג אמה ושליש.

סבור חושב לומר - שמא עירוב מועיל בפסי ביראות דרך הפסים (כחצר), והרי באמת אין מועיל עירוב בפסי ביראות, לאחר שהמים יתייבשו.

א"ר יוסי בר' בון שחכמים לא התירו פסי ביריות אלא בשביל למלאות בהן מים בלבד. ואם בכניסת השבת לא היה בבאר מים, ובאו מים בשבת אסור לטלטל בין הפסים, כיון שכבר נכנסה שבת באיסור, אבל אם חרבה והתייבשה הבאר בשבת, מותר להמשיך לטלטל בין הפסים, כיון שכבר נכנסה שבת בהיתר.

ר' יונה אמר שר' נסא שאל, מהו לטלטל בין עובי הפסים? ואומרת הגמ' שנימר בזה שאם יש בין זה לזה בין רה"ר לבין הפסים (בעובי הפסים) ד' טפחים, א"כ דינו כאיסקופה שרחבה ד' טפחים, שאסור להוציא מרה"ר לאיסקופה, אבל ואם לאו אלא עובי הפסים היה פחות מד' טפחים, א"כ דינו כאיסקופה שרחבה פחות מד' טפחים שהיא מותרת, ולכך בין

הלכה ב

מתני' מותר להקריב לבאר, ובלבד שתהא פרה ראשה ורובה בפנים ושותה, מותר להרחיק כל שהוא, ובלבד שירכה בפסים.

גמ' מותר להקריב לבאר וכו': ר' ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק והוא שיעורא כשיעור הזה - אפי' גמל כולו מבחוץ מותר, פחות מכשיעור הזה - אפי' גדי כולו מבפנים אסור. תני ר"ש בן אלעזר אומר מלא גמל וגמלו, מה ופליג? כל מה שהפרה פושטת צוארה, הגמל עוקם צוארו. מה את בעי, ואין הפרה עומדת ברה"ר ואוכלת ברשות היחיד? א"ר יוסה תמן בהוא דמספיק ליה, ברם הכא באוכלת מאיליה.

הלכה ב

מתני' מותר להקריב את הפסים לבאר, אבל ובלבד שתהא פרה ראשה ורובה בפנים ושותה, דהיינו שהוא ירחיק את הפסים מהבאר לפחות שתי אמות, שהוא לא יבוא להוציא את הכלי להשקות את הפרה. ומותר להרחיק את הפסים כל שהוא אפי' הרבה, אבל ובלבד שירכה בפסים, הגמ' תבאר מה הכוונה.

גמ' מותר להקריב לבאר וכו': ר' ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק אמר, והוא שיעורא - זה השיעור שחכמים קבעו, ולכך אם הוא עשה כשיעור הזה - שהרחיק את הפסים שתי אמות, אפי' גמל כולו (רובו) מבחוץ מותר להשקות אותו, ואם הוא הרחיק את הפסים פחות מכשיעור הזה, א"כ אפי' אם הגדי כולו מבפנים אסור להשקות אותו (וחכמים קבעו את השיעור לפי אורך הפרה, כיון שעולי רגלים היו רגילים להשתמש בפרה כבהמת משא). תני ר"ש בן אלעזר אומר שמשערים כמלא גמל וגמלו - ומוליך הגמל, שואלת הגמ' מה? ופליג

האם ר"ש בן אלעזר נחלק על המשנה שמשערים בפרה? מתרצת הגמ' שר"ש בן אלעזר לא נחלק על המשנה, אלא כל מה (השיעור) שהפרה פושטת צוארה כדי לשתות - הגמל עוקם צוארו לצד ושותה, דהיינו היות ולפרה יש צואר קצר לכך היא לא יכולה לעקם את ראשה לצד כדי לשתות, אבל לגמל שיש צואר ארוך הוא יכול לעקם את ראשו לצד כדי לשתות, ולכך הגם שהגמל הוא ארוך יותר מפרה, הוא יכול להיכנס לבין הפסים הרחוקים מהבאר רק שתי אמות ולשתות. שואלת הגמ' מה את בעי מדוע אתה מצריך שהפרה תהיה בבין הפסים כשהיא שותה, וכי אין מותר שהפרה תהא עומדת ברה"ר ואוכלת ברשות היחיד? מתרצת הגמ' א"ר יוסה שיש הבדל תמן לעניין השתיה מדובר בהוא דמספיק ליה שהבעה"ב משקה את הפרה מהכלי, ולכך יש חשש שמא הוא יוציא את הכלי מבין הפסים להשקותה, ברם הכא אבל לעניין הפרה שעומדת ברה"ר ואוכלת ברה"י, מדובר באוכלת מאיליה, ולכך אין בזה בעיה.

ובלבד שירבה בפסים: על דעתיה דר"מ דיומדין פשוטין, על דעתיה דר' יודה דיומדין אבל לא פשוטין.

הלכה ג

מתני' רבי יהודה אומר עד בית סאתים, אמרו לו לא אמרו בית סאתים - אלא בגינה ובקרפף, אבל אם היה דיר או סהר או מוקצה או חצר - אפילו בית חמשת כורין אפי' בית עשרת כורין מותר. ומותר להרחיק כל שהוא, ובלבד שירבה בפסין.

גמ' רבי יהודה אומר וכו': על דעתיה דר' יודה, באר מהו שתעלה ממידת סאתים? נישמענה מן הדא, ר"ש בן אלעזר אומר באר שיש בה מידת סאתים, אינו צריך להרחיק ממנה אלא מלא ראשה ורובה של פרה, הדא אמרה שהבאר עולה ממידת סאתים.

שמאכסנים שם עצים, או חצר של בית, אפילו אם הם היו כבית חמשת כורין (375000 אמות מרובעות) או אפי' בית עשרת כורין מותר לטלטל בכל השטח שהוקף, כיון שזה הוקף לדירה, וכן לעניינינו היות ויש מים בבאר שראויים לשתיית האדם, לכך זה נקרא שהמקום הוקף לדירת האדם, ולכך מותר להרחיק את הפסים מהבאר כל שהוא כמה שהוא רוצה, ובלבד שירבה בפסין.

גמ' רבי יהודה אומר וכו': שואלת הגמ' על דעתיה דר' יודה, הבאר עצמו מהו שתעלה ממידת סאתים, האם משערים גם את הבאר עצמו או לא? מתרצת הגמ' נישמענה מן הדא מהברייתא, ר"ש בן אלעזר אומר באר שיש בה מידת סאתים אינו צריך אינו יכול להרחיק ממנה מהבאר אלא מלא ראשה ורובה של פרה (רשב"א סובר כר' יהודה), א"כ הדא אמרה זאת אומרת שהבאר עולה ממידת

ובלבד שירבה בפסים: מסבירה הגמ' שעל דעתיה דר"מ הוא מרבה ומוסיף על הדיומדין עוד פשוטין, וא"כ קוראים את זה בשווא - בפסים, אבל על דעתיה דר' יודה הוא מרבה בדיומדין עצמם, ומאריך אותם, אבל הוא לא יכול להוסיף פשוטין, וא"כ קוראים את זה בפתח - בפסים.

הלכה ג

מתני' רבי יהודה אומר שהשטח בין הפסים יכול להיות רק עד בית סאתים, שהרי המקום הזה לא הוקף לדירה, אמרו לו חכמים שלא אמרו החכמים הקדמונים את השיעור של בית סאתים - אלא בגינה מקום שמגדלים שם ירקות, ובקרפף (היקף גדול הנמצא חוץ לעיר, ומאכסנים שם עצים לימות החורף) שלא הוקף לדירה, אבל אם היה המקום דיר של צאן שהרועה נמצא איתם תמיד, או סהר דיר גדול של כל בהמות העיר, או מוקצה מקום

מסכת פרק ב [ה"ד - דף טז]

עירובין

הלכה ד

מתני' רבי יהודה אומר אם היה דרך הרבים מפסקתה יסלקנה לצדדין, וחכמים אומרים אינו צריך.

אחד באר הרבים ובור הרבים ובאר היחיד - עושין להן פסים, אבל לבור היחיד עושין לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים דברי ר' עקיבה, ורבי יהודה בן בבא אומר אין עושין פסים אלא לבאר הרבים בלבד, ולשאר עושין חגורה גבוהה עשרה טפחים.

גמ' רבי יהודה אומר וכו': א"ר יוחנן מחלפה שיטתיה דרבי יודה, דתנינן תמן וכן גשרין המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יהודה, וחכמים אוסרין, א"ר אלעזר אינה מוחלפת, א"ר ירמיה דו סבר כרב יהודה - דמר רב יהודה

גמ' רבי יהודה אומר וכו': שואלת הגמ' א"ר יוחנן שלכאור' מחלפה שיטתיה דרבי יודה, שכאן ר' יהודה אומר שהרבים מבטלים את המחיצה, ובמקום אחר ר' יהודה סובר שהרבים לא מבטלים את המחיצה, דתנינן תמן לקמן, וכן גשרין המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יהודה, כיון שיש תחת הגשר (לרוחב הגשר) שתי מחיצות גמורות, וזה עושה את המקום לרה"י, ובשני הצדדים האחרים (לאורך הגשר) אומרים פי תקרה יורד וסותם, ולכך מותר לטלטל תחת הגשר, ולא צריך לעשות שם לחי או קורה. וחכמים אוסרין, כיון שחכמים סוברים ששתי מחיצות זה לא עושה את המקום לרה"י, ולכך הרבים שבוקעים תחת הגשר מקלקלים את המחיצה הנעשית ע"י פי תקרה? מתרצת הגמ' א"ר אלעזר שאינה מוחלפת שאין סתירה בדברי ר' יהודה, וא"ר ירמיה כיון שדו רבי יהודה התנא סבר כרב יהודה (האמורא), דאמר רב יהודה

סאתים, ולכך אסור להרחיק מהבאר אלא כדי ראשה ורובה של הפרה שהוא יכול להשקות את הפרה (בזה חכמים הקילו).

הלכה ד

מתני' רבי יהודה אומר אם היה דרך הרבים מפסקתה עוברת בבין הפסים - יסלקנה לצדדין, כיון שהרבים מבטלים את המחיצה, וחכמים אומרים שאינו צריך כיון שהרבים שעוברים בבין הפסים לא מבטלים את המחיצה. **אחד באר** (שנובעים בו מי תהום) **הרבים**, ובור (מקום אסיפת מי גשמים) **הרבים**, ובאר היחיד - עושין להן פסים, אבל לבור היחיד עושין לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים (אבל לא יכולים להתיר אותו ע"י פסים) דברי ר' עקיבה, ורבי יהודה בן בבא אומר שאין עושין פסים אלא לבאר הרבים בלבד, ולשאר (לבאר היחיד ולבור הרבים) עושין חגורה מחיצה (שמסובבת את הבור כחגורה) גבוהה עשרה טפחים.

הדא דתימר במפולשין לבקעה, אבל אם היו מפולשין לרשות הרבים אסור. א"ר יוסה בכל אתר רבי לעזר סמך לר' חייה רובה, תני רבי חייה כיצד מתירין רה"ר - ר' יודה אומר לחי מיכן ולחי מיכן, וקורה מיכן וקורה מיכן, וחכ"א לחי וקורה מיכן ויעשה צורת הפתח מיכן, וכא אמר הכין? כאן בעשר וכאן בשלש עשרה. מיליהון דרבנן פליגין, ר' אחא אמר - רב הושעיה שאל לאבא כמה תהא פירצת המבוי על דעתיה דר' יודה? והוא א"ל משלש עשרה, וכא אמר הכין. רבנן דקיסרין אמרין תמן עומד רבה על הפרוץ, ברם הכא פרוץ רבה על העומד.

אבל לבור היחיד וכו': מה בין בור הרבים ומה בין בור היחיד? בור הרבים יש לו

וכאן בבין הפסים שהפרצה היא בשלש עשרה אמה ושלש, ולכך הרבים מבטלים את מחיצת הפסים. ואומרת הגמ' שמיליהון דרבנן פליגין על מה שאמרנו שר' יהודה מתיר בפתח המבוי רק עד י' אמות, שהרי ר' אחא אמר שרב הושעיה שאל לאבא (של ר' אחא) כמה תהא פירצת המבוי על דעתיה דר' יודה? והוא אבא של ר' אחא א"ל משלש עשרה ושלש, כמו שר' יהודה מתיר בבין הפסים עד י"ג אמה ושלש, וכאן הוא אמר הכין שר' יהודה מתיר במבוי רק עד י' אמה. ואומרת הגמ' שרבנן דקיסרין אמרין שאין סתירה בדברי ר' יהודה, כיון שתמן לענין המבוי או הגשרים המפולשים היות והעומד רבה על הפרוץ לכך הרבים לא מבטלים את המחיצה, אבל ברם הכא לענין בין הפסים שהפרוץ רבה על העומד לכך הרבים מבטלים את המחיצה, ולכך ר' יהודה אומר שיסלקנו לצדדים.

אבל לבור היחיד וכו': שואלת הגמ' מה ההבדל בין בור הרבים שיכולים לעשות לו פסים, ומה בין בור היחיד שלא יכולים לעשות לו פסים? מתרצת הגמ' שהיות ולבור הרבים יש לו קול, וא"כ כולם יודעים שעשו

הדא דתימר מה שרבי יהודה התיר לטלטל תחת הגשר, זה דוקא בגשרים המפולשין לבקעה, שאין רבים שעוברים תחת הגשר - שיבטלו את המחיצה, אבל אם היו הגשרים מפולשין לרשות הרבים אסור, כיון שהרבים העוברים תחת הגשר מבטלים את המחיצה. שואלת הגמ' א"ר יוסה הרי בכל אתר בכל מקום רבי לעזר סמך על דברי ר' חייה רובה הגדול, והרי תני רבי חייה - כיצד מתירין מבואות המפולשים לרה"ר? ר' יודה אומר שהוא עושה לחי מיכן ולחי מיכן (בשני כניסות המבוי), או קורה מיכן וקורה מיכן, שכיון ששתי מחיצות זה רה"י, לכך יכולים להתיר את המבוי המפולש ע"י לחי או קורה, וחכ"א שהוא צריך לעשות לחי או קורה מיכן בכניסה אחת, ויעשה צורת הפתח מיכן בכניסה האחרת, כדי שיהיה למבוי הזה ג' מחיצות, וא"כ מבואר בדברי ר' חייה שר' יהודה סובר שהרבים לא מבטלים את המחיצות, וכאן ר"א אמר הכין שר' יהודה סובר שהרבים מבטלים את המחיצות? מתרצת הגמ' שיש הבדל, כאן ר' חייה דיבר במבוי שרוחבו הוא בעשר אמות שזה כפתח, ולכך הרבים לא מבטלים את המחיצות, אבל

מסכת פרק ב [ה"ד - דף טז] עירובין

קול, בור היחיד אין לו קול. מעתה אפי' לבארו? אלא בור הרבים אין מימיו מצויין לכלות, בור היחיד מימיו מצויין לכלות. רבי יעקב בר אחא עמרם רב יהודה בשם שמואל הלכה כרבי יודה בן בבא, א"ר יודה אבוי דר' מתניה מתניתא אמרה כן - עושין פסין לביריות ולא לבורות, והא תנן אבל לבור היחיד עושין לו מחיצה גבוהה י' טפחים דברי ר"ע, אלא כאן אנן קיימין לבור הרבים, ודכוותה עושין פסין לביריות - לבאר הרבים.

פסים אבל ולא לבורות, ואומרת הגמ' שאם תאמר שזה לא כדברי ר' יהודה בן בבא, שהרי כתוב 'לביריות' בלשון רבים שמשמע שזה הולך ג"כ לעניין באר היחיד, וא"כ המשנה מדברי ר"ע, וכוונת המשנה שעושים פסים לבארות והוא הדין לבורות, א"כ נצטרך לומר ג"כ שעושים פסים לבור היחיד, ולא יתכן לומר כך, שהרי **והא תנן אבל לבור היחיד עושין לו מחיצה גבוהה י' טפחים דברי ר"ע**, וא"כ לא יתכן לומר שכוונת המשנה שעושים פסים גם לכל סוגי הבורות, ואלא תאמר שהמשנה בתחילת הפרק הולכת כר"ע, וכאן אנן קיימין וכוונת המשנה שעושים פסים לבארות והוא הדין לבורות, אבל מדובר דוקא **לבור הרבים**, א"כ אפשר לומר **ודכוותה** (אותו דבר) **עושין פסין לביריות** היינו דוקא **לבאר הרבים**, וכדברי ר' יהודה בן בבא (וא"כ אין הכרח לומר שהמשנה בתחילת הפרק היא מדברי ר' יהודה בן בבא, אבל אפשר לומר שהיא הולכת כר' יהודה בן בבא).

את הפסים לצורך הבור, אבל לבור היחיד אין לו קול, ולכך לא יודעים שעשו את הפסים לצורך הבור, ויבואו לומר שיכולים להכשיר מקום (ללא בור מים) ע"י פסים. שואלת הגמ' א"כ **מעתה אפי' לבארו** של יחיד לא יוכלו לעשות פסים? **אלא** אומרת הגמ' שהחילוק הוא שבבור **הרבים אין מימיו מצויין לכלות** להיגמר, כיון שהרבים ידאגו למלאותו וא"כ אין חשש שיטלטלו בדיקף הזה כשאין שם מים, אבל **בור היחיד שמימיו מצויין לכלות**, ויש חשש שהמים יגמרו לפני כניסת השבת, ויבואו לטלטל מחמת הפסים כשאין שם מים, לכך לא יכולים לעשות פסים לבור היחיד. ואומרת הגמ' **שרבי יעקב בר אחא ור' עמרם אמרו בשם רב יהודה בשם שמואל שהלכה כרבי יודה בן בבא**, שעושים פסים רק לבאר הרבים, א"ר יודה אבוי דר' מתניה שסתם **מתניתא אמרה כן** כדברי ר' יהודה בן בבא, שהרי למדנו בתחילת הפרק **עושין פסין לביריות** שמשמע שרק לבארות עושים

הלכה ה

מתני' ועוד א"ר יהודה בן בבא הגינה והקרפף שהוא שבעים אמה ושיריים על שבעים אמה ושיריים מוקפת גדר גבוה י' טפחים, מטלטלין בתוכה, ובלבד שיהא בה שומירה, או בית דירה, או שתהא סמוכה לעיר.

גמ' ועוד א"ר יהודה בן בבא וכו': רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן מחצר המשכן למדו [שמות כז] אֶרֶץ הַחֲצֵר מֵאָה בָּאֵמָה וְרֹחַב הַמְּשִׁים בְּחֲמִשִּׁים, וחמשין זימנין מן מאה - הא חמש אלפין. שיבעין מן שיבעין - הא חמש אלפין פרא מאה, ותנינן שבעים ושיריים - ותני שמואל בשני שלישי אמה שנו, שובעין זימנין מן תרין תלתותין ושבעין זמנין מן תרין תלתותין - דעבדין מאה וארבעים תלתותין, מאה וארבעים תלתותין - שהן תשעים ושלוש אמה ושליש,

הלכה ה

מתני' ועוד א"ר יהודה בן בבא, שהגינה והקרפף שלא הוקפו לדירה שהוא בשיעור של שבעים אמה ושיריים (הגמ' תבאר כמה הוא השיריים) על שבעים אמה ושיריים, שזה בית סאתיים, שהיא מוקפת גדר גבוה י' טפחים שמטלטלין בתוכה, אבל ובלבד שיהא בה שומירה בית לשומר (זה לא נחשב בית דירה, כיון שהשומר נמצא שם רק כדי לראות ולשמור על הירקות שבגינה) או שיהא בה בית דירה אפי' שנבנה לאחר שהקיפו את המקום, או שתהא סמוכה לעיר, וכיון שזה משמש קצת את האדם לכך מותר לטלטל בה, אבל אם אין בה את הדברים האלו, יהיה אסור לטלטל בקרפף הזה, הגם שהוא פחות מבית סאתיים.

גמ' ועוד א"ר יהודה בן בבא וכו': רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן אומר, שמחצר המשכן למדו חכמים שמותר לטלטל במקום שלא הוקף לדירה כשהוא

פחות מבית סאתיים, שהרי לענין חצר המשכן שהוא לא הוקף לדירה כתוב אֶרֶץ הַחֲצֵר מֵאָה בָּאֵמָה וְרֹחַב הַמְּשִׁים בְּחֲמִשִּׁים, והרי חמשין זימנין (פעמים) מן מאה - הא חמש אלפין אמה, שזה שיעור של בית סאתיים. וא"כ הקרפף שהוא שיבעין מן שיבעין - שבעים אמה על שבעים אמה (הם) חמש אלפין אמה פרא חסר מאה אמה (0094 = 107, ולכך תנינן שהשיעור הוא שבעים ושיריים - ותני שמואל שהשיעור של השיריים הוא בשני שלישי אמה שנו, וא"כ מוסיפים שובעין זימנין מן תרין תלתותין שבעים פעם שני שלישי אמה (לצד מזרח), ועוד שבעין זמנין מן תרין תלתותין שבעים פעם שני שלישי אמה (לצד דרום), דעבדין (ששבעים פעם שני שלישי אמה) זה מאה וארבעים תלתותין שלישי האמה, ועוד מאה וארבעים תלתותין שלישי האמה (מהצד השני) שהן יחד (280 שלישי האמה) שזה תשעים ושלוש אמה ושליש (93.333 = 113 ? 280) וא"כ נשאר

מסכת פרק ב [ה"ה - דף יז] עירובין

צא מהן ארבעה תשועין לארבע רוחות, נשתייר שם תשעה עשר תלתותין חסר תשוע - כהדא דתני יש כאן דבר קל ולא יכלו חכמים לעמוד עליו.

קרפף שיש בו מידת סאתים, אינו מותר לטלטל בו אלא בארבע אמות. היו שנים בזה בית סאה ובוזה בית סאה חסר ד' אמות, רבי זעירה בשם רבי יוחנן מטלטלין בשני - תשלומין לראשון, רבי לא בשם רבי יוחנן אין מטלטלין בשני - תשלומין לראשון. א"ר זעירא מודה ר' לא שאם היו שלשה, בזה בית סאה ובוזה בית סאה ובוזה בית סאה, מודין שמטלטלין בשני תשלומין לראשון.

לטלטל בשני הקרפפות), אבל רבי אילא בשם רבי יוחנן אומר שאין מטלטלין בשני תשלומין לראשון (אסור לטלטל בשני הקרפפות) כיון שחוששים שמא יהיה בכל אחד מהם בית סאה, ויבואו לטלטל ביניהם, א"ר זעירא שמודה ר' אילא שאם היו שלשה קרפפות ובוזה היה בית סאה ובוזה היה בית סאה ובוזה היה בית סאה והקרפפות החיצונים נפרצו לקרפף האמצעי, בזה כולם מודין שמטלטלין בקרפף השני שהוא תשלומין לראשון, וכאן מדובר שהקרפף האמצעי היה מרובע והשנים החיצונים היו משולשים וקודקוד המשולש נפרץ לקרפף האמצעי בשיעור של פחות מ' אמות, שבקרפף האמצעי מותר לטלטל, שהרי כלפי האמצעי הפרצה נחשבת לפתח, ורק הקרפפות החיצונים היו אמורים להיאסר כיון שהם נפרצו במלואן לקרפף האמצעי, ולכך כיון שהקרפף האמצעי משתמש רק באחד משני הקרפפות החיצונים, יש היכר שאסור להשתמש ביותר מבית סאתים, לכך זה מותר, ולא מצרפים את שני הקרפפות יחד לקרפף האמצעי שיאסרו עליו.

להוסיף עוד 6 אמה 213 האמה, צא מהן תוריד מההפרש ארבעה תשועין לארבע רוחות שהרי חישובנו רק שתי רצועות של שבעים אמה, אבל בקרן זוית צריך להוסיף עוד 213 על 213 האמה שזה 4 פעמים 113 על 113 האמה שזה 419 האמה (113 על 113 זה 119) נשתייר שם וא"כ נשאר מהריבוע של המשנה הפרש של תשעה עשר תלתותין 1913 האמה חסר תשוע פחות תשיעית שצריך להוסיף על הריבוע של המשנה, וזה כהדא דתני כמו ששינו שיש כאן עוד דבר קל תוספת קטנה ולא יכלו חכמים לעמוד עליו להסביר להמון העם את השיעור הקטן הזה, ולכך חכמים לא אמרו אותו, וחכמים החמירו במשהו.

קרפף שיש בו מידת סאתים - אינו מותר לטלטל בו אלא בארבע אמות, ואם היו שני קרפפות הסמוכים זה לזה, ובוזה ואחד היה בשיעור של בית סאה, ובוזה והשני היה בשיעור של בית סאה חסר ד' אמות, ונפרצו זה לזה, רבי זעירה בשם רבי יוחנן אמר שמטלטלין בקרפף השני שהוא תשלומין (משלים) לקרפף הראשון כיון שבשניהם יחד בית סאתים (הוא יכול

מסכת פרק ב [ה"ה - דף יז] עירובין סה

קרפף שיש בו עד בית סאתים, א"ר אבהו הואיל והוא ראוי לתיר על ידי שיירה, וזרק מרשות הרבים לתוכו חייב. ר' שמואל בר רב יצחק בעי, לכשתיירצו שיירה לאסור - אסור, הא חייב חטאת אין כאן, מעתה מבוי שקורתו למעלה מעשרים הואיל והוא כשר על דעתיה דרבי יודה, וזרק מרה"ר לתוכו חייב? מבוי שנפרץ יותר מעשר, הואיל ופירצת המבוי על דעתיה דר' יודה משלש עשרה, וזרק מרה"ר לתוכו חייב?!

חצר שהיא פתוחה לקרפף, מטלטלין מן החצר לקרפף, אבל לא מן הקרפף לחצר.

אמה ושליש, וזרק מרה"ר לתוכו שהוא יהיה חייב? הרי היות ויש כאן רק שלש מחיצות אין לזה דין של רשות היחיד, ואומנם חכמים התירו לטלטל במבוי הזה הגם שדינו ככרמלית, זה מכיון שהוא תיקן את המבוי ע"י הקורה, או כיון שאין פרצה של י"ג אמות ושליש, אבל זה לא נהיה לרשות היחיד (ר' שמואל בר יצחק סובר שלג' מחיצות אין דין של רשות היחיד), וא"כ אותו דבר לעניין קרפף שהוא יותר מבית סאתים, שאומנם חכמים התירו לבני השיירה לטלטל בכולו, אבל אין לזה דין של רשות היחיד, אלא זה ככרמלית, ולכך המכניס מרה"ר לתוכו הוא יהיה פטור, כיון שרה"י זה רק מקום שהוקף לדירה.

חצר שהיא פתוחה לקרפף שהיא פחותה מבית סאתים, אבל אם נצרף את החצר יהיה בזה בית סאתים - **מטלטלין** מותר להוציא מן החצר לקרפף (ולא מצרפים את הקרפף לחצר, שיהיה בזה יותר מבית סאתים) כיון שאם נצרף את הקרפף לחצר, יהיה מותר לטלטל גם בקרפף, שהרי החצר הוקפה לדירה, **אבל לא מן הקרפף לחצר**, כיון שאם נצרף את החצר לקרפף יהיה בזה יותר מבית סאתים.

קרפף שיש בו שטח גדול מאוד שהוא מוקף מחיצה, אפי' בבית כור **עד בית סאתים**, דהיינו שהוא יותר מבית סאתים, א"ר אבהו **הואיל והוא ההיקף ראוי להתיר** לטלטל בכולו **על ידי שיירה**, לכך אם עבר וזרק מרשות הרבים לתוכו, הוא יהיה חייב (הגם שאסור ליחיד לטלטל בכולו), כיון שזה בעצם רשות היחיד. שואלת הגמ' ר' שמואל בר רב יצחק בעי שאל, **לכשתיירצו בשלמא** אם תרצה לומר שהיות ומותר לשיירה לטלטל בקרפף הזה, ומכאן נלמד לאסור ויהיה אסור להכניס מרה"ר לקרפף זה מובן, אבל **הא לומר שיהיו חייבים חטאת על זה אין כאן** לא יכולים לומר את זה, שהרי וכי **מעתה מעכשיו נאמר שמבוי שקורתו גבוהה למעלה מעשרים אמה**, וכי נאמר **שהואיל והוא המבוי כשר** לטלטל בו **על דעתיה דרבי יודה**, אם הוא עבר וזרק מרה"ר לתוכו שהוא יהיה חייב? (למעשה ההוכחה היא גם לשיטת חכמים במקום שהניח את הקורה בתוך כ' אמה, אלא הגמ' אמרה את ההוכחה לשיטת ר' יהודה אגב ההוכחה הבאה). או וכי נאמר **שמבוי שנפרץ ביותר מעשר אמות, הואיל ופירצת המבוי על דעתיה דר' יודה** הוא רק משלש עשרה

מסכת פרק ב [ה"ו - דף יז] עירובין

ר' יודן ענתודריא שאל מהו לטלטל מקרפף לקרפף - דרך חצר.

הלכה ו

מתני' ר' יהודה אומר אפי' אין בה אלא בור ושיח ומערה - מטלטלין בתוכה, רבי עקיבה אומר אפי' אין בה אחת מכל אלו - מטלטלין בתוכה, ובלבד שתהא שבעים ושיריים על שבעים ושיריים.

גמ' ר' יהודה אומר וכו': מחלפא שיטתיה דר' יודה, דתנינן תמן אי זהו קרפף כל שהוא סמוך לעיר דברי רבי יודה, והכא הוא אומר הכין? א"ר מנא כבית דירה עבד לה רבי יודה.

הלכה ז

מתני' ר' אליעזר אומר היה אורכה יותר על רחבה אפילו אמה אחת, אין

דתנינן תמן במסכת ביצה אי זהו קרפף שיכולים לקחת משם עצים ביו"ט? כל שהוא סמוך לעיר, אבל אם הקרפף לא סמוך לעיר, העצים הנמצאים שם הם מוקצה, דברי רבי יודה, והכא הוא ר' יהודה אומר הכין שיכולים לטלטל בקרפף שגדול מבית סאתיים אם יש בו בור מים, אפי' שהוא לא סמוך לעיר? מתרצת הגמ' א"ר מנא שזה שני דברים שונים, וכאן היות ויש לקרפף בור מים, לכך כבית דירה עבד לה רבי יודה, ומותר לטלטל בו אפי' שהוא כבית סאתיים, אבל לעניין יו"ט כיון שהעצים נמצאים בקרפף הנמצא רחוק מהעיר הם מוקצים, ולכך אסור להשתמש בהם ביו"ט.

הלכה ז

מתני' ר' אליעזר אומר שאם הקרפף שלא הוקף לדירה היה אורכה יותר על רחבה - אפילו אמה אחת, אין

שואלת הגמ' ר' יודן ענתודריא (שם מקום) שאל, מהו לטלטל מקרפף לקרפף כשאין בכל אחד מהם בית סאתיים, דרך החצר, האם החצר מפריד ביניהם ויהיה מותר, או שמצרפים אותם יחד ויהיה אסור, והגמ' לא פושטת את הספק.

הלכה ו

מתני' ר' יהודה אומר אפי' אין בה בגינה אלא בור ושיח ומערה שיש בהם מים הראויים לצורך האדם, מטלטלין בתוכה (ר' יהודה סובר שקרפף שלא הוקף למגורים, אסור לטלטל בו אפי' אם הוא פחות מבית סאתיים). רבי עקיבה אומר אפי' אין בה אחת מכל אלו - מטלטלין בתוכה, ובלבד שתהא עד שבעים ושיריים על שבעים ושיריים.

גמ' ר' יהודה אומר וכו': שואלת הגמ' שלכאנ' מחלפא שיטתיה דר' יודה,

מטלטלין בתוכה, ר' יוסה אומר אפי' אורכה כשנים ברוחבה, מטלטלין בתוכה. גמ' ר' אליעזר אומר וכו': והדא פליגא על דר' יונתן, רבי יוסה אומר אפי' ארכה כשנים ברוחבה מטלטלין בתוכה - הדא מסייעא לר' יונתן. והא תני כלאים מרובע, רבי יוסה אומר אפילו ארכה כשנים ברוחבה.

הלכה ח

מתני' א"ר אילעאי שמעתי מרבי אליעזר אפילו היא כבית כור, וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב - ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא לו אבל להן מותר. וכן שמעתי ממנו שיוצאין בעקרבינן בפסח, וחזרתו על כל תלמידיו ובקשתי לי חבר ולא מצאתי.

יוסה אומר שאפילו אם ארכה היה כשנים ברוחבה זה מועיל.

הלכה ח

מתני' א"ר אילעאי - שמעתי מרבי אליעזר שאפילו אם הקרפף שלא

הוקף לדירה היא בשיעור של כבית כור (שלשים סאה - 75000 אמות מרובעות), שיכולים לטלטל בו. וכן שמעתי ממנו מר"א שאנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב וביטל את רשותו לבני החצר, שביתו אסור מלהכניס ומלהוציא (חפצים לחצר) לו, אבל להן לשאר בני החצר מותר להכניס ולהוציא חפצים לחצר אפי' מביתו של אותו אחד ששכח לערב. וכן שמעתי ממנו מר"א שיוצאין בעקרבינן מין עשב (שעליו דומים לעקרב) שהוא מר קצת ומעורב בו קצת מתיקות, בפסח למצות מרור, אבל אומר ר' אילעאי - וחזרתו על כל תלמידיו של ר"א ובקשתי לי חבר שגם שמע את הדינים האלו מר"א, אבל ולא מצאתי.

מטלטלין בתוכה, שלא התירו לטלטל בקרפף שלא הוקף לדירה, רק אם הוא מרובע, אבל ר' יוסה אומר שאפי' אם היה אורכה כשנים (פי שנים) ברוחבה, מטלטלין בתוכה.

גמ' ר' אליעזר אומר וכו': אומרת הגמ' והדא דברי ר"א פליגא על דברי ר' יונתן שאמר שלומדים שמותר לטלטל בקרפף שלא הוקף לדירה מחצר המשכן, שהרי חצר המשכן אורכו היה פי שנים מרוחבו, ואם היו לומדים את זה מחצר המשכן היה צריך להיות שיהיה מותר לטלטל בקרפף אפי' אם אורכו פי שנים מרוחבו, אבל מה שלמדנו במשנה שרבי יוסה אומר אפי' אם ארכה של הקרפף כשנים ברוחבה שמטלטלין בתוכה - הדא זה מסייעא לר' יונתן. והא תני שנינו לעניין כלאים שצריך להפריד בין שתי מיני תבואה בשיעור של בית רובע, שזה צריך להיות מרובע, היינו כעשר וחצי אמות על כעשר וחצי אמות (104 אמות מרובעות), ורבי

מסכת פרק ב [ה"ח - דף יח] עירובין

גמ' א"ר אילעאי וכו': רבי אבהו בשם רבי אלעזר במתלקטת סאתים מבית כור היא מתניתא.

וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור וכו': תמן רבנן, ברם הכא ר' אליעזר. רבנן אמרי אדם מבטל רשות חצירו - ואין אדם מבטל רשות ביתו, רבי אליעזר אומר כשם שאדם מבטל רשות חצירו - כך מבטל רשות ביתו. על דעתיה דרבי אליעזר ייעשה כאכסנאי ויהא מותר? ר' חייא בר אדא בשם ר"ש בן לקיש קנס קנסו רבי אליעזר. רבי שמי בעי דבר מדבריהן קונסין לו בשוגג - כר' ליעזר? ר' בא בריה דרב פפי בעי אמר הריני מבטל רשות ביתי - אוף רבנן מודיי, אמר הריני מבטל רשות חצירי - אוף רב ליעזר מודה.

מי ששכח לערב, אבל רבי אליעזר אומר שכשם שאדם מבטל את רשות חצירו - כך הוא מבטל את רשות ביתו, ולכך מותר לבני החצר להכניס ולהוציא מביתו של מי ששכח לערב. שואלת הגמ' א"כ על דעתיה דרבי אליעזר שהוא ביטל גם את רשות ביתו, א"כ שהשוכח לערב ייעשה כאכסנאי כאורח של שאר בני החצר, ויהא מותר גם לו להכניס ולהוציא מביתו? מתרצת הגמ' ר' חייא בר אדא בשם ר"ש בן לקיש אמר, שקנס קנסו רבי אליעזר, כיון שהוא שכח לערב, ולכך אסור לו להכניס ולהוציא מביתו. שואלת הגמ' רבי שמי בעי האם נוכל ללמוד מכאן שהעובר על דבר מדבריהן (מדרבנן) שקונסין לו אפי' שהוא עבר בשוגג - כר' ליעזר שקנס את השוכח לערב להכניס ולהוציא מביתו? ואומרת הגמ' ר' בא בריה דרב פפי בעי אמר, שאם השוכח אמר מפורש הריני מבטל גם את רשות ביתי, א"כ אוף גם רבנן מודיי שביתו מותר לו ולהם, ואם השוכח אמר מפורש הריני מבטל רק את רשות חצירי, א"כ אוף גם רב ליעזר מודה שביתו אסור לו ולהם, וכל המחלוקת

גמ' א"ר אילעאי וכו': רבי אבהו בשם רבי אלעזר אמר, שר"א לא התיר לטלטל בכל הבית כור, כיון שזה לא הוקף לדירה, אלא כאן מדובר במתלקטת סאתים מבית כור היא מתניתא, דהיינו שהיה איזה שהוא גבעה בשיעור של בית סאתיים באותו הבקעה, ושם ר"א התיר לטלטל, הגם שהיא לא מוקפת מחיצות גמורות, כיון שהיא ניכרת לעצמה.

וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור וכו': אומרת הגמ' שאומנם לקמן שנינו שאם אחד מבני החצר שכח ולא עירב שביתו אסור מלהכניס ולהוציא גם לשאר בני החצר, כיון שתמן לקמן זה כשיטת רבנן, אבל ברם הכא זה מדברי ר' אליעזר. וטעם המחלוקת היא; שרבנן אמרי שכאשר אותו אחד ששכח לערב ביטל את רשותו, האדם הזה הוא רק מבטל את רשות חצירו, ולכך שאר בני החצר יכולים לטלטל בחצר והוא לא אוסר עליהם, אבל ואין אדם מבטל רשות ביתו, וכיון שביתו עדיין ברשותו, לכך אסור גם לשאר בני החצר להכניס ולהוציא מהבית של

מסכת פרק ב [ה"ח - דף יח] עירובין סט

ובקשתי לי חבר ולא מצאתי: הוינן סברין מימר בעקרבנין, אשכח תני על כולהן.

הדרן עלך פרק עושין פסין

לעניין שיכולים לצאת בעקרבנין, אבל
אשכח תני נמצאה ברייתא שאומרת שזה
נאמר על כולהן על כל המשנה – שר'
אילעאי לא מצא חבר בכל שלשת הדברים
ששמע מר"א שהובאו המשנה.

היא באופן סתם, מהי כוונת המבטל, האם
כוונתו לבטל גם את רשות ביתו או שהוא
מבטל רק את רשות חצרו.
ובקשתי לי חבר ולא מצאתי: אומרת הגמ'
הוינן סברין מימר בתחילה חשבו בני
השיבה לומר שר' אילעאי לא מצא חבר רק

מסכת פרק ג [ה"א - דף יח] עירובין

פרק ג

הלכה א

מתני' בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח. והכל נלקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח. הנודר מן המזון מותר במים ומלח. **מערבין** לנזיר ביין ולישראל בתרומה, סומכוס אומר בחולין. ולכהן בבית הפרס, ר' יהודה אומר אפילו בין הקברות, מפני שהוא יכול לחוץ ולוכל. **גמ'** בכל מערבין ומשתתפין וכו': אמר רבי אחא דרבי אליעזר היא, דתנינן תמן בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח דברי רבי אליעזר, א"ר יוסה

הדרן עלך בלי נדר פרק עושין פסין

מתני' בכל האוכלים מערבין עירובין חצרות ותחומין, ומשתתפין שיתופי מבואות, חוץ מן המים ומן המלח כיון שזה לא נקרא אוכל. והכל (האוכלים) נלקח בירושלים בכסף מעשר שני, חוץ מן המים ומן המלח כיון שזה לא נקרא אוכל. הנודר מן המזון – מותר במים ומלח כיון שמים ומלח לא מזינים.

מערבין עירובי תחומין לנזיר ביין ולישראל בתרומה הגם שזה לא ראוי להם, אבל כיון שזה ראוי לאחרים יש לזה שם מזון, ויכולים לערב בזה, אבל סומכוס אומר שלישראל מערבים דוקא בחולין, כיון שסומכוס סובר שהעירוב צריך להיות ראוי לאותו אחד שמערבים לו (ולעניין הנזיר סומכוס לא נחלק, כיון שהנזיר יכול להישאל על נזרו, ואז הוא יהיה מותר ביין, ולכך היין נקרא מזון גם לנזיר). ואומרת המשנה שמותר להניח את העירובי תחומין לכהן בבית

הפרס בשדה שנחרש שם קבר, הגם שיש חשש שמא יש שם עצם כשעורה ולכך השדה טמאה מדרבנן, אבל היות וחכמים הקילו שיכולים לנפח ולראות שאין באותו המקום עצם, ואז גם כהן יכול להיכנס לשם, לכך מערבים לכהן בבית הפרס, ור' יהודה אומר שאפילו בין הקברות יכולים להניח את העירובי תחומין לכהן, מפני שהוא יכול לחוץ לעשות מחיצה בין הקברים ולהיכנס ולוכל את עירובו.

גמ' בכל מערבין ומשתתפין וכו': אמר רבי אחא שהמשנה שאומרת שיכולים לערב גם עירובי חצירות בכל סוגי האוכלים, מדברי רבי אליעזר היא, דתנינן תמן לקמן בכל מערבין עירובי חצרות ותחומין, ומשתתפין שיתופי מבואות, חוץ מן המים ומן המלח דברי רבי אליעזר, אבל חכמים נחלקים על ר"א ואומרים שעירובי חצרות יכולים לעשות רק ע"י הפת. אבל א"ר יוסה

מסכת פרק ג [ה"א - דף יח] עירובין עא

דברי הכל היא, מערבין בחצירות, ומשתתפין בין במבואות בין בתחומין.
מתניתא דרבי מאיר, דתני כל דבר שהוא נאכל חי כמות שהוא - מערבין בו, עם הפת - אין מערבין בו, רבי מאיר אומר מערבין. השום והבצלים על דעתיה דרבי מאיר אין מערבין בהן, דתני אמר רבי יודה מעשה ששבת רבי מאיר בארדקסם ובא אחד ואמר עירבתי על ידי בצלים, והושיבו רבי מאיר בארבע אמות שלו, אף על גב דרבי מאיר אמר בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח, ובלבד דבר שהוא נאכל חי כמות שהוא. הלוף והקולקס על דעתון דרבנן אין מערבין בהן.

תנינן תרין כללין - ולא דמיין חד לחד; בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח, ובלבד דבר שהוא נאכל חי כמות שהוא, והכל נלקח

שעירבתי עירובי תחומין על ידי בצלים, והושיבו רבי מאיר בארבע אמות שלו, כדין היוצא חוץ לתחום שלא כדין, כיון שלא יכולים לערב ע"י בצלים חיים, שהרי אף על גב דרבי מאיר אמר בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח, אבל ובלבד בדבר שהוא נאכל חי כמות שהוא, אבל בצלים חיים שאינם נאכלים חיים, אפי' לא ע"י הפת, לכך העירוב לא הועיל לו. ואומרת הגמ' שהלוף והקולקס (מין בצל) על דעתון דרבנן אין מערבין בהן כשהם חיים, היות והם נאכלים רק ע"י הפת, ולר"מ יכולים לערב בהם.

אומרת הגמ' שאומנם תנינן שנינו במשנה תרין כללין, אבל ולא דמיין חד לחד, דהיינו ששנינו בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח - וזה הולך דוקא ובלבד בדבר שהוא נאכל חי כמות שהוא, אבל אם הוא טעון בישול לא יכולים לערב בזה (שהרי העירוב צריך להיות ראוי לאכילה בשבת), אבל מה ששנינו והכל נלקח

שהמשנה מדברי הכל היא, כיון שכוונת המשנה לקמן הוא שמערבין בכל סוגי האוכלים בחצירות, ומשתתפין בין במבואות בין בתחומין, וחכמים נחלקו על ר"א רק בעירובי חצירות, אבל המשנה שלנו מדברת דוקא על עירובי תחומין, ובוזה לכו"ע מערבין בכל דבר מאכל.

אומרת הגמ' שמתניתא שאומרת שיכולים לערב בכל סוגי האוכלים, שמשמע גם אם זה נאכל רק ע"י הפת, זה מדברי רבי מאיר, דתני כל דבר שהוא נאכל חי (בלי בישול) כמות שהוא - מערבין בו, אבל אם זה נאכל רק עם הפת - אין מערבין בו, ורבי מאיר אומר שמערבין בו, הגם שהוא נאכל רק ע"י הפת. ואומרת הגמ' שהשום והבצלים שלא בישלו אותם, אפי' על דעתיה דרבי מאיר אין מערבין בהן, כיון שאפי' ע"י הפת הם לא נאכלים, כיון שיש סכנה באכילתן, דתני אמר רבי יודה מעשה ששבת רבי מאיר בארדקסם (שם מקום) ובא אחד ואמר שהוא בא לכאן מחוץ לתחום, ע"י

מסכת פרק ג [ה"א - דף יח] עירובין

בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח, בין בדבר שהוא נאכל חי כמות שהוא, בין בדבר שאינו נאכל חי כמות שהוא. בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח בין כרבי עקיבה בין כר' ישמעאל. והכל נלקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח כר' עקיבה, ברם כר' ישמעאל - תני ר' ישמעאל [דברים יד] וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף בְּכָל אֲשֶׁר תֵּאָמַר נֶפֶשׁ - הרי זה כלל, בְּבֶקֶר וּבְצֹאן וּבְיֵינִי וּבְשֹׁכֶר - הרי זה פרט, וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נֶפֶשׁ - הרי זה כלל אחר, כלל ופרט וכלל - ואין אתה דן אלא כעין הפרט, לומר מה הפרט מפורש דבר שהוא וולדות הארץ, אף אין לי אלא דבר שהוא וולדות הארץ. רבי עקיבה דריש מה הפרט מפורש דבר שהוא פרי, ומכשירי פרי, אף אין לי אלא דבר שהוא פרי, ומכשירי פרי. מה נפק מן ביניהון? דגים וחגבים כמהין ופטריות, כרבי עקיבה נלקחין בכסף מעשר, וכר' ישמעאל אינן נלקחין.

אין אתה דן אלא כעין הפרט, לומר מה הפרט מפורש דבר שהוא וולדות הארץ (הבקר והצאן נוצרו מהארץ, והיין והשכר הם גידולי הארץ), ואותם התורה מתירה לקנות, וא"כ אף אין לי שיכולים לקנות ממעות מעשר שני, אלא דבר שהוא וולדות הארץ, ורבי עקיבה דריש, מה הפרט מפורש דבר שהוא פרי, או מכשירי פרי - תבלין, א"כ אף אין לי שיכולים לקנות ממעות מעשר שני, אלא דבר שהוא פרי או מכשירי פרי, ומה נפק מן ביניהון? והחילוק בין ר' ישמעאל לר"ע הוא - האם הוא יכול לקנות דגים או חגבים (ועופות) וכמהין (מין של פטריות שגדלות בתוך האדמה) ופטריות, שכשיטת רבי עקיבה הם נלקחין בכסף מעשר שני, וכר' ישמעאל אינן נלקחין שהרי כמהין ופטריות לא ניזונים מהקרקע, והדגים והעופות לא נוצרו מהקרקע (הדגים נוצרו מהמים, והחגבים והעופות נוצרו מהרקק - אדמה מעורבת במים).

בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח - זה הולך בין בדבר שהוא נאכל חי כמות שהוא, ובין בדבר שאינו נאכל חי כמות שהוא אלא הוא טעון בישול, כיון שגם זה נקרא מאכל. וכן מה ששינינו בכל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח זה הולך בין כשיטת רבי עקיבה בין כר' ישמעאל (המובאים בהמשך), אבל מה ששינינו והכל נלקח בכסף מעשר חוץ מן המים ומן המלח זה הולך רק כשיטת ר' עקיבה, ברם אבל כשיטת ר' ישמעאל לא יכולים לקנות בכסף מעשר שני את כל סוגי האוכלים, שהרי תני ר' ישמעאל היות וכתוב וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף בְּכָל אֲשֶׁר תֵּאָמַר נֶפֶשׁ - הרי זה כלל, שמשמע שיכולים לקנות כל מה שהוא רוצה, ואח"כ כשכתוב בְּבֶקֶר וּבְצֹאן וּבְיֵינִי וּבְשֹׁכֶר - הרי זה פרט, שמשמע שרק את הדברים האלו יכולים לקנות, ואח"כ כתוב וּבְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁאַלְךָ נֶפֶשׁ - הרי זה כלל אחר, והיות ויש כאן כלל ופרט וכלל - ולכך

מסכת פרק ג [ה"א - דף יט] עירובין עג

בבל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח: א"ר יסא לפי שאין הגוף ניזון מהן, א"ר לוי שהן מין קללה. אמר ר' אלעזר עשאן מי מלח - נלקחין בכסף מעשר, רבי אחא בשם רבי מיישא והוא שנתן לתוכה שמן, רבי יוסי בעי מעתה לא יערב אלא לפי חשבון שבהן. תמן תנינן, חצי לוג יין, רבי עקיבא אומר רביעית. אמר רבי אלעזר וכן לעירוב. אמר רבי חנינא הדא דתימר ביין, אבל בשמן מערבין - מזון שתי סעודות, תני כן מערבין בשמן מזון שתי סעודות. תני מערבין בחומץ - מזון שתי סעודות, רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק כדי לטבל בו ירק הנאכל שתי סעודות.

רבי יצחק עטושיא אמר קומי ר' זעירא בשם רבי ר' ינאי אפונין חיין - מערבין בהן

לוג יין שזה שתי רביעיות - רביעית יין לסעודה, רבי עקיבא אומר רביעית, ואמר רבי אלעזר וכן לעירוב שכל השיעורים שנאמרו לענין נתינת מעשר עני, הם השיעור לעירובי תחומין, ואמר רבי חנינא הדא דתימר שצריך חצי לוג, זה נאמר דוקא ביין, אבל בשמן לא צריך כשיעור נתינת מעשר עני (שזה רביעית). אלא מערבין כדי לטבל בשמן מזון שתי סעודות, ותני כן וגם למדנו כך בבבלי, מערבין בשמן כדי לטבל מזון שתי סעודות, ותני מערבין בחומץ כדי לטבל מזון שתי סעודות, ורבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק אומר, שלא צריך שמן או חומץ כדי לטבל את כל הסעודה, אלא מספיק כדי לטבל בו בשמן ירק הנאכל בשתי סעודות, וא"כ שואלת הגמ' שלדברי ר' אחא, שיצטרכו שיהיה בשמן לבדו, כדי לטבל מזון שתי סעודות?

רבי יצחק עטושיא (שם מקום) אמר קומי ר' זעירא בשם רבי ר' ינאי, שאפונין חיין (לא מבשרים) מערבין בהן כשיעור

בבל מערבין ומשתתפין חוץ מן המים ומן המלח: א"ר יסא לפי שאין הגוף ניזון מהן לכך הם לא חשובים לערב בהם. א"ר לוי שלא יכולים לערב בהם, כיון שהן מין קללה, שהרי המים מסמלים את המבול, והמלח מסמל את מהפכת סדום ועמורה. אמר ר' אלעזר שאומנם לא יכולים לקנות בכסף מעשר שני - מים או מלח בפני עצמם, אבל אם עשאן מי מלח - נלקחין בכסף מעשר, כיון שזה ראוי לטבל בו את הפת, וזה כדברי ר"ע שאומר שמכשירי פרי יכולים לקנות מכסף מעשר שני, וכן יכולים לערב בזה. אבל רבי אחא בשם רבי מיישא אמר שיכולים לקנות ממעות מעשר שני מי מלח, או לערב במי מלח, דוקא והוא שנתן לתוכה שמן, שואלת הגמ' רבי יוסי בעי שאל, א"כ שההיתר הוא רק מחמת השמן, א"כ מעתה שלא יערב במי מלח שמעורב בהם שמן, אלא לפי חשבון השמן שבהן, שיהיה בשמן כשיעור מזון שתי סעודות, שהרי תמן במסכת פאה תנינן, שאין פוחתים לעני (בשנותנים לו מעשר עני) מחצי

מסכת פרק ג [ה"א - דף יט] עירובין

מזון שתי סעודות, למי נצרכה? לר"מ, שלא תאמר הואיל והן מסריחין את הפה - אין מערבין בהן. דג מליח מערבין בו, בשר מליח מערבין בו, בשר חי תנינן הבבלין אוכלין אותו כשהוא חי - מפני שדעתן יפה. ר' יודן בעי הדא סלקירא הואיל ואילין כותאי אכלין מינה חייא - מערבין בה. שמואל בר שילת בשם רב פעופעין וגודגניות וחלוגלות מערבין בהן, בעון קומי אילין אינון? אמר לון קקולי והנדוקקי ופרפחיניה.

הנודר מן המזון מותר במים ומלח: תמן תנינן הנודר מן המבושל - מותר בצלי ובשלוק. מתניתא אמרה כן שהשלוק קרוי מבושל, דתנינן היה מבשל את השלמים או שולקן, וקרייא אמר שהצלי קרוי מבושל, שנאמר [דברי הימים ב לה]

וכן ר' יודן בעי - אמר, הדא סלקירא מין עשב הואיל ואילין כותאי אכלין מינה חייא היות והכותים אוכלים את העשב הזה כשהוא חי, לכך מערבין בה, וכמו שאמרנו לעניין בשר חי. שמואל בר שילת בשם רב אומר, שבפעופעין וגודגניות וחלוגלות מערבין בהן, ובני הישיבה בעון קומי שאלו את ר' שמואל בר שילת אילין אינון מה הם הדברים האלו? ואמר לון קקולי והנדוקקי ופרפחיניה - זה שמותם בארמית.

הנודר מן המזון מותר במים ומלח: אומרת הגמ' תמן במסכת נדרים תנינן הנודר מן המבושל מותר בצלי ובשלוק (בישול קל), כיון שהם לא נקראים מבושלים. שואלת הגמ' והרי מתניתא אמרה כן שהשלוק קרוי מבושל - דתנינן היה מבשל את השלמים שלמי נזיר או שולקן, והרי לעניין שלמי נזיר כתוב בפסוק שצריך לקחת את הַזֶּרַע בְּשֵׁלָה מִן הָאֵיל, וא"כ ע"כ ששלוק הרי הוא כמבושל? וכן שואלת הגמ' והרי קרייא הפסוק אמר שהצלי קרוי מבושל -

מזון שתי סעודות, ואומרת הגמ' למי נצרכה לומר את זה? לר"מ! שאומר שלא יכולים לערב בבצלים, ולכא' הטעם הוא כיון שהבצל מסריח את הפה, וא"כ שלא תאמר הואיל והן האפונה כשהיא לא מבושלת, ג"כ מסריחין את הפה של האוכלה, וא"כ היינו אומרים שאין מערבין בהן, לכך משמיע לנו ר' יצחק שאפשר לערב באפונה, ומה שלא מערבים בבצל, זה לא בגלל שהוא מסריח את הפה, אלא זה מכיון שבצל חי מסוכן לאכילה. ואומרת הגמ' דג מליח מערבין בו, וכן בשר מליח מערבין בו, הגם שהם לא כל כך טובים, וכן בבשר חי מערבים בו, שהרי תנינן, שאם יום כיפור חל להיות ביום שישי, הבבלין אוכלין אותו - את בשר שעיר החטאת, במוצאי יום הכיפורים - בליל שבת, כשהוא חי (לא מבושל), שהרי לא יכולים לבשל את בשרו לא ביום הכיפורים ולא בשבת, מפני שדעתן יפה, והם יכולים לאכול בשר חי, והיות והבבלים אוכלים בשר כשהוא חי, לכך יש לבשר חי שם של אוכל, ומערבין בה.

מסכת פרק ג [ה"א - דף יט] עירובין עה

וַיִּבְשְׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ, אֵין תִּימָר שֶׁלֹא כְהִלְכָה, רַבִּי יוֹנָה בּוֹצְרִייה אִמֵּר כִּמְשֻׁפָּט, מִתְנִיתָא אִמְרָה שֶׁהַשְּׁלוֹק קָרוּי מְבוּשֵׁל, וְקָרִיִּיא אִמֵּר שֶׁהַצְּלוּי קָרוּי מְבוּשֵׁל, וְתַנִּינָן הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבוּשֵׁל מוֹתֵר בְּצִלִּי וּבְשֻׁלוֹק? אִמֵּר רַבִּי יוֹחָנָן הִילְכוּ בְּנִדְרִים אַחֵר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם. אִמֵּר רַבִּי יֹאשִׁיָּה הִילְכוּ בְּנִדְרִים אַחֵר לְשׁוֹן תּוֹרָה, מָה נֶפֶק בִּינִיחוֹן? אִמֵּר קוֹנָם יֵין שְׁאֵנִי טוֹעֵם בַּחֲג, עַל דַּעְתִּיה דְּר' יוֹחָנָן אֲסוּר בְּיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן, עַל דַּעְתִּיה דְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה מוֹתֵר, אֹפֵי ר' יֹאשִׁיָּה מוֹדָה שֶׁהוּא אֲסוּר - לֹא א"ר יֹאשִׁיָּה אֵלֹא לְחוּמָרָן. א"ר חִייה בַּר בָּא רַבִּי יוֹחָנָן אֵכֹל אֱלִיטִין - וְאִמֵּר לֹא טַעְמִית מִיָּדִי בַּהֲהוּא יוֹמָא, וְהַתְנִינָן הַנּוֹדֵר מִן הַמְּזוּן מוֹתֵר בְּמִים וּמִלָּח? פֶּתֵר לֵה כִּר' יֹאשִׁיָּה, דְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה אִמֵּר הִילְכוּ בְּנִדְרִים אַחֵר לְשׁוֹן תּוֹרָה. וּמִנִּין שְׁכַל הַדְּבָרִים קְרוּיִין מְזוּן? רַבִּי אַחָא בַּר

כִּיּוֹן שְׁבִנֵי הָאָדָם קוֹרְאִים לְשִׁמְיָנִי הַעֲצֵרָת - חָג, וְעַל דַּעְתִּיה דְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה הוּא יִהְיֶה מוֹתֵר, שֶׁהָרִי בִלְשׁוֹן תּוֹרָה זֶה נִקְרָא שְׁמִינִי הַעֲצֵרָת. אֲבָל חוֹזֶרֶת הַגָּמ' וְאִמְרַת שְׁאוּף ר' יֹאשִׁיָּה מוֹדָה שֶׁהוּא אֲסוּר בְּשִׁמְיָנִי הַעֲצֵרָת, כִּיּוֹן שֶׁלֹא א"ר יֹאשִׁיָּה שְׁהוֹלְכִים בְּנִדְרִים כִּלְשׁוֹן תּוֹרָה אֵלֹא לְחוּמָרָן. א"ר חִייה בַּר בָּא שְׁמַעְשָׁה בְּרַבִּי יוֹחָנָן שֶׁאֵכֹל אֱלִיטִין פִּירוֹת גִּינוֹסֶר (פִּירוֹת שְׁגָדִילִים עַל שִׁפְתֵי הַכִּינֹרֶת שֶׁהֵם מִתּוֹקִים מְאֹד), וְאִמֵּר ר' יוֹחָנָן שֶׁלֹא טַעְמִית מִיָּדִי שֶׁלֹא אֲכַלְתִּי מְזוּן בַּהֲהוּא יוֹמָא, שׁוֹאֵלֶת הַגָּמ' אִיךָ ר' יוֹחָנָן אִמֵּר שֶׁהוּא לֹא טַעַם מְזוּן, וְהָרִי הַתְנִינָן הַנּוֹדֵר מִן הַמְּזוּן מוֹתֵר בְּמִים וּמִלָּח, מִשְׁמַע שְׁבִשְׂאֵר הַדְּבָרִים הַנּוֹדֵר אֲסוּר, כִּיּוֹן שֶׁהֵם נִקְרָאִים מְזוּן, וְא"כ מוֹכַח שִׁפִּירוֹת נִקְרָאִים מְזוּן? מִתְרַצָּת הַגָּמ' שֶׁר' יוֹחָנָן פֶּתֵר לֵה מַעֲמִיד אֶת הַמִּשְׁנָה הַזֹּאת כִּר' יֹאשִׁיָּה, דְּרַבִּי יֹאשִׁיָּה אִמֵּר שֶׁהִילְכוּ בְּנִדְרִים אַחֵר לְשׁוֹן תּוֹרָה, אֲבָל בְּנֵי הָאָדָם לֹא קוֹרְאִים לְפִירוֹת - מְזוּן. וְאִמְרַת הַגָּמ' וּמִנִּין שְׁכַל הַדְּבָרִים קְרוּיִין מְזוּן בִּלְשׁוֹן תּוֹרָה? רַבִּי אַחָא בַּר

שְׁנֵאמֵר וַיִּבְשְׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ, וְהַכּוֹנוּנָה לְצִלְיָה, שֶׁהָרִי אֶת קֶרְבֵּן פֶּסַח צָרִיךְ לְצִלּוֹתָּ? וְאִמְרַת הַגָּמ' שְׁאֵין תִּימָר שֶׁהֵם בִּישְׁלוּ אֶת הַפֶּסַח שֶׁלֹא כְהִלְכָה, רַבִּי יוֹנָה בּוֹצְרִייה אִמֵּר שֶׁלֹא יִתְכַּן לּוֹמֵר כֵּךְ, כִּיּוֹן שֶׁכְּתוּב "וַיִּבְשְׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ כִּמְשֻׁפָּט" דִּהְיִינוּ שֶׁהֵם עָשׂוּ כְהִלְכָה, וְא"כ יוֹצֵא שְׁמִתְנִיתָא אִמְרָה שֶׁהַשְּׁלוֹק קָרוּי מְבוּשֵׁל, וְקָרִיִּיא אִמֵּר שֶׁהַצְּלוּי קָרוּי מְבוּשֵׁל, וְא"כ אִיךָ תַנִּינָן שֶׁהַנּוֹדֵר מִן הַמְּבוּשֵׁל מוֹתֵר בְּצִלִּי וּבְשֻׁלוֹק? מִתְרַצָּת הַגָּמ' אִמֵּר רַבִּי יוֹחָנָן שֶׁהִילְכוּ בְּנִדְרִים אַחֵר לְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם, וְהָיוֹת וּבְנֵי הָאָדָם לֹא קוֹרְאִים לְצִלִּי אוֹ לְשֻׁלוֹק - מְבוּשֵׁל, לִכְךָ הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבוּשֵׁל מוֹתֵר בְּצִלִּי וּבְשֻׁלוֹק. אֲבָל אִמֵּר רַבִּי יֹאשִׁיָּה שֶׁהִילְכוּ בְּנִדְרִים אַחֵר לְשׁוֹן תּוֹרָה, וְלִכְךָ הַנּוֹדֵר מִן הַמְּבוּשֵׁל אֲסוּר בְּצִלִּי וּבְשֻׁלוֹק (ר' יֹאשִׁיָּה נִחַלֵּק עַל הַמִּשְׁנָה הַזֹּאת). וְאִמְרַת הַגָּמ' מָה נֶפֶק בִּינִיחוֹן הֵיכָן ר' יֹאשִׁיָּה הוֹלֵךְ לְקוּלָּא? אִם הוּא אִמֵּר קוֹנָם יֵין שְׁאֵנִי טוֹעֵם בַּחֲג (סוֹכוֹת נִקְרָא חָג) שֶׁעַל דַּעְתִּיה דְּר' יוֹחָנָן הוּא אֲסוּר גַּם בְּיוֹם טוֹב הָאַחֲרוֹן שֶׁל סוֹכוֹת,

מסכת פרק ג [ה"א - דף יט] עירובין

עולא אמר [בראשית מה] וְעֶשֶׂר אֶתְנֵת נִשְׂאֹת פֶּר וְלֶחֶם וּמִזֶּזֶן, מה תלמוד לומר מזון? אלא מיכן שכל הדברים קרויין מזון.

מערבין לנזיר ביין וכו': נדר מן הככר מערבין בו, הקדישו אין מערבין בו; נדר מן הככר מערבין בו, שכן אחר ראוי לאוכלו, הקדישו אין מערבין בו, שלא הוא ולא אחר ראויין לאוכלו. ר' אחא בעי ואין אדם נשאל על הקדישו? ר' אחא אמר ר' מיישא בעי, תמן אמר ר"ש חייה בריה דרב אמר ע"ז שעשאה לחי למבוי מתרת את המבוי, והכא את אמר הכין? א"ר אלעזר תמן מכל מקום נסתם המבוי, והכא מה אית לך.

מערבין לנזיר ביין: שכן אחר ראוי לשתותו. ולישראל בתרומה: שכן כהן ראוי לאוכלה. ולכהן בבית הפרס: מתניתא דבית שמאי, דבית שמאי אמרין אין מערבין לאדם אלא אם כן היו כלי תשמישו שם?

למבוי היא מתרת את המבוי הגם שזה איסור הנאה, וא"כ מדוע הכא את אמר הכין שלא יכולים לערב בככר של הקדש מחמת שהוא אסור בהנאה? מתרצת הגמ' א"ר אלעזר שיש הבדל, תמן לענין הלחי אומנם זה נעשה מדבר האסור בהנאה, אבל מכל מקום נסתם המבוי, אבל והכא מה אית לך מה יש לך לומר שהככר הזה יתיר, והיות והככר הזה אסור בהנאה, ואינו ראוי לסעודה, לכך לא יכולין לערב בו.

מערבין לנזיר ביין: שכן אחר ראוי לשתותו. ולישראל בתרומה: שכן כהן ראוי לאוכלה. ולכהן בבית הפרס: ולכא' זה מדברי ת"ק; וא"כ שואלת הגמ' וכי חידוש המתניתא שמתירה לערב בבית הפרס זה משום שיכולים ללכת ולאכול את העירוב ע"י ניפוח, וזה כדברי בית שמאי, דבית שמאי אמרין אין מערבין לאדם אלא אם כן היו כלי תשמישו שם במקום העירוב (כיון שצריך שהוא יקבע ממש את מקומו במקום

עולא אמר שהרי כתוב וְעֶשֶׂר אֶתְנֵת נִשְׂאֹת פֶּר וְלֶחֶם וּמִזֶּזֶן, והרי מה תלמוד לומר מזון והרי כל מיני דגן בכלל 'פֶּר'? אלא מיכן שיוסף שלח גם כל הדברים הקרויין מזון – גם פירות.

מערבין לנזיר ביין וכו': אומרת הגמ' שאם אחד נדר מן הככר שלא לאוכלו מערבין לו בו, אבל אם הוא הקדישו – אין מערבין לו בו, מבארת הגמ' שאם הוא נדר מן הככר מערבין בו, כיון שכן אחר ראוי לאוכלו, אבל אם הוא הקדישו אין מערבין בו, כיון שלא הוא ולא אחר ראויין לאוכלו. שואלת הגמ' ר' אחא בעי וכי אין אדם נשאל על הקדישו, וכיון שיכולים להישאל על ההקדש, צריך להיות שיוכלו לערב בזה, כמו שאמרנו שסומכוס מודה שמערבים לנזיר ביין היות והוא יכול להישאל על נזרו? ועוד שואלת הגמ' ר' אחא אמר שר' מיישא בעי שאל הרי תמן אמר ר"ש (בן לקיש) שחייה בריה דרב אמר שע"ז שעשאה לחי

סומכוס כב"ש, דתנינן סומכוס אומר בחולין לכהן בבית הפרס. מעתה אפילו בית הקברות? ראוי הוא לעבור על השבות.

מפני שהוא יכול לחוץ ולוכל: שכן הוא ראוי ליכנס בשידה תיבה ומגדל - ולעשות לו חור פחות מטפח, ולתחוב בכוש ובקיסם ולאכול.

הלכה ב

מתני' מערבין בדמאי, ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו, ובמעשר שני והקדש

תיכנס לתוך השידה ולתחוב בכוש ובקיסם את הכבר ולאכול.

הלכה ב

מתני' מערבין בדמאי בפירות שנקנו

מע"ה (חכמים חייבו להפריש מזה

תרומות ומעשרות, מחשש שהע"ה לא הפריש את התרומות ומעשרות, אבל מכיון שמעיקר הדין לא צריך לחשוש שהע"ה לא הפריש את התרומות ומעשרות, לכך עירובו עירוב).

ובמעשר ראשון שניטלה תרומתו –

תרומת מעשר, ואפילו שלא הפרישו מזה את התרומה גדולה (סדר הפרשת תרומות ומעשרות הוא כך, דבר ראשון הבעה"ב מפריש תרומה גדולה וזה ניתן לכהן, ואח"כ הבעה"ב מפריש מעשר ראשון וזה ניתן ללוי, והלוי מפריש מזה עשירית והוא תרומת מעשר. ואם הלוי בא לבעה"ב לפני המירוח –

לפני שהתבואה התחייבה בהפרשת התרומה, וקיבל מהבעה"ב את המעשר ראשון (אסור לעשות כך) הלוי צריך להפריש מזה רק תרומת מעשר ולא את התרומה גדולה). **ובמעשר שני והקדש שנפדו** ואפי' שהוא נתן רק את

העירוב), שהרי לדברי ת"ק זה דבר פשוט שיכולים לערב בבית הפרס, שהרי זה מזון הראוי לאכילה? מתרצת הגמ' שהמשנה לא מדברי הכל, אלא זה מדברי **סומכוס** שסובר **כב"ש**, דתנינן וכך צריך לקרוא את המשנה – **סומכוס אומר שמערבין בחולין לכהן בבית הפרס**, וכיון שהמאכל ראוי לכהן (שהניחו בעבורו את העירוב) זה מועיל, הגם שהוא לא יכול לבוא ולאכול את העירוב (כיון שזה נמצא במקום טומאה). שואלת הגמ' א"כ **מעתה** שיוכלו לתת את העירוב **אפילו בית הקברות?** אלא אומרת הגמ' שעירוב המונח בבית הפרס מועיל כיון שזה **ראוי הוא** לאכילה לכהן, שהרי הוא יכול **לעבור על השבות** (כשהוא מנפח את העפר שיש בזה משום חורש). אבל היות ולא גזרו על השבות בבין השמשות, לכך יכולים להניח בעבור הכהן את עירובו בבית הפרס.

מפני שהוא יכול לחוץ ולוכל: מבארת הגמ' **שכן הוא** הכהן **ראוי ליכנס** לבית הקברות **בשידה תיבה ומגדל** שהם בשיעור של מ' סאה, שהם חוצצים בפני הטומאה, ולעשות לו חור פחות מטפח שהטומאה לא

מסכת פרק ג [ה"ב - דף כ] עירובין

שנפדו, והכהנים בחלה ובתרומה. אבל לא בטבל, ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו, ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו. השולח עירובו ביד חרש שוטה וקטן, או ביד מי שאינו מודה בעירוב - אינו עירוב, ואם אמר לאחר לקבלו ממנו הרי זה עירוב.

גמ' מערבין בדמאי: רבי יעקב דרומאי בעי מתניתא דלא כבית שמאי, דתנינן ושל דמאי, ב"ש פוסלין וב"ה מכשירין. ושל מעשר שני בירושלם לא יטול ואם נטל כשר.

לא יכולים לקנות שביתה בשביל המשלח, ומי שאינו מודה בעירוב לא נאמן לומר שהניח את העירוב בסוף התחום, ואם המשלח אמר **לאחר לקבלו ממנו** מהחש"ו או ממי שאינו מודה בעירוב - **הרי זה עירוב**, שהרי המקבל קונה את השביתה בשביל המשלח.

גמ' מערבין בדמאי: רבי יעקב דרומאי - שהגיע מדרום א"י (או שהיה גר ברומי - עיר הסמוכה לכפר חנניה), בעי אמר **שמתניתא** שאומרת שיכולים לערב בדמאי, זה **דלא כבית שמאי**, דתנינן במסכת סוכה, ואתרוג **של דמאי ב"ש פוסלין** כיון שזה בטבל, וב"ה מכשירין, כיון שמה שצריך לחזור ולהפריש מהדמאי זה רק חומרא דרבנן, וא"כ כמו שלעניין האתרוג ב"ש פוסלים כיון שמדרבנן זה בטבל, כך גם לעניין העירוב לא יכולים לערב בדמאי. וממשיכה שם המשנה ואומרת ואתרוג **של מעשר שני בירושלם** לכתחילה **לא יטול** כיון שע"י הנטילה האתרוג מתקלקל (ע"י משמוש הידים). ואם **נטל כשר**, כיון שזה ראוי לאכילה (חוץ לירושלים אם הוא נטל לא יצא ידי חובתו, שהרי זה לא ראוי לאכילה).

הקרן ולא נתן את החומש (כשהבעה"ב פודה את המעשר שני מהפירות שלו, או את ההקדש שהוא הקדיש, הוא צריך להוסיף חומש). והכהנים בחלה ובתרומה למעשה גם ישראלי יכול לערב בחלה ובתרומה כת"ק לעיל, אלא אורחא דמילתא נקט, לפי שהחלה והתרומה מצויים אצל הכהנים. אבל לא בטבל אפי' אם זה רק טבל מדרבנן, כגון שהפירות גדלו בעציץ שאינו נקוב, ולא במעשר ראשון שלא נטלה תרומתו - התרומה גדולה (אפי' שניטל מזה התרומת מעשר), וכאן מדובר שהלוי קיבל מהבעה"ב את המעשר ראשון אחרי המירות, שהפירות כבר התחייבו בתרומה גדולה, לכך הלוי צריך להפריש גם תרומה גדולה, ואם הוא לא הפריש את התרומה גדולה, הפירות אסורים באכילה. ולא במעשר שני והקדש שלא נפדו כהלכתם, כגון שהוא פדה את המעשר שני על מטבע ללא צורה, ואת ההקדש על הקרקע.

השולח את עירובו - עירובי תחומין ביד חרש שוטה וקטן, או ביד מי שאינו מודה בעירוב (כותי) - אינו עירוב, כיון שהחש"ו

מסכת פרק ג [ה"ב - דף כ] עירובין עט

אבל לא בטבל: רב ששת בשם ר' חייה רבה טבל שיש עליו תניי מותר לטלטלה בשבת, כיצד הוא עושה? נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר.

ולא במעשר שני: תני בית שמאי אומרים מערבין במעשר שני בירושלם. אמר ירמיה הדא דאת אמר בעירובי חצירות, אבל בעירובי תחומין - בקרתני שנתן עירובי בירושלם, שהוא יכול לעלות ולאוכלו שם.

השולח את עירובו ביד חרש שוטה וקטן וכו': שמואל אמר כבן תשע כבן עשר - עירובו עירוב. א"ר יוסה הדא דתימר בעירובי תחומין, אבל בעירובי חצירות אפילו קטן, א"ר יהושע מפני מה מערבין בחצירות - מפני דרכי שלום, מעשה באשה אחת שהיתה דבובה לחבירתה, ושלחה עירובה גבי ברה,

תחומין דוקא בקרתני באחד שגר חוץ לירושלים שנתן את עירובו בירושלם כדי לקנות שם שביתה, יכול לערב במעשר שני, כיון שהוא יכול לעלות ולאוכלו שם, אבל ירושלמי לא יכול להניח מעשר שני חוץ לירושלים כדי לקנות שם שביתה, שהרי לא יכולים לאכול את המעשר שני במקום שהניח - חוץ לירושלים.

השולח את עירובו ביד חרש שוטה וקטן וכו': שמואל אמר שקטן כבן תשע כבן עשר עירובו (בעירובי חצירות) עירוב, וכן א"ר יוסה הדא דתימר מה שלמדנו במשנה שקטן לא יכול לעשות עירוב, זה דוקא בעירובי תחומין שצריך לקנות שביתה, וקטן לא יכול לקנות דבר, אבל בעירובי חצירות שלא צריך לקנות שום דבר (שהרי כבר השתתפו במבוי), לכך אפילו קטן יכול לערב, שהרי א"ר יהושע מפני מה מערבין בחצירות אחרי שהשתתפו במבוי? מפני דרכי שלום, ומעשה באשה אחת שהיתה דבובה שונאת לחבירתה, ושלחה את עירובה גבי ברה ביד בנה לגבי האשה

אבל לא בטבל: אומרת הגמ' רב ששת בשם ר' חייה רבה אומר, שטבל שיש עליו תנאי, שהוא התנה מערב שבת שהוא יפריש את המעשרות בשבת (שאו ניתן להפריש את המעשרות בשבת), מותר לטלטלה בשבת וזה לא מוקצה, הגם שבאופן רגיל טבל הוא מוקצה. ואומרת הגמ' כיצד הוא עושה באיזה אופן הוא מפריש את ההפרשה בשבת? נותן עיניו במקצתו הוא מתבונן בחלק מהפירות, ומחליט שמשם הוא יפריש את המעשרות במוצ"ש, ואוכל את השאר, ומדובר שהוא לא צריך לאכול את כל הפירות בשבת, אבל אם הוא צריך לאכול את כל הפירות, הוא יכול להפריש ממש את המעשרות בשבת. וא"כ יכולים לערב בטבל שיש עליו תנאי, כיון שזה ראוי לאכילה.

ולא במעשר שני: תני בית שמאי אומרים מערבין במעשר שני בירושלם, אמר ירמיה הדא דאת אמר שיכולים לערב במעשר שני, מדובר בעירובי חצירות שכיון שהמעשר שני נמצא בירושלים ויכולים לאוכלו, לכך יכולים לערב בו, אבל בעירובי

מסכת פרק ג [ה"ב - דף כ] עירובין

נסתיה וגפפתיה ונשקתיה, אתא ואמר קומי אימה, אמרה הכין הוות רחמה לי - ולא הוינא ידעה, מתוך כך עשו שלום, הדא הוא דכתיב [משלי ג] דְרָכֶיהָ דִּרְכֵי נַעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שְׁלוֹם.

ואם אמר לאחר לקבלו וכו': אמר רבי לעזר וצריך לעמוד עמו. תמן אמר רבי יוסה בשם רבי ששת, רבי לעזר בר' יוסי בשם רבי אבון, האומר לחבירו הרי אני מעשר על ירך - אינו צריך לעמוד עמו, והכא את אמר הכין? אמר רבי חייה בר אדא כאן בגדול, כאן בקטן. רבי אחא בשם רבי חנינא ואפילו תימר כאן וכאן בגדול, כאן וכאן בקטן, תמן באומר לו אני מעשר על ירך - שאינו צריך לעמוד עמו, ברם הכא באומר לו ערב על ידי.

בר אדא שיש הבדל, **כאן** לענין מעשר מדובר **בגדול**, ולכך אינו צריך לעמוד שם, כיון שחזקה שהשליח עשה את שליחותו, אבל **וכאן** לענין עירוב מדובר **בקטן**, וחוששים שהחש"ו לא הביאו את העירוב לידי המקבל, ולכך המשלח צריך לראות שמסרו למקבל את העירוב. **רבי אחא בשם רבי חנינא** אומר, **ואפילו תימר כאן וכאן** בין לענין מעשרות ובין לענין העירוב מדובר **אפי' בגדול**, וגם אם הוא שולח את עירובו ביד גדול, המשלח צריך לראות שהוא הניח את העירוב, ולא אומרים חזקה שהשליח עושה את שליחותו, או **שכאן וכאן** מדובר **בקטן**, ומדובר בקטן שהגיע לעונת נדרים (בן י"ב שנה לזכר, ובת י"א שנה לנקבה) שמעשרותיהם מעשרות, והחילוק הוא שתמן לענין מעשר מדובר **באומר לו** השליח **אני מעשר על ירך**, וכיון שכן - ודאי שהוא יעשר, שהרי לא ביקשו ממנו לעשר, ולכך אנחנו אומרים שהבעה"ב **אינו צריך לעמוד עמו**, אבל **ברם הכא** לענין העירוב, מדובר **באומר לו** המשלח **ערב על ידי**, והגם שהוא הסכים, יתכן שהוא אמר לו שהוא מסכים רק מחמת הבושה, ולכך

השנואה (שבביתה היו מניחים את העירוב), וההיא **נסתיה** לקחה אותו וגפפתיה ונשקתיה וחיבקה ונישקה אותו, **אתא ואמר קומי אימה** וכשהקטן בא לאימו וסיפר לה שהיא חיבקה אותו, **אמרה** האמה **הכין הוות רחמה לי** מוכח מזה שהיא אוהבת אותי (כיון שאם היא היתה שונאת אותי, היא לא היתה מחבקת את בני). **ולא הוינא ידעה** ולא ידעתי מזה, **ומתוך כך עשו שלום**, **הדא הוא דכתיב** וזה מה שכתוב **דְרָכֶיהָ דִּרְכֵי נַעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיהָ שְׁלוֹם**.

ואם אמר לאחר לקבלו וכו': אמר רבי לעזר וצריך המשלח לעמוד עמו - עם החש"ו או עם מי שאינו מודה בעירוב, ולראות שההוא קיבל את העירוב. שואלת הגמ' **תמן אמר רבי יוסה בשם רבי ששת ורבי לעזר בר' יוסי בשם רבי אבון**, שהאומר לחבירו **הרי אני מעשר על ירך** - בשבילך אינו צריך לעמוד עמו ולראות שהוא עישר, כיון שחזקה ששליח עושה שליחותו, **והכא את אמר הכין** שצריך לעמוד עמו, ולכא' זה מכיון שלא אומרים שחזקה שהשליח עושה את שליחותו? מתרצת הגמ' **אמר רבי חייה**

מסכת פרק ג [ה"ג - דף כא] עירובין פא

הדא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא; הדא ילפא מן ההיא - באומר לו אני מערב על ירך, שאינו צריך לעמוד עמו. וההיא ילפא מן הדא - באומר לו עשר על ידי, שהוא צריך לעמוד עמו.

הלכה ג

מתני' נתנו באילן, למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב, למטה מעשרה טפחים הרי זה עירוב. נתנו בבור, אפילו עמוק מאה אמה הרי זה עירוב. נתנו בראש הקנה או בראש הקונטס, כל זמן שהוא תלוש ונעוץ, אפילו גבוה מאה אמה הרי זה עירוב. נתנו במגדל ונעל בפניו ואבד המפתח הרי זה עירוב, ר"א אומר אם אין ידוע שהמפתח במקומו אינו עירוב.

גמ' למטה מעשרה טפחים הרי זה עירוב: ואסור לטלטלו, למטה מג' מותר. וקשיא אם עירובו עירוב יהא מותר לטלטלו, אם אסור לטלטלו לא יהא

מהאילן, שהרי לא גזרו על שבות בבין השמשות. נתנו בבור - אפילו עמוק מאה אמה הרי זה עירוב אם הוא התכוין לשבות בבור. נתנו בראש הקנה או בראש הקונטס מוט ארוך, כל זמן שהוא הקנה תלוש ונעוץ, אפילו שהוא גבוה מאה אמה - הרי זה עירוב. נתנו במגדל בארון ונעל בפניו ואבד המפתח - הרי זה עירוב, הגמ' תבאר מדוע, ר"א אומר אם אין ידוע שהמפתח במקומו אינו עירוב. **גמ'** למטה מעשרה טפחים הרי זה עירוב: אבל ואסור לטלטלו

ולהורידו מהאילן בשבת, שהרי אסור להשתמש באילן בשבת, ואם הוא הניח את העירוב באילן למטה מג' מותר, כיון שכל ג' סמוך לקרקע הרי הוא כקרקע. שואלת הגמ' וקשיא אם עירובו עירוב א"כ יהא מותר לטלטלו בשבת, ואם אסור לטלטלו את העירוב בשבת, א"כ שלא יהא

חוששים שמא הוא לא עשה את שליחותו. ואומרת הגמ' שהדא הדין של עירוב ילפא מן ההיא מהדין של מעשרות, וההיא הדין של מעשרות ילפא מן הדא מהדין של עירוב; הדא ילפא מן ההיא, באומר לו אני מערב על ירך, וכיון שההצעה באה מצד השליח, ודאי שהוא יעשה את שליחותו, שאינו צריך לעמוד עמו, וההיא ילפא מן הדא, באומר לו בעל הפירות עשר על ידי, שהוא צריך לעמוד עמו.

הלכה ג

מתני' נתנו את העירוב באילן - למעלה מעשרה טפחים שזה רה"י אינו עירוב אם הוא התכוין לשבות ברה"ר, אבל אם הוא הניח את העירוב למטה מעשרה טפחים - הרי זה עירוב, כיון שהוא ועירובו נמצאים ברשות אחת, ובבין השמשות (שזה זמן קניית העירוב) יכולים להוריד את העירוב

מסכת פרק ג [ה"ג - דף כא] עירובין

עירובו עירוב? ראוי הוא לעבור על השבות ולאכול. מעתה אפילו למעלה מעשרה? רב יהודה בשם שמואל תיפטר שהיתה כורתו ארבעה, א"ר מנא והוא שתהא רשות הרבים מקפתו מכל צד, באומר שביתתי תחתיו. תני נתנו בכלכלה ותלאו באילן - אפי' למעלה מעשרה טפחים עירובו עירוב, ואסור לטלטלו, למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב ומותר לטלטלו, וקשיא אם עירובו עירוב יהא מותר לטלטלו, אם אסור לטלטלו לא יהא עירובו עירוב? רבי אחא בשם רבי חיננא ראוי הוא להופכה ולבטל רשות היחיד שבה. א"ר יוסה הדא אמרה ספסל שהוא נתון ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, מכיון שהוא ראוי להופכו ולבטל רשות היחיד שבו, הדא אמרה שעירובו עירוב. ומותר לטלטלו;

ואם הוא הניח את הסל למטה מעשרה טפחים - עירובו עירוב ומותר לטלטלו, כיון שזה מונח במקום פטור, ומותר להשתמש בצידי האילן. שואלת הגמ' וקשיא כשהוא תלה את הסל מעל ל' טפחים, אם עירובו עירוב א"כ שיהא מותר לטלטלו, ואם אסור לטלטלו א"כ שלא יהא עירובו עירוב? מתרצת הגמ' רבי אחא בשם רבי חיננא אמר שכאן מדובר שעובי גזע האילן לא היה ד' טפחים אלא רק בצירוף הסל, וכיון שראוי הוא להופכה את הסל ולבטל רשות היחיד שבה, לכך עירובו עירוב, אבל כל עוד שהוא לא הפך את הסל, אסור ליטלו בשבת ולהביאו אצלו. א"ר יוסה הדא אמרה זה מלמד אותנו שאם הוא התכוין לשבות ברה"ר והניח את עירובו על גבי ספסל שהוא נתון ברשות הרבים שגבוה עשרה ורחב ארבעה שהוא כרה"י, מכיון שהוא ראוי להופכו את הספסל ולבטל את הרשות היחיד שבו, א"כ הדא אמרה שעירובו עירוב. למדנו בברייתא שאם הכלכלה נתונה למטה מ' טפחים, שעירובו עירוב ומותר לטלטלו, כיון שמותר להשתמש בצידי האילן;

עירובו עירוב? מתרצת הגמ' שראוי הוא לעבור על השבות בבין השמשות וליטול את העירוב מהאילן ולאכול את עירובו, כיון שחכמים לא גזרו על השבות בבין השמשות. שואלת הגמ' א"כ מעתה אפילו אם הוא הניח את העירוב למעלה מעשרה שיהיה עירובו עירוב (שהרי כל האיסור הוא מה שהוא משתמש באילן)? מתרצת הגמ' רב יהודה בשם שמואל אמר תיפטר שהיתה כורתו הגזע של האילן ארבעה טפחים, ומעל י' טפחים הרי הוא כרשות היחיד, ולכך אפי' בבין השמשות הוא לא יכול להוריד את העירוב מהאילן, ולהביאו אצלו לרה"ר. א"ר מנא והוא שתהא רשות הרבים מקפתו את האילן מכל צד, ובאומר שביתתי תחתיו ברה"ר, אבל אם האילן נמצא בכרמלית, א"כ אפי' אם הוא הניח את העירוב מעל ל' טפחים עירובו עירוב, וכן אם הוא התכוין לשבות על האילן עירובו עירוב. תני נתנו את העירוב בכלכלה (בסל) ותלאו באילן - אפי' למעלה מעשרה טפחים עירובו עירוב, אבל ואסור לטלטלו, שהרי אסור להוציא מרה"י לרה"ר בשבת,

תמן תנינן שתיים בידי אדם ואחת באילן, או שתיים באילן ואחת בידי אדם כשירה, ואין עולין לה ביו"ט, והכא את אמר עירובו עירוב ומותר לטלטלו? א"ר ירמיה כאן למעלן וכאן מן הצד. הלא ילפא מן ההיא וההיא ילפא מן הדא; הלא ילפא מן ההיא - שאם היו שתי יתירות יוצאות וסיכך על גביהן כשרה, ועולין לה ביו"ט. וההיא ילפא מן הדא - שאם היה נתון באיבו של אילן שעירובו עירוב, ואסור לטלטלו. א"ר יוסה בין הכא בין תמן מן הצד היא, מאי כדון? כ"י דמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא - דרבי שמעון בן אלעזר היא, דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר מותר להשתמש על צדדי בהמה בשבת, היא צדדי בהמה היא צדדי אילן.

שואלת הגמ' והרי תמן במסכת סוכה תנינן, שאם שתיים מדפנות הסוכה היו עשויות בידי אדם ואחת באילן (דהיינו שהאילן שימש כדופן), או שתיים באילן ואחת בידי אדם הסוכה כשירה, אבל ואין עולין לה ביו"ט, כיון שהסכך נשען על האילן (והיות והיו רגילים להשתמש בסכך להניח עליו חפצים, וכיון שהאילן מחזיק את הסכך אסור להשתמש בסכך הזה ביו"ט, לכך שלא יכנס לסוכה ההיא ביו"ט). בכל אופן מבואר כאן שאסור להשתמש בצידי האילן ביו"ט, והכא את אמר שעירובו עירוב ומותר לטלטלו, כיון שמותר להשתמש בצידי האילן? מתרצת הגמ' א"ר ירמיה שיש הבדל כאן בסוכה מדובר שהסכך נשען למעלן מעל האילן, ולכך לא עולים לה ביו"ט, אבל וכאן מדובר שהוא תלה את הסל מן הצד, ולכך מותר ליטול את העירוב בשבת, כיון שמותר להשתמש בצידי האילן בשבת. ואומרת הגמ' שהדא (סוכה) ילפא מן ההיא (מעירוב), וההיא (ועירוב) ילפא מן הדא (מסוכה); הדא (סוכה) ילפא מן ההיא (מעירוב).

שואלת הגמ' והרי תמן במסכת סוכה תנינן, שאם שתיים מדפנות הסוכה היו עשויות בידי אדם ואחת באילן (דהיינו שהאילן שימש כדופן), או שתיים באילן ואחת בידי אדם הסוכה כשירה, אבל ואין עולין לה ביו"ט, כיון שהסכך נשען על האילן (והיות והיו רגילים להשתמש בסכך להניח עליו חפצים, וכיון שהאילן מחזיק את הסכך אסור להשתמש בסכך הזה ביו"ט, לכך שלא יכנס לסוכה ההיא ביו"ט). בכל אופן מבואר כאן שאסור להשתמש בצידי האילן ביו"ט, והכא את אמר שעירובו עירוב ומותר לטלטלו, כיון שמותר להשתמש בצידי האילן? מתרצת הגמ' א"ר ירמיה שיש הבדל כאן בסוכה מדובר שהסכך נשען למעלן מעל האילן, ולכך לא עולים לה ביו"ט, אבל וכאן מדובר שהוא תלה את הסל מן הצד, ולכך מותר ליטול את העירוב בשבת, כיון שמותר להשתמש בצידי האילן בשבת. ואומרת הגמ' שהדא (סוכה) ילפא מן ההיא (מעירוב), וההיא (ועירוב) ילפא מן הדא (מסוכה); הדא (סוכה) ילפא מן ההיא (מעירוב).

מסכת פרק ג [ה"ג - דף כב] עירובין

נתנו בבור וכו': איך את רואה עמוק כגובה? אבא בר רב חונה אמר באומר שביתתי תחתיו.

נתנו בראש הקנה או בראש הקונטס וכו': מפני שהוא תלוש ונעוץ, הא אם אינו תלוש ונעוץ אין עירובו עירוב, לית פליגא על שמואל - דמר רב יהודה בשם שמואל תיפתר בשהיתה כורתו ארבעה? א"ר מנא והוא שתהא מבלה נתונה בראשו.

ר' אליעזר אומר וכו': תני ר' ליעזר אומר אם בשדה אבד אין עירובו עירוב, אם בעיר אבד הרי זה עירוב. אם בשדה אבד אין עירובו עירוב - שאינו יכול להביאו דרך שביתה, אם בעיר אבד הרי זה עירוב - שהוא יכול להביאו דרך פטור.

שכאן מדובר והוא שתהא טבלה רחבה ד' טפחים **נתונה בראשו**, שפני הטבלה כרה"י, ולכך אם הקנה היה מחובר לקרקע אין עירובו עירוב, שהרי הוא לא יכול להביא אליו את העירוב (מרה"י לרה"ר), אבל אם הקנה תלוש, הוא יכול לעקור ולהפוך את הטבלה ולבטל ממנה שם של רה"י, ולהביא אליו את העירוב, ולכך עירובו עירוב.

ר' אליעזר אומר וכו': תני ר' ליעזר אומר שאם נמצא המפתח, אז אם בשדה אבד אם הארון שנאבד ממנו המפתח היה בשדה - אין עירובו עירוב, אבל אם בעיר אבד אם הארון שנאבד ממנו המפתח היה בעיר - הרי זה עירוב, מבארת הגמ' אם בשדה אבד אין עירובו עירוב, כיון שאינו יכול להביאו את המפתח דרך שביתה בדרך המותרת בשבת, אבל אם בעיר אבד - הרי זה עירוב, כיון שהוא יכול להביאו דרך פטור, דהיינו שהוא יכול להביא את המפתח דרך חצרות וקרפיות ולפתוח את הארון, ולכך עירובו עירוב.

נתנו בבור וכו': ומבינה הגמ' שהוא התכוין לשבות בשפת הבור הנמצא ברה"ר, כמו ברישא לעניין האילן, ולכך שואלת הגמ' מדוע עירובו עירוב, ואיך את רואה עמוק כגובה איך אתה רואה את העירוב הנמצא בתוך הבור כאילו הוא נמצא על שפת הבור? מתרצת הגמ' **אבא בר רב חונה אמר** שכאן מדובר באומר שביתתי תחתיו - בתוך הבור.

נתנו בראש הקנה או בראש הקונטס וכו': שואלת הגמ' שמשמע מהמשנה שעירובו עירוב רק מפני שהוא הקנה תלוש ונעוץ, אבל האם אינו תלוש ונעוץ - אין עירובו עירוב, וא"כ יש להק' וכי דברי המשנה לית פליגא על שמואל, דאמר רב יהודה בשם שמואל (על המשנה לעיל, שאם העירוב מונח מעל ל" טפחים, שאין עירובו עירוב), תיפתר בשהיתה כורתו הגזע של האילן ארבעה טפחים, ולכך מעל י' טפחים הרי הוא כרה"י, והרי כאן הקנה דק ואין בעוביו ד' טפחים, ואפי"ה אין עירובו עירוב? מתרצת הגמ' **א"ר מנא**

מסכת פרק ג [ה"ג - דף כב] עירובין פה

יאות אמר רבי אליעזר, מה טעמא דרבנן? אמר רבי בא בריה דרב פפי - דרבי מאיר היא, דר' מאיר אמר אף פוחת הוא בתחילה ונוטל. כלום א"ר מאיר לא ביו"ט - דילמא בשבת, והכא בשבת אנן קיימין? אמר רבי אבמרי - דר' אליעזר בן יעקב היא, דתנינן תמן ר' אליעזר בן יעקב אומר קושרין לפני בהמה את החבל בשביל שלא תצא, היא קשירה היא נעילה. הדין דתימר במגדל של אבן, אבל במגדל של עץ - נעשה כשובר את החבית לוכל ממנה גרוגרות.

הגמ' אמר רבי אבמרי שהמשנה מדברי ר' אליעזר בן יעקב היא, דתנינן תמן במסכת שבת ר' אליעזר בן יעקב אומר קושרין לפני בהמה את החבל בשביל שלא תצא, ומכין שהוא פותח וקושר את החבל כל הזמן, לכך אין לזה דין של קשר, והרי היא קשירה היא נעילה, וא"כ יכולים לפתוח את הלולאה שהוא תלה בה את המנעול שנועל את המגדל, ולכך עירובו עירוב, ור"א נחלק וסובר שאסור לפתוח את הקשר הזה בשבת, ולכך אם אין לו את המפתח, אין עירובו עירוב. ואומרת הגמ' שהדין דתימר שאם נאבד המפתח שאין עירובו עירוב לשיטת ר"א, זה דוקא במגדל של אבן, אבל במגדל של עץ שהוא כלי - עירובו עירוב, כיון שהוא יכול לשובר את המגדל, שהרי הוא נעשה כשובר את החבית לוכל (לאכול) ממנה גרוגרות, ששינוי שמותר לשובר בשבת את החבית כדי לאכול את הגרוגרות, כיון שזה מקלקל לצורך עונג שבת.

שואלת הגמ' שלכאור' יאות אמר רבי אליעזר שאם המפתח נאבד שאין עירובו עירוב, שהרי הוא לא יכול לפתוח את הארון ליטול את עירובו, ומה טעמא דרבנן שאומרים שעירובו עירוב? מתרצת הגמ' אמר רבי בא בריה דרב פפי שחכמים סוברים כדברי רבי מאיר היא, דר' מאיר אמר אף פוחת מפרק הוא בתחילה בית העשוי מלבנים שאינם מחוברים בטיט ביו"ט ונוטל את הפירות, וכאן מדובר שהמגדל היה עשוי מלבנים שאינם מחוברים בטיט, ולכך חכמים אומרים שעירובו עירוב, שהרי יכולים לפרק את המגדל הזה וליטול את העירוב. שואלת הגמ' כלום א"ר מאיר את דבריו לא ביו"ט? משום אוכל נפש, דילמא בשבת וכי ר"מ התיר גם בשבת? והרי הכא בשבת אנן קיימין, שהרי ר"א אמר שאם המגדל שנמצא לו המפתח היה בשדה, אין עירובו עירוב, כיון שלא יכולים להביא את המפתח, והרי ביו"ט מותר לטלטל את המפתח גם בשדה? אלא אומרת

הלכה ד

מתני' נתגלגל חוץ לתחום, ונפל עליו גל או נשרף, או תרומה ונטמאת, מבעוד יום אינו עירוב, משחשיכה - הרי זה עירוב, אם ספק - ר' מאיר ורבי יהודה אומרים הרי זה חמר גמל, רבי יוסי ורבי שמעון אומרים ספק העירוב כשר, אמר רבי יוסי העיד אבטולס משם חמשה זקנים - שספק העירוב כשר.

גמ' אם ספק וכו': לא אמרו אלא וניטמאת - ספק ניטמאת מבעוד יום ספק ניטמאת משחשיכה, אבל אם היתה ספק טהורה ספק טמאה, אין מערבין בה. רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן אחר חזקות הלכו, מתיבין רבי מאיר ורבי יודה לרבי יוסי ולר' שמעון, אילו נאכל מבעוד יום, שמא אינו אסור?! לעולם הוא

הלכה ד

(שם חכם) משם חמשה זקנים - שספק

העירוב כשר.

גמ' אם ספק וכו': אומרת הגמ' שלא אמרו את המחלוקת אלא במקום שהוא הניח תרומה טהורה וניטמאת, אלא שספק ניטמאת מבעוד יום ספק ניטמאת משחשיכה, אבל אם כשהניחו את התרומה היא היתה ספק טהורה ספק טמאה, כאן לכו"ע אין מערבין בה, כיון שהעירוב לא היה ראוי לאכילה מבעוד יום. ומבארת הגמ' את המחלוקת בין ר"מ ור' יהודה לר' יוסי ור"ש; רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן אמר, שכולם אחר חזקות הלכו, אלא שהם נחלקו אחרי איזה חזקה הולכים (האם אחר חזקה דמעיקרא, או אחר החזקה דהשתא), דהיינו מתיבין שאלו רבי מאיר ורבי יודה לרבי יוסי ולר' שמעון הרי אילו היית יודע שהעירוב נאכל (או התרומה נטמאה) מבעוד יום, שמא אינו אסור? הרי ודאי שאין עירובו עירוב, וא"כ במקום שיש ספק אנחנו אומרים שכיון שעכשיו העירוב ודאי לא ראוי לאכילה, לכך לעולם הוא

מתני' נתגלגל העירוב חוץ לתחום, או נפל עליו גל של אבנים (שצריך מעדר כדי לפנות את האבנים, שיש בזה משום חורש), או שהעירוב נשרף, או תרומה ונטמאת, אז אם זה היה מבעוד יום אינו עירוב, ואם זה היה משחשיכה - הרי זה עירוב, ואם יש ספק מתי קרו הדברים האלו - ר' מאיר ורבי יהודה אומרים הרי זה חמר גמל, דהיינו המוליך את החמור - הולך אחריו, והמוליך את הגמל - הולך לפניו; ואם אחד מוליך גם חמור וגם גמל, הוא צריך להתבונן לפניו ולאחוריו, וכן כאן היות ויש ספק האם עירובו עירוב, לכך הוא צריך ללכת לחומרא, והוא לא יכול להמשיך מעירובו והלאה, כיון שאולי לא נקנה לו עירובו, וכן הוא לא יכול ללכת לצד השני של העיר, כיון שאולי נקנה לו עירובו, ואין לו בצד השני כלום. אבל רבי יוסי ורבי שמעון אומרים שספק העירוב כשר, כיון שזה ספק דרבנן, וא"כ הוא יכול ללכת אלפיים אמה מעירובו והלאה, ואמר רבי יוסי שהעיד אבטולס

מסכת פרק ג [ה"ד - דף כג] עירובין פז

באיסורו עד שיודע לו שהוא מותר. מתיבין רבי יוסה ורבי שמעון לרבי מאיר ולרבי יודה, אילו נאכל משחשיכה, שמא אינו מותר? לעולם הוא בהיתרו עד שיודע לו שהוא אסור.

הרי זה חמר גמל: מהו ליתן לו אלפיים אמה מעירובו לביתו? רבי בא בר ממל אמר נותנין לו, רבי שמואל בר רב יצחק אמר אין נותנין לו. רבי שמי אמר קומי רבי יוסה בשם רבי אחא, מה פליגין - כר' מאיר, ברם כרבי יודא - כל עמא מודיי שנותנין לו. ולא דמי חמר וגמל דרבי מאיר לחמר וגמל דרבי יודה, חמר וגמל דר"מ, בעירובו אינו - שלא זכה לו עירובו, כבני עירו אינו - שנתן דעתו לעקור את רגליו מבני עירו. חמר וגמל דרבי יודה - שלא נתן דעתו לעקור רגליו מבני עירו.

לו, את האלפיים אמה שמעירובו לביתו. ואומרת הגמ' שלשית ר' שמואל ב"ר יצחק, לא דמי החמר וגמל של דברי רבי מאיר לחמר וגמל של דברי רבי יודה, שהרי החמר וגמל לדברי ר"מ - הוא לא יכול ללכת ממקומו כלל, כיון שבעירובו אינו - שהרי יתכן שלא זכה לו עירובו, וגם כבני עירו אינו - כיון שנתן דעתו לעקור את רגליו מבני עירו, ולכך לשיטת ר"מ אסור לו לזוז ממקומו, ור"מ לשיטתו שאמר לקמן שאם אחד יצא מעירו כדי לקנות שביתה בסוף התחום והחזירו חבירו שאסור לו לזוז ממקומו, כיון שהוא עקר דעתו מהעיר, ועירובו לא קנה לו - שהרי הוא לא הגיע לסוף התחום. אבל החמר וגמל לדברי רבי יודה - היינו שהוא לא יכול ללכת מעירו לצד השני, אבל מעירו לעירובו הוא יכול ללכת, כיון שלא נתן דעתו לעקור רגליו מבני עירו.

באיסורו עד שיודע לו שהוא מותר, כיון שהולכים אחר חזקה דהשתא. ומצד שני מתיבין רבי יוסה ורבי שמעון לרבי מאיר ולרבי יודה הרי אילו היית יודע שהעירוב נאכל משחשיכה - שמא אינו מותר, וא"כ לעולם הוא בהיתרו עד שיודע לו שהוא אסור, כיון שהולכים אחר חזקה דמעיקרא. הרי זה חמר גמל: שואלת הגמ' מהו ליתן לו ללכת באלפיים אמה שמעירובו לביתו? רבי בא בר ממל אמר שנותנין לו כיון שממה נפשך זה בכלל תחומו, בין אם נקנה לו עירובו, ובין אם לא נקנה לו עירובו, אבל רבי שמואל בר רב יצחק אמר שאין נותנין לו, ומבארת הגמ' רבי שמי אמר קומי לפני רבי יוסה בשם רבי אחא מה פליגין לדעת מי נחלקו ר' בא בר ממל ור' שמואל ב"ר יצחק? דוקא כר' מאיר, אבל ברם כרבי יודא כל עמא מודיי שנותנין

מסכת פרק ג [ה"ד - דף כג] עירובין

תמן תנינן ספיקו טהור, ר' יוסי מטמא; א"ר יונה לא טמא רבי יוסה אלא משום הוכח, א"ר יוסה ואפילו מקום אחר רבי יוסי מטמא. מחלפא שיטתיה דרבי יוסה, דתנינן א"ר יוסה - העיד אבטולס בשם חמשה זקנים שספק העירוב כשר, וכאן את אמר הכין? תמן בשם גרמיה, ברם הכא בשם חמשה זקנים. הוון בעי מימר מאן דמר תמן טהור - אמר הכא מותר, מאן דמר תמן טמא - אמר הכא אסור, ואפילו כמאן דמר תמן טמא - מודי הוא הכא שהוא מותר. א"ר חנינא כלום אינון פליגין תמן לא מדבריהן? וספק דבריהן להקל, ועירוב דבר תורה, וספק דבר

העירוב כשר כיון שזה ספק דרבנן, וכאן (לעניין הטמא) **את אמר הכין** שגם בספק דרבנן ר' יוסי מחמיר? מתרצת הגמ' שזה לא ק', כיון שתמן ר' יוסי אמר **בשם גרמיה** עצמו, **ברם הכא** ר' יוסי אמר שאבטולס אמר **בשם חמשה זקנים** שספק עירוב כשר, אבל ר' יוסי עצמו סובר שספק עירוב פסול. ואומרת הגמ' הוון בעי מימר רצו בני הישיבה לומר שמאן דאמר תמן (במסכת מקוואות) שספיקו טהור - אמר הכא שספק עירוב מותר, ומאן דאמר תמן (במסכת מקוואות) שספיקו טמא - אמר הכא שספק עירוב אסור, אבל חזרו בני הישיבה ואמרו שזה לא נכון, אלא ואפילו כמאן דאמר תמן (במסכת מקוואות) שספיקו טמא - מודי הוא הכא שהוא מותר, וכדברי ר' יונה, שלא טימא ר' יוסי אלא רק משום הוכח. ואומרת הגמ' א"ר חנינא שאין להקשות מדוע במסכת מקוואות ר"מ אמר שספיקו טהור, וכאן ר"מ אמר שספק עירוב הרי זה חמר גמל, כיון שכלום אינון פליגין תמן כל מה שנחלקו שם וכי לא מדובר דוקא כשטומאתו היתה מדבריהן? והיות זה ספק דבריהן לכך ר"מ הולך להקל, אבל אצלנו היות ועירוב זה דבר תורה - וספק דבר

תמן תנינן במסכת מקוואות, במה דברים אמורים (שספיקו טמא, זה דוקא אם הוא נטמא) בטומאה חמורה, אבל (אם הוא נטמא) בטומאה קלה, כגון (שהוא) אבל אוכלים טמאים ושתה משקין טמאים וירד לטבול - ספק טבל ספק לא טבל, אפילו טבל - ספק יש בו ארבעים סאה ספק אין בו, (או שהיו) שני מקוואות - אחד יש בו ארבעים סאה ואחד שאין בו, וטבל באחד מהן ואינו יודע באיזה מהן טבל, בכל המקרים האלו **ספיקו טהור**, כיון שכל טומאתו היא רק מדרבנן, ור' יוסי מטמא; א"ר יונה שלא טמא רבי יוסה אלא משום הוכח דהיינו רק במקום שיש ודאי מקוה חסרה, או אם לא מדדו מעולם את המקוה שלא היה לה חזקת כשרות, אבל אם היה למקוה חזקת כשרות, גם ר' יוסי מודה שספיקו טהור, אבל א"ר יוסה (האמורא) ואפילו במקום אחר גם אם היה למקוה חזקת כשרות, אלא שעכשיו היא נמצאה חסרה רבי יוסי מטמא, היות והאדם היה טמא, לא יכולים להעלותו מטומאתו עד שיודע לך שהוא נטהר; וא"כ שואלת הגמ' שלכאן מחלפא שיטתיה דרבי יוסה, דתנינן א"ר יוסה העיד אבטולס בשם חמשה זקנים שספק

תורה להחמיר, לכך ר"מ אמר שספק עירוב לחומרא. שואלת הגמ' ועירוב דבר תורה? מתרצת הגמ' שכן! שהרי רבי יונתן אמר קומי לפני רבי חייה רובה (הגדול) בשם רבי שמעון בר' יוסי בן לקוניא שלוקין על תחומי שבת דבר תורה, וא"ל רבי חייה רובה – והלא אין בשבת אלא סקילה וכרת, והיות ואין סקילה על תחומין (שהרי זה לא מהל"ט מלאכות האמורים בפרק כלל גדול), א"כ אין ג"כ מלקות? אמר ליה ר' יונתן והא כתיב שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי, דהיינו שיש בזה לאו, א"ל ר' חייה מה כתיב וכי כתוב לא יצא איש ממקומו שנאמר שיש בזה לאו! הרי רק 'אל' כתיב. א"ל ר' יונתן והכתיב אל תאכלו ממנו (מקרבן פסח) נא, וכי מה כתיב לא תאכלו ממנו נא! הרי רק 'אל' כתיב, ואפי"ה לוקים על אכילת פסח כשהוא נא, וא"כ ג"כ לוקים על תחומין מן התורה. אמר רבי יוסי בר' בון אף על פי כן – זה (ר' יונתן) עומד בשמועתו וזה (ר' חייה) עומד בשמועתו,

מסכת פרק ג [ה"ה - דף כג] עירובין

מחזורין מדבר תורה, רב מנא בעי ניהא לאלפיים אמה אינו מחזור, ארבעת אלפיים אמה מחזור הוא? ר' שמעון בר כרסנא בשם ר' אחא אין לך מחזור מכולם, אלא תחום שנים עשר מיל כמחנה ישראל.

הלכה ה

מתני' מתנה אדם על עירובו ואומר - אם באו גוים מן המזרח עירובי למערב, ואם באו מן המערב - עירובי למזרח, אם באו מיכן ומיכן - למקום שארצה אילך, לא באו לא מיכן ולא מיכן - הריני כבני עירי.

גמ' מתנה אדם על עירובו: כיני מתניתא על ערובו. לא באו לא מיכן וכו': אמר ר' לעזר מאן תנא אם באו אם לא באו? רבי מאיר.

הלכה ה

מתני' מניח אדם שני עירובי תחומין, אחד למערב עירו ואחד למזרח עירו, ומתנה האדם על עירובו ואומר - אם באו גוים מן המזרח עירובי למערב, כדי שאוכל לברוח מהם, ואם הגוים יבאו מן המערב - עירובי למזרח, ואם יבאו מיכן ומיכן - למקום שארצה בשבת אילך, ואם בסופו של דבר הגוים לא יבאו לא מיכן ולא מיכן - הריני כבני עירי, ואוכל ללכת אלפיים אמה לכל רוח.

גמ' מתנה אדם על עירובו: אומרת הגמ' כיני מתניתא כוונת המשנה שאדם מתנה על שתי עירוביו, דהיינו שהוא מניח שתי עירובי תחומין לשתי הצדדים.

לא באו לא מיכן וכו': אמר ר' לעזר מאן תנא מיהו התנא שמצריך להתנות תנאי כפול ולומר אם באו אם לא באו? זה רבי מאיר, אבל לחכמים מספיק לומר רק אם יבואו, ואם הגוים לא באו הוא יהיה כבני עירו, כיון שלא צריך לכפול את התנאי.

מחזורין (ברורים) מדבר תורה, אלא זה רק מדרבנן, וכיון שכך מקילים ואומרים ספק עירוב מותר. רב מנא בעי שאל על דברי ר' הושעיה, זה ניהא שאיסור תחומין של אלפיים אמה אינו מחזור אינו ברור, כלומר שאינו מן התורה (כיון שאומנם חכמים דרשו שכשכתוב "אל יצא איש ממקומו" ש'מקומו' היינו אלפיים אמה לכל צד, ובעצם הוא יכול לברר את הד' אלפי אמה לצד אחד, ולכך כשהולך יותר מאלפיים אמה לצד אחד, לא יצא לגמרי ממקומו), אבל הרי תחומין של ארבעת אלפיים אמה - מחזור הוא שהוא מן התורה, שהרי הוא יצא לגמרי מכל מקומו, וא"כ כשיוצאים ע"י עירוב תחומין ד' אלפי אמה היה צריך להיות שנלך לחומרא? ור' שמעון בר כרסנא בשם ר' אחא אמר שאין לך תחום מחזור ברור (מן התורה) מכולם, אלא תחום של שנים עשר מיל שזה כמחנה ישראל, דהיינו שהתורה אמר שלא לצאת מהמקום של כל כלל ישראל - ביום השבת.

מסכת פרק ג [ה"ה - דף כד] עירובין צא

היידן ר' מאיר? חברייה אמרין רבי מאיר דקידושין, דתני האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שיִרדו גשמים, יִרדו גשמים מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת, רבי מאיר אומר בין יִרדו בין לא יִרדו מקודשת, עד שיכפול תנאו. הכל מודין שאם אמר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שיִרדו גשמים, יִרדו גשמים מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת. רבי יוסה אמר רבי מאיר דעירובין, דתנינן אם ספק, רבי מאיר ורבי יודה אומרין הרי זה חמר גמל, רבי יוסי ורבי שמעון אומרין ספק העירוב כשר, אמר רבי יוסה לא אמר רבי מאיר אלא לחומרין, א"ר מנא ויאות - בעירובו אינו, שלא זכה לו עירובו, כבני עירו אינו, שנתן דעתו לעקור את רגליו מבני עירו, והכא לראשון אינה מקודשת שלא ירדו גשמים, ולשני אינה מקודשת שלא כפל הראשון את תנייו. רבי חגי' בעא קומי רבי יוסה, ההן 'אם' לא כלאחר הוא?

גמל אלא לחומרין להחמיר עליו, וא"ר מנא ויאות כיון שבעירובו אינו - שהרי יתכן שלא זכה לו עירובו, וגם כבני עירו אינו כיון שנתן דעתו לעקור את רגליו מבני עירו, דהיינו שר"מ מחמיר לעניין עירוב, וא"כ גם כאן ר"מ מחמיר שאם הוא לא כפל את תנאו שהוא יהיה כחמר גמל, וכן הכא לעניין הקידושין, כל מה שר"מ אמר שהיא מקודשת - זה רק לחומרא, שאם היא קיבלה קידושין מאחר אז לראשון אינה ודאי מקודשת כיון שלא ירדו גשמים, וכן לשני אינה ודאי מקודשת כיון שלא כפל הראשון את תנייו, ולכך היא תצטרך לקבל גט משניהם. שואלת הגמ' רבי חגי' בעא קומי שאל את רבי יוסה, ההן התנאי שהתנה משה רבינו עם בני גד - אם יֵעָבְרוּ בְּנֵי גֵד וּבְנֵי רְאוּבֵן - וְנִתְּתָם לָהֶם אֶת אֶרֶץ הַגִּלְעָד לְאַחֲזָהּ, וְאִם לֹא יֵעָבְרוּ - וְנִאֲחֲזוּ בְּתִכְכֶּם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן, וכי זה לא דומה לתנאי שהקידושין יחולו כלאחר שיִרדו גשמים הוא, שהרי משה רבינו אמר לבני גד שהם יזכו בעבר הירדן רק אם הם יֵעָבְרוּ, וא"כ אם הם לא

שואלת הגמ' היידן ר' מאיר היכן מצינו שר"מ מצריך להתנות תנאי כפול? מתרצת הגמ' חברייה בני הישיבה אמרין - רבי מאיר דקידושין, דתני האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שיִרדו גשמים, אז אם יִרדו גשמים היא מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת, רבי מאיר אומר שבין אם יִרדו ובין אם לא יִרדו הרי היא מקודשת, עד שיכפול את תנאו ויאמר שאם לא יִרדו גשמים שהקידושין לא יחולו. ואומרת הברייא שהכל מודין שאם הוא אמר לאשה הרי את מקודשת לי לאחר שיִרדו היום גשמים, שרק אם יִרדו גשמים שהיא מקודשת, ואם לאו אינה מקודשת, הגם שהוא לא כפל את התנאי, כיון שלא הגיע עדיין הזמן שהיא אמורה להתקדש (שהרי לא ירד גשם). ורבי יוסה אמר שזה הולך כשיטת רבי מאיר דעירובין, דתנינן לעיל אם ספק - רבי מאיר ורבי יודה אומרין הרי זה חמר גמל, רבי יוסי ורבי שמעון אומרין ספק העירוב כשר, ואמר רבי יוסה שלא אמר רבי מאיר הרי זה חמר

מסכת פרק ג [ה"ה - דף כד] עירובין

אמר ליה שנייה היא שהיתה הארץ לפנייה, והוא מבקש להוציאה מידן. ר' יודה בן שלום ר' יודה בן פזי בשם ר' יוחנן ירדו לסימפון בשיטת ר"מ דקידושין. ר' ירמיה ר' חנניה תברון דרבנן בעי ולמה כר"מ - ואפילו כרבנן, לית כן אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן סדר סימפון כך הוא, אנא פלוני בר פלוני מקדש אותך אנת פלונית בת פלוני - על מנת מיתן לך מקמת פלוני, ומיכנסינך ביום פלוני, ואין אתא יום פלוני ולא כנסתיך לא יהו לי עליך כלום, ויימר 'על מנת' שלא יכפול תניין? אילו לא כפל תניין - מי עקר קידושיו? אמר רבי יוסה בר' בון בכל אתר

מקדש אותך אנת פלונית בת פלוני על מנת מיתן לך מקמת (ממון המעמיד את רגליו של האדם) **פלוני, ומיכנסינך ואני** אכנסו אותך לנשואין **ביום פלוני, ואין אתא** ואם יבוא **יום פלוני ולא כנסתיך, לא יהו לי** הקידושין שעשיתי **עליך כלום, וא"כ** אמרו ר' ירמיה ור' חנניה **ויימר** שהבעל יאמר שהוא עושה את הקידושין **'על מנת'** שיתן את הממון ויכנסו אותה ביום פלוני, בשביל **שלא יצטרך לכפול את תניין** (כאן הגמ' סוברת שאם אומרים על מנת לא צריך לכפול את התנאי)? אלא ע"כ אנחנו אומרים **שאילו הבעל לא כפל תניין - מי עקר את קידושיו?** כיון שאנחנו אומרים שהתנאי הוא - שאם הוא יתן את הממון ויכנסו את אשתו ביום פלוני, שהקידושין יחולו מעכשיו, ואם הוא לא יתן את הממון ויכנסו את אשתו ביום פלוני, שהקידושין יחולו רק לכשיתן, ולכך הוא צריך לכפול את תנאו, כדי שיהיה ברור שאם הוא לא יתן את הממון, שהקידושין לא יחולו כלל, וא"כ גם לשיטת חכמים צריך לכפול את התנאי כדי להסביר את תנאו. שואלת הגמ' **אמר רבי יוסה בר' בון בכל אתר בכל מקום (לעניין איסורים)**

יעברו פשוט שהם לא יזכו בעבד הירדן (שהרי לא הגיע הזמן שהם יקבלו את ארץ הגלעד), וא"כ מדוע משה רבינו היה צריך לכפול את התנאי? **אמר ליה ר' יסא ששנייה היא** ששם זה שונה, כיון **שהיתה הארץ** (עבר הירדן) כבושה **לפניהן** (לפני בני גד ובני ראובן) לפני זמן קיום התנאי, שהרי משה רבינו נתן להם 'מיד' את ארץ הגלעד בתנאי שיעברו חלוצים לפני העם, **והוא משה רבינו מבקש להוציאה מידן** אם הם לא יעברו את הירדן, ולכך היה צריך לכפול את התנאי, וכן לעניין העירוב הרי העירוב חל עוד מבעוד יום, לכך צריך לכפול את התנאי. **ר' יודה בן שלום ור' יודה בן פזי בשם ר' יוחנן אמרו, שירדו** החכמים לכתובת הסימפון שטר אירוסין שיש בה תנאי (המבטל את הקידושין אם לא יקיימו את התנאי), **בשיטת ר"מ דקידושין** ולכך צריך לכפול את התנאי, אבל **ר' ירמיה ור' חנניה** שהוא היה **תברון דרבנן** החבר של החכמים **בעי** אמרו, **ולמה** אתה אומר שזה רק **כר"מ**, והרי זה נאמר **אפילו כרבנן**, וכי **לית כן** מה **שאמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן** **סדר סימפון** שטר אירוסין שיש בה תנאי **כך הוא, אנא פלוני בר פלוני**

אית ליה לרבי מאיר ממשמע לאו את שומע הין, והכא לית ליה? אמר רבי מתנייה על שם חומר הוא בעריות.

אם באו וכו': לא התנה? נישמענה מן הדא הרי שעירב בין שני תחומין מהלך בדרום כעירובו בצפון, בצפון כעירובו בדרום, מיצע את התחום אל יוזו ממקומו. בהמה של שני שותפין, עירב זה בצפון וזה בדרום, מהלכת בדרום כעירובו של זה בצפון, בצפון כעירובו של זה בדרום, מיצעת את התחום אל תוזו ממקומה. שחטוה, רב אמר איברים יונקין זה מזה, עולא בר ישמעאל אמר אין איברים יונקין זה מזה. מודה רב בחבית שהוא חלקו משעה הראשונה.

ללכת לצפון. וכן לעניין בהמה של שני שותפין, ועירב זה בצפון וזה בדרום, א"כ היא מהלכת בדרום כעירובו של זה בצפון, ובצפון כעירובו של זה בדרום, ואם מיצעת את התחום אל תוזו ממקומה, שהרי העירוב של כל אחד מהשותפין מושך אותה למקום אחר (החפצים של האדם יכולים ללכת רק כרגליו). ואם שחטוה, רב אמר שאומנם אומרים ברירה (וכל אחד נטל את חלקו), אבל היות והאיברים יונקין זה מזה כשהיתה חיה, לכך יכולים להוליך את אברי הבהמה לדרום רק כעירובו של זה בצפון, ואם מיצעו את התחום אסור להוציא את בשר הבהמה חוץ לעיר, אבל עולא בר ישמעאל אמר שאין אומרים שאיברים יונקין זה מזה, אלא היות ויש ברירה, אומרים ברירה גם לעניין יניקת האיברים, וכל אחד יכול להוליך את חלקו לתחומו. ואמרת הגמ' שמודה רב בחבית של שותפין שחילקו, שכל אחד יכול להוליך את חלקו לתחומו, כיון שאומרים שהוברר שהוא חלקו משעה הראשונה.

אית ליה לרבי מאיר ממשמע לאו את שומע הין, והכא לעניין קידושין לית ליה? מתרצת הגמ' אמר רבי מתנייה על שם חומר הוא בעריות, לכך ר"מ מחמיר לכפול את תנאו.

אם באו וכו': שואלת הגמ' מה הדין אם הוא הניח שתי עירובי תחומין ולא התנה? אומרת הגמ' נישמענה מן הדא שלמדנו בברייתא הרי שעירב בין שני תחומין – שהניח שתי עירובי תחומין, גם לדרום וגם לצפון, א"כ הוא מהלך בדרום כעירובו בצפון, ובצפון כעירובו בדרום, שאם הוא הניח את העירובי תחומין שלו אלף אמה חוץ לעיר, א"כ הוא יכול ללכת חוץ לעיר רק אלף אמה, שהרי העירוב בצפון לא מונע ממנו ללכת לצד דרום אלף אמה, שהרי הוא הניח את עירובו בצד צפון רק אלף אמה חוץ לעיר, וכן לדרום, אבל אם הוא מיצע את התחום דהיינו שהוא הניח את עירובו חוץ לעיר אלפיים אמה, א"כ אל יוזו ממקומו, שהרי אנחנו לא יודעים איזה עירוב חל, ולכך העירוב בצפון מונע ממנו ללכת לדרום, והעירוב בדרום מונע ממנו

מסכת פרק ג [ה"ו - דף כד] עירובין

אם באו וכו': כיני מתניתא באו 'גוים' מיכן ומיכן, לא באו 'גוים' לא מיכן ולא מיכן.

באו גוים מן המזרח עירובי למערב וכו': אית תנאי תנאי במזרח, מאן דמר במזרח באילין טקסיווטי, מאן דמר במערב, באילין רומאי.

הלכה ו

מתני' אם בא חכם מן המזרח עירובי למזרח, בא מן המערב עירובי למערב, בא מיכן ומיכן למקום שארצה אלך, לא בא לא מיכן ולא מיכן - הריני כבני עירי, ר' יהודה אומר אם היה אחד מהן רבו ילך אצל רבו, שניהן רבותיו למקום שירצה ילך.

גמ' אם בא חכם מן המזרח וכו': אית תנאי תנאי במערב, מאן דמר במזרח, באילין חכימאי, מאן דמר במערב, ברגיל.

ואם החכם בא מן המערב עירובי יהיה למערב, ואם בא מיכן ומיכן דהיינו שיגיעו שני חכמים - למקום שארצה אלך, ואם לא בא לא מיכן ולא מיכן - הריני כבני עירי, ר' יהודה אומר שאם הגיעו שני חכמים והיה אחד מהן רבו - ילך אצל רבו, כיון שמסתמא בזמן קניית העירוב הוא רצה ללכת לרבו, ואם היו שניהן רבותיו - למקום שירצה ילך.

גמ' אם בא חכם מן המזרח וכו': אומרת הגמ' אבל אית תנאי תנאי שיש ששנו במשנה שאם החכם בא למזרח שעירובו יהיה במערב, ומדובר שהוא רוצה לברוח מהחכם, ומבארת הגמ' שמאן דאמר מי שגרס במשנה שאם החכם בא למזרח שעירובו יהיה במזרח, מדובר באילין חכימאי שמגיע החכם, והוא מעוניין לבוא אליו, אבל מאן דאמר מי שגרס במשנה שאם החכם בא למזרח שעירובו יהיה במערב, מדובר ברגיל להוכיח, ולכך אותו אחד רוצה לברוח ממנו שלא יוכיחנו.

אם באו וכו': אומרת הגמ' כיני מתניתא כוונת המשנה שאם באו 'גוים' מיכן ומיכן, לא באו 'גוים' לא מיכן ולא מיכן, דהיינו שכוונת המשנה לעניין הגוים.

באו גוים מן המזרח עירובי למערב וכו': אומרת הגמ' שאית תנאי תנאי שיש ששנו במשנה שאם באו הגוים מן המזרח עירובי במזרח, ומבארת הגמ' שמאן דאמר במזרח דהיינו שהוא רוצה לפגוש את הגוים, ומדובר באילין טקסיווטי באלו הנוהגים בטכסיסי המלכות, כגון שמושל העיר מגיע, והוא מעוניין לקבל את פניו ולכבדו, ומאן דאמר שאם באו הגוים מן המזרח עירובי במערב, מדובר באילין באותם הרומאים, שהוא מעוניין לברוח מהם שלא יעלילו עליו איזה עלילות.

הלכה ו

מתני' וכן מתנה האדם שאם בא חכם מן המזרח עירובי יהיה למזרח,

הלכה ז

מתני' רבי אליעזר אומר יום טוב שהוא סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה; מערב אדם שני עירובין - ואומר עירובי הראשון למזרח והשני למערב, הראשון למערב והשני למזרח, עירובי הראשון, והשני כבני עירי, השני, והראשון כבני עירי. וחכמים אומרים מערב לרוח אחת או אינו מערב כל עיקר, או מערב לשני ימים או אינו מערב כל עיקר. כיצד יעשה? מוליכו בראשון - ויחשיך עליו ונוטלו ובא לו, ובשני מחשיך עליו ואוכלו ובא לו, נמצא משתכר בהליכתו ומשתכר בעירובו. נאכל בראשון עירוב לראשון ואינו עירוב לשני.

הלכה ז

מתני' רבי אליעזר אומר יום טוב שהוא סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה (בין אם היו"ט חל לפני השבת ובין אם היו"ט חל לאחר השבת), מערב אדם (אם ירצה) שני עירובין אחד ליו"ט ואחד לשבת - ואומר עירובי ביום הראשון יהיה לצד מזרח העיר והעירוב השני יהיה למערב העיר, או שהוא אומר שהעירוב הראשון יהיה למערב והשני למזרח, או שהוא מניח רק עירוב אחד ואומר שעירובי יהיה רק ליום הראשון, וביום השני אני אהיה כבני עירי שיהיה לי אלפיים אמה לכל רוח, או שהוא אומר שעירובי יהיה רק ליום השני, וביום הראשון אני אהיה כבני עירי (כיון שכל יום הוא לעצמו, לכך הוא יכול להתנות), וחכמים אומרים שיתכן ששני הימים הם כקדושה אחת, ולכך מערבים רק לרוח אחת לשני הימים, או אינו מערב כל עיקר, או מערב לשני ימים לרוח אחת, או אינו מערב כל עיקר, ואומרים חכמים כיצד יעשה? מוליכו את עירובו בערב של היום

הראשון ויחשיך עליו וימתין שם במקום קניית העירוב עד שיהיה לילה, ונוטל את עירובו ובא לו לעיר (זה מדובר שיו"ט היה לפני השבת, ואם שבת היה לפני יו"ט שאסור לו לקחת את עירובו, א"כ בסוף השבת הוא מגיע לראות האם עירובו נשאר שם, שאז הוא יוכל לסמוך על העירוב), וחוזר למקום שביתתו (יחד עם העירוב שהניח ביום הראשון) לפני הבין השמשות של היום השני (לא יכולים לערב בפת אחרת כיון שאסור להכין מיו"ט לשבת, ורק כשהוא חוזר ומניח את עירובו שעירב בו כבר, שאז הוא לא צריך לומר מפורש שזה בשביל עירובו זה מותר), ומחשיך עליו וממתין שם עד הלילה, ואוכל את עירובו (אם ירצה) ובא לו לעיר, וא"כ נמצא שהוא משתכר בהליכתו שיקנה לו עירובו, ומשתכר בעירובו שהוא אוכלו. ואם נאכל עירובו ביום הראשון א"כ עירובו רק ליום הראשון ואינו עירוב לשני, וביום השני הוא לא יכול ללכת מעירובו והלאה, וכן הוא לא יכול ללכת לצד השני של העיר, כיון שזה ספק האם שני הימים הם כקדושה אחת

מסכת פרק ג [ה"ז - דף כה] עירובין

אמר להן ר' אליעזר מודין אתם לי שהן שתי קדושות.

גמ' וחכ"א מערב לרוח אחת וכו': כיני מתניתא או מערב לרוח אחת לשני ימים, או אינו מערב כל עיקר.

תני מודה ר"א שאינו מערב חצי יום בדרום וחצי יום בצפון, חצי יום בדרום וחצי יום בבני עירו, אמרו לו כשם שלא חלקת לנו יום אחד, כך לא תחלוק לנו שני ימים. ושווין שלא יתנונו בסל, א"ר בא שמא ישכח ויאכלנו. נתן בסל, מוליך את הסל לשם, אכל את אחד מהן מבעוד יום, הרי זה חמר גמל.

תמן תנינן לגין שהוא טבול יום ומילאהו מן החבית מעשר טבל, אם אמר הרי זו תרומת מעשר משתחשך, הרי זו תרומת מעשר, אם אמר הרי זה עירוב

את עירובו לעיר בליל יו"ט) **בסל** יחד עם עוד לחמים, ומדוע? א"ר בא כיון שיש חשש שמא **ישכח ויאכלנו** את הפת, והרי הוא צריך לערב ליום השני דוקא בפת שעירבו בו ביום הראשון, ואומרת הברייתא שאם הוא נתן את הפת **בסל** והתערבו הלחמים, הוא **מוליך את הסל** כולו **לשם** למקום עירובו (הגם שהוא לא מכיר את הפת שקונה לו את העירוב), ואם הוא שגג **ואכל את אחד מהן מבעוד יום**, א"כ **הרי זה חמר גמל**, כיון שהוא לא יודע האם נאכל עירובו – ולא נקנה לו עירובו, ולכך הוא לא יכול ללכת מעירובו והלאה.

תמן תנינן במסכת טבול יום, לגין בקבוק שהוא טבול יום, ומילאהו מן החבית יין של מעשר ראשון שהוא טבל – שעדיין לא הפרישו ממנו את התרומת מעשר, אם אמר **הרי זו תרומת מעשר משתחשך, הרי זו תרומת מעשר** טהורה, כיון שהתרומת מעשר חלה רק לאחר שהעריב שמשו של הבקבוק, והרי טבול יום אינו מטמא חולין (הוא פוסל רק תרומה), ואם (זה היה ביום שישי, והוא) **אמר הרי זה עירוב** שהיין הזה יהיה

או לא, ולכך הולכים לחומרא לכל הצדדים. **אמר להן ר' אליעזר** לחכמים מזה שאתם אומרים שאם נאכל עירובו ביום הראשון שהעירוב לא מועיל ליום השני, מוכח ש**מודין אתם לי שהן שתי קדושות**, כיון שאם שני הימים הם כקדושה אחת, לא היו צריכים לערב ביום השני, אבל חכמים מסתפקים בדבר, ולכך הם הולכים לחומרא – שצריך לערב לשני הימים, ודוקא לאותו הרוח.

גמ' וחכ"א מערב לרוח אחת וכו': אומרת הגמ' כיני מתניתא כוונת המשנה היא; או שהוא מערב לרוח אחת לשני ימים, או שאינו מערב כל עיקר.

תני, מודה ר"א שאינו מערב שלא יכולים להניח שני עירובין לאותו היום, שיקנו לו שביתה חצי יום בדרום וחצי יום בצפון, וכן לא יכולים להניח עירוב שיקנה לו שביתה רק לחצי יום בדרום וחצי יום הוא יהיה כבני עירו, אמרו לו חכמים כשם שלא חלקת לנו יום אחד, כך לא תחלוק לנו שני ימים, כיון שיתכן שזה קדושה אחת. ושווין ר"א וחכמים שלא יתנונו את הפת (לאחר שהחזיר

לא אמר כלום. ר' יונה אמר - ר' חמא בר עקיבה מקשי מתניתא דלא כר' אליעזר, דרבי אליעזר אמר מערבין לאדם משתחשך, רבי ירמיה בשם רבי זעירא דברי הכל היא תמן, ברם הכא מבחול הוא קנה לו שביתה לשני ימים. רבי חגי' בעי היה עומד בחמישי בשבת ואמר תקנה לי שביתה בשבת, על דעתיה דרבי אליעזר קנה, על דעתין דרבנן לא קנה? אמר רבי יוסה ולמה אין מערבין לאדם מערב יום טוב לשבת, שכן אין מערבין לאדם מערב שבת לשבת, ברם הכא הואיל והוא ראוי לערב מערב שבת לשבת, מערב אפילו בחמישי בשבת.

אמר להן ר"א אי אתם מודין לי שאם עירב בככר בראשון שהוא מערב בככר בשני, שאם אכלו בראשון שהוא עירוב לראשון ואינו עירוב לשני, הוי

עומד בחמישי בשבת והניח את עירובו ואמר תקנה לי שביתה בשביל שבת, האם על דעתיה דרבי אליעזר קנה ועל דעתין דרבנן לא קנה, שהרי חכמים אוסרים להניח מערב יו"ט עירוב בשביל שבת, ולכא' הטעם הוא מפני שצריך להניח את העירוב דוקא סמוך לשבת? אמר לו רבי יוסה שגם לחכמים יכולים לערב מיום חמישי לשבת, ולמה חכמים אומרים כאן שאין מערבין לאדם מערב יום טוב לשבת, זה מכיון שכן אין מערבין לאדם מערב שבת (הזו כיון שזה יו"ט) לשבת, ברם הכא ביום חמישי רגיל, הואיל והוא ראוי לערב מערב שבת לשבת, לכך מערבים אפילו בחמישי בשבת.

ומסיימת הברייתא ואומרת; אמר להן ר"א לחכמים וכי אי אתם מודין לי שאם עירב בככר ביום הראשון שהוא מערב (צריך לערב) בככר גם בשביל היום השני, וכן מודים אתם לי שאם אכלו בראשון שהוא עירוב לראשון ואינו עירוב לשני, א"כ הוי

לעירוב תחומין, לא אמר כלום, כיון שהעירוב צריך לחול מבעוד יום, והרי מבעוד יום היין היה עדיין מעשר טבל (ולא יכולים לערב בטבל); ר' יונה אמר שר' חמא בר עקיבה מקשי שלכא' המתניתא שאומרת שלא יכולים לערב בזה, זה דלא כר' אליעזר, דרבי אליעזר אמר מערבין לאדם משתחשך, שהרי אם סוף היום (של יום שישי) קונה את השביתה, א"כ איך יכולים לערב ביו"ט לשבת, והרי זה כמכין מיו"ט לשבת, אלא ע"כ שר"א סובר שתחילת היום קונה עירוב, וא"כ היו יכולים לערב בלגין הזה. חוזרת הגמ' ואומרת שרבי ירמיה בשם רבי זעירא אמר שלדברי הכל היא המשנה השנויה תמן במסכת טבול יום, וגם ר"א מודה שסוף היום קונה עירוב, ברם הכא אבל כאן מה שהוא יכול לערב לשבת שאחר יו"ט, מדובר שמבחול הוא קנה לו שביתה לשני הימים - ע"י שמערב יו"ט הוא מניח שני עירובין אחד לשבת ואחד ליו"ט. שואלת הגמ' רבי חגי' בעי שאל מה הדין אם הוא היה

מסכת פרק ג [ה"ח - דף כה] עירובין

שתי קדושות הן, ואינן מתיבון ליה, אין אתה מודה לנו שאין מערבין לאדם בתחילה ביו"ט, הני קדושה אחת היא.

הלכה ח

מתני' רבי יודה אומר ראש השנה שהיה ירא שמא תתעבר, מערב אדם שני עירובין ואומר - עירובי הראשון למזרח והשני למערב, הראשון למערב והשני למזרח, עירובי הראשון, והשני כבני עירי, השני, והראשון כבני עירי, ולא הודו לו חכמים.

גמ' רבי יודה אומר וכו': דאיתפלגון שירי פתילה, שירי מדורה, שירי שמן -

וביום השני אהיה כבני עירי, או שהוא אומר שעירובי יהיה רק ליום השני וביום הראשון אהיה כבני עירי (והגם שר' יהודה נחלק על ר"א ביו"ט הסמוך לשבת, זה מכין ששם שני הימים קדושים, ולכך הרי הם כקדושה אחת, אבל משא"כ לעניין ר"ה, שבעצם רק יום אחד קדוש, לכך יכולים להתנות), אבל ולא הודו לו חכמים, כיון שחכמים סוברים שמדרבנן ר"ה הוא יומיים, ולכך הרי הם כקדושה אחת, ויכולים לערב רק לשני הימים ולרוח אחת, או שלא יערב כל עיקר.

גמ' רבי יודה אומר וכו': הסוגיא כאן היא

ממסכת ביצה שר' יוסה רצה לפסוק הלכה כרבנן (המובאים בברייתא שם) שבי"ט הסמוך לשבת - ונולדה ביצה בזה שהיא מותרת בזה, כיון שזה שתי קדושות, אבל לאחר שר' יוסה שמע שרב סובר שהם כקדושה אחת, הוא חזר בו, ואמרת הגמ' היכן מצינו שרב אמר שהם כקדושה אחת? דאיתפלגון שנחלקו, מה הדין בשירי פתילה, או בשירי מדורה, או בשירי שמן

מוכח מזה ששתי הימים - שתי קדושות הן, כיון שאם זה היה קדושה אחת, לא היו צריכים לערב בנפרד ליום השני (וחכמים מסתפקים האם זה כקדושה אחת או שהם כשני קדושות, ולכך הולכים בכל מקום לחומרא), ואינן מתיבון ליה וחכמים החזירו ואמרו לר"א וכי אין אתה מודה לנו שאין מערבין לאדם בתחילה ביו"ט לשבת, א"כ הני מוכח מכאן ששתי הימים הם כקדושה אחת היא, ור"א סובר שהטעם שלא מערבין מיו"ט לשבת זה משום שהוא כמכין מיו"ט לשבת.

הלכה ח

מתני' רבי יודה אומר שאדם העומד לפני ראש השנה, שהיה ירא שמא תתעבר אלול ויעשו ב' ימים ר"ה (ל' אלול וא' תשרי), מערב אדם (אם ירצה) שני עירובין ואומר עירובי ביום הראשון למזרח וביום השני למערב, או שהוא אומר שעירובי ביום הראשון למערב וביום השני למזרח, או שהוא אומר שעירובי יהיה רק ליום הראשון,

מסכת פרק ג [ה"ח - דף כה] עירובין צט

שכבו בשבת, מהו להדליקם ביו"ט, רב ורבי חנינה תריהון אמרין אסור, ור' יוחנן אמר מותר, א"ר מנא קומי ר' יודן, מכפלה פתילה גבי ביצה? א"ל מן מה דנן חמיין רבנן מדמיין לה, הדא אמרה היא הדא היא הדא. תניא משום ארבעה זקנים אמרו הנאכל עירובו בראשון, הרי הוא כבני עירו בשני, רב חונה בשם רב הלכה כארבעה זקנים. רב חסדאי בעא מחלפא שיטתיה דרב, תמן איעבד לה שתי קדושות, וכא איעבד לה קדושה אחת, דאיתפלגון שירי פתילה, שירי מדורה, שירי שמן שכבו בשבת, מהו להדליקם ביו"ט, רב ור' חנינה תרוויהון אמרין אסור, ר' יוחנן אמר מותר, אמר ר' מנא קומי ר' יודן, מכפלה פתילה גבי עירוב? א"ל מן מה דנן

השני, והוא יכול ללכת אלפיים אמה לכל רוח, כיון שזה שתי קדושות, אמר רב חונה בשם רב שהלכה כארבעה זקנים. שואלת הגמ' רב חסדאי בעא שלכאו' מחלפא שיטתיה דרב, שלכאו' רב סותר את עצמו, שהרי תמן לענין עירוב תחומין, רב איעבד לה עשה את היו"ט הסמוך לשבת כשתי קדושות, ולכן אם נאכל עירובו בראשון הרי הוא כבני עירו בשני, וכאן לענין מוקצה רב איעבד לה עשה את היו"ט הסמוך לשבת כקדושה אחת, דאיתפלגון, שירי פתילה, שירי מדורה, שירי שמן שכבו בשבת, מהו להדליקם ביו"ט, ורב ור' חנינה תרוויהון אמרין אסור כיון שזה כקדושה אחת, והיות ובשבת זה היה מוקצה, לכן זה נאסר גם ביו"ט שלאחריה, ור' יוחנן אמר מותר כיון שזה שתי קדושות, וא"כ לכאו' רב סותר את עצמו? מתרצת הגמ' אמר ר' מנא קומי ר' יודן, מכפלה איך אתה רוצה לכפול (לדמות) את הדין של פתילה לגבי ביצה, אולי רב אסר רק לענין הפתילה כיון שמוקצה זה איסור חמור, אבל לענין הביצה שזה רק נולד, אולי לא מחמירים לומר שיו"ט הסמוך לשבת הם כקדושה אחת, והביצה תהיה מותרת, א"ל ר' יודן לר' מנא מן מה דאנן חמיין רבנן מדמיין לה מזה שראינו שהחכמים מדמים נולד למוקצה, א"כ הדא אמרה זאת אומרת שהיא הדא היא הדא שנוולד ומוקצה זה אותו דין, וכיון שרב אוסר בפתילה (כיון שאומרים שיו"ט הסמוך לשבת הם כקדושה אחת) א"כ גם הביצה אסורה. תניא משום ארבעה זקנים אמרו שביו"ט הסמוך לשבת והניח עירובי תחומין לשני הימים, ונאכל עירובו בראשון, הרי הוא כבני עירו ביום

שכבו בשבת, מהו להדליקם ביו"ט שחל במוצ"ש, שרב ורבי חנינה תריהון אמרין אסור כיון שזה כקדושה אחת, והיות ובשבת זה היה מוקצה, לכן זה נאסר גם ביו"ט שלאחריה (הגם שביו"ט רגיל הדברים האלו אינם מוקצה), ור' יוחנן אמר מותר, כיון שר' יוחנן סובר שזה שתי קדושות. שואלת הגמ' א"ר מנא קומי ר' יודן, מכפלה איך אתה רוצה לכפול (לדמות) את הדין של פתילה לגבי ביצה, אולי רב אסר רק לענין הפתילה כיון שמוקצה זה איסור חמור, אבל לענין הביצה שזה רק נולד, אולי לא מחמירים לומר שיו"ט הסמוך לשבת הם כקדושה אחת, והביצה תהיה מותרת, א"ל ר' יודן לר' מנא מן מה דאנן חמיין רבנן מדמיין לה מזה שראינו שהחכמים מדמים נולד למוקצה, א"כ הדא אמרה זאת אומרת שהיא הדא היא הדא שנוולד ומוקצה זה אותו דין, וכיון שרב אוסר בפתילה (כיון שאומרים שיו"ט הסמוך לשבת הם כקדושה אחת) א"כ גם הביצה אסורה. תניא משום ארבעה זקנים אמרו שביו"ט הסמוך לשבת והניח עירובי תחומין לשני הימים, ונאכל עירובו בראשון, הרי הוא כבני עירו ביום

מסכת פרק ג [ה"ח - דף כו] עירובין

חמיין רבנן מדמי ליה, הדא אמרה היא הדא היא הדא. ר' אחא אמר לה מן אולפן, רבי יוסי אמר לה מן דיעה, כד' זקנים - כר"א. אמר רבי מנא קומי רבי יוסה, ר"מ ור' יודה - וכי אין הלכה כר' יודה?! ובארבעה זקנים כר"א, מה אין תמן שלא זכה לו עירובו - לא הייתי אומר שיעקור את רגליו מבני עירו, כאן שזכה לו עירובו לא כל שכן?

עירב בככר בראשון מערב בככר בשני - ובלבד באותו הככר, עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני, עירב בככר מערב ברגליו, ברגליו לא יערב בככר. היך מה דאיתא אמר תמן ברגליו לא יערב בככר, ודכוותה בככר לא יערב ברגליו?

שיעקור את רגליו מתחום בני עירו, אפי"ה ר' יהודה סובר שהוא קנה את שבייתו בסוף התחום (ר"מ נחלק על זה אך ההלכה כדברי ר' יהודה), כאן שזכה לו כבר עירובו שהרי הוא הניח את עירובו, אלא שזה נאכל, לא כל שכן שהוא יקנה שבייתו גם ליום השני? וא"כ איך רב ר' אחא ור' יוסי פסקו הלכה כד' זקנים? והגמ' לא מתרצת.

עירב בככר ביום הראשון מערב בככר ביום השני, אבל ובלבד באותו הככר כדי שלא יצטרך לומר מפורש שזה בשביל העירוב (שלא יראה כמכין מיו"ט לשבת), ואם הוא עירב ברגליו בראשון מערב ברגליו בשני, וכן אם הוא עירב בככר בראשון מערב ברגליו בשני, אבל אם הוא עירב ברגליו בראשון לא יערב בככר בשני. שואלת הגמ' היך כמו מה דאיתא אמר תמן שאם הוא עירב ברגליו שלא יערב בככר כיון שזה כמכין (שהרי הוא צריך לומר שהוא קונה בזה שבייתה), וא"כ ודכוותה נאמר שאם הוא עירב בככר שלא יערב ברגליו, שהרי הוא כמכין? מתרצת הגמ' שחכמים התיירו את

חמיין רבנן מדמי ליה מזה שאנחנו רואים שהחכמים מדמים את המוקצה לעירוב, א"כ הדא אמרה זאת אומרת שהיא הדא היא הדא שמוקצה ועירוב זה אותו דין, וכיון שרב אוסר בפטילה, א"כ גם בעירוב צריך להיות שאם נאכל עירובו בראשון שהוא יהיה אסור בשני, וא"כ קושיית ר' חסדא עומדת בעינה. ואומרת הגמ' שגם ר' אחא אמר לה מן אולפן שכך קיבל מרבו ורבי יוסי אמר לה מן דיעה מדעתו, שהלכה כד' זקנים שאם נאכל עירובו בראשון שהרי הוא כבני עירו בשני, והד' זקנים אמרו את זה כר"א שזה שתי קדושות, וכדברי רב. שואלת הגמ' אמר רבי מנא קומי רבי יוסה והרי כשר"מ ור' יודה נחלקים וכי אין הלכה כר' יודה?! הרי ודאי שהלכה כר' יהודה, וא"כ איך נאמר בדין של ארבעה זקנים, שהלכה כר"א, שהרי מה אין תמן (לקמן) במי שיצא מעירו כדי לערב את עירובו והחזירו חבירו, שר' יהודה סובר שכיון שהוא החזיק בדרך שקנה לו עירובו, הגם שלא זכה לו עירובו שהוא לא הספיק להניח את עירובו, שבעצם לא הייתי אומר

להקל לעני שאין לו ככר. היך מה דאת אמר תמן בככר מערב ברגליו, ודכוותה ברגליו יערב בככר, להקל על העשיר לעשות שלא יצא ויערב ברגליו? היך מה דאת אמר תמן ברגליו לא יערב בככר, ודכוותה בככר לא יערב ברגליו? רבי אבין בשם רבנן דתמן עשו אותו כהולך לעירו.

הלכה ט

מתני' ועוד א"ר יהודה מתנה אדם על הכלכלה ביום טוב הראשון - ואוכלה בשני. וכן ביצה שנולדה בראשון - תאכל בשני, ולא הודו לו חכמים.

לקנות שם שביתה, אלא עשו אותו זה נראה שהוא כהולך לעירו, ולכך הוא יכול לערב ברגליו.

הלכה ט

מתני' ועוד א"ר יהודה מתנה אדם על פירות טבל הנמצאים בכלכלה, ביום טוב הראשון של ר"ה, דהיינו שהוא מפריש את המעשרות ואומר; אם היום זה יום חול יחולו המעשרות, ואם היום זה יו"ט לא יהיה במעשי כלום (שהרי אסור להפריש מעשרות ביו"ט), ולמחר הוא חוזר ואומר שאם אתמול היה יו"ט (שלא חלו המעשרות) א"כ שעבשיו יחולו המעשרות, ואוכלה ביום השני של ר"ה, וכן ביצה שנולדה ביום הראשון של ר"ה תאכל ביום השני, הגם שביצה שנולדה ביו"ט אסורה באכילה ביו"ט, אבל ביום השני של ר"ה היא תהיה מותרת, כיון שממנ"פ או שהיום זה יום חול או שאתמול היה יום חול, אבל ולא הודו לו חכמים, כיון שחכמים סוברים שמדרבנן ר"ה הוא יומיים, ולכך הרי הם בקדושה אחת.

זה כדי להקל על העני שאין לו ככר להניחו בשביל היום השני, לכך התירו לו לאכול את הככר ביום הראשון, ולערב ברגליו ביום שני. שואלת הגמ' א"כ היך מה דאת אמר תמן שאם הוא עירב בככר בראשון שמערב ברגליו בשני כדי להקל על העני, וא"כ ודכוותה נאמר שאם הוא עירב ברגליו בראשון שיערב בככר בשני להקל על העשיר לעשות שלא יצא ויערב ברגליו שלא יצטרך ללכת בעצמו לסוף התחום לערב ברגליו, אלא הוא יוכל לשלוח את עירובו ע"י שליח? אלא ע"כ שאין הטעם משום קולא לעני או לעשיר, וא"כ חוזר השאלה היך כמו מה דאת אמר תמן שאם הוא עירב ברגליו ביום הראשון שלא יערב בככר ביום השני, א"כ ודכוותה נאמר שאם עירב בככר ביום הראשון שלא יערב ברגליו ביום השני, כיון שזה נראה כמכין? מתרצת הגמ' אמר רבי אבין בשם רבנן דתמן חכמי בבל, שהטעם שאם הוא עירב בככר ביום הראשון שהוא יכול לערב ברגליו ביום השני, היות וזה לא ניכר שהוא הולך כדי

גמ' ועוד אמר ר' יהודה וכו': ואומר אם יום טוב היום יבטלו דבריי, ויקרא שם למעשרותיו ואינו אוכלן, ובשני קורא שם למעשרותיו ואוכלן. מחלפה שיטתיה דר' יהודה, תמן איעבד לה קדושה אחת, וכא איעבד לה שתי קדושות? תמן קדושה אחת ארוכה היא, ברם הכא אחת קודש ואחת חול. מחלפה שיטתיה דרבנן, תמן עבדין לה שתי קדושות, וכא אינון עבדין ליה קדושה אחת? תמן יום טוב אצל שבת כחול אצל שבת, ברם הכא שניהן שוין. מודין חכמים לר' יודה בשני ימים טובים של ראש השנה, שהן מתקנת נביאים הראשונים.

ר' בא ר' חיה בשם ר' יוחנן [שיר השירים א] **בְּנֵי אִמִּי נִחְרוּ בִּי שְׁמִנִי נִטְרָה אֶת**

דהיינו שחכמים עבדין לה כשתי קדושות, וכאן לעניין ר"ה אינון חכמים עבדין ליה כקדושה אחת, שלא יכולים להתנות על המעשר? מתרצת הגמ' שיש הבדל, שתמן יום טוב אצל שבת הרי הוא כחול אצל שבת, כיון שזה שתי קדושות שונות, ברם הכא אבל כאן לעניין ר"ה שניהן שוין, כיון שמדרבנן ר"ה הוא שתי ימים. ואומרת הגמ' שלפני שחכמים תיקנו שר"ה יהיה שני ימים (ואומנם היו נוהגים ר"ה יומיים במקומות הרחוקים מירושלים, אבל זה היה מחמת הספק שלא ידעו האם ב"ד קידשו את החודש או לא), היו מודין חכמים לר' יודה בשני ימים טובים של ראש השנה שיכולים לערב ביום הראשון למזרח וביום השני למערב, אבל בזמן הזה מה שעושין ר"ה יומיים, הן מתקנת נביאים הראשונים, וכזהו ר"ה הוא יומיים מדרבנן (ולכך גם בזמן הזה סדרי המועדות קבועים, עושים ר"ה יומיים), ולכך שני הימים הם כקדושה אחת. **ר' בא אומר בשם ר' חיה בשם ר' יוחנן**, מה כוונת הפסוק **בְּנֵי אִמִּי נִחְרוּ בִּי שְׁמִנִי נִטְרָה אֶת הַפְּרָמִים פְּרָמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָה**,

גמ' ועוד אמר ר' יהודה וכו': מבארת הגמ' שהוא מתנה ואומר – אם יום טוב היום, יבטלו דבריי (מה שאני קורא שם למעשרות), ויקרא שם למעשרותיו, ואינו אוכלן, ובשני קורא שם למעשרותיו ואוכלן, כדפירשנו במשנה.

שואלת הגמ' שלכאו' מחלפה שיטתיה דר' יהודה, שהרי תמן לעניין יו"ט הסמוך לשבת, ר' יהודה איעבד לה קדושה אחת, ולכך ר' יהודה אמר שאם נאכל עירובו בראשון הרי זה חמר גמל, וכאן (לעניין ר"ה) ר' יהודה איעבד לה שתי קדושות, ולכך יכולים להתנות על המעשר? מתרצת הגמ' שיש הבדל, שהרי תמן לעניין יו"ט הסמוך לשבת היות ושניהם קדושים לכך הם כקדושה אחת ארוכה היא, ברם אבל הכא לעניין ר"ה אחת קודש ואחת חול, שהרי ר"ה הוא בעצם רק יום אחד, ומה שעושים יומיים ר"ה זה רק מחמת הספק. שואלת הגמ' שלכאו' מחלפה שיטתיה דרבנן, שהרי תמן לעניין יו"ט הסמוך לשבת חכמים אמרו משום ד' זקנים שאם נאכל עירובו בראשון, הרי הוא כבני עירו (שיש לו אלפיים אמה לכל רוח) בשני,

מסכת פרק ג [ה"ט - דף כו] עירובין קג

הַפְּרָמִים פְּרָמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי, מִי גֵרֵם לִי לִהְיוֹת נִטְרָה אֶת הַפְּרָמִים? עַל שֵׁם פְּרָמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי, מִי גֵרֵם לִי לִהְיוֹת מִשְׁמֶרֶת שְׁנֵי יָמִים בְּסוּרִיא? עַל שֶׁלֹּא שְׁמֶרֶתִי יוֹם אֶחָד בָּאֶרֶץ, סְבוּרָה הֵייתִי שְׁאֵנִי מִקְבֵּלֶת שְׂכָר עַל שְׁנַיִם, וְאֵינִי מִקְבֵּלֶת שְׂכָר אֶלָּא עַל אַחַת. מִי גֵרֵם לִי לִהְפָּרִישׁ שְׁתֵּי חִלּוֹת בְּסוּרִיא? עַל שֶׁלֹּא הִפְרַשְׁתִּי חִלָּה אַחַת בָּאֶרֶץ, סְבוּרָה הֵייתִי שְׁאֵנִי מִקְבֵּלֶת שְׂכָר עַל שְׁתֵּים, וְאֵינִי מִקְבֵּלֶת שְׂכָר אֶלָּא עַל אַחַת. ר' יוֹחָנָן קָרִי עֲלֵיהוֹן [יְחֻזְקָאֵל כ'] וְגַם אֲנִי נִתְּתִי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים. ר' אֲבָהוּ אוֹל לֹא־לְכַסְנִדְרִיָּאָה וְאִמְעִינוּן לֹלְבִין בְּשׁוֹבְתָא, שָׁמַע רַבִּי אֲמִי מִיֹּמֶר מִן מִי יִכּוֹל לִהְיוֹן רַבִּי אֲבָהוּ בְּכָל שְׁתָּא?

קיבול שכר, ויש להם רק הפסד במה שלא יכולים לעשות את מלאכתם ביו"ט שני, או במה שמפרישים שתי חלות.

ר' אבהו אזל לאלכסנדריאה ואטעינון לולבין בשובתא ואמר להם ליטול לולב ביו"ט ראשון של סוכות שחל להיות בשבת, כיון שר' אבהו אמר להם שהוקבע ר"ח תשרי להיות בשבת, וכיון שנטילת לולב הוא מן התורה ביום הראשון, לכך לא חוששים לגזירה שמא יעביירו ד' אמות ברה"ר (כל הגזירה היא רק במקום שלא יודעים בבירור מתי חל ר"ח, שנוטלים רק מחמת הספק, ובזה אומרים שכיון שיש חשש שמא הוא יעביר את הלולב ברה"ר, שלא יטול את הלולב, אבל במקום שידעו מתי הוקבע החודש, בזה חכמים לא גזרו, וכמו שלא גזרו על המילה בשבת שלא לעשותה, שמא יעביר את סכין המילה ד' אמות ברה"ר), וכאשר שמע רבי אמי את דברי ר' אבהו מימר ואמר רבי אמי מן מי יכול להון רבי אבהו בכל שתא האם ר' אבהו יבוא בכל שנה לומר מתי הוקבע החודש? ולכך גם כשיודעים מתי הוקבע

והרי לשון הפסוק הוא ק', שהוא מתחיל בלשון רבים 'כרמים' ומסיים בלשון יחיד 'כרמי שלי' אלא כוונת הפסוק הוא שמי גרם לי להיות נטרה את הפרמים? על שם (מפני) שפרמי שלי לא נטרתי, דהיינו מי גרם לי להיות משמרת שני ימים של יו"ט בסוריא? על שלא שמרתי יום אחד של יו"ט בארץ, ואמרה כנסת ישראל – סבורה הייתי שאני מקבלת שכר על שני הימים טובים שאנחנו משמרים בחו"ל, אבל באמת ואיני מקבלת שכר אלא רק על יום אחת מהם. וכן מי גרם לי להפריש שתי חלות בסוריא (אחת ששורפים באש, ואחת שניתנת לכהן)? על שלא הפרשתי חלה אחת בארץ, ואמרה כנסת ישראל – סבורה הייתי שאני מקבלת שכר על שתיים אבל ואיני מקבלת שכר אלא על אחת, שהרי לא יתכן שיהיה חוטא נשכר. ואומרת הגמ' שר' יוחנן קרי עליהון על בני חו"ל שעושים יומיים יו"ט, ושנותנים שתי חלות, את הפסוק וְגַם אֲנִי נִתְּתִי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יָחִיו בָּהֶם, דהיינו שאין בהם

מסכת פרק ג [ה"י - דף כו] עירובין

ר' יוסי מישלח כתיב להון - אף על פי שכתבו לכם סדרי מועדות, אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש.

הלכה י

מתני' ר' דוסא בן ארכינס אומר העובר לפני התיבה ביו"ט של ראש השנה, אומר החליצנו ה' אלהינו את יום ראש החדש הזה - אם היום אם למחר, ולמחר הוא אומר - אם היום אם לאמש, ולא הודו לו חכמים.

גמ' ולא הודו לו חכמים: מפני שאמר אם היום אם לאמש, או ייבא כ"י דמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יסא העובר לפני התיבה ביום טוב של ר"ה אינו צריך להזכיר ראש חדש, אוף הכא כן?

הדרן עלך פרק בכל מערבין

– החליצנו ה' אלהינו את יום ראש החדש הזה
אם היום אם לאמש, ולא הודו לו חכמים
כדמפרש בגמ'.

גמ' ולא הודו לו חכמים: שואלת הגמ' מדוע לא הודו חכמים לר' דוסא בן ארכינס, האם מפני שר' דוסא בן ארכינס אמר שמזכירים 'אם היום אם לאמש' בלשון של ספק, ויש חשש שמא יבואו לזלזל ביו"ט, או שייבא (יהא בזה) כ"י כמו מה דאמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יסא שהעובר לפני התיבה ביום טוב של ר"ה – שאינו צריך להזכיר בתפילה שהיום זה ראש חדש, כיון שהוא אומר 'יום הזכרון' והרי "זכרון אחד עולה לכאן ולכאן" גם לר"ה וגם לר"ח, וא"כ אוף הכא כן, דהיינו שלא הודו לו (לר' דוסא בן ארכינס) חכמים על מה שהוא אומר שמזכירים את ר"ח בר"ה, אבל במה שר' דוסא בן ארכינס אמר שמזכירים בלשון ספק, בזה חכמים מודים לו? והגמ' לא פושטת את הספק. הדרן עלך בלי נדר פרק בכל מערבין

החודש, לא נוטלים את הלולב בשבת, כדי שלא יבואו לידי קלקול. וכן ר' יוסי מישלח כתיב להון שלח וכתב לבני חו"ל אף על פי שכתבו לכם סדרי מועדות וכעת אתם יודעים בבירור את זמני המועדות, אפי"ה אל תשנו מנהג אבותיכם נוחי נפש (תואר כבוד לנפטרים), שלא נטלו לולב בשבת, כיון שיש חשש שמא יחזור הדבר לקלקולו ולא תדעו את זמני המועדות, והרי כשיש חשש שמא זה לא היום הראשון של סוכות, לא יכולים ליטול את הלולב בשבת.

הלכה י

מתני' ר' דוסא בן ארכינס אומר ש"ץ העובר לפני התיבה ביו"ט הראשון של ראש השנה אומר – החליצנו (וזרנו) ה' אלהינו את יום ראש החדש הזה – אם היום אם למחר (שהרי יש ספק האם הוקבע החודש או לא, לכך צריך להזכיר בלשון של ספק, שלא יהיה בדובר שקרים לפני ה'). ולמחר וביום השני של ר"ה הוא אומר

פרק ד

הלכה א

מתני' מי שהוציא אוהו גויים או רוח רעה, אין לו אלא ד' אמות, החזירוהו כאילו לא יצא, הוליכוהו לעיר אחרת, נתנוהו בדיר או בסהר, רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה אומרים מהלך את כולה, ר' יהושע ור' עקיבה אומרים אין לו אלא ד' אמות. מעשה שבאו מפרנדין והפליגה ספינתן בים, רבן גמליאל ור' אלעזר בן עזריה הלכו את כולה, רבי יהושע ור' עקיבה לא זזו מד' אמות - שרצו להחמיר על עצמן.

גמ' מי שהוציא אוהו גויים וכו': דלכן מה נן אמרין? ויעשה כמי שיצא ברשות, ויהא לו אלפיים אמה לכל רוח, לפום כן מימר אין לו אלא ד' אמות. ומניין לד' אמות? [שמות מז] שְׁבוּ אִישׁ תַּחֲתָיו. ומניין לאלפיים אמה? אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמָּקוֹמוֹ

אלעזר בן עזריה הלכו את כולה בכל הספינה, ורבי יהושע ור' עקיבה לא זזו מד' אמות, כיון שרצו להחמיר על עצמן, הגמ' תבאר מדוע זה היה רק מחמת חומרא. **גמ'** מי שהוציא אוהו גויים וכו': מבארת הגמ' מדוע המשנה צריכה לומר שאין לו אלא ד' אמות; דלכן לולי דברי המשנה מה אנן אמרין? אלא היות ואנחנו היינו אומרים שיעשה מי שהוציא אוהו הגויים כמי שיצא ברשות (כגון להציל מהדליקה וכדלקמן), וא"כ יהא לו אלפיים אמה לכל רוח, לפום כן צריך מימר לכך המשנה אומרת שאין לו אלא ד' אמות. ואומרת הגמ' ומניין לד' אמות? שנאמר שְׁבוּ אִישׁ תַּחֲתָיו והרי האדם תופס ד' אמות. ומניין לאלפיים אמה? שנאמר אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמָּקוֹמוֹ

מתני' מי שהוציא אוהו גויים מתחום עירו, או שהיה לו רוח רעה ונטרפה דעתו ויצא מעירו (ואח"כ התיישבה דעתו עליו), אין לו אלא ד' אמות במקום שהוא נמצא. ואם אח"כ הגויים החזירוהו לעירו - כאילו לא יצא, ויש לו אלפיים אמה לכל רוח. ואם הגויים הוליכוהו לעיר אחרת שמוקפת חומה, או שנתנוהו בדיר או בסהר; רבן גמליאל ורבי אלעזר בן עזריה אומרים שהוא מהלך את כולה, הואיל והמקום מוקף מחיצות, לכך כל המקום הוא כד' אמות, אבל ר' יהושע ור' עקיבה אומרים שגם במקום המוקף מחיצות אין לו אלא ד' אמות, כיון שהוא לא שבת באויר המחיצות בכניסת השבת. ומעשה שבאו החכמים האלו בספינה מפרנדין שם מקום והפליגה ספינתן בים, רבן גמליאל ור'

מסכת פרק ד [ה"א - דף כז] עירובין

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. או חֶלֶף? א"ר אליעזר ותנינן אסא בן עקיבה אומר מקום מקום, נאמר כאן מקום ונאמר להלן [שמות כא] וְשָׂמַתִּי לָךְ מְקוֹם מִה מְקוֹם שֵׁנָאמֵר לְהֵלֶן אֶלְפִיִּים אמה, אף מקום שֵׁנָאמֵר כאן אֶלְפִיִּים אמה.

תני ד' אמות שאמרו מלא קומתו ופשוט ידיים, ר' יהודה אומר הוא ג' אמות, ואמה כדי שיהא נוטל חבית מראשותיו ונותן אל מרגלותיו. כשהוא נפנה נפנה מן הצד, וכשהוא מתפלל - מתפלל לוכסן.

ר' יודה בן פזי בעי ארבע אמות שאמרו תחום הן או אינן תחום, אין תימר תחום הן אין נותנין לו ד' אמות משני מקומות, אין תימר אינן תחום נותנין לו ד' אמות

הצד בקרן זוית (לזוית העולם, כגון בקרן מערבית צפונית) של הד' אמות, **וכשהוא מתפלל** - מתפלל לוכסן, בקרן זוית שבאלכסון כנגדה (כגון בקרן דרומית מזרחית). שזה רחוק יותר מד' אמות מהצואה, שהרי נותנים לו את הד' אמות לרוח העולם, והוא נשכר את הזויות - את האלכסון של ד' אמות, שזה ה' אמות וג' חומשי האמה.

שואלת הגמ' **ר' יודה בן פזי בעי** שאל, האם הארבע אמות שאמרו חכמים שנותנים למי שהוציאם הגויים - **תחום הן**, דהיינו חכמים נתנו לו תחום של ד' אמות, או שאינן תחום, אלא נתנו לו את הד' אמות כיון שזה תחתיו של האדם, והנפק"מ היא, שאין תימר אם תאמר שתחום הן, א"כ אם הגויים הוציאו אותו ואת כליו, והניחו את כליו רחוק ממנו, יהיה אסור (גם לאדם אחר) להזיז את הכלים האלה ממקומם (שהרי התחום של החפצים של האדם זה רק כתחומם). וכיון שאין נותנין לו לאדם ד' אמות משני מקומות, לכך יהיה אסור להזיז את הכלים האלו, אבל אין תימר שאינן תחום, אלא נתנו לו את הד' אמות כיון שזה תחתיו של האדם, א"כ נותנין לו ד' אמות

בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, והרי מקומו של העיר זה אלפיים אמה. שואלת הגמ' או חֶלֶף אולי נאמר הפוך שאלפיים אמה נלמד ממה שכתוב "שְׁבוּ אִישׁ תַּחְתָּיו" וד' אמות נלמד ממה שכתוב "אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי"? מתרצת הגמ' שלא יתכן לומר כך, שהרי א"ר אליעזר וכן תנינן בברייתא אסא בן עקיבה אומר שלומדים ג"ש "מקום מקום" דהיינו נאמר כאן מקום - אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, ונאמר להלן לעניין ערי מקלט - וְשָׂמַתִּי לָךְ מְקוֹם אֲשֶׁר יָנוֹס שָׁמָּה, וא"כ אנחנו אומרים מה מקום שֵׁנָאמֵר לְהֵלֶן בערי מקלט יש לו (לגולה) אלפיים אמה סביבות העיר, שהרי גם תחום ערי מקלט קולטים את הרוצח, אף מקום שֵׁנָאמֵר כאן לעניין שבת, היינו אלפיים אמה סביבות העיר.

תני, ד' אמות שאמרו זה כדי מלא קומתו של האדם (שזה ג' אמות עד הכתפיים) ופשוט ידיים מעל ראשו, ור' יהודה אומר שנתנו לו ד' אמות, היות והוא האדם בשיעור של ג' אמות, ועוד אמה כדי שיהא נוטל חבית מראשותיו ונותן אל מרגלותיו. ואומרת הגמ' שכשהוא נפנה לנקבו, הוא נפנה מן

מסכת פרק ד [ה"א - דף כז] עירובין קז

משני מקומות? א"ר זעירא מתניתא אמרה כן ארבע אמות שאמרו תחום הן, והתנינן ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו לתוך של חבירו.

החזירוהו כאילו לא יצא: לא אמר אלא 'החזירוהו' הא אם חזר הוא אסור. א"ר אחא דר' נחמיה היא, דתני פירות שיצאו חוץ לתחום; שוגג יאכלו מזיד לא יאכלו, רבי נחמיה אומר בין שוגג בין מזיד לא יאכלו, עד שיחזירו למקומן שוגג. ותייא דר' נחמיה כר' מאיר, דתני המעשר והמבשל בשבת - שוגג יאכל, מזיד לא יאכל דברי רבי מאיר.

קנה לו שבתה ובאו גויים והקיפוה מחיצה, רבי חונה אמר לא הועילה לו מחיצתו כלום, אלא מהלך באלפיים ומטלטל בארבע, חייה בריה דרב אמר מהלך

אם הוציאו את הפירות בשוגג בין אם הוציאו אותם במזיד – לא יאכלו, כיון שהם נמצאים חוץ לתחום, עד שיחזירו את הפירות למקומן בשוגג, ומשמע שת"ק נחלק וסובר שגם אם החזירו את הפירות לעירם במזיד – יכולים לאכול אותם, כיון שהם חזרו למקומם, וא"כ אותו דבר לעניינינו, שלדברי ת"ק אפי' אם הוא חזר במזיד כאילו הוא לא יצא, ואומרת הגמ' ותייא והולכים דברי ר' נחמיה שלא גזר שוגג אטו מזיד – כר' מאיר, דתני המעשר והמבשל בשבת – שוגג יאכל, מזיד לא יאכל דברי רבי מאיר, וא"כ מוכח שר"מ לא גזר שוגג אטו מזיד.

אומרת הגמ' מה הדין אם אחד קנה לו שבתה במקום ללא מחיצות, ובאו גויים והקיפו את המקום במחיצה, רבי חונה אמר שלא הועילה לו מחיצתו כלום, כיון שמחיצה הנעשית בשבת לא מתירה, אלא מהלך באלפיים אמה (שזה מה שהיה מותר לו לפני הקפת המחיצה) ומטלטל רק בארבע אמות, כאילו לא היתה שם מחיצה, אבל חייה בריה דרב אמר שהוא מהלך

משני מקומות, ויכולים להזיז את הכלים בתוך ד' אמות, במקום שהגויים הניחו אותם? א"ר זעירא שמתניתא שהברייתא אמרה כן שארבע אמות שאמרו שתחום הן, והתנינן וכן שנינו במשנה לקמן שאם שנים ישנו בדרך וחשכה להם היום, שהם לא קנו שבתה, ויש להם רק ד' אמות, שהם מביאים ואוכלים באמצע, אבל ובלבד שלא יוציא זה מתוך הד' אמות שלו לתוך הד' אמות של חבירו, הרי שזה תלוי בד' אמות של הבעלים ולא של החפץ, וא"כ מוכח שהד' אמות שחכמים אמרו יש לזה דין כמו תחום, ולכך אסור להוציא את החפץ מתחומו של האדם.

החזירוהו כאילו לא יצא: אומרת הגמ' שלא אמר אלא 'החזירוהו' היינו הגויים, ורק אז כאילו הוא לא יצא, אבל האם חזר הוא מעצמו, אסור לו ללכת (גם לאחר שחזר לעיר) יותר מד' אמות. א"ר אחא שהמשנה מדברי ר' נחמיה היא, דתני פירות שיצאו חוץ לתחום; אם הוציאו את הפירות בשוגג יאכלו במקומם, אבל אם הוציאו את הפירות במזיד לא יאכלו, ורבי נחמיה אומר בין

מסכת פרק ד [ה"א - דף כז] עירובין

ומטלטל באלפיים, רבי יעקב בר אחא ר' אבונא בשם חייה בריה דרב מהלך באלפיים ומטלטל בארבעת אלפים אמה על ידי זריקה. הוון בעיין מימר מה פליגין? כרבי יהושע וכרבי עקיבה, ברם כרבן גמליאל וכרבי אלעזר בן עזריה לא פליגין, ואפילו כרבן גמליאל וכו' אלעזר בן עזריה פליגין, קל הוא מי שקנה לו שביתה, ממי שלא קנה לו שביתה.

נתנו על פתח הדיר, על דעתיה דר' יהושע ור' עקיבה - נותנין לו שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ, על דעתיה דרבן גמליאל ור' אלעזר בן עזריה - אין נותנין לו שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ,

שהגויים הקיפו אותו, א"כ הוא יכול גם לטלטל בכל ההיקף שהגויים הקיפו אותו, אבל חוזרת הגמ' ואומרת שזה לא נכון, אלא **ואפילו כרבן גמליאל וכו' אלעזר בן עזריה פליגין** האמוראים האם הוא יכול לטלטל בהיקף שהקיפו אותו בשבת, כיון שקל הוא (הוא נמצא במצב קל ונוח) **מי שקנה לו שביתה**, שהרי יש לו אלפיים אמה לכל רוח, ולכך לא הקילו לו שיועיל לו ההיקף שנעשה בשבת, **ממי** שהגויים הניחו אותו בדיר או בסהר שהוא **לא קנה לו שביתה**, ולכך חכמים הקילו עליו שהגם שהוא לא שָׁבַת באויר המחיצות שזה יהיה לו כד' אמות, כדי שהוא יוכל ללכת בתוך כל היקף המחיצות. ואומרת הגמ' שאם הגויים **נתנו** את האדם **על פתח הדיר מבחוץ**, או **על דעתיה דר' יהושע ור' עקיבה - נותנין לו** (את הד' אמותיו שיש לו, אם ירצה) **שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ**, כיון שהוא בין כה לא יוכל ללכת את כל הדיר, אבל **על דעתיה דרבן גמליאל ור' אלעזר בן עזריה - אין נותנין לו** (את הד' אמותיו שיש לו) **שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ**, אלא נותנים לו את כל הד' אמותיו

ומטלטל באלפיים אמה בתוך היקף המחיצה, כיון שגם מחיצה הנעשית בשבת מועילה להתיר (אבל המחיצה לא מועילה לו שכל המקום יהיה כד' אמות, כיון שהוא לא שָׁבַת באויר המחיצות בכניסת השבת), **ורבי יעקב בר אחא ור' אבונא בשם חייה בריה דרב** אומרים **שמהלך באלפיים ומטלטל אפי' בארבעת אלפים אמה על ידי זריקה**, דהיינו שאם היה שם כלים של אחד שְׁשָׁבַת בריחוק ארבעת אלפים אמה ממנו, וההוא עשה עירוב תחומין לכיוונו, א"כ הוא יכול לזרוק את כליו עד לד' אלפי אמה (יותר מזה לא שייך כיון שלא יכולים להוציא את כליו של האדם יותר מתחומו). ואומרת הגמ' **שהוון בעיין מימר רצו בני הישיבה לומר שכל מה שהאמוראים כאן פליגין** האם הוא יכול לטלטל מחמת ההיקף הזה או לא, זה דוקא **כרבי יהושע וכרבי עקיבה** שאומרים שגם אם הגויים הניחו את השבוי שלהם בדיר או בסהר שאין לו אלא ד' אמות, כיון שלא מועיל לו המחיצות, היות והוא לא שָׁבַת בהם, **ברם אבל כרבן גמליאל וכרבי אלעזר בן עזריה** שאומרים שמהלך את כולו, **לא פליגין**, וכיון שהוא יכול ללכת את כל ההיקף

מסכת פרק ד [ה"א - דף כז] עירובין קט

שאם אומר אֶת ליתן לו שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ, אוף הוא מטלטל בכל הדיר כולו. נתנו באמצע הדיר, היה הדיר חציו בתוך התחום וחציו חוץ לתחום, רבי אחא אמר מן אולפן, רבי יהודה אמר לה מן דיעה - מחלוקת.

שרצו להחמיר על עצמן: רב חונה וחייה בריה דרב, רבי זעירא רב חונה בשם רב, מה שרצו ר' יהושע ורבי עקיבה להחמיר על עצמן - זאת אומרת שהלכה כרבן גמליאל וכרבי אלעזר בן עזריה. רבי בא בשם ר' חייה בר אשי אף בדיר ובסהר הלכה כר"ג וכו' אלעזר בן עזריה. תני, חנניה בן אחי ר' יהושע אומר כל היום היו דנין אלו כנגד אלו, עד שבא אחי אבא והכריע ביניהן והתקין - שתהא הלכה כרבן גמליאל וכו' אלעזר בן עזריה בספינה, וכו' יהושע וכו' עקיבה בדיר וסהר. מה בין סהר ומה בין ספינה? חברייא אמרו ספינה מפני שמחיצותיה עולות

בכל הספינה, וא"כ זאת אומרת שהלכה כרבן גמליאל וכרבי אלעזר בן עזריה בספינה, כיון ששבתו באויר המחיצות כבר בכניסת השבת. ורבי בא בשם ר' חייה בר אשי אומר, שאף בדיר ובסהר הלכה כר"ג וכו' אלעזר בן עזריה. תני, חנניה בן אחי ר' יהושע אומר שכל היום היו דנין אלו (ר' יהושע ורבי עקיבה) כנגד אלו (ר"ג ור' אלעזר בן עזריה) עד שבא אחי אבא היינו ר' יהושע והכריע ביניהן, והתקין - שתהא הלכה כרבן גמליאל וכו' אלעזר בן עזריה בספינה, כיון שהוא שָׁבַת באויר המחיצות כבר בכניסת השבת, וכו' יהושע וכו' עקיבה בדיר וסהר, כיון שהוא לא שָׁבַת באויר המחיצות מבעוד יום. שואלת הגמ' מה בין סהר שר' יהושע ור"ע נחלקים על ר"ג וראב"ע, ומה בין ספינה שר' יהושע ור"ע מודים לר"ג וראב"ע, והרי למעשה הספינה יצאה ממקום שביתתה בכניסת השבת? מתרצת הגמ' חברייא בני הישיבה אמרו שהטעם שר"ע ור' יהושע מודים בספינה, זה מפני שמחיצותיה עולות

דוקא חוץ לדיר, כיון שאם אומר אֶת ליתן לו שתי אמות מבפנים ושתי אמות מבחוץ, א"כ אוף הוא מטלטל את עצמו (מהלך) בכל הדיר כולו, והיות והגויים לא הניחו אותו בתוך הדיר, א"כ ההיקף לא מועיל לו, והוא בטעות ילך את הדיר כולו, לכך שלא יכנס לדיר. ואם נתנוהו באמצע בתוך הדיר, והיה הדיר חציו בתוך התחום וחציו חוץ לתחום, והניחו אותו בחלק הנמצא חוץ לתחום, רבי אחא אמר מן אולפן ממה ששמע מרבתי, ורבי יהודה אמר לה מן דיעה מדעתו, שזה תלוי במחלוקת של ר"ג ור"ע, שלשיטת ר"ג שמהלך את כולו, א"כ הוא הולך לכיוון תחומו, וכיון שנכנס בהיתר לתחומו, הוא יכול לחזור לעירו (הבלעת תחומין), ולשיטת ר"ע אין לו אלא ד' אמות. שרצו להחמיר על עצמן: אומרת הגמ' שרב חונה וחייה בריה דרב, אמרו, וי"א שרבי זעירא ורב חונה בשם רב אמרו את זה, ממה שהמשנה אומרת שרצו ר' יהושע ורבי עקיבה להחמיר על עצמן - משמע שמעיקר הדין היו יכולים ללכת

מסכת פרק ד [ה"ב - דף כח] עירובין

עמה, א"ר זעירא מכיון שעוקרין אותה מד' אמות אלו ונותנין אותה בד' אמות אלו, מה נפק מביניהון? אם היתה אכסדרה, על דעתהון דחברייא אסור, על דעתיה דר' זעירא מותר. אם היה הים גלני, על דעתיהון דחברייא מותר, על דעתיה דר' זעירא אסור. א"ר זעירא מתניתא אמרה כן, ארבע אמות שאמרו - הן תחום.

הלכה ב

מתני' פעם אחת לא נכנסו לנמל עד שחשיכה, אמרו לו לרבן גמליאל מה אנו לירד? אמר להן מותר, שכבר הייתי מסתכל והיינו בתוך התחום עד שלא חשיכה.

להלך את כולה, כיון שהספינה בעת לא זוה, ולא מוציאה אותו מד' אמותיו, לכך אסור לו לעקור ממקומו. **א"ר זעירא שמתניתא אמרה כן** (מהמשנה מוכח) **שארבע אמות שאמרו - הן משום תחום**, ולכך אנחנו אומרים שהיות והספינה זוה ממקומה כל הזמן שהוא מקבל כל הזמן ד' אמות אחרים, אבל אם הטעם שחכמים נתנו את הד' אמות זה מפני שזה תחתיו, א"כ היו צריכים ללכת אחר הד' אמות שבספינה, שהרי זה תחתיו של האדם, וא"כ הוא לא יוכל ללכת אלא בד' אמותיו שהיה בכניסת השבת.

הלכה ב

מתני' פעם אחת לא נכנסו החכמים האלו (ר"ג ראב"ע ר' יהושע ור"ע) לנמל עד שחשיכה, אמרו לו לרבן גמליאל מה אנו לירד ליבשה, האם היינו כבר בתוך התחום מבעוד יום? אמר להן מותר, כיון שכבר הייתי מסתכל בכניסת השבת וראיתי שהיינו בתוך התחום עד שלא חשיכה.

עמה והיות ושבתו באויר מחיצות הספינה, לכך מועילים המחיצות גם לאחר שהספינה יצאה מהתחום, ויכולים להלך את כולה. אבל **א"ר זעירא** שהטעם הוא מכיון שגלי הים עוקרין אותה כל הזמן מד' אמות אלו ונותנין אותה בד' אמות אלו, וא"כ בכל פסיעה ופסיעה הוא יוצא בעל כורחו מד' אמותיו הקודמים ונותנים לו ד' אמות אחרות, ולכך הוא יכול להלך בכל הספינה. ומה נפק מביניהון איזה חילוק דין יש ביניהם? אם הספינה היתה עשויה כאכסדרה שאין לה מחיצות (רפסודה) שעל דעתהון דחברייא יהיה אסור להלך את כולה, שהרי אין כאן מחיצות, אבל על דעתיה דר' זעירא יהיה מותר לו להלך בכל הספינה. וכן לצד השני, אם הוא נסע בספינה רגילה שיש בה מחיצות, והיה הים גלני רגוע ללא גלים כלל, שהספינה בעת לא זוה ממקומה (אבל היא יצאה חוץ לתחום שהיתה בכניסת השבת), שעל דעתיהון דחברייא יהיה מותר להלך את כולה כיון שהוא שבת באויר המחיצות, אבל על דעתיה דר' זעירא יהיה אסור

מסכת פרק ד [ה"ג - דף כח] עירובין קיא

גמ' שכבר הייתי מסתכל וכו': מצופית היתה לו לרבן גמליאל והיה משער בה עיניו למישור אלפיים אמה, והיה משער בה בים. ולמה לי עד שלא חשיכה, ואפילו משחשיכה, ולא רבן גמליאל היא? תיפתר שהיה בנמל יותר מבית סאתים, ולא היו מחיצות גבוהות עשרה, ולא היו פרצות יותר מעשר, ולא יהא עומד כנגד עומד ופרוץ כנגד פרוץ.

הלכה ג

מתני' מי שיצא ברשות - אמרו לו כבר נעשה מעשה, יש לו אלפיים אמה לכל

סאתים שלא הוקף לדירה, ור"ג התיר להלך את כולו דוקא אם המקום מוקף לדירה, או שהוא פחות מבית סאתים. ועוד אומרת הגמ' שאפשר להעמיד שכאן מדובר **שלא היו המחיצות** של הנמל **גבוהות עשרה** טפחים, וכן ר"ג לא התיר להלך את כולו אלא במקום **שלא היו פרצות יותר מעשר** אמות, וכן ר"ג לא התיר להלך את כולו אלא במקום **שלא יהא עומד כנגד עומד ופרוץ כנגד פרוץ**, ובנמל יש פרצה של יותר מי' אמות, במקום כניסת הספינות. וכן יתכן שיש פירצה מכוונת כנגד פירצה, ולכך היו צריכים להיות בתוך התחום לפני השבת.

הלכה ג

מתני' מי שיצא מתחומו ברשות, כגון להעיד עדות החודש, או להציל מהדליקה, אז אפי' שאמרו לו שכבר נעשה מעשה, וא"כ בעצם הוא בא לחינם, אפי"ה יש לו בעיר שהוא הגיע לשם **אלפיים אמה לכל רוח**, וזה מתקנת ר"ג הזקן, כדי שלא ימנעו מללכת להציל את האחרים.

גמ' שכבר הייתי מסתכל וכו': מבארת הגמ' כיצד ר"ג ידע שהיו בתוך התחום, אלא **שמצופית** קנה שצופים ומשערים דרכה את המרחק (דהיינו כשהקנה ארוך אין צופים בו למרחוק, וכשהוא קצר צופים בו יותר) **היתה לו לרבן גמליאל**, והשפופרת של רבן גמליאל היתה מתוקנת ומכוונת למידת צפיית אלפיים אמה, כיון שר"ג היה משער בה בשפופרת כשעיניו ראו למישור שרואים דרכה בדיוק **אלפיים אמה**, ואח"כ היה משער בה בשפופרת **בים**, וכיון שר"ג ראה בכניסת השבת דרך השפופרת את היבשה, א"כ הוא ידע שהיו כבר באותו השעה בתוך התחום. שואלת הגמ' **ולמה לי** ומדוע הם היו צריכים להיות בתוך התחום עד שלא חשיכה, והרי אפילו אם הם נכנסו לנמל רק משחשיכה היה מותר להם לרדת מהספינה, שהרי וכי לא רבן גמליאל היא והרי ר"ג סובר שאם נכנסו למקום המוקף מחיצות, שמהלך את כולו, והרי בדרך כלל הנמל הוא מוקף מחיצות? מתרצת הגמ' **תיפתר** תעמיד שכאן מדובר **שהיה בנמל יותר מבית**

מסכת פרק ד [ה"ג - דף כח] עירובין

רוח. אם היה בתוך התחום כאילו לא יצא, שכל היוצאין להציל - חוזרין למקומן. **גמ'** מי שיצא ברשות וכו': דלכך מה אנן אמרין? יעשה כמי שיצא באונס, ולא יהיה לו אלא ארבע אמות, לפום כן צריך מימר יש לו אלפיים אמה לכל רוח.

אם היה בתוך התחום וכו': אמר רב חונה והן שיהו ד' אמות אוכלות מתחום טבריא ומתחום מגדלה, רבי חונה בשם רב אדא בר אחווה, רבי לא בשם ר"ש בן לקיש ואפילו יצא למגדלה וחזר, כאילו לא יצא. **רבי** יישוע דרומייה בעי עד כרון בשיצא שוגג, ואפילו יצא מזיד? א"ר פנחס

הוא יכול ללכת אלפיים אמה ממגדל לכיוון ביתו שבטבריה, שזה מהתחום החדש שנתנו לו חכמים, וכיון שהוא נכנס לתוך תחום ביתו, הוא יכול לחזור לביתו שבטבריה. **ורבי חונה בשם רב אדא בר אחווה, ורבי אילא בשם ר"ש בן לקיש** אומרים ואפילו יצא למגדלה וחזר **כאילו לא יצא**, שאפי' אם המרחק בין מגדל לטבריה הוא ד' אלפי אמה בדיוק, הוא גם יכול לחזור לביתו, כיון שהתחומין דבוקים ונושקים זה לזה.

רבי יישוע דרומייה שבא מדרום א"י (או שהיה גר בעיר רומי - עיר הסמוכה לכפר חנניה) **בעי שאל עד כרון** עד עכשיו אנחנו מדברים בשיצא שוגג שהוא הלך כדי להציל והוא לא ידע שכבר נעשה המעשה (שאמרנו שיש לו אלפיים אמה לכל רוח), ועכשיו יש לשאול האם אפילו אם הוא יצא מעירו במזיד ובאיסור, אלא שאח"כ נודמן לו עניין של הצלת נפשות, האם ג"כ יש לו אלפיים אמה לכל רוח? מתרצת הגמ' א"ר פנחס שיש לו אלפיים אמה לכל רוח,

ואם התחום של העיר שהוא נמצא בעת היה בתוך התחום של ביתו (דהיינו שזה פחות מד' אלפי אמה מביתו). **כאילו לא יצא**, כיון שהוא חוזר לכיוון תחום ביתו, וחוזר לו התחום שהיה לו בכניסת השבת. ומדוע אומרים כך? כיון שכל היוצאין להציל - חוזרין למקומן, אם התחומין מובלעים זה בזה.

גמ' מי שיצא ברשות וכו': שואלת הגמ' דלכך לולי דברי המשנה מה אנן אמרין מה היינו אומרים? מתרצת הגמ' שלולי דברי המשנה היינו אומרים שכיון שהתברר שלא היו צריכים אותו, א"כ יעשה כמי שיצא חוץ לתחום באונס, ולא יהיה לו אלא ארבע אמות, לפום כן לכך צריך מימר שיש לו אלפיים אמה לכל רוח, כיון שלמעשה הוא יצא ברשות.

אם היה בתוך התחום וכו': אמר רב חונה והן שיהו ד' אמות אוכלות מתחום טבריא ומתחום מגדלה, דהיינו שאם אותו אחד יצא מביתו שבטבריה למגדל, שהמרחק ביניהם הוא ד' אלפי אמה פחות ד' אמות, א"כ

מסכת פרק ד [ה"ד - דף כח] עירובין קיג

מתניתא אמרה כן - שכל היוצאין להציל חוזרין למקומן. חוזרין אפילו בזינן. תניא גויים שבאו לעיירות הסמוכות לספר ליטול מהן אפי' תבן אפי' עצים - יוצאין עליהן בזיין, ומחזירין את הזיין למקומן. באו לעיירות המובלעות, אין יוצאין עליהן בזיין, אלא אם כן באו לעיסקי נפשות. בראשונה היו מוליכין את הזיין לבית שהוא סמוך לחומה, פעם אחת באו עליהן השונאין היו מרחקין ליטול את הזיין - והרגו אלו מאלו יותר ממה שהרגו מהן השונאים, התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל בביתו.

הלכה ד

מתני' מי שישב בדרך ועמד - והרי הוא סמוך לעיר, הואיל ולא היתה כוונתו לכך, לא יכנס דברי ר"מ, רבי יודה אומר יכנס, א"ר יהודה מעשה ונכנס

ובאו עליהן השונאין לאחר שחזרו מהמלחמה, והיו מרחקין הנכנסים לבית כדי ליטול את הכלי זיין כיון שהבית היה צר, והרגו אלו מאלו ע"י שנדחקו ורמסו אלו את אלו יותר ממה שהרגו מהן השונאים, לכך התקינו שיהא כל אחד ואחד נוטל את כלי זיינו ומניח בביתו.

הלכה ד

מתני' מי שישב לנוח סמוך לשבת בדרך, ועמד לאחר כניסת השבת והוא רואה שהרי הוא נמצא סמוך לעיר, הואיל ולא היתה כוונתו לכך לקנות שביתה בעיר (שהרי הוא לא חשב שהוא סמוך לעיר), לא יכנס לעיר להיות כאנשי העיר, אלא יש לו אלפיים אמה ממקום שישב דברי ר"מ, רבי יודה אומר יכנס, כיון שאילו הוא היה יודע שהוא נמצא סמוך לעיר, הוא היה רוצה לקנות את השביתה בעיר, א"ר יהודה שהיה מעשה שר' טרפון נח בדרך סמוך לעיר, ובשבת נכנס

ומתניתא אמרה כן - וכן שנינו כך במשנה שכל היוצאין להציל חוזרין למקומן, והרי יש להק' מדוע המשנה חוזרת לומר את זה שוב, אלא ע"כ שכוונת המשנה שגם אם הוא יצא באיסור, שהוא יכול לחזור למקומו, אם התחומין מובלעים זה בזה. ואומרת הגמ' שג"כ כוונת המשנה לומר שחוזרין אפילו בכלי זינן, משום מעשה שהיה וכדתניא גויים שבאו לעיירות הסמוכות לספר (עיר גבול) ליטול מהן אפי' תבן אפי' עצים - יוצאין עליהן בכלי זיין כיון שאם לא יילחמו על התבן והעצים, הגויים יכבשו את העיר - ומשם תהא נוחה הארץ ליכבש לפניהם, ולאחר המלחמה מחזירין את הכלי זיין למקומן, אבל אם הגויים באו לעיירות המובלעות בתוך תחום ישראל אין יוצאין עליהן בכלי זיין אלא אם כן באו על עיסקי נפשות. ואומרת הבריייתא שבראשונה היו מוליכין את הכלי זיין בחזרתן מהמלחמה לבית הראשון שהוא סמוך לחומה, אבל היות ופעם אחת חזרו

מסכת פרק ד [ה"ה - דף כח] עירובין

רבי טרפון בלא מתכוין.

גמ' מעשה ונכנס רבי טרפון וכו': תני, אמרו והלא בית מדרשו של רבי טרפון היה בתוך אלפיים אמה, או שמא הקנה עצמו לבני עירו מבעוד יום, אשכח תני בשחרית זרחה החמה אמרו לו רבי! הרי העיר לפניך היכנס.

הלכה ה

מתני' מי שישן בדרך ולא ידע עד שחשיכה, יש לו אלפיים אמה לכל רוח דברי רבי יוחנן בן נורי, וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות, רבי אלעזר אומר הוא באמצען, רבי יהודה אומר לאיזה רוח שירצה, ומודה רבי יהודה שאם בירר לו שאינו יכול לחזור בו.

ר' טרפון נכנס רק לביהמ"ד, אבל הוא לא היה כאנשי העיר).

הלכה ה

מתני' מי שישן בדרך והתכוין לקום ולהמשיך בדרכו עוד לפני השבת, אלא שהוא לא התעורר לפני השבת, ולא ידע לקנות שביתה במקומו עד שחשיכה, יש לו אלפיים אמה לכל רוח ממקומו דברי רבי יוחנן בן נורי, הגם שהוא לא התכוין לשבות שם, וחכמים אומרים אין לו אלא ארבע אמות, כיון שהוא לא התכוין לשבות שם, לכך הוא לא קנה שביתה, ורבי אלעזר אומר שהוא באמצען דהיינו שנותנים לו ב' אמות מיימינו וב' אמות משמאלו (ולשיטת חכמים הוא יכול לברור לו היכן יהיו הד' אמותיו). רבי יהודה אומר (ר' יהודה לא מדבר על משנתינו, והגמ' תבאר את דבריו) לאיזה רוח שירצה הוא יכול לברור לו את הד' אמות, ומודה רבי יהודה שאם הוא בירר לו את הד' אמות, שאינו יכול לחזור בו, ולברור ד' אמות אחרים.

רבי טרפון לעיר להיות כאנשי העיר – בלא מתכוין למרות שבערב שבת ר' טרפון לא ידע שהוא נמצא סמוך לעיר, ובשבת כשר' טרפון ראה שהוא נמצא סמוך לעיר – הוא נכנס להיות כאנשי העיר.

גמ' מעשה ונכנס רבי טרפון וכו': תני, אמרו לו לר' יהודה שאין הוכחה מהמעשה בר' טרפון, או כיון שהלא יתכן שבית מדרשו של רבי טרפון היה בתוך אלפיים אמה למקום שהוא נח, ולכך הוא נכנס לבית המדרש, אבל באמת ר' טרפון לא היה בבני העיר, או שמא הקנה עצמו לבני עירו מבעוד יום, דהיינו שר' טרפון ידע שהוא נמצא סמוך לעיר, אבל חוזרת הגמ' ואומרת שאת זה לא יתכן לומר, שהרי אשכח תני נמצאה בברייתא האומרת שבשחרית זרחה החמה ומצאהו הרועים ואמרו לו רבי! הרי העיר שלפניך היא בתוך התחום שלך, וא"כ היכנס, וא"כ מוכח שר' טרפון לא ידע שהוא נמצא סמוך לעיר, וכדברי ר' יהודה (אבל הטענה הראשונה עדיין קיימת, שאולי

גמ' מי שישן בדרך וכו': רבי זעירא בשם רבי חסדיי טעמא דרבי יוחנן בן נורי מאחר שאילו היה ער היה קונה שביתה - ישן נמי קנה לו שביתה, ויש לו אלפיים אמה לכל רוח. רבי יודה אומר אפילו ער ולא קנה לו שביתה, יש לו אלפיים אמה לכל רוח. אתייה דרבי יודה כר' יוחנן בן נורי, ודרובא מדר' יוחנן בן נורי, דר' יוחנן בן נורי אמר אחר שאילו היה ער קונה לו שביתה, היה ער ולא קנה לו שביתה יש לו אלפיים אמה לכל רוח.

ר' חונה אמר - רב נחמן בר יעקב בעא, גר שטבל לאחר שהאיר המזרח, מאחר שאילו היה גר היה קונה לו שביתה, מה אמר בה רבי יוחנן בן נורי? נישמענה מן הדא, דמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי. **ומודה** רבי יהודה שאם בירר לו וכו': בירר לו מבעוד יום חוזר בו מבעוד יום,

גמ' מי שישן בדרך וכו': רבי זעירא בשם רבי חסדיי אומר שטעמא דרבי יוחנן בן נורי שיש לו אלפיים אמה לכל רוח, כיון שמאחר שאילו היה ער היה מתכוין לקנות שביתה, והיה קונה שביתה במקומו, לכך ישן נמי קנה לו שביתה, כיון שודאי שניחא ליה לקנות שביתה, ולכך יש לו אלפיים אמה לכל רוח. ורבי יודה אומר אפילו אם הוא היה ער ולא קנה לו שביתה מפורש, יש לו אלפיים אמה לכל רוח, וחכמים נחלקים על זה ואומרים שהיות והוא לא אמר שביתתי במקומי, הוא לא קנה שביתה, ורק בישן הוא קנה שביתה כיון שמסתמא אם היה ער - הוא היה אומר שביתתי במקומי. ואומרת הגמ' **שאתייה דרבי רבי יודה כר' יוחנן בן נורי, ודרובא** (וחידושו של ר' יהודה גדולה) **מדר' יוחנן בן נורי, דר' יוחנן בן נורי אמר מאחר שאילו היה ער קונה לו שביתה, ועל זה מוסיף ר' יהודה ואומר שגם אם היה ער ולא קנה לו**

שביתה שיש לו אלפיים אמה לכל רוח. **ר'** חונה אמר שרב נחמן בר יעקב בעא שאל גר שטבל בשבת לאחר שהאיר המזרח (בלילה לא יכולים להתגייר) האם מאחר שאילו היה גר בערב שבת היה קונה לו שביתה, א"כ מה אמר בה רבי יוחנן בן נורי, האם הוא קנה שביתה או לא? הגמ' לא פושטת את הספק. עוד שואלת הגמ' האם הלכה כר' יוחנן בן נורי או לא? ואומרת הגמ' **נישמענה מן הדא, דאמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי.**

ומודה רבי יהודה שאם בירר לו וכו': אומרת הגמ' הרי השובת בשדה יש לו אלפיים אמה חוץ מד' אמותיו - כיון שזה מקומו (וכמו שהשובת בעיר שמוודים את האלפיים אמה מחוץ לעיר - כיון שהעיר מקומו), וא"כ זה פשוט שאם הוא בירר לו מבעוד יום את הד' אמות (לצד אחד) שחוזר בו מבעוד יום אם ירצה, כיון שבבין השמשות נקנה השביתה, וכן

גמ' מי שישן בדרך וכו': רבי זעירא בשם רבי חסדיי אומר שטעמא דרבי יוחנן בן נורי שיש לו אלפיים אמה לכל רוח, כיון שמאחר שאילו היה ער היה מתכוין לקנות שביתה, והיה קונה שביתה במקומו, לכך ישן נמי קנה לו שביתה, כיון שודאי שניחא ליה לקנות שביתה, ולכך יש לו אלפיים אמה לכל רוח. ורבי יודה אומר אפילו אם הוא היה ער ולא קנה לו שביתה מפורש, יש לו אלפיים אמה לכל רוח, וחכמים נחלקים על זה ואומרים שהיות והוא לא אמר שביתתי במקומי, הוא לא קנה שביתה, ורק בישן הוא קנה שביתה כיון שמסתמא אם היה ער - הוא היה אומר שביתתי במקומי. ואומרת הגמ' **שאתייה דרבי רבי יודה כר' יוחנן בן נורי, ודרובא** (וחידושו של ר' יהודה גדולה) **מדר' יוחנן בן נורי, דר' יוחנן בן נורי אמר מאחר שאילו היה ער קונה לו שביתה, ועל זה מוסיף ר' יהודה ואומר שגם אם היה ער ולא קנה לו**

מסכת פרק ד [ה"ו - דף כט] עירובין

משחשיכה חוזר בו משחשיכה, בירר לו מבעוד יום וקדש עליו היום? נישמענה מן הדא - לא יכנס דברי רבי מאיר, רבי יודה אומר יכנס. א"ר בון מודה ר' יודה שאם בירר לו שאינו יכול לחזור בו? לא על הדא אמרה אלא על רישיה דפירקא, מי שהוציאוהו גויים או רוח רעה איתאמרת.

הלכה ו

מתני' היו שנים - מקצת אמותיו של זה לתוך אמותיו של זה, מביאין ואוכלין באמצע, ובלבד שלא יוציא זה מתוך שלו לשל חבירו. היו

- ר' יהודה לא דיבר על המשנה כאן (שהרי שנינו לעיל שר' יהודה מוסיף על דברי ר' יוחנן בן גורי, ור' יהודה סובר שמי שישן בדרך שיש לו אלפיים אמה, וא"כ איך כאן ר' יהודה אומר שיש לו רק ד' אמות?) **אלא על רישיה דפירקא** תחילת הפרק, ששנינו בה - **מי שהוציאוהו גויים או רוח רעה שיש לו ד' אמות איתאמרת** נאמרו דברי ר' יהודה, שכיון שהוא בירר לו את הד' אמותיו שהוא לא יכול לחזור ולברור אותם לצד אחר, אבל במקום שהוא קונה שביתה, הוא יכול לברור ולחזור ולברור ד' אמות אחרים.

הלכה ו

מתני' היו שנים שישנו בדרך עד שהתקדש השבת, ומקצת אמותיו של זה נכנסים לתוך אמותיו של זה, כגון שהמרחק ביניהם היה ו' אמות, א"כ הם מביאין את האוכל שלהם אם ירצו ואוכלין באמצע בשתי האמות ששניהם מותרים, ובלבד שלא יוציא זה מתוך הד' אמות שלו לד' אמות של חבירו, כיון שגם האוכלים והכלים קנו שביתה. ואם הם היו

אם הוא בירר לו את הד' אמות **משחשיכה** הוא **חוזר בו משחשיכה** אם ירצה, כיון שבבין השמשות הוא לא זכה בד' אמות מסויימים, לכך הוא יכול לברור ולחזור ולברור לו ד' אמות אחרות, ועכשיו שואלת הגמ' מה הדין אם הוא **בירר לו ד' אמות מסויימים מבעוד יום וקדש עליו היום**, האם הוא יכול לחזור בו ולברור ד' אמות אחרים (כגון שהתברר לו שנזח לו שהד' אמות יהיו לצד אחר) או לא? מתרצת הגמ' **נישמענה מן הדא** שלמדנו במשנה לעיל שמי שישב בדרך ועמד והרי הוא סמוך לעיר, **לא יכנס להיות כאנשי העיר**, כיון שהוא קנה שביתה במקומו **דברי רבי מאיר, רבי יודה אומר יכנס להיות כאנשי העיר**, כיון ששביתתו היתה בטעות (והוא יכול לחזור ולברור לו תחום אחר - לאחר כניסת השבת). וא"כ גם לענייננו זה מחלוקת ר"מ ור' יהודה. שואלת הגמ' **א"ר בון** איך יתכן לומר שר' יהודה אומר שיכולים לחזור ולברור ד' אמות אחרים, והרי שנינו במשנה **מודה ר' יודה שאם בירר לו שאינו יכול לחזור בו**, מתרצת הגמ' שזה לא ק', כיון שלא על הדא אמרה

מסכת פרק ד [ה"ז - דף כט] עירובין קיז

שלשה - האמצעי מובלע בנתיים, הוא מותר עמה, והן מותרין עמו, ושנים החיצונים אסורין זה עם זה, א"ר שמעון למה הדבר דומה? לשלש חצירות פתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים, עירבו שתיהן עם האמצעית, היא מותרת עמהן והן מותרות עמה, ושתים החיצונות אסורות זו עם זו.

הלכה ז

מתני' מי שבא בדרך והיה ירא שמא תחשך, והיה מכיר אילן או גדר, ואמר שביתתי תחתיו, לא אמר כלום. שביתתי בעיקרו, מהלך ממקום רגליו

שלא להעביר חפצים מהימני לשמאלי, אבל משא"כ לענין החצרות שהם מרובים, יש חשש שמא יעבירו חפצים מהחצר הימנית לחצר השמאלית דרך החצר האמצעית.

(סוגיית הגמ' הכתובה כאן בדפוסים, נכתבה כאן בטעות, והעברנו אותה למקומה הראוי - בסוף ההלכה הבאה.)

הלכה ז

מתני' מי שבא בדרך והיה ירא שמא תחשך לפני שיגיע לביתו הנמצא במרחק של ד' אלפי אמה ממקומו, והיה מכיר (יודע שיש) אילן או גדר הנמצא במרחק של אלפיים אמה ממנו, ומדאילן לביתו יש ג"כ אלפיים אמה, ואמר שביתתי תחתיו תחת לענפי האילן (כדי שאני יוכל ללכת לביתי בשבת) לא אמר כלום, והוא לא יכול ללכת לביתו (הגם שהוא קנה שביתה תחת לאילן), כיון שהוא לא סיים את מקום שביתתו (וכן לענין הגדר הוא לא סיים היכן הוא קונה את שביתתו) האם זה בצד מזרח של האילן או של הגדר שזה פחות מאלפיים אמה לביתו, והוא יכול ללכת לביתו, או בצד מערב (שזה לכיוונו) ואז יש יותר מאלפיים אמה

שלשה, והאמצעי מובלע בנתיים שמקצת אמותיו היו מובלעים בד' אמותיו של הימני ומקצת אמותיו היו מובלעים בד' אמותיו של השמאלי, א"כ הוא מותר להשתמש עמה, שהרי הוא פונה לכאן ומשתמש עם הימני, ופונה לכאן ומשתמש עם השמאלי, והן מותרין עמו, אבל ושנים החיצונים אסורין זה עם זה, דהיינו שאסור להעביר חפץ מהימני לשמאלי דרך האמצעי. א"ר שמעון לחכמים והרי למה הדבר הזה דומה? לשלש חצירות שפתוחות זו לזו ופתוחות לרשות הרבים שעירבו שתיהן עם האמצעית אבל החיצוניות לא עירבו יחד זה עם זה (דהיינו ששתי החיצונות נתנו את עירובם באמצעית, אלא שהם הניחו את עירבם בשתי בתיים), שאני סובר שהיא (החצר האמצעית) מותרת עמהן והן מותרות עמה, אבל ושתים החיצונות אסורות זו עם זו, ואתם נחלקתם עלי ואמרתם שכולם אסורים זה עם זה, כיון שאתם חוששים שמא יעבירו חפצים מהחצר הימנית לחצר השמאלית דרך החצר האמצעית, וא"כ מדוע כאן אתם מתירים? וחכמים סוברים שיש הבדל, שהיות וכאן הם רק שלשה הם יָהָרוּ

מסכת פרק ד [ה"ז - דף כט] עירובין

ועד עיקרו אלפיים אמה, מעיקרו ועד ביתו אלפיים אמה, נמצא מהלך משחשיכה ארבעת אלפים אמה. אם אינו מכיר, או אינו בקי בהלכה, ואמר שביתתי במקומי - זכה לו מקומו, אלפיים אמה לכל רוח, עגולות דברי רבי חנניה בן אנטיגנס, וחכ"א מרובעות - כטבלה מרובעת, כדי שיהא נשָׁפֵר את הזוויות.

גמ' והיה מכיר אילן וכו': תני, היה אחד מכיר ואחד שאינו מכיר, זה שהוא מכיר מהלך עם זה שאינו מכיר, וזה שאינו מכיר מהלך עם זה שהוא מכיר. **עגולות:** אף על גב דרבי חנניה בן אנטיגנס פליג על רבנן באמות, מודה הוא הכא בעיבורי עיירות.

רוח העולם, **כדי שיהא נשָׁפֵר את הזוויות** - שהוא ירויח את האלכסון, שאם הוא הולך לאלכסונו של העולם, כגון שהוא הולך לקרן צפונית מערבית, יש לו אלפיים ושמונה מאות אמה, כיון שהאלכסון גדול מהצלע בשתי חומשים.

גמ' והיה מכיר אילן וכו': תני, שאם שנים הלכו בדרך והיה אחד מכיר את האילן או גדר ואחד שאינו מכיר, א"כ זה שהוא מכיר מהלך עם זה שאינו מכיר, והמכיר קונה שביתה בשביל שניהם תחת האילן, וזה בתנאי שאתו אחד שאינו מכיר מהלך מתכוין לקנות שביתה יחד עם זה שהוא מכיר, וכיון שהוא סומך דעתו על המכיר, לכך גם אותו אחד שאינו מכיר קונה את שביתתו תחת האילן.

עגולות: אומרת הגמ' שאף על גב דרבי חנניה בן אנטיגנס פליג על רבנן באמות ואומר שנותנים לו אלפיים אמות עגולות, אבל מודה הוא ר' חנניה בן אנטיגנס הכא כן (הסוגיא היא העתק מלקמן פרק ה') **בעיבורי עיירות**, שמודדים את עיבור העיר בצורה מרובעת, כדי שיהא נשכר את הזוויות.

לביתו, לכך הוא יכול ללכת רק ממקומו לאילן, ולביתו הוא לא יכול ללכת היות ואולי הוא קנה את שביתתו רחוק מבייתו. אבל אם הוא אמר **שביתתי בעיקרו** צמוד לגזע האילן, שמשם לביתו זה פחות מאלפיים אמה, א"כ הוא מהלך ממקום רגליו ועד עיקרו אלפיים אמה, ומעיקרו ועד ביתו אלפיים אמה, נמצא מהלך משחשיכה ארבעת אלפים אמה (ומדובר שהוא יכול לרוץ ולהגיע לאילן או לגדר לפני כניסת השבת, לכך הקילו לו חכמים שהוא יכול לקנות את שביתתו שם, והוא יכול ללכת בנחת, הגם שהוא לא יגיע למקום קניית שביתתו לפני השבת). ואם אינו מכיר אילן או גדר, או שאינו בקי בהלכה שיכולים לקנות שביתה במקום המרוחק ממנו, ואמר שביתתי במקומי - זכה לו מקומו, ונותנים לו אלפיים אמה לכל רוח, ואומרת המשנה שנותנים לו אלפיים אמות עגולות דהיינו אלפיים אמה לכל הכיוונים דברי רבי חנניה בן אנטיגנס, וחכ"א שמודדים לו אלפיים אמה מרובעות - כטבלה מרובעת המונחת לכיוונו של

הלכה ה

מתני' זהו שאמרו העני מערב ברגליו, ר' מאיר אומר אין לנו אלא עני, ר' יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר, שלא אמרו מערבין בפת - אלא להקל על העשיר, שלא יצא ויערב ברגליו.

גמ' ר' מאיר אומר אין לנו אלא עני וכו': ר' מאיר סבר עיקר עירוב בכבר, ולמה אמרו ברגליו, להקל על העני שאין לו ככר. ור' יודא אמר עיקר עירוב ברגליו, ולמה אמרו בכבר, להקל על העשיר שלא יצא ברגליו. אף על גב דר' יודה אמר עיקר עירוב ברגליו, ובלבד שלא ישב לו בתוך ביתו ויאמר תקנה לי שביתה במקום פלוני, אלא יצא לו חוץ לתחום ויאמר - תקנה לי שביתה במקום הזה, וממתין שם עד שחשיכה, וחוזר ובא לעירו. ותני כן מעשה במשפחת בית ממה, ומשפחת בית

הלכה ה

מתני' זהו שאמרו שהעני מערב ברגליו, ולכך המהלך בדרך - שבדרך כלל אין לו פת לערב בו, יכול לומר שביתתי במקומי. ר' מאיר אומר אין לנו אלא עני, אבל היושב בביתו - שבדרך כלל יש לו פת להניח לעירובי תחומין, לא יכול להלך לסוף התחום כדי לערב ברגליו, ור' יהודה אומר אחד עני ואחד עשיר מערבים ברגליהם, שלא אמרו מערבין בפת - אלא להקל על העשיר, שלא יצא ויערב ברגליו, אלא הוא יכול לשלוח שליח שיניח פת לעירוב תחומין בשבילו.

גמ' ר' מאיר אומר אין לנו אלא עני וכו': מבארת הגמ' את המחלוקת; שר' מאיר סבר שעיקר עירוב הוא בכבר, שכיון שהוא מניח ככר בסוף התחום, זה מוכיח שהוא רוצה לשבות שם (משא"כ כשהוא מהלך ברגליו לסוף התחום זה לא מוכיח שזה

כדי לקנות שביתה), ולמה אמרו שיכולים לערב ברגליו, זה רק כדי להקל על העני שאין לו ככר, ור' יודא אמר שעיקר עירוב זה ברגליו, שהרי הוא שובת שם בכניסת השבת, ולמה אמרו שיכולים לערב בכבר, כדי להקל על העשיר שלא יצא ברגליו, אלא הוא יכול לשלוח שליח שיניח פת לעירוב תחומין בשבילו. ואף על גב דר' יודה אמר שעיקר עירוב זה ברגליו, אבל ובלבד שלא ישב לו בתוך ביתו ויאמר תקנה לי שביתה במקום פלוני (הגם שהתירו למהלך בדרך לומר שביתתי תחת לאילן), אלא יצא לו חוץ לתחום ויאמר - תקנה לי שביתה במקום הזה, וממתין שם עד שחשיכה - וחוזר ובא לעירו. ותני כן וכן שנינו בברייתא שגם עשיר יכול לערב ברגליו, ושהוא צריך לצאת חוץ לעיר כדי לקנות את השביתה, מעשה במשפחת בית ממה, ומשפחת בית

מסכת פרק ד [ה"ט - דף ל] עירובין

גוריון - מרומה, שהיו מחלקין גרוגרות לעניים בשני בצורת, והיו עניי שיחין יוצאין ומערבין ברגליהן - וממתינים שם עד שתחשך, ולמחר היו נכנסין ואוכלין שם וחוזרין, וכל מה שהן עושין, על פי חכמים היו עושין.

הלכה ט

מתני' מי שיצא לילך לעיר שמערבין בה - והחזירו חבירו, הוא מותר לילך, וכל בני העיר אסורין דברי רבי יהודה, רבי מאיר אומר כל שהוא יכול לערב ולא עירב, הרי זה חמר גמל.

גמ' מי שיצא לילך וכו': פתר לה תרין פתרין; אמר אנא מערב עליך ועל בני קרתך, ועירב על בני קרתיה ולא עירב עליו, הוא אסור לילך באותה הרוח,

(כהלכה ז'), אבל וכל בני העיר אסורין לילך לעיר הסמוכה, כיון שלא הניחו להם את העירוב תחומין דברי רבי יהודה, ורבי מאיר אומר כל שהוא יכול לערב ולא עירב, הרי זה חמר גמל - דהיינו דרך המוליך את החמור ללכת אחריו, והמוליך את הגמל ללכת לפניו; ואם אחד מוליך גם חמור וגם גמל, הוא צריך להתבונן לפניו ולאחוריו, וכן כאן אסור לו לזוז ממקומו, כיון שהוא עקר את דעתו מהעיר, ועירובו לא קנה לו - שהרי הוא לא הגיע לסוף התחום.

גמ' מי שיצא לילך וכו': אומרת הגמ' פתר לה תרין פתרין אפשר להסביר את המשנה בשני אופנים; אופן אחד, שהחבר אמר לשליח אנא מערב עליך ועל בני קרתך ועל בני עירך, ועירב רק על בני קרתיה בני העיר ולא עירב עליו על השליח, ולכך הוא השליח אסור לילך באותה הרוח שעירבו (ד' אלפי אמה), כיון שלא עירבו עליו (והגם שהוא היה יכול לקנות שביתה ע"י שהחזיק בדרך, אבל היות והוא רצה לקנות את השביתה ע"י הככר, לכך לא

גוריון - מרומה שם מקום, שהיו מחלקין בשבת גרוגרות לעניים בשני בצורת, והיו עניי כפר שיחין שהיתה סמוכה לרומה ד' אלפי אמה, יוצאין ומערבין ברגליהן - וממתינים שם עד שתחשך, ולמחר היו נכנסין לרומה ואוכלין שם גרוגרות וחוזרין, וכל מה שהן עניי כפר שיחין היו עושין, על פי חכמים היו עושין, וא"כ מוכח מכאן שחכמים התירו ליושב בביתו שהוא כעשיר - לערב ברגליו, ובתנאי שיצא לסוף התחום.

הלכה ט

מתני' מי שיצא מעירו ביום שישי לילך לערב עירובי תחומין בשבילו ובשביל בני עירו, כדי שיוכלו בשבת ללכת לעיר שמערבין בה - שיכולים ללכת לשם ע"י עירוב, והחזירו חבירו לפני שהגיע לסוף התחום, ואמר לו שאני יניח בשבילך את העירוב תחומין, ולבסוף חבירו לא הניח את העירוב תחומין, הוא מותר לילך לעיר הסמוכה, כיון שהוא החזיק בדרך לכך הרי הוא כעני שקונה שביתה גם בריחוק מקום

מסכת פרק ד [ה"י - דף ל] עירובין קכא

ומותר בשאר כל הרוחות שבעירו, והן מותרין באותה הרוח, ואסורין בשאר כל הרוחות שבעירן. פתר לה פתר חורן, אמר לו אנא מערב עליך ועל בני קרתך, ולא עירב לא עליו ולא על בני קרתיה, הוא מותר לילך באותה הרוח - שכבר קנו לו רגליו מאתמול, והן אסורין לילך באותה הרוח, ומותרין בשאר כל הרוחות שבעירן.

הלכה י

מתני' מי שיצא חוץ לתחום אפילו אמה אחת - לא יכנס, ר' אליעזר אומר שנים יכנס, שלש לא יכנס. מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת לא יכנס, ר' שמעון אומר אפי' חמש עשרה אמה יכנס, שאין המְשֻׁחָזֵת ממצין את המידות מפני הטועים.

הלכה י

מתני' מי שיצא במזיד חוץ לתחום אפילו אמה אחת - לא יכנס לעיר, אלא ישאר בד' אמותיו. ר' אליעזר אומר שאם הוא יצא שנים שתי אמות - יכנס, כיון שר"א הולך לשיטתו (בהלכה ד') "שהוא באמצען" דהיינו שיש לו ב' אמות לכיוון העיר, וכיון שהתחומין (הב' אמות ותחום העיר) דבוקים ונושקים זה לזה - לכך חוזר לו התחום שהיה לו בכניסת השבת, ויכנס לעיר, אבל אם הוא יצא שלש אמות - לא יכנס. וכן מי שהחשיך חוץ לתחום אפילו אמה אחת - לא יכנס לעיר, אלא יש לו רק אלפיים אמה ממקומו, ור' שמעון אומר שאפי' אם הוא החשיך חמש עשרה אמה חוץ לתחום יכנס, כיון שאין המְשֻׁחָזֵת מסמני התחום ממצין את המידות מסמנים את סימון סוף התחום - בדיוק במקום התחום, אלא מציבים את סימון סוף התחום - ט"ו אמה לפני סוף התחום, מפני האנשים הטועים שלא שמיעם לב לסימון עד

נקנה לו התחום ע"י רגליו), ומותר ללכת (אלפיים אמה) בשאר כל הרוחות שבעירו, שהרי שביתתו היתה בעיר, והן ובני העיר מותרין ללכת באותה הרוח שעירבו - ד' אלפי אמה, כיון שעירבו עליהם, ואסורין ללכת (בכלל) בשאר כל הרוחות שבעירן. ואומרת הגמ' פתר לה פתר חורן ואפשר להסביר את המשנה באופן אחר, שהחבר אמר לו לשליח אנא מערב עליך ועל בני קרתך ועל בני העיר, ולבסוף החבר לא עירב לא עליו ולא על בני קרתיה ולא על בני העיר, ולכך הוא השליח מותר לילך באותה הרוח שעירבו - ד' אלפי אמה, כיון שכבר קנו לו רגליו מאתמול שהרי הוא התחיל ללכת חוץ לעיר והרי הוא כעני, והן אסורין לילך (ד' אלפי אמה) באותה הרוח שרצו לערב, כיון שלא עירבו עליהם, ומותרין ללכת בשאר כל הרוחות שבעירן, ור"מ סובר שכיון שהשליח עקר דעתו מהעיר, ועירובו לא קנה לו שהרי הוא לא הגיע לסוף התחום, לכך אסור לו לזוז ממקומו.

גמ' ר"א אומר שנים יכנס וכו': ר' אחא בשם ר' חנינא, ורב חסדיי תריהון אמרין, לא מר אלא שנים, הא שנים וכל שהוא לא יכנס, דהוא דרבי לעזר - דרבי לעזר אמר שנים יכנס, אמר לו רבי יוסה, אמרין דבתרה - שלש לא יכנס, הא שלש פחות כל שהוא יכנס. הוון בעיי מימר מה דמר רבי לעזר ביוצא, הא במחשיך לא, אשכח תני היא אדא היא אדא.

רבי שמעון אומר וכו': הוון בעיי מימר מה דמר רבי שמעון במחשיך, הא ביוצא לא, אשכח תני היא אדא היא אדא.

הדרן עלך פרק מי שהוציאוהו

שבת, לכך הוא יכול לחזור לתחום שהיה לו, אבל **הא במחשיך** בשתי אמות חוץ לתחום, בזה ר"א לא אמר שיכנס, כיון שהוא לא היה בתחום העיר בכניסת השבת, ולכך לא שייך לומר בזה הבלעת תחומין (כיון שהעיר לא תחומו), אבל **אשכח תני** נמצאה ברייתא האומרת **שהיא אדא היא אדא** שזה אותו דבר, וגם המחשיך בשתי אמות חוץ לתחום - יכנס, כיון שהוא מעונין לקנות שביתה בעיר, א"כ נקנה לו התחום.

רבי שמעון אומר וכו': אומרת הגמ' הוון בעיי מימר רצו בני הישיבה לומר מה דאמר **רבי שמעון** שאם הוא נמצא ט"ו אמה חוץ לתחום שיכנס, זה דוקא **במחשיך** כיון שהוא לא חטא במה שהוא נמצא שם, אבל **הא ביוצא** שהוא חטא במה שיצא, בזה ר"ש לא אמר שיכנס (כיון שקונסים אותו על שיצא חוץ לסימון המודיע על סוף התחום), אבל **אשכח תני** נמצאה ברייתא האומרת **שהיא אדא היא אדא** שזה אותו דבר, וגם אם הוא עבר בשבת את סימון התחום - ט"ו אמה יכנס, כיון שלמעשה הוא עדיין נמצא בתוך התחום. **הדרן עלך בלי נדר פרק מי שהוציאוהו**

שעוברים את הסימון, לכך הם מציבים את הסימון ט"ו אמה לפני סוף התחום, ע"מ שהם יוכלו לחזור לעיר, ולכך גם אותו אחד שהחשיך ט"ו אמה לפני הסימון, הוא יכול להיכנס לעיר, כיון שבעצם הוא החשיך תוך התחום.

גמ' ר"א אומר שנים יכנס וכו': ר' אחא בשם ר' חנינא, ורב חסדיי תריהון שניהם (ר' חנינא ור' חסדיי) אמרין, **שלא** אמר ר"א **אלא "שנים יכנס"** אבל **הא שנים וכל שהוא לא יכנס**, דהוא שכך מדויק דברי **רבי לעזר**, דרבי לעזר אמר **שנים יכנס**, וא"כ משמע שאם הוא יצא שתי אמות ועוד משהו שאסור לו להיכנס, אמר לו **רבי יוסה**, אמרין דבתרה תמשיך את המשך המשנה ששנינו **"שלש לא יכנס"** א"כ משמע **הא אם הוא יצא שלש אמות פחות כל שהוא שיכנס**, וא"כ לא יכולים לדייק מהמשנה לא לכאן ולא לכאן.

הוון בעיי מימר רצו בני הישיבה לומר מה דאמר **רבי לעזר** שאם הוא יצא שתי אמות חוץ לתחום - שיכנס, זה דוקא **ביוצא** מהעיר, שכיון שהוא היה כבר בתוך התחום בערב

פרק ה

הלכה א

מתני' כיצד מעברין את הערים? בית נכנס בית יוצא, פגום נכנס פגום יוצא, היו שם גידודיות גבוהין עשרה טפחים, וכן גשרים ונפשות שיש בהן בית דירה, מוציאין את המדה כנגדה, ועושין אותה כטבלה מרובעת - כדי שיהא נשָׁפֵר את הזויות.

גמ' כיצד מעברין את הערים וכו': רב אמר מאברין, ושמואל אמר מעברין. מאן דאמר מאברין - מוסיפין לה אבר, מאן דאמר מעברין - כאשה עוברה. **תמן** תנינן אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו; רב אמר יאותו, ושמואל אמר

צפוגית מערבית, יש לו אלפיים ושמונה מאות אמה, כיון שהאלכסון גדול מהצלע בשתי חומשים (וכל זה נלמד ממה שכתוב בערי הלויים ומדתם מחוץ לעיר את 'פאת' קדמה וגו', ומכאן שמיישרים ומרבעים את העיר). **גמ'** כיצד מעברין את הערים וכו': רב אמר שהגירסה במשנה היא מאברין באל"ף, ושמואל אמר מעברין בעי"ן, מבארת הגמ' מאן דאמר מאברין באל"ף, זה מלשון שמוסיפין לה לעיר אבר, ומאן דאמר מעברין בעי"ן, זה מלשון של כאשה עוברה.

ומכיון שהבאנו מחלוקת בין רב לשמואל בגירסת המשנה, לכך הגמ' מביאה עוד כמה מחלוקות כעין זה:

תמן במסכת ברכות תנינן, אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו, רב אמר שהגירסה היא יאותו באל"ף, ושמואל אמר

מתני' כיצד מעברין את הערים מוסיפים על העיר כדי לישר אותה, ולמדוד משם והלאה את האלפיים אמה? אם בית נכנס לכיוון העיר (שאינה מוקפת חומה) ובית יוצא, או (בעיר מוקפת חומה, שהחומה לא נגמרת ישר) פגום מגדל שמירה נכנס ופגום יוצא, או אם היו שם סמוך לעיר גידודיות חורבות בתים שהם גבוהין עשרה טפחים ומתגוררים בהם, וכן אם היה סמוך לעיר גשרים או נפשות קברים שיש בהן בית דירה לשומר הגשר או הקבר, א"כ מוציאין את המדה של העיר כנגדה, ומשם מודדים את האלפיים אמה. ובעוד דבר מקילים, שעושין אותה את תחומי העיר כטבלה מרובעת המונחת לכיוונו של רוח העולם, כדי שיהא נשָׁפֵר את הזויות - שהוא ירויח את האלכסון, שאם הוא הולך לאלכסונו של העולם, כגון שהוא הולך לקרן

מסכת פרק ה [ה"א - דף לא] עירובין

יעותו. מאן דמר יאותו [בראשית לד] אף בַּזֹּאת נֹאוֹת לָכֶם, מאן דאמר יעותו [ישעיה נ] לְדַעַת לָעוֹת אֶת יַעֲקֹב דָּבָר. תמן תנינן לפני אידיהן של גוים; רב אמר עידיהן, ושמואל אמר אידיהן. מאן דאמר אידיהן [דברים לב] פִּי קָרוֹב יוֹם אֵידֶם, ומאן דאמר עידיהן [ישעיה מד] וְעֵדֵיהֶם הָמָּה בֹל יִרְאוּ וּבֹל יִדְעוּ לְמַעַן יִבְשׁוּ. מה מקיים שמואל טעמא דרב וְעֵדֵיהֶם הָמָּה? שהן עתידין לבייש את עובדיהן ליום הדין.

ר' יוחנן בשם רבי הושעיה מוסיפין לה אבר, תלה עיניו ואיסתכל ביה, א"ל למה אתה מסתכל בי, צריך לך - צחק לך, לא צריך לך - הפלוג עליך. תלת עשר שנין עבד עליל קומי רביה - דלא צריך. רבי שמואל בשם רבי זעירא אילולא דיין

הפסוק שרב הביא? מתרצת הגמ' ששמואל יסביר ש'עדיהן' אינו שם ע"ז, אלא כוונת הפסוק לומר וְעֵדֵיהֶם הָמָּה, שהן הע"ז עתידין לבייש את עובדיהן ליום הדין, ע"ז שהם יבוא להעיד על הגויים שעבדו ע"ז. ר' יוחנן בשם רבי הושעיה אמר שגירסת המשנה היא באל"ף, וכוונת המשנה שמוסיפין לה אבר, וכשר' הושעיה אמר את זה, ר' יוחנן תלה עיניו הגביה את עיניו ואיסתכל ביה בר' הושעיה בלשון של תמיה, א"ל ר' הושעיה למה אתה מסתכל בי בלשון של תמיה? אם אתה צריך אותי שאהיה לך לרב, א"כ צחק לך תשמח בי, ואם אתה לא צריך אותי שאהיה לך לרב, א"כ הפלוג עליך תלך ללמוד מרב אחר. ואומרת הגמ' שתלת עשר שנין שלש עשרה שנים עבד עליל קומי רביה - ר' יוחנן היה נכנס לפני רבו - ר' הושעיה כדי לכבדו, הגם דר' יוחנן לא היה צריך ללמוד מר' הושעיה כלום. רבי שמואל בשם רבי זעירא אמר על המעשה הזה, שגם אילולא זה שר' יוחנן לא למד מר' הושעיה, אבל דיין

יעותו בעי"ן, מבארת הגמ' שמאן דאמר יאותו באל"ף זה מלשון הנאה (שלא מברכים על הנר, אלא עד שיהנו מאורו), וזה מלשון הפסוק אף בַּזֹּאת (ע"י ברית המילה שתעשו) נֹאוֹת לָכֶם תוכלו ליהנות מאיתנו, ומאן דאמר יעותו בעי"ן זה מלשון זמן, דהיינו שלא מברכים על הנר, אלא עד הזמן שיראו את אור הנר, וזה מלשון שכתוב בפסוק שהקב"ה נתן לישעיהו הנביא לשון לימודים, לְדַעַת לָעוֹת אֶת יַעֲקֹב דָּבָר, ללמד את הצמאים לְדָבָר ה', בזמן הראוי להם. תמן במסכת ע"ז תנינן, לפני אידיהן של גוים, רב אמר שהגירסה היא עידיהן בעי"ן, ושמואל אמר אידיהן באל"ף, מאן דאמר אידיהן באל"ף זה מלשון הפסוק פִּי קָרוֹב יוֹם אֵידֶם יום שְׂבָרָם של הע"ז, וכמו שמוכח מתחילת הפסוק 'לַעַת תָּמוּט רַגְלָם', ומאן דאמר עידיהן בעי"ן זה מלשון הפסוק יִצְרִי פֶסֶל בָּלֶם תְּהוּ וְחַמּוּדֵיהֶם בֹל יוֹעִילוּ וְעֵדֵיהֶם הָמָּה היינו הע"ז, שהם בֹל יִרְאוּ וּבֹל יִדְעוּ לְמַעַן יִבְשׁוּ. שואלת הגמ' מה מקיים שמואל טעמא דרב איך שמואל יסביר את

מסכת פרק ה [ה"א - דף לא] עירובין קכה

אלא שהיה מקבל פני רבו, שכל המקביל פני רבו כאילו מקבל פני שכינה. ר' ברכיה ר' ירמיה בשם רבי חייה בר בא כתיב [שמות לג] וּמִשָּׁה יָקַח אֶת הָאֹהֶל, כמה הוה רחיק? רבי יצחק אמר מיל. וְהָיָה כָּל מִבְקֵשׁ מִשָּׁה אֵין כְּתִיב כֹּאן, אלא וְהָיָה כָּל מִבְקֵשׁ ה', מִיפֵּן שְׁכַל הַמִּקְבֵּל פְּנֵי רִבּוֹ כְּאִילוֹ מִקְבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה. רבי חלבו ר' חונה בשם רב כתיב [מלכים א יז] וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵיוּ הַתְּשֻׁבִי וְגו' והלא אליהו טירונין לנביאים היה, אלא מלמד שכל עמידות שעמד לפני אחיה השילוני רבו - כילו עמד לפני השכינה. ר' חלבו בשם אילין רבית שילה אפילו אליהו מבקש מים לפניו, היה אלישע נותן על ידיו, מה טעמא [מלכים ב ג] פֶּה אֱלִישֶׁע בֶּן שָׁפְטָן, אשר למד תורה אין כתיב כאן, אלא אֲשֶׁר יִצַּק מִים עַל יְדֵי אֱלֹהֵיוּ. כתיב [שמואל א ג] וְהִנֵּעַר שְׁמוּאֵל מִשְׁרַת אֶת ה' לְפָנָי עָלִי, והלא לא משרת אלא לפני עלי? אלא מלמד שכל שירות ששרת לפני עלי רבו, כילו שֶׁרַת לפני שכינה. תני רבי ישמעאל [שמות יח]

אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לְפָנָיו וְגו' והלא אליהו טירונין (טירון - לא מורגל עדיין בנביאות) לנביאים היה, שהרי לא מצינו עדיין שאליהו התנבא, וא"כ איך כתוב כאן 'אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לְפָנָיו' אלא מלמד שכל עמידות שעמד לפני אחיה השילוני רבו ללמוד תורה, כאילו עמד לפני השכינה, ולכך טוב מה שכתוב "אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לְפָנָיו". ואמר ר' חלבו בשם אילין רבית שילה - בשם חכמי ישיבת ר' שילה, שאפילו אליהו מבקש מים לפניו, היה אלישע נותן על ידיו, מה טעמא ומדיכן יודעים את זה? שהרי כתוב פֶּה אֱלִישֶׁע בֶּן שָׁפְטָן והרי - אשר למד תורה אין כתיב כאן, אלא כתוב - אֲשֶׁר יִצַּק מִים עַל יְדֵי אֱלֹהֵיוּ, ומכאן שהתלמיד צריך לשמש את רבו. ואומרת הגמ' הרי כתיב וְהִנֵּעַר שְׁמוּאֵל מִשְׁרַת אֶת ה' לְפָנָי עָלִי, ולכא' הפסוק ק', שהרי הלא שמואל לא היה משרת אלא לפני עלי? אלא מלמד שכל שירות ששרת לפני עלי רבו, כאילו שֶׁרַת לפני שכינה. תני רבי ישמעאל כתוב בפסוק

אלא במה שהיה ר' יוחנן מקבל את פני רבו, שכל המקביל פני רבו כאילו מקבל פני שכינה. ר' ברכיה בשם ר' ירמיה בשם רבי חייה בר בא אומר על מעלת הקבלת פני רבו, שכתוב וּמִשָּׁה יָקַח אֶת הָאֹהֶל - וְהָיָה כָּל מִבְקֵשׁ ה', יִצָּא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד, דהיינו שהמבקש את ה', יוצא להקביל את פני משה רבינו, ומכאן שכל המקביל את פני רבו כאילו מקבל את פני השכינה. ומבאר הגמ' כמה משה רבינו הוה רחיק מהמחנה, רבי יצחק אמר מיל, שהרי כאן כתוב 'הִרְחַק' מן הַמַּחֲנֶה, ובספר יהושע כתיב, אֶךְ 'רְחוֹק' יִהְיֶה בִּינֵיכֶם וּבִינָיו כְּאַלְפִים אַמָּה בְּמִדָּה, וא"כ כמו ששם 'רְחוֹק' היינו מיל (אלפיים אמה זה מיל), כך גם שכתוב כאן 'הִרְחַק' היינו מיל. והרי וְהָיָה כָּל מִבְקֵשׁ מִשָּׁה אֵין כְּתִיב כֹּאן, אלא וְהָיָה כָּל מִבְקֵשׁ ה' יִצָּא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד, ומיפֵּאן שְׁכַל הַמִּקְבֵּל פְּנֵי רִבּוֹ כְּאִילוֹ מִקְבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה. וכן רבי חלבו בשם ר' חונה בשם רב אמר, שהרי כתיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵיוּ הַתְּשֻׁבִי אֶל אֲחָב כִּי ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל

מסכת פרק ה [ה"א - דף לא] עירובין

וַיָּבֹא אֶהָרֶן וְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חֹתָן מִשֶּׁה לִּפְנֵי הָאֱלֹהִים, וְכִי לִפְנֵי הָאֱלֹהִים אָכְלוּ? אֵלֹא מִיֵּכֶן שֶׁהַמִּקְבֵּל פָּנֵי חֲבִירוֹ כִּילּוּ מִקְבֵּל פָּנֵי שְׂכִינָה.

ר' יעקב בר אחא רבי יסא בשם רבי יוחנן מאיכּן מעברין - כנגד השקוף עד אלפין אמה, אמר רבי יוסה לרבי יעקב בר אחא לא מסתברא אלא כנגד הפגום, אבל מכנגד העיר אפילו כמה, א"ל אופּ אנא סבר כן, א"ל ומה חמית מימר פגום, או נאמר ההן נו פגום.

אמר רב נחמן עד ראשה דמדינתא, מילתיה דרבי שמעון אמר כן, דמר רבי שמעון

מאלפיים אמה, אלא רק אם השקוף הזה הוא כנגד הפגום כנגד בתים היוצאים מהעיר, אבל אם השקוף הזה נמצא מכנגד העיר עצמה, כגון שהעיר עשויה כהאות רי"ש, כאן ימדדו גם לשקוף (וירבעו את העיר) אפילו אם זה ארוך כמה – הרבה (אפי' אם רגל הרי"ש יוצאת הרבה מראש הרי"ש), א"ל ר' יעקב בר אחא לר' יסא אופּ אנא סבר כן גם אני חושב כך (שבעיקר העיר מרבעים גם יותר מאלפיים אמה), חזר ר' יסא וא"ל לר' אחא בר יעקב ומה חמית מימר שלפגום יש דין אחר מעיקר העיר, או נאמר ההן נו (זו) שגם לעיקר העיר יש דין כפגום, וגם לעיקר העיר לא מודדים לשקוף, אלא רק עד לאלפיים אמה, כיון שאין לחלק בין עיקר העיר לפגום? אמר רב נחמן שמה ששינו שמעברים את העיר ע"י גשרים ונפשות שיש בהם בית דירה, לא תאמר שיכולים להוסיף לעיר רק גשר או קבר אחד, אלא יכולים להוסיף אפי' הרבה (אם כל אחד סמוך לחבירו בתוך שבעים אמה ושיריים), ואפי' עד ראשה דמדינתא עד סוף המדינה. ואמרת הגמ' שמילתיה – דברי רבי שמעון אמר כן כדברי ר' נחמן, דאמר רבי שמעון

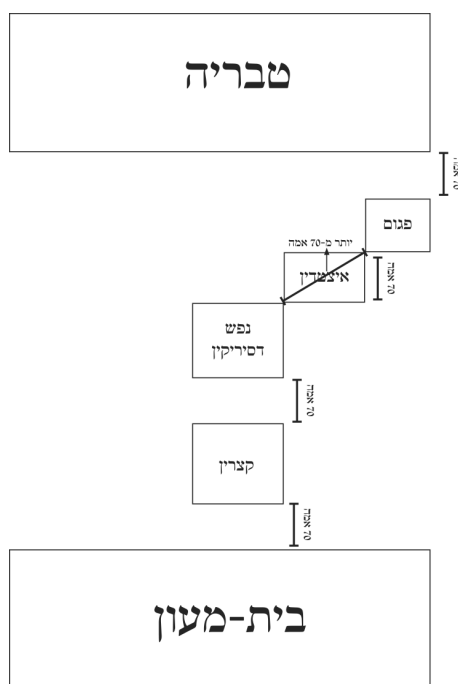
וַיָּבֹא אֶהָרֶן וְכָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֶאֱכֹל לֶחֶם עִם חֹתָן מִשֶּׁה לִּפְנֵי הָאֱלֹהִים, וְהָרִי הַפְּסוּק ק' וְכִי לִפְנֵי הָאֱלֹהִים אָכְלוּ? אֵלֹא מִיֵּכֶאן שֶׁהַמִּקְבֵּל פָּנֵי חֲבִירוֹ לַהֲכַנִּסּוֹ כְּאוֹרֵחַ, כְּאִילוּ מִקְבֵּל פָּנֵי שְׂכִינָה (גְּדוּלָּה הַכִּנְסָה אֹרְחִים כְּהַקְבֵּלָת פָּנֵי שְׂכִינָה).

ר' יעקב בר אחא בשם רבי יסא בשם רבי יוחנן אומר, מאיכּן מעברין מהיכן מודדים את האלפיים אמה חוץ לעיר? מכנגד השקוף דהיינו לא רק שמודדים אלפיים אמה מהבתים היוצאים מהעיר, אלא גם מהמקום השקוף שאין שם בתים, כיון שמרבעים את המקום ע"י שמותחים קו דמיוני מהבתים היוצאים מהעיר, כגון שיוצאים בתים במזרח העיר בצד צפון – מותחים קו דמיוני לכיון דרום, והוא יכול ללכת גם בצד דרום בחלק הפנוי מהבתים, מכנגד לבתים והלאה אלפיים אמה, אבל מודדים לשקוף רק עד אלפין אמה, ואם הבתים יוצאים מהעיר בצד אחד יותר מאלפיים אמה, לא מודדים בצד השני מהשקוף (מהמקום הפנוי) הנמצא כנגד סוף שורת הבתים, אלא מודדים אלפיים אמה מסוף שורת הבתים, אמר רבי יוסה לרבי יעקב בר אחא לא מסתברא שלא מודדים לשקוף אם הוא יותר

מסכת פרק ה [ה"א - דף לא] עירובין קכז

בן יוחי יכול אני לעשות שיהו מהלכין מצור לצידון, מטבריה לציפורין - על ידי מערות וע"י בורגנין. מהו ליתן פגום לפגום? מילתא דרבי שמעון בן לקיש אמרה כן - נותנין פגום לפגום, דמר רבי שמעון בן לקיש יכול אני לעשות שתהא בית מעון מתעברת עם טיבריא, ואת רואה את האיצטדין כילו היא מליאה בתים, והקצרין נתון בתוך שבעים ושיריים לאצטדין, ובית מעון נתון בתוך שבעים ושיריים לקצרים, ואין תמשח מן פיגמא, לית נפשה דסיריקין בתוך שבעים ושיריים,

(מערבית לקבר) היה מכבסה, ובית מעון היתה סמוכה למכבסה (מערבית למכבסה);

והרי אין תמשח מן פיגמא, לית נפשה דסיריקין הקבר של סיריקין לא נמצא בתוך שבעים ושיריים לפגום (כיון שהקבר נמצא באלכסון לפגום), ורק אין תימשך מן פחורתה - השקוף (נוטריקון פה חור - חלל בלי בתים), אז נפשה דסיריקין נמצא בתוך שבעים ושיריים, ומזה שר"ש בן לקיש אמר

בן יוחי יכול אני לעשות שיהו מהלכין מצור לצידון, וכן מטבריה לציפורין על ידי מערות וע"י בורגנין (סוכת שומרים) הנמצאים סמוכים זה לזה במרחק של שבעים אמה ושיריים. שואלת הגמ' מהו ליתן פגום לפגום האם פגום הנמצא תוך שבעים אמה ושיריים לשקוף, נמדד לעיר או לא? אומרת הגמ' שמילתא - מדברי רבי שמעון בן לקיש אמרה כן שנותנין פגום לשקוף הנמצא כנגד הפגום, דאמר רבי שמעון בן לקיש יכול אני לעשות שתהא בית מעון מתעברת עם טיבריא - שבית מעון תהיה חלק מטבריה, וימדדו לטבריה את התחום רק מבית מעון, וזה מכיון שאַת רואה את האיצטדין הנתון בין הפגום לקבר של סיריקין (האצטדין לא מוסיף על העיר, כיון שלא גרים בו), כאילו היא מליאה בתים, והקצרין מכבסה נתון בתוך שבעים ושיריים לאצטדין, ובית מעון נתון בתוך שבעים ושיריים לקצרים, דהיינו סמוך לטבריה בצד מערבית דרומית היה פגום (מגדל שמירה), ומכנגד לשקוף של הפגום (צפונית מערבית לפגום) היה את הקבר של סיריקין, וביניהם היה את האצטדין (אין באצטדין נפק"מ לדינא, אלא הגמ' כתבה את זה להמחשת המקום), וסמוך לקבר של סיריקין

מסכת פרק ה [ה"א - דף לא] עירובין

ואין תימשך מן פחורתה נפשה דסיריקין בתוך שבעים ושיריים. מהו ליתן עיבור לעיבור? מילתא דר"ש בן יוחי אמרה כן נותנין עיבור לעיבור, דמר ר' שמעון בן יוחי יכול אני לעשות שיהו מהלכין מצור לצידון, מטיבריה לציפורין, על ידי מערות ועל ידי בורגנין, כאן להילוך וכאן לעיבור. רבי אחא אמר איתפלגון רבי חייה רובה ובר קפרא, חד אמר הדא דאת מר בעיר גדולה, אבל בעיר קטנה - לא תהא התוספת יתירה על העיקר, וחורנה אמר בין גדולה בין קטנה דיו אלפים. א"ר פנחס מעשה בתלמיד וותיק למד עיבורו בשלשה שנים ומחצה לפני רבו, ובא ועיבר את הגליל, ולא הספיק לעבר את הדרום - עד שנטרפה השעה.

ושיריים, אבל אולי לא נותנים עיבור לבית האחרון, אלא מודדים מהבית עצמו את האלפיים אמה. **רבי אחא אמר שאיתפלגון רבי חייה רובה (הגדול) ובר קפרא, חד אמר הדא דאת אמר שנותנים פגום לפגום – שמוסיפים על העיר ע"י גשרים ונפשות שיש בהם בית דירה אפי' הרבה (אם אחד לא רחוק מהשני שבעים אמה ושיריים).** זה דוקא **בעיר גדולה** שהיא יותר מאלפיים אמה, אבל **בעיר קטנה** שהיא פחותה מאלפיים אמה לא יכולים להוסיף על העיר כל כך הרבה, כיון שלא יתכן שתהא התוספת יתירה על העיקר, אבל וחורנה אמר שבין בעיר גדולה ובין בעיר קטנה אין מוסיפים על העיר יותר מאלפיים אמה, כיון שדיו מספיק שמוסיפים עד אלפים אמה. **א"ר פנחס מעשה בתלמיד וותיק חכם וחריף שלמד את הלכות עיבורו של העירות בשלשה שנים ומחצה לפני רבו, ובא ועיבר וסימן את גבול עיבור עירות הגליל, ולא הספיק לעבר את עירות הדרום – עד שנטרפה השעה,** ומכאן שהלכות עיבורי הערים הם הלכות חמורות, שצריך ללמוד אותם שלשה שנים וחצי, וכן מדידת הערים לוקחת הרבה

שיכולים ללכת מטבריה לבית מעון, ע"כ שנותנים פגום לשקוף הנמצא כנגד הפגום. שואלת הגמ' מהו ליתן עיבור לעיבור, דהיינו הרי מודדים את האלפיים אמה חוץ לעיר לאחר שנתנו לעיר את עיבורה, שזה שבעים אמה ושיריים, וא"כ השאלה היא האם נותנים את העיבור הזה גם לעיבור, שאם צירפו לעיר בית הסמוך לעיר במרחק של שבעים אמה ושיריים, האם נותנים שבעים אמה ושיריים גם לבית האחרון כמו שנותנים לעיר, ומשם ימדדו את האלפיים אמה, או לא? ואומרת הגמ' שמילתא – שדברי ר"ש בן יוחי אמרה כן שנותנין עיבור לעיבור, דאמר ר' שמעון בן יוחי יכול אני לעשות שיהו מהלכין מצור לצידון, וכן מטיבריה לציפורין, על ידי מערות ועל ידי בורגנין הנמצאים סמוכים זה לזה במרחק של שבעים אמה ושיריים, וא"כ לכאור' כמו שמצרפים את הבתים ע"י העיבור, כך גם נותנים לבית האחרון את עיבורו, וימדדו את האלפיים אמה מהעיבור והלאה, חזרת הגמ' ואומרת שאין הוכחה מדברי רשב"י, כיון שכאן להילוך וכאן לעיבור, ויתכן שמצרפים את הבתים זה לזה אם הם במרחק של עד שבעים אמה

מסכת פרק ה [ה"א - דף לב] עירובין קכט

רבי בא בא **רש** **יהודה** בשם **רב עיר** שהיא בנויה כמין קשת, אם יש בין זו לזו ארבעת אלפים חסר אחת, מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה, ארבעת אלפים - אין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה, אמר **רבי אחא** - סבר **רבי שמואל**, אין יתן סנדליו הכא - הוא אתי בדא ונסי לון, ואין יתן סנדליו הכא - הוא אתי בדא ונסי לון, מן כאן אתא בדא, ומן כאן אתא בדא, מרוח אחת אסור משתי רוחות מותר?!

רבי בא בשם **רב יהודה** היתה עיר אחת גדולה ויש בה חריץ, עמוק עשרה ואינו רחב ארבעה - את רואה אותו כילו מלא עפר וצרורות, ואם לאו רואה אותו כמפולש.

כאן כשהסנדלים נמצאים סמוך לראש הקשת הימנית הוא **אתא בדא** דרך ראש הקשת הימנית, ומן כאן וכשהסנדלים נמצאים סמוך לראש הקשת השמאלית, הוא **אתא בדא** דרך ראש הקשת השמאלית, וא"כ לא יתכן לומר שמרוח אחת אסור לו ללכת לקחת את סנדליו, ורק משתי רוחות מותר, דהיינו שהוא יצטרך לצאת מראש הקשת השני כדי לקחת את סנדליו, וכיון שבכל מקום שהוא הולך - הוא נמצא בתוך התחום, לכך (אומרים) הבלעת תחומין הוא יכול לצאת מראש הקשת הימני ולחצות את השטח הפנוי ולצאת מהעיר בצד השמאלי, וימדדו לו משם אלפיים אמה.

רבי בא בשם רב יהודה אומר (המימרא כאן מדברת לענין שיתופי מבואות) שאם היתה עיר אחת גדולה ויש בה חריץ שחוצה את העיר עמוק עשרה טפחים ואינו רחב ארבעה טפחים, את רואה אותו את החריץ כאילו הוא מלא עפר וצרורות, והחריץ לא מחלק את העיר, ויכולים לערב את כל העיר יחד, ואם לאו אלא רוחב החריץ יותר מד' טפחים, א"כ אתה רואה אותו את החריץ כמפולש והוא מחלק את העיר, וצריך לערב את העיר בשני עירובין שונים.

זמן, שהרי אותו תלמיד לא הספיק לסמן את עיבורי ערי הדרום.

רבי בא בשם רב יהודה בשם רב אומר, שעיר שהיא בנויה כמין קשת, אם יש בין זו לזו בין שתי ראשי הקשת ארבעת אלפים אמה חסר אמה אחת, א"כ הוא יכול לצאת מהצד הימני של העיר, ומהלך את כולה את שטח הפנוי, ויוצא מהצד השמאלי של העיר, וחוצה לה (והולך חוץ לעיר עוד) אלפים אמה, כיון שאנחנו רואים את השטח הפנוי כאילו הוא מלא בבתים, אבל אם יש בין שתי ראשי הקשת ארבעת אלפים אמה, אין לו ממקום עירובו - ממקום הילוכו, אלא אלפים אמה, ואם הוא רוצה ללכת לצד שמאל של העיר, הוא יצטרך לצאת מהצד השמאלי של העיר, אמר **רבי אחא**, סבר (הסביר) **רבי שמואל** את הטעם, שהרי אין אם הוא יתן ויניח את סנדליו הכא סמוך לראש הקשת השמאלית א"כ זה ודאי שהוא אתי בדא הוא יכול לבוא דרך ראש הקשת השמאלית ונסי לון ולקוח את סנדליו, ואין יתן סנדליו הכא, סמוך לראש הקשת הימני הוא אתי בדא הוא מגיע דרך ראש הקשת הימנית ונסי לון ולקוח את סנדליו, וא"כ מן

רבי בא אמי בר יחזקאל בשם רב עיר שהיא בנויה על שפת הנחל, אם יש בינה לנחל ארבעה טפחים, מורד מן החומה, שלשה מורד משפת הנחל החיצונה, ובלבד שלא יהא נחל יותר משבעים ושיריים. מה נן קיימין, אם במתלקטת עשרה טפחים מתוך שלש - מורד משפת הנחל החיצונה? אם מתוך ארבע מורד מן החומה? אלא פן אנן קיימין משלש ועד ארבע.

רב אמר עיר שהיא בנויה אוהלים, כל אחד ואחד מורד מאהללו. היו שם שלשה צריפין, ושלשה בורגנין, מורד מן החיצון. התיב אסי והכתיב [דברים כג] וְיָד תְּהִיָּה לָךְ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה, היאך היו נפנין לחוץ? רבי חייה בריה דרבי שיבתיי מקשי

אמות, א"כ מדוע הוא מורד מן החומה (כשחומת העיר רחוקה ד' טפחים) והרי נוח להשתמש בנחל, וא"כ הנחל צריך להיחשב כקרפף לעיר? אלא פן אנן קיימין אלא מדובר כאן, שגדות הנחל מגביהים י' טפחים, במשך משלש ועד ארבע אמות, וכיון שלא נוח להשתמש בנחל, אבל גם לא קשה יותר מדי להשתמש בנחל, לכך זה תלוי היכן נמצא חומת העיר.

רב אמר שיעיר שהיא בנויה אוהלים ארעיים, אין לה דין של עיר שמורדים מהבית האחרון, אלא כל אחד ואחד מורד מאהללו את האלפיים אמה, אבל אם היו שם שלשה צריפין או שלשה בורגנין (סוכות שומרים) קבועים, א"כ זה עושה את המקום למקום קבע, ומורד מן האוהל החיצון את האלפיים אמה. שואלת הגמ' התיב ר' אסי והכתיב לעניין דור המדבר (שהיו גרים באוהלים) וְיָד תְּהִיָּה לָךְ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְיִצְאָתָּ שָׁמָּה חוּץ, דהיינו שהיה אסור במדבר לצאת ליציאות אלא רק מחוץ למחנה, ולדברי רב היאך היו נפנין בשבת לחוץ למחנה, שהיה גדול יותר מאלפיים אמה (מחנה ישראל היה י"ב מיל)? וכן רבי חייה בריה דרבי שיבתיי מקשי,

רבי בא בשם ר' אמי בר יחזקאל בשם רב אומר, שיעיר שהיא בנויה על שפת הנחל ואדי (שבד"כ אין בו מים), אז אם יש בינה לנחל ארבעה טפחים שזה שיעור חשוב, א"כ הוא מורד את התחום מן החומה, ולא מצרפים את הנחל לעיר, כיון שקשה לרדת לנחל (אם יש בו מים, כיון שהוא משמש את בני העיר, א"כ הוא חלק מהעיר, וימדדו את תחום העיר רק לאחר שיתנו לעיר את הקרפף). ואם חומת העיר נמצאת תוך שלשה לנחל, שאין בין העיר לנחל שיעור חשוב, א"כ הוא מורד משפת הנחל החיצונה היותר רחוקה מהעיר, ובלבד שלא יהא ברוחב הנחל יותר משבעים אמה ושיריים, שזה שיעור הקרפף. שואלת הגמ' מה אנן קיימין איך מדובר כאן, אם במתלקטת (מגביה) עשרה טפחים מתוך שלש אמות, דהיינו שכשנמשך הקרקע ג' אמות, גדות הנחל מגביה י' טפחים, א"כ איך יתכן לומר שמורד משפת הנחל החיצונה (כשחומת העיר סמוכה לנחל). והרי קשה להשתמש בנחל, שהרי המדרון תלול מאוד, וא"כ הנחל לא יכול להיחשב להיות חלק מהעיר? ואם גדות הנחל מגביה י' טפחים מתוך ארבע

מסכת פרק ה [ה"א - דף לב] עירובין קלא

היאך היו יוצאין לבית מדרשו של משה? משה עשה להן שלשה צריפין, ושלשה בורגנין. אמר רבי יוסה מכיון שהיו חונין ונוסעין על פי הדיבור - כמי שהיו חונין לעולם. אמר רבי יוסי בר' בון מכיון שהבטיחן הקדוש ברוך הוא שהוא מכניסן לארץ - כמי שהוא לשעה, עליה אמר רבי אבין משה עשה להן שלשה צריפין, ושלשה בורגנין.

ועושין אותה כטבלה מרובעת: תני מרבעה ריבוע עולם - כדי שיהא מערבה למערבו של עולם, ודרומה לדרומו של עולם. אמר רבי יוסה אם אין יודע לכיין את הרוחות, צא ולמד מן התקופה - ממקום שהחמה זורחת באחד בתקופת תמוז עד מקום שהיא זורחת באחד בתקופת טבת, אלו פני מזרח, ממקום שהחמה שוקעת באחד בתקופת טבת עד מקום שהיא שוקעת באחד בתקופת תמוז, אלו פני המערב, והשאר צפון ודרום. הדיא הוא דכתיב [קחלת א] הולך אל דרום וסובב

העולם, כדי שיהא מערבה של העיר - מכוונת למערבו של עולם, ודרומה של העיר - מכוונת לדרומו של עולם. אמר רבי יוסה אם אין הוא יודע לכיין את הרוחות לכיוון רוחות העולם, א"כ צא ולמד מן התקופה היכן הם רוחות העולם, דהיינו שהוא יתבונן ממקום שהחמה זורחת באחד בתקופת תמוז, שאז השמש זורחת בקרן מזרחית צפונית, עד מקום שהיא זורחת באחד בתקופת טבת שאז השמש זורחת בקרן מזרחית דרומית, והקו שביניהם אלו פני מזרח, וכן שהוא יתבונן ממקום שהחמה שוקעת באחד בתקופת טבת שאז השמש שוקעת בקרן מערבית דרומית, עד מקום שהיא שוקעת באחד בתקופת תמוז שאז השמש שוקעת בקרן מערבית צפונית, והקו שביניהם אלו פני המערב, והשאר זה צפון ודרום של העולם, הדיא הוא דכתיב וזה מה שכתוב הולך אל דרום וסובב

היאך היו יוצאין בשבת לבית מדרשו של משה? מתרצת הגמ' שמשו רבינו עשה להן שלשה צריפין או שלשה בורגנין קבועים, כדי להכשיר את מחנה ישראל שיהיה כמקום קבע. עוד אומרת הגמ' אמר רבי יוסה, שמכיון שהיו חונין ונוסעין רק על פי הדיבור, ולא היה בדעתם לעקור מהמדבר, א"כ זה כמי שהיו חונין לעולם, שהרי היו חונים לתמיד, אלא שאח"כ הקב"ה אמר להם ללכת למסעם, אבל אמר רבי יוסי בר' בון שמכיון שהבטיחן הקדוש ברוך הוא שהוא מכניסן (את עם ישראל) לארץ ישראל, א"כ זה כמי שהוא חונים במדבר רק לשעה לזמן מועט, וחנייתם היתה באופן עראית, ולכך עליה אמר רבי אבין שמשו רבינו עשה להן שלשה צריפין או שלשה בורגנין קבועים, כדי להכשיר את מחנה ישראל שיהיה כמקום קבע.

ועושין אותה כטבלה מרובעת: תני, מרבעה את העיר ריבוע לכיוון רוחות

מסכת פרק ה [ה"א - דף לג] עירובין קלב

אֶל צָפוֹן, הוֹלֵךְ אֶל דְּרוֹם - בְּיוֹם, וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן - בַּלַּיְלָה, סוֹבֵב סָבִב הוֹלֵךְ הָרוּחַ וְעַל סְבִיבָתוֹ שָׁב הָרוּחַ, אֵלּוּ פְּנֵי הַמְּזוּרָה וְהַמְּעֵרָב.

ניחא בשילה ובבית העולמים, דמר ר' אחא בשם שמואל בר רב יצחק כמה יגעו נביאים הראשונים לעשות שער המזרחי שתהא החמה מצמצמת בו - באחד בתקופת טבת ובאחד בתקופת תמוז. שבעה שמות נקראו לו, שער סור, שער היסוד, שער החרסית, שער האיתון, שער התנוף, שער החדש, שער העליון. שער סור - ששם היו טמאים פורשין, הדא הוא דכתיב [איכה ד] סורו טמא קראו למו. שער היסוד - ששם היו מייסדין את ההלכה. שער חריסית - שהוא מכויין כנגד זריחת החמה, היך מה דאת אמר [איוב ט] האמר לחרס ולא יזרח. שער האיתון - שהוא משמש כניסה ויציאה. שער התווך - שהוא מיוסד בין שני שערים. שער החדש - ששם חידשו סופרים את ההלכה. שער העליון - שהוא למעלה מהחיל

מדוע השער הזה נקרא בשמות האלו? שער סור כיון שמשם היו טמאים פורשין (משער המזרח מתחיל העזרה), הדא הוא דכתיב וזה מלשון הפסוק 'סורו' טמא קראו למו. שער היסוד כיון ששם היו מייסדין את ההלכה, שהסנהדרין היו יושבים סמוך לשער המזרח. שער חריסית כיון שהוא מכויין כנגד זריחת החמה, והרי השמש נקראת 'חרס' היך מה דאת אמר כמו שכתוב האמר לחרס ולא יזרח (אם הקב"ה יאמר לשמש לא לזרוח, היא לא תזרח). שער האיתון כיון שהוא משמש כניסה ויציאה, וזה מלשון הפסוק "וְאַתָּה מְרַבֵּת קֹדֶשׁ". שער התווך כיון שהוא מיוסד בנוי בין שני שערים בין שער ההיכל לשער של הר הבית. שער החדש כיון ששם חידשו סופרים (חכמים) את ההלכה ואמרו שאסור לטבול יום להיכנס למחנה לזויה. שער העליון כיון שהוא למעלה יותר גבוה מהחיל

אֶל צָפוֹן דהיינו השמש הולך אל דרום - ביום, וסובב (מעל לרקיע) אל צפון - בלילה, סובב סביב הולך הרוח ועל סביבתיו שב הרוח, אלו פני המזרח והמערב, שפעמים מהלכתן ופעמים מסבבתן, בקיץ היא מהלכת גם בצד מזרח ומערב, ובחורף היא מסובבת את צד מזרח ומערב מעל לרקיע.

שואלת הגמ' זה ניחא שבמשכן שילה ובבית העולמים שבנו אותם כשהם מצודדים לרוחות העולם, דאמר ר' אחא בשם שמואל בר רב יצחק כמה יגעו נביאים הראשונים לעשות את השער המזרחי של הביהמ"ק שתהא החמה מצמצמת (מנצנצת) בו גם באחד בתקופת טבת וגם באחד בתקופת תמוז. ואומרת הגמ' דרך אגב שבעה שמות נקראו לו לשער המזרחי: שער סור, שער היסוד, שער החרסית, שער האיתון, שער התנוף, שער החדש, שער העליון. ומבארת הגמ'

מסכת פרק ה [ה"א - דף לג] עירובין קלג

ועזרת הנשים, ומעלה יתירה היתה בבית העולמים. ובמדבר מי היה מכיין להן את הרוחות? א"ר אחא ארון היה מכיין להם את הרוחות, הדא הוא דכתיב [במדבר י'] וְנָסְעוּ הַקִּהָתִים נִשְׁאֵי הַמִּקְדָּשׁ - זה הארון, וְהָקִימוּ בְנֵי מִרְיָאֵת הַמִּשְׁכָּן, עד בָּאֵם בְּנֵי קֹהַת, שעליהן היה הארון נתון.

כיצד היו ישראל מהלכין במדבר? רבי חמא בר חנינה ורבי הושעיה; חד אמר פְּתִיבָה, וחרנה אמר כקורה, מאן דמר פְּתִיבָה [במדבר ב'] פֶּאֶשֶׁר יִחְנוּ כֵּן יִפְעוּ, מאן דמר כקורה [במדבר י'] מֵאִסְפָּה לְכָל הַמַּחֲנֶה לְצַבְאָתָם. מאן דמר כקורה, ומה מקיים פְּתִיבָה פֶּאֶשֶׁר יִחְנוּ כֵּן יִפְעוּ? מה בחנייתן על פי הדיבור, אף בנסיעתן על פי הדיבור. ומאן דמר פְּתִיבָה, מה מקיים כקורה מֵאִסְפָּה לְכָל הַמַּחֲנֶה לְצַבְאָתָם?

ואחד אמר שהלכו פְּתִיבָה מרובעת, היינו באופן שהיו חונים, וחרנה (והאחר) אמר כקורה דהיינו שָׁבֵט אחרי שָׁבֵט. ומבאר דהגמ' מה שורש המחלוקת; שמאן דאמר שהלכו פְּתִיבָה שהרי כתוב פֶּאֶשֶׁר יִחְנוּ כֵּן יִפְעוּ, ומאן דאמר שהלכו כקורה כיון שכתוב וְנָסְעוּ דָּגֵל מִחֲנֶה בְּנֵי דָן מֵאִסְפָּה לְכָל הַמַּחֲנֶה לְצַבְאָתָם, דהיינו ששבט דן הלכו אחרונים, והרי אם היו הולכים כצורת חנייתם, א"כ שבט דן לא היו הולכים אחרונים, שהרי הם חנו בצד צפון. שואלת הגמ' מאן דאמר שהלכו כקורה, א"כ ומה מקיים מה הוא יעשה עם ההוכחה שהמ"ד שהלכו פְּתִיבָה הוכיח - שכתוב פֶּאֶשֶׁר יִחְנוּ כֵּן יִפְעוּ? מתרצת הגמ' שהוא אומר שכוונת הפסוק הוא, מה בחנייתן חנו על פי הדיבור, אף בנסיעתן נסעו על פי הדיבור. ואומרת הגמ' ומאן דאמר שהלכו פְּתִיבָה, מה מקיים מה הוא יעשה עם ההוכחה שהמ"ד שהלכו כקורה הוכיח - שכתוב מֵאִסְפָּה לְכָל הַמַּחֲנֶה לְצַבְאָתָם?

ועזרת הנשים, ואומרת הגמ' שמעלה יתירה היתה בבית העולמים, שאומנם החיל ועזרת נשים הם כמחנה לוי, אבל היה אסור לטמא מת להיכנס לשם. חוזרת הגמ' ושואלת ובמדבר מי היה מכיין להן את הרוחות לצדד להם את המשכן? מתרצת הגמ' א"ר אחא שהארון היה מכיין להם את הרוחות, דהיינו שהיו מניחים את הארון לפני שהקימו את המשכן, ובדרך נס, הארון היה מסתובב ומצדד את עצמו מזרח - מערב, ועי"ז ידעו את הצדדים, הדא הוא דכתיב וזה מה שכתוב בפסוק וְנָסְעוּ הַקִּהָתִים נִשְׁאֵי הַמִּקְדָּשׁ - זה הארון שהוא הדבר המקודש, וְהָקִימוּ והמתינו בני מררי מלהקים את הַמִּשְׁכָּן, עד בָּאֵם של בני קהת, כיון שעליהן היה הארון נתון, והרי היו צריכים את הארון - כדי שידעו באיזה אופן להקים את המשכן.

שואלת הגמ' כיצד (באיזה אופן) היו ישראל מהלכין במדבר? אומרת הגמ' שרבי חמא בר חנינה ורבי הושעיה נחלקו בזה,

מסכת פרק ה [ה"א - דף לג] עירובין קלד

לפי שהיה שבטו של דן מרובה באוכלוסין היה נוסע באחרונה, וכל מי שהיה מאבד דבר - היה מחזירו לו, הדא הוא דכתיב 'מֵאֶפֶס' לְכָל הַמִּחְנֵת לְצַבָּאתָם.

תני בשם רבי יודה אף זיזיה וכתליה היו נמדדין עמה. בעי רב הושעיה אויר חצר מהו שימוד עמה? נישמעניה מן הדא, בית שנפרץ מרוח אחת נמדד עמה, משתי רוחות אין נמדד עמה, ר' אבין בשם רב יהודה כשניטלה קורתו, אבל אם לא ניטלה קורתו נמדד עמהם, אם כשניטלה קורתו לא כאויר חצר הוא?! תמן הוקף לבית דירה, ברם הכא לא הוקף לדירה.

תני וכשהוא מודד לא יהא מודד מן האמצעי - מפני שהוא מפסיד, אלא מן הקרנות.

נמדד עמה עם העיר (אפי' אם דרים בחורבת הבית), ור' אבין בשם רב יהודה אמר שמדובר כשניטלה קורתו (התקרה) של הבית, אבל אם לא ניטלה קורתו, אפי' אם נשבר לבית שתי קירות, הבית נמדד עמהם, וא"כ אומרת הגמ' הרי אם מדובר בברייתא כשניטלה קורתו של הבית, וכי הבית הזה לא כאויר חצר הוא?! ואפי"ה אם לא נשברו הקירות משתי רוחותיו הוא נמדד עם העיר, וא"כ מוכח שחצר נמדדת יחד עם העיר, חוזרת הגמ' ואומרת שאין הוכחה מהברייתא, כיון שתמן לעניין הבית, היות והוא הוקף לבית דירה לכך הוא נמדד עם העיר גם כשניטלה תקרתו, ברם הכא אבל כאן לעניין החצר, כיון שמתחילה הוא לא הוקף לדירה, א"כ יתכן שלא ימדדו אותו יחד עם העיר, וא"כ לא יכולים לפשוט מכאן את הספק.

תני, וכשהוא מודד את תחום העיר, לא יהא מודד מן הזוית האמצעי דהיינו שלא ימדוד מהזוית אלפיים אמה בצורה אלכסונית, מפני שהוא מפסיד חלק מהתחום, שהרי אם הוא מודד אלפיים אמה בצורה אלכסונית,

מתרצת הגמ' שהוא אומר שכוונת הפסוק הוא, לפי שהיה שבטו של דן מרובה באוכלוסין לכך היו נמשכים חלק מאנשיו והיה נוסע באחרונה, וכל מי שהיה מאבד דבר - היה אוסף את זה ומחזירו לו, הדא הוא דכתיב וזה מה שכתוב בפסוק 'מֵאֶפֶס' לְכָל הַמִּחְנֵת לְצַבָּאתָם, ולא כתוב שהיה הולך אחרון.

תני בשם רבי יודה שלא רק שמודדים את התחום מעיקר הבית האחרון, אלא אף זיזיה וכתליה שיוצאים מהבית היו נמדדין עמה עם העיר, ורק משם והלאה מודדים את התחום. בעי רב הושעיה אויר חצר מהו שימוד עמה, דהיינו מה הדין אם במרחק מה מהעיר יש בית עם חצר, והחצר נמצאת תוך שבעים אמה ושיריים לעיר, אלא שהבית רחוק יותר, האם נכניס את הבית הזה לעיר או לא? אומרת הגמ' נישמעניה מן הדא שאפשר להוכיח ממה שלמדנו בברייתא בית שנפרץ שנשבר, או אם הוא נשבר רק מרוח מצד אחת, נמדד עמה עם העיר, אבל אם הבית נשבר משתי רוחות משתי צדדים, אין

הלכה ב

מתני' נותנין קרפף לעיר דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים לא אמרו קרפף - אלא בין שתי עיירות, אם יש לזו שבעים אמה ושיריים ולזו שבעים אמה ושיריים, עשה קרפף לשתייהן להיות כאחת. וכן ג' כפרים המשולשין, אם יש בין שניהן החיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש, עשה האמצעי את שלשתן להיות אחד.

גמ' נותנין קרפף לעיר וכו': רב חונה בשם רב, רבי מאיר ורבנן מקרא אחד דורשין; ר' מאיר דרש [במדבר לה] מְקִיר הָעִיר, מה תלמוד לומר וְחוּצָה? מיכן שנותנין קרפף לעיר. רבנן דורשין וְחוּצָה, מה ת"ל מְקִיר הָעִיר? אלא מיכן שאין נותנין קרפף לעיר, הלא אמרה שנותנין קרפף לשתי עיירות.

בין שניהן החיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש, עשה האמצעי את שלשתן להיות אחד, הגמ' תבאר את דברי המשנה.

גמ' נותנין קרפף לעיר וכו': רב חונה בשם רב אומר, שגם רבי מאיר וגם רבנן מקרא אחד דורשין, אלא הם נחלקים בביאורו; שר' מאיר דרש שהיות וכתוב לענין מגרשי ערי הלויים שמוודים מְקִיר הָעִיר (מחומת העיר). א"כ מה תלמוד לומר וְחוּצָה? אלא מיכאן שנותנין קצת מהחוץ להיות קרפף לעיר, ומשם והלאה מודדים את מגרש העיר, וכמו שלענין ערי הלויים נותנים קרפף. כך גם לענין תחום שבת, נותנים קרפף לעיר. ורבנן דורשין שהיות וכתוב וְחוּצָה 'א"כ מה ת"ל מְקִיר הָעִיר? אלא מיכאן שאין נותנין קרפף לעיר, אלא מודדים אלפיים אמה מחומת העיר, ומה שכתוב "וְחוּצָה" אלא הלא אמרה זה מלמד אותנו שנותנין קרפף לשתי עיירות הסמוכות זה

א"כ לכיוון רוחות העולם יהיה לו רק 1428 אמה, אלא הוא מודד אלפיים אמה מן הקרנות לכיוון רוח העולם, ובאלכסון הוא ירויח, שהוא יוכל ללכת 2800 אמה.

הלכה ב

מתני' נותנין קרפף (מרפסת) לעיר, ולא מודדים את האלפיים אמה מיד מחומת העיר, אלא נותנים קרפף לעיר בשיעור של שבעים אמה ושיריים (ד' טפחים), ומשם והלאה מודדים את התחום דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים שלא אמרו את הדין של קרפף, אלא בין שתי עיירות - שאם יש שתי עיירות סמוכות זו לזו, ויש ביניהם קמ"א אמה ושליש, נותנים לזו שבעים אמה ושיריים ולזו שבעים אמה ושיריים, ועל זה אמרו שעשה הקרפף לשתייהן להיות כאחת, וא"כ הוא יוצא מהעיר הימנית דרך העיר השמאלית, ומשם והלאה מודדים לו את התחום. וכן ג' כפרים המשולשין, אם יש

מסכת פרק ה [ה"ב - דף לד] עירובין

רבי יעקב בר אחא ר' אבונה רבי נחום בשם שמואל בר אבא סלקת מתניתא?
וכן שלשה כפרים המשולשין וכו': שמואל אמר בעשויים שורה, בר קפרא אמר
 בעשויים צובה. היידנו אמצעי? נחא מאן דמר בעשויים שורה ההנו אמצעי,
 מאן דאמר בעשויים צובה, היידנו אמצעי? א"ר שמואל אחוי דר' ברכיה אין תמשח
 מן ההן ההנו אמצעי, אין תמשח מן ההן ההנו אמצעי. רבי יעקב בר אחא ר' יוסא
 בשם ר' חנניה ובלבד שלא יהא האמצעי מופלג יותר מאלפים אמה.

ביניהם ממש ולא יהיה רווח של קמ"א אמה
 ושליש בינו לבין הכפרים העומדים שם, א"כ
 הוא עושה אותם להיות אחד, ויכולים ללכת
 מהכפר הימני דרך השדות ולחצות את הכפר
 השמאלי, ומשם ימדדו לו את תחום השבת.
 שואלת הגמ' א"כ היידנו איזה הוא **אמצעי**?
 הרי כל כפר וכפר הוא בעצם אמצעי לשתי
 הכפרים האחרים? ואומרת הגמ' **ניחא** זה טוב
למאן דאמר (שמואל) **בשהכפרים עשויים**
 ועומדים **בשורה** א"כ **ההנו** (היינו) מובן מי
 הוא הכפר **האמצעי**, אלא **למאן דאמר** (בר
 קפרא) **בשהכפרים עשויים** ועומדים
כחצובה, א"כ **היידנו** (מי הוא) **האמצעי**?
 מתרצת הגמ' א"ר **שמואל אחוי דר' ברכיה**
 שבאמת כל כפר וכפר יכול להיות אמצעי,
 שהרי **אין תמשח** אם תמדוד מן ההן (מכאן,
 א"כ) **ההנו אמצעי**, ואין תמשח מן ההן
 (מכאן, א"כ) **ההנו אמצעי**. **רבי יעקב בר**
אחא ור' יוסא בשם ר' חנניה אומרים
 שהיכן רואים את הכפר האמצעי שהוא כאילו
 עומד בין הכפרים, זה דוקא **ובלבד שלא**
יהא האמצעי מופלג יותר מאלפים אמה
 מהכפרים, שכין שיכולים ללכת לכפר
 האמצעי בשבת, לכך מקילים ורואים אותו
 כאילו הוא עומד בין הכפרים החיצונים.

לזה. שואלת הגמ' **רבי יעקב בר אחא ור'**
אבונה ורבי נחום בשם שמואל בר אבא
 שאלו, שלדברי רב האומר שחכמים סוברים
 שנותנים רק קרפף אחד לשתי עירות, א"כ
סלקת מתניתא המשנה לא נכונה, שהרי
 במשנה מבואר שלשתי עירות נותנים שתי
 קרפיפות, ולדברי רב חכמים סוברים שנותנים
 רק קרפף אחד? אבל רב סובר שדברי המשנה
 שאומרת "אם יש לזו שבעים אמה ושיריים
 ולזו שבעים אמה ושיריים", זה לא מדברי
 חכמים, אלא זה מדברי ר"מ, והמשנה מחדשת
 שלא תאמר שלשתי עירות נותנים רק קרפף
 אחד, לכך אומרת המשנה (שלדברי ר"מ)
 שלשתי עירות נותנים שתי קרפיפות.

וכן שלשה כפרים המשולשין וכו':
שמואל אמר שכוונת המשנה בעשויים
שורה שהכפרים עומדים בשורה אחת, ועל זה
 אומרת המשנה שאם הרווח הנמצא בין
 הכפרים הוא לא יותר מקמ"א אמה ושליש,
 הם נחשבים ככפר אחד. **ובר קפרא אמר**
 שכוונת המשנה **בשהכפרים עשויים** ועומדים
כחצובה (כמו סֶגוּל), שאם יש בצד מזרח שני
 כפרים העומדים במרחק זה מזה, ובצד מערב
 יש כפר אחד העומד כנגד הרווח שביניהם,
 א"כ אנחנו מסתכלים שאילו הכפר הזה יהיה

אמר יוסה קשייתה קומי ר' יעקב בר אחא, תנינן אם יש בין שני החיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש עשה האמצעי שלשתן להחזיר שני החיצונים, היו שנים, האמצעי מהו שידון לכאן ולכאן, מה צריכה לה - בשהיה אחד מהלך, אבל אם היו שנים מהלכין - נידון לכאן ולכאן.

הלכה ג

מתני' אין מודדין אלא בחבל של חמשים אמה, לא פחות ולא יתר. ולא ימוד אלא כנגד לבו. היה מודד הגיע לגיא או לגדר מבליעו וחוזר למידתו, הגיע להר מבליעו וחוזר למידתו, ובלבד שלא יצא חוץ לתחום,

הלכה ג

מתני' אין מודדין את התחום אלא בחבל של חמשים אמה, לא פחות ולא יתר. ולא ימוד אלא כנגד לבו, דהיינו ששני המודדים מחזיקים בחבל כנגד ליבם, שאז החבל יעמוד בערך ישר, אבל אם אחד יחזיק את החבל כנגד ראשו והשני כנגד רגליו, א"כ החבל יעמוד באלכסון ויקצרו את התחום. **היה מודד והגיע לגיא לערוץ הנחל או לגדר**, א"כ הוא לא מודד את השיפוע של גדות הנחל או של הגדר, אלא הוא **מבליעו**, דהיינו שהוא מניח את החבל מעל הגדר או הנחל, וכך הוא מודד את התחום, וזה דוקא אם רוחב הנחל הוא עד חמישים אמה, אבל אם כנגד העיר - הנחל היה רחב מחמישים אמה, שאינו יכול להבליעו, ובצידי העיר הנחל מתקצר, א"כ הוא הולך לצידי העיר ומודד את הנחל, וחוזר לכנגד העיר במקביל למקום שגמר את המדידה, וחוזר למידתו להמשיך למדוד את התחום כנגד העיר. וכן לענין מדידת ההרים, הגיע להר מבליעו וחוזר למידתו, אבל ובלבד שלא יצא חוץ לתחום כדי למדוד את הנחל או את ההר (אם

אמר יוסה שקשייתה קומי שאלתי את ר' יעקב בר אחא, הרי תנינן אם יש בין שני החיצונים מאה וארבעים ואחת ושליש עשה האמצעי את שלשתן להיות כאחד, כדי להחזיר את שני החיצונים, וא"כ שאלתי את ר' יעקב בר אחא מה הדין אם היו שני שורות של כפרים חיצוניים וביניהם היה כפר אמצעי, הכפר האמצעי מהו שידון לכאן ולכאן, דהיינו האם הוא יכול ללכת מהכפר הצפוני מזורחית לכיוון דרום (ע"י שהוא רואה את הכפר האמצעי כאילו הוא עומד בין הכפרים המזורחיים) ולמדוד מהכפר הדרום מזורחי אלפיים אמה, ואח"כ לחזור לביתו וללכת מהכפר הצפוני מזורחית לכיוון מערב (ע"י שהוא רואה את הכפר האמצעי כאילו הוא עומד בין הכפרים הצפוניים) ולמדוד מהכפר הצפוני מערבית אלפיים אמה? ואומרת הגמ' מה צריכה לה היכן השאלה, דוקא בשהיה אחד מהלך פעם לכיוון זה ופעם לכיוון זה, אבל אם היו שנים מהלכין אחד לכיוון זה ואחד לכיוון זה, ודאי שהכפר האמצעי נידון לכאן ולכאן, והגמ' לא פושטת את הספק.

קלח מסכת פרק ה [ה"ג - דף לד] עירובין

אם אינו יכול להבליעו, בזו אמר רבי דוסתאי בר' ינאי משום ר' מאיר שמעתי שמקדיין בהרים.

גמ' אין מודדין אלא בחבל של חמשים אמה וכו': כמה הוא מידת התחום? ארבעים חבלים. לא פחות שהוא נמתח ונשכר, ולא יתר שהוא נקמז ומפסיד.

אית תנאי תני מודד בחבל של פשתן, ואית תנאי תני בחבל של שלשלת, ואית תנאי תני בחבל של ארבע אמות. א"ר יושוע אין לך מידה של אמת אלא שלשלת, אבל מה אעשה וכתוב בנביאים חבלים, [יחזקאל מ] ופתיל פשתים פידו וקנה המדה.

והתחום יהיה יותר מאלפיים אמה, ולא מודדים בחבל שהוא יתר מחמשים אמה, מפני שהוא החבל נקמז יהיה קלוש ומפסיד, והתחום יהיה פחות מאלפיים אמה.

אית תנאי תני יש ששנו בברייתא, שהוא מודד בחבל של פשתן, ואית תנאי תני יש ששנו בברייתא, שהוא מודד בחבל של שלשלת של ברזל, שהוא לא נמתח בכלל, ואית תנאי תני יש ששנו בברייתא, שהוא מודד בחבל של ארבע אמות, א"ר יושוע שבעצם אין לך מידה של אמת אלא שלשלת של ברזל, אבל מה אעשה וכתוב בנביאים שמודדים בחבלים של פשתן, שהרי כתוב בפסוק שיחזקאל ראה במראה הנבואה את המלאך שהוא מודד את ירושלים, ופתיל (חבל) פשתים פידו למדידת הקרקע וקנה המדה למדידת עובי החומה ואורך ורוחב השערים, ולכך מודדים בחבל של פשתן, הגם שהוא נמתח קצת.

רק שם הוא מתקצר), כיון שחוששים שמא הרואים את המודד יאמרו שהיות והמודד היה באותו המקום, א"כ כנראה המקום הזה הוא בתוך התחום, ויבואו ללכת שם בשבת. ואם אינו יכול להבליעו כגון שהנחל מתקצר רק בסוף התחום, מה יעשה? בזו אמר רבי דוסתאי בר' ינאי משום ר' מאיר, ששמעתי (ר"מ שמע מרבותיו) שמקדיין בהרים כאילו קודחים את ההר, דהיינו שמודדים את ההר ע"י חבל של ד' אמות, והעליון מניח את החבל כנגד רגליו והתחתון מניח את החבל כנגד ליבו, וא"כ הוא מרוויח שלא מודדים את השיפוע.

גמ' אין מודדין אלא בחבל של חמשים אמה וכו': אומרת הגמ' כמה חבלים הוא מידת התחום? ארבעים חבלים. ומודדים בחבל של חמשים אמה, ולא מודדים בחבל שהוא פחות מחמשים אמה, מפני שהוא החבל נמתח יותר מדאי ונשכר

מסכת פרק ה [ה"ג - דף לה] עירובין קלט

היה ממנו לנחל שבעים וחמש אמה, תרין אמורין, חד אמר מודד בחבל של חמשים אמה, וחוזר לאחוריו עשרים וחמש אמה, וחורנה אמר מודד בחבל של חמשים אמה, והשאר מודד בחבל של ארבע אמות. היה הנחל רחב מלמעלה וצר מלמטה, עד חמשים אמה - את רואה אותו כילו מלא עפר וצרורות, ואם לאו, את רואה אותו כי מתרפס ועולה מתרפס ויורד. היה הנחל מעוקם, רבי חסדיי אמר נוטל מצופות - ומשער בה בעיניו במישור, וחוזר ועושה כן בהר. רבי אחא רבי חיננא ר' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק והוא שתהא מידה יוצאה בהר ארבעה טפחים, כדי מקום.

העיר, שאז הוא לא יכול ללכת למקום אחר למדוד את רוחב הנחל (כיון שצריך למדוד את הנחל רק באותו צד של התחום), א"כ מה יעשה? רבי חסדיי אמר נוטל מצופות - קנה שצופים ומשערים דרכה את המרחק (דהיינו כשהקנה ארוך אין צופים בו למרחוק, וכשהוא קצר צופים בו יותר, כעין הקנה שהיה לרבן גמליאל לעיל), והוא מכין את הקנה כדי שהוא יוכל לראות בה עד הצד השני של הנחל, ומשער בה בעיניו עד היכן הוא רואה בקנה - במישור שהוא יכול למדוד את הקרקע, וחוזר ועושה כן ומביט בנחל, שגדותיו יורדים בשיפוע כמו הר. רבי אחא ורבי חיננא ור' ירמיה בשם ר' שמואל בר רב יצחק אומרים, מתי הוא מודד את שיפוע ערוץ הנחל, דוקא והוא שתהא מידה יוצאה בהר בשיפוע גדות הנחל - ארבעה טפחים, שזה כדי שיעור של מקום, אבל אם שיפוע גדות הנחל היה חד, שאין ברוחב השיפוע ד' טפחים, א"כע מודדים רק את ערוץ הנחל עצמו, ולא מודדים את גדות הנחל.

היה ממנו מהמקום שהמודד עומד לנחל, כשבעים וחמש אמה, א"כ תרין אמורין נחלקו כיצד ימדוד? ואחר אמר שהוא מודד בחבל של חמשים אמה, וחוזר לאחוריו עשרים וחמש אמה (ע"י שמקפל את החבל לשנים), וחוזר ומודד את היתרה בחבל של חמשים אמה, וחורנה אמר שהוא מודד בחבל של חמשים אמה, ואת השאר הוא מודד בחבלים של ארבע ארבע אמות. ואם היה הנחל רחב מלמעלה וצר מלמטה, אז אם רוחב הנחל הוא עד חמשים אמה, א"כ את רואה אותו כאילו הנחל מלא בעפר וצרורות, ומודדים את רוחב הנחל, ולא מודדים את השיפוע של גדות הנחל, ואם לאו אלא רוחב הנחל הוא יותר מחמשים אמה (שהוא לא יכול למדוד את הנחל בחבל אחד), א"כ את רואה אותו את גדות הנחל כי מתרפס נכנע ועולה מתרפס ויורד, דהיינו שמודדים את שיפוע גדות הנחל (כעין שמקדרים בהרים), ואח"כ הוא מודד את רוחב הנחל. ואם היה הנחל רחב מחמשים אמה, ומעוקם ומסובב את

מסכת פרק ה [ה"ג - דף לה] עירובין

שמעתי שמקדרין בהרים: ר' יוסה ר' אבונה בשם רב יהודה, ר' יודן מטי בה בשם רב, העליון כנגד ראשו והתחתון כנגד רגליו - כל עמה מודיי שמקדימין, העליון כנגד מתניו והתחתון כנגד ראשו - כל עמא מודיי שמקדרין, מה פליגין כנגד לבו, ר' מאיר אומר מקדרין, וחכמים אומרים אין מקדרין. ר' בא בשם רב יהודה, ר' זעירא בשם מר עוקבן, אין מקדרין אלא בחבל של חמשים אמה. רבי זעירא בשם רב חסדאי אין מקדרין בהרים - לא בערי הלויים ולא במקום עגלה ערופה. נחא כמאן דאמר אלף מגרש, ואלפיים שדות וכרמים, ברם כמאן דמר אלף אמה

סביבות העיר, ולא במקום עגלה ערופה למדוד את העיר הקרובה לחלל, כיון שהם מן התורה, ולכך מודדים מדידה מלאה - גם את מדרון ההר. שואלת הגמ' שזה נחא כמאן דאמר שנותנים ללויים אלף אמה למגרש, ואלפיים אמה לשדות וכרמים, דהיינו הרי לכאור' יש סתירה בין הפסוקים, שפעם אחת כתוב ומגרשי הערים אשר נתנו ללויים מקיר העיר וחוץה אלף אמה סביב, ואח"כ כתוב ומדתם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה - זה יהיה להם מגרשי הערים, ונחלקו ר"ע ור' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי בביאור הסתירה, שר"ע אומר שמודדים למגרש העיר רק אלף אמה, והאלפיים אמה שמודדים זה לענין תחום שבת, אבל ר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי אומר שאלף אמה מדדו למגרש העיר, ואת האלפיים אמה מדדו כדי לתת ללויים שדות וכרמים; וא"כ בשלמא לר' אליעזר בנו של ר' יוסי הגלילי שסובר שתחום שבת זה לא מן התורה, א"כ מובן החילוק, שלתחום שבת מקדרים את ההרים כיון שזה רק מדרבנן, ובערי הלויים לא מקדרים כיון שהמדידה היא מן התורה, ברם אבל כמאן דאמר (ר"ע) שמודדים אלף אמה

שמעתי שמקדרין בהרים: ר' יוסה ור' אבונה בשם רב יהודה, ור' יודן מטי בה לומר את זה בשם רב, שאם העליון מניח את החבל כנגד ראשו והתחתון כנגד רגליו, כל עמה (בין ר"מ ובין חכמים) מודיי שלא מודדים באופן הזה, כיון שעל ידי המדידה הזאת הם מקדימין (מקצרים) את התחום לעיר, שהרי החבל עומד בשיפוע גדול, ואם העליון מניח את החבל כנגד מתניו והתחתון כנגד ראשו, כאן כל עמא מודיי שבאופן הזה מקדרין את ההר, וא"כ מה פליגין היכן המחלוקת (בין ר"מ לחכמים)? במקום שהעליון מניח את החבל כנגד רגליו, והתחתון מניח את החבל כנגד לבו, שר' מאיר אומר שמקדרין באופן הזה את ההר, וחכמים אומרים שאין מקדרין באופן הזה את ההר. אבל ר' בא בשם רב יהודה, ור' זעירא בשם מר עוקבן אומרים שהמחלוקת בין ר"מ לחכמים, שחכמים סוברים שאין מקדרין אלא בחבל של חמשים אמה, ור"מ אומר שמקדרים בחבל של ד' אמות. רבי זעירא בשם רב חסדאי אומר שאין מקדרין בהרים - לא בערי הלויים כשמודדים את השדות והמגרש שנותנים להם

מסכת פרק ה [ה"ד - דף לה] עירובין קמא

מגרש, ואלפיים תחום שבת, כלום למדו לתחום שבת, לא מתחום ערי הלויים? לעיקר אין מקדריין, לטפילה מקדריין? ומניין שלא היו קוברין בתחום ערי הלויים? ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה [במדבר לה] ומגרישיהם יהיו לבהמתם ולרכשם ולכל חיתם, לחיים ניתנו - לא ניתנו לקברות.

הלכה ד

מתני' אין מודדין אלא מן המומחה, ריבה למקום אחד ומיעט למקום אחד, שומעים למקום שריבה. ריבה לאחד ומיעט לאחר, שומעין למרבה. אפילו עבד אפילו שפחה נאמנין לומר עד כאן תחום שבת, שלא אמרו חכמים בדרך להחמיר, אלא להקל.

גמ' אין מודדין אלא מן המומחה וכו': ההדיוט שריבה אין שומעין לו.

אחד ומיעט למקום אחד דהיינו שבמקום אחד הוא הרחיב את התחום ובמקום אחר הוא קיצר את התחום, שומעים למקום שריבה, וירחיבו את התחום במקום שקיצר - עד כנגד המקום שהמודד הרחיב את התחום, וכן אם ריבה (התרבה) התחום לאחד מהמומחים ומיעט (והתמעט) לאחר (דהיינו שמומחה אחד הרחיב את התחום והאחר קיצר), שומעין למרבה, ואפילו עבד או אפילו שפחה נאמנין לומר עד כאן תחום שבת (הגם שהם פסולים לעדות), כיון שלא אמרו חכמים בדרך - בדין של תחומין להחמיר, אלא להקל.

גמ' אין מודדין אלא מן המומחה וכו':

אומרת הגמ' שאומנם מקילים בתחומים, ואם אחד מיעט והאחר ריבה שומעים למרבה, אבל ההדיוט שריבה אין שומעין לו, כיון שאין סומכים על מדידת הדיוט כלל.

למגרש ערי הלויים, ואלפיים אמה לתחום שבת, א"כ ק' מה החילוק בין תחום שבת לערי הלויים, והרי כלום למדו לתחום שבת, לא מתחום ערי הלויים? וא"כ מדוע לעיקר - לערי הלויים אין מקדריין, ולטפילה - תחום שבת (שנלמד מערי הלויים) מקדריין? (הגמ' לא עונה על השאלה). ואומרת הגמ' (זה נכתב כאן אגב הסוגיא בסוטה) ומניין שלא היו קוברין מתים בתחום ערי הלויים? ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה אומר, שהיות וכתוב ומגרישיהם יהיו לבהמתם ולרכשם ולכל חיתם, מכאן שמגרשי ערי הלויים לחיים ניתנו, ולא ניתנו לקברות המתים.

הלכה ד

מתני' אין מודדין את התחום אלא מן (ע"י) המומחה במדידת קרקעות. ואומרת המשנה שאם המודד ריבה למקום

מסכת פרק ה [ה"ה - דף לה] עירובין

ריבה למקום אחד וכו': א"ר הושעיה הגיעוך סוף תחומי שבת, שאינן מחזורין מדבר תורה. רב מנא בעי ניהא אלפיים אמה אינו מחזור, ארבעת אלפים אמה - מחזור הוא? ר' שמעון בר כרסנא בשם ר' אחא אין לך מחזור מכולם, אלא תחום שנים עשר מיל כמחנה ישראל.

הלכה ה

מתני' עיר של יחיד שנעשית של רבים, מערבים את כולה, ושל רבים שנעשית של יחיד, אין מערבין את כולה, אלא אם כן עשה חוצה לה כעיר חדשה

שלא לצאת מהמקום של כל כלל ישראל - ביום השבת.

הלכה ה

מתני' עיר של יחיד עיר שהיתה שייכת ליחיד, והוא השכיר את הבתים לאחרים (או שבעיר לא גרים ששים ריבוא אנשים), אז אפי' שהיא נעשית של רבים, שאותו יחיד מכר את העיר לרבים (או שנתוספו דיירים לכדי ששים ריבוא אנשים), **מערבים את כולה**, הגם שעיר של רבים לא יכולים לערב את כולה, שלא ישתכח תורת עירוב, וצריך להשאיר חלק מהעיר שלא תהיה מעורבת יחד עם כל העיר. ועיר של **רבים** אפי' שהיא נעשית של יחיד, דהיינו שיחיד קנה את כל העיר (או שנתמעטו הדיירים, וכעת אין בה ששים ריבוא אנשים), אפי' **ה אין מערבין את כולה** יחד, כיון שחוששים שמא היא תחזור להיות עיר של רבים. **אלא אם כן עשה חוצה לה** הוא הפריד מהעירוב הכללי של העיר שטח בשיעור כעיר הנקראת 'חדשה' שהיא היתה

ריבה למקום אחד וכו': א"ר הושעיה הגיעוך סוף תחומי שבת מהמשנה מוכח שתחום שבת שאינן מחזורין (ברורים) **מדבר תורה** אלא זה רק מדרבנן, ולכך מקילים וסומכים על מי שהרבה את התחום. שואלת הגמ' **רב מנא בעי** שאל על דברי ר' הושעיה, זה **ניהא** שאיסור תחומין של **אלפיים אמה שאינו מחזור** אינו ברור, כלומר שאינו מן התורה (כיון שאומנם חכמים דרשו שכשכתוב "אַל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ" ש'מקומו' היינו אלפיים אמה לכל צד, ובעצם הוא יכול לברר את הד' אלפי אמה לצד אחד, ולכך כשהולך יותר מאלפיים אמה לצד אחד, לא יצא לגמרי ממקומו), אבל הרי תחומין של **ארבעת אלפים אמה - מחזור** וברור שהוא מן התורה, שהרי הוא יצא לגמרי מכל מקומו, וא"כ כשיוצאים ע"י עירוב תחומין ד' אלפי אמה, היה צריך להיות שנלך לחומרא? ור' שמעון בר כרסנא בשם ר' אחא אמר שאין לך תחום מחזור ברור (מן התורה) מכולם, **אלא תחום של שנים עשר מיל** שזה כמחנה ישראל, דהיינו שהתורה אמר

מסכת פרק ה [ה"ה - דף לה] עירובין קמג

שביהודה, שיש בה חמשים דיורין דברי רבי יהודה, רבי שמעון אומר שלש חצירות של שני שני בתיים.

גמ' עיר של יחיד שנעשית של רבים וכו': תני בשם ר' יודה, אין מערבין אותה חציין, מחלפה שיטתיה דר' יודה, דתני ר' חייא כיצד מתירין רה"ר? ר' יודה אומר לחי מיכן ולחי מיכן, קורה מיכן וקורה מיכן, וחכמים אומרים לחי וקורה מיכן ועושה צורת פתח מיכן, והכא אמר הכן? לא על הדא איתאמרת, אלא על הדא - אפילו עיר גדולה כאנטוכיא ואין בה אלא דלת אחת בלבד מערבין, עליה תני בשם ר' יודה אין מערבין אותה חציין. אמר ר' יוסה הדא אמרה בני המבוי שנתנו קורתן באמצע המבוי, אלו מותרין ואלו אסורין, נתנו אלו ואלו -

שיהיה כאן ג' מחיצות, ולכך בפתח השני של המבוי הוא יכול להניח לחי או קורה, והכא ר' יהודה אמר הכן, שלא יכולים לחלק את הרה"ר? מתרצת הגמ' שלא על הדא איתאמרת לא על זה נאמרו דברי ר' יהודה, אלא על הדא על מה ששנינו בברייתא, שאפילו עיר גדולה כאנטוכיא ואין בה אלא דלת אחת בלבד, מערבין את כולה, ולא צריך להשאיר בה שיעור, ועליה תני בשם ר' יודה, שאין מערבין אותה חציין, כיון שיש לעיר רק דלת אחת, לכך אם עירבו רק חצי העיר הסמוכה לפתח העיר, אינו עירוב, כיון שלחצי העיר האחרת יש עליהם דריסת רגל, שיוכלו לצאת מהעיר. אמר ר' יוסה הדא אמרה מכאן לומדים שבני המבוי הפנימיים שנתנו קורתן באמצע המבוי ועירבו לעצמם, אלו הפנימיים מותרין לטלטל בחלקם, ואלו החיצוניים אסורין לטלטל בחלקם, כיון שיש לפנימיים דריסת רגל עליהם, לצאת מהמבוי (אבל החיצוניים לא אוסרים על הפנימיים, כיון שאין להם דריסת רגל בחלק הפנימי של המבוי), ואם חזרו ונתנו אלו ואלו ואם חזרו

ביהודה, שיש בה בעיר בשטח שהוא הפריד מהעירוב הכללי חמשים דיורין (דיירים) דברי רבי יהודה, רבי שמעון אומר שמספיק להוציא מהעירוב הכללי שטח שיש בו שלש חצירות של שני שני בתיים, שבכל חצר יש שני שני בתיים.

גמ' עיר של יחיד שנעשית של רבים וכו': תני בשם ר' יודה, אין מערבין אותה את העיר חציין, ומבינה הגמ' שזה מכיון שר' יהודה סובר שלא יכולים לחלק את רה"ר ע"י לחי או קורה, וא"כ שואלת הגמ' שלכאן מחלפה שיטתיה דר' יודה, דתני ר' חייא כיצד מתירין מבואות הפתוחות לרה"ר? ר' יודה אומר שהוא עושה לחי מיכן ולחי מיכן (בשני פתחי המבוי), או קורה מיכן וקורה מיכן, ויוכלו לטלטל במבואות האלו שהיה דינם כרה"ר, כיון שר' יהודה סובר ששתי מחיצות המבוי עושה את המקום לרה"י, ולכך יכולים להכשיר את המבוי ע"י לחי או קורה, אבל חכמים סוברים ששתי מחיצות לא עושים את המקום לרה"י, ולכך חכמים אומרים שצריך לעשות לחי או קורה מיכן, ועושה צורת פתח מיכן כדי

מסכת פרק ה [ה"ה - דף לו] עירובין קמד

אלו ואלו אסורין, כיצד הוא עושה? נותן את הקורה על פתח המבוי ומתיר את המבוי. חמשה מבואות פתוחות למבוי, נתנו קורתן באמצע המבוי, אלו מותרין ואלו אסורין, נתנו אלו ואלו - אלו ואלו אסורין, כיצד הוא עושה? נותן את הקורה על פתח המבוי ומתיר את המבוי. ר' פנחס כד סלק להכא, חזא בפתח דשקתא דגזוראי, אמר להן חלקתם עירובכם? אמר ליה רבי יודה בר שלום לחיזוק בתים נעשית.

אלא אם כן עשה חוצה לה כעיר חדשה שביהודה: כגון [יהושע טו] צִנֵּן וַחֲדָשָׁה וּמַגְדֵּל גָּד. שיש בה חמשים דיורין, אפילו אנשים נשים וטף, אסי אמר ובלבד ישראל. ר' בא בר ממל שמעון בר חייה בשם רב

כד סלק להכא כשעלה לא"י **חזא** שעשו קורה **בפתח דשקתא דגזוראי** שוק של חוטבי העצים (והמבוי הזה היה מחובר למבוי אחר, שהיו יכולים לערב יחד, שדרך המבוי האחר היו יוצאים לרה"ר), **אמר להן** האם **חלקתם עירובכם?** והרי אם חלקתם את עירובכם כולכם אסורים, **אמר ליה רבי יודה בר שלום**, שהקורה שהניחו בראש המבוי זה לא נעשה בשביל עירוב, אלא **לחיזוק הבתים נעשית**, ובאמת לא חילקו את עירוב המבוי.

אלא אם כן עשה חוצה לה כעיר חדשה שביהודה: מבארת הגמ' ש'חדשה' זה שם עיר, כגון וכמו שכתוב בספר יהושע צִנֵּן וַחֲדָשָׁה וּמַגְדֵּל גָּד, **שיש בה** בחלק שהוא הוציא מכלל העירוב הכללי של העיר - **חמשים דיורין**, אבל לא צריך שהדיירים יהיו דוקא גברים, אלא **אפילו** שחלקם הם **אנשים נשים וטף**, הם מצטרפים לחמשים דיירים. ר' **אסי אמר ובלבד** שהם יהיו **ישראלים** (שהרי אם הם יהיו גויים, לא יהיה היכר במה שהוציאו את המקום מהעירוב הכללי), ור' **בא בר ממל** ושמעון **בר חייה בשם רב**

החיצוניים ונתנו גם הם קורה בראש המבוי ועירבו לעצמם, א"כ **אלו ואלו אסורין** עד שיערבו יחד (היות והניחו את הקורה בראש המבוי, א"כ כל המבוי הוא רשות אחת), **כיצד הוא עושה** שיוכלו לטלטל במבוי? **נותן את הקורה** שהניחו באמצע המבוי **על פתח המבוי** ומערבים כולם יחד (למעשה הם יכולים להשאיר את הקורה באמצע המבוי, אלא שיערבו יחד), ועי"ז הוא **מתיר את המבוי**, וכן **חמשה מבואות** (קטנים) **שפתוחות למבוי** (גדול), ונתנו **קורתן באמצע המבוי** הגדול, א"כ **אלו הפנימיים מותרין** לטלטל במבואות שלהם, וגם בחלקם שבמבוי הגדול, **ואלו החיצונים אסורין**, ואם **נתנו אלו ואלו** ואם החיצוניים נתנו קורה בראש המבוי הגדול, א"כ **אלו ואלו אסורין**, עד שיערבו יחד, **כיצד הוא עושה** שיוכלו לטלטל במבוי? **נותן את הקורה** שהניחו באמצע המבוי **על פתח המבוי**, ומערבים כולם יחד (למעשה הם יכולים להשאיר את הקורה באמצע המבוי, אלא שיערבו כולם יחד), ועי"ז הוא **מתיר את המבוי**. ואומרת הגמ' כשר' **פנחס**

מסכת פרק ה [ה"ו - דף לו] עירובין קמה

בפתוחין לתוכה, א"ר מנא מכיון שהן פתוחין לתוכה, נעשה כולן רשות אחת.

הלכה ו

מתני' מי שהיה במזרח ואמר לבנו לערב לו במערב, במערב ואמר לבנו לערב לו במזרח, אם יש ממנו ולביתו אלפים אמה, ולעירובו יותר מיכן - מותר לביתו ואסור לעירובו. לעירובו אלפים אמה, ולביתו יותר מיכן - מותר לעירובו ואסור לביתו.

הנותן את עירובו בעיבורה של עיר לא עשה כלום, נתנו חוץ לתחום, מה שנשכר הוא מפסיד.

גמ' מי שהיה וכו': מן קשויי מקשי לה בר קפרא, למזרח בְּנוֹ ולמערב בְּנוֹ. ניהא

הוא היה סמוך לעירובו אלפים אמה, ולביתו יותר מיכן, א"כ הוא מותר לעירובו, ואסור לביתו.

הנותן את עירובו בעיבורה תוך שבעים אמה ושיירים של העיר, לא עשה כלום שהרי הוא כנותן את עירובו בעיר עצמה, ואם נתנו חוץ לתחום היינו חוץ לעיבורו של העיר, מה שנשכר הוא מפסיד, כגון שהוא הניח את עירובו אמה אחת חוץ לעיבורו של העיר, א"כ הוא יכול ללכת לאותו צד אלפיים ואחד אמה, ולצד שכנגד הוא יכול ללכת אלף תשע מאות תשעים ותשע אמה (העיר לא עולה לו מן החשבון).

גמ' מי שהיה וכו': אומרת הגמ' מן קשויי מהקושיא שמקשי לה בר קפרא (הגמ' תבאר את הקושיא), לכך בר קפרא מבאר שכוונת המשנה היא שאותו אחד עמד למזרח בְּנוֹ או למערב בְּנוֹ, והקושיא היא, שאם כפשטות המשנה שאותו אחד עמד למזרח העיר, א"כ זה ניהא זה מובן מה

אומרים שזה מועיל דוקא בשמבואות הנפרדים מהעירוב פתוחין לתוכה לעיר, והטעם? א"ר מנא מכיון שהן אותו מבוי פתוחין לתוכה, א"כ נעשה כולן - העיר ואותו חלק המופרד, רשות אחת, שלולי שהפרידו אותו מהעירוב, היו יכולים לטלטל מאותו חלק לעיר, וא"כ יש היכר בזה כשלא עירבו את המבוי הזה יחד עם העיר, ועי"ז לא תשכח תורת רה"ר.

הלכה ו

מתני' מי שהיה בכניסת השבת במזרח (בְּנוֹ) ואמר לבנו מבעוד יום לערב לו בצד מערב, או שהוא היה בכניסת השבת במערב (בְּנוֹ) ואמר לבנו מבעוד יום לערב לו בצד מזרח, אז אם יש ממנו מהמקום שהוא נמצא בבין השמשות ולביתו אלפים אמה ולעירובו יותר מיכן, א"כ הוא מותר להלך לביתו להיות כאנשי העיר (ויש לו אלפיים אמה לכל רוח) ואסור לעירובו, ואם

מסכת פרק ה [ה"ז - דף לו] עירובין

אם יש ממנו ולביתו אלפים אמה ולעירובו יותר מיכן - מותר לביתו ואסור לעירובו, לעירובו אלפים אמה ולביתו יותר מיכן - מותר לעירובו ולביתו אסור?

הלכה ז

מתני' אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה, ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה, כיצד מי שהיה בעיר גדולה ונתן את עירובו בעיר קטנה, או בעיר קטנה ונתן את עירובו בעיר גדולה, מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה, רבי עקיבה אומר אין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה.

גמ' אנשי עיר גדולה וכו': כיני מתניתא אנשי עיר גדולה מהלכין את כל העיר קטנה, אנשי העיר קטנה אינן מהלכין את כל עיר גדולה.

אמה, רבי עקיבה אומר שאין לו ממקום הנחת עירובו אלא אלפים אמה, והעיר עולה לו למידת תחומו.

גמ' אנשי עיר גדולה וכו': אומרת הגמ' כיני מתניתא שכוונת המשנה היא, שאנשי עיר גדולה שלא עשו עירוב תחומין, מהלכין את כל העיר קטנה הסמוכה לעירם, כיון שכולה נמצאת בתוך תחומם, לכך העיר לא עולה להם למידת התחום (כגון שיש בין העיר הגדולה לעיר הקטנה חמש מאות אמה, והעיר הקטנה היתה בשיעור של אלף אמה, א"כ אנשי העיר הגדולה הולכים את החמש מאות אמה שבינם לעיר הקטנה, חוצים אותה, והולכים עוד אלף חמש מאות אמה), אבל אנשי העיר קטנה שלא עשו עירוב תחומין, אינן מהלכין את כל עיר גדולה, כיון שלא כל העיר נמצאת בתוך תחומם, לכך העיר עולה להם למידת התחום, ואנשי העיר הקטנה לא יכולים ללכת את כל העיר הגדולה, אלא הם הולכים רק אלפיים אמה מעירם (הגמ' באה לומר שלא כאותם

שהמשנה אומרת שאם יש ממנו ולביתו אלפים אמה ולעירובו יותר מיכן, שמותר לביתו ואסור לעירובו, אבל מה שהמשנה אומרת שאם יש לעירובו אלפים אמה ולביתו יותר מיכן, שהוא מותר לעירובו ולביתו אסור זה לא מובן, שהרי העיר עומדת בינו לבין עירובו, לכך בר קפרא מבאר שכוונת המשנה היא שאותו אחד עמד למזרח בננו, וא"כ יתכן שהוא יהיה סמוך לעירובו ורחוק מביתו.

הלכה ז

מתני' אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה, ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה, בגמ' תבאר את המשנה. כיצד מי שהיה בעיר גדולה ונתן את עירובו בעיר קטנה, או שהוא היה בעיר קטנה ונתן את עירובו בעיר גדולה, א"כ הוא מהלך את כולה את כל העיר שהניח בה את עירובו (העיר לא עולה למידת התחום), וחוצה לה אלפים

כיצד? לית כאן כיצד. עיר מהו שתעלה ממידת אלפיים, אמר ר' חזקיה רבי סימון בשם רבי יוחנן אין עיר עולה ממידת אלפיים, אמר ר' אלעזר עיר עולה ממידת אלפיים.

תני בראשונה היו בני טיבריא מהלכין את כל חמתה, ובני חמתה אינן מגיעין אלא עד הכיפה, ועכשיו בני חמתה ובני טיבריא עיר אחת היא. אמר ר' ירמיה מעשה ברועה אחד זקן שבא ואמר לפני רבי זכור אני שהיו בני מגדל עולין לחמתה, ומהלכין את כל חמתה, ומגיעין לחצר החיצונה הסמוכה לגשר, והתיר רבי שיהו בני מגדל עולין לחמתה ומהלכין את כל חמתה ומגיעין לחצר החיצונה הסמוכה לגשר.

סימון בשם רבי יוחנן שאין העיר עולה ממידת אלפיים, אבל אמר ר' אלעזר שהעיר עולה ד' אמות ממידת אלפיים.

תני, בראשונה היו בני טיבריא מהלכין את כל חמתה (העיר חמת נמצאת דרומית לטבריה, היכן שנמצא חמי טבריה). כיון שחמתה היא עיר קטנה, אבל ובני חמתה אינן מגיעין לא הולכים בטבריה אלא עד הכיפה השוק המקורה, ועכשיו לאחר שהוסיפו בתים בין טבריה לחמתן, בני חמתה ובני טיבריא עיר אחת היא, וגם בני חמתן יכולים ללכת את כל טבריה. אמר ר' ירמיה מעשה ברועה אחד זקן שבא ואמר לפני רבי, זכור אני שהיו בני מגדל עולין (נכנסים) לחמתה ומהלכין את כל חמתה ומגיעין (לעיר גדר, עד) לחצר החיצונה הסמוכה לגשר, והתיר רבי על פיו שיהו בני מגדל עולין לחמתה ומהלכין את כל חמתה (כיון שכל העיר חמת, היתה בתוך התחום של בני מגדל, ולכך היא לא עולה להם לתחום) ומגיעין לחצר החיצונה הסמוכה לגשר (אבל הם לא יכולים ללכת את כל העיר גדר, כיון שלא כולה היתה בתוך

שגורסים במשנה שאנשי עיר קטנה מהלכים את כל העיר הגדולה, ומעמידים את המשנה במניח את העירוב בעיר הגדולה). שואלת הגמ' איך אתה מסביר כך את המשנה, והרי כתוב במשנה 'כיצד' וכו', שמשמע שמדובר במניח את העירוב בעיר הגדולה, וגם אנשי העיר הקטנה הולכים את כל העיר הגדולה? מתרצת הגמ' לית כאן כיצד, צריך למחוק את המילה 'כיצד', דהיינו שהמשנה ממשיכה ואומרת דין אחר, שאם אנשי העיר הקטנה הניחו את עירובם בעיר הגדולה, א"כ הרי הם כאנשי העיר הגדולה, ולכך העיר הגדולה לא עולה להם לחשבון. שואלת הגמ' במקרה של הרישא (שהוא יוצא מעירו וחוצה את העיר הקטנה). האם העיר הקטנה מהו שתעלה ממידת אלפיים והעיר תיחשב להם כד' אמות, וא"כ הם יכולים ללכת רק 1996 אמות חוץ ממידת העיר, או שהיא לא עולה כלל ממידת האלפיים, והם יכולים ללכת אלפיים אמה חוץ ממידת העיר (דהיינו חמש מאות אמה שבין עירם לעיר הקטנה, ועוד אלף חמש אמה חוץ לעיר הקטנה)? אומרת הגמ' שנחלקים בזה, ואמר ר' חזקיה בשם רבי

מסכת פרק ה [ה"ז - דף לז] עירובין

ועוד התיר רבי שיהו בני גדר יורדין לחמתה ועולין לגדר, ובני חמתה אין עולין לגדר. אמר ר' מנא מפני הרשויות, א"ר יוסי בר' בון לא מן הטעם הזה, אלא בגין דתנינן אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה.

ר"ע אומר וכו': רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חנינה מה פליגי, בשנתנו עירובן בפלטיא, אבל אם נתנו עירובן בבתיים, אף ר' עקיבה מודה. ר' בא בריה דר' פפי בעי, היתה עיר שעירבה ונתנו עירובן בפלטיא, לא כמי שנתנו עירובן בבתיים?! **עיר** שחרבה; רבי לעזר אומר מהלך את כולה וחוצה לה אלפיים אמה, שמואל אמר אין לו מקום עירובו אלא אלפיים אמה. רבי בא בר כהנא רב חייה בר

נתנו את עירובן בבתיים, בזה אף ר' עקיבה מודה שהרי הוא כאנשי העיר, והעיר לא עולה לו מהחשבון. ר' בא בריה דר' פפי בעי אמר, שאם היתה עיר שעירבה שהכשירו את העיר בשיתופי מבואות, ונתנו בני עיר אחת את העירוב תחומין שלהם בפלטיא, וכי זה לא כמי שנתנו עירובן בבתיים?! ודאי שזה כמו שהוא הניח את העירוב בבית, וגם בזה ר"ע מודה שהעיר לא תעלה לו מהחשבון.

אומרת הגמ' שאם הוא הניח את עירובו בבית הנמצא בעיר שחרבה מדיוריה (שלא גרים בעיר, אבל מחיצותיה קיימות). רבי לעזר אומר שהוא מהלך את כולה וחוצה לה אלפיים אמה, כיון שגם בזה אנחנו אומרים שהעיר לא עולה לו מהחשבון, ושמואל אמר שאין לו ממקום עירובו אלא אלפיים אמה, היות ולא מתגוררים בעיר, א"כ זה כמו שהוא הניח את עירובו בשדה, והעיר עולה לו מהחשבון. אומרת הגמ' רבי בא בר כהנא אמר, שרב חייה בר

התחום של בני מגדל, לכך העיר עולה להם (לתחום). ועוד התיר רבי שיהו בני גדר יורדין לחמתה ועולין חזרה לבתיהם הנמצא בגדר, אבל ובני חמתה אין עולין לגדר. מבארת הגמ' מדוע? אמר ר' מנא מפני הרשויות, שאנשי השלטון הנמצאים בגדר היו מכים את בני חמת, ולכך רבי תיקן שבני חמתן לא יעלו לגדר. א"ר יוסי בר' בון שלא מן הטעם הזה רבי אסר לבני חמתן לעלות לגדר, אלא בגין דתנינן אנשי עיר גדולה מהלכין את כל עיר קטנה ואין אנשי עיר קטנה מהלכין את כל עיר גדולה, ולכך אמר רבי שבני גדר יכולים ללכת את כל חמתן (כיון שהיא היתה עיר קטנה). אבל בני חמתן לא יכולים ללכת את כל העיר גדר (כיון שהיא עיר גדולה), אלא רק עד היכן שהתחום שלהם מגיע.

ר"ע אומר וכו': רבי יצחק בר נחמן בשם רבי חנינה אומר, מה פליגי היכן נחלקו ר"ע וחכמים? דוקא בשנתנו עירובן בפלטיא ברחוב העיר, שזה לא מקום מגורים, אבל אם

מסכת פרק ה [ה"ז - דף לז] עירובין קמט

אשי בשם רב הנותן עירובו בדיר או בסהר מהלך את כולה וחוצה לה אלפיים אמה, ודיר וסהר לא כמי שחרבו בתים ודירין?!

תני עיר חדשה מודד מן הבתים, וישנה מודד מן החומה, אי זו היא חדשה ואי זו היא ישנה? רבי זעירא בשם רב חסדא בנה בתים ואחר כך בנה חומה זו היא חדשה, בנה חומה ואחר כך בנה בתים זו היא ישנה. ר' זעירא אמר בין זו ובין זו חדשה, ואי זו היא ישנה, כל שהיו בה דירין וחרבו. ר' זעירא כדעתיה דאיתפלגון, בנה תשעה לשם קרפף ואחד לשם דייר, אמר ר' לעזר ואפילו בנה את העשירי לשם דייר הרי הוא כדייר, ור' זעירא אמר אינו כדייר.

חומה. ור' זעירא אמר שבין זו ובין זו בין אם בנו את החומה לפני הבתים ובין אם בנו אותה לאחר הבתים, אלא שלא בנו את הבתים עד סמוך לחומה (תוך שבעים אמה ושירים), דינה כעיר חדשה שמודדים רק מהבתים, ואי זו היא עיר ישנה שמודדים מהחומה? כל שהיו בה דירין עד סמוך לחומה, ואפי' אם הבתים הסמוכים לחומה נחרבו. ואומרת הגמ' שר' זעירא אמר את דבריו כדעתיה כשיטתו, דאיתפלגון בנה תשעה בתים לשם קרפף היינו לא לשם מגורים, ובית אחד לשם דייר לשם מגורים, אמר ר' לעזר ואפילו בנה את הבית העשירי (הרחוק מהחומה) לשם דייר, הרי הוא החומה כדייר, ומודדים מחומת העיר, ור' זעירא אמר אינו כדייר, היות והבית המיועד למגורים אינו סמוך לחומה, לכך לא מודדים מחומת העיר, אלא רק מהבית המיועד למגורים.

אשי בשם רב אמר, שהנותן עירובו בדיר או בסהר שהוא מהלך את כולה וחוצה לה אלפיים אמה, כיון שזה לא עולה לו מהחשבון, וכי דיר וסהר זה לא כמי שחרבו בתים ודירין? שהרי לא גרים שם, וא"כ אותו דבר גם לענין העיר החריבה, שהעיר לא תעלה לו מהחשבון, וכדברי ר' אלעזר. **תני**, עיר חדשה מודד את התחום מן הבתים, ובעיר ישנה מודד מן החומה, מבארת הגמ' אי זו היא חדשה ואי זו היא ישנה? רבי זעירא בשם רב חסדא אמר, שאם הוא בנה את הבתים ואחר כך הוא בנה את החומה, זו היא עיר חדשה שמודדים מהבתים, כיון שהחומה לא שייכת כל כך לעיר, שהרי תחילת המגורים בעיר היה ללא חומה, אבל אם הוא בנה את החומה ואחר כך הוא בנה את הבתים, זו היא עיר ישנה, ומודדים מהחומה, שהרי החומה היא חלק מהעיר, שהרי לא גרו בעיר הזאת ללא

מסכת פרק ה [ה"ח - דף לז] עירובין

הלכה ה

מתני' אמר להן ר' עקיבה אי אתם מודין לי בנותן את עירובו על פי המערה שאין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה, אמרו לו אימתי בזמן שאין בה דיוורין, אבל בזמן שיש בה דיוורין, מהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. נמצא קל בתוכה - מעל גבה. ולמודד שאמרו נותנין לו אלפים אמה שאפילו סוף מידתו כלה במערה.

גמ' אמר להן ר' עקיבה וכו': ר' יעקב בר אחא בשם ר' אלעזר קל הוא הקונה שביתה בקרפף מן הנותן עירובו בקרפף, הקונה שביתה בקרפף מהלך את כולו וחוצה לו אלפים אמה, הנותן עירובו בקרפף אין לו ממקום עירובו אלא אלפים

הלכה ח

אמה. ואומרת המשנה שכל מה שאמרנו שהמערה היא כד' אמות זה דוקא למניח את עירובו במערה, אבל למודד את תחומו מעירו, שאמרו חכמים שנותנין לו אלפים אמה מעירו, מודדים את אורך המערה, שאפילו סוף מידתו (האלפיים אמות שלו) כלה באמצע המערה, שהוא לא יכול ללכת את כל המערה, כיון שהמערה עולה לו לתחום, וזה כמו שאנשי עיר קטנה לא יכולים ללכת את כל העיר הגדולה, כשהתחום נגמר להם באמצע העיר.

גמ' אמר להן ר' עקיבה וכו': ר' יעקב בר אחא בשם ר' אלעזר אומר, קל הוא י"ש קולא להקונה שביתה דהיינו שהוא שובת ממש בקרפף (שאינו מוקף לדירה) מן הנותן עירובו בקרפף, כיון שהקונה שביתה בקרפף הקרפף נחשב לו כד' אמות, ולכך הוא מהלך את כולו וחוצה לו אלפים אמה, אבל הנותן עירובו בקרפף - אין לו ממקום עירובו אלא אלפים

מתני' אמר להן ר' עקיבה לחכמים, וכי אי אתם מודין לי בנותן את עירובו על פי (בתוך) המערה, שאין לו ממקום עירובו אלא אלפים אמה, ולא אומרים שכל המערה היא כד' אמות, וא"כ תודו לי ג"כ לעניין המניח את עירובו בעיר, שלא אומרים שכל העיר היא כד' אמות? אמרו לו חכמים, אימתי אנחנו מודים לך, זה דוקא בזמן שאין בה דיוורין, שהמערה לא ראויה למגורים (כגון שהיא נמוכה מי' טפחים), אבל בזמן שיש בה דיוורין, שיכולים לגור בה, א"כ אנחנו אומרים שכל המערה היא כד' אמות, ומהלך את כולה וחוצה לה אלפים אמה. וא"כ נמצא קל י"ש קולא למניח את העירוב בתוכה - מאם הוא מניח את עירובו על גבה, שאם הוא מניח את העירוב בתוך המערה, כל המערה היא כד' אמות, אבל אם הוא מניח את עירובו על גג המערה, יש לו ממקום עירובו רק אלפיים

מסכת פרק ה [ה"ח - דף לז] עירובין קנא

אמה. רבי זעירא בעי אמר תקנה לי שביתה בקרפף? אמר רבי חנניה בריה דרבי הילל מחלוקת רבי מאיר ורבי יודא, ר' מאיר אומר עיקר עירוב בככר, בנותן עירובו בקרפף אין לו ממקום עירובו אלא אלפיים אמה. ר' יודה אומר עיקר עירוב ברגליו, באומר תקנה לי שביתה בקרפף - מהלך את כולה וחוצה לה אלפיים אמה.

נמצא קל בתוכה מעל גבה: תני גג המגדל נידון כעיר, גג המערה נידון כשדות. אבל בזמן שיש בה דיורין וכו': מה דיורין, ממש או אפי' ראויה לדיורין? מן מה דמר ר' יצחק בר נחמן בשם ר' חנניה את רואה אותה כילו מליאה מים וטיט, הדא אמרה אפי' ראויה לדיורין.

עירובו על גג המגדל (ארוך) נידון כעיר, ומודדים את תחומו רק מסוף גג המגדל, כיון שהמגדל ראוי לדירה, ומחיצותיה ניכרים, אבל הנותן את עירובו על גג המערה, נידון כמו שהוא הניח את עירובו בשדות, שמודדים לו את האלפיים אמה ממקום עירובו, היות ואין מחיצות המערה ניכרות על גגה.

אבל בזמן שיש בה דיורין וכו': שואלת הגמ' מה כוונת המשנה, האם חכמים מצריכים שיהיו דיורין ממש במערה, או אפי' אם המערה ראויה לדיורין זה כבר כאילו שיש בה דיורין? מתרצת הגמ' מן מה דאמר ר' יצחק בר נחמן בשם ר' חנניה, על דברי חכמים "אימתי בזמן שאין בה דיורין" דהיינו שאַת רואה אותה את המערה כאילו היא מליאה מים וטיט, דהיינו שמדובר שלא יכולים לגור במערה (מחמת שהיא נמוכה מן טפחים), ורק אז לא מחשיבים את המערה לד' אמות, וא"כ הדא אמרה זאת אומרת שאפי' אם המערה ראויה לדיורין, זה כמו שדרים בה, וכל המערה כד' אמות.

אמה. שואלת הגמ' רבי זעירא בעי שאל, מה הדין אם המערב הלך בדרך ואמר תקנה לי שביתה בקרפף הנמצא בתוך אלפיים אמה ממנו, או אם הוא קנה את תחומו בקרפף ע"י רגליו ולא ע"י פת, האם זה נחשב שהוא שָׁבַת שם ממש, שמודדים לו את תחומו רק מסוף הקרפף והלאה, או שזה כמו שהוא הניח שם את עירובו, שיש לו רק ממקום עירובו והלאה, אלפיים אמה? אמר רבי חנניה בריה דרבי הילל שזה תלוי במחלוקת של רבי מאיר ורבי יודא, שלדברי ר' מאיר שאומר שעיקר עירוב הוא בככר, א"כ היות ואנחנו אומרים בנותן עירובו בקרפף שאין לו ממקום עירובו אלא אלפיים אמה, א"כ כ"ש שהמערב ברגליו שאין לו אלא אלפיים אמה, אבל לדברי ר' יודה שאומר שעיקר עירוב זה ברגליו, א"כ באומר תקנה לי שביתה בקרפף - מהלך את כולה וחוצה לה אלפיים אמה, כיון שזה נחשב שהוא שָׁבַת שם.

נמצא קל בתוכה מעל גבה: תני, הנותן

מסכת פרק ה [ה"ח - דף לז] עירובין

א"ר יצחק בר' אלעזר הדא אמרה מערה שיש לה שני פתחים, אם יש בין זה לזה ארבעת אלפים אמה חסר אחת, מהלך את גגה וחוצה לה אלפיים אמה, ארבעת אלפים אמה, אין לו ממקום עירובו אלא אלפיים אמה. אמר ר' בא - אסברי ר' זעירא, אין יתן סנדליו הכא, הוא אתי בדא ונסי לון, ואין יתן סנדליו הכא, הוא אתי בדא ונסי לון, מן כאן אתא בדא, ומן כאן אתא בדא, מרוח אחת אסור משתי רוחות מותר?! רבי אחא בשם רבי חיננא אם היתה גגה של מערה ארבעת אלפים חסר אמה, מהלך את כולה וחוצה לה אלפיים אמה. על גבי חומה, אפילו כמה מותר. אם היה גגה של מערה ששת אלפים אמה, מהלך את כולה וחוצה לה על ידי ניבריות.

כשהסנדלים נמצאים בצד מערב, הוא אתא בדא בפתח המערבי, וא"כ לא יתכן לומר שמרוח אחת אסור לו ללכת לקחת את סנדליו, ורק משתי רוחות מותר, והוא יצטרך לצאת מהפתח השני כדי לקחת את סנדליו, וכיון שבכל מקום שהוא הולך - הוא נמצא בתוך אלפיים לפתח המערה, לכך אומרים בזה הבלעת תחומין, והוא יכול לצאת מהפתח המערבי ולחצות את כל גג המערה, ויש לו עוד אלפיים אמה מהפתח המזרחי. וכן אמר רבי אחא בשם רבי חיננא שאם היתה גגה של מערה ארבעת אלפים חסר אמה שהוא מהלך את כולה, וחוצה לה אלפיים אמה. ועוד אמר ר' אחא בשם ר' חיננא, שאם הוא הניח את עירובו על גבי חומה, אפילו אם החומה ארוכה כמה הרבה מאוד, מותר לו ללכת את כל החומה, כיון שהחומה היא חלק מהעיר, לכך הוא יכול ללכת את כל העיר. ועוד אמר ר' אחא בשם ר' חיננא, שיתכן שגם אם היה גגה של מערה ששת אלפים אמה שהוא מהלך את כולה וחוצה לה אלפיים אמה, וזה על ידי ניבריות, שאם היה למערה הזאת פתחי אוורור בגגה שיכולים לצאת דרך שם, א"כ

א"ר יצחק בר' אלעזר היות וגג המערה היא כשדות, א"כ הדא אמרה זה אומר, שאם הוא שבת במערה שיש לה שני פתחים, אז אם יש בין הפתח הזה לפתח הזה ארבעת אלפים אמה חסר אחת, א"כ הוא יכול לצאת מהפתח המערבי של המערה, ומהלך את כל גגה לכיוון מזרח, וחוצה לה ועובר מהפתח המזרחי והלאה עוד אלפיים אמה, אבל אם היה בין הפתחים ארבעת אלפים אמה, אין לו ממקום עירובו (מפתח המערה) אלא אלפיים אמה, אמר ר' בא, אסברי (הסביר לי) ר' זעירא את הטעם, שהוא יכול ללכת את כל גג המערה (אם המרחק בין הפתחים הוא פחות מד' אלפי אמה), שהרי אין אם הוא יתן ויניח את סנדליו הכא בגג המערה לצד מערב, א"כ זה ודאי שהוא אתי בדא הוא יכול לבוא דרך הפתח המערבי של המערה, ונסי לון לקחת את סנדליו, ואין יתן סנדליו הכא בגג המערה לצד מזרח, א"כ זה ודאי שהוא אתי בדא הוא יכול לבוא דרך הפתח המזרחי של המערה, ונסי לון לקחת את סנדליו, וא"כ מן כאן כשהסנדלים נמצאים בצד מזרח, הוא אתא בדא בפתח המזרחי, ומן כאן

מסכת פרק ה [ה"ח - דף לז] עירובין קנג

אחורי הגגין מִהֵן? ר' יוסה בשם ר' יעקב בר אחא, ר' אייניא בר פזי בשם רבי יהודה, ר' אחא מטי בה בשם שמואל, אחורי הגגים מטלטלין בהן אפי' כור אפילו כוריים, ר"מ אומר מטלטלין בהן עד בית סאתיים, א"ר יוסי בר' בון מילתיה דרב פליגא עלוי, דתנינן תמן כל גגות העיר רשות אחת; שמואל אמר עד בית סאתיים, רב אמר מטלטלין בהן אפי' כור ואפי' כוריים. היא אחורי הגגים - היא אחורי הספינה.

הדרן עלך פרק כיצד מעברין

כיון שמחיצות הבתים לא מועילות לגגות לחלק אותם לרשויות שונות, א"כ מחיצות הבתים גם לא מועילים לגגות שיחשבו כמוקפות לדירה, ולכך **מטלטלין בהן** רק אם הם בגודל של **עד בית סאתיים**, א"ר **יוסי בר' בון מילתיה דרב פליגא עלוי** על החכמים דלעיל, דתנינן תמן לקמן, **כל גגות העיר רשות אחת** דברי ר"מ, ו**שמואל אמר** שמטלטלים בהם רק עד **בית סאתיים**, אבל **רב אמר** שמטלטלין **בהן אפי' בית כור ואפי' בית כוריים**, כיון שאומנם מחיצות הבתים לא מועילות לחלק את הגגות לרשויות שונות, אבל זה מועיל שהגג יקרא שהוא מוקף לדירה. ואומרת הגמ' **שהיא אחורי הגגים - היא אחורי הספינה** שאם הוא הפך ספינה על צידה, הוא יכול לטלטל על דופנה גם אם היא יותר מבית סאתיים, כיון שההיקף הפנימי של הספינה לדירה, מועילה גם לדופנה החיצונית.

הדרן עלך בלי נדר פרק כיצד מעברין

הוא יכול לצאת בפתח המערבי, וללכת את כל גג המערה (דהיינו ששת אלפי אמה), ולהמשיך מפתח המזרחי עוד אלפיים אמה. שואלת הגמ' (שאלת הגמ' כאן היא לא לענין עירובי תחומין) **אחורי** (מעל) **הגגין מִהֵן** - האם היות והבתים מוקפים לדירה זה מועיל גם לגגות ויכולים לטלטל בהם אפי' שהם רחבים יותר מבית סאתיים, או לא? אומרת הגמ' **שר' יוסה בשם ר' יעקב בר אחא, ר' אייניא בר פזי בשם רבי יהודה, ר' אחא מטי בה** נוטה לומר את זה **בשם שמואל**, שלדברי חכמים האוסרים לטלטל מגג לגג בשבת כשהבתים לא עירבו, וזה מכיון שמחיצות הבתים מחלקים גם את הגגות לרשויות שונות, א"כ **אחורי הגגים מטלטלין בהן אפי'** אם הם גדולים בשיעור של בית **כור** (30 סאה - 75000 אמות מרובעות) **אפילו בית כוריים**, כיון שמחיצות הבתים מועילים גם לגגות שיחשבו כמוקפות לדירה, אבל לשיטת ר"מ **שאומר** שכל גגות העיר הם כרשות אחת ומטלטלים ביניהם,

פרק ו

הלכה א

מתני' הדר עם הנכרי בחצר, או עם מי שאינו מודה בעירוב, הרי זה אוסר עליו, רבי ליעזר בן יעקב אומר לעולם אינו אוסר - עד שיהיו שני ישראלים אוסרין זה על זה.

גמ' הדר עם הנכרי בחצר וכו': תני חצר של נכרי כדיר וסחר של בהמה, מתיבין רבנן לר' אליעזר בן יעקב אילו ישראל ובהמה שהיו דרים בחצר, שמא אין הבהמה אוסרת?! כשם שהבהמה אוסרת, כך הנכרי אוסר. מתיב ר' אליעזר בן יעקב לרבנן אילו ישראל ובהמה שהיו דרין בחצר, מה הבהמה אוסרת?! כשם שאין הבהמה אוסרת - כך הנכרי אינו אוסר.

בתוכה, הרי זה אוסרה - מפני שהיא כחצרו, ר' ליעזר בן יעקב אומר לעולם אין אוסר עד שיהיו שני ישראל אוסרין זה על זה, והלכה כדבריו (עד כאן לשון הברייתא), **מתיבין רבנן לר' אליעזר בן יעקב הרי אילו ישראל ובהמה (של ישראלי אחר) שהיו דרים בחצר, שמא אין דיר הבהמה אוסרת?! הרי ודאי שדירת הבהמה אוסרת, עד שיערבו, וא"כ כשם שהבהמה אוסרת, כך הנכרי אוסר. מתיב ר' אליעזר בן יעקב לרבנן הרי אילו ישראל ובהמה שהיו דרין בחצר, מה (וכי) הבהמה אוסרת?! הרי ודאי שהיא לא אוסרת, כיון שרק דירת האדם אוסרת, אבל דירת בהמה אינה אוסרת (ראב"י וחכמים נחלקים האם דירת בהמה אוסרת או לא), וא"כ כשם שאין הבהמה אוסרת - כך הנכרי אינו אוסר.**

מתני' הדר עם הנכרי בחצר, או עם מי שאינו מודה בעירוב (כותי), הרי זה אוסר עליו מלהכניס ולהוציא חפצים מהחצר לביתו, כיון שגם דירת נכרי שמה דירה (עד שישכור מהגוי את ביתו, שאז זה יהיה הרשות של הישראל), **רבי ליעזר בן יעקב אומר שלעולם הגוי אינו אוסר על הישראל, כיון שדירת נכרי הרי היא כדירת בהמה, עד שיהיו שני ישראלים דרים באותו החצר, ורק אז הם אוסרין זה על זה, והם לא יכולים לערב ביניהם, מפני דירת הנכרי.**

גמ' הדר עם הנכרי בחצר וכו': תני, חצר של נכרי הרי היא כדיר וסחר של בהמה, ומותר להכניס ולהוציא מהחצר לבתים ומהבתים לחצר, וכלים ששבתו בחצר מותר לטלטלן בחצר. היה ישראל אחד שר

מסכת פרק ו [ה"א - דף לח] עירובין קנה

ר' יעקב בר אחא ר' יסא בשם ר' יוחנן הלכה כר' יוחנן בן נורי. ר' הושעיה בעי - מה צריכה כהדא דתני ר' אליעזר בן יעקב אומר, ברם כרבנין חלוקין על ר' יוחנן בן נורי. רבי אחא רבי חיננא בשם כהנא אין הלכה כרבי יהודה, דלא כן מה אנן אמרין, רבי יהודה וחכמים תהא הלכה כרבי יהודה!? אלא בגין דא"ר יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כדברי המיקל בהלכות עירובין, ואמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן נורי, ומקשינן עליה לא כן אמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כדברי המיקל בהלכות עירובין, סברין מימר יחיד אצל יחיד, הא יחיד אצל חכמים

רבי חיננא בשם ר' כהנא אומר שאין הלכה כרבי יהודה האומר שמבוי הגבוה מעל כ' אמה שלא צריך למעטו, שואלת הגמ' ודלא כן ולולי דברי ר' כהנא מה אנן אמרין מה היינו אומרים, וכי כשרבי יהודה וחכמים נחלקים תהא הלכה כרבי יהודה!? וא"כ מדוע ר' כהנא צריך לומר את זה? מתרצת הגמ' אלא בגין היות דא"ר יעקב בר אידי בשם ר' יהושע בן לוי שהלכה כדברי המיקל בהלכות עירובין, וא"כ היינו אומרים שיהיה ההלכה כר' יהודה שהוא מיקל, לכך ר' כהנא צריך לומר שאין הלכה כר' יהודה. וכן אמר רבי יצחק בר נחמן בשם רבי יהושע בן לוי שהלכה כרבי יוחנן בן נורי שאומר שחפצי הפקר קונים שביתה, ומקשינן עליה מדוע ריב"ל צריך לומר שההלכה כר' יוחנן בן נורי, וכי לא כן אמר רבי יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי (עצמו) שהלכה כדברי המיקל בהלכות עירובין, וא"כ פשוט שההלכה כר' יוחנן בן נורי שמיקל? ותימצנו שסברין מימר היינו אומרים שהכלל שההלכה כדברי המיקל בעירובין נאמר רק כשיחיד נחלק אצל יחיד, אבל הא אם יחיד נחלק אצל חכמים, היינו

היות והבאנו שהבריייתא אומרת שהלכה כראב"י הגם שלכאו' זה פשוט, שהרי יש כלל שאומר שהלכה כדברי המיקל בעירובין, לכך הגמ' מביאה עוד מקום שאמרו מפורש שהלכה כדברי מי שהיקל בעירובין; ר' יעקב בר אחא ור' יסא בשם ר' יוחנן אומרים שהלכה כר' יוחנן בן נורי שחפצי הפקר קונים שביתה (דהיינו מי שישן בדרך ולא ידע שחשיכה - שיקנה שביתה, אפי"ה יש לו אלפיים אמה לכל רוח). ר' הושעיה בעי אמר, מה צריכה היכן צריך לומר מפורש שהלכה כדברי מי שהיקל בעירובין, זה רק כהדא דתני כמו מה ששנינו שר' אליעזר בן יעקב אומר שהנכרי לא אוסר על הישראל, ובזה צריך לומר שהלכה כמותו, היות ורבים נחלקים על ראב"י, וכן ר' יוחנן צריך לומר שהלכה כדברי ר' יוחנן בן נורי, היות והיינו אומרים שאומנם הלכה כדברי המיקל בעירובין, אבל זה רק במקום שיחיד נחלק על המיקל, ברם אבל במקום שרבים נחלקים על המיקל כמו כאן שרבנין חלוקין על ר' יוחנן בן נורי, א"כ היינו אומרים שאין הלכה כדברי המיקל, לכך ר' יוחנן צריך לומר שהלכה כדברי ר' יוחנן בן נורי. רבי אחא

מסכת פרק ו [ה"ב - דף לח] עירובין

לא, אתא רבי יצחק בר נחמן בשם ר' יהושע בן לוי הלכה כרבי יוחנן בן גורי - ואפילו חכמים חלוקין עליו, וכא תהא הלכה כרבי יודה - ואפילו חכמים החלוקים עליו.

הלכה ב

מתני' אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי אחד שהיה דר עמנו במבוי בירושלם, אמר לנו אבא מהרו והוציאו כלים למבוי, עד שלא יוציא ויאסור עליכם. ר' יהודה אומר בלשון אחרת, מהרו ועשו צרכים במבוי, עד שלא יוציא ויאסור עליכם.

גמ' רבי ירמיה בשם רב חצר שיש לה שני פתחים וישראל ונכרי דרין בתוכה, בישראל את מהלך אחר הרגיל, ובנכרי את מהלך אחר שאינו רגיל.

והוציאו כלים למבוי, כדי לזכות במבוי, עד שלא יוציא אותו צדוקי את חפציו למבוי, ואז יתבטל מה שהצדוקי ביטל לכם את רשותו - ויאסור עליכם (אבל לאחר שתזכו במבוי, הצדוקי לא יאסור עליכם במה שהוא יוציא את חפציו למבוי, כך ר"מ שנה את דברי ר"ג). ר' יהודה אומר בלשון אחרת, שרשב"ג אמר להם מהרו ועשו צרכים במבוי עד שלא יוציא אותו צדוקי חפצים למבוי ויאסור עליכם, ולא יועיל מה שזכיתם במבוי.

גמ' (הסוגיא הכתובה כאן בדפוסים בטעות, נכתבה בסוף ההלכה הקודמת.)

רבי ירמיה בשם רב אומר שחצר שיש לה שני פתחים לשתי מבואות, וישראל או נכרי דרין בתוכה, א"כ בישראל את מהלך אחר המבוי שהוא רגיל להשתמש, ואם היהודי לא השתתף במבוי, הוא אוסר רק את המבוי שהוא רגיל לצאת בו, ובנכרי את מהלך אפי' אחר המבוי שאינו רגיל, והנכרי

אומרים שלא נאמר הכלל שההלכה כדברי המיקל בעירובין, לכך אתא רבי יצחק בר נחמן ואמר בשם ר' יהושע בן לוי שהלכה כרבי יוחנן בן גורי - ואפילו שחכמים חלוקין עליו, וא"כ היינו אומרים שגם כאן (לעניין מבוי הגבוה מכ' אמה) תהא הלכה כרבי יודה - ואפילו שחכמים החלוקים עליו, לכך ר' כהנא צריך לומר שאין הלכה כר' יהודה. והטעם הוא; כיון שרק לעניין עירובין נאמר הכלל שההלכה כדברי המיקל, ולא לעניין מחיצות, והיות והמבוי גבוה יותר מכ' אמה, לכך זה נקרא שאין כאן מחיצות למבוי, ולכך אין הלכה כרבי יהודה.

הלכה ב

מתני' אמר רבן גמליאל מעשה בצדוקי אחד (הצדוקים לא מודים בעירוב) שהיה דר עמנו במבוי בירושלם (והצדוקי ביטל להם את רשותו מערב שבת), ואמר לנו אבא (רשב"ג) מהרו

מסכת פרק ו [ה"ב - דף לח] עירובין קנו

היה ישראל מיכן וישראל מיכן ונכרי באמצע, אחד ישראל ואחד נכרי הולכין אחר הרגיל, ביטל רשותו הרגיל - נעשה שאינו רגיל רגיל - נעשה שאינו רגיל, לא הותר הרגיל. גר תושב, ועבד תושב, מומר בגילוי פנים, הרי הוא כנכרי לכל דבר.

אית תנני תנני הקוסטר אוסר מיד, ואכסניא לאחר שלשים, אית תנני תנני הקוסטר אוסר לאחר שלשים, ואכסניא אינה אוסרה לעולם. מאן דמר הקוסטר אוסר מיד ברגיל, ואכסניא לאחר שלשים בשאינו רגיל. ומאן דמר הקוסטר

במבוי שהוא עירב בו, אלא הוא אוסר על המבוי הרגיל, כיון שהוא לא עירב עמהם. ואומרת הברייטא **שגר תושב או עבד תושב** דהיינו שאומנם הם שומרים את ד' מצוות בני נח, אבל לא טבלו לגירות או לעבדות, וכן **מומר בגילוי פנים** - בפרהסיא, הרי הוא **כנכרי לכל דבר**, שצריך לשכור ממנו את רשותו.

אית תנני תנני יש ששנו בברייטא שהקוסטר (שוטר) **אוסר מיד** כשהוא מתאכסן בחצר שיש בו ישראלים, אבל **ואכסניא** (אורחים) אוסרים רק **לאחר** שהם נמצאים בחצר **שלשים** יום, ואית תנני תנני ויש ששנו בברייטא שהקוסטר **אוסר רק לאחר שלשים** יום, ואכסניא אינה אוסרה לעולם, ואומרת הגמ' שאין מחלוקת בין הברייטות, אלא **מאן דאמר** הברייטא שאומרת שהקוסטר **אוסר מיד** מדובר ברגיל להתאכסן בחצר הזאת, ולכך מיד כשהוא מגיע להתאכסן בחצר, הוא אוסר על בני החצר, ומה שהברייטא אומרת שאכסניא אוסרת רק **לאחר שלשים** יום, מדובר בשאינו רגיל להתאכסן בחצר הזאת, ולכך רק לאחר ל' יום הוא אוסר על בני החצר. ומאן דאמר הברייטא שאומרת שהקוסטר

אוסר על שתי המבואות, אם לא שכרו ממנו את רשותו. ואם היו שלשה חצרות סמוכים זה לזה, ורק לשתי החצרות החיצוניים היה פתח למבוי, והיה **ישראל גר** בחצר **מיכאן וישראל מיכאן**, ונכרי או ישראל גרים בחצר **האמצעי**, א"כ בזה אומרים שאחד **ישראל ואחד נכרי הולכין** רק אחד החצר שהוא **רגיל** לצאת בו, ואם הישראל לא עירב עם החצרות הוא אוסר רק את החצר שהוא רגיל לצאת בו, וכן אם לא שכרו מהנכרי את רשותו, הוא אוסר רק את החצר שהוא רגיל לצאת בו, כיון שחצר זה מקום יותר פרטי מאשר מבוי, לכך בזה אין חשש שהוא ישתמש בחצר שאינו רגיל, ולכך הוא לא אוסר עליהם. ואם הישראלי **ביטל** את רשותו לחצר שהוא רגיל להשתמש, שאז הוא לא ישתמש בחצר הזאת, א"כ נעשה החצר שאינו רגיל כחצר הרגיל והישראלי אוסר עליהם, כיון שהוא לא עירב עמהם, וכן אם הנכרי השכיר את רשותו לחצר שהוא רגיל להשתמש, שאז הוא לא ישתמש בחצר הזאת, א"כ נעשה החצר שאינו רגיל כחצר הרגיל, והנכרי אוסר עליהם. ואם הישראל עירב עם המבוי שאינו רגיל, לא הותר מחמת זה המבוי הרגיל, ולא אומרים שהוא ישתמש

מסכת פרק ו [ה"ב - דף לט] עירובין

אוסר לאחר שלשים - באילין ברשות, ואכסניא אינה אוסרת לעולם - באילין דעיילין דלא ברשות.

ר' יהודה אומרו בלשון אחרת וכו': רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר ביטול רשות ביניהון, רבי מאיר אומר יש לו ביטול רשות, ורבנן אמרין אין לו ביטול רשות. ר"מ אומר יש לו ביטול רשות, ואת אמר מהרו? אף על גב דר"מ אומר יש לו ביטול רשות, מודה הוא שזכו במבוי תחילה, ותני כן מפני שהוא מבטל רשותו כישראל דברי ר"מ. בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר? כיני מתניתא אינו אוסר. רבי אחא בשם רבי חנינא כל עמא מודיי שיש לו ביטול רשות, מה פליגין? לחזור בו, ר' מאיר אומר מבטל רשותו ואינו חוזר בו, ורבנן אומרים מבטל רשותו וחוזר בו. ר"מ אומר מבטל רשותו ואינו חוזר בו, ואת אמר מהרו?

רשות, אבל מודה הוא שאם הצדוקים הציאו חפציהם אח"כ הם זכו במבוי תחילה ונתבטל הביטול, ולכך רשב"ג אמר לבניו למהר להוציא את הכלים, כדי שיזכו במבוי, ותני כן וכן שנינו בברייתא, מפני שהוא הצדוקי מבטל רשותו כישראל דברי ר"מ. שואלת הגמ' והרי לקמן שנינו במשנה, מי שנתן רשותו והוציא בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר דברי ר"מ, וא"כ מוכח שר"מ סובר שלא מועיל ביטול רשות? מתרצת הגמ' כיני מתניתא שצריך לגרוס במשנה שאינו אוסר. אבל רבי אחא בשם רבי חנינא אומר שכל עמא מודיי שיש לו לצדוקי ביטול רשות, וא"כ במה פליגין? האם הצדוקי יכול לחזור בו מהביטול, שר' מאיר אומר שהצדוקי מבטל רשותו ואינו חוזר בו, ורבנן אומרים שמבטל רשותו וחוזר בו. שואלת הגמ' מה אתה אומר שר"מ אומר שהצדוקי מבטל רשותו ואינו חוזר בו והרי את אמר שרשב"ג אמר לבניו מהרו והוציאו את הכלים, והרי אם מועיל ביטול רשות, מדוע הם צריכים למהר? מתרצת הגמ' אף על גב דר"מ אומר שיש לו לצדוקי ביטול

אוסר רק לאחר שלשים יום מדובר באילין באותם שוטרים שנכנסו לחצר ברשות המלך וללא רשות הבעלים, ולכך הם אוסרים רק לאחר ל' יום שיהיו קבועים יותר, והברייתא שאומרת שאכסניא אינה אוסרת לעולם מדובר באילין דעיילין דלא ברשות, שהם נכנסו לחצר בלי רשות, וא"כ הם סתם גנבים, ולכך הם לא אוסרים על בני החצר.

ר' יהודה אומרו בלשון אחרת וכו': מבארת הגמ' את המשנה; רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר אומר שביטול רשות (האם מועיל שהצדוקי יבטל את רשותו), ביניהון בין ת"ק שהוא ר"מ לר' יהודה, שרבי מאיר אומר שיש לו לצדוקי ביטול רשות, ורבנן (ר' יהודה) אמרין שאין לו לצדוקי ביטול רשות, שואלת הגמ' מה אתה אומר שר"מ אומר שיש לו ביטול רשות, והרי את אמר שרשב"ג אמר לבניו מהרו והוציאו את הכלים, והרי אם מועיל ביטול רשות, מדוע הם צריכים למהר? מתרצת הגמ' אף על גב דר"מ אומר שיש לו לצדוקי ביטול

מסכת פרק ו' [ה"ג - דף לט] עירובין קנט

אף על גב דר"מ אומר מבטל רשותו ואינו חוזר בו, מודה הוא שזכו במבוי תחילה, ותני כן מפני שהוא מבטל רשותו כישראל דברי ר"מ, בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר? כיני מתניתא אינו אוסר.

הלכה ג

מתני' אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב, ביתו אסור מלהכניס ולהוציא לו ולהם, ושלחם מותרין לו ולהן. נתנו לו רשותן, הוא מותר והן אסורין. היו שנים אוסרין זה על זה, שאחד נותן רשות ונוטל רשות, ושנים נותנין רשות ואינן נוטלין רשות.

גמ' ושלחם מותרין לו ולהם: שביטל רשותו.

ואומנם הוא ביטל את רשותו, אבל זה מתייחס רק לרשות חצירו, אבל לא לרשות ביתו, ולכך הוא לא כאורח אצל בני החצר, ואסור להוציא מביתו של מי ששכח לערב, אבל ומהבית שלחם מותרין להכניס ולהוציא חפצים לחצר לו ולהן. ואם נתנו שאר בני החצר לו למי ששכח לערב את רשותן, א"כ הוא מותר להכניס ולהוציא חפצים מביתו לחצר והן אסורין. היו שנים ששכחו לערב, ובני החצר נתנו להם את רשותן, אוסרין זה על זה, כיון שיש כאן שתי בתים שלא עירבו ביניהם, ואפי' אם אחד מהם יבטל לשני זה לא יועיל. כיון שאחד ששכח לערב נותן רשות לבני החצר ונוטל רשות מבני החצר, אבל ושנים נותנין את רשותן לבני החצר, אבל ואינן נוטלין רשות מבני החצר, כיון שיש כאן שני בתים שלא עירבו.

גמ' ושלחם מותרין לו ולהם: ואותו אחד שלא עירב לא אוסר על כל בני החצר, מפני שביטל רשותו, כדפירשנו במשנה.

מהביטול, א"כ מדוע הם צריכים למהר? מתרצת הגמ' אף על גב דר"מ אומר שהצדוקי מבטל רשותו ואינו חוזר בו, אבל מודה הוא שאם הצדוקים הציאו חפציהם אח"כ הם זכו במבוי תחילה ונתבטל הביטול, ולכך רשב"ג אמר לבניו למהר להוציא את הכלים, כדי שיזכו במבוי, ותני כן וכן שנינו בבביתא, מפני שהוא הצדוקי מבטל רשותו כישראל דברי ר"מ, שואלת הגמ' והרי לקמן שנינו במשנה, מי שנתן רשותו והוציא בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר דברי ר"מ, וא"כ מוכח שיכולים לחזור מהביטול רשות? מתרצת הגמ' כיני מתניתא שצריך לגרוס במשנה שאינו אוסר.

הלכה ג

מתני' אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב, וביטל את רשותו לבני החצר, א"כ מביתו של אותו אחד ששכח לערב מלהכניס ולהוציא (חפצים לחצר) לו, וכן להם לשאר בני החצר,

מסכת פרק ו [ה"ג - דף לט] עירובין

מהו שתחזור חלילה? תלמידיו דרב בשם רב חוזרת חלילה, שמואל אמר אין חוזרת חלילה. מתניתא פליגא על שמואל, שלהן מותרין לו ולהם שביטל רשותו, והתנינן נתנו לו רשותן הוא מותר והן אסורין? פתר לה לצדדין היא מתניתא.

היו שנים וכו': תני אחד שלא עירב - נותן רשותו לאחד שעירב, שנים שעירבו - נותנין רשותן לאחד שלא עירב. ושנים שלא עירבו - נותנין רשותן לשנים שעירבו, או לאחד שלא עירב. אבל לא אחד שעירב - נותן רשותו לאחד שלא עירב. ואין שנים שעירבו - נותנין רשותן לשנים שלא עירבו. ואין שנים שלא עירבו - נותנין רשותן לשנים שלא עירבו. הכל נותנין רשות ונוטלין רשות, חוץ משנים שלא עירבו - שהן נותנין רשות ואינן נוטלין רשות.

מדברת במקרה שבני החצר ביטלו לאותו אחד ששכח לערב את רשותן, אבל באמת אין מבטלים וחוזרים ומבטלים.

היו שנים וכו': תני אחד שלא עירב - נותן רשותו לאחד שעירב עם האחר (דהיינו שהיו בחצר הזה שלשה בני אדם). ושנים שעירבו - נותנין רשותן לאחד שלא עירב. ואם הם היו ארבעה, השנים שלא עירבו - נותנין רשותן לשנים שעירבו ביניהם. או אם לא עירבו בחצר כלל, א"כ השנים יכולים לתת את רשותן לאחד (לשלישי) שלא עירב. אבל לא אחד שעירב - נותן רשותו לאחד שלא עירב. ואין שנים שעירבו (ביניהם) - נותנין רשותן לשנים שלא עירבו. ואין שנים שלא עירבו - נותנין רשותן לשנים שלא עירבו (דהיינו שכל ארבעתם לא עירבו). ואומרת הבריייתא שהכלל הוא, שהכל (יחיד) נותנין רשות ונוטלין רשות, חוץ משנים שלא עירבו - שהן נותנין רשות ואינן נוטלין רשות (כמבואר במשנה).

שואלת הגמ' מהו שתחזור חלילה האם בני החצר יכולים לבטל את רשותן לאותו אחד שלא עירב, והוא יעשה את צורכו בחצר, ואח"כ הוא יחזור ויבטל להם את רשותו, והם יוכלו לעשות את צורכם בחצר? אומרת הגמ' שתלמידיו דרב בשם רב אמרו שחוזרת חלילה, ויכולים לבטל ולחזור ולבטל. אבל שמואל אמר שאין חוזרת חלילה. שואלת הגמ' שלכא' המתניתא פליגא על שמואל, שהרי שנינו במשנה שלהן מותרין לו ולהם מפני שביטל רשותו, ואח"כ התנינן שנינו נתנו לו רשותן הוא מותר והן אסורין, ומבינה הגמ' שכוונת המשנה היא, שלאחר שאותו אחד שלא עירב ביטל את רשותו לבני החצר, בני החצר חוזרים ומבטלים את רשותן לאותו אחד, וא"כ מוכח שמבטלים וחוזרים ומבטלים? מתרצת הגמ' ששמואל פתר לה הסביר את המשנה, שלצדדין היא מתניתא שהמשנה מדברת על שני מקרים שונים, דהיינו ברישא המשנה מדברת במקרה שאותו אחד ששכח לערב ביטל את רשותו לבני החצר, ובסיפא המשנה

רב חסדאי אמר עשרה ישראל שהיו דרין בבית אחד, כל אחד ואחד צריך לבטל רשותו. א"ר יסא עשרה נכרי שהיו דרין בבית אחד, כל אחד ואחד צריך להשכיר רשותו. א"ר בא מעשה באשתו של פרסי שהשכירה חצר שלה שלא מדעת בעלה, אתא קומי ר' שמואל ושרא, סברין מימר אפילו שמשו ולקטו. הלכה ישראל מבטל והנכרי משכיר. ויבטל הוא הנכרי? חזר הוא בו, מעתה אפילו משכיר חזר הוא בו? מיכן והילך בגזל הוא משתמש. עד איכן? ייבא כ"י דמר רבי יסא בשם ר' מנא בר תנחום, ר' אבהו בשם ר' יוחנן, אין קרקע נקנה בפחות משהו פרוטה, מילתיה דרבי יעקב בר אחא אמר אפילו באגוז אפילו בתמרה.

רשותו (אבל אינו משכיר את רשותו, וי"א שכ"ש שמשכיר את רשותו). והנכרי משכיר את רשותו, ולא מועיל שיבטל את רשותו. שואלת הגמ' ויבטל הוא הנכרי? מתרצת הגמ' חזר הוא בו חוששים שמא הגוי יחזור בו מהביטול (דהיינו שהוא ישתמש בחצר), שואלת הגמ' א"כ מעתה מעכשיו נחשוש שאפילו אם הגוי משכיר את רשותו שחזר הוא בו? מתרצת הגמ' שאם השכירו מהגוי את רשותו, גם אם הגוי יחזור להשתמש בחצר מיכאן והילך, בעצם בגזל הוא משתמש, והוא לא אוסר על בני החצר. שואלת הגמ' עד איכן בכמה צריך לשכור את רשות הגוי, האם דווקא בפרוטה, או אפי' בפחות משהו פרוטה? אומרת הגמ' שייבא (יהיה בזה) כ"י דאמר רבי יסא בשם ר' מנא בר תנחום, ור' אבהו אמר את זה בשם ר' יוחנן, שאין קרקע נקנה בפחות משהו פרוטה, וא"כ גם לענין שכירות החצר, צריך לשכור דווקא בפרוטה. אבל מילתיה דרבי יעקב בר אחא אמר שיכולים לשכור מהגוי אפילו באגוז אפילו בתמרה שהם לא שווים פרוטה.

רב חסדאי אמר שעשרה ישראלים שותפים שהיו דרין בבית אחד ושכחו לערב עם בני החצר, א"כ כל אחד ואחד מהם צריך לבטל רשותו לבני החצר, ולא מספיק שאחד יבטל (אם הוא לא היה שליח שלהם). וכן א"ר יסא שעשרה נכרים שותפים שהיו דרין בבית אחד, בחצר של יהודים, א"כ כל אחד ואחד צריך להשכיר את רשותו, כדי שהיהודים יוכלו לערב בחצר. א"ר בא מעשה באשתו של פרסי (גוי) אחד שהשכירה את החצר שלה שלא מדעת בעלה (ושלא ברצון בעלה). ואתא קומי ובאה השאלה לפני ר' שמואל האם זה מועיל? ושרא, הגם שלענין שותפים כל אחד ואחד צריך להשכיר את רשותו, אבל לענין אשתו של האדם, היות והיא כגופו, לכך מספיק שהיא תשכיר את רשותה. ואומרת הגמ' שסברין מימר ובני הישיבה הוסיפו ואמרו שאפילו שמשו (פועל קבוע) ולקטו (היינו שהבעה"ב שכר אותו ללקט את התבואה) של הגוי יכול להשכיר את רשות הבעה"ב שלו, ואפי' שלא ברצונו. ואומרת הגמ' שהלכה הוא שישראל מבטל את

רבי יעקב בר אחא, כד הוה נפק לאכסנייא, אין הוה משכח מיעבד תקנה - הוה עבד, ואין לא, מבדר מְנוי - יהב חוטרא הכא סנדלא הכא דייסיקיא הכא. א"ר מתניא הדא דתימר בשהיה פונדקי נכרי, אבל אם היה פונדקי ישראל, אינו חשוד לטלטל.

הלכה ד

מתני' מאימתי נותנין רשות? בית שמאי אומרים מבעוד יום, ובית הלל אומרים משתחשך. מי שנתן רשותו והוציא בין שוגג בין מזיד, הרי זה אוסר דברי ר"מ, ר' יהודה אומר מזיד אוסר, שוגג אינו אוסר.

גמ' מאימתי נותנים רשות וכו': פן היא מתניתא מאימתי מבטלין רשות. **ב"ש** אומרים מבעוד יום ובית הלל אומרים משתחשך: כיני מתניתא בית

הבית שלא מידיעתו (שהרי אם הוא שכח לערב, הוא יבטל את רשותו).

הלכה ד

מתני' מאימתי מתי נותנין מבטלים את הרשות? בית שמאי אומרים דוקא מבעוד יום, ובית הלל אומרים אפי' משתחשך. מי שנתן (ביטל) את רשותו והוציא לחצר בין בשוגג בין במזיד, הרי זה אוסר על בני החצר, כיון שביטלו מתבטל דברי ר"מ, ר' יהודה אומר שאם הוא הוציא במזיד הרי הוא אוסר, אבל אם הוא הוציא בשוגג אינו אוסר.

גמ' מאימתי נותנים רשות וכו': אומרת הגמ' פן היא מתניתא כוונת המשנה לומר מאימתי מבטלין רשות, ולא תאמר שהמשנה מדברת לענין השכרת הרשות. **ב"ש** אומרים מבעוד יום ובית הלל אומרים משתחשך: אומרת הגמ' כיני מתניתא כך הגירסא הנכונה במשנה, בית

רבי יעקב בר אחא, כד הוה נפק כשהיה יוצא לדרך ומתאכסן באכסנייא, אז אין הוה משכח מיעבד תקנה אילו הוא היה יכול לעשות תקנה, ולשכור מהגוי את רשותו, הוה עבד היה שוכר, אבל ואין לא, א"כ הוא היה מבדר מְנוי היה מפזר את חפציו בכל הבית, ויהב חוטרא הכא מניח את מקלו במקום אחד, ואת סנדלא הכא, ואת דייסיקיא (תיק) הכא, וכיון שיש לו רשות לפזר את חפציו בכל הבית, א"כ הרי הוא כשכירו ולקטו של בעה"ב שיכול להשכיר את רשותו של הגוי. א"ר מתניא הדא דתימר ששכירו ולקטו יכול להשכיר את דירת הבעה"ב (שלא בשליחותו), זה דוקא בשהיה פונדקי נכרי, ורק בזה חכמים הקילו, כיון שבדרך כלל הגויים לא מסכימים להשכיר את בתיהם לצורך העירוב, כיון שהם חוששים לכשפים, אבל אם היה הפונדקי ישראל, היות והיהודי אינו חשוד לטלטל ללא עירוב, לכך חכמים לא הקילו ששכירו ולקטו ישכירו את

מסכת פרק ו [ה"ד - דף מ] עירובין קסג

הלל אומרים משתחשך, דל כן - היא מתניתא מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל.
מי שנתן רשותו והוציא: כיני מתניתא מי 'שביטל' רשותו והוציא.

בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר: כיני מתניתא אינו אוסר.

תני שנים שהיו שותפין בחצר ומת אחד מהן, ונפל הבית ירושה לאחד מן השוק, עד שלא חשיכה, הרי זה אוסר, משחשיכה אינו אוסר. ר' אחא בשם רבי חיננא דבית שמאי היא, דבית שמאי אומרים אין מבטלין רשות משתחשך, ובית הלל אומרים מבטלין רשות משתחשך. א"ר יוסה בר' בון מכיון שמת אין ביטול רשות גדול מזה? הרי שהיה לאחד מן השוק בית עמהן בחצר ומת, ונפל הבית ירושה לאחד מהן, עד שלא חשיכה, הרי זה אינו אוסר, משחשיכה אוסר. עוד היא

רבי חננא אומר, שהברייתא שאומרת שאם הוא מת מבעוד יום שהיורש אוסר, זה מדברי **בית שמאי היא, דבית שמאי אומרים אין מבטלין רשות משתחשך**, ואולם לדברי **בית הלל** שאומרים שמבטלין רשות גם משתחשך, א"כ גם אם הוא מת מבעוד יום, היורש יכול לבטל את רשותו. שואלת הגמ' **א"ר יוסה בר' בון** מדוע אם הוא מת מבעוד יום, היורש אוסר, והרי מכיון שמת המת אין ביטול רשות גדול מזה, שהרי היורש לא הגיע עדיין לגור בחצר, וא"כ זה בית ללא דיורים שאינו אוסר? וממשיכה הברייתא ואומרת **הרי שהיה לאחד מן השוק בית עמהן בחצר ומת - ונפל הבית בירושה לאחר מהן** מיושבי החצר, א"כ אם הוא מת עד שלא חשיכה - הרי זה היורש אינו אוסר, שהרי הוא עירב מחמת דירתו שיש לו בחצר (וזה מועיל גם לבית שזכה בירושה). אבל אם הוא מת משחשיכה, היורש אוסר, כיון שהוא לא עירב על הבית הזה. ואומרת הגמ' עוד היא שגם זה

הלל אומרים משתחשך (ולא כאותם שגורסים במשנה להיפך, שב"ש אומרים משתחשך, וב"ה אומרים מבעוד יום), דל כן כיון שאם לא תאמר כך, א"כ יוצא שהיא מתניתא שהמשנה היא מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל, וזה היה צריך להיות כתוב במסכת עדיות.

מי שנתן רשותו והוציא: כיני מתניתא כוונת המשנה לומר מי 'שביטל' רשותו והוציא.

בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר: כיני מתניתא צריך לגרוס במשנה אינו אוסר, שהרי לעיל למדנו שר"מ סובר שלא יכולים לחזור מהביטול.

תני שנים שהיו שותפין בחצר, ומת אחד מהן, ונפל הבית בירושה לאחד מן השוק, אז אם הוא מת עד שלא חשיכה, הרי זה היורש אוסר על בני החצר, כיון שהיורש לא עירב יחד עם בני החצר, אבל אם הוא מת משחשיכה היורש אינו אוסר, כיון שהשבת הותרה כבר בעירובו של המת, ר' אחא בשם

דבית שמאי, דבית שמאי אומרים אין מבטלין רשות משתחשך, ובית הלל אומרים מבטלין רשות משתחשך.

מהו לשכור רשות משתחשך? ר' חייא ר' יסא רבי אימא סלקון לחמתה דגדר, שאלון לרבי חמא בר יוסף ושרא, שמעון ר' יוחנן ומר יפה עשיתם, שמע ר"ש בן לקיש ומר לא עשיתם יפה. מה פליגין? ר' זעירא אמר לא פליגין, מאן דמר יפה עשיתם - ששכרתם, ומאן דמר לא עשיתם יפה - שטילטלתם. רבי בא אמר פליגי, מאן דמר יפה עשיתם - ששכרתם ושטילטלתם, מאן דמר לא עשיתם יפה - לא ששכרתם ולא שטילטלתם.

דאמר (ר' יוחנן) שיפה עשיתם היינו מה ששכרתם בשבת, כיון שיכולים לשכור מהנכרי בשבת. ומאן דאמר שלא עשיתם יפה, היינו מה שטילטלתם לאחר ששכרתם, כיון שאומנם הם שכרו את רשות הנכרי, אבל העירוב התבטל כשהנכרי הגיע, וא"כ השכירות מועילה רק לעניין זה שכולם יכולים לבטל את רשותם לאחד, ואותו אחד יכניס ויוציא את החפצים מהבית לחצר. אבל רבי בא אמר שר' יוחנן ורשב"ל פליגי, ומאן דאמר (ר' יוחנן) שיפה עשיתם היינו במה ששכרתם ושטילטלתם, כיון שהשכירות מועילה גם לעניין זה שהעירוב חוזר להתיירו הראשון. ומאן דאמר (רשב"ל) שלא עשיתם יפה, היינו שלא יפה מה ששכרתם, כיון שאסור לשכור בשבת (זה כמקח). ולא יפה מה שטילטלתם, כיון שגם אם שכרתם מהנכרי באיסור, אבל העירוב כבר התבטל כשהנכרי הגיע, וא"כ לכל היותר הייתם יכולים לבטל את רשותכם לאחד, ושהוא יכניס ויוציא את החפצים לחצר.

מדברי בית שמאי, דבית שמאי אומרים אין מבטלין רשות משתחשך, ואולם לדברי בית הלל שאומרים שמבטלין רשות גם משתחשך, וא"כ היורש יכול לבטל את רשות הבית שירש, וא"כ החצר לא נאסרת בטילטול.

שואלת הגמ' מהו לשכור רשות משתחשך? ואומרת הגמ' שר' חייא ור' יסא ורבי אימא סלקון עלו לחמתה דגדר - חמת גדר ונצרכו לשאלה הזאת, דהיינו שהם שָׁבְתוּ שם בשבת, והיה בחצר בית ששייך לנכרי והוא לא היה שם בערב שבת כדי שישכרו ממנו את רשותו, ובשבת הוא בא, ושאלון לרבי חמא בר יוסף האם מותר לשכור בשבת? ושרא ור' חמא בר יוסף התייר. שמעון וכששמע ר' יוחנן את המעשה, ואמר שיפה עשיתם, אבל כששמע ר"ש בן לקיש את המעשה, ואמר שלא עשיתם יפה, שואלת הגמ' מה פליגין האם ר' יוחנן ורשב"ל נחלקים? ואומרת הגמ' שר' זעירא אמר שר' יוחנן ורשב"ל לא פליגין, ומאן

מסכת פרק ו [ה"ד - דף מ] עירובין קסה

ר' בא בעי אף לענין מחיצות כן, היך עבידא - היו שנים ועירבו עירוב אחד, ובא הגוי והוסיף, כבר נכנסה שבת באיסור. היו שלשה ועירבו שני עירובין, ובא הגוי ופָּחַת, כבר נכנסה שבת בהיתר. חייליה דרבי בא מן הדא, כל שבת שנכנסה בהיתר - מותר, באיסור - אסור, חוץ מן המבטל רשות, ואית דאמרי - חוץ מן המבטל ומן המושכיר. מהו לשכור רשות מן הפונדיק? ר' חנינא ור' יונתן סלקון לחמתה דגדר, אמרין נמתין עד שיבואו זקני הדרום לכאן, אתא רבי אפס דרומה ושאלון ליה ושרא, שמע רשב"ל ואמר מאחר שהנכרי בא ומוציאנו, לא עשינו כלום. שמעון בר בא אמר ר' יוחנן בעי מעתה אין בתינו שלנו,

דאמרי - חוץ מן המבטל ומן המושכיר, שגם יכולים לשכור מהגוי בשבת (כדלעיל). שואלת הגמ' מהו לשכור רשות מן בעל הפונדיק שהשכיר חדר במלון לנכרי, והשוכר לא נמצא כאן? ואומרת הגמ' שר' חנינא ור' יונתן סלקון עלו לחמתה דגדר חמת גדר, והנכרי ששכר את החדר במלון לא היה בערב שבת, והם רצו לשכור מבעל הפונדיק, ואמרין נמתין עד שיבואו זקני הדרום לכאן, לשאול אותם האם יכולים לשכור מבעל הפונדיק או לא, וכאשר אתא רבי אפס דרומה שבא מדרום א"י, ושאלון ליה האם יכולים לשכור מבעל הפונדיק? ושרא ור' אפס התיר. וכאשר שמע רשב"ל את ההיתר ואמר מאחר שהנכרי ששכר את החדר בא והוא מוציאנו, כיון שהוא שכר את החדר כבר, א"כ בעצם לא עשינו כלום, ולא יכולים לשכור מבעל הפונדיק את החדר שהשכיר כבר לנכרי. שואלת הגמ' שמעון בר בא אמר שר' יוחנן בעי הק' על דברי רשב"ל א"כ מעתה שהיות והנכרי ששכר יכול להוציא את היהודים ששכרו מבעל הפונדיק, א"כ נאמר ג"כ שאין בתינו שלנו, שהרי יש ביד המלכות להוציא אותנו מבתינו?

בברייתא למדנו שאם מת אחד מדיירי החצר בשבת והבית נפל בירושה לאחד מן השוק שהוא לא אוסר, כיון שהשבת שהותרה הותרה, וא"כ ר' בא בעי אמר שאף לענין מחיצות אומרים כן שהשבת שהותרה הותרה. מבארת הגמ' היך עבידא איך המעשה? שאם היו שנים שחנו בבקעה ועירבו עירוב שמתיר לאחד, דהיינו שהם הקיפו היקף בשיעור של בית סאתיים שזה היקף המותר ליחיד (בשיירה מותר להקיף לכל אחד בית סאתיים), ובא הגוי בשבת והוסיף והביא עוד יהודי, והרחיב את מקום חנייתם, יהיה אסור להם לטלטל בשטח הגדול הזה, כיון שכבר נכנסה שבת באיסור, שהרי בכניסת השבת היה מותר להם רק בית סאתיים. אבל היו שלשה ועירבו שני עירובין, דהיינו שהם הקיפו שטח יותר מבית סאתיים, ובא הגוי ופָּחַת ולקח משם יהודי אחד, אפי"ה מותר להם להמשיך לטלטל בכל השטח, כיון שכבר נכנסה שבת בהיתר. ואומרת הגמ' שחייליה (כחו) דרבי בא הוא מן הדא, ששינוי כל שבת שנכנסה בהיתר - מותר, באיסור - אסור, חוץ מן המבטל רשות, שיכולים לבטל רשות גם בשבת, ואית

מסכת פרק ו [ה"ה - דף מ] עירובין

רבי יוסטי בר' סימון בשם ר' בייתוס אין בתינו שלנו לדור עמנו, הא לצאת - אין מוציאין אותנו, ובפונדק מוציאין אותנו.

הלכה ה

מתני' בעל הבית שהיה שותף לשכנים, לזה ביין ולזה ביין, אינן צריכין לערב. לזה ביין ולזה בשמן, צריכין לערב. ר"ש אומר אחד זה ואחד זה אינן צריכין לערב.

גמ' בעל הבית שהיה שותף וכו': ר' בא בשם רבי יהודה בדרך הארץ שנו, לזה ביין ולזה ביין - הואיל ואינו מקפיד על תערובתו, אין צריך לערב. לזה ביין ולזה בשמן - הואיל והוא מקפיד על תערובתו, צריך לערב. ר' בא בר כהנא רב חייה בר אשי בשם רב בנתונין בכלי אחד היא מתניתא.

מבארת הגמ' את החילוק בין הרישא לסיפא, ר' בא בשם רבי יהודה אומר שבדרך הארץ שנו, המשנה אמרה את דינה לפי רגילות העולם, ומדובר שזה היה מונח בשני כלים, אלא שאם הם היו שותפים לזה ביין ולזה ביין - הואיל ואינו מקפיד על תערובתו אין רגילות להקפיד שהיינות לא יתערבו, לכך אין צריך לערב לעשות שיתופי מבואות, אבל אם הם היו שותפים לזה ביין ולזה בשמן - הואיל והוא מקפיד על תערובתו, לכך צריך לערב לעשות שיתופי מבואות, ובאמת אם השכנים מקפידים לא לערב את ינם, א"כ הם יצטרכו לעשות שיתופי מבואות, וכן אם הם לא מקפידים לערב את היין עם השמן, הם לא יצטרכו לחזור ולעשות שיתופי מבואות. אבל ר' בא בר כהנא ורב חייה בר אשי בשם רב אמרו שברישא (לזה ולזה ביין) מדובר בנתונין בכלי אחד היא מתניתא, ולכך לא צריכים לחזור ולעשות שיתופי מבואות,

מתרצת הגמ' רבי יוסטי בר' סימון בשם ר' בייתוס אמר שזה לא ק', כיון שאומנם אין בתינו שלנו שנוכל לאסור על אנשי המלכות לדור עמנו, אבל הא לצאת - אין מוציאין אותנו אין כח ביד המלכות להוציא אותנו מהבית, ולכך מועיל העירוב שאנחנו עושים, אבל ובפונדק הגוי ששכר מערב שבת את החדר, מוציאין אותנו, ולכך לא מועיל מה ששכרו מבעל הפונדק את החדר שהשכיר כבר.

הלכה ה

מתני' בעל הבית שהיה שותף לשכנים, לזה ביין ולזה ביין - אינן צריכין לערב לעשות שיתופי מבואות, אבל אם הוא היה שותף לזה ביין ולזה בשמן - צריכין לערב, ר"ש אומר אחד זה ואחד זה אינן צריכין לערב, הגמ' תבאר את המשנה.

גמ' בעל הבית שהיה שותף וכו':

א"ר זריקן טעמא דר' שמעון שכן דרכן לשתותן באניגרון.

תני ר' אלעזר בן תדאי אומר בין כך ובין כך אסורין עד שיערבנו, ר' אחא בשם רב הלכה כר"א בן תדאי, ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירא אתיא דר"א בן תדאי כר"מ. היידן ר' מאיר? אמר רבי מנא - רבי מאיר דו אמר על ידי עירוב על ידי שיתוף. אמר רבי יוסה בר' בון - רבי מאיר דו אמר שאין מערבין לאדם אלא לדעתו. על דעתיה דר' מנא כרבי זעירא - על דעתיה דרב כרבי מאיר. ר' זעירא בשם ר' יוחנן בעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר, רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר.

הם כרבי מאיר – דו אמר (שאמר) שאין מערבין לאדם אלא לדעתו, והיות והם לא היו שותפים ביין בשביל להכשיר את המבוי, על ידי זה, לכך זה לא מועיל לשיתוף במבוי, וא"כ כשר"א בן תדאי אמר שאסורים עד שיערבנו, היינו אפי' במבוי. ואומרת הגמ' שעל דעתיה דר' מנא כרבי זעירא לדברי ר' מנא שהסביר את דברי ר' זעירא – שאמר שר"א בן תדאי הולך בשיטת ר"מ, היינו שצריך לעשות גם עירוב לחצרות וגם שיתוף למבוי, א"כ על דעתיה דרב לשיטת רב האומר שההלכה כדברי ר"א בן תדאי, א"כ יהיה ההלכה כרבי מאיר שצריך לעשות גם עירוב לחצירות וגם שיתוף למבוי. ואומרת הגמ' שר' זעירא בשם ר' יוחנן אמר שבעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר האומר שצריך לעשות גם עירוב לחצירות וגם שיתוף למבוי, וכן כר"מ האומר שיש ברכת כהנים במנחה ובנעילה של תענית ציבור. ורבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אומר, שאף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר האומר שצריך לקרוא את כל המגילה.

ובסיפא היות והיין והשמן נתונים בשני כלים, לכך הם צריכים לחזור ולעשות שיתופי מבואות. וא"ר זריקן שטעמא דר' שמעון שאומר שגם אם הם שותפים ביין ושמן שלא צריכים לעשות שיתופי מבואות, כיון שכן דרכן של בני האדם לערב את היין והשמן כדי לשתותן באניגרון משקה העשוי מיין ושמן ומי שלקות.

תני ר' אלעזר בן תדאי אומר שבין כך ובין כך גם אם בני המבוי שותפים ביין, אסורין עד שיערבנו. ואומרת הגמ' שר' אחא בשם רב אומר שהלכה כר"א בן תדאי. ומבארת הגמ' את דברי ר"א בן תדאי; ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירא אומר שאתיא דברי ר"א בן תדאי כר"מ, שואלת הגמ' היידן ר' מאיר? מתרצת הגמ' אמר רבי מנא – רבי מאיר דו אמר (שאמר) שהמבוי נותר על ידי עירוב חצרות ועל ידי שיתוף מבואות, וגם אם עשו שיתוף במבוי, צריך לעשות עירוב לחצרות, וא"כ כשר"א בן תדאי אמר שאסורים עד שיערבנו היינו בחצירות, אבל זה מועיל למבוי. אבל אמר רבי יוסה בר' בון שדברי ר"א בן תדאי

הלכה ו

מתני' חמש חבורות ששבתו בטריקלין אחד, ב"ש אומרים עירוב לכל חבורה וחבורה, וב"ה אומרים עירוב אחת לכולן. ומודין שאם מקצתן שרויין בחדרים או בעליות, שהן צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה.

גמ' חמש חבורות ששבתו בטריקלין אחד וכו': תני טריקלין לפנייהם כחצר של בתים, היו שם פפיליונות כמי שהן בתים. מה נן קיימין, אם בשהיו פפיליונות מגיעות עד הקורות - כל עמא מודיי שהן מערבין עירוב לכל חבורה וחבורה, אין שם פפיליונות מגיעות עד הקורות - כל עמא מודיי שמערבין עירוב אחד לכולן? אלא פן אנן קיימין, כשהיו פפיליונות גבוהות עשרה. שוין שאם היו שותפין בעיסה

הלכה ו

מתני' חמש חבורות קבוצות אנשים ששבתו בטריקלין חדר גדול אחד שחילקוהו במחיצות, ב"ש אומרים שיש לזה דין כמו חדרים נפרדים, ולכך עירוב לכל חבורה וחבורה, דהיינו שהם צריכים לערב ביניהם, וכן אם יש עוד בתים בחצר, כל חבורה וחבורה צריכה לתת פת לעירוב חצירות, וב"ה אומרים שזה כמו שכולם נמצאים בחדר אחד, ולכך עירוב אחת לכולן, והם לא צריכים לערב ביניהם, וכן אם יש עוד בתים בחצר, מספיק שכולם יתנו פת אחת לעירוב חצירות. ומודין ב"ה לב"ש שאם מקצתן חלק מהאנשים שרויין גרים בחדרים או בעליות, שהן (השרויים בחדרים ובעליות) צריכין עירוב לכל חבורה וחבורה.

גמ' חמש חבורות ששבתו בטריקלין אחד וכו': תני, החלק שבטריקלין הנמצא לפנייהם שלא חילקוהו ע"י מחיצות, אלא זה משמש לכולם, הרי הוא כחצר

של בתים, ומותר להוציא מבין המחיצות לשם, רק ע"י עירוב חצירות (אם חילקו את הטרקלין במחיצות המגיעות עד לתקרה). היו שם בטריקלין פפיליונות וילונות המחלקים את הטרקלין לחדרים חדרים - כמי שהן בתים. שואלת הגמ' מה נן קיימין היכן נמצא המחלוקת בין ב"ה לב"ש? אם בשהיו פפיליונות הוילונות מגיעות עד הקורות עד התקרה, הרי כל עמא מודיים שהן מערבין עירוב לכל חבורה וחבורה, שהרי זה בחדרים שונים, ואם אין שם פפיליונות המגיעות עד הקורות, והם גם לא גבוהים י' טפחים, הרי כל עמא מודיים שמערבין עירוב אחד לכולן, וא"כ היכן נמצא המחלוקת בין ב"ה לב"ש? מתרצת הגמ' אלא פן אנן קיימין אלא המחלוקת בין ב"ה לב"ש כשהיו פפיליונות הוילונות גבוהות עשרה טפחים, אבל הם לא מגיעים עד לתקרה. ואומרת הברייתא ששוין שמודים ב"ש שאם היו כל החבורות האלו (הנמצאות בטריקלין המחולק) שותפין בעיסה

מסכת פרק ו [ה"ו - דף מא] עירובין קסט

ובתבשיל, שהן מערבין עירוב אחד לכולן. רבי שיין בעי מעתה אפילו מקצתן שרויין בחדרים או בעליות.

רבי בא בשם רב יהודה שתי בתים זה לפנים מזה, עירב הפנימי, אין החיצון צריך לערב. עירב החיצון, הפנימי צריך לערב. אמר רבי פנחס אף פְּמָצִים חליפין, נתן על הפנימי - צריך ליתן על החיצון, נתן על החיצון - אינו צריך ליתן על הפנימי. רבי יעקב בר אחא ר' אבהו בשם ר' יהושע בן לוי אפילו לא עירב הפנימי, אין החיצון צריך לערב. למה? נעשה בית שער. מילתיה אמרה יש בית שער ליחיד, מילתיה דרב אמרה אין בית שער ליחיד, דמר רבי בא בר יהודה בשם רב הדא

ואחד רצה לזכות בהם, והוא נתן עפר על המיצר הפנימי להגביה את המיצר, שזה יועיל לו כחזקה, צריך ליתן עפר גם על המיצר החיצון, אם הוא רוצה לזכות גם בשדה החיצונית, אבל אם הוא נתן עפר על המיצר החיצון, אינו צריך ליתן על המיצר הפנימי, מכיון שהוא זכה בחיצוני, א"כ הוא שולט על הפנימי, ולכך נקנה לו גם השדה הפנימית. רבי יעקב בר אחא ור' אבהו בשם ר' יהושע בן לוי אומרים שאפילו אם לא עירב הפנימי, אין החיצון צריך לערב, שואלת הגמ' למה? מתרצת הגמ' כיון שהבית החיצוני נעשה כבית שער לפנימי, והרי הדר בבית שער לא צריך לתת עירוב (אבל זה בתנאי שהפנימי לא נמצא בביתו בשבת, כיון שאם הוא נמצא, א"כ הוא אוסר על החיצון). ואומרת הגמ' שמילתיה אמרה מדבריהם (של ר' יעקב בר אחא ור' אבהו בשם ר' יהושע בן לוי) מוכח שיש בית שער לבית של יחיד, אבל מילתיה דרב אמרה מדברי רב מוכח שאין בית שער ליחיד, דאמר רבי בא בר יהודה בשם רב הדא

ובתבשיל, ואוכלים מלחם או תבשיל אחד, שהן מערבין עירוב אחד לכולן, כיון שזה מצרף אותם שיהיו כאחד. שואלת הגמ' רבי שיין בעי הק' מעתה שאם הם שותפים בעיסה או בתבשיל שזה מועיל, א"כ מדוע הברייתא אומרת את זה רק לענין החבורות הנמצאות בטרקלין המחולק, הרי אפילו אם מקצתן שרויין בחדרים שונים או בעליות, שהם שותפין בעיסה ובתבשיל שמערבים עירוב אחד לכולם? (הגמ' לא מתרצת את השאלה).

רבי בא בשם רב יהודה אומר, שאם היו שתי בתים זה לפנים מזה, ועירב הפנימי, אין החיצון צריך לערב, היות ויש לפנימי דריסת רגל על החיצון, לכך הפנימי שיך גם בחיצון, וזה מספיק. אבל אם עירב החיצון, הפנימי צריך לערב, שהרי החיצוני לא שיך בפנימי (ואם הפנימי נמצא בביתו בשבת ולא עירב, א"כ גם החיצוני יהיה אסור). אמר רבי פנחס שאף פְּמָצִים יש את החילוק דין הזה, אלא שזה בחליפין (הפוך מהדין של עירוב), דהיינו אם היה שדות הפקר,

מסכת פרק ו [ה"ז - דף מא] עירובין

דתימר בבית שער של רבים, אבל בבית שער של יחיד הרי זה עירוב, והדר שם הרי זה אוסר עליו.

ר' בא בשם רב יהודה בשני בני אדם - אחד שיש לו רשות ואחד שאין לו רשות, עירב זה שיש לו רשות, הותר זה שאין לו רשות, עירב זה שאין לו רשות, לא הותר זה שיש לו רשות.

הלכה ז

מתני' האחין שהיו אוכלין על שולחן אביהן וישינן בביתיהן - צריכין עירוב לכל אחד ואחד, לפיכך אם שכח אחד מהן ולא עירב, מבטל את רשותו. אימתי בזמן שמוליכין את עירובן למקום אחד, אבל אם היה עירוב בא אצלן, או שאין עמהן דיורין בחצר, אינן צריכין לערב.

גמ' האחין שהיו אוכלין על שולחן אביהן וכו': עיקר דירה איכן היא? ר' יונה

שולחן אביהן דהיינו שמקבלים את מאכלם מאביהן, ואוכלים **וישינן בביתיהן** הנמצא בחצר שאביהן גר, **צריכין עירוב לכל אחד ואחד** כל אחד צריך לתת פת לעירוב, **לפיכך אם שכח אחד מהן ולא עירב, מבטל את רשותו**. ואומרת המשנה אימתי צריך כל אחד ואחד לתת עירוב? דוקא בזמן שמוליכין ומניחים את עירובן למקום אחד לבית אחר הנמצא בחצר, אבל אם היה העירוב בא אצלן, או שאין עמהן דיורין אחרים בחצר, אינן צריכין לערב, כיון שמה שהם אוכלים משולחן אביהן זה מצרף אותם להיות כאחד.

גמ' האחין שהיו אוכלין על שולחן אביהן וכו': שואלת הגמ' עיקר דירה איכן היא, היינו אחד האוכל בבית אחד וישן בבית אחר, היכן עיקר דירתו ששם הוא צריך להשתתף בעירוב? ר' יונה

דתימר שהנותן את עירובו בבית שער שאינו עירוב, וכן שהדר שם אינו אוסר, זה דוקא בבית שער של רבים, שהיות ורבים עוברים עליו, אין לזה שם של דירה, אבל בבית שער של יחיד שלא הרבה עוברים עליו, יש לזה שם של דירה, והנותן שם את עירובו, הרי זה עירוב, והדר שם הרי זה אוסר עליו. ר' בא בשם רב יהודה אומר, מה הדין בשני בני אדם הדרים בבית אחד, אחד שיש לו רשות לגור בבית ההוא (כיון שזה שלו, או שהבעה"ב לא יכול להוציאו משם), ואחד שאין לו רשות קבוע לגור בבית, והבעה"ב יכול לסלקו בכל עת שירצה, א"כ אם עירב זה שיש לו רשות, הותר גם זה שאין לו רשות, אבל אם עירב זה שאין לו רשות, לא הותר זה שיש לו רשות.

הלכה ז

מתני' האחין שהיו אוכלין על חשבון

מסכת פרק ו [ה"ז - דף מב] עירובין קעא

אמר אתפלגון רב ושמואל; חד אמר במקום פיתן, וחד אמר במקום שינה, ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא, מן מה דתני שמואל למעלה מי' שבות, הוי דו אמר - במקום פיתן. מתניתא פליגא על שמואל, האחים שהיו אוכלין על שולחן אביהן וכו'? רב חייה בר אשי בשם רב במקבלי פרס מאביהן היא מתניתא. מכל מקום אינן שותפין במה שהן אוכלין? אמר רבי בא אסברי רבי שמואל - שאין אביהן זכה להן אלא במה שהן אוכלין בלבד. מעתה אפילו עירוב בא אצלן? עשו אותו כבית שמניחין בו את העירוב.

שמואל אמר הוא ובניו ובניו מערבין בככר אחד, מה? ופליג! תמן הוא אמר

מתניתא, האחים רק קיבלו את סעודתם מאביהם, אבל כל אחד ואחד אכל בביתו. שואלת הגמ' והרי **מכל מקום** ק', שהרי וכי אינן שותפין במה שהן אוכלין? וא"כ שזה יהיה כעירוב? מתרצת הגמ' **אמר רבי בא שאסברי** (הסביר לי) **רבי שמואל**, **שאינן אביהן מזכה להן** את כל המזון בשותפות, **אלא** יש להם רק זכות במה שהן אוכלין בלבד, וכיון שכך, זה לא מועיל לשיתוף. שואלת הגמ' א"כ **מעתה מעכשיו** שאין לאחים שותפות במזון, א"כ **אפילו** אם העירוב בא אצלן שהם יצטרכו לתת פת לעירוב? מתרצת הגמ' שאם העירוב בא אצלם, **עשו אותו כבית שמניחין בו את העירוב**, שאותו בית לא צריך לתת פת לעירוב.

שמואל אמר הוא האבא ובניו ובניו **ביתו מערבין בככר אחד**, מבינה הגמ' ששמואל מחדש שגם אם הם אוכלים כל אחד בביתו הנמצא בחצר, אלא שהם ישנים בבית האבא, מספיק שיתנו עירוב אחד, וא"כ שואלת הגמ' **מה? ופליג!** האם שמואל סותר את עצמו, והרי **תמן הוא אמר**

אמר שאתפלגון שנחלקו בזה **רב ושמואל**, וחד אמר במקום פיתן היכן שהוא אוכל, וחד אמר במקום שינה, אבל ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא ולא יודעים מי אמר מה, אבל מן מה דתני **שמואל** לעניין החמשה חבורות הנמצאות בטרקלין אחד, שאפי' אם המחיצות גבוהות **למעלה מי' טפחים שבות** זה כמו שהם שובתים ונמצאים בבית אחד ועירוב אחד לכולם, א"כ מוכח מכאן הוי דו **שמואל אמר - במקום פיתן**, ולכך המחיצות לא מחלקות אותם, כיון שהם יכולים להעביר אחד לשני מפתו ומסעודתו (אם מקום שינה גורם, היה צריך להיות שמחיצות עשרה יחלקו את המקום). שואלת הגמ' שלכאו' **מתניתא פליגא על שמואל**, שהרי למדנו במשנה האחים שהיו אוכלין על שולחן אביהן וישנים בבתיהם, צריכים עירוב לכל אחד ואחד, ומבינה הגמ' שהם ממש אוכלים על שולחן אביהן, וא"כ מוכח שמקום לינה גורם? מתרצת הגמ' **רב חייה בר אשי בשם רב** אומר, שהאחים לא אכלו בבית אביהם, אלא **במקבלי פרס מאביהן היא**

מסכת פרק ו [ה"ז - דף מב] עירובין

קעב

במקום פיתון, והכא אמר הֵכִין? פתר לה כשהיו שנים שותפין בו, ותייא כ"י דמר ר' אחיא ב"ר זעירא מערבין בחצי ככר. ותנינן אפילו מאפה סאה והיא פרוסה אין מערבין בה, ותימר הֵכִין? פתר לה כשהיו שנים שותפין בו.

אבל אם היה עירוב בא אצלן וכו': בית שמניחין בו את העירוב; ר' יעקב בר אחא דמכת אימיה, א"ר יסא לר' אבהו - תני לה, ותנא לה בית שמאי אוסרין ובית הלל מתירין. רבי המנונא אמר בית שמניחין בו את העירוב אינו צריך כלום, ר' חסדאי אמר נעשו כשותף. א"ל ר' המנונא מליהון דרבנן לא שבקין לך, דאיתפלגון מבוי שצידו אחד גוי וצידו אחד ישראל, רב חונה בשם רב אמר עירובו

שאמו נפטרה, כיון שהניחו בביתו את העירוב, והוא שכח לתת פת לעירוב (מחמת צערו על מות האמא), וא"ר יסא לר' אבהו **תני לה** תאמר לר' יעקב בר אחא את הברייטא, **ותנא לה** ור' אבהו שנה לו את הברייטא - **בית שמאי אוסרין** לטלטל בחצר, אם הבעל הבית שהניחו בביתו את העירוב לא הביא ג"כ פת לעירוב, ובית הלל מתירין. ואומרת הגמ' שרבי המנונא אמר שביט שמניחין בו את העירוב אינו צריך כלום, כיון שכאילו כולם גרים בבית שהעירוב מונח, אבל ר' חסדאי אמר שמעיקר הדין הוא היה צריך לתת את העירוב, אלא שנעשו כשותף ע"י הפת שיש לו בבית (ואם אין לו פת, הוא יהיה אסור בטלטול). א"ל ר' המנונא לר' חסדאי **מליהון דרבנן** דברי החכמים (ר' יוחנן) **לא שבקין לך** לא נותנים לך לומר את דבריך, דאיתפלגון שהרי נחלקו; מה הדין במבוי שצידו אחד גוי וצידו אחד ישראל, שרב חונה בשם רב אמר שאפי' אם הישראלים עירובו

במקום פיתון גורם, והכא שמואל אמר הֵכִין? מתרצת הגמ' שבאמת כל אחד צריך לתת פת לעירוב, כיון שמקום פיתא גורם, ופתר לה תסביר את דברי שמואל, שכוונתו לומר **כשהיו שנים** (שהאבא והבנים היו) **שותפין בו** בככר, ותייא כ"י וזה כמו מה דאמר ר' אחיא ב"ר זעירא שמערבין בחצי ככר, והקשינו עליו, והרי תנינן שאפילו ככר שהוא מאפה סאה אבל והיא פרוסה דהיינו שהככר לא שלם אין מערבין בה, ותימר הֵכִין וא"כ איך אתה אומר שמערבים בחצי ככר? ופתר לה והסברנו את דברי ר' אחיא שכוונתו לומר **כשהיו שנים שותפין בו**, והחידוש הוא שהגם שכל אחד בעצם נותן חצי ככר, אבל היות ושני החצאים מחוברים יחד (הככר שלם), אין בזה בעיה, וא"כ זה ג"כ כוונת שמואל.

אבל אם היה עירוב בא אצלן וכו': שואלת הגמ' האם בית שמניחין בו את העירוב צריך לתת ג"כ פת לעירוב או לא? ואומרת הגמ' שר' יעקב בר אחא נצרך לשאלה הזאת בזמן דמכת אימיה

מסכת פרק ו [ה"ז - דף מב] עירובין קעג

דרך פתחים - הגוי אוסר עליהן, אבא בר חונה בשם רבי יוחנן אפילו עיריבו דרך החלונות אין הגוי אוסר עליהן, אין תימר כשותף הוא ייסר.

רבי יעקב בר אחא, רבי יסא בשם רבי יוחנן בני המבוי שנתנו עירובין בשני מקומות, אם מבלי מקום - הרי זה מותר, אם בשביל לחלוק עירובין אסור. ר' יוסה מיקל לההיא דאמרה עיגול הוא דרב.

ר' יוסי בר' בון מברך עלוי בלילי שובתא, לומר שנעשה בו מצוה. **תמן תנינן**, מערבין בבית ישן מפני דרכי שלום, א"ר אבון בדייר ישן הוא מתניתא.

מה שלו - **אסור**, היות והם מקפידים על עירובין, אין לזה שם של עירוב ("שהרי מה שמו? עירוב שמו - שיהו כולן מעורבין ומרוצין בו, שלא ימחה זה בחבירו, אלא שותפות נוחה ועריבה"). **ר' יוסה מיקל** מבזה **לההיא דאמרה** לאותה אשה שאמרה **עיגול הוא דרב** שהכרך שהבאתי הוא הגדול מכולם, שמכיון שהיא אמרה את זה, בעצם היא גילתה את דעתה שהיא מקפידה שלא יאכלו לה את הככר, ולכך זה לא עירוב. **ר' יוסי בר' בון מברך עלוי** על הפת של עירוב חצירות **בלילי שובתא**, לומר היות **שנעשה בו מצוה** אחת (עירוב חצירות) נעשה בו מצוה אחרת (סעודת שבת).

תמן במסכת גיטין **תנינן**, **מערבין** מניחים את העירוב **בבית ישן** בבית שהיו רגילים להניח בו את העירוב - **מפני דרכי שלום**, **א"ר אבון בדייר ישן הוא מתניתא**, שכוונת המשנה לומר שמניחים את העירוב אצל אותו אחד שהיו מניחים אצלו תמיד, מפני דרכי שלום, שלא יאמרו שהפסיקו להניח אצלו את העירוב - כיון שחושדים אותו שהוא גונב מהעירוב, ואם אותו דייר מכר את ביתו לאחר, יכולים להניח את העירוב בבית אחר.

דרך פתחים דהיינו שהבתים היו פתוחים לחצר - **הגוי אוסר עליהן** לטלטל במבוי, כיון שהעירוב לא עושה שכל הבתים יהיו כבית אחד (אם כל הישראלים גרים בבית אחד, הגוי לא אוסר עליהם, כיון שכולם כאחד חשיבי), אבל **אבא בר חונה בשם רבי יוחנן** אמר שאפילו אם הם עיריבו דרך החלונות דהיינו שבחצר של הישראלים היה רק בית אחד, אלא שסמוך לו היה בית (שהיה פתוח לרה"ר) והם עירבו דרך החלון, שאין **הגוי אוסר עליהן** כיון שהעירוב עושה את כל הבתים - כבית אחד, ואין **תימר** ואם זה כדבריו שהבית שמניחים בו את העירוב הוא רק **כשותף הוא**, אבל אנחנו לא רואים כאילו כולם גרים בביתו, א"כ שהגוי **ייסר** (יאסור) עליהם, והרי ר' יוחנן אמר שגוי לא אוסר עליהם (הקושיא מדברי ר' יוחנן, כיון שרב ור' יוחנן - הלכה כר' יוחנן).

רבי יעקב בר אחא ורבי יסא בשם רבי יוחנן אמרו, שבני המבוי שנתנו את עירובין בשני מקומות בשני כלים, אם זה היה מבלי מקום שכלי אחד לא החזיק את כל העירוב - הרי זה מותר, אבל אם הניחו את העירוב בשביל לחלוק את עירובין שכל אחד ידע

הלכה ה

מתני' חמש חצירות פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי, עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי, מותרין בחצירות ואסורין במבוי, ואם נשתתפו במבוי, מותרין כאן וכאן. עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי, שכח אחד מבני החצר ולא עירב - מותרין כאן וכאן, מבני המבוי ולא נשתתף - מותרין בחצירות ואסורין במבוי, שהמבוי לחצירות כחצר לבתים.

גמ' חמש חצירות פתוחות זו לזו וכו': מפני שהן פתוחות זו לזו ופתוחות למבוי, אבל אם היו פתוחות זו לזו ואינן פתוחות למבוי, אפילו עירבו אסורות, א"ר יסא דר' עקיבה היא, דר"ע אמר דריסת הרגל אוסרת.

עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי וכו': מתניתא דר"מ, דר"מ אמר על ידי עירוב

וכאן, הגמ' תבאר מדוע. ואם שכח אחד מבני המבוי ולא נשתתף במבוי, א"כ הם מותרין רק בחצירות, ואסורין במבוי, כיון שהמבוי לחצירות כחצר לבתים, וכיון שאחד לא השתתף במבוי, לכך הם אסורים במבוי.

גמ' חמש חצירות פתוחות זו לזו וכו':

ושנינו על זה שאם הם עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי, שהם מותרים בחצירות, וזה רק מפני שהן פתוחות זו לזו ופתוחות גם למבוי, אבל אם הם היו פתוחות רק זו לזו ואינן פתוחות למבוי, א"כ אפילו עירבו כל חצר לעצמה אסורות בחצירות, ומדוע? א"ר יסא כיון שהמשנה היא מדברי ר' עקיבה היא, דר"ע אמר שגם דריסת הרגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה.

עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי וכו': אומרת הגמ' שמתניתא מדברי ר"מ, דר"מ אמר שהמבוי נותר רק על ידי עירוב חצירות

וזה בא להוציא מהאומרים שכוונת המשנה - שלא משנים את מיקום העירוב, שלא יבואו לחשוד את בני החצר שמטלטלים ללא עירוב - כשלא יראו את העירוב בבית הקבוע, ולפי זה גם אם הדייר מכר את ביתו, צריך להניח את העירוב באותו הבית, כדי שלא יבואו לידי חשד.

הלכה ה

מתני' חמש חצירות שפתוחות זו לזו ופתוחות גם למבוי, דהיינו שיש

לכל חצר פתח גם למבוי, ועירבו בחצירות כל חצר בנפרד, ולא נשתתפו במבוי, א"כ הם מותרין בחצירות כל חצר לעצמה, אבל ואסורין במבוי, ואם נשתתפו גם במבוי, מותרין כאן וכאן, והם יכולים לטלטל גם בין כל החצרות. ואם עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי, אלא ששכח אחד מבני החצר ולא עירב בחצר, אבל הוא השתתף במבוי, א"כ מותרין כאן

מסכת פרק ו [ה"ח - דף מג] עירובין קעה

ועל ידי שיתוף. נהגו הכל כר"מ. ר' זעירא בשם ר' יוחנן אף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר, בעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר.

שכח אחד מבני החצר ולא עירב וכו': ר' יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן ובשם ר' אלעזר, אף על גב דר"מ אמר יש לו ביטול רשות, מודה שאם שכח אחד מהן ולא עירב - שהוא נסמך על שיתופו. מאן אית ליה על ידי עירוב ועל ידי שיתוף, לא?! ר"מ, דר"מ אמר ע"י עירוב וע"י שיתוף, אמר להן מה את מְשַׁכְּחַ עֲלֵיהוּ הילכות עירובין? ר' אחא ר' אילא ייבא כחד מינהון, דחד מינהון אמר שמא ילך לחצר שאינה צריכה שיתוף, אי זו היא חצר שאינה צריכה שיתוף - זו חצר רוגלת, והוא רואה אותן מערבין ולא משתתפין, אף הוא סבור לומר שמא עירוב מועיל בלא שיתוף - ואין עירוב מועיל בלא שיתוף.

שיתוף, לא?! ר"מ, דר"מ אמר שהמבוי נותר רק ע"י עירוב וע"י שיתוף, ואמר להן ר"מ לחכמים - מה את מְשַׁכְּחַ עֲלֵיהוּ את הילכות עירובין, כשאתם מתירים את החצירות ע"י שיתוף במבוי, וא"כ מדוע ר"מ אומר שאם שכח אחד ולא עירב, שמותרים כאן וכאן מתרצת הגמ' שהרי ר' אחא ור' אילא אמרו את טעמו של ר"מ (שמצריך גם עירוב וגם שיתוף). ויִיבֹא ויהיה ההסבר כאן **כאחד מינהון**, דהיינו אחד מינהון אמר שהחשש של ר"מ הוא שמא ילך אחד לחצר שאינה צריכה שיתוף, ומסבירה הגמ' אי זו היא חצר שאינה צריכה שיתוף? זו חצר רוגלת שהיא רגילה לצאת בפתח הפונה לרה"ר, והוא רואה אותן את בני החצר הזאת שמערבין ולא משתתפין, וא"כ אף הוא סבור לומר, שמא עירוב מועיל בלא שיתוף, והרי באמת אין עירוב מועיל בלא שיתוף (ומה שהחצר הזאת לא השתתפה במבוי, זה כיון שהיא לא רגילה להשתמש במבוי). לכך ר"מ אמר שצריך גם לערב וגם

ועל ידי שיתוף במבוי (אבל לדברי חכמים אם השתתפו במבוי, מותרים גם בחצירות). ואומרת הגמ' שנהגו הכל כר"מ. וכן ר' זעירא בשם ר' יוחנן אמר שאף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר האומר שצריך לקרוא את כל המגילה, וכן בעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר האומר שצריך לעשות גם עירוב לחצרות וגם שיתוף למבוי, וכן כר"מ האומר שיש ברכת כהנים במנחה ובנעילה של תענית ציבור. **שכח אחד מבני החצר ולא עירב וכו':** אמר ר' יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן ובשם ר' אלעזר, אף על גב דר"מ אמר שמי ששכח להשתתף במבוי יש לו ביטול רשות - הוא יכול לבטל את רשותו, אבל כאן הרי מדובר שהוא לא ביטל את רשותו, ולכך המשנה אומרת שאם הוא שכח להשתתף שאסורים במבוי, אבל מודה ר"מ שאם שכח אחד מהן ולא עירב - שהוא נסמך על שיתופו. שואלת הגמ' מדוע, והרי מאן אית ליה שהמבוי נותר רק על ידי עירוב ועל ידי

מסכת פרק ו [ה"ח - דף מג] עירובין

וחורנה אמר שמא ילך לחצר שכבר שיתוף, והוא רואה אותן לא מערבין ולא משתתפין - אף הוא לא מערב ולא משתתף.

פשיטא מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי, מערבין בחצירות - אם רצו להשתתף במבוי אינן משתתפין, ואם נשתתפו במבוי - אם רצו לערב מערבין, ותני מערבין ומשתתפין כאחת דברי ר"מ, וחכ"א מערבין בחצירות או משתתפין במבוי, אם מערבין בחצירות - מותרין בחצירות ואסורין במבוי, ואם נשתתפו במבוי - מותרין כאן וכאן, אמר להן אף אתם משכחין עלינו הילכות עירובין.

שהמבוי לחצירות כחצר לבתים: כמה חצירות יהיו במבוי? רב ושמואל תרויהון אמרין אין פחות משתים, ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן אפילו

בחדר, אבל את העירוב צריך להניח דווקא בבית. וכן **תני** שנינו בברייתא, **מערבין ומשתתפין כאחת**, צריך לעשות גם עירוב לחצירות וגם שיתוף למבוי **דברי ר"מ**, וחכ"א או **מערבין בכל החצירות יחד, או משתתפין במבוי**, וזה מועיל גם כעירוב חצירות וגם כשיתופי מבואות. **ואם מערבין בחצירות כל חצר וחצר בנפרד**, א"כ הם מותרין רק בחצירות, אבל ואסורין במבוי, ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן, אמר להן ר"מ לחכמים ע"י שאתם מתירים את המבוי ע"י שיתוף, אף אתם משכחין עלינו את הילכות עירובין, כדלעיל.

שהמבוי לחצירות כחצר לבתים: אומרת הגמ' משמע שצריך שיהיה במבוי חצרות שיוכלו להתירו ע"י לחי או קורה, וא"כ שואלת הגמ' כמה חצירות יהיו במבוי? אומרת הגמ' שרב ושמואל תרויהון אמרין שניהם אמרו, שאין למבוי דין של מבוי - בפחות משתי חצירות, ובכל חצר וחצר צריך שיהיה שני בתים כדלקמן. אבל ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן אמר, שאפילו אם יש

להשתתף במבוי. **וחורנה אמר** שר"מ חושש שמא ילך לחצר שכבר עשו שיתוף זה זמן רב (הרי שיתוף יכולים לעשות גם ע"י יין שמתקיים זמן רב, משא"כ עירוב נעשה רק ע"י פת שאינה מתקיימת זמן רב, ולכך צריך לעשות כל ערב שבת עירוב מחדש), והוא רואה אותן את בני החצר שלא מערבין ולא משתתפין (שהרי הם השתתפו זה מכבר), וא"כ אף הוא לא מערב ולא משתתף, והיות וזה החשש, א"כ כאן שכולם השתתפו במבוי ועירבו, ורק אחד שכח מלערב, אין חשש שישכח תורת עירובין, ולכך גם לר"מ הם מותרים כאן וכאן.

פשיטא שאם בני המבוי מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי שזה מועיל. **מערבין בחצירות, ואם רצו להשתתף במבוי** בפת של העירוב חצירות אינן משתתפין, כיון שאין היכר שעשו גם שיתוף למבוי, ואם נשתתפו במבוי ע"י פת, אז אם הם רצו לערב את החצירות בפת של השיתוף מבואות מערבין, כיון שיש היכר שזה גם לעירוב חצירות, שהרי את השיתוף יכולים לתת גם

מסכת פרק ו [ה"ח - דף מג] עירובין קעז

חצר אחת מיכן וחצר אחת מיכן, רבי אחא ר' חנינא בשם ר' יוחנן אמר אפי' חצר מיכן ובית מיכן, בית מיכן וחנות מיכן. רב נחמן בר יעקב בעי מבוי אין פחות משני חצירות, חצר אינה פחותה משני בתים.

מבוי שאורכו ורחבו שוין, אינו נותר בלחי וקורה - אלא בפסים כחצר. שמואל שאל לרב כמה יהא ארכו יתר על רחבו? והוא א"ל כל שהוא, הכן דרייא דארעא דישראל מרבען.

א"ר יסה עד דאנא תמן שמעית קל רב יהודה שאל לשמואל, הפריש שקלו ומת? אמר ליה יפלו לנדבה. מותר עשירית האיפה שלו? רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח, רבי לעזר אמר יפלו לנדבה. בעון קומי מהו לבטל רשות מחצר לחצר? אמר לון מבטלין רשות מחצר לחצר.

שאל לשמואל, מה הדין אם אחד הפריש את שקלו (מחצית השקל) ומת לפני שנתנו את זה לגזבר, מה יעשו בזה? **אמר ליה יפלו לנדבה** (קונים בזה קרבנות להקריב בזמן שהמזבח בטל מקרבנות אחרים), כיון שזה מותר של קדשי קדשים, והרי מותר קדשי קדשים הולך לנדבה. ועוד שאל ר' יהודה את שמואל, **מותר עשירית האיפה שלו** - של כהן גדול (של מנחת חביתין שבכל יום), שנשאר לו מעות, והרי לא יכולים להשתמש בזה ליום אחר, מה יעשו בזה? **רבי יוחנן אמר יוליכם לים המלח**, כיון שאין מה לעשות בזה, **ורבי לעזר אמר יפלו לנדבה**, כיון שזה מותר קדשי קדשים. ועוד **בעון קומי** וכן ר' יהודה שאל את שמואל, **מהו לבטל רשות מחצר לחצר** דהיינו שתי חצרות הסמוכות זו לזו שלא עירבו ביניהם, האם בני החצר האחת יכולים לבטל את רשותם לבני החצר הסמוכה, בכדי שהיא תוכל להוציא חפצים מחצרם לחצר הסמוכה? **ואמר לון מבטלין רשות מחצר לחצר.**

במבוי חצר אחת מיכן וחצר אחת מיכן, והגם שאין בהם בתים, יש לזה דין של מבוי, וכן **רבי אחא בשם ר' חנינא בשם ר' יוחנן אמר, שאפי' אם יש במבוי רק חצר מיכן ובית מיכן**, או שיש בית מיכן וחנות מיכן - כבר יש למבוי הזה דין של מבוי. **רב נחמן בר יעקב בעי** אמר, **שמבוי לא נקרא מבוי אלא א"כ אין בו פחות משני חצירות**, וכל חצר אינה פחותה משני בתים, ורק אז יכולים להתיר את המבוי ע"י לחי או קורה. **מבוי שאורכו ורחבו שוין, אינו נותר בלחי וקורה** - אלא בפסים כחצר. ואומרת הגמ' ששמואל שאל לרב כמה יהא ארכו של המבוי יתר על רחבו? והוא רב א"ל - כל שהוא, ואל תתמה שא"כ לא שכיח שיהא חצר שהיא בדיוק מרובעת, כיון שהכן דרייא דארעא דישראל מרבען - החצרות שבא"י הם מרובעות בדיוק, ולכן כשהאורך מרובה אפי' מעט מהרוחב, הרי הוא כמבוי.

א"ר יסה עד דאנא תמן כשהייתי בבבל, שמעית קל שמעתי את רב יהודה שהוא

מסכת פרק ו [ה"ח - דף מג] עירובין

בעון קומי ר' יוסא, היך מה דאָת מר תמן - בכלים ששבתו בחצר מטלטלין אותן בחצר, ודכוותה כלים ששבתו במבוי מטלטלין אותן במבוי? בשבת שאלון ליה ולא אגיבון, דלא הוה רבי יוסא אמר אלא כל מילה ומילה באתרה. כד דאתון לעירובין, אמר לון בשם רבי יוחנן כלים ששבתו במבוי, מטלטלין אותן במבוי, רב אמר אין מטלטלין אותן אלא בד' אמות. א"ר יוסה בר' בון, רב כדעתיא ורבי יוחנן כדעתיא; רבי יוחנן דו אמר קורה מתרת בלא שיתוף, הוי דו אמר מטלטלין אותן בכל המבוי, רב דו אמר אין קורה מתרת בלא שיתוף, הוי דו אמר אין מטלטלין בו אלא בד' אמות. על דעתיא דר' יוחנן לאיזה דבר משתתפין בכל המבוי? א"ר יוסה בר' בון כדי לעשות כל הרשויות אחת.

אמר, שקורה מתרת את המבוי, בלא שיתוף בתים (וגם מבוי שפתוחים לו רק חצרות ואין שם בתים, יכולים להכשיר אותו ע"י קורה ולהשתתף בו). לכך הוי דו אמר שמטלטלין אותן את הכלים ששבתו בכל המבוי (הגם שלא השתתפו בו, שלא יכולים להוציא מהבתים למבוי, שזה כמו שאין למבוי הזה בתים), שמכיון שהכשירו את המבוי ע"י הקורה יש למבוי הזה מחיצות. אבל רב דו אמר, שאין קורה מתרת את המבוי בלא שיתוף בתים (כיון שחכמים תיקנו את הדין של קורה רק במבוי שיש בו חצרות ובתים). הוי דו אמר שאין מטלטלין בו את הכלים ששבתו במבוי אם לא השתתפו בו, אלא בד' אמות, שהרי אין למבוי הזה מחיצות (הקורה לא הועילה). שואלת הגמ' על דעתיא לדברי ר' יוחנן, לאיזה דבר משתתפין בכל המבוי? א"ר יוסה בר' בון, כדי לעשות את כל הרשויות היינו גם את הבתים, לרשות אחת שיוכלו להוציא מהבתים למבוי.

בעון קומי שאלו את ר' יוסא, האם היך כמו מה דאָת אמר תמן - בכלים ששבתו בחצר שלא עירבו בו, שמטלטלין אותן בחצר, ודכוותה נאמר ג"כ לעניין כלים ששבתו במבוי שלא השתתפו בו, שמטלטלין אותן במבוי? ואומרת הגמ' שבזמן שלמדו מסכת שבת שאלון ליה לר' יוסא את השאלה הזאת, ולא אגיבון ור' יוסא לא ענה להם, כיון דלא הוה רבי יוסא אמר עונה - אלא על כל מילה ומילה שאלה ושאלה באתרה במקומו, והיות והשאלה הזאת קשורה למסכת עירובין, לכך ר' יוסי לא ענה על השאלה הזאת, וכד דאתון וכאשר הגיעו למסכת עירובין, אמר לון ר' יוסא בשם רבי יוחנן, שכלים ששבתו במבוי שלא השתתפו בו, שמטלטלין אותן במבוי, ורב אמר שאין מטלטלין אותן את הכלים ששבתו במבוי שלא השתתפו בו, אלא בד' אמות. א"ר יוסה בר' בון, שרב כדעתיא הולך לשיטתו, ורבי יוחנן כדעתיא, מבארת הגמ'; רבי יוחנן דו שהוא

מסכת פרק ו' [ה"ח - דף מד] עירובין קעט

פשיטא נסמכין על שיתופי המבוי, מהו ליסמך על שיתופי חצירות? רבי יעקב בר אחא ורבי זעירה תריהון - חד בשם מר עוקבן, וחד בשם רב נחמן בר יהודה, נסמכין על שיתופי חצירות בשבת הראשונה מדוחק, ר' יוסה בר' בון בשם רב יהודה כדין אנשי בר דליה שאינן מקפידין על פרוסתן, רבי בא בשם רב יהודה ואפילו לא כגון אנשי בר דליה שאין מקפידין על פרוסתן. תני מעשה שהיו מסובין באויר חצר וקדשה עליהן השבת, אתא עובדא קומי שמואל ואמר מכיון שהתחילו בתבשיל מבעוד יום מותר, הדא אמרה ואפילו מסובין באויר חצר, הדא אמרה אפי' לא עירבו, הדא אמרה ואפילו לא כיוונו, הדא אמרה שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת, הדא אמרה נסמכין על שיתופי חצירות בשבת הראשונה מדוחק.

שנינו (מדברי האמוראים הראשונים) מעשה שהיו כל בני החצר מסובין לסעודה באויר החצר, וקדשה עליהן השבת ושכחו לערב, אתא עובדא קומי ובאה השאלה לפני שמואל - ואמר מכיון שהתחילו בתבשיל מבעוד יום הם מותרים, כיון שהם כשותפים גמורים, ואומרת הגמ' הדא אמרה זאת אומרת ואפילו מסובין באויר חצר הגם שבאופן רגיל צריך להניח את העירוב דווקא בבית, כאן זה מועיל אפי' שאכלו בחצר, וכן הדא אמרה שאפי' לא עירבו הם מותרים לטלטל בחצר, וכן הדא אמרה ואפילו לא כיוונו שהתבשיל יהיה לעירוב חצירות, וכן הדא אמרה שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת שאין סומכים על מה שכל בני החצר משתמשים יחד בחצר בכניסת השבת שזה יהיה להם כעירוב, אלא דווקא כאן שהם אכלו יחד. וכן הדא אמרה נסמכין על שותפות שיש לבני החצר, בשביל שיתופי חצירות, בשבת הראשונה מדוחק.

אומרת הגמ' שזה פשיטא שנסמכין על שותפות שיש לבני המבוי בין בשביל שיתופי המבוי (כמו ששנינו לעיל (הלכה ה') בעה"ב שהיה שותף לזה ולזה ביין וכו'), אבל יש לשאול מהו האם יכולים ליסמך על שותפות שיש לבני החצר בפת בשביל שיתופי חצירות? ואומרת הגמ' שרבי יעקב בר אחא ורבי זעירה תריהון שניהם אמרו, ואחד אמר את זה בשם מר עוקבן, וחד אמר את זה בשם רב נחמן בר יהודה, שנסמכין על שיתופי חצירות בשבת הראשונה מדוחק - אם שכחו לערב, אבל אמר ר' יוסה בר' בון בשם רב יהודה שזה דוקא אם הם שותפים כדין כמו אנשי בר דליה שם מקום שאינן מקפידין על פרוסתן, אבל אם הם מקפידים על הפת, זה לא יכול לשמש כעירוב, אבל רבי בא בשם רב יהודה אמר, ואפילו אם השותפים הם לא כגון אנשי בר דליה שאין מקפידין על פרוסתן בכלל, אלא הם מקפידים קצת, בשבת הראשונה הקילו להם מדוחק. תני

מסכת פרק ו' [ה"ט - דף מד] עירובין

פשיטא עירוב צריך בית, שיתוף מהו שיהא צריך בית? רב אחא בשם רב אמר נותנו בין באויר חצר בין באויר מבוי, מילתיה דרב אמרה עירוב צריך בית, מילתיה דשמואל אמר שיתוף צריך בית. מתניתא פליגא עלוי דשמואל, שיתוף נותנו בבית שער? ר' בון בר חייה ר' אבהו בשם ר' יוחנן נותנו בין באויר חצר בין באויר מבוי.

הלכה ט

מתני' שתי חצירות זו לפנים מזו, עירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה - הפנימית מותרת והחיצונה אסורה, החיצונה ולא הפנימית - שתיהן אסורות, עירבה זו לעצמה וזו לעצמה - זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה, ר"ע אוסר את החיצונה, שדריסת הרגל אוסרתה, וחכמים אומרים אין דריסת הרגל אוסרת.

הלכה ט

מתני' שתי חצירות זו לפנים מזו, ועירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה - הפנימית מותרת כיון שעירבה, והחיצונה אסורה כיון שלא עירבה (בוה אין חידוש). ואם עירבה החיצונה ולא עירבה הפנימית - שתיהן אסורות, הגמ' תבאר מדוע גם החיצונה אסורה. ואם עירבה זו לעצמה וזו לעצמה - זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה, מותר לכל חצר וחצר לטלטל בחצירו, אבל אסור להוציא מחצר אחת לחברתה, ור"ע אוסר את החיצונה, מפני שיש לפנימית זכות דריסת הרגל בחיצונה, וא"כ זה נחשב שאנשי הפנימית שייכים גם בחיצונה, ולכך הפנימית אוסרתה (רגל המותרת במקומה - אוסרת שלא במקומה). וחכמים אומרים אין דריסת הרגל של הפנימית אוסרת את החיצונה, היות והפנימית מותרת במקומה,

אומרת הגמ' שזה פשיטא שאת העירוב חצרות צריך להניח דוקא בבית, שהרי שנינו (לקמן פרק ח') הנותן את עירובו בבית שער אינו עירוב, אבל יש לשאול שיתוף מבואות מהו שיהא צריך להניח בבית? ואומרת הגמ' שרב אחא בשם רב אמר שנותנו את השיתופי מבואות בין באויר החצר, בין באויר המבוי, וא"כ מילתיה דרב אמרה שרק את העירוב חצירות צריך להניח דוקא בבית, אבל את השיתופי מבואות מותר להניח בחצר. אבל מילתיה דשמואל אמר שגם את השיתוף צריך להניח דוקא בבית, שואלת הגמ' מתניתא פליגא עלוי דשמואל, שהרי שנינו שאת השיתוף נותנו בבית שער, והרי לבית שער יש דין כמו החצר? ואומרת הגמ' שגם ר' בון בר חייה בשם ר' אבהו בשם ר' יוחנן אמר שנותנו את השיתופי מבואות בין באויר חצר בין באויר מבוי.

גמ' החיצונה ולא הפנימית שתיהן אסורות: א"ר יוסה דר"ע היא, דר"ע אמר דריסת הרגל אוסרת, א"ר לא בשם ר' ינאי דריסת הרגל אסורה ואוסרת.

הלכה י

מתני' שכח אחד מן החיצונה ולא עירב - הפנימית מותרת והחיצונה אסורה. מן הפנימית ולא עירב - שתיהם אסורות, נתנו את עירובן למקום אחד, שכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב - שתיהן אסורות. ואם היו של יחידים, אינן צריכין לערב.

גמ' נתנו את עירובן למקום אחד וכו': שכח אחד מן החיצונה ולא עירב - החיצונה אסורה שלא עירבה, והפנימית אסורה שנתנו עירובן במקום אסור. שכח אחד מן הפנימית ולא עירב - הפנימית אסורה שלא עירבה, והחיצונה אסורה שנתנו עירובן במקום אסור, שדריסת הרגל אוסרת. שכח אחד מן החיצונה

עירב - שתיהן אסורות. ואם החצרות היו של יחידים, דהיינו שבכל חצר היה גר רק אדם אחד, אינן צריכין לערב, כיון שהיחיד הנמצא בפנימית מותר במקומו, לכך הוא לא אוסר את החיצונה, כדברי חכמים.

גמ' נתנו את עירובן למקום אחד וכו': מבארת הגמ' אם נתנו את העירוב בחיצונה ושכח אחד מן החיצונה ולא עירב, החיצונה אסורה מפני שלא עירבה כולה (שהרי אחד ששכח ולא עירב) והפנימית אסורה כיון שנתנו את עירובן במקום (בחצר החיצונה) האסור בטלטול. ואם שכח אחד מן הפנימית ולא עירב, הפנימית אסורה מפני שלא עירבה כולה, והחיצונה אסורה כיון שנתנו את עירובן במקום (בחצר החיצונה) האסור, מפני שדריסת הרגל של הפנימית האסורה במקומה, אוסרת את החיצונה. ואם הניחו את עירובן בפנימית, ושכח אחד מן החיצונה

לכך כאילו אומרים להם להשתמש רק בחצירים.

גמ' החיצונה ולא הפנימית שתיהן אסורות: א"ר יוסה שזו מדברי ר"ע היא, דר"ע אמר דריסת הרגל האסורה אוסרת, אבל א"ר אילא בשם ר' ינאי שזו גם מדברי חכמים, ומודים חכמים שדריסת הרגל האסורה במקומה (כגון כאן שהפנימית לא עירבה) ואוסרת שלא במקומה.

הלכה י

מתני' שכח אחד מן החיצונה ולא עירב (כשעירבו כל חצר לעצמה), הפנימית מותרת והחיצונה אסורה. שכח אחד מן הפנימית ולא עירב - שתיהם אסורות, כיון שהפנימית (שיש לה דריסת רגל בחיצונה, כדי לצאת למבוי) אוסרת על החיצונה. ואם נתנו את עירובן למקום אחד בין בפנימית ובין בחיצונה, ושכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא

ולא עירב - נִחָא החיצונה אסורה שלא עירבה, הפנימית למה? מפני שנתנו עירובן במקום אסור, הרי לא נתנו עירובן במקום אסור, אלא שדריסת הרגל אוסרת, הרי אין כאן דריסת הרגל אוסרת? אמר רבי יסא מכיון שנתנו במקום אחד, נעשו כולן רשות אחת.

רב חונה בשם רב אין תורת חצר לנכרי, אין תורת דקה לנכרי. אין תורת דקה לנכרי שאם היה שרוי בעליונה - את מורידו לסור. אין תורת חצר לנכרי שאם היה שרוי בפנימית - את מוציאו לסור. רבי לא בשם רבי אלעזר, יש תורת חצר לנכרי, שאם היו ישראל ונכרי דרים בפנימית, לעולם אינו אוסר עד שיהיו שניהן ישראל. רבי בא בשם רב יהודה מי שיש לו דקה לפני ביתו גבוה עשרה טפחים;

(מחיצה קטנה) לפני פיתחו (אילו ישראל היה גר בעליה ועשו דקה, הוא לא היה אוסר על הבית, אפי' שהוא לא עירב, כיון שע"י הדקה הוא הסתלק מהחצר). וכן **אין תורת חצר נפרדת לנכרי**, דהיינו שאם הגוי היה שרוי בחצר הפנימית והישראלים היו גרים בחצר החיצונה, את כאילו מוציאו את הגוי לחצר החיצונה לאסור על הישראלים (ואילו אצל ישראלי, הוא לא היה אוסר, שהרי זה רגל המותרת במקומה). אבל אומר רבי אילא **בשם רבי אלעזר**, שלפעמים יש תורת חצר נפרדת לנכרי, דהיינו שאם היו ישראל ונכרי דרים בפנימית, ובחיצונה גר ישראלי, לעולם הגוי אינו אוסר, עד שיהיו שניהן הישראלים גרים יחד עם הנכרי (שהרי קיימא לן כר"א בן יעקב האומר שהגוי אינו אוסר עד שיהיו שני ישראלים אוסרים זה על זה), וכאן היות והגוי גר יחד עם ישראלי, לכך יש תורת חצר נפרדת לגוי (מחמת הישראלי הדר יחד עם הגוי). **רבי בא בשם רב יהודה** אומר, מי שיש לו דקה (מחיצה קטנה) לפני ביתו גבוה עשרה טפחים;

ולא עירב, א"כ זה נִחָא (מובן) שהחיצונה אסורה כיון שלא עירבה, אבל יש לשאול הפנימית למה אסורה? ואם תאמר שזה מפני שנתנו את עירובן במקום האסור, זה לא נכון, שהרי לא נתנו עירובן במקום אסור, ואלא תאמר שהפנימית אסורה כיון שדריסת הרגל של החיצונה אוסרת, זה גם לא נכון, שהרי אין כאן דריסת הרגל של החיצונה (שהרי אין לבני החיצונה זכות להיכנס לחצר הפנימית), וא"כ ק' מדוע החיצונה אוסרת על הפנימית? מתרצת הגמ' אומר רבי יסא מכיון שנתנו את עירובן במקום אחד, א"כ נעשו כולן כרשות אחת, ולכך זה כמו שאחד מבני החצר שכח לערב, שהוא אוסר על כולם.

רב חונה בשם רב אומר, אין תורת חצר (נפרדת) לנכרי, ואין תורת דקה (מחיצה קטנה) לנכרי. מבארת הגמ' אין תורת דקה לנכרי - דהיינו שאם הגוי היה שרוי גר בקומה העליונה והישראלי בקומה התחתונה, את כאילו מורידו לבית (כאילו הוא גר בבית) לאסור על הישראלי, הגם שהגוי עשה דקה

מסכת פרק ו [ה"י - דף מה] עירובין קפג

בישראל אינו אוסר, ובנכרי אוסר. מחלפא שיטתיה דרבי בא, תמן אמר רבי בא רב יהודה בשם שמואל, כותל שהקיפוהו סולמות מיכן ומיכן - מערבין שנים ואין מערבין אחד? אמר רבי יוסי בר' בון תמן על ידי סולמות אין נידונין כפתחים, ברם הכא דרך העליונים לירד למטן - אין דרך התחתונים לעלות למעלן.

הדרן עלך פרק הדר עם הנכרי

מתרצת הגמ' אמר רבי יוסי בר' בון שיש הבדל, תמן על ידי (מחמת) הסולמות אין נידונין כפתחים, כיון שאין רגילות לעלות בסולם, ולכך החצירות מערבין שנים ואין מערבין אחד, אבל ברם הכא הגוי אוסר, היות ודרך העליונים (הגוי שגר בעליה) לירד למטן כדי לצאת לרה"ר, והוא חייב לצאת דרך הסולם (שהרי יש ביניהם מחיצה קטנה) לכך זה נקרא פתח, משא"כ לעניין הסולם שבין החצירות, היות ואין דרך התחתונים בני החצר לעלות למעלן (שהרי יש להם פתח רגיל), לכך הסולם לא נקרא פתח.

הדרן עלך בלי נדר פרק הדר עם הנכרי

בישראל אינו אוסר, ובנכרי אוסר כיון שאין תורת דקה לנכרי, כדברי רב. שואלת הגמ' שלכאו' מחלפא שיטתיה דרבי בא, שהרי תמן אמר רבי בא שרב יהודה בשם שמואל אמר שגם כותל שבים החצירות שהקיפוהו (שהניחו עליו) סולמות מיכן ומיכן משני צידי הכותל, מערבין שנים ואין מערבין אחד, כיון שאין לסולמות דין של פתח, וא"כ ק' מדוע ר' בא אמר שאם הנכרי עשה מחיצה קטנה סמוך לביתו שזה לא מפריד בינו לבין הישראלי, והרי הנכרי נכנס לחצירו של הישראלי (כשיוצא לרה"ר) דרך הסולם, בשביל לעבור מעל למחיצה שעשה, ור' בא אמר שאין לסולם שם של פתח?

פרק ז הלכה א

מתני' חלון שבין שתי חצירות - ארבעה על ארבעה בתוך עשרה, מערבין שנים, ואם רצו מערבין אחד. פחות מארבעה על ארבעה, או למעלה מעשרה, מערבין שנים, ואין מערבין אחד.

גמ' חלון שבין שתי חצירות וכו': הסריגים ממעטין בה לענין שבת, אבל לענין חזקות, אין ממעטין בה. קש ותבן אין ממעטין בה, עפר וצרור ממעטין בה, א"ר יוסה בר' בון עלו בה עשבים אין ממעטין בה.

בעון קומי רבי אבא, היך מה דאָת אמר בחלון שבין שתי חצירות, ודכוותה בחלון שבין שני בתים? אמר לון אין, ודכוותה בחלון שבין שני גנים? אמר לון אין.

החזקה. ואם יש קש או תבן בחלון אין ממעטין בה בחלון, כיון שהוא עתיד ליטלו משם, לכך זה לא מתבטל, אבל עפר או צרור ממעטין בה בחלון, כיון שהוא מבטל אותם בחלון, החלון מתמעט. א"ר יוסה בר' בון, שאם עלו בה בחלון עשבים – אין ממעטין בה, כיון שהעשבים מקלקלים את החלון, לכך הוא עתיד ליטלם.

שואלת הגמ' בעון קומי שאלו את רבי אבא, האם היך מה דאָת אמר האם כמו שאומרים בחלון שבין שתי חצירות שהוא כפתח דוקא כשהוא נמצא בתוך י' טפחים לקרקע, וא"כ האם ודכוותה גם בחלון שבין שני בתים אומרים שהוא כפתח דוקא כשהוא נמצא בתוך י' טפחים לקרקע, או שבבית גם אם החלון מעל לי' טפחים, הרי הוא כפתח? אמר לון אין, וגם בבית מצריכים שהחלון יהיה תוך י' טפחים. וכן שאלו את ר' אבא, האם ודכוותה בחלון שבין שני גנים צריך שיהיה תוך י' טפחים לגג? אמר לון אין.

מתני' חלון שבין שתי חצירות שהוא בגודל ארבעה על ארבעה טפחים, הנמצא בתוך עשרה טפחים לקרקעית החצר, מערבין שנים כל חצר וחצר יכולה לערב לעצמה, ואם רצו מערבין אחד (ביחד), כיון שהחלון הוא כפתח בין החצירות. אבל אם החלון היה פחות מארבעה על ארבעה, או שהוא היה למעלה מעשרה, א"כ אין דינו כפתח, ולכך מערבין שנים, ואין מערבין אחד.

גמ' חלון שבין שתי חצירות וכו': אומרת הגמ' שהסריגים סורג הנמצא בחלון, ממעטין בה לענין שבת, והחלון לא יכול לשמש כפתח, כיון שלא יכולים לעבור דרך הסורג. אבל לענין חזקות – אין ממעטין בה, דהיינו שאם יש לאחד חלון גדול (שהוא יכול להוציא את ראשו ממנו) הפונה לחצר חבירו, יש לו על זה חזקה, וחבירו לא יכול לומר לו לסגור את החלון, ובזה אומרים שאפי' אם יש לחלון הזה סורג, עדיין נשאר לו

מסכת פרק ז [ה"א - דף מו] עירובין קפה

מהו לערב דרך לולים? אמר רבי אבמרי - מחלוקת רב ושמואל, דתנינן תמן כל גגות העיר רשות אחת, שמואל אמר עד בית סאתיים, רב אמר מטלטלין בהן אפי' כור ואפי' כוריים.

ארבעה על ארבעה בתוך עשרה וכו': לא סוף דבר כל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה, אלא אפילו מקצת ארבעה בתוך עשרה - כמי שכל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה. היתה עגולה והיה בה הקיף תשעים וששה טפחים - אפילו כל שהוא בתוך עשרה, כמו שכל ארבעה על ארבעה בתוך עשרה.
או למעלה מעשרה וכו': מהו למעט בכלים? רבי חייה בר אשי אמר ממעטין

זוה דרך שימוש הרגיל, לכך יכולים לערב דרך הארובה.

ארבעה על ארבעה בתוך עשרה וכו': אומרת הגמ' **שלא סוף דבר** לא רק אם כל רוחב הארבעה על ארבעה טפחים של החלון נמצא בתוך עשרה טפחים לקרקע, אלא אפילו אם מקצת מרוחב הארבעה טפחים נמצא בתוך עשרה לקרקע, הרי הוא כמי שכל רוחב הארבעה על ארבעה טפחים נמצא בתוך העשרה לקרקע, ומעריבים ביחד אם ירצו. ואומרת הגמ' שאם החלון היתה עגולה והיה בה כדי להקיף תשעים וששה טפחים (קוטר החלון הוא כ-5 אמות), א"כ אפילו אם רק כל שהוא מהחלון נמצא בתוך עשרה לקרקע, הרי הוא כמו שכל רוחב הארבעה על ארבעה טפחים נמצא בתוך עשרה לקרקע, והגם שאין בתוך י" טפחים הסמוכים לקרקע רוחב ד' טפחים מהחלון - דינו כפתח, היות והוא רחב הרבה.
או למעלה מעשרה וכו': שואלת הגמ' מהו למעט את גובה החלון מקרקעית החצר בכלים (האם הוא יכול להניח כלים בחצר סמוך לחלון, כדי שהחלון לא יהיה מעל י" טפחים)? רבי חייה בר אשי אמר שממעטין

שואלת הגמ' מהו לערב שני בתים שאין ביניהם פתח, אלא שיכולים לעבור מבית לבית דרך לולים (ארובות) שפתוחים מהבתים לגג? אמר רבי אבמרי שזה תלוי במחלוקת של רב ושמואל, דתנינן תמן כל גגות העיר הם כרשות אחת ומטלטלים ביניהם, כיון שמחיצות הבתים לא מועילות לגגות לחלק אותם לרשויות שונות, ושמואל אמר שמטלטלים בגגות רק עד בית סאתיים, כיון שמחיצות הבתים גם לא מועילים לגגות שיחשבו כמקופות לדירה, אבל רב אמר שמטלטלין בהן בגגות אפי' בשיעור של בית כור (30 סאה - 75000 אמות מרובעות) ואפי' בית כוריים, כיון שאומנם מחיצות הבתים לא מועילות לחלק את הגגות לרשויות שונות, אבל זה מועיל שהגג יקרא שהוא מוקף לדירה, ולכך לדברי שמואל שהגגות הם לא כמקופות לדירה, א"כ לא יכולים לערב את הבתים דרך הלול הפתוח לגג, כיון שלא יכולים לערב דרך קרפף שאינו מוקף לדירה, אבל לדברי רב שהגגות הם כמקופות לדירה, יכולים לערב את הבתים דרך הלול הפתוח לגג, ואומנם הלול הוא מעל ל" טפחים מקרקעית הבית, אבל היות

מסכת פרק ז [ה"א - דף מו]

עירובין

בכלים, רבי יונה רבי יצחק בר טבליי אמר רבי יוחנן אין ממעטין בכלים. תמן אמרי מחלוקת ר' חיה רבה ור' ישמעאל בר' יוסי, חד אמר אסור, וחד אמר מותר, מאן דמר אסור - שמא ישכח ויטלטלנו. הורי רבי יוחנן בר מרייה למיכבוש עליו כוף. תני בכל ממעטין - באבנים ובלבנים ובסולם צורי, ובסולם מצרי - והוא שקבעו. רבי בא בשם רב יהודה אפילו לא קבעו, והא תני והוא שקבעו? אמר רבי בא והוא שיחדו לכן. הורי רבי לא כדן תנייה והוא שקבעה. רבי יונה רבי יוסה תריהון, חד בשם מר עוקבן, וחד בשם רב נחמן בר יעקב, צריך שיהא בין שליבה לשליבה פחות משלשה, צריך שיהא בו רחב ארבעה טפחים, והעמודין משלימין לארבעה. יסא אמר כופת שהדריגו ממעט מכל מקום.

שכוונת הברייתא לומר והוא שיחדו לכן שהסולם יעמוד שם בצורה קבועה, שאז אין חשש שהוא יטול אותו משם בשבת, אבל לא צריך לקבוע את הסולם ע"י מסמרים. ואומרת הגמ' שהורי רבי אילא כדן תנייה כדברי הברייתא שגם סולם המצרי ממעט, והוא ובתנאי שקבעה במסמרים. רבי יונה ורבי יוסה תריהון שניהם אמרו אותו דבר, אלא שאחד אמר את דבריו בשם מר עוקבן, וחד אמר את זה בשם רב נחמן בר יעקב, שאם הוא ממעט את החלון ע"י סולם, צריך שיהא בין שליבה לשליבה פחות משלשה טפחים, כדי שיהיה לבוד מהחלון לשליבה, ומשליבה לשליבה, עד לקרקע, וכן צריך שיהא בו בסולם רחב ארבעה טפחים, שזה שיעור של פתח, והעמודין המחזיקים את שליבות הסולם משלימין לארבעה. ר' יסא אמר כופת קערה שהפכו אותה שהדריגו שתשמש כמדרגה, ממעט מכל מקום ממעט את גובה החלון, הגם שלא ממעטים בכלים. ועוד אמר ר' יסא, שאם הוא מיעט את החלון ע"י סולם נמוך, ויש מרחק בין שליבות הסולם לחלון יותר מ' טפחים, אלא שהעמודים

בכלים, ורבי יונה אמר שרבי יצחק בר טבליי אמר בשם רבי יוחנן שאין ממעטין בכלים, ואומרת הגמ' שתמן בבבל אמרי שזה מחלוקת ר' חיה רבה ור' ישמעאל בר' יוסי, שחד אמר אסור, וחד אמר מותר, ומבארת הגמ' את המחלוקת, שמאן דאמר אסור, כיון שחוששים שמא הוא ישכח שהוא הניח את הכלים האלו כדי למעט את החלון, ויטלטלנו והוא יקח אותם משם, וימשיך להעביר חפצים דרך החלון, וזה יהיה באיסור, כיון שכעת החלון הוא מעל לי' טפחים. ואומרת הגמ' שהורי רבי יוחנן בר מרייה שאם הוא מיעט את החלון ע"י כלים, למיכבוש עליו שניח על הכלים כוף איזה חפץ, כדי שיזכור לא לקחת משם את הכלים. תני בכל הדברים שלא ניטלים בשבת ממעטין את גובה החלון, כגון באבנים ובלבנים ובסולם צורי סולם גדול וכבד, ובסולם מצרי סולם קטן, אבל סולם מצרי ממעט דוקא והוא שקבעו. אבל רבי בא בשם רב יהודה אמר שסולם מצרי ממעט אפילו שלא קבעו, שואלת הגמ' והא תני והוא שקבעו? מתרצת הגמ' אמר רבי בא

אין העמודין משלימין לעשרה. נעשית כשליבה עבה. רבי יסא בשם רבי בון בר כהנא צריך שיהא משוך מן הכותל ארבעה טפחים - כדי מקום, רבי חזקיה בשם ר' בון בר כהנא אותה שליבה שהיא ממעט את העשרה, צריכה שתהא משוכה מן הכותל ארבעה טפחים כדי מקום.

ר' יעקב דרומיא בעי הביא דופן של ז' טפחים ומשהו - והגביהו מן הארץ פחות מג' מותר, תמן את אמר כל פחות מג' כסתום, וכא את אמר כל פחות מארבעה כסתום? אין את בעי מקשייא - הכין קשי, הביא דופן של ששה טפחים וכל שהוא - והגביהו מן הארץ ארבעה טפחים חסר כל שהוא? ייבא כ"י דמר רבי יוחנן העומד

מדרום א"י (או שהיה גר ברומי - עיר הסמוכה לכפר חנניה), בעי שאל, שהרי שנינו בברייתא שאם הביאו דופן של ז' טפחים ומשהו והגביהו מן הארץ פחות מג' שזה כדי לבוד, ומותר לטלטל מחמת המחיצה הזאת, וא"כ מדוע תמן לענין הדופן את אמר שרק כל פחות מג' זה כסתום, וכאן לענין החלון, את אמר שאפי' כל פחות מארבעה זה כסתום, שהרי המשנה מצריכה שרוחב החלון יהיה ד' טפחים? אבל זה לא כ"כ ק' כיון שאומנם בשביל לסתום את המקום אומרים לבוד רק עד ג' טפחים, אבל בשביל שזה יהיה פתח, צריך ד' טפחים. אבל אין את בעי מקשייא אם אתה רוצה לשאול הכין קשי כך אתה יכול לשאול, מה הדין אם הביאו דופן של ששה טפחים וכל שהוא, והגביהו מן הארץ ארבעה טפחים חסר כל שהוא, האם המחיצה הזאת מועילה (האם מצרפים את האויר לדופן, ויש כאן י' טפחים) או לא? ואומרת הגמ' שהאויר מצטרף, כיון שייבא יהיה בזה כ"י כמו דאמר רבי יוחנן שהחול העומד סביבות לבור,

המחזיקים את שליבות הסולם, עולות מעל לשליבות הסולם, ומגיעות תוך י' טפחים סמוך לחלון, זה לא מועיל, ואין העמודין המחזיקים את שליבות הסולם משלימין לעשרה, הגם שלפעמים נשענים על העמודים. ומבארת הגמ' מדוע אם הוא הפך את הקערה שתשמש כמדרגה זה מועיל, והרי לא ממעטים בכלים? אלא כיון שהיא נעשית כשליבה עבה, היות והוא ביטל אותה שם, לכך זה נהפך להיות כמדרגה. רבי יסא בשם רבי בון בר כהנא אמר, שהסולם שהוא מניח כדי למעט בחלון, צריך שיהא משוך (רחוק) מן הכותל ארבעה טפחים, שזה כדי שיעור מקום, כיון שסולם זקוף אינו נוח לשימוש, אבל רבי חזקיה אמר בשם ר' בון בר כהנא שלא כל הסולם צריך להיות רחוק מהכותל ד' טפחים, אלא רק אותה שליבה שהיא ממעט את העשרה, היא צריכה שתהא משוכה מן הכותל ארבעה טפחים כדי מקום, אבל השליבות הסמוכות לחלון לא צריכות להיות רחוקות מהכותל. שואלת הגמ' ר' יעקב דרומיא - שהגיע

מסכת פרק ז [ה"ב - דף מו]

עירובין

והחלל מצטרפין בארבעה, והוא שיהא העומד רבה על החלל.

הלכה ב

מתני' כותל שבין שתי חצירות - גבוה עשרה ורחב ארבעה, מערבין שנים ואין מערבין אחד. היו בראשו פירות, אלו עולין מיכן ואוכלין ואלו עולין מיכן ואוכלין, ובלבד שלא יורידו למטן.

נפרץ הכותל, עד עשר אמות מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד מפני שהוא כפתח, יותר מיכן מערבין אחד ואין מערבין שנים.

גמ' כותל שבין שתי חצירות וכו': ולמה לי רחב ארבעה, ואפילו אינו רחב ארבעה? בגין מתניתא הדא דבתרה, אלו עולין מיכן ואוכלין ואלו עולין מיכן

שהמשנה היא מדברי ר"מ האומר שגגות וחצירות הם רשויות נפרדות, ולכך אסור להוריד מהכותל לחצר.

נפרץ הכותל מבעוד יום, אם רחב הפרצה היא עד עשר אמות, א"כ מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד, מפני שהוא הפרצה כפתח, אבל אם הפרצה היתה יותר מיכן, א"כ מתבטלת המחיצה, ומערבין אחד ואין מערבין שנים, כיון ששתי החצירות נעשו לחצר אחת.

גמ' כותל שבין שתי חצירות וכו': שואלת הגמ' ולמה לי לומר שהכותל היה רחב ארבעה טפחים, והרי אפילו אם אינו רחב ארבעה הוא מפריד בין החצירות? מתרצת הגמ' שהמשנה כתבה שהכותל היה רחב ד', בגין מתניתא הדא דבתרה בשביל המשך המשנה - אלו עולין מיכן ואוכלין ואלו עולין מיכן ואוכלין, והדין הזה נאמר רק אם הכותל היה רחב ד'. שואלת הגמ' ואם

והחלל של הבור מצטרפין בארבעה טפחים, לעשות את המקום לרה"י, אבל והוא שיהא רחב העומד, רבה על החלל - רחב יותר מרוחב חלל הבור, וא"כ אותו דבר כאן, האויר מצטרף לדופן, ויש כאן מחיצה של י' טפחים.

הלכה ב

מתני' כותל שבין שתי חצירות שהוא גבוה עשרה טפחים ורחב ארבעה טפחים, א"כ החצירות מערבין שנים כל אחד לעצמו, ואין מערבין אחד והם לא יכולים לערב יחד, כיון שיש מחיצה בין החצירות (הגמ' תבאר מדוע המשנה נוקטת שרוחב הכותל היה ד' טפחים). ואם היו בראשו של המחיצה פירות, א"כ אלו עולין מיכן מהחצר הזאת ואוכלין, ואלו עולין מיכן מהחצר הזאת ואוכלין, אבל ובלבד שלא יורידו את הפירות למטן לחצר, כיון

מסכת פרק ז [ה"ב - דף מו] עירובין קפט

ואוכלין. לא היה רחב ארבעה? רבי בא בשם רב אסור לכאן ולכאן, רבי זעירא בשם רב מותר לכאן ולכאן. מחלפה שיטתיה דרבי בא, תמן אמר רבי בא רב יהודה בשם שמואל זרקה ונחה על ראשי מחיצות חייב, וכא אמר הכין? תמן את רואה אותה כילו מליאה עפר וצרורות, והכא מה אית לך. תדע לך דמר רבי אחא רבי חנינא בשם רבי יוחנן זיזין וכתלים שהן גבוהין עשרה ואינן רחבין ארבעה - מותר לכאן ומותר לכאן, ובלבד שלא יחליף. רבי חנן בעי מחלפה שיטתיה דרבי בא, תמן אמר רבי בא רב יהודה בשם שמואל זרקה ונחה על ראשי המחיצות חייב, והכא הוא אמר הכין

החצירות מה אית לך מה יש לך לומר שיהיה לו דין של מקום, והרי הוא פחות מד' טפחים. ואומרת הגמ' תדע לך שזה כך, דאמר רבי אחא שרבי חנינא בשם רבי יוחנן אמר, שזיזין וכתלים הנמצאים ברה"ר שהן גבוהין עשרה ואינן רחבין ארבעה - מותר לכאן ומותר לכאן מותר גם לבני רה"ר וגם לבני רה"י להשתמש בזה, כיון שזה מקום פטור, אבל ובלבד שלא יחליף, דהיינו שבני רה"ר לא יגביהו חפץ מרה"ר ויניחו על גבי ראש הכותל ובני רה"י יקחו את זה, כיון שנעשה מביניהם מלאכה, וא"כ מוכח שכותל שאינו רחב ד', אין לו שם של מקום. ואומרת הגמ' שגם רבי חנן בעי שלכא' מחלפה שיטתיה דרבי בא, הרי תמן אמר רבי בא שרב יהודה בשם שמואל אמר זרקה ונחה על ראשי המחיצות שאם זרקו חפץ מרה"ר וזה נח על גבי המחיצה של רה"י שהוא חייב, הגם שרוחב המחיצה פחותה מד' טפחים, וכאן ר' בא אמר הכין שהיות וראש הכותל אינו רחב ד' אין לו שם של מקום? מתרצת הגמ' שיש הבדל, כיון שתמן לענין מחיצת רה"י, את רואה אותה את החצר כאילו היא מליאה עפר וצרורות עד גובה ראש המחיצה, ולכך יש לראש המחיצה דין של רה"י, אבל והכא לענין הכותל שבין

הכותל לא היה רחב ארבעה טפחים מה הדין? אומרת הגמ' שרבי בא בשם רב אמר, שאסור לכאן ולכאן, היות והוא לא מקום נפרד, שהרי הוא לא רחב ד', לכך רשות שתי החצירות שולטת בראש הכותל, ואסור לבני שתי החצירות להשתמש בראש הכותל (ולאכול שם את הפירות). אבל רבי זעירא בשם רב אמר, שכיון שהכותל לא רחב ד' טפחים, א"כ הוא לא חשוב כלל, ומותר לכאן ולכאן, ומותר לבני שתי החצירות להוריד מראש הכותל את הפירות לחצר. שואלת הגמ' שלכא' מחלפה שיטתיה דרבי בא, שהרי תמן במסכת שבת אמר רבי בא שרב יהודה בשם שמואל אמר, זרקה ונחה על ראשי מחיצות שאם זרקו חפץ מרה"ר וזה נח על גבי המחיצה של רה"י שהוא חייב, הגם שרוחב המחיצה פחותה מד' טפחים, וכאן ר' בא אמר הכין שהיות וראש הכותל אינו רחב ד' אין לו שם של מקום? מתרצת הגמ' שיש הבדל, כיון שתמן לענין מחיצת רה"י, את רואה אותה את החצר כאילו היא מליאה עפר וצרורות עד גובה ראש המחיצה, ולכך יש לראש המחיצה דין של רה"י, אבל והכא לענין הכותל שבין

מסכת פרק ז [ה"ב - דף מז] עירובין

היך מה דאת אמר תמן את רואה אותו כילו מליאה עפר וצרורות, אופ הכא כן? שמענו מחיצות ברשות היחיד, שמענו מחיצות ברשות הרבים!?

רבי בא רב יהודה בשם שמואל כותל שהקיפוהו סולמות מיכן ומיכן, מערבין שנים ואין מערבין אחד, אמר רבי יוסי בר' בון מכיון שלא כיוונו לא נעשו כפתחים.

תני כל כובשי כבשים - עולה אמה וכונס שלש, חוץ מכיבושו של מזבח, שהוא כמתלקט אמה מתוך שלש אמות ומחצה ואצבע ושליש אצבע, שהמזבח עשר אמות וכיבושו שלשים ושתים.

עשה מסטווה על פני כל הכותל, ויש בו רוחב ארבעה טפחים, מערבין שנים ואין מערבין אחד. ארבע אמות מערבין אחד ואין מערבין שנים.

הכותל אחד ממול השני, הרי הם כפתחים, ומערבין אחד אם ירצו.

תני כל כובשי כבשים השיפוע הרגיל של הכבשים הוא, שכאשר הכבש עולה אמה, הוא כונס מתקדם שלש אמות, חוץ מכיבושו של המזבח שהשיפוע שלו מתון יותר, והוא כמתלקט (מגביה) אמה מתוך שהוא מתקדם באורך - שלש אמות ומחצה ואצבע ושליש אצבע, שהרי גובה המזבח עשר אמות כולל הקרנות, וללא הקרנות גובהו תשע אמות, ואורך כיבושו (הכבש) הוא שלשים ושתים אמה (והרי $9 = 3.55$) (32).

עשה מסטווה אצטבא (כמין מרפסת). גבוהה מקרקעית החצר יותר מג' טפחים, על פני כל הכותל הגבוה י' טפחים הנמצא בין שני חצירות, ואפי' שיש בו באצטבא רוחב ארבעה טפחים, זה לא ממעט (מיעוט באויר אינו ממעט), ולכך מערבין שנים ואין מערבין אחד, אבל אם האצטבא היתה רחבה ארבע אמות שיש לה בעצמה דין של חצר, א"כ מערבין אחד ואין מערבין

וא"כ יש להק' היך מה דאת אמר תמן כמו שאמרת לעניין מחיצת רה"י שאת רואה אותו כאילו היא מליאה עפר וצרורות, וא"כ אופ הכא לעניין הכותל העומד ברה"ר נאמר כן, כאילו קרקעית רה"ר עולה עד לראש הכותל, ויהיה אסור לבני רה"י להשתמש בראש הכותל? מתרצת הגמ' שזה לא ק', כיון שאומנם שמענו שיש מחיצות ברשות היחיד, אבל וכי שמענו שיש מחיצות ברשות הרבים? ולכך לא שייך לומר שקרקעית רה"ר עולה עד לראש הכותל, ולכך ראש הכותל הוא מקום פטור. **רבי** בא בשם רב יהודה בשם שמואל אומר, שכותל שבין שתי חצירות שהקיפוהו (שהניחו עליו) סולמות מיכן ומיכן משני צידי הכותל, מערבין שנים ואין מערבין אחד, כיון שסולם אינו כפתח, אבל אמר רבי יוסי בר' בון שהטעם שסולם אינו כפתח, זה רק מכיון שלא כיוונו להניח את שתי הסולמות משני צידי הכותל אחד ממול השני, לכך הסולמות לא נעשו כפתחים, אבל אם כיוונו והניחו את שתי הסולמות משני צידי

מסכת פרק ז [ה"ג - דף מז] עירובין קצא

נפרץ הכותל עד י' אמות וכו': הדא דאת אמר בגדולה, אבל בקטנה ברובה. איזו היא גדולה ואיזו היא קטנה? כל שרובה יותר מעשר בעשר, הא פחות מעשר ברובה. הדא דאת אמר באמצע, אבל מן הצד לא בדא. והי דינו צד והי דינו אמצע? נימר אם יש שם עומד ארבעה היינו אמצע, אם לא היינו צד.

הלכה ג

מתני' חריץ שבין שתי חצירות - עמוק עשרה ורחב ארבעה, מערבין שנים ואין מערבין אחד, אפילו מלא קש או תבן. מלא עפר או צרורות, מערבין אחד ואין מערבין שנים.

גמ' אפילו מלא קש או תבן: הא תבן ובטלו - לא ביטל. מתניתא דלא רבי יוסי,

עומד ארבעה טפחים משני צידי הפרצה **היינו אמצע**, ואם לאו אלא הפרצה נמצאת סמוך לסוף הכותל, **היינו צד**, ואין לזה דין של פתח אלא של פרצה, כיון שאין רגילות לעשות פתח בסוף הכותל, וא"כ הפרצה מבטלת את המחיצה, ומערבים רק אחד.

הלכה ג

מתני' חריץ שבין שתי חצירות שהוא עמוק עשרה ורחב ארבעה טפחים, שדינו כמחיצה, לכך **מערבין שנים** ואין **מערבין אחד**, ואפילו אם החריץ מלא בקש או בתבן עדיין החריץ מחלק את החצירות, אבל אם החריץ מלא בעפר או בצרורות א"כ הם מבטלים את החריץ, ומערבין אחד ואין מערבין שנים.

גמ' אפילו מלא קש או תבן: אומרת הגמ' שמשמע מהמשנה הא אפי' אם החריץ מלא בתבן ובטלו את התבן שישאר שם, אפי"ה זה לא ביטל את החריץ (שהרי המשנה לא חילקה), וא"כ אומרת הגמ' שמתניתא דלא כרבי יוסי, דר' יוסי אמר

שנים, כיון שהאצטבא בנויה לאורך כל הכותל, ואין מהאצטבא לראש הכותל י' טפחים, וכן אין מקרקעית החצר לאצטבא י' טפחים, א"כ כל החצירות נחשבים לחצר אחת.

נפרץ הכותל עד י' אמות וכו': אומרת הגמ' **הדא דאת אמר** שאם נפרץ הכותל עד י' אמות שמערבים שנים אם ירצו, זה דוקא בחצר גדולה, אבל בחצר קטנה משערים ברובה, ואם נפרץ רוב אורך הכותל המפריד בין החצירות, הם מערבין רק ביחד. ואיזו היא גדולה ואיזו היא קטנה? כל שרוב אורך הכותל המפריד בין החצירות הוא יותר מעשר אמות, א"כ משערים בעשר, אבל הא אם אורך הכותל המפריד בין החצירות הוא פחות מעשר, א"כ משערים ברובה. ואומרת הגמ' **הדא דאת אמר** שלפרצה יש דין של פתח, זה דוקא כשהפרצה נמצאת באמצע הכותל, אבל אם הפרצה נמצאת מן הצד בסוף הכותל, לא בדא לא נאמר בזה שפרצה היא כפתח. והי דינו (ומהו) צד, והי דינו (ומהו) אמצע? נימר אומרים שאם יש שם

מסכת פרק ז [ה"ד - דף מז] עירובין

דר' יוסי אמר - תבן וביטלו מבוטל, ר' יוסי בר' בון בשם רב חסדא דברי הכל היא, ומה דמר ר' יוסי בשביללו בעפר. יש תבן שהוא כעפר, ועפר שהוא כתבן; תבן שאין עתיד לפנותו - הרי הוא כעפר, ועפר שעתיד לפנותו - הרי הוא כתבן. דבית ר' ינאי אמרו חיפהו מחצלות ביטל. איתא חמי מילהו מחצלות לא ביטל, חיפהו מחצלות ביטל?! מילהו חריות צריכה. רבי זריקן רבי אמי בשם ריש לקיש ואפילו רוק.

הלכה ד

מתני' נתן עליו נסר שהוא רחב ארבעה טפחים, וכן שתי כצוצריות זו כנגד זו - מערבין שנים, ואם רצו מערבין אחד. פחות מוכן - מערבין שנים ואין מערבין אחד.

לא ביטל המחצלות לא מתבטלות לחריץ (כיון שהוא עתיד לפנות אותם משם), ואם חיפהו את התבן במחצלות **ביטל!** ואומנם זה קצת תמוה, אבל זה לא ק', כיון שמחצלות לא מתבטלות לחריץ, אלא כשהוא מחפה את התבן במחצלות, זה מוכיח שהוא מבטל את התבן לחריץ. ואומרת הגמ' שאם הוא מילהו את החריץ בחריות ענפי דקל, **צריכה** יש להסתפק האם הוא מבטל אותם בחריץ או לא. **רבי זריקן ורבי אמי בשם ריש לקיש** אומרים, **ואפילו** מילאו את החריץ ברוק או במים סרוחים, שהוא לא יטול אותם משם, זה מבטל מהחריץ את שם מחיצה, ומעריבים אחד.

הלכה ד

מתני' נתן עליו על החריץ נסר מצד לצד (כעין גשר), שהוא הנסר רחב ארבעה טפחים, וכן אם הוא הניח נסר בין שתי כצוצריות (מרפסות) הכניות זו כנגד זו - מערבין שנים, כיון שיש ביניהם רוחב של ד' טפחים, ואם רצו מערבין אחד, כיון

- תבן וביטלו מבוטל (ר' יוסי מדבר לעניין אוהל המת, שאם הוא מילא את האוהל בתבן וביטלו, יש לאוהל דין של קבר סתום, והטומאה בוקעת ועולה כנגד המת, ואינה מתפשטת לצדי האוהל). **ר' יוסי בר' בון בשם רב חסדא** אמר, שהמשנה מדברי הכל היא, ומה דאמר ר' יוסי "שתבן וביטלו שזה מבוטל" מדובר דוקא בשביללו את התבן בעפר, אבל תבן רגיל, גם ר' יוסי מודה שהוא לא מתבטל. אבל אומרת הגמ' שזה לא נכון, שהרי שנינו בבביתא, **שיש תבן שהוא** (שדינו) **כעפר, ועפר שהוא** (שדינו) **כתבן**; דהיינו **תבן שאין עתיד לפנותו - הרי הוא כסתם עפר ומתבטל, ועפר שהוא עתיד לפנותו - הרי הוא כסתם תבן**, שאינו מתבטל, וא"כ מוכח שר' יוסי סובר שגם בתבן רגיל אם הוא מבטל אותו הוא מתבטל. **דבית ר' ינאי אמרו** שאם הוא מילא את החריץ בתבן וחיפהו במחצלות א"כ זה מוכח שהוא **ביטל** את התבן, ומערבין אחד. ואומרת הגמ' **איתא חמי** בוא ותתבונן בדברי ר' ינאי, הרי אם הוא מילהו מילא את החריץ במחצלות,

מסכת פרק ז [ה"ה - דף מח] עירובין קצג

גמ' פחות מיכן וכו': אית תני מערבין שנים ואין מערבין אחד, אית תני מערבין אחד ואין מערבין שנים; מאן דמר מערבין שנים ואין מערבין אחד - פחות מיכן בנסר, מאן דמר מערבין אחד ואין מערבין שנים - פחות מיכן בחלל.

הלכה ה

מתני' מתבן שבין שתי חצירות גבוה עשרה טפחים, מערבין שנים ואין מערבין אחד. אלו מאכילין מיכן ואלו מאכילין מיכן, נתמעט התבן מעשרה טפחים, מערבין אחד ואין מערבין שנים.

גמ' אלו מאכילין מיכן וכו': א"ר לעזר כיני מתניתא אלו ממלאין קופתן מיכן ומאכילין, ואלו ממלאין קופתן מכאן ומאכילין. א"ר חגי כד הוינן יתבין קומי מנחם, הוין אמרין - שלא תאמר אינו כסותר אוהלים, אלא כסומך אוהלים - שאם

ואין מערבין אחד. ואומרת המשנה שאלו מאכילין מיכן ואלו מאכילין מיכן ולא צריכים לחשוש שמא יתמעט התבן מכדי י' טפחים באורך יותר מי' אמות, ואז החצירות יהיו אסורים בטלטול. ואם נתמעט התבן מעשרה טפחים באורך יותר מי' אמות, מערבין אחד ואין מערבין שנים.

גמ' אלו מאכילין מיכן וכו': א"ר לעזר כיני מתניתא כוונת המשנה לומר שגם אלו ממלאין קופתן מיכן ומאכילין, ואלו ממלאין קופתן מכאן ומאכילין, ולא תאמר שהמשנה מתירה רק להעמיד את הבהמה שתאכל. וא"ר חגי כד הוינן יתבין קומי כשישבנו לפני ר' מנחם, הוין אמרין אמרנו שהחידוש של ר"א הוא שלא תאמר שאומנם הממלא קופתו אינו כסותר אוהלים, שהרי אין חשש שהגדיש יתמעט מי' טפחים, אלא החידוש הוא, שאנחנו היינו אומרים שיהיה אסור למלאות בקופה, כיון שיש חשש שמא הוא יהיה סומך אוהלים, שאם הוא יבוא ויראה

שהנסר הוא כפתח, ואם הנסר היה פחות מיכן (מד' טפחים), מערבין שנים ואין מערבין אחד, כיון שנסר פחות מד' טפחים אינו משמש כפתח.

גמ' פחות מיכן וכו': אומרת הגמ' שאית תני יש ששנו בסיפא של המשנה - מערבין שנים ואין מערבין אחד, ואית תני ויש ששנו בסיפא של המשנה - מערבין אחד ואין מערבין שנים; מבארת הגמ' שמאן דאמר (מי שגרס) מערבין שנים ואין מערבין אחד, כיון שהוא פי' שכאשר המשנה אמרה פחות מיכן היינו בנסר שהנסר היה פחות מד' טפחים. ומאן דאמר (מי שגרס) מערבין אחד ואין מערבין שנים, כיון שהוא פי' שכאשר המשנה אמרה פחות מיכן היינו בחלל, שהמרחק בין המרפסות או בין החצירות היה פחות מד' טפחים.

הלכה ה

מתני' מתבן ערימת תבן שבין שתי חצירות שהוא גבוה עשרה טפחים, א"כ הוא מחלק את החצרות, ולכך מערבין שנים

מסכת פרק ז [ה"ה - דף מח] עירובין

היה התבן מרודד שהוא סומכו לצידו הקופה. רב הושעיה בעי עשאו לסדין וסמכו לכסא מהו, נאמר כאן לשעה ונאמר כאן לשהות.

תני מתבן שבין שתי חצירות, זה פותח פתחו מיכן ומאכיל, וזה פותח פתחו מיכן ומאכיל, נתמעט התבן מעשרה טפחים שניהן אסורין עד שיערבו, לפיכך אם רצה אחד מהם לסתום את פתחו, ולבטל רשותו, הוא אסור וחבירו מותר. וכן בית שבין שתי חצירות. הדין אמרה מבטלין מחצר לחצר, הדין אמרה אפילו לא עירבו, הדין אמרה אפילו לא כיוונו, הדין אמרה שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת,

במחסן הזה באיסור, ואם נתמעט התבן מעשרה טפחים באורך " אמות, שניהן אסורין להשתמש במחסן הזה, עד ששני החצירות יערבו ביחד, לפיכך היות ושני החצירות אסורים בשימוש במחסן בלי עירוב, אם רצה אחד מהם (מהחצירות) לסתום (לנעול) את פתחו, או לבטל את רשותו לחצר השניה, הוא אסור וחבירו מותר, וכן בית שבין שתי חצירות שלא עירבו אותו, אסורים להשתמש בו, עד שאחד החצירות יבטל את רשותו, או ינעל את פתחו. ואומרת הגמ' הדין אמרה מכאן מוכח שמבטלין רשות מחצר לחצר, ולא תאמר שחכמים התירו לטלטל ע"י ביטול רשות – רק באותו החצר. וכן הדין אמרה שיכולים להשתמש בבית הזה ע"י שחצר אחת ביטלה את רשותה, אפילו אם לא עירבו, ולא תאמר שחכמים התירו לטלטל ע"י ביטול רשות רק במקום שכל בני החצר או רובם עירבו, ורק אחד או שנים שכחו מלערב. וכן הדין אמרה שמועיל ביטול רשות אפילו שבני החצר לא כיוונו מערב שבת לסמוך על ביטול רשות. וכן הדין אמרה, שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת הנמצאת בין החצירות,

שהיה ערימת התבן מרודד והולך ליפול, היינו אומרים שצריך לחשוש שמא הוא יבוא לסומכו את התבן לצידו הקופה, ויעבור על איסור בונה (כיון שהוא מעמיד מחיצה), לכך מחדש ר"א שמותר, ולא חוששים שהוא יעמיד את ערימת התבן בקופתו. רב הושעיה בעי שאל וכי אם הוא עשאו (העמיד) לסדין שימש כמחיצה, והוא רואה בשבת שזה הולך ליפול, ולכך הוא סמכו את הסדין לכסא, מהו וכי יש איסור בזה שהוא מעמיד מחיצה בשבת? ודאי שלא, וא"כ מה ר"א מחדש? מתרצת הגמ' נאמר כאן לשעה ונאמר כאן לשהות, שיש חילוק, כשהוא מעמיד את הסדין שזה יעמוד רק לזמן מועט, ודאי שאין בזה חשש, אבל כשהוא מעמיד את ערימת התבן שיעמוד לזמן מרובה, יש בזה משום עשיית מחיצה, ולכך ר"א צריך לחדש שלא צריך לחשוש שיעמיד את ערימת התבן, אבל זה ודאי שאם הוא יעמיד את ערימת התבן, יש בזה משום עשיית מחיצה.

תני מתבן מחסן תבן שבין שתי חצירות, זה פותח פתחו מיכן ומאכיל, וזה פותח פתחו מיכן ומאכיל, ולא צריך לחשוש שמא יתמעט התבן מ" טפחים, ויבואו להשתמש

מסכת פרק ז [ה"ו - דף מח] עירובין קצה

הדא אמרה לזה בפתח ולזה בפתח שניהם אסורים. וכן הבית שבין שתי חצירות, ודלא ר"מ - דאמר בית הנעול אסור.

הלכה ו

מתני' כיצד משתתפין במבוי, מניח את החבית ואומר - הרי זו לכל בני המבוי, ומזכה להן על ידי בנו ובתו הגדולים, ועל ידי עבדו ושפחתו העברים, ועל ידי אשתו. אבל אינו מזכה לא ע"י בנו ובתו הקטנים, ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנענים - מפני שידן כידו.

גמ' תני אין מזכה להן בחבית שבמרתף, אמר רב הושעיה שמא ישכח וישתנה.

הלכה ו

מתני' כיצד משתתפין במבוי, כשאינו רוצה לגבות את העירוב מכל בני המבוי? אחד מבני המבוי מניח את החבית שיש בה דברי מאכל משלו (או שיגבו מבני המבוי את המאכל), ואומר הרי זו לכל בני המבוי, ומזכה להן לבני המבוי (כדי שזה יהיה שלהם), על ידי בנו ובתו הגדולים, או על ידי עבדו ושפחתו העברים, או על ידי אשתו, והם מגביהים את החבית, ומקנים אותה לבני המבוי. אבל אינו מזכה לא ע"י בנו ובתו הקטנים, ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנענים - מפני שידן כידו, ולכך כשהם מגביהים את החבית, זה לא יוצא מרשות הבעה"ב.

גמ' תני אין מזכה להן לבני המבוי בחבית שנמצאת במרתף, אמר רב הושעיה שהטעם הוא שמא בעל החבית ישכח וישתנה (וישתה את היין שבחבית), ויסמוך על זה לשתוף גם לשבת הבאה, לכך

ולא תאמר שהיות והבית העומד בין החצירות, הוא לא חלק מהחצר, ושתי החצירות יוכלו להשתמש בו. וכן הדא אמרה שמהברייתא לומדים רק למקרה שלזה בפתח ולזה בפתח (דהיינו ששני החצירות משתמשים בבית העומד ביניהם על ידי פתח), שבוה הברייתא אמרה ששניהם אסורים, אבל אם היה חצר גבוהה מחבירתה, ואחת משתמשת ע"י פתח, והאחרת ע"י סולם, לא יכולין ללמוד מכאן איסור, ונותנים את הבית לזו שמשתמשת ע"י פתח (כדלקמן). למדנו בברייתא וכן הבית שבין שתי חצירות שאם חצר אחת נעלה את פתחה, האחרת מותרת להשתמש בבית, ואומרת הגמ' שזה דלא ר"מ - דאמר שגם בית הנעול שבעליו הלכו מביתם לשבת ולא עירבו, שאסור לבני החצר לטלטל בחצר, שהרי כאן הברייתא אומרת שאם חצר אחת נעלה את פתח הבית, מותר לבני החצר השניה להשתמש בבית הזה.

מסכת פרק ז [ה"ו - דף מח] עירובין

ועל ידי עבדו ושפחתו העברים: מה נן קיימין, אם בגדולה - זְכָתָּה בסימנים, אם בקטנה - קטן זוכה? רבי יוסי בר' בון בשם רב שמואל בר רב יצחק פתר לה בשעה פְּעוּטוֹת, דתנינן תמן פְּעוּטוֹת מקחן מקח וממכרן ממכר - במטלטלין. א"ר יודן בר שלום קומי רבי יוסי, תִּיפְתָּר כמאן דאמר הקטן תורם, א"ל ואפילו כמ"ד אין הקטן תורם, קטן זוכה. על דעתין דרבנין דתמן נחא, דתמן אמרין בשם רב נחמן בר יעקב כל שנותנין לו אגוז ומשליכו צרור והוא נוטלו - המוצא בידו כמוצא באשפה. אגוז והוא נוטלו צרור והוא משליכו - גזילו גזל מפני דרכי שלום. אגוז והוא נוטלו ומצניעו ומביאו לְאַחַר זמן - גזילו גזל גמור, זוכה לעצמו אבל לא

ר' יוסי שלא, אלא ואפילו כמ"ד שאין הקטן תורם, אבל הקטן זוכה. שואלת הגמ' בשלמא על דעתין דרבנין דתמן לשיטת חכמי בבל שסוברים שקטן זוכה, זה נחא זה מובן מה שהמשנה אומרת שהשפחה הקטנה יכולה לזכות את העירוב, דתמן בבבל אמרין בשם רב נחמן בר יעקב, את חילוקי הדין של קטן; כל קטן שנותנין לו אגוז ופעמים הוא משליכו כיון שהוא לא מבחין שזה אגוז, ופעמים שנותנים לו צרור (אבן) והוא נוטלו כיון שהוא חושב שזה אגוז, א"כ אין לו זכיה בכלל, ואם הקטן הזה לקח דבר מן ההפקר, המוצא בידו יכול לקחתו ממנו, כיון שזה כמוצא את החפץ הזה באשפה. ואם הוא יותר גדול, שאם נותנים לו אגוז והוא נוטלו, ואם נותנים לו צרור והוא משליכו, א"כ אסור לקחת ממנו את מה שהוא זכה מן ההפקר, וגזילו זה גזל מפני דרכי שלום, אבל לא מעיקר הדין. ואם הוא יותר גדול, שאם נותנים לו אגוז על מנת שיחזיר לאחר זמן, והוא (הקטן) נוטלו ומצניעו ומביאו בחזרה לְאַחַר זמן, א"כ יש לו זכיה מעיקר הדין, וגזילו זה גזל גמור, והוא זוכה לעצמו אבל לא

צריך להניח את החבית דוקא במקום מסוים, שיהיה ניכר שזה עבור שיתופי מבואות. (נוסח הסוגיא עד למשנה, היא כגירסת הגר"א במסכת מעשר שני)

ועל ידי עבדו ושפחתו העברים: שואלת הגמ' מה נן קיימין באיזה אופן מדובר לעניין השפחה העבריה? אם בגדולה, הרי היא כבר זְכָתָּה בעצמה בסימנים, ויצאה מרשות האדון, ואם מדובר בקטנה, ק' וכי קטן זוכה? מתרצת הגמ' רבי יוסי בר' בון בשם רב שמואל בר רב יצחק פתר לה - תירץ, שכאן מדובר בשעה (השפחה העבריה) הגיעה לעונת הפעוטות, לגיל שבע או שמונה ומבינה במקח וממכר, דתנינן תמן במסכת גיטין, הפעוטות מקחן מקח וממכרן ממכר - במטלטלין, וכיון שהאמה העבריה הגיעה לעונת הפעוטות, היא יכולה לזכות את העירוב לבני המבוי. א"ר יודן בר שלום קומי רבי יוסי, שלכאו' תִּיפְתָּר המשנה הולכת רק כמאן דאמר (כר' יהודה) שאומר שהקטן תורם, ולכך הקטן יכול לזכות את העירוב, אבל לחכמים שאומרים שקטן לא יכול להפריש תרו"מ, לכאו' הקטן לא יכול לזכות את העירוב, כיון שאין לו דעת, א"ל

מסכת פרק ז [ה"ו - דף מט] עירובין קצז

לאחרים, רב הונא אמר כשם שהוא זוכה לעצמו, כך הוא זוכה לאחרים. הכל מודים שאין מתנתו מתנה, דכתיב [שמות כב] **פִּי יִתֵּן אִישׁ - מתנת איש מתנה**, ואין מתנת קטן מתנה. חברייא בשם רבי יוסי בעי, מעתה אפי' לעצמו לא יזכה, דכתיב **אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ**, רעהו כמותו? ברם כרבנן דהכא - דברי חכמים - רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן, רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן, לעולם אין גזילו גזל גמור, עד שיביא שתי שערות? רבי אבהו דא דתימא להוציא ממנו בדין, אבל להביא קרבן שבועה, כל עמא מודיי עד שיביא שתי שערות. והתנינן אבל אינו מזכה לא ע"י בנו ובתו הקטנים, ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנענים, מפני שידן כידו? רבנן דקיסרין אמרין כאן בקטן שיש בו דעת, כאן בקטן שאין בו דעת.

ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים וכו': תמן תנינן השואל את הפרה ושילחה לו

מה שחכמי בבל אומרים שקטן זוכה, זה רק לעניין להוציא ממנו ממי שגנב מהקטן בדין, אבל להביא קרבן שבועה, כל עמא גם חכמי בבל מודיים שקטן לא מביא לידי שבועה עד שיביא שתי שערות. חוזרת הגמ' ואומרת שגם על חכמי בבל שאומרים שקטן זוכה לעצמו אבל הוא לא יכול לזכות לאחרים, יש להקשות, שהרי והתנינן אבל אינו מזכה לא ע"י בנו ובתו הקטנים, ולא ע"י עבדו ושפחתו הכנענים, מפני שידן כידו, משמע שע"י קטנים של אחרים יכולים לזכות את העירוב? מתרצת הגמ' רבנן דקיסרין אמרין שיש חילוק, וכאן במשנה שלנו מדובר בקטן שיש בו דעת, וכוזה לכו"ע קטן זוכה ומזכה לאחרים, וכאן שנחלקו חכמי א"י ובבבל, מדובר בקטן שאין בו דעת.

ולא על ידי עבדו ושפחתו הכנענים וכו': שואלת הגמ' הרי תמן במסכת ב"מ תנינן, השואל את הפרה, והמשאיל שילחה לו

לאחרים, ורב הונא אמר כשם שהוא זוכה לעצמו, כך הוא זוכה לאחרים. אבל הכל מודים שאין מתנתו מתנה, דכתיב **פִּי יִתֵּן אִישׁ**, שמשמע שרק מתנת איש זה מתנה, ואין מתנת קטן מתנה. שואלת הגמ' חברייא בני הישיבה בשם רבי יוסי בעי הקשו א"כ מעתה שהקטן אפי' לעצמו לא יזכה, דכתיב **פִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ**, שמשמע שרעהו הוא כמותו של האיש, וא"כ מה האיש הנותן הוא גדול, כך המקבל צריך ג"כ להיות גדול? (הגמ' לא מתרצת על השאלה מדוע קטן זוכה). ברם אבל שואלת הגמ' כרבנן דהכא לחכמי א"י, הרי דברי חכמים דהיינו רבי יודה בר פזי בשם רבי יוחנן, ורבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן אומרים, שלעולם אין גזילו של קטן גזל גמור, עד שיביא שתי שערות, וא"כ קשה איך השפחה העבריה זוכה בעירוב? ואומרת הגמ' (דבר צדדי) שרבי אבהו אמר דתימא

מסכת פרק ז [ה"ו - דף מט] עירובין

בִּיד בְּנו בִּיד עֲבָדוּ בִּיד שְׁלוּחוֹ, לִית הָדָא אִמְרָה שֶׁהָעֶבֶד זֹכֶה מִרְבוּ לְאַחֵר? א"ר לְעֹזֵר תִּפְתָּר בְּעֶבֶד עֲבָרִי. א"ר יוֹחָנָן אִפִּי תִפְתָּרִינָה בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי, תִּפְתָּר בְּאוֹמֵר לוֹ פֶּתַח לָהּ וְהָיָא בָּאָה מֵאִילִיָּהּ, וְתָנִי כֵן הִנְחִיגָה הַמְּשִׁיכָה קְרָא לָהּ וּבָאת אַחֲרָיו, נִתְחַיֵּב לְשֵׁלָם כְּשׁוֹאֵל. רַבִּי זְעִירָא שָׁמַע לָהּ מִן הָבָא, אֲבָל אֵינוּ מִזְכֶּה לֹא ע"י בְּנו וּבְתוֹ הַקְּטָנִים, וְלֹא ע"י עֲבָדוֹ וּשְׁפָחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים, מִפְּנֵי שִׁידָן כִּידוֹ, לִית הָדָא אִמְרָה שְׁאִין הָעֶבֶד זֹכֶה מִרְבוּ לְאַחֵר? תִּפְתָּר כְּרַבִּי מֵאִיר, דְּרַבִּי מֵאִיר עֲבִיד יָד הָעֶבֶד כִּיד רַבּוּ. וְהִתְנִי אִשְׁתּוֹ, וְרַבִּי מֵאִיר סָבַר יָד הָאִשָּׁה כִּיד בַּעֲלָהּ? רַבִּי חֲנִינְיָה בִּשְׁם רַבִּי פִּינְחָס

נִתְחַיֵּב לְשֵׁלָם אֶת הָאוֹנְסִים שִׁידָיו לִפְרָה – כְּשׁוֹאֵל.

אִמְרַת הַגָּמִ' שְׂרַבִּי זְעִירָא שָׁמַע לָהּ הַקְּשָׁה עַל הַמְּשִׁנָּה בַּמִּסְכָּת ב"מ, מִן הָבָא שְׁלִמְדִּינוּ כַּאֲן בַּמְּשִׁנָּה, אֲבָל אֵינוּ מִזְכֶּה אֶת הָעִירוּב לֹא ע"י בְּנו וּבְתוֹ הַקְּטָנִים, וְלֹא ע"י עֲבָדוֹ וּשְׁפָחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים, מִפְּנֵי שִׁידָן כִּידוֹ, וְא"כ וְכִי לִית הָדָא אִמְרָה וְכִי לֹא מִזְכֶּה מִכַּאֲן שְׁאִין הָעֶבֶד זֹכֶה מִרְבוּ לְאַחֵר, וְא"כ אִיךָ הַשְׁוֹאֵל מִתְחַיֵּב בְּמָה שֶׁהָעֶבֶד מוֹלִיךְ אֵלָיו אֶת הַפְּרָה? מִתְרַצָּת הַגָּמִ' תִּפְתָּר תַּעֲמִיד אֶת מִשְׁנֵיתוֹ כְּרַבִּי מֵאִיר, דְּרַבִּי מֵאִיר עֲבִיד (מִחֲשִׁיב) אֶת יָד הָעֶבֶד כִּיד רַבּוּ, וְלִכְךָ ר"מ אֹמֵר שֶׁעֶבֶד כְּנַעֲנִי לֹא יִכּוֹל לִפְדּוֹת אֶת עֲצָמוֹ בַּכֶּסֶף, שֶׁהָיָא לֹא יִתְכֵּן שִׁידָהּ לוֹ כֶּסֶף מִשְׁלוֹ, אֲבָל חֲכָמִים סוֹבְרִים שֶׁעֶבֶד יִכּוֹל לִפְדּוֹת אֶת עֲצָמוֹ בַּכֶּסֶף שִׁישׁ לוֹ מִמָּה שְׁאֲחִירִים נִתְּנוּ לוֹ ע"מ שֶׁלֹּא יִהְיֶה לֵאדוֹן זְכוּת בַּכֶּסֶף, וְא"כ לְשִׁיטַת חֲכָמִים הָעֶבֶד יִכּוֹל לְזַכּוֹת מִרְבוּ לְאַחֲרִים. שׁוֹאֵלֵת הַגָּמִ' וְהִתְנִי אֲצִלָּנוּ בַּמְּשִׁנָּה שֶׁאֲפָשָׁר לְזַכּוֹת אֶת הָעִירוּב ע"י אִשְׁתּוֹ, וְהָיָא רַבִּי מֵאִיר סָבַר שִׁיד הָאִשָּׁה כִּיד בַּעֲלָהּ, וְא"כ לֹא יִכּוֹלִים לְהַעֲמִיד אֶת מִשְׁנֵיתוֹ כְּר"מ? מִתְרַצָּת הַגָּמִ' רַבִּי חֲנִינְיָה בִּשְׁם רַבִּי פִּינְחָס

לְשׁוֹאֵל אֶת הַפְּרָה לְבִקְשָׁתוֹ, בִּיד בְּנו אוֹ בִּיד עֲבָדוֹ אוֹ בִּיד שְׁלוּחוֹ וְהַפְּרָה מִתָּה בְּעוֹדָה בִּיד הַשְּׁלִיחַ, הַשְׁוֹאֵל חַיִּיב בְּאוֹנְסִים, וְא"כ וְכִי לִית הָדָא אִמְרָה וְכִי לֹא מִזְכֶּה מִהַמְּשִׁנָּה שֶׁהָעֶבֶד זֹכֶה מִרְבוּ לְאַחֵר? כִּיּוֹן שֶׁאִם הָעֶבֶד לֹא מְזַכֶּה אֶת הַפְּרָה לְשׁוֹאֵל, הַשְׁוֹאֵל לֹא הִיָּה מִתְחַיֵּב בְּאוֹנְסִים, שֶׁהָיָא הַשְׁוֹאֵל צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת קִנְיָן שְׁאֵלָה כְּדִי לְהִתְחַיֵּב בְּחִיּוּבֵי שְׁמִירָה? מִתְרַצָּת הַגָּמִ' א"ר לְעֹזֵר תִּפְתָּר – תַּעֲמִיד אֶת הַמְּשִׁנָּה בַּמִּסְכָּת ב"מ, שְׁמִדּוּבָר בְּעֶבֶד עֲבָרִי. א"ר יוֹחָנָן אִפִּי תִפְתָּרִינָה אֲפָשָׁר לְהַעֲמִיד אֶת הַמְּשִׁנָּה גַּם בְּעֶבֶד כְּנַעֲנִי, וְתִפְתָּר שֶׁהַשְׁוֹאֵל הִתְחַיֵּב מִעֲצָמוֹ בְּאוֹנְסִין שִׁידָיו מִהַשְׁעָה שֶׁהַפְּרָה תִּצָּא מִבֵּית הַמְּשִׁאֵל, וְזֶה מוֹעִיל כְּמוֹ בְּאוֹמֵר לוֹ הַשְׁוֹאֵל לְמִשְׁאֵל פֶּתַח לָהּ אֶת הַדֶּלֶת וְהָיָא בָּאָה מֵאִילִיָּהּ אֵלָי, שְׁכִיּוֹן שֶׁהַמְּשִׁאֵל הוֹצִיא אֶת הַבְּהֵמָה מִרְשׁוֹתָיו עַל פִּי בִקְשַׁת הַשְׁוֹאֵל, לִכְךָ הַשְׁוֹאֵל מִתְחַיֵּב בְּאוֹנְסִים כְּשֶׁהַפְּרָה יוֹצֵאת מִרְשׁוֹת הַבְּעִלִּים, וְתָנִי כֵן וְכֵן לְמַדְנָה בְּבִרְיָתָא, שֶׁאִם הַשְׁוֹאֵל הִנְחִיגָה, אוֹ הַמְּשִׁיכָה, אוֹ אִפִּי הַשְׁוֹאֵל קְרָא לָהּ וּבָאת אַחֲרָיו, וְאִפִּי שֶׁזֶּה הִיָּה בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים שֶׁמְשִׁיכָה לֹא קוֹנֶה שֵׁם,

מסכת פרק ז [ה"ז - דף מט] עירובין קצט

תפֿתֿר כהדין תנייה, דתני אשתו אינה פודה לו מעשר שני, ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"מ אשתו פודה לו מע"ש. והדין תנא סבר דרבי מאיר עביד יד העבד כיד רבו, ולא יד האשה כיד בעלה.

הלכה ז

מתני' נתמעט האוכל, מוסיף ומזכה ואינו צריך להודיע. ניתוספו עליהן, מוסיף ומזכה וצריך להודיע.

גמ' מוסיף ומזכה וצריך להודיע: מה מודיע הלכה. נתמעט האוכל וכו': לית הדא אמרה שאינו מזכה להם בגופו של אוכל? אמר רבי חנינה תיפתר שגררוהו העכברים.

שלא מדעתו. ניתוספו עליהן על בני המבוי עוד דיורין מוסיף ומזכה וצריך להודיע (הגמ' תבאר מדוע).

גמ' מוסיף ומזכה וצריך להודיע: מבארת הגמ' מה הוא מודיע לדיורים החדשים? את ההלכה, שצריך לערב בחצירות, ולהשתתף במבוי, אבל לא צריך להודיע שהוא מזכה אותו.

נתמעט האוכל וכו': מבינה הגמ' שהאוכל התמעט ע"י שהבעה"ב אכל מזה, וא"כ אומרת הגמ' ולית הדא אמרה האם לא מוכח מכאן שכאשר מזכים לבני המבוי את החבית, שאינו מזכה להם בגופו של האוכל שיהיה ממש שלהם, אלא הוא רק מזכה להם רשות שהם יכולים לאכול מזה, בשביל שזה יועיל לשיתוף במבוי, ולכך הבעה"ב יכול לאכול מזה (כיון שאם זה נעשה ממש של בני המבוי, א"כ הבעה"ב לא היה יכול לאכול מזה ללא רשותם), אמר רבי חנינה שאין הוכחה מהמשנה, כיון שתיפתר תעמיד שהמאכל התמעט ע"י שגררוהו העכברים.

אומר, תפֿתֿר תעמיד את משנתינו כהדין תנייה כאותו תנא שסובר שר"מ לא מחשיב את יד האשה כיד בעלה, דתני, שאומנם הפודה מעשר שני שלו מוסיף חומש, והפודה מעשר שני של אחרים פטור מן החומש, אבל אשתו אינה פודה לו מעשר שני בלי להוסיף חומש, כיון שיד האשה כיד בעלה, וא"כ הכסף שיש לה זה בעצם שייך לבעלה, ור"ש בן אלעזר אומר משום ר"מ שאשתו פודה לו מע"ש בלי להוסיף חומש, כיון שאין יד האשה כיד בעלה, וא"כ הבעל יכול לעשות בעורמה ע"י אשתו, שיתן לה את הכסף, והיא תפדה את המעשר שני שלו, וא"כ הדין תנא (רשב"א) סבר, דרבי מאיר עביד עושה את יד העבד כיד רבו, ולא יד האשה כיד בעלה.

הלכה ז

מתני' נתמעט האוכל משיעורו (הכתוב במשנה הבאה) מוסיף ומזכה לבני המבוי, ואינו צריך להודיע, שהרי זכין לאדם

הלכה ה

מתני' כמה הוא שיעורו? בזמן שהן מרובין - מזון שני סעודות לכולן. ובזמן שהן מועטין - כגרוגרת לכל אחד ואחד.

גמ' בזמן שהן מרובין וכו': רב אמר מרובין שבעה עשר, מועטין ששה עשר. א"ר יוחנן כל שאילו יחלוקו ויש בו כגרוגרת לכל אחד ואחד מועטין, ואם לאו הן מרובין. הוון בעי מימר ולא פליגי - מה דאמר רב כר"מ, מאן דמר ר' יוחנן כר' יוחנן בן ברוקא.

הלכה ט

מתני' א"ר יוסי במה דברים אמורים בתחילת העירוב, אבל בשירי העירוב כל

הלכה ח

מתני' כמה הוא שיעורו של עירובי חצרות, או שיתופי מבואות? **בזמן שהן הדיירים מרובין**, מספיק שיניח מזון **שני סעודות בשביל כולן**, ובזמן שהן הדיירים **מועטין**, הוא צריך להניח **כגרוגרת לכל אחד ואחד** (הטעם לשיעור של גרוגרת, כיון שכאיסורו כך התירו, וכשם ששיעור הוצאת שבת בגרוגרת, כך התירו ע"י העירוב. הוא בגרוגרת).

גמ' בזמן שהן מרובין וכו': רב אמר שמרובין היינו שבעה עשר דיירים, ומועטין היינו עד ששה עשר דיירים, אבל א"ר יוחנן שמתבוננים כל שאילו יחלוקו את השני סעודות ויש בו כגרוגרת לכל אחד ואחד מהדיירים, זה נקרא מועטין, ואם לאו שלא יגיע לכל אחד ואחד כגרוגרת, הרי הן מרובין, ולפי זה שש עשרה דיורים כבר נחשבים למרובים. ואומרת הגמ' שהוון בעי מימר אמרו בני הישיבה, שרב ור' יוחנן

לא פליגי לא נחלקים מחלוקת עצמית, אלא מה דאמר רב זה כר"מ, שאומר שבמזון שתי סעודות יש ט"ז גרוגרות, ומאן (מה) דאמר ר' יוחנן זה כר' יוחנן בן ברוקא שאומר שבמזון שתי סעודות יש ט"ז כזיתים, והיות והגרוגרת גדולה מהזית, נמצא שבשש עשרה גרוגרות כבר יש יותר משתי סעודות, ולכך הם כבר נחשבים למרובים.

(סוגיית הגמ' הכתובה כאן בדפוסים, נכתבה כאן בטעות, והעברנו אותה למקומה הראוי - בהלכה הבאה.)

הלכה ט

מתני' א"ר יוסי במה דברים אמורים שצריך את השיעור שאמרנו, זה דוקא בתחילה כשמניחים את העירוב, אבל בשירי העירוב, דהיינו שהניחו כבר את העירוב בשבת שעברה ונאכל ממנה קצת, ורוצים להשתמש עם השיריים לשבת הבאה, מספיק אפי' אם נשאר כל

מסכת פרק ז [ה"ט - דף מט] עירובין רא

שהוא, לא אמרו לערב בחצירות אלא שלא לְשַׁפֵּחַ את התינוקות.
גמ' אבל בשירי העירוב כל שהוא: כמה הן שירי עירוב? כ"י דמר ר' יוסי בשם ר' הושעיה - אזור שהָזָה בו פעם אחד כשר, מיכן ואילך שייריים, אף הכא כן.
לא אמרו לערב בחצירות וכו': א"ר יהושע בן לוי מפני מה מערבין בחצירות מפני דרכי שלום, מעשה באשה אחת שהיתה רבובה לחבירתה, ושלחה עירובה גבי ברה, נסתיה וגפפתיה ונשקתיה, אתא ואמר לאימיה, אמרה הֲכִין הוות רחמה לי ולא הוות ידעה, מתוך כך עשו שלום, הדא הוא דכתיב [משלי ג] דְרָכֶיהָ דִּרְכֵי נָעִם וְכָל נְתִיבֶיהָ שְׁלֹום.

פרה אדומה ע"י אגודת אזור (שזה ג' קלחים, ובכל גבעול צריך להיות ג' גבעולים). אבל אם כבר היזו פעם אחת באגודת אזור, יכולים להזות אפי' אם נשאר מזה משהו, וא"כ **אוף הכא כן**, גם כאן אם כבר עירבו בפת הזה שהיה בו השיעור האמור, יכולים לערב בשיירים.

לא אמרו לערב בחצירות וכו': א"ר יהושע בן לוי מפני מה מערבין בחצירות אחרי שהשתתפו במבוי? **מפני דרכי שלום, ומעשה באשה אחת שהיתה רבובה** שונאת לחבירתה, ושלחה את עירובה גבי **ברה** ביד בנה לגבי האשה השנואה (שבביתה היו מניחים את העירוב), והיא **נסתיה** לקחה אותו וגפפתיה ונשקתיה וחיבקה ונישקה אותו, **אתא ואמר לאימיה** וכשהקטן בא לאימו וסיפר לה שהיא חיבקה ונשקה אותו, **אמרה** האמה הֲכִין הוות רחמה לי מוכח מזה שהיא אוהבת אותי (כיון שאם היא היתה שונאת אותי, היא לא היתה מחבקת את בני), **ולא הוות ידעה** ולא ידעתי מזה, **ומתוך כך עשו שלום**, הדא הוא דכתיב וזה מה שכתוב דְרָכֶיהָ דִּרְכֵי נָעִם וְכָל נְתִיבֶיהָ שְׁלֹום.

שהוא, כיון שלא אמרו לערב בחצירות אחרי שהשתתפו במבוי, **אלא שלא לְשַׁפֵּחַ את** תורת העירוב מהתינוקות היות ואת השיתוף במבוי יכולים לעשות גם ע"י יין שזה דבר המתקיים לאורך זמן, וא"כ התינוקות לא יידעו שצריך להתיר את החצרות ע"י עירוב, לכך תיקנו שעירוב חצירות יהיה ע"י פת שזה דבר שאינו מתקיים, ויערבו כל שבוע מִקְדָּשׁ, ועי"ז התינוקות יידעו שאסור לטלטל ללא עירוב, ולכך יכולים לסמוך על שירי העירוב במקום שכבר השתתפו במבוי (ולפי"ז ר' יוסי אמר את דבריו רק במקום שהשתתפו במבוי. וי"א שר' יוסי מתיר גם במקום שלא השתתפו במבוי, ומה שכתוב כאן "לא אמרו לערב בחצרות" זה לא מדברי ר' יוסי, אלא זה דבר נוסף, שהמשנה אומרת שצריך לערב בחצירות אפי' כששתתפים במבוי, כדי שלא לשכח מהתינוקות את תורת העירוב).

גמ' אבל בשירי העירוב כל שהוא: מבארת הגמ' כמה הן שירי עירוב – מה הכוונה שירי עירוב? זה כ"י (כמו מה) דאמר ר' יוסי בשם ר' הושעיה – אזור שהָזָה בו פעם אחד כשר (בכשרות) מיכן ואילך זה שייריים, דהיינו שצריך להזות ממי

הלכה י

מתני' בכל מערבין ומשתתפין - חוץ מן המים ומן המלח דברי רבי אליעזר. ר' יהושע אומר ככר הוא עירוב, אפילו מאפה סאה והיא פרוסה אין מערבין בה, ככר באיסר והוא שלם מערבין בו.

נותן אדם מעה לחנווני או לנחתום כדי שיזכה לו בעירוב דברי ר' אליעזר, וחכמים אומרים לא זכו לו מעותיו, ומודין בשאר כל אדם שזוכה לו מעותיו. שאין מערבין לאדם אלא לדעתו, א"ר יהודה במה דברים אמורים בעירובי התחומין, אבל בעירובי החצירות - מערבין לדעתו ושלא לדעתו, לפי שזכין לו לאדם שלא בפניו, ואין חבין לו אלא בפניו.

הלכה י

מתני' בכל האוכלים מערבין עירובי חצרות ותחומין, ומשתתפין שיתופי מבואות - חוץ מן המים ומן המלח, כיון שזה לא נקרא אוכל דברי רבי אליעזר, ר' יהושע נחלק ואומר שעירובי חצרות עושים רק ע"י פת, והיא צריכה להיות שלימה, ולכך רק ככר שלם הוא עירוב, ואפילו ככר גדולה שהיא מאפה סאה (שהיא עשויה מסאה של קמח) אלא והיא פרוסה, אין מערבין בה, אבל אפי' ככר קטן שהוא בגודל של איסר (מטבע קטנה) והוא שלם, מערבין בו.

נותן אדם מעה (כסף) לחנווני המוכר יין, או לנחתום המוכר פת, הדרים עמו במבוי או בחצר, כדי שיזכה לו בעירוב כשיבואו שאר בני המבוי לקנות פת או יין לעירוב, שיוסיף בשבילו כדי שיהיה לו חלק בעירוב, דברי ר' אליעזר, וחכמים אומרים שלא זכו לו

מעותיו, כיון שמעות לא קונים, והנותן לא מינה את החנוני שיהיה שלוחו לערב עליו, ומודין בשאר כל אדם שאם הוא נותן מעות לשכן שיזכה לו חלק בעירוב, שזוכה לו מעותיו, כיון שהנותן התכוון שהוא יהיה שלוחו לקנות לו במעות פת או יין לעירוב, וזה כאילו שהוא אמר לו ערב עלי. והיות שאין מערבין לאדם אלא לדעתו, לכך גם אם החנוני ירצה לערב לאותו אחד מהפת שהוא שילם על זה, העירוב לא חל, שהרי המעות לא קנו, והחנוני לא מערב בחינם, וכן הבעה"ב לא מינה אותו לשליח שיערב עליו, לכך לא חל עליו העירוב. א"ר יהודה במה דברים אמורים שאין מערבין לאדם אלא לדעתו, זה דוקא בעירובי התחומין, כיון שע"י העירוב הוא מפסיד ללכת לצד השני של העיר, אבל בעירובי החצירות - מערבין לדעתו ושלא לדעתו, לפי שזכין לו לאדם שלא בפניו, ואין חבין לו אלא בפניו.

גמ' ומודין בשאר כל אדם וכו': רבי אבהו בשם ר' יוחנן זאת אומרת שהמעות קונות דבר תורה, מעתה אפילו בא לו אצל החנווני? שנייא הוא שמא ישכח ויוציאנו. רבי אחא בשם רבי חנינא אבא לא אמר כן, אלא וחכמים אומרים לא זכו לו מעותיו, זאת אומרת שאין המעות קונות דבר תורה. מודין בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו, שפן חנווני מזכה להן על ידי אחר.

אבל בעירובי החצירות מערבין לדעתו וכו': מתניתא דר"מ, דר"מ אמר על ידי עירוב ועל ידי שיתוף. ר' זעירא בשם ר' יוחנן בעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר, ר' יעקב בשם ר' יוחנן אף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר. ר' יצחק בן חקולה בשם רבי יודן נסייא מערבין לאדם על כורחו, ותני כן, כופין בני מבוי זה לזה - לעשות להם לחי וקורה. והתני הרי שאמרו לו לערב

אבל בעירובי החצירות מערבין לדעתו וכו': אומרת הגמ' שמתניתא שאומרת שמערבין גם שלא מדעתו, נאמרו כדברי ר"מ, דר"מ אמר שהמבוי נותר רק על ידי עירוב חצירות ועל ידי שיתוף במבוי ולכך הגם שהשתתפו במבוי, יכולים לערב שלא לדעתו. ואומרת הגמ' שר' זעירא בשם ר' יוחנן אמר, שבעירובין ובתענית ציבור נהגו הכל כרבי מאיר האומר שצריך לעשות גם עירוב לחצרות וגם שיתוף למבוי, וכן נהגו כר"מ האומר שיש ברכת כהנים במנחה ובנעילה של תענית ציבור. ר' יעקב בשם ר' יוחנן שאף במגילת אסתר נהגו הכל כרבי מאיר האומר שצריך לקרוא את כל המגילה, כדי לצאת ידי חובת קריאת המגילה. ר' יצחק בן חקולה בשם רבי יודן נסייא (הנשיא) אומר, שמערבין לאדם ונוטלים ממנו את הפת לעירוב בעל כורחו, ותני כן וכן שנינו בברייתא כופין בני מבוי זה לזה - לעשות להם לחי וקורה למבוי, כדי שיוכלו להכשירו. שואלת הגמ' והתני והרי שנינו בברייתא אחרת, הרי שאמרו לו לאחד מבני

גמ' ומודין בשאר כל אדם וכו': רבי אבהו בשם ר' יוחנן אומר, זאת אומרת מהמשנה מוכח שהמעות קונות דבר תורה, ולכך כשהוא נותן מעות (לאדם שאינו חנוני) בשביל העירוב, שזכה לו עירובו. שואלת הגמ' א"כ מעתה (מעכשיו) שאתה אומר שמעות קונות, א"כ אפילו בא לו אצל החנווני ונתן לו מעות, שיזכה לו בעירוב? מתרצת הגמ' שנייא הוא אצל החנווני זה שונה, כיון שחוששים שמא החנוני ישכח מחמת טרדתו ויוציאנו את המעות ולא יערב עליו. אבל רבי אחא בשם רבי חנינא אמר שר' אבא לא אמר כן כדברי ר' יוחנן, אלא ממה ששנינו וחכמים אומרים שלא זכו לו מעותיו, זאת אומרת מוכח שאין המעות קונות דבר תורה. שואלת הגמ' א"כ מדוע מודין חכמים בשאר כל אדם שזכו לו מעותיו, והרי מעות לא קונות? מתרצת הגמ' שפן (שהרי) החנווני מזכה להן לנותן המעות על ידי אחר (על ידי מקבל המעות) את הפת (כשהוא קונה את הפת) לעירוב, ולכך עירובו עירוב.

מסכת פרק ז [ה"י - דף נ] עירובין

והוא אינו ממאן, מערבין עליו שלא מדעתו, היה ממאן אין כופין אותו? א"ר יודן מתניתא דר"מ, א"ר יוסי בר' בון תיפותר כדברי הכל - שהיה צדוקי. והתני השוכח ולא עירב - בין שוגג בין מזיד הרי זה אוסר דברי ר"מ, ר' יודן אומר - מזיד אוסר, שוגג אינו אוסר, מזיד אוסר - מערבין לו על כרחו? אלא משום קנס, מעתה הוא אסור וחבירו מותר, מכיון שיכול לערב ולא עירב קונסין אותו. ולית ליה לר"מ זכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לז' סבר ר"מ לית הדא זכו, לא בעי בר נש ייעול חברייה לבייתה בר מדעתיה. רבי בא בריה דרבי פפי בשם רבי חמא בר חנינה, מעשה באשה אחת שעירבה לחמותה בלא דעתה, ואתא עובדא קומי ר' ישמעאל,

בברייתא "במזיד אוסר", הכוונה שהוא אוסר על עצמו, אבל שאר בני המבוי יכולים לטלטל במבוי, היות ועירבו עליו משלהם, ומבאר הגמ' מעתה מעכשיו היות וכל האיסור הוא רק מחמת קנס, לכך אנחנו אומרים שרק הוא אסור מחמת הקנס, אבל וחבירו בני החצר מותרים, ואותו אחד שלא עירב מכיון שיכול לערב ולא עירב לכך קונסין אותו, הגם שלמעשה עירבו עליו. שואלת הגמ' וכי לית ליה לר"מ שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו, וא"כ מדוע ר"מ אומר שלא מערבין שלא מדעתו? מתרצת הגמ' כיון שסבר ר"מ שלית הדא זכו שעשיית העירוב זה לא זכות גמורה, שהרי לא בעי בר נש בן אדם לא רוצה שייעול חברייה לבייתה שחבירו יכנס לביתו בר מדעתיה שלא מדעתו, והיות ולהיכנס לביתו שלא מדעתו ליטול את העירוב יש בזה חובה, לכך גזרו ג"כ שלא יזכו לו את העירוב משלהם, שלא יבואו ליטול מביתו את העירוב. רבי בא בריה דרבי פפי בשם רבי חמא בר חנינה אמר, שמעשה היה באשה אחת שעירבה לחמותה בלא דעתה, ואתא עובדא קומי והגיע המעשה לפני ר' ישמעאל,

המבוי לערב, והוא אינו ממאן, נכנסים לביתו ומערבין עליו ונוטלים ממנו פת לעירב שלא מדעתו, ומשמע מהברייתא שאם הוא היה ממאן שאין כופין אותו, וא"כ ק' על ר' יצחק בן חקולה? מתרצת הגמ' א"ר יודן מתניתא שהברייתא הזאת היא מדברי ר"מ האומר שאין מערבין לאדם בעל כורחו, אבל א"ר יוסי בר' בון תיפותר תעמיד שהברייתא כדברי הכל, ולא יכולים ליטול ממנו את העירוב בעל כורחו, שהיות והוא ממאן לערב מוכח שהוא היה בצדוקי שלא מודה בעירוב, ולכך זה גם לא יועיל שיטלו ממנו את העירוב. שואלת הגמ' והתני השוכח ולא עירב - בין שוגג בין מזיד (דהיינו שהוא לא שכח לערב, אלא זה היה במזיד) הרי זה אוסר על בני המבוי דברי ר"מ, הגם שזיכו לו משלהם את העירוב, כיון שלא מערבין שלא מדעתו, ור' יודן אומר שאם הוא לא עירב במזיד, הוא אוסר, אבל אם הוא לא עירב בשוגג, אינו אוסר, וא"כ ק' מכאן על ר' יצחק בן חקולה, מדוע במזיד הוא אוסר, והרי מערבין לו בעל כרחו? מתרצת הגמ' אלא במזיד הוא אסור (אך אינו אוסר) וזה משום קנס, וכשכתוב

מסכת פרק ז [ה"י - דף נ] עירובין

וביקש לאסור, א"ל רבי חייה כך שמעתי מאביך, כל מה שאַת יכול להקל בעירובין
הקל.

הדרן עלך פרק חלון

וביקש לאסור את המבוי, א"ל רבי חייה לר' ישמעאל, כך שמעתי מר' יוסי אביך, כל מה שאַת יכול להקל בעירובין הַקל,
כיון שעירובין זה רק מדרבנן, ולכך בזה
ההלכה בר' יהודה.
הדרן עלך בלי נדר פרק חלון

פרק ח

הלכה א

מתני' כיצד משתתפין בתחומין? מניח את החבית ואומר הרי זה לכל בני עירי - לכל מי שילך לבית האבל, או לבית המשתה. וכל מי שקיבל עליו מבעוד יום מותר, משחשיכה אסור, שאין מערבין משתחשך.

גמ' מניח את החבית ואומר וכו': לא תניתה מזכין, ולמה לא תנינן מזכין? שמואל אמר תמן תנינן מזכין - צריך לזכות, ברם הכא דלא תנינן מזכין - אינו צריך לזכות. ר' יוחנן אמר קולי חומרין בדבר - מה אינן תמן שעירובי חצירות מדבריהן, את אומר מזכין, עירובי תחומין מדבר תורה לא כל שכן?! אתייא דרב כרבי יוחנן.

מתרצת הגמ' שמואל אמר שרק תמן לעיל (לענין עירובי חצרות) שתנינן מזכין שהוא מזכה את העירוב ע"י אחר, צריך לזכות, ברם הכא אבל כאן דלא תנינן מזכין באמת אינו צריך לזכות, כיון שרק לענין עירובי חצרות שהוא מקנה את רשות ביתו לאחרים, צריך לעשות קניין בחבית, אבל לענין עירובי תחומין, מספיק שהוא מניח את החבית ואומר שזה יהיה לכל המעוניין. אבל ר' יוחנן אמר שגם בעירובי תחומין צריך לזכות את החבית ע"י אחר, וזה נלמד מקולי חומרין (ק"ו) בדבר, ומה אינן תמן ומה לענין עירובי חצרות שכל הדין של עירובי חצירות זה רק מדבריהן, את אומר 'מזכין' שצריך לזכות ע"י אחר, בעירובי תחומין שהוא מדבר תורה (שזה נלמד ממה שכתוב "אל יצא איש ממקומו ביום השביעי"), לא כל שכן שצריך לזכות ע"י אחר את החבית? ואומרת הגמ' שאתייא דרב כרבי יוחנן, וגם רב סובר שבעירובי תחומין צריך לזכות ע"י

מתני' כיצד משתתפין עם אחרים בעירובי תחומין? (זה נכתב כאן בהמשך למשנה הקודמת 'בכל מערבין' ואח"כ המשניות חוזרים לדיני עירובי חצרות ושיתופי מבואות). מניח את החבית כשהיא מליאה במאכל ואומר - הרי זה לכל המעוניין מבני עירי לזכות בעירוב תחומין, לכל מי שילך לבית האבל, או לבית המשתה הנמצא חוץ לתחום (רק לצורך מצווה מותר ללכת חוץ לתחום ע"י עירוב תחומין), וכל מי שקיבל עליו לסמוך על העירוב מבעוד יום - מותר, אבל אם אותו אחד התכוון לזכות בעירוב רק משחשיכה, אסור לו ללכת חוץ לתחום, כיון שאין מערבין משתחשך, שהרי צריך לקנות את השביתה מבעוד יום. **גמ'** מניח את החבית ואומר וכו': אומרת הגמ' שלא תניתה מזכין לא כתוב במשנה שצריך לזכות את החבית לבני העיר ע"י אחר, כמו ששנינו לעיל לענין עירובי חצרות, ולמה באמת לא תנינן מזכין?

א"ר יוסי בר' בון כדי לעשות כל הרשויות כאחת.

הלכה ב

מתני' כמה הוא שיעורו? מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד, מזונו לחול אבל לא לשבת דברי ר"מ, ר' יהודה אומר לשבת אבל לא לחול, אלו ואלו מתכוונים להקל. ר' יוחנן בן ברוקא אומר מככר בפונדיון - מארבע סאין בסלע, ר' שמעון אומר משתי ידות לככר - משלש לקב. חצייה לבית המנוגע, וחצי חצייה כדי לפסול את הגוייה.

גמ' אלו ואלו מתכוונים להקל: רבי מאיר אומר בחולא דלית ליה מה לוכל - הוא

כשיעור י"ב ביצים, שהרי בארבע סאין יש 24 קבין, ובסלע יש 48 פונדיונים, אבל הגמ' תאמר שהחשבון הוא אחרת). **ר' שמעון אומר** שהשיעור הוא **משתי ידות** שתי שליש של **ככר**, של ככר העשוי **משלש** ככרות **לקב**, וא"כ שיעור מזון שתי סעודות לעניין עירוב הוא - ככר בשיעור של חמש ביצים ושליש (לעניין שאר הדברים גם ר"ש מודה ששיעור שתי סעודות הוא ח' ביצים). ואומרת המשנה שמשערים **בחצייה** (בחצי מהככר ששיעורו ח' ביצים) לעניין הנכנס **לבית המנוגע** שבגדיו נטמאים רק אם הוא שוהה שם כדי אכילת סעודה, דהיינו חצי ככר (שוה ד' ביצים). ומשערים **בחצי חצייה** (ברבע מהככר הזה, שזה ב' ביצים) לעניין האוכל אוכל טמא, **כדי לפסול את הגוייה** שגופו נפסל מלאכול תרומה, הגם שמן התורה האוכל אוכל טמא לא נטמא.

גמ' אלו ואלו מתכוונים להקל: מבארת הגמ' שרבי מאיר אומר - **בחולא דלית ליה מה לוכל** ביום חול שאין לו עם מה לפת את הפת, לכך הוא

אחר (לעניין עירובי חצרות רב נחלק וסובר שלא צריך לזכות את החבית). **א"ר יוסי בר' בון** מה הטעם של שמואל, כיון שבשלמא לעניין עירובי חצרות צריך לזכות ע"י אחר **כדי לעשות את כל הרשויות כאחת**, אבל בעירובי תחומין, מספיק שהוא מניח את החבית ואומר שזה יהיה לכל בני המבוי.

הלכה ב

מתני' כמה הוא שיעורו של העירובי תחומין? מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד, שהרי צריך שייחשב שדירתם יהיה במקום העירוב, ולכך צריך שיהיה להם שם מזון שתי סעודות. ומשערים כפי **מזונו לחול אבל לא** כפי **מזונו לשבת דברי ר"מ**, ר' יהודה אומר שמשערים במזון **לשבת אבל לא לחול**, ואלו ואלו (ר"מ ור' יהודה) מתכוונים להקל, הגמ' תבאר את דבריהם. ר' יוחנן בן ברוקא אומר שמזון שתי סעודות הוא - **ככר** שנקנה **בפונדיון**, בזמן שמחיר החיטה הוא **ארבע סאין בסלע** (וא"כ לכאור' יוצא שהככר הוא בשיעור של חצי קב (שוה

מסכת פרק ח [ה"ב - דף נא] עירובין

אוכל פיתא ציבחר, בשבתא דאית ליה מה לוכל - אוכל פיתא סגין, רבי יודן אומר בחולא דלית ליה מה לוכל - אוכל פיתא סגין, בשבתא דאית ליה מה לוכל - אוכל פיתא ציבחר.

ר"ש אומר וכו': ותני כן קרובים דבריהן להיות שוין. איתא חמי, אהן עבד עיגולא תרי עשר ביעין, ואהן עבד עיגולא תמני, ותימר הֲכֵן?! רב הונא אמר צא מהן שליש ליציאה. ר' יוסי בר' בון נפק ליה לאילין נחתומיא - כהדא דרב הונא, ובלחוד בהדין שיעורא.

לך טעות, והכבר הנקנה בפונדיון הוא לא חצי קב (שזה 12 ביצים), כיון שאומנם חצי קב חיטה נקנה בפונדיון, אבל צא מהן שליש ליציאה לשכרו של הנחתום, ולכך הכבר לאחר האפייה הוא רק בשיעור של שמונה ביצים (זוה מזון של שתי סעודות), אלא שלשיטת ר' יוחנן בן ברוקא מחסרים מהשיעור הזה כדי הפרשת חלה (אחד חלקי מ"ח), שהרי משערים בד' סאין, שזה יותר משיעור חלה, ולכך הכבר קצת פחות משמונה ביצים, ולר"ש משערים בככרות העשויות מקב שזה פטור מחלה, ולכך הכבר הוא שמונה ביצים בדיוק, וא"כ השיעור של ר' יוחנן בן ברוקא ור"ש קרובים להיות שווים. ואומרת הגמ' שר' יוסי בר' בון היה נותן לנחתום חיטים, ונפק ליה לאילין נחתומיא והביא לנחתום שליש בשכרו, כהדא דרב הונא כדברי ר' הונא, אבל אומרת הגמ' שהשיעור של שליש לשכר הנחתום, זה דוקא ובלחוד בהדין שיעורא, דהיינו שהוא נותן לנחתום לאפות לו עד ד' סאין, אבל אם נותנים לו לאפות הרבה לחם, לא מגיע לו כל כך הרבה שכר.

אוכל פיתא ציבחר הוא אוכל רק קצת לחם (לשובע נפשו), אבל בשבתא דאית ליה מה לוכל שיש לו עם מה ללפת את הפת, לכך הוא אוכל פיתא סגין הרבה לחם, ורבי יודן אומר, שבחולא דלית ליה מה לוכל שאין לו דברים אחרים לאכול, לכך הוא אוכל פיתא סגין הוא אוכל הרבה לחם, כדי שישבע, אבל בשבתא דאית ליה מה לוכל שיש לו עוד דברים מה לאכול, לכך הוא אוכל פיתא ציבחר רק קצת לחם, כדי שישאר לו מקום לאכול בשר ודגים ושאר מטעמים.

ר"ש אומר וכו': אומרת הגמ' ותני כן ושנינו כך בברייתא שקרובים דבריהן של ר"ש ור' יוחנן בן ברוקא להיות שוין, שואלת הגמ' איך יתכן לומר כך, והרי איתא חמי בא ותתבונן בדבר, הרי אהן ר"ש עבד עושה עיגולא את הלחם בשיעור של תרי עשר ביעין שתיים עשרה ביצים, ואהן ור' יוחנן בן ברוקא עבד עושה עיגולא את הלחם בשיעור של תמני שמונה ביצים, ותימר הֲכֵן ואתה אומר שקרובים דבריהן להיות שווים? מתרצת הגמ' רב הונא אמר שיש

הלכה ג

מתני' אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו, כל שגבוה עשרה טפחים - למרפסת, פחות מיכן - לחצר. חולית הבור והסלע גבוהים עשרה טפחים - למרפסת, פחות מיכן - לחצר. במה דברים אמורים בסמוכה, אבל במופלגת אפילו היא גבוהה עשרה טפחים לחצר. אי זו היא סמוכה? כל שאינה רחוקה ארבעה טפחים.

גמ' כל שגבוה עשרה טפחים למרפסת: ולא של תחתונים הוא? א"ר יודן זאת אומרת חורבת ראובן בתוך חצר שמעון, ושמעון משתמש בה - כמי שהוא שלו.

הלכה ג

מתני' אנשי חצר ואנשי מרפסת (היינו כחצר לפני הבתים הנמצאים בקומה שניה, ולמרפסת עולים במדרגות מהחצר) ששכחו ולא עירבו יחד (אלא דיירי החצר עירבו לעצמם, וכן דיירי המרפסת עירבו לעצמם), ויש בחצר תל או שאר דברים גבוהים, א"כ כל דבר שהוא גבוה עשרה טפחים, נותנים אותו לדיירי המרפסת להשתמש בו, פחות מיכן שהדבר לא גבוה י' טפחים, נותנים אותו לאנשי החצר להשתמש. וכן חולית ערימת החול שהוציאו מהבור, והסלע שהם גבוהים עשרה טפחים, נותנים אותו לדיירי המרפסת, פחות מיכן - לחצר, במה דברים אמורים שנותנים את הדברים הגבוהים לדיירי המרפסת, דוקא בסמוכה, כיון שנוח לדיירי המרפסת להשתמש בו, אבל במופלגת

שלא נוח לדיירי המרפסת להשתמש בו, א"כ אפילו היא גבוהה עשרה טפחים, נותנים אותו לדיירי החצר, ואומרת המשנה אי זו היא סמוכה? כל שאינה רחוקה ארבעה טפחים מהמרפסת.

גמ' כל שגבוה עשרה טפחים למרפסת: שואלת הגמ' וכי התל לא של התחתונים הוא, וא"כ מדוע נותנים אותו לאנשי המרפסת? מתרצת הגמ' א"ר יודן שאומנם התל שייך לאנשי החצר, אבל היות ואנשי המרפסת משתמשים בתל, לכך נותנים אותו לאנשי התל, וזאת אומרת ומכאן מוכח שחורבת ראובן הנמצאת בתוך החצר של שמעון, ושמעון משתמש בה - כמי שהוא שלו, וראובן יכול להשתמש בו, כיון שלענין שבת לא החלק הממוני קובע, אלא הקובע הוא - מי משתמש באופן רגיל באותו המקום.

מסכת פרק ח [ה"ג - דף נב] עירובין

רי

פשיטא הדא מילתיה, לזה בפתח ולזה בפתח - שניהן אסורין, מן הבית שבין שתי חצירות. לזה בזריקה ולזה בשילשול, שמואל אמר שילשול מותר שהוא כדרכו, וזריקה אסורה שאינה כדרכה. רב אמר לא עשה כלום. מתניתא פליגא על רב, כל שגבוה עשרה טפחים למרפסת פחות מיכן לחצר, לא לזה בזריקה ולזה בשילשול היא? מתניתא בתוך שלשה טפחים לעליונה, שהיא למעלה מעשרה טפחים לתחתונה, מה פליגין רב ושמואל - בשוה.

היה שם חורבה, רבי יוחנן אמר נותן חורבה לבעליה. עד כדון במשתמש בחורבה

במה שאנשי החצר העליונה משתמשים ע"י שילשול, ושניהם אסורים. שואלת הגמ' שלכאן 'מתניתא פליגא על רב, שהרי שנינו במשנה כל שגבוה עשרה טפחים נותנים אותה לאנשי המרפסת, פחות מיכן נותנים אותה לאנשי החצר, וכי כאן זה לא לזה בזריקה ולזה בשילשול היא, ואפ"ה אנשי המרפסת יכולים להשתמש בה? מתרצת הגמ' שבמתניתא מדובר שהתל היתה בתוך שלשה טפחים לעליונה, וא"כ לעליונה זה כפתח, אבל לאנשי החצר השימוש לא נוח, שהרי היא למעלה מעשרה טפחים לתחתונה, ובוה רב לא נחלק, ומה פליגין היכן נחלקו רב ושמואל? דוקא בשוה, שהמרחק מהתל בין לתחתונה ובין לעליונה היה שווה, שלשניהם השימוש לא נוח כל כך. היה שם חורבה בין החצרות, ששתי החצרות היו משתמשים בה, אלא שהיא היתה שייכת לאחת מהחצרות, רבי יוחנן אמר כיון שגם בעלי החורבה משתמשים בה, לכך נותן חורבה לבעליה. שואלת הגמ' עד כדון עד כאן אתה אומר שנותנים את החורבה לבעליה, בשבעל החורבה היה משתמש בחורבה

פשיטא הדא מילתיה זה דבר פשוט שאם יש איזה רשות (כגון חורבה) הנמצאת בין החצרות, ולזה בפתח ולזה בפתח ושתי החצרות משתמשים בנוח ברשות הזאת, א"כ שניהן אסורין להשתמש בזה בשבת, אם הם לא עירבו, וההוכחה היא מן הבית שבין שתי חצירות ששנינו לעיל (בסוגית מתבן) שאם החצרות לא עירבו, שהם אסורים להשתמש בו, עד שאחד החצרות יבטל את רשותו, או ינעל את פתחו. ואם השימוש באותו המקום לזה בזריקה ולזה בשילשול, דהיינו שהרשות הזאת גבוהה מהחצר התחתונה, ונמוכה מהחצר העליונה (כגון שזה נמצא במעלה ההר, ויש חצר במפלס התחתון ובמפלס העליון, וביניהם יש חצר שגבוהה מהחצר התחתונה, ונמוכה מהחצר העליונה), בזה שמואל אמר שהמשתמש בשילשול (היינו החצר העליונה) מותר, כיון שהוא משתמש כדרכו, והחצר שמשתמשת ברשות הזאת ע"י זריקה (היינו החצר התחתונה) אסורה, כיון שאינה משתמשת כדרכה (יותר נוח להשתמש ע"י שילשול מאשר ע"י זריקה). אבל רב אמר שלא עשה (הועיל) כלום

מסכת פרק ח [ה"ג - דף נב] עירובין ר"א

דרך פתחו, היה משתמש בחורבה דרך חלון? רבי אחא בשם רבי יונתן אפילו כן נותן חורבה לבעליה. רבי אלעזר בשם רב הושעיה היו שלש, זה משתמש בחורבה דרך פתחו, וזה משתמש בחורבה דרך פתחו, והאמצעית אסורה, אימתי בזמן שהאמצעית של שניהן, אבל אם היתה אמצעית לאחד מהם, זה משתמש באחת, וזה משתמש באחת ובשנית.

חולית הבור והסלע: אמר רבי יוחנן העומד והחלל מצטרפין לארבעה, והוא שיהא העומד רבה על החלל. ר' זעירא בעי עד שיהא עומד שכאן ועומד שכאן רבה? אמר רבי יוסה פשיטא לרבי זעירא שאין העומד מצד אחד מצטרף, פשיטא ליה שיהא עומד מצד אחד רבה, לא צריכה דלא אפילו עומד השני.

והחלל של הבור מצטרפין לארבעה טפחים, לעשות את המקום לרה"י, אבל והוא שיהא רוחב העומד רבה על החלל – יותר רחב מרוחב חלל הבור. שואלת הגמ' ר' זעירא בעי שאל, האם עד שיהא העומד שכאן ועומד שכאן רבה האם צריך שגם החול העומד מימין לבור, וגם החול העומד משמאל לבור, שכל אחד מהם יהיה יותר רחב מחלל הבור? ומסבירה הגמ' את שאלת ר' זעירא, ואמר רבי יוסה שזה פשיטא לרבי זעירא, שאין העומד הנמצא רק מצד אחד לבור מצטרף לחלל הבור (אם כל החול היה רק מצד אחד לבור, ודאי שהוא לא מצטרף לחלל הבור), כיון שהאוויר הנמצא בשני צידי העומד – מבטלים את העומד, וגם זה פשיטא ליה לר' זעירא שצריך שיהא עומד מצד אחד רבה – רחב יותר מחלל הבור, ולא צריכה דא, אלא שאלת ר' זעירא, האם צריך שאפילו העומד השני יהיה רחב יותר מחלל הבור, או שמספיק שעומד אחד יהיה רחב מחלל הבור, ויהיה עוד עומד שני (אפי' דק), שאז הם מצטרפים לרוחב חלל הבור, שאם הם ביחד ד' טפחים, שיהיה עליהם שם של רה"י?

דרך פתחו, אבל מה הדין אם בעל החורבה היה משתמש בחורבה דרך חלון והאחר היה משתמש דרך הפתח, האם גם כאן נותנים את החורבה לבעליו? אמר רבי אחא בשם רבי יונתן אפילו כן נותן חורבה לבעליה, היות והחורבה שלו, והוא גם משתמש בה. רבי אלעזר בשם רב הושעיה אומר שאם היו שלש חורבות זו אחר זו בין החצרות, זה משתמש בחורבה הסמוכה לחצירו דרך פתחו, וזה משתמש בחורבה הסמוכה לחצירו דרך פתחו, והחורבה האמצעית אסורה, כיון שרשות שתי החצרות שולטת בחורבה האמצעית בשוה. אימתי החורבה האמצעית אסורה, בזמן שהחורבה האמצעית בשימוש של שניהן, אבל אם היתה החורבה האמצעית משמשת בעיקר לאחד מהם, זה משתמש באחת בחורבה הסמוכה לחצירה, וזה החצר שרגילה להשתמש גם באמצעית משתמש באחת בחורבה הסמוכה לחצירה, ובשנית וגם בחורבה האמצעית.

חולית הבור והסלע: אמר רבי יוחנן, החול העומד סביבות לבור (הנמצא ברה"ר),

מסכת פרק ח [ה"ד - דף נב] עירובין

אי זו היא סמוכה וכו': רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק משלשה ועד ארבעה היא מתניתא, פחות משלשה אפילו פחות מעשרה מותר, ארבעה אפילו יותר מעשרה אסור, אלא אנן קיימין משלשה ועד ארבעה.

בשאין שם תקרה, אבל יש שם תקרה אפילו גבוה כמה - של תחתונים הוא. אמר רבי בשאין שם נקב, אבל אם יש שם נקב - משתמש דרך הנקב.

הלכה ד

מתני' הנותן את עירובו בבית שער באכסדרה ומרפסת - אינו עירוב, והדר שם אינו אוסר עליו. בבית התבן בבית הבקר בבית העצים בבית האוצרות - הרי זה עירוב, והדר שם אוסר עליו. ר' יהודה אומר אם יש שם

בשאין שם נקב בתקרה, אבל אם יש שם נקב בתקרה, א"כ אנשי המרפסת משתמשים בתל דרך הנקב, ולכך נותנים אותו לאנשי המרפסת.

הלכה ד

מתני' הנותן את עירובו (עירוב חצירות) בבית שער מקום שעוברים דרכו לבית, או באכסדרה חדר שיש לו רק ג' מחיצות, או מרפסת (כחצר לפני הבתים הנמצאים בקומה שניה, ולמרפסת עולים במדרגות מהחצר), אינו עירוב, והדר שם אינו אוסר עליו (אם הוא לא השתתף בעירוב), כיון שכל המקומות האלו אינם ראויים למגורים. אבל אם הוא נתן את העירוב בבית התבן מחסן תבן, או בבית הבקר רפת, או בבית העצים, או בבית האוצרות כגון של יין או שמן, הרי זה עירוב, והדר שם אוסר עליו, כיון שכל המקומות האלו ראויים למגורים. ר' יהודה אומר שאם הבעה"ב נתן לאחד לגור באחד מהמקומות האלו (או גם בבית רגיל), אז אם יש שם

אי זו היא סמוכה וכו': רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק אומר, שהתל נמצא משלשה ועד ארבעה טפחים סמוך למרפסת היא מתניתא, שהרי אם היא נמצאת פחות משלשה טפחים למרפסת, א"כ אפילו אם התל גבוה פחות מעשרה טפחים, מותר לבני המרפסת להשתמש בזה, שהרי זה כחלק מהמרפסת, ואם התל רחוק ארבעה טפחים מהמרפסת, א"כ אפילו אם התל גבוה יותר מעשרה טפחים, אסור לבני המרפסת להשתמש בזה, שהרי זה רחוק מהמרפסת, אלא ע"כ שאנן קיימין שמדובר כאן שהתל נמצא משלשה ועד ארבעה למרפסת.

תני (כך מוכח מההמשך, שזה ברייתא), מתי נותנים את התל למרפסת, דוקא בשאין שם תקרה על גבי התל, שאז נוח לאנשי המרפסת להשתמש בתל, אבל אם יש שם תקרה על גבי התל, שאז אנשי המרפסת לא יכולים להשתמש בתל, א"כ אפילו שהתל גבוה כמה (הרבה) השימוש בתל של תחתונים הוא, אמר רבי מה שאמרנו שאם יש תקרה על גבי התל, שנותנים אותו לחצר, זה דוקא

מסכת פרק ח [ה"ד - דף נב] עירובין ריג

תפוסת יד של בעל הבית, אינו אוסר עליו.

גמ' הנותן את עירובו בבית שער וכו': ר' יהודה בשם רב הדא דא'ת מר בבית שער של רבים, אבל בבית שער של יחיד, הרי זה עירוב, והדר שם הרי זה אוסר עליו.

ר' יהודה אומר וכו': דבי ר' ינאי אמרי אפילו יתד לתלות בה מנעלו. ר' בר בא חיינא אמר אפילו עשתות, אפילו טבלא. רב אמר ובלבד דבר הניטל בשבת, אמר רבי בא מעשה באחד שהיה לול של תרנגולין לפניו מביתו של חברו, נכנס שלא ברשותו, אתא עובדא קומי רב, אמר כיון שזקוק ליתן לפניו מים, כמו שהוא דבר הניטל בשבת. ר' יעקב בשם שמואל, תלמידיו דר' יוחנן סלקין לעכברי, וסמכין על הדא דר' ינאי. חזקיה לא אמר כן,

מוקצה, והבעה"ב לא יבוא לקחת אותם בשבת, אפי"ה זה נקרא שיש לו תפיסת יד, אבל רב אמר ובלבד שיש שם דבר הניטל בשבת, אבל דברי מוקצה, היות והבעה"ב לא יבוא בשבת לקחתם, א"כ זה מקום פרטי של הדייר, והוא אוסר. אמר רבי בא מעשה באחד שהיה לו לול של תרנגולין לפניו מביתו של חברו, ובעל הלול היה נכנס ללול דרך ביתו של חברו אפי' שלא ברשותו, ובאותו חצר היה רק את שתי הבתים האלו, ואתא עובדא קומי ובא המעשה לפני רב, ורב אמר כיון שבעל התרנגולים זקוק ליתן לפניו מים בשבת, א"כ זה כמו שהוא דבר הניטל בשבת, והם לא צריכים לערב. ר' יעקב בשם שמואל אמר שמעשה היה בתלמידיו דר' יוחנן, שסלקין שהלכו לעכברי (שם מקום), והבעה"ב נתן להם בית שהיה בוזה יתד שהוא השאיר בידו זכות לתלות את מנעלו, וסמכין על הדא דר' ינאי, שהם לא צריכים לערב. אבל חזקיה לא אמר כן שכן היה המעשה,

תפוסת יד של בעל הבית דהיינו שיש לבעה"ב חפצים באותו הבית, א"כ הדר שם אינו אוסר עליו, אם הוא לא השתתף בעירוב, כיון שאותו אחד נחשב רק כאורח של הבעה"ב.

גמ' הנותן את עירובו בבית שער וכו': ר' יהודה בשם רב אומר הדא דא'ת אומר שהנותן את עירובו בבית שער שאינו עירוב, וכן שהדר שם אינו אוסר, זה דוקא בבית שער של רבים, שהיות ורבים עוברים עליו, לכך אין לזה שם של דירה, אבל בבית שער של יחיד, שלא הרבה עוברים עליו, א"כ יש לזה שם של דירה, והנותן שם את עירובו, הרי זה עירוב, והדר שם הרי זה אוסר עליו.

ר' יהודה אומר וכו': דבי ר' ינאי אמרי שאפילו אם יש לבעה"ב שם יתד (מסמר) לתלות בה מנעלו, זה נקרא שיש לבעה"ב תפיסת יד, ור' בר בא חיינא אמר שאפילו אם יש לבעה"ב שם עשתות חתיכות גדולות של ברזל, אפילו טבלא פלטת עץ, הגם שזה

מסכת פרק ה [ה"ה - דף נג] עירובין

אלא ר' חייא ר' אסי ור' אמי סלקון לעכברי, ושמעון מדבית ר' ינאי הלכה כר' יודה.

הלכה ה

מתני' המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת - אחד נכרי ואחד ישראל הרי זה אוסר, דברי ר"מ. ר' יהודה אומר אינו אוסר. ר' יוסה אומר נכרי אוסר ישראל אינו אוסר, שאין דרך ישראל לבוא בשבת. ר' שמעון אומר אפילו הניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו באותה העיר אינו אוסר, שכבר הסיע מלבו. **גמ'** המניח את ביתו וכו': הדא היא דר"מ, דר' מאיר אומר הבית הנעול אוסר. ר' שמעון אומר וכו': יכול לבוא ע"י עירוב, ועבר ובא? מר עוקבן בשם רב הלכה כר' שמעון.

הלכה ו

מתני' בור שבין שתי חצירות - אין ממלין ממנו בשבת, אלא אם כן עשו

באותה העיר - אינו אוסר, שכבר הסיע מלבו מלחזור לביתו בשבת.

גמ' המניח את ביתו וכו': מבאר הגמ' ואומרת הדא היא דר"מ ר"מ הולך לשיטתו, דר' מאיר אומר הבית הנעול אוסר, כיון שיש לזה שם בית.

ר' שמעון אומר וכו': שואלת הגמ' מה הדין אם ישראלי עזב את ביתו ויכול לחזור ולבוא לביתו אפי' ע"י עירוב תחומין, ועבר ובאמת הוא חוזר ובא לביתו, האם הוא אוסר, או שאומרים שבת שהותרה - הותרה? ואומרת הגמ' שמר עוקבן בשם רב אמר שהלכה כר' שמעון.

הלכה ו

מתני' בור מים שנמצא בין שתי חצירות שלא עירבו ביניהם, אין ממלאין ממנו בשבת, כיון שזה כמו שכל אחד מוציא מחצר חברו, אלא אם כן עשו

אלא ר' חייא ר' אסי ור' אמי סלקון לעכברי, ושמעון מדבית ר' ינאי שהלכה כר' יודה, אבל הם לא פירשו עד כמה צריך שיהיה לבעה"ב תפיסת יד.

הלכה ה

מתני' אחד מבני החצר המניח את ביתו והלך לשבות בעיר אחרת, אחד נכרי ואחד ישראל הרי זה אוסר, עד שהישראל יערב, וישכרו מהנכרי את ביתו (מערב שבת) דברי ר"מ, כיון שבית שלא גרים בו נקרא בית. ר' יהודה אומר שאינו אוסר, כיון שבית שלא דרים בו בשבת, לא נקרא בית. ר' יוסה אומר שהנכרי אוסר עד שישכרו ממנו, כיון שיתכן שהוא יחזור בשבת, אבל ישראל אינו אוסר, כיון שאין דרך של ישראל לבוא בשבת, מחוץ לתחום. ר' שמעון אומר שאפילו אם הישראלי הניח את ביתו והלך לשבות אצל בתו שגרה

לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים, בין מלמטן בין מתוך אוגנו. אמר רבן שמעון בן גמליאל - ב"ש אומרים מלמטן, וב"ה אומרים מלמעלן. א"ר יהודה לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהן.

גמ' בין מתוך אוגנו: מליהון דרבנן פליגין, דמר ר' יעקב בשם ר' יהושע בן לוי, והוא שתהא מחיצה משוקעת במים לשלשל דלי. ולא נמצא שתי רשויות משתמשות ברשות אחד? שיערו לומר אין הדלי מהלך יותר מארבעה טפחים. ר' טבלאי בשם רב אין חורבה - למים. היה שם תקרה - רואה אותה כילו יורדת וסותמת, היה שם אמלתרה, את רואה אותה כילו יורדת וסותמת.

הגמ' עדיין וכי לא נמצא ששתי רשויות משתמשות ברשות אחד, שהרי גם אם אתה משקע את המחיצה בתוך המים, יתכן שהדלי יהלך תחת המחיצה? מתרצת הגמ' שחכמים שיערו לומר שאין הדלי מהלך יותר מארבעה טפחים, ולכך הוא צריך לשקע את המחיצה בתוך המים לפחות בשיעור ד' טפחים, ושש טפחים יכולים להיות מעל פני המים, אבל ר' טבלאי בשם רב אמר, שאין את הדין של חורבה שמחיצה תלויה לא מתירה בה - למים, אלא במים חכמים הקילו, ומחיצה תלויה מתירה במים, ולכך יכולים לעשות את כל המחיצה מעל פני המים. ואומרת הגמ' שאם היה שם תקרה מעל הבור, א"כ רואה אותה את פי התקרה כאילו היא יורדת וסותמת, וכאילו הבור נמצא ברשות נפרדת מהחצירות, ובני החצירות יכולים לשאוב מים מהבור בלי שיחלקו את הבור במחיצה. וכן אם היה שם אמלתרה קורה רחבה ד' טפחים (שהדלי תלוי בה), את רואה אותה את פי האמלתרה כאילו היא יורדת וסותמת, והאמלתרה מחלקת את הבור.

לו לבור מחיצה גבוהה עשרה טפחים, כדי להפריד ולחלק את המים (הגם שהמים עוברים תחת המחיצה, אלא כיון שזה נראה שהמחיצה מחלקת את המים, לכך זה מועיל), ואומרת המשנה שיכולים לעשות המחיצה בין מלמטן בתוך המים, בין מתוך אוגנו בתוך הבור שלא בתוך המים, אמר רבן שמעון בן גמליאל שזה מחלוקת ב"ש וב"ה, שב"ש אומרים שצריך לעשות את המחיצה דוקא מלמטן בתוך המים, וב"ה אומרים שיכולים לעשות את המחיצה גם מלמעלן. א"ר יהודה שלא צריך לעשות מחיצה מיוחדת לבור, כיון שלא תהא המחיצה שעושים לבור גדולה וחשובה מן הכותל שביניהן, והמחיצה שמחלקת בין החצירות מועילה גם למים.

גמ' בין מתוך אוגנו: אומרת הגמ' מליהון דרבנן פליגין החכמים (האמוראים) נחלקים האם מספיק שהמחיצה תהיה בבור, או שצריך שחלק מהמחיצה תהיה בתוך המים, דאמר ר' יעקב בשם ר' יהושע בן לוי, והוא שתהא חלק מהמחיצה משוקעת במים, בשיעור לשלשל דלי, בכדי שהדלי לא יהלך לצד השני של המחיצה. שואלת

מסכת פרק ח [ה"ז - דף נג] עירובין

א"ר יהודה וכו': מיחלף שיטת ר' יהודה, תמן אמר ר' יודן פוטר במים שאין בה ממש, וכא אמר הבין?

וב"ה אומרים מלמעלן: אמר רב הונא והוא שתהא מחיצה בולטת לתוך חלל של בור.

הלכה ז

מתני' אמת המים שהיא עוברת בחצר, אין ממלין ממנה בשבת, אלא א"כ עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה וביציאה, א"ר יהודה מעשה באמה של אַבִּל שהיו ממלין ממנה על פי זקנים בשבת, אמרו לו מפני שלא היה בה כשיעור.

הבור לגמרי, כדברי ר' יהודה, אלא והוא שתהא מחיצה בולטת (נכנסת) לתוך חלל של בור (המחיצה צריכה להיות בתוך הבור), אלא שהיא יכולה להיות מעל למים.

הלכה ז

מתני' אמת המים שהיא עוברת בחצר, אין ממלאין ממנה בשבת, כיון שהיא כברמלית (שהרי היא רשות לעצמה, כיון שהיא עמוקה י' טפחים ורחבה ד'), אלא א"כ עשו לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים בכניסה וביציאה, שאז היא תהיה חלק מהחצר, א"ר יהודה מעשה באמה של אַבִּל שם מקום שהיו ממלין ממנה על פי זקנים בשבת, הגם שלא עשו לה מחיצה בכניסה וביציאה, וא"כ מוכח שאין לאמת המים דין של כרמלית, אמרו לו מפני שלא היה בה כשיעור, שהיא לא היתה עמוקה י' טפחים, או שלא היתה רחבה ד' טפחים.

א"ר יהודה וכו': שואלת הגמ' שלכאור' מיחלף שיטת ר' יהודה, שהרי תמן במסכת ביצה אתה אומר שר' יודן פוטר במים מפני שאין בה ממש, דהיינו הרי השואל מחבירו דבר בשבת או ביו"ט, מותר להוליק את החפץ רק באותו התחום שמותר לבעל החפץ ללכת, ולכך אומרת המשנה שאם אשה שאלה מים מחברתה ללוש בזה את העיסה, יכולים להוליק את הפת רק למקום שגם בעלת המים וגם בעלת הקמח יכולים ללכת, אבל ר' יהודה אומר, שיכולים להוליק את הפת גם חוץ לתחום של בעלת המים, כיון שהמים לא חשובים, וכאן ר' יהודה אמר הבין שצריך שיהיה מחיצה למים, והרי לשיטת ר' יהודה שאין במים חשיבות והרי הם כאויר, היה צריך להיות שיוכלו לשאוב את המים מהבור, ולהכניס אותם לבית? הגמ' נשארת בשאלה.

וב"ה אומרים מלמעלן: אמר רב הונא שב"ה לא מתירים לעשות את המחיצה מעל

מסכת פרק ח [ה"ז - דף נג] עירובין ריז

גמ' אמת המים וכו': מתניתא בעמוקה עשרה ורחבה ארבעה, ובפרוצה מיכן ומיכן. נפרצה מרוח אחת, נותן לחי וקורה מיכן. נפרצה מיכן ומיכן, נותן לחי וקורה מיכן, ועושה צורת פתח מיכן.

א"ר יהודה מעשה באמה של אָבֵל וכו': לא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת? ר' יוסי בר' בון בשם ר' שמואל בר ר' יצחק תיפתר שהיה בתים מצד אחד.

פשיטא הדא מילתא, עמוקה עשרה ואינה רחבה ארבעה - מותר לטלטל ומותר למלות, רחבה ארבעה ואינה עמוקה עשרה - פשיטא שמותר לטלטל, מהו למלות? ר' חנינא אמר מותר, ר' מנא אמר אסור. מתניתא פליגא על ר' מנא, אמרו

גמ' אמת המים וכו': מבארת הגמ' שבמתניתא מדובר באמת המים שהיא עמוקה עשרה ורחבה ארבעה, ובפרוצה מיכן ומיכן נכנסת ויוצאת מהחצר, אבל אם היא רק נכנסת לחצר ולא יוצאת, א"כ הרי היא כבור מים הנמצא בחצר. ואם אמת המים עוברת במבוי, וכותלי המבוי נפרצה רק מרוח אחת, א"כ הוא נותן לחי או קורה מיכן במקום הפרצה. ואם המבוי נפרצה מיכן ומיכן, א"כ הוא נותן לחי או קורה מיכן, ועושה צורת פתח מיכן, וכך הוא יכול לשאוב מהאמת המים.

א"ר יהודה מעשה באמה של אָבֵל וכו': שואלת הגמ' איך יכלו לשאוב מהאמת המים, וכי לא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת, והרי האמת המים רחבה ד' ועמוקה י' טפחים, וא"כ היא מחלקת את החצר ועושה אותה כשתי חצירות, וא"כ צריך לעשות עליה מחיצה (אם הם לא עירבו ביניהם, ע"י גשר), כמו שצריך לעשות לבור

הנמצא בין שתי חצירות? מתרצת הגמ' ר' יוסי בר' בון בשם ר' שמואל בר ר' יצחק אמר, תיפתר תעמיד שהיה בתים רק מצד אחד של החצר.

פשיטא הדא מילתא זה דבר פשוט שאם האמת המים היתה עמוקה עשרה ואינה רחבה ארבעה טפחים, שמותר לטלטל בחצירות ומותר למלאות מהאמת המים, כיון שהיא לא רחבה ד' טפחים א"כ אינה ככרמלית ובטילה לחצר, וכן היא לא מחלקת את החצר לשנים, וכן אם היא היתה רחבה ארבעה ואינה עמוקה עשרה זה פשיטא שמותר לטלטל בחצר, כיון שהיא לא עמוקה י' טפחים היא לא מחלקת את החצר, אבל שואלת הגמ' מהו למלאות ממנה מים, האם צריך לגזור שמא היא תהיה עמוקה י' טפחים או לא? ואומרת הגמ' שר' חנינא אמר שמותר ולא גוזרים, ור' מנא אמר שאסור, שואלת הגמ' שלכאו' מתניתא פליגא על ר' מנא, שהרי שנינו בברייתא אמרו

מסכת פרק ח [ה"ח - דף נד] עירובין

לו מפני שלא היה בו כשיעור - לא היתה לא עמוקה עשרה ולא רחבה ארבעה, אבל אם היתה עמוקה עשרה ואינה רחבה ארבעה אסור?! ואפילו רחבה ארבעה ואינה עמוקה עשרה מותר? מה דהוה עובדא הוה עובדא.

הלכה ח

מתני' כצוצרה שהיא למעלה מן הים אין ממלין ממנה בשבת, אא"כ עשו לה מחיצה גבוהה י' טפחים, בין מלמעלן בין מלמטן. וכן שתי כצוצריות זו למעלה מזו. עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה, שתיהן אסורות עד שיעריבו. **גמ'** בין מלמעלן בין מלמטן: ר' זעירא רב יהודה בשם רב והוא שתהא מחיצה

את המים מהים שהוא כרמלית לרה"י, אא"כ עשו לה למרפסת מחיצה גבוהה י' טפחים, ואת המחיצה הזאת יכולים לעשות בין מלמעלן היינו מעל המים תחת המרפסת וסמוך למרפסת, בין מלמטן סמוך למים, וכיון שהוא עושה את המחיצה, א"כ זה כאילו שהוא מוציא את המים מרה"י לרה"י. וכן שתי כצוצריות מרפסות זו למעלה מזו שיש ביניהם י' טפחים, ושניהם עשו מחיצה, יכולים למלאות מים מהים, הגם שהם לא עירבו ביניהם, והגם שהדלי של הקומה העליונה עובר דרך הקומה התחתונה. אבל אם עשו מחיצה רק למרפסת העליונה ולא עשו לתחתונה, א"כ שתיהן אסורות לשאוב מים מהים, כיון שהמים עוברים למרפסת העליונה דרך המרפסת התחתונה, עד שיעריבו ביניהם, ואז המרפסת העליונה יכולה לשאוב מים מהים.

גמ' בין מלמעלן בין מלמטן: ר' זעירא ורב יהודה בשם רב אומרים, שאם הוא עשה את המחיצה סמוך למים, זה מועיל דוקא והוא שתהא מחיצה

לו חכמים לר' יהודה (שיכלו לשאוב מהאמת המים של אָבֶל) מפני שלא היה בו כשיעור, שהיא לא היתה לא עמוקה עשרה ולא רחבה ארבעה, וא"כ אומרת הגמ' וכי יתכן לומר שאֶבֶל אם היא היתה עמוקה עשרה ואינה רחבה ארבעה שיהיה אסור לשאוב ממנה מים? והרי בזה לכו"ע מותר, אלא ע"כ שכוונת הברייתא לומר שהאמת המים לא היתה רחבה ד', או שלא היתה עמוקה י', וא"כ מוכח מכאן שאפילו אם היא רחבה ארבעה ואינה עמוקה עשרה מותר לשאוב ממנה, וק' על ר' מנא? מתרצת הגמ' שאין הוכחה מהברייתא כיון שחכמים אמרו לר' יהודה מה דהוה עובדא הוה עובדא את העובדה שהיה, שהיא לא היתה עמוקה י' ולא רחבה ד', אבל אין מכאן הוכחה מה יהיה הדין ברחבה ד' ולא עמוקה י'.

הלכה ח

מתני' כצוצרה גזוזטרא (כעין מרפסת), שהיא למעלה מן הים, אין ממלין ממנה בשבת, כיון שאסור להוציא

מסכת פרק ח [ה"ח - דף נד] עירובין ריט

משוקעת במים כמלוא הדלי. אמר רב הונא והוא שתהא מחיצה בתוך שלשה טפחים לכצוצרה. תני ר' חנניה בן עקביה אומר, כצוצרה שהיא למעלה מן הים פוחת את המעזיבה - ומשלשל וממלא. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא והוא שיש בנקב ארבעה טפחים, והוא שיש בו רוחב ארבע, והוא שיהו מחיצות גבוהות עשרה. תמן אמרי אפילו אין מחיצות גבוהות עשרה? נעשית כמשמרת חד.

רב אידי אמר קומי רבי חייה מותר למלות ואסור לשפוך, א"ל כד נמנה חכמים נמנה לך עמהון; אמר רבי מנא מנהר היה עמיה, אמר רבי יוסי בר' בון

החור פי תקרה יורד וסותם (בשלמא למשנה שלנו שצריך מחיצות גמורות מובן מה שלא מועיל ההיתר של פי תקרה, אבל לשיטת ר' חנניה בן עקביה שאומרים כוף וגוד, ק' מדוע לא נתיר ע"י ההיתר של פי תקרה יורד וסותם, ומדוע צריך שרוחב המרפסת תהיה ד' אמות)? מתרצת הגמ' שאם רוחב קורות המרפסת היו טפח, באמת היינו אומרים בזה פי תקרה, אלא כאן מדובר ש**נעשית** המרפסת **כמשמרת** חד (כמסנת דקה) שלא היו בקורות טפח, ולכך לא אומרים בזה פי תקרה, ולכך צריך להגיע להיתר של כוף וגוד.

רב אידי אמר קומי רבי חייה שמותר למלאות מים מהים דרך המחיצות התלויות, אבל **ואסור לשפוך** דרך שם את השופכים, א"ל ר' חייה **כד נמנה** כשנסמוך את החכמים, **נמנה לך עמהון** נסמוך אותך יחד איתם (רב אידי לא היה חכם סמוך, ולכך כתוב כאן 'רב' ולא 'רבי'). ומבארת הגמ' את דברי ר' חייה, **אמר רבי מנא שמנהר היה עמיה** ר' חייה כעס על דברי רב אידי, כיון שאין חילוק בין למלאות מים לבין לשפוך את השופכים, ור' חייה אמר לרב אידי בלשון תימה, וכי נסמוך אותך להיות חכם, והרי אתה אומר דברים בלי טעם. אבל **אמר רבי יוסי בר' בון**

משוקעת במים כמלוא הדלי, היינו בשיעור של ד' טפחים כדלעיל. ואם הוא עשה את המחיצה תחת למרפסת, **אמר רב הונא** שזה מועיל דוקא **והוא שתהא מחיצה בתוך שלשה טפחים לכצוצרה** למרפסת (שזה כלבוד). **תני ר' חנניה בן עקביה** **אומר, כצוצרה** מרפסת שהיא למעלה מן הים, **פוחת את המעזיבה** מוריד את הטיט מקרקעית המרפסת, ועושה בו נקב, **ומשלשל** את הדלי **וממלא** מהים, אמר **רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא** שיכולים לעשות את זה, דוקא **והוא שיש בנקב ארבעה טפחים**, כיון שאין מחיצה לפחות מד' טפחים, **והוא שיש בו** במרפסת **רוחב ארבע** אמות, שזה כ"ד טפחים, **והוא** וזה בשביל שכאילו יהיו כאן **מחיצות גבוהות עשרה** טפחים, וכיון שיש לכל צד מהחור י' טפחים, אומרים כוף וגוד, דהיינו מסתכלים על קרקעית המרפסת שבצידי החור כאילו הם כפופים כלפי מטה. שואלת הגמ' **תמן בבבל אמרי** (שאלו), היות ואומרים כוף וגוד, א"כ **אפילו** אם אין **מחיצות גבוהות עשרה** דהיינו אפי' אם רוחב המרפסת אינה ד' אמות (שאז יש מחיצות י' טפחים ע"י כוף וגוד), שיהיה מותר לשאוב מים דרך הנקב, כיון שנאמר על קצוות

מסכת פרק ח [ה"ח - דף נד] עירובין

מילא אמר ליה, מותר למלות - שממלא ממחיצתו, ואסור לשפוך - ששופך חוץ למחיצתו. א"ר חיה בר בא, לא א"ר חנניה בן עקביה אלא בים טיבריה - שההרים מקיפין אותה.

ר' לעזר שאל לר' יוחנן ההן פיוסרוס - זרק מתוכה (לרה"ר או מרה"ר) [לרה"י או מרה"י] לתוכה? א"ל על דעתך אין רשות הרבים לעולם, ריש לקיש אמר לעולם אין רשות הרבים, עד שתהא מפולשת מסוף העולם ועד סופו. מיחלף שיטת ריש לקיש דאמר אין רשות הרבים בעולם הזה, אלא לעתיד לבוא, שנאמר [ישעיהו מ] כָּל גֵּיא יִנָּשָׂא. מתניתא פליגא על ריש לקיש אי זו הוא רשות היחיד? שבילי בית גלגל, וכן כיוצא בהן - רה"י לשבת ורה"ר לטומאה.

והתורה אמרה שיש רה"ר, א"כ גם לפיוסרוס יש דין של רה"ר. ואומרת הגמ' שבאמת ריש לקיש אמר שלעולם אין רשות הרבים עד שתהא מפולשת מסוף העולם ועד סופו היינו במרחק גדול מאוד, ואומרת הגמ' שמיחלף שיטת ריש לקיש (שכאן ר"ל מודה שיש בזמן הזה רה"ר) דאמר אין רשות הרבים בעולם הזה, כיון שהדרכים לא ישרות, אלא רק לעתיד לבוא יהיה רה"ר, שאז הדרכים יהיו ישרות, כיון שלא יהיו הרים ובקעות, כמו שנאמר כָּל גֵּיא יִנָּשָׂא וְכָל הַר יִגְבְּעָה יִשְׁפָּלוּ, וְהָיָה הָעֵקֶב לְמִישׁוֹר וְהָרָקְסִים לְבִקְעָה. שואלת הגמ' שמתניתא פליגא על ריש לקיש, ששנינו במשנה אי זו הוא רשות היחיד לענין שבת? שבילי בית גלגל היינו דרך המעוקלת מאוד במעלה ההר (ולכך זה נקרא גלגל, כיון שהוא מסובב את ההר כגלגל), וכן כל הדרכים שקשה מאוד ללכת בהם כיוצא בהן כמו השבילי בית גלגל, כל אלו הם רה"י לשבת (זה לא רה"ר), אבל והם רה"ר לטומאה, שספק טומאה בהם טהור, כיון שלענין טומאה כל מקום שלא יכולים

שמילא אמר ליה שרב אידי אמר דברי טעם, שמותר למלאות כיון שממלא ממחיצתו, אבל ואסור לשפוך כיון ששופך חוץ למחיצתו, שהרי השופכים יתפזרו בים, ור' חיה אמר לרב אידי, שכיון שאתה אומר דברי חכמה, לכך נסמוך אותך להיות רבי. א"ר חיה בר בא שלא א"ר חנניה בן עקביה את ההיתר של כוף וגוד, אלא בים טיבריה שההרים שגדות הכנרת שהם זקופות מקיפין אותה, וא"כ הכנרת בעצם כרה"י, ולכך מתירים ע"י ההיתר של כוף וגוד, אבל בנהר רגיל, שלא תמיד גדותיו זקופות, וא"כ הנהר ככרמלית גמורה, ובזה לא מתירים ע"י ההיתר של כוף וגוד.

ר' לעזר שאל לר' יוחנן ההן פיוסרוס (דרך צרה ומעוקלת). וזרק מתוכה לרה"י או מרה"י לתוכה, האם הוא יהיה חייב או לא, האם יש לפיוסרוס דין של רה"ר והוא יהיה חייב, או שכיון שהדרך קשה להליכה, אינה כרה"ר, א"ל ר' יוחנן לר"א על דעתך לשיטתך אין מצוי רשות הרבים לעולם, שהרי רוב הדרכים לא ישרות לגמרי, והיות

מסכת פרק ח [ה"ח - דף נד] עירובין רכא

אמר רבי יוחנן לא אמר רבי יוסי אלא לענין סוכה, אבל לענין שבת אף ר' יוסי מודה. מילתיה דר' חנינא אמרה אף לענין שבת, דמר רבי חנינא שלטון בא לציפורי ותלו לו קטיות, והתיר ר' ישמעאל בר' יוסי לטלטל תחתיהן - בשיטת אביו. רבי יוסי בר' בון בשם ר' שמואל בר רב יצחק, אתיין דר' יוסי בר' חנינא כרבי חנינא, ותריוהון פליגי על שיטת ר' יוחנן, דאמר ר' יוסי בר' חנינא, ר' יודן ור' יוסי וחנניה בן עקביה שלשתן אמרו דבר אחד; ר' יהודה דגשרים מפולשין. רבי יוסי הא דסוכה. ר' חנניה בן עקביה דתני רבי חנניה התיר שלשה דברים, התיר כצוצרה, ועצה שפיים, והבאת אלונטית.

ר' יוחנן שאמר שר' יוסי לא התיר מחיצה תלויה, אלא לענין סוכה, דאמר ר' יוסי בר' חנינא שר' יודן ור' יוסי וחנניה בן עקביה שלשתן אמרו דבר אחד שמחיצה תלויה מתרת; ר' יהודה דאמר שמותר לטלטל תחת הגשרים מפולשין כיון שאומרים פי תקרה יורד וסותם, וא"כ ודאי שמחיצה תלויה מתרת. רבי יוסי הא דסוכה שמשלשים דפנות מלמעלה למטה. ר' חנניה בן עקביה דתני רבי חנניה בן עקביה התיר שלשה דברים, התיר כצוצרה כדלעיל (שאומרים כוף וגוד, והרי גם לאחר שאומרים כוף וגוד, זה מחיצה תלויה). ועצה שפיים, שאם טמנו פירות בעצה (תבן של קטניות), שהעצה היתה לחה מחמת הטל, אפי"ה הפירות לא הוכשרו לקבל טומאה, כיון שהטומנים לא מעוניינים בטל, ומה שהם לא המתינו שהטל תתייבש, זה מכיון שהם ממהרים לעבודתם. והבאת אלונטית להביא מגבת למרחץ, ולא חוששים שמא הוא יבוא לסחוט אותה לאחר הניגוב. בכל אופן מזה שר' יוסי בר' חנינא אמר "שלושתן אמרו דבר אחד" מוכח שהוא סובר שר' יוסי אמר את דבריו גם לענין שבת.

להסתתר בו, דינו כרה"ר, בכל אופן המשנה אמרה שרק שבילי בית גלגל שמאוד קשה ללכת בהם, זה רה"י לשבת, אבל שאר הדרכים הגם שהם לא ישרות לגמרי, דינם כרה"ר.

אמר רבי יוחנן שלא אמר רבי יוסי שמחיצה תלויה (שיכולים לשלשל את הדפנות י' טפחים, מלמעלה למטה) מתרת, אלא רק לענין סוכה, שזה באיסור עשה, אבל לענין שבת החמורה (איסור סקילה), אף ר' יוסי מודה שמחיצה תלויה לא מתרת, אבל מילתיה דר' חנינא אמרה מדברי ר' חנינא מוכח, שר' יוסי אמר את דבריו אף לענין שבת, דאמר רבי חנינא שמעשה שהשלטון בא לציפורי (ביום חול) ותלו לו קטיות וילונות ברה"ר לכבודו, והם לא הגיעו עד הקרקע, והתיר ר' ישמעאל בר' יוסי לטלטל תחתיהן ביניהן, בשיטת אביו שמחיצה תלויה מתרת, וא"כ מוכח שר' יוסי אמר את דבריו גם לענין שבת. ואומרת הגמ' שרבי יוסי בר' בון בשם ר' שמואל בר רב יצחק אמר, שאתיין דברי ר' יוסי בר' חנינא כרבי חנינא, ותריוהון פליגי ושניהם נחלקים על שיטת

עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה וכו': ר' אבהו בשם ר' יוסי הדא דאתמר במשתמשות דרך הנקב, אבל משתמשות לחוץ מותר. ותני כן שלש כצוצריות זו על גבי זו, אסור להשתמש מן העליונה לתחתונה דרך האמצעית, אבל משתמש מן החצר לגג ואינו חושש. א"ר שמואל בר רב יצחק הדא דאתמר מרבננים, אבל מבחוץ מותר, ר' זעירא אמר בין מבחוץ בין מבפנים אסור. מתניתא פליגא על ר' שמואל בר רב יצחק, משלשלין קדירת בשר מעל גבי זו שגבוה עשרה ורחב ארבעה, אם היתה חלון בנתיים של ארבעה טפחים אסור, שאין משתמשין מרשות לרשות - דרך רשות, מה עבד לה ר' שמואל בר רב יצחק? פתר לה בשוה.

הדלי למרפסת העליונה, זה דוקא מבפנים, אבל מבחוץ דרך החלונות של הבית התחתון מותר, אבל ר' זעירא אמר שבין מבחוץ בין מבפנים אסור, כיון שהאוויר של התחתון אוסר על העליון להעביר דרך שם כשהם לא עירבו. שואלת הגמ' שלכאו' מתניתא פליגא על ר' שמואל בר רב יצחק, שהרי שנינו בברייתא משלשלין קדירת בשר מהגג לחצר (ששייכים לאותו אחד) הגם שזה עובר מעל גבי זו שגבוה עשרה ורחב ארבעה, אבל אם היתה חלון של שכן אחר בנתיים, של (שהחלון היה) ארבעה טפחים שדינו כפתח אסור, כיון שאין משתמשין מרשות שלך לרשות שלך דרך רשות של אחר, וא"כ שואלת הגמ' מה עבד לה ר' שמואל בר רב יצחק? מתרצת הגמ' שר' שמואל ב"ר יצחק פתר לה מעמיד שכאן מדובר בשוה שהחלון היה סמוך לזו ובאותו גובה, ולכך הוזהר מתבטל לחלון של שמעון, וזה נקרא שהוא מעביר ממש דרך רשותו של שמעון, ולא רק דרך אוירו.

עשו לעליונה ולא עשו לתחתונה וכו': ר' אבהו בשם ר' יוסי אומר הדא דאתמר שאסור למרפסת העליונה לשאוב מים מהים כשהמרפסת לא עירבו, זה דוקא במשתמשות שמעלים את המים דרך הנקב שנמצא במרפסת התחתונה, אבל במשתמשות לחוץ שמעלים את המים מחוץ למרפסת התחתונה, מותר להעלות את המים, הגם שזה עובר סמוך לחלונות של הבית התחתון, ותני כן וכן שנינו בברייתא, שלש כצוצריות מרפסות זו על גבי זו, והמרפסת העליונה והתחתונה שייכות לראובן, והאמצעית שייכת לשמעון, אסור להשתמש מן העליונה לתחתונה דרך האמצעית אם הם לא עירבו ביניהם, אבל אם הגג והחצר היו שייכים לראובן והקומה האמצעית היתה שייכת לשמעון, ראובן משתמש מעלה חפצים מן החצר לגג, הגם שזה עובר סמוך לחלונותיו של שמעון, ואינו חושש, כיון שהאוויר לא אוסר. וכן א"ר שמואל בר רב יצחק הדא דאתמר שאסור להעביר את

הלכה ט

מתני' חצר שהיא פחותה מארבע אמות - אין שופכין לתוכה מים בשבת, אלא אם כן עשו לה עוקה מחזקת סאתים מן הנקב ולמטה - בין מבפנים בין מבחוץ, אלא שמבחוץ צריך לקמור, ומבפנים אינו צריך לקמור. ר' אליעזר בן יעקב אומר ביב שהוא קמור ארבע אמות ברשות הרבים שופכין לתוכו מים בשבת, וחכמים אומרים אפילו גג או חצר מאה אמה לא ישפוך על פני הביב, אבל שופך הוא על הגג, והן יורדין לביב. החצר והאכסדרה מצטרפין בארבע אמות. שתי דיוטות זו כנגד זו, מקצתן עשו עוקה ומקצתן לא עשו עוקה, את שעשו עוקה מותרין, ואת שלא עשו עוקה אסורין.

גג או חצר באורך מאה אמה, והביב (תעלת שופכים) עובר בצידו, לא ישפוך על פני הביב אפי' בתחילת חצירו, כיון שהמים ייצאו אח"כ לרה"ר ויאמרו שהוא שפך את השופכין סמוך ליציאת המים, אבל שופך הוא על הגג, והן השופכין יורדין לביב מאליהן. ואומרת המשנה שהחצר והאכסדרה תקרה על גבי עמודים, מצטרפין להיות בשיעור של ארבע אמות. שתי דיוטות (עליות) שהם זו כנגד זו בשני בנינים, ומקצתן (עליה אחת) עשו עוקה גומה לקבל את השופכין, ומקצתן (ועליה אחת) לא עשו עוקה, וביניהם יש חצר שהיא פחותה מד' אמות, א"כ את (אותו העליה) שעשו עוקה מותרין לשפוך את השופכים לגומה, ואת (ואותו עליה) שלא עשו עוקה אסורין לשפוך את השופכים שלהם לחצר, הגם שהשופכים ילכו לגומה, כיון שחוששים שמא הם יולכו את הכלי עם השופכין לשפוך לגומה, והרי הם לא עירבו בחצר, לכך אסור להם לשפוך את שופכיהן לחצר.

הלכה ט

מתני' חצר שהיא פחותה מארבע אמות על ד' אמות, אין שופכין לתוכה מים בשבת, כיון שהם ייצאו לרה"ר, אלא אם כן עשו לה עוקה גומה שמחזקת סאתים (בין 16.5 ל-28.8 ליטר, תלוי לפי השיטות) מים, מן הנקב של הגומה ולמטה (החלק שמעל לנקב לא נחשב, כיון שהמים ייצאו לרה"ר דרך הנקב), והוא יכול לעשות את הגומה בין מבפנים בתוך החצר, בין מבחוץ ברה"ר סמוך לחצר, אלא שאם הוא עושה את הגומה מבחוץ, הוא צריך לקמור לכסות את הגומה ע"י נסרים, שאז המים לא יוצאים לרה"ר (אלא למקום פטור), ואם הוא עושה את הגומה מבפנים, אינו צריך לקמור את מקום יציאת המים. ר' אליעזר בן יעקב אומר ביב תעלת מי שופכים שהוא קמור מכוסה בנסרים, במשך ארבע אמות ברשות הרבים, שופכין לתוכו מים בשבת, כיון שהמים לא יוצאים מיד לרה"ר, אלא נכנסים לצינור (אפי' שאח"כ הם יוצאים לרה"ר), וחכמים אומרים שאפילו

מסכת פרק ח [ה"ט - דף נה] עירובין

גמ' חצר שהיא פחותה מארבע אמות וכו': שיערו תשמיש לאדם סאתים, וארבע אמות מבליעות סאתים. ניקבה העוקה, אית תני אין צריך לפוק, ואית תני צריך לפוק. נתמלאת העוקה, אית תני צריך לשפוך, אית תני אין צריך. אמר ר' מנא חד תנא הוא, מאן דמר צריך לפוק - אוסר לשפוך, מאן דמר אין צריך לפוק - מותר לשפוך. א"ל רבי חייה בר מרייה הכי א"ר יונה אבוק.

הוה בר קטיפרס; מבפנים אפילו יותר מעשר אסור, מבחוץ אפילו פחות מארבע מותר, אלא אנן קיימין בשוה.

שופכים לעוקה מלאה מים מערב שבת, כיון שהוא סובר שצריך לדאוג שהמים יבלעו בעוקה. ומאן דאמר שאין צריך לפוק ולסתום את הנקב, הוא סובר שמותר לשפוך מים לעוקה המלאה מים מערב שבת, כיון שהוא סובר שהיות והוא עשה את העוקה, הוא יזכור שאסור לשפוך את המים ישר לרה"ר. א"ל רבי חייה בר מרייה לר' מנא, שהכי א"ר יונה אבוק, שגם אביך (ר' יונה היה אביו של ר' מנא) כך הסביר את הברייתות.

הוה בר קטיפרס אם החצר היתה מדרון, או אם המדרון היה מבפנים כלפי חוץ, א"כ אפילו אם החצר היתה יותר מעשר אמות אסור לשפוך לה את השופכים, כיון שבעצם הוא שופך את השופכים לרה"ר בידים, אבל אם המדרון היה מבחוץ כלפי פנים, א"כ אפילו אם החצר היתה פחותה מארבע אמות, מותר לשפוך לה את השופכים, כיון שהם לא יצאו לחוץ, ואלא אנן קיימין ומה שהמשנה אומרת שיכולים לשפוך רק לחצר שהיא ד' אמות, מדובר בחצר שרקקעיתה שוה ישרה.

גמ' חצר שהיא פחותה מארבע אמות וכו': מבארת הגמ' שכיון ששיערו חכמים שתשמישו של אדם הוא בסאתים מים ביום, וחצר בשיעור של ארבע אמות, מבליעות סאתים, לכך מותר לשפוך סאתיים שופכים לחצר, כיון שהם יבלעו בחצר, וגם אם הם לא יבלעו בחצר אין בזה בעיה, היות והוא לא שופך את השופכים ישר לרה"ר, אבל אם החצר קטנה מד' אמות, שאז הוא בעצם גורם שהשופכים ייצאו מיד לרה"ר, לכך אסור לשפוך לשם את השופכים. ניקבה העוקה בשבת, והיא כבר לא מחזיקה סאתיים מים, אז אית תני אין צריך לפוק (לסתום את הנקב), ואית תני שהוא צריך לפוק, וכן אם נתמלאת העוקה במים בערב שבת, אז אית תני שהוא צריך לשפוך את המים מהעוקה בערב שבת, כדי שיוכל להשתמש בעוקה בשבת, אבל אית תני שאין צריך, אמר ר' מנא שלמעשה שתי הברייתות נאמרו ע"י חד תנא הוא, דהיינו יש כאן רק מחלוקת אחת, שמאן דאמר שצריך לפוק לסתום את הנקב, הוא אוסר לשפוך

מסכת פרק ח [ה"ט - דף נה] עירובין רכה

החצר והאכסדרה מצטרפין בארבע אמות: מתניתא פליגא על ר' יוחנן, החצר והאכסדרה מצטרפין בארבע אמות? פתר לה בשוה. מתניתא פליגא על ריש לקיש, המרפסת חגג והחצר מצטרפין בד' אמות? א"ר חנניה עוד היא בשוה. דע לך שהוא כן, דתני הבית והעלייה, החצר והאכסדרה, אין מצטרפין, לא בשאין שוין.

ר' אליעזר בן יעקב אומר וכו': אמר ר' ירמיה - ר"מ ור' אליעזר בן יעקב שניהן אמרו דבר אחד; ר' אליעזר בן יעקב דתנינן ר' אליעזר בן יעקב אומר ביב שקמור ארבע אמות ברה"ר - שופכין בו מים בשבת, וחכמים אומרים אפילו גג או חצר מאה אמה לא ישפך על פי הביב. ר"מ דתני סילונות שבכרכין אף על פי שנקובין, ישפך לתוכו מים בשבת, דברי ר"מ.

שהגג והחצר היו באותו מפלס, דתני שהרי בברייתא אחרת שנינו שהבית והעלייה או החצר והאכסדרה אין מצטרפין, וא"כ וכי לא מדובר בברייתא הזאת בשאין החצר והאכסדרה שוין באותו המפלס? כיון שאם לא תאמר כך, יהיה סתירה בין הברייתות.

ר' אליעזר בן יעקב אומר וכו': אמר ר' ירמיה שר"מ ור' אליעזר בן יעקב שניהן אמרו דבר אחד, שמותר לשפוך שופכין לביב קמור; ר' אליעזר בן יעקב דתנינן במשנתינו, ר' אליעזר בן יעקב אומר ביב שקמור ארבע אמות ברה"ר - שופכין בו מים בשבת, וחכמים אומרים אפילו גג או חצר מאה אמה לא ישפך על פי הביב. ר"מ דתני סילונות צינורות שופכין שעושים בכרכין (בכפרים) היו עושים לשופכין, תעלה חשופה, אף על פי שבסופו הם נקובין, והשופכין נשפכים לרה"ר, אפי"ה ישפך לתוכו מים בשבת, כיון שהוא שופך לצינור שזה מקום פטור, דברי ר"מ.

החצר והאכסדרה מצטרפין בארבע אמות: שואלת הגמ' שלכאו' מתניתא פליגא על ר' יוחנן שאומר שאם החצר עשויה בשתי מפלסים, שהם לא מצטרפים לד' אמות, וכאן המשנה אומרת שהחצר והאכסדרה מצטרפין בארבע אמות, ומסתמא האכסדרה גבוהה מקרקעית החצר? מתרצת הגמ' שר' יוחנן פתר לה מעמיד שכאן מדובר בשוה שהאכסדרה היתה באותו מפלס של החצר, ולכך הם מצטרפים. שואלת הגמ' שלכאו' מתניתא הברייתא פליגא גם על ריש לקיש שאומר שחצר העשויה בשני מפלסים מצטרפים לד' אמות, אבל מודה ר"ל שהגג והחצר לא מצטרפים כיון שזה שתי רשויות שונות, והרי בברייתא למדנו שהמרפסת חגג והחצר מצטרפין בד' אמות? מתרצת הגמ' א"ר חנניה עוד היא בשוה מדובר כאן שהגג והחצר היו באותו מפלס, והחידוש הוא שהגם שהגג והחצר משמשים שני שימושים שונים, הם מצטרפים, ואומרת הגמ' דע לך שהוא כן שמדובר

מסכת פרק ח [ה"ט - דף נה] עירובין

וחכמים אומרים אפילו גג או חצר וכו': ותני כן אם היתה מזחילה מותר, אם עונת הגשמים הוא מותר, צינורות מקלחין בו אסור. ותני בר קפרא אם היה מקום צנוע מותר. הדא פליגא על רב ולית ליה קיום, דרב אמר כל שאסור משום מראית העין, אפילו בחדרי חדרים אסור.

הדרן עלך פרק כיצד משתתפין

מים, כיון שהוא שופך את המים ישר לרה"ר. ואומרת הגמ' שתני בר קפרא, אם היה המים נשפכים לרה"ר במקום צנוע מותר, כיון שזה לא ניכר. ואומרת הגמ' שהדא דברי בר קפרא פליגא על רב, ולית ליה קיום ורב לא יכול לענות על השאלה הזאת, דרב אמר שכל דבר שאסור משום מראית העין, אפילו בחדרי חדרים אסור, והרי בר קפרא מתיר במקום שזה לא נראה.

הדרן עלך בלי נדר פרק כיצד משתתפין

וחכמים אומרים אפילו גג או חצר וכו': אומרת הגמ' ותני כן וכן שנינו בברייתא, אם היתה מזחילה (מרזב) לגג (שלשם נשפכים מי הגג, ומזהמרוזב נשפך לצינור, ומשם לרה"ר), מותר לשפוך מים בגג, שהם ישפכו למזחילה, ואם עונת הגשמים הוא, מותר לשפוך מים לצינור, הגם שזה נשפך לרה"ר, כיון שיאמרו שזה מי גשמים. ואומרת הברייתא, שהגם שמותר לשפוך מים למרזב בשאר ימות השנה, אבל לצינורות המקלחין בו (מהמרזב) אסור לשפוך לתוכם

פרק ט

הלכה א

מתני' כל גגות העיר רשות אחת, ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה דברי ר"מ, וחכמים אומרים כל אחד ואחד רשות בפני עצמו, ר"ש אומר אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות לכלים ששבתו לתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית.

גמ' כל גגות העיר וכו': ר' יוסי בר' בון אמר - איתפלגון רב ושמואל, שמואל אמר עד בית סאתים, ורב אמר מטלטלין בם אפילו כור ואפילו כוריים. הו בעי מימר מה פליגי רבי מאיר ורבנן כשעירבו, אבל בשלא עירבו, פתר לה כשהיו כולן לאדם אחד.

גמ' כל גגות העיר וכו': ר' יוסי בר' בון אמר שאיתפלגון (נחלקו) רב ושמואל עד כמה ר"מ התיר לטלטל בגגות; ושמואל אמר שיכולים לטלטל בגגות רק אם הם עד בית סאתים, כיון שמחיצות הבתים לא מועילות לגגות שישבו כמקפות לדירה, כמו שמחיצות הבתים לא מועילות לגגות לחלק אותם לרשויות שונות, ורב אמר שמטלטלין בם אפילו אם הם בשיעור של בית כור (30 סאה – 75000 אמות מרובעות) ואפילו בית כוריים, כיון שאומנם מחיצות הבתים לא מועילות לחלק את הגגות לרשויות שונות, אבל זה מועיל שהגג יקרא שהוא מוקף לדירה. ואומרת הגמ' שהיו בעי מימר רצו בני הישיבה לומר מה פליגי היכן נחלקו רבי מאיר ורבנן, זה דוקא כשעירבו, והמחלוקת היא האם העירוב מועיל גם לגג או לא, אבל בשלא עירבו לכו"ע אסור לטלטל בין הגגות, אבל חזרו בני הישיבה ואמרו שזה לא נכון,

מתני' כל גגות העיר הם כרשות אחת ומטלטלים ביניהם, כיון שמחיצות הבתים לא מועילות לגגות לחלק אותם לרשויות שונות, ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה, שאז אסור לטלטל מגג לגג, כיון שר"מ גזר אטו מקום ברה"ר שגבוה י' טפחים, שאסור להכניס או להוציא לשם חפץ, שהרי הוא רה"י (וכן ר"מ אוסר לטלטל בחצר, ממקום גבוה לחצר) דברי ר"מ, וחכמים אומרים שכל אחד ואחד זה רשות בפני עצמו, כיון שמחיצות הבתים מועילות לגגות לחלק אותם לרשויות שונות, ר"ש אומר אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות (חצר אחורית, שמשמשת כמחסן) רשות אחת הם לכלים ששבתו מערב שבת לתוכן (בחצר או בגג או בקרפף), ולא לכלים ששבתו בתוך הבית והוציאו אותם לחצר ע"י עירוב, שאסור להוליך אותם לחצר אחרת, או לגגות של אחרים.

מסכת פרק ט [ה"א - דף נו] עירובין

וחכמים אומרים וכו': מתניתא שהיו כולן עולין או בסולם צורי או בסולם מצרי, אבל אם היו כולן עולין בסולם מצרי, ואחד עולה בסולם צורי, אותו של צורי - נעשה כפתח, והשאר - נעשה כמטרפס ועולה כמטרפס ויורד.

מהו לטלטל בכולו? שמואל אמר מטלטל בכולו, רב אמר אין מטלטלין בו אלא בארבע אמות, מתניתא פליגא על רב, גג גדול סמוך לקטן, הגדול מותר והקטן אסור, ניהא הגדול מותר בד' אמות, והקטן אסור בד' אמות? ויש אסור בד' אמות?! רב ושמואל אמרי שנותנין לו ארבע אמות בפני פתחו. רבי יוסי בר' בון

אחד ואחד פרוצה במלואה למקום האסור לה (לגג של השכן). שואלת הגמ' שלכאור' **מתניתא** המשנה לקמן **פליגא** נחלקת על **רב**, ששנינו **גג גדול הסמוך לגג קטן** (דהיינו שהגג הקטן פרוץ כולו לגג הגדול, ומחיצות הגג הגדול עודפות לכאן ולכאן). **הגדול מותר והקטן אסור**, וא"כ אומרת הגמ' שתחילת המשנה האומרת 'שהגדול מותר' זה **ניחא**, לא ק' מזה על רב, כיון שיכולים לומר **שהגדול מותר** היינו בד' **אמות**, אלא מה שהמשנה אומרת **והקטן אסור** זה ק' על דברי רב, וכי יכולים לומר שכוונת המשנה שהקטן אסור בד' **אמות?** וכי **יש אסור בד' אמות?** אלא ע"כ שכוונת המשנה שהקטן אסור לטלטל בכל הגג, וא"כ כשכתוב שהגדול מותר היינו בכל הגג, ודלא כרב? מתרצת הגמ' **רב ושמואל אמרי** (שמואל הסביר את המשנה אליבא דרב), שבאמת מותר לטלטל רק בד' אמות, וכוונת המשנה לומר **שנותנין לו** לבעל הגג הגדול את **הארבע אמות** גם **בפני פתחו**, והוא יכול להכניס את חפציו גם לגג הקטן, כיון שהגג הקטן הוא כפתחו של הגג הגדול, אבל בעל הגג הקטן לא יכול להכניס את חפציו לגג הגדול. ורבי יוסי בר' בון

ופתר לה ויכולים להעמיד את המחלוקת גם כשהיו כולן כל אחד ואחד מהבתים בשימוש **לאדם אחד**, דהיינו שלא עירבו.

וחכמים אומרים וכו': אומרת הגמ' **מתניתא** המשנה מדברת דוקא כשהיו כולן עולין לגג, או בסולם צורי סולם גדול וקבוע, או בסולם מצרי סולם קטן וארעי, דהיינו שהשימוש בגגות היה שווה לכולם, אבל אם היו כולן עולין לגגותיהן בסולם מצרי סולם קטן וארעי, ואחד עולה בסולם צורי סולם גדול וקבוע, א"כ אותו גג של העולה בסולם צורי - נעשה כפתח, וכלפי השאר - נעשה כמטרפס (מטפס) ועולה כמטרפס (מטפס) ויורד, דהיינו שהשימוש שלהם לא קבוע, ולכך נותנים לו (למי שמשתמש ע"י הסולם צורי) את השימוש בכל הגגות, היות והוא רגיל להשתמש בגגות (כיון שלעניין שבת לא החלק הממוני קבוע, אלא הקבוע הוא - מי משתמש באופן רגיל באותו המקום). שואלת הגמ' לשיטת חכמים מהו לטלטל כל אחד ואחד בכולו בגג? שמואל אמר שכל אחד מטלטל בכולו, כיון שאומרים גוד אסיק מחיצתא, ומחיצות הבתים מחלקות את הגגות, אבל רב אמר שאין מטלטלין בו אלא בארבע אמות, כיון שהרשות של כל

מסכת פרק ט [ה"א - דף נו] עירובין רכט

בשם שמואל אמר כשהיה שם פתח פתוח לגג, אפילו כן הגדול מותר שלא נפרץ במלואו, והקטן אסור שנפרץ במלואו.

תני ר"מ אומר אין אתם מודין לי בכלים ששבתו בחצר שמטלטלין אותן בחצר, מה נשתנה גג מחצר? אמרו לו לא אם אמרת בחצר שאין לה דיורין למטה, תאמר בגג שיש לו דיורין למטה. אמר להן הרי שהיתה החצר למעלה מן הגג מהו? אמרו לו לא אם אמרת בחצר שאין כל אחד מכיר את מקומו, תאמר בגג שכל אחד מכיר את מקומו. אמר להן הרי שהיתה החצר חלוקה בפסיסיות מהו? עד כאן היתה תשובה. א"ר יוסי בר' בון מיכן והילך היו משיבין לפניו, אמרו לו לא

האלו, וא"כ מוכח שלא מתייחסים לחילוק המחיצות שיש בבתיים? אמרו לו חכמים שאתה לא צודק, ובאמת אסור לטלטל בין הגגות, הגם שזה משמש כחצר, כיון שאם אמרת בחצר שמותר להשתמש בין כל החצירות, זה מכיון שאין כל אחד מבני החצר מכיר את מקומו, אלא כל דיירי החצר משתמשים בכל החצר, וכיון שהחצר משמשת בשותפות את כל בני החצר, לכך יכולים ג"כ לטלטל מחצר לחצר, תאמר בגג שכל אחד מכיר את מקומו, מחמת הדיורים שלמטה, וכל אחד משתמש רק בגג, לכך אסור לטלטל בין הגגות, אמר להן ר"מ הרי שהיתה החצר חלוקה בפסיסיות (חתיכות עץ קטנות) המסמנות לכל אחד את חלקו בחצר מהו? וכי יהיה אסור לטלטל בכל החצר? ודאי שלא, וא"כ אותו דבר צריך להיות שיהיה מותר לטלטל בכל הגג? ואומרת הברייתא שעד כאן היתה התשובה של ר"מ, וחכמים לא יכלו לענות לר"מ על שאלתו, אבל א"ר יוסי בר' בון שמיכן והילך חכמים היו משיבין לפניו לפני ר"מ ואמרו לו, שהשאלה לא ק'

בשם שמואל אמר עוד תירוצו, שכאן מדובר כשהיה שם פתח פתוח לגג מהבית, שאז הגג הזה הוא כחצר, ואפילו כן הגדול מותר לטלטל בגגו כיון שגגו לא נפרץ במלואו למקום האסור לו, אבל והקטן אסור לטלטל בגגו, כיון שגגו נפרץ במלואו למקום האסור לו.

תני, ר"מ אומר לחכמים וכי אין אתם מודין לי בכלים ששבתו בחצר שלו שמטלטלין אותן גם בחצר של האחרים, וא"כ מה נשתנה גג מחצר שאתם אוסרים לטלטל בין הגגות? אמרו לו לר"מ שזה לא דומה, כיון שאם אמרת בחצר שיכולים לטלטל בין החצירות, זה מכיון שאין לה דיורין למטה שמחלקים את החצרות, תאמר בגג שיש לו דיורין למטה שהם מחלקים את רשויות הגגות, אמר להן ר"מ הרי שהיתה החצר למעלה מן הגג דהיינו שכל הבתים עשו סולמות לגגותיהן ומשתמשים בגג כחצר מהו, וכי יהיה אסור לטלטל בין הגגות? והרי זה משמש כחצר, וחכמים לא חילקו בין סוגי החצירות, ולכך ודאי שיהיה מותר לטלטל בין הגגות

מסכת פרק ט [ה"א - דף נו] עירובין

אם אמרת בחצר שאין מחיצותיה עולות עמה, תאמר בגג שמחיצותיו עולות עמו, והוא מימר לון אף אנא אית לי עמוק כגובה.

תני א"ר יודה בשעת הגזירה היינו נוטלין את הספר והיינו עוליין מחצר לגג, ומגג לגג אחר, ויושבין וקורין ולא אמר אדם דבר, אמרו לו אין שעת הגזירה ראייה. אמר רבי שונין היינו אצל ר"ש בתקוע והיינו נוטלין שמן ואלונטית והיינו נכנסין מחצר לגג, ומגג לקרפף, ומקרפף לקרפף, עד שהיינו מגיעין לקרפף הסמוך למעיין - ויורדין וטובלין בו. אשכחת אמר ארבע פלגוון; כל גגות העיר רשות אחת הן, וחכמים אומרים כל אחת רשות לעצמה, ר' יודן אומר חצר וגגות רשות אחת הן, ר"ש אומר חצר וגג וקרפף אחת הן לכלים ששבתו בתוכן, ולא לכלים ששבתו בתוך הבית.

אמרו לו חכמים שאין שעת הגזירה ראייה, שהרי עת לעשות לה' הפרו תורתך. אמר רבי שכאשר שונין (לומדים תורה) היינו אצל ר"ש בתקוע (הגלילית) - עיר בנחלת אשר), והיינו נוטלין שמן ואלונטית (מגבת) והיינו נכנסין מחצר לגג, ומגג לקרפף חצר אחורית, ומקרפף לקרפף, עד שהיינו מגיעין לקרפף הסמוך למעיין - ויורדין וטובלין בו, וא"כ מוכח שר"ש סובר שחצר גג וקרפף זה אותו רשות. וא"כ אומרת הגמ' שאשכחת אמר נמצאת אומר שארבע פלגוון מחלוקות בדבר, שר"מ סובר שכל גגות העיר רשות אחת הן, וחכמים אומרים שכל אחת רשות לעצמה, ור' יודן אומר שחצר וגגות רשות אחת הן, אבל קרפף זה רשות נפרדת, היות ולא משתמשים בו כל כך בשימוש היום יומי כחצר וגג, ור"ש אומר שחצר וגג וקרפף רשות אחת הן לכלים ששבתו בתוכן, אבל ולא לכלים ששבתו בתוך הבית.

כיון שאם אמרת בחצר (אפי' אם היא מחולקת ע"י הפספסים) שאין מחיצותיה עולות עמה דהיינו שזה לא מחיצות גמורות לחלק את החצר, אבל תאמר בגג שמחיצותיו עולות עמו, שמחיצות הבתים עולים ומחלקים את הגגות, ולכך אסור לטלטל בין הגגות, והוא מימר לון ור"מ אמר לחכמים שאף אנא אית לי עמוק כגובה, גם אני סובר שאומרים גוד אסיק מחיצות, אבל זה דוקא לענין המחיצות החיצונות, כיון שהם ניכרות, אבל המחיצות שבין הבתים שהם לא ניכרות בגג, הם לא מחלקים את רשויות הגג, ולכך יכולים לטלטל בין הגגות.

תני, א"ר יודה בשעת הגזירה שהרומיים גזרו על לימוד התורה, היינו נוטלין את הספר תורה, והיינו עוליין עם הספר תורה מחצר לגג, ומגג לקרפף, עד שהיינו מגיעים למקום שהרומיים לא יבחינו בנו, ויושבין וקורין בתורה, ולא אמר אדם דבר, וא"כ מוכח שחצר וגג זה אותו רשות,

מסכת פרק ט [ה"א - דף נז] עירובין רלא

רבי יוחנן אמר בשלא עירבו, אבל בשעירבו נעשית חצר כבתים, והגגות רשות בפני עצמן. א"ר זעירא היא עיריבו היא שלא עיריבו. מתניתא פליגא על ר' יוחנן, לא לכלים ששבתו בתוך הבית, אם בשלא עיריבו הדא צריכא, להוציא מן הבית אסור, לא כל שכן לגג? אמר רבי בון בר כהנא קומי רבי לא, בשערבה זו בפני עצמה וזו בפני עצמה, אפילו כן, לא לכלים ששבתו לתוכו. רבנן דקיסרי בשם רבי יוסי בר' בון אתייה דשמואל לרב, ותרוייהו פליגין על שיטתיה דר' יוחנן, דתנינן כל גגות העיר רשות אחת, שמואל אמר עד בית סאתים, רב אמר מטלטלין בהן אפי' כור ואפילו כוריים.

עירבו יחד, ואפילו כן, לא לכלים ששבתו לתוכו אבל כלים ששבתו בבית אסור להוציא מחצר לחצר, כיון שלא עירבו יחד. רבנן דקיסרי בשם רבי יוסי בר' בון אמרו שאתייה דברי שמואל לרב שמואל מודה לרב שר"מ מדבר גם בעירבו, וא"כ גם ר"ש מדבר בעירבו, וא"כ תרוייהו פליגין על שיטתיה דר' יוחנן האומר שבעירבו ר"ש מודה שאסור להוציא מחצר לגג, דתנינן כל גגות העיר רשות אחת, ושמואל אמר שיכולים לטלטל בגג רק אם הוא עד בית סאתים, כיון שמחיצות הבית לא מועילות לגג להחשיב אותו כמוקף לדירה, ורב אמר שמטלטלין בהן בגגות אפי' אם הם בשיעור של בית כור (30 סאה – 75000 אמות מרובעות) ואפילו בית כוריים, כיון שמחיצות הבית מועילות לגג להחשיב אותו כמוקף לדירה, אלא שהם לא מועילות לחלק את הרשויות.

רבי יוחנן אמר שכל מה שר"ש אומר שחצר וגג הם רשות אחת, זה דוקא בשלא עירבו את החצירות עם הבתים, אבל בשעירבו א"כ נעשית חצר כבתים, וא"כ הגגות יהיו רשות בפני עצמן, ואסור להוציא מהחצר לגג כלים שהיו בחצר, אבל א"ר זעירא שאין חילוק והיא עיריבו היא שלא עיריבו, ותמיד יכולים להעלות לגג כלים שהיו בחצר. שואלת הגמ' שלכא' מתניתא פליגא על ר' יוחנן שהרי שנינו במשנה – לא לכלים ששבתו בתוך הבית, ואם מדובר בשלא עיריבו, א"כ וכי הדא צריכא לומר שאסור להוציאם לגג? והרי להוציא מן הבית לחצר אסור, לא כל שכן שאסור להוציא אותם לגג? מתרצת הגמ' אמר רבי בון בר כהנא קומי רבי אילא שהמשנה מדברת בשערבה החצר הזו בפני עצמה והחצר הזו בפני עצמה, שמותר להוציא מחצר לחצר כלים שהיו בחצר, אפי' שלא

הלכה ב

מתני' גג גדול סמוך לקטן - הגדול מותר והקטן אסור. חצר גדולה שנפרצה לקטנה - הגדולה מותרת והקטנה אסורה, מפני שהיא כפתחה של גדולה.

גמ' גג גדול סמוך לקטן וכו': מתניתא באותו הגג, אבל בגג אחר אסור. בשוה, אבל אם אינו שוה מותר.

חצר גדולה שנפרצה לקטנה וכו': מתניתא פליגא על שמואל, חצר גדולה שנפרצה לקטנה - הגדולה מותרת והקטנה אסורה, ויטלטלו בה עד מקום מחיצות?

הלכה ב

מתני' גג גדול רחב הסמוך לגג קטן צר, א"כ הגדול מותר בטלטול, כיון שיש לו פצימין - יש לו מחיצות ניכרות מכאן ומכאן בצידי הגג הקטן, והוא לא פרוץ במלואו למקום האסור לו, והקטן אסור כיון שהוא פרוץ במלואו למקום האסור לו, שהרי הוא פרוץ במלואו לגג הגדול (המשנה הולכת כשיטת חכמים האומרים שכל גג וגג הוא רשות לעצמו). וכן **חצר גדולה רחבה שנפרצה לחצר קטנה צרה**, החצר הגדולה מותרת בטלטול, כיון שיש לה פצימין - יש לה מחיצות ניכרות מכאן ומכאן בצידי החצר הקטנה, והחצר הקטנה אסורה בטלטול כיון שהיא פרוצה במלואה למקום האסור לה, שהרי היא פרוצה לגמרי לחצר הגדולה. והחצר הקטנה לא אוסרת על החצר הגדולה - מפני שהיא החצר הקטנה **כפתחה של גדולה**.

גמ' גג גדול סמוך לקטן וכו': אומרת הגמ' שכל מה שמתניתא מתירה לטלטל בגג הגדול, זה דוקא באותו הגג המדובר

במשנה, דהיינו שהיא סמוכה לגג הקטן, היות ויש לה מחיצות מכאן ומכאן, אבל בגג אחר דהיינו בשני גגות הסמוכים זה לזה, אסור לטלטל בגגות, היות והם פרוצים במלואם למקום האסור להם. וכן מה שהמשנה אוסרת לטלטל בגג הקטן, זה דוקא בשהגג שוה באותו מפלס של הגג הגדול, אבל אם הגג הקטן אינו שוה לגג הגדול, שהוא לא היה באותו המפלס, אלא הגג הקטן היה נמוך או גבוה קצת מהגג הגדול, מותר לטלטל גם בגג הקטן, היות ויש לו מחיצות ניכרות, לכך אומרים בזה גוד אסיק מחיצה, והגג הקטן הוא רשות לעצמו, ומותר בטלטול.

חצר גדולה שנפרצה לקטנה וכו': שואלת הגמ' שלכאור' מתניתא פליגא על שמואל שאומר שאם הכותל שבין שתי חצירות נפל בשבת, שמותר לטלטל בחצירות, כיון שאומרים שהשבת שהותרה - הותרה, שהרי שנינו במשנה חצר גדולה שנפרצה לקטנה - הגדולה מותרת והקטנה אסורה, ולדברי שמואל צריך להיות שיטלטלו בה בחצר הקטנה באותו השבת עד מקום המחיצות?

מסכת פרק ט [ה"ג - דף נז] עירובין רלג

חברייא אמרין קומי ר' יוסי בשם ר' אחא ב"ר עולא, מה דמר שמואל בשבת זו, מה דהיא מתניתא בשבת הבאה. מה נן קיימין אם בשעירבו עירוב אחד, בין בשבת זו בין בשבת הבאה יהו מותרין, אם בשלא עירבו כל עיקר, בין בשבת זו בין בשבת הבאה יהו אסורין, מה דהוא עובדא? א"ר בון בר כהנא קומי ר' לא, כשעירבה זו בפני עצמה וזו בפני עצמה, אפילו כן הגדולה מותרת - שלא נפרצה במלואה, וקטנה אסורה שנפרצה במלואה.

הלכה ג

מתני' חצר שנפרצה לרשות הרבים, המכניס מתוכה לרשות היחיד, או מרשות היחיד לתוכה חייב דברי ר' אליעזר, וחכמים אומרים מתוכה לרשות הרבים, או מרשות הרבים לתוכה פטור, מפני שהיא ככרמלית.

מתרצת הגמ' חברייא בני הישיבה אמרין קומי ר' יוסי בשם ר' אחא ב"ר עולא, שזה לא ק' כיון שמה דאמר שמואל שמותר לטלטל עד מקום המחיצות זה דוקא בשבת זו, ומה דהיא מתניתא שאוסרת לטלטל בחצר הקטנה, מדובר דוקא בשבת הבאה (ובאמת כשנפרץ בשבת, מותר לטלטל באותו השבת גם בחצר הקטנה). שואלת הגמ' מה אנן קיימין באיזה אופן מדברים כאן, אם בשעירבו שתי החצירות עירוב אחד, א"כ צריך להיות שבין בשבת זו ובין בשבת הבאה יהיו מותרין לטלטל בשתי החצירות, גם אם נפל הכותל המפריד ביניהם, היות והם עירבו, ואם מדובר בשלא עירבו החצירות כל עיקר, וגם כל חצר וחצר לא עירבה לעצמה, א"כ בין בשבת זו בין בשבת הבאה יהיו אסורין, וא"כ מה דהוא עובדא באיזה אופן מדובר כאן? מתרצת הגמ' א"ר

בון בר כהנא קומי ר' אילא שמדובר כאן כשעירבה זו בפני עצמה וזו בפני עצמה כל חצר וחצר לעצמה, ואפילו כן הגדולה מותרת כיון שלא נפרצה במלואה למקום האסור לה (היות ויש לה פצימין - יש לה מחיצות ניכרות מכאן ומכאן, בצידי החצר הקטנה). וקטנה אסורה כיון שנפרצה במלואה למקום אסור לה.

הלכה ג

מתני' חצר שנפרצה לרשות הרבים, המכניס מתוכה לרשות היחיד או מרשות היחיד לתוכה חייב, כיון שיש לחצר הזו דין של רה"ר, דברי ר' אליעזר, וחכמים אומרים שבין אם הוא מכניס מתוכה לרשות הרבים, או מרשות הרבים לתוכה (וכן אם הוא מכניס או מוציא ממנה לרה"י) פטור, מפני שהיא ככרמלית.

גמ' חצר שנפרצה לרשות הרבים וכו': רבי זריקא רבי יעקב בר בון בשם רבי חנינה, לא אמר רבי לעזר אלא ממקום מחיצות, בשניטלו ראשי זווית מיכן ומיכן, ובלבד בארבעה. ר' זעירא ור' אילא תריהון אמרין אסור שלא ממקום מחיצות, אבל ממקום מחיצות אפילו רבנן מודו. אמר ר' זעירא זימנין סגין פשטית עם ר' יעקב בר בון - ולא שמעית מיניה דא מילתא, אמר ליה ולית בר נש הוי שמע מילה דלית חבריה שמיע ליה?! רב ירמיה בשם רב בשניטלו ראשי זווית מיכן ומיכן, ובלבד בשוה.

הלכה ד

מתני' חצר שנפרצה משתי רוחותיה, וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו, וכן מבוי שניטלה קורתו או לחייו - מותרין באותה שבת ואסורין לעתיד לבוא

דא מילתא את הדבר הזה שאמרת, שר"א אמר את דבריו רק לעניין מקום המחיצות, **אמר ליה ר' זריקא וכי לית בר נש הוי שמע מילה** וכי לא יתכן שאחד שמע דבר **דלית חבריה שמיע ליה** שחבירו לא שמע (אני שמעתי מר' יעקב בר בון, ואתה לא שמעת), וזה לא אומר ששיקרתי. ואומרת הגמ' שגם **רב ירמיה בשם רב** אמר כדברי ר' זריקא, שר"א אמר את דבריו רק **בשניטלו ראשי זווית מיכן ומיכן, ובלבד בשוה** וזה דוקא שניטל המחיצה לגמרי, ומקום המחיצה שווה לקרקעית רה"ר, אבל אם נשאר קצת מהמחיצה, אין לזה דין של רה"ר.

הלכה ד

מתני' חצר שנפרצה משתי רוחותיה זה כנגד זה, וכן בית שנפרץ משתי רוחותיו זה כנגד זה, וכן מבוי שניטלה קורתו או לחייו שהכשירו את המבוי, מותרין לטלטל במקומות האלו באותה שבת, כיון ששבת שהותרה - הותרה, אבל ואסורין לעתיד לבוא לשבת הבאה

גמ' חצר שנפרצה לרשות הרבים וכו': רבי זריקא בשם רבי יעקב בר בון בשם רבי חנינה אמר, שלא אמר רבי לעזר שאם הוא הכניס מהחצר הזו לרה"י שהוא יהיה חייב, אלא דוקא אם הוא נטל את החפץ ממקום המחיצות, ובשניטלו גם ראשי זווית מיכן ומיכן שגם ראשי המחיצות העומדים לרוחב החצר ניטלו, ובלבד בארבעה טפחים הסמוכים לרה"ר (אבל אם רוחב המחיצות היה יותר מד' טפחים, לא יהיו חייבים על כל רוחב המחיצות), והיות וזה כל כך סמוך לרה"ר, לכך דינו כרה"ר. אבל ר' זעירא ור' אילא תריהון אמרין (שניהם אמרו), שר"א סובר שאסור (מן התורה) ליטול מכל החצר, ואפי' שלא ממקום המחיצות, וגם יהיו חייבים על זה, אבל ממקום המחיצות אפילו רבנן מודו שאם הוא הכניס משם לרה"י שהוא יהיה חייב, ואמר ר' זעירא לר' זריקא והרי זימנין סגין פשטית הרבה פעמים למדתי עם ר' יעקב בר בון ולא שמעית מיניה

מסכת פרק ט [ה"ד - דף נז] עירובין רלה

דברי רבי יהודה, ר' יוסי אומר אם מותרין באותה שבת - מותרין לעתיד לבוא, ואם אסורין לעתיד לבוא - אסורין באותה שבת.

גמ' חצר שנפרצה משתי רוחותיה וכו': ולמה לי משתי רוחותיה, אפילו מרוח אחת, ולא רב הוא, דרב אמר חצר ניתרת בשני פסין? ר' שמואל בשם ר' זירא במחלוקת, מאן דמר תמן בפס אחד, וכא בפס אחד, מאן דמר תמן בשני פסין, וכא בשני פסין. נפרץ מן האמצע מותר, שמואל אמר אסור, א"ר זעירא אין לית הדא אולפן דשמואל - קשיא. נפרץ כל אותו הרוח? אמר רבי יוסי בר' בון הדא היא אכסדרה, אילו אכסדרה, שמא אינה מותרת?!

שנשאר שני פסים מהמחיצה, ולכך המשנה נוקטת שהחצר נפרצה משתי רוחותיה. ואומרת הגמ' שאמנם בחצר שנפרצו שני כותליה זה כנגד זה, שאסור לטלטל שם, אבל בבית הדין שונה, וגם אם נפרץ שתי כותלי הבית זו כנגד זו, אלא שהכתלים האלו לא נפלו לגמרי אלא זה נפרץ רק מן האמצע, ובקצוות נשאר קצת מהכותל, מותר לטלטל בבית, כיון שאומרים פי תקרה יורד וסותם (הגמ' כאן הולכת כשיטת חכמים שלא אומרים פי תקרה יורד וסותם, כשנפרץ זו כנגד זו, אלא א"כ נשאר קצת מהכותל), אבל שמואל אמר שאסור לטלטל בבית, א"ר זעירא אין לית הדא אולפן דשמואל אם שמואל לא קיבל את זה מרבותיו, א"כ זה קשיא, שכיון שנשאר קצת מכותלי הבית, היו צריכים לומר כאן פי תקרה יורד וסותם. שואלת הגמ' מה הדין אם נפרץ כל הכותל של אותו הרוח (כותל שלם מהבית), האם יכולים לטלטל בבית? מתרצת הגמ' אמר רבי יוסי בר' בון שהדא היא הבית הזה הוא כאכסדרה, והרי אילו זה אכסדרה, שמא אינה מותרת? הרי ודאי שיהיה מותר לטלטל שם, כיון שאומרים בזה פי תקרה יורד וסותם.

דברי רבי יהודה, ר' יוסי אומר אם מותרין באותה שבת, א"כ שיהיו מותרין גם לעתיד לבוא, ואם אסורין לעתיד לבוא א"כ שיהיו אסורין גם באותה שבת, ואומנם לענין עירוב אומרים שבת שהותרה - הותרה, אבל במקום שנפלו המחיצות, לא שייך לומר את זה, ולכך גם באותו השבת אסור לטלטל במקומות האלו.

גמ' חצר שנפרצה משתי רוחותיה וכו': שואלת הגמ' ולמה לי לומר שהחצר נפרצה משתי רוחותיה, והרי אפילו אם החצר נפרצה לגמרי מרוח אחת, החצר נאסרת בטלטול, ולא רב הוא וכי אין לנו את דברי רבי? דרב אמר חצר ניתרת רק בשני פסין, אבל אם המחיצה נפרצה לגמרי, אסור לטלטל בחצר? מתרצת הגמ' ר' שמואל בשם ר' זירא אמר שהמשנה נקטה את הדבר המצוי שלא כל המחיצה נופלת (אלא נשאר קצת מהמחיצה), וזה תלוי במחלוקת שלמדנו לעיל כמה צריך שישאר מהמחיצה, ומאן דאמר תמן שהחצר ניתרת בפס אחד, א"כ וכאן מדובר בפס אחד שנשאר פס אחד מהמחיצה, ומאן דאמר תמן שהחצר ניתרת בשני פסין, א"כ וכאן מדובר בשני פסין

מסכת פרק ט [ה"ד - דף נח] עירובין

אמר ר' יוחנן לא אמר רבי ליעזר אלא בחצר ומבוי, אבל בבית כגשר הוא.
ר' יוסי אומר וכו': רב ורבי יוחנן אמרו אסור בין בשבת זו בין בשבת הבאה. א"ר יוחנן כושת, וקירייה, ומבוי, וגר, ועם הארץ - חומריין. כושת; דתנן הכושת והחמם וראשי בשמים - נלקחים בכסף מעשר, ואינן מטמאין טומאת אוכלין דברי ר"ע, א"ר יוחנן בן גורי אם נלקחים בכסף מעשר, מטמאין טומאת אוכלין, ואם אינן מטמאין טומאת אוכלין, אף הן לא ילקחו בכסף מעשר, ר' יוחנן אמר חומריין, מטמאין טומאת אוכלין ואין ניקחין בכסף מעשר. קרויה; דתנינן תמן קרויה שהטבילוה במים שאין ראויין לקדש, מקדשין בה עד שתטמא, נטמאה, אין מקדשין בה,

בירושלים, כאילו זה מאכל, אבל ואינן מטמאין טומאת אוכלין כאילו זה עץ בעלמא, דברי ר"ע, א"ר יוחנן בן גורי שלא יתכן לומר כך, אלא אם הדברים האלו נלקחים בכסף מעשר, א"כ הם מטמאין טומאת אוכלין, ואם אינן מטמאין טומאת אוכלין, א"כ אף הן לא ילקחו בכסף מעשר, ור' יוחנן בן גורי לא פי' האם זה מאכל או לא, ור' יוחנן אמר שהולכים לחומריין, ולכך הם מטמאין טומאת אוכלין כאילו זה מאכל, ואין ניקחין בכסף מעשר שני, כאילו זה עץ בעלמא (דהיינו נוקטים לחומרא לשני הכיוונים). קרויה; דתנינן תמן במסכת פרה, קרויה (דלעת יבשה, שמשמשת כדלי) טהורה שהטבילוה לפני השימוש בה לאפר פרה אדומה (כל הכלים שמשמשים למי חטאת, טעונים טבילה לפני השימוש בהם) במים שאין ראויין לקדש בהם אפר פרה (דהיינו הטבילה במי מקוה), ממתינים עד שהקרויה תתייבש, ומקדשין בה ושואבים בה מים מהמעין למי חטאת, עד שתטמא, ואם הקרויה נטמאה, אין מקדשין בה אפי' אם הטבילוה, כיון שחוששים שמא היא תפלוט מים טמאים

אמר ר' יוחנן שלא אמר רבי ליעזר שכאשר נפרץ כותל החצר הסמוך לרה"ר שדינו כרה"ר, אלא בחצר ומבוי, שאין תקרה על גבי מקום הפרצה, אבל בבית שנפרץ כותלו הסמוך לרה"ר, היות ויש תקרה על גבי מקום הפרצה, א"כ כגשר הוא, והיות ואומרים פי תקרה יורד וסותם, לכך גם למקום הפרצה אין דין של רה"ר.

ר' יוסי אומר וכו': ור' יוסי לא פי' האם (במקומות ההם) גם בשבתות הבאים אסור בטלטול, או שגם בשבת הזאת מותר לטלטל, ואומרת הגמ' שרב ורבי יוחנן אמרו שר' יוסי סובר שאסור לטלטל במקומות ההם בין בשבת זו בין בשבת הבאה. וכיון שהבאנו שרב ור' יוחנן פירשו שהולכים לחומרא, לכך מביאה הגמ' עוד משניות, שהמשנה כתבה כנוסח הכתוב במשנתינו, והולכים בהם לחומרא; א"ר יוחנן שבמשניות שכתוב את דיני כושת, וקירייה, ומבוי, וגר, ועם הארץ, הולכים לחומריין. מבארת הגמ' כושת; דתנן הכושת והחמם וראשי בשמים (כל הדברים האלו לא אוכלים אותם כמות שהם, אלא הם באים לתבל את המאכל), נלקחים בכסף מעשר שני

מסכת פרק ט [ה"ד - דף נח] עירובין רלז

רבי יהושע אומר אם מקדש הוא בה בתחילה, אף בסוף יקדש בה, אם אינו מקדש בה בסוף, אף לא בתחילה, ר' יוחנן אמר חומרין, אין מקדשין בה לא בתחילה ולא בסוף. מבוין; דתנינן תמן וכן מבוין שניטלה קורתו וכו' ר' יוחנן אמר חומרין, אסורין בין בשבת זו בין בשבת הבאה. גר; דתני גר שנתגייר והיו לו יינות ואמר ברי לי שלא נתנסך מהן, בזמן שנעשו על גב עצמן טהורים לו וטמאים לאחרים, על גב אחרים טמאים בין לו ובין לאחרים, ר' עקיבה אומר אם טהורין לו, יהו טהורים לאחרים, אם טמאים לאחרים, טמאים לו, ר' יוחנן אמר לחומרין, טמאין בין לו ובין לאחרים. עם הארץ; דתני עם הארץ שנתמנה להיות חבר, והיו לו טהרות ואמר ברי לי שנעשו בטהרה, בזמן שנעשו על גב עצמו טהורות לו

על גב עצמן דהיינו שרק הוא עשה את היין, ולא נגעו בזה גויים אחרים, א"כ היינות טהורים (מותרים) לו וטמאים (ואסורים) לאחרים, כיון שהוא לא יכול להעיד על מה שהיה בזמן שהיה גוי (ורק לעצמו הוא נאמן, כיון שזה לא בתורת עדות), אבל אם הוא עשה את היינות על גב אחרים שגויים אחרים עזרו לו בעשיית היין, טמאים (אסורים) בין לו ובין לאחרים, ר' עקיבה אומר שאם היינות טהורין לו שיהו טהורים גם לאחרים, ואם היינות טמאים לאחרים, א"כ שיהיו טמאים גם לו, ור"ע לא פי' האם היין מותר לכולם, או אסור לכולם, וגם כאן ר' יוחנן אמר שהולכים לחומרין, והיינות טמאין (אסורים) בין לו ובין לאחרים. עם הארץ; דתני עם הארץ שנתמנה להיות חבר, והיו לו טהרות (פירות שהחזיקם כטהורים), ואמר ברי לי שנעשו בטהרה (אומנם הם הוכשרו לקבל טומאה, אך הם לא נטמאו), אז בזמן שנעשו על גב עצמו שרק אותו ע"ה נגע בפירות, א"כ הם טהורות לו

מהקרייה, רבי יהושע אומר שאם מקדש הוא בה בתחילה לאחר שהטבילה במקוה, ולא חוששים שהיא תפלוט מי מקוה שפסולים למי חטאת, א"כ אף בסוף לאחר שהיא נטמאה והטבילה, שיקדש בה, אם אינו מקדש בה בסוף לאחר שהיא נטמאה והטבילה, כיון שחוששים שמא היא תפלוט מים טמאים, א"כ אף שלא ישתמשו בה בתחילה אם הטבילה במקוה, כיון שצריך לחשוש שהיא תפלוט מי מקוה שפסולים למי חטאת, ור' יהושע לא פי' האם יכולים להשתמש בה גם לאחר שהיא נטמאה והטבילה, או שלא יכולים להשתמש בה גם בתחילה, וגם כאן ר' יוחנן אמר שהולכים לחומרין, דהיינו אין מקדשין בה לא בתחילה ולא בסוף. מבוין; דתנינן תמן אצלנו במשנה וכן מבוין שניטלה קורתו וכו' ר' יוחנן אמר שהולכים לחומרין, דהיינו אסורין בין בשבת זו בין בשבת הבאה. גר; דתני גר שנתגייר והיו לו יינות מלפני שהתגייר, ואמר ברי לי שלא נתנסך מהן לע"ה, אז בזמן שהיינות נעשו

מסכת פרק ט [ה"ה - דף נח] עירובין

וטמאים לאחרים, על גב אחרים טמאות בין לו בין לאחרים, ר' עקיבה אומר אם טהורות לו טהורות לאחרים, אם טמאות לאחרים טמאות לו, ר' יוחנן אמר חומרין, טמאות בין לו בין לאחרים.

הלכה ה

מתני' הבונה עליה על גבי שני בתים, וכן גשרים המפולשין, מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יהודה, וחכמים אוסרין. ועוד אמר ר' יהודה מערבין במבוי המפולש, וחכמים אוסרין.

גמ' רב הונא אמר אין רה"ר מקורה. אמר ר"ש בר כרסנה ולא מן המדבר למדת, ומדבר מקורה היה? מתניתא לא אמרה כן, אלא וכן גשרים המפולשין

האחרים (לאורך הגשר) אומרים פי תקרה יורד וסותם, ולכך מותר לטלטל תחת הגשר, ולא צריך לעשות שם לחי או קורה. **וחכמים אוסרין**, כיון שחכמים סוברים ששתי מחיצות לא עושים את המקום לרה"י, ולכך הרבים שבוקעים תחת הגשר מקלקלים את המחיצה הנעשית ע"י פי תקרה. **ועוד אמר ר' יהודה שמערבין במבוי המפולש**, ע"י שעושים בשתי כניסותיו לחי וקורה, **וחכמים אוסרין**, אלא א"כ יעשה בצד אחד צורת הפתח, ובצד השני יכולים לעשות לחי או קורה.

גמ' רב הונא אמר שמן התורה אין רה"ר מקורה, והמעביר ד' אמות ברה"ר מקורה – פטור. שואלת הגמ' אמר ר"ש בר כרסנה וכי לא מן המדבר למדת את הדין של רה"ר, והרי המדבר מקורה היה ע"י ענני הכבוד? ועוד שואלת הגמ' שלכאו' מתניתא לא אמרה כן כדברי ר' הונא, אלא שנינו וכן גשרים המפולשין

אבל **וטמאים לאחרים**, כיון שהוא לא נאמן להעיד על מה שהיה בזמן שהוא היה ע"ה, אבל אם הם נעשו על גב אחרים שגם חביריו הע"ה נגעו בפירות, א"כ הפירות **טמאות בין לו בין לאחרים**, ר' עקיבה אומר שאם הפירות **טהורות לו** שיהיו **טהורות גם לאחרים**, ואם הפירות **טמאות לאחרים**, א"כ שהפירות יהיו **טמאות גם לו**, ור"ע לא פי' האם הפירות טמאות לכולם, או שהם טהורות לכולם, וגם כאן ר' יוחנן אמר שהולכים לחומרין, והפירות **טמאות בין לו בין לאחרים**.

הלכה ה

מתני' הבונה עליה על גבי שני בתים הנמצאים בשני צידי רה"ר, וכן גשרים המפולשין, מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יהודה, כיון שיש תחת הגשר (לרוחב הגשר) שתי מחיצות גמורות, וזה עושה את המקום לרה"י, ובשני הצדדים

מסכת פרק ט [ה"ה - דף נח] עירובין רלט

מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יודה, וחכמים אוסרין? לא אמר אלא וחכמים אוסרין, הא חייב חטאת אין כאן.

מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יודה: מהו שיהא צריך מחיצה, רבא אמר צריך מחיצה, ר' יוסי אמר אין צריך מחיצה. אמרו חברייא קומי ר' יוסי, יאות אמר ר' בא, דתנינן א"ר יודן לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהן, אמר לון תמן שיש שם תקרה, אין צריך מחיצה, ברם הכא שאין שם תקרה צריך מחיצה. (ד) אמר רב יהודה הדא דאית מר במפולשין לבקעה,

שתי חצרות), א"ר יודן לא תהא מחיצה גדולה מן הכותל שביניהן, וא"כ משמע שכל מה שר' יהודה מתיר, זה רק בגלל שיש מחיצה שמחלקת את הבור, אבל לולי זה יהיה אסור לחצירות להשתמש בבור, הגם שמסתמא יש שם קורה המחזיקה את הדלי (שיכולים לומר מחמת זה פי תקרה יורד וסותם), וא"כ מוכח שלא אומרים פי תקרה יורד וסותם, אלא רק במקום שיש מחיצות? **אמר לון** ר' יוסי לבני הישיבה, שזה לא ק', כיון שתמן היינו אצלנו מדובר שיש שם תקרה, ולכך אין צריך מחיצה, בשביל לומר פי תקרה יורד וסותם, ברם הכא אבל לעניין הבור מדובר שאין שם תקרה שלא היה שם קורה שמחזיקה את הדלי, או שהקורה היתה פחות מד' טפחים, שלא אומרים בזה פי תקרה, ולכך ר' יהודה אומר שצריך מחיצה. ואומרת הגמ' (הד' מיותרת) **אמר רב יהודה הדא דאית אמר** שרבי יהודה התיר לטלטל תחת הגשר, זה דוקא בגשרים המפולשין לבקעה, שאין רבים שעוברים תחת הגשר – שיבטלו את המחיצה,

מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יודה, וחכמים אוסרין, ולכא' כוונת חכמים לומר שגם יש על זה חיוב חטאת, מתרצת הגמ' שהמשנה לא אמרה אלא וחכמים אוסרין דהיינו שיש בזה רק איסור, אבל הא חייב חטאת אין כאן, כיון שלא חייבים על רה"ר מקורה, וכדברי ר' הונא.

מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יהודה: והסברנו במשנה שר' יהודה מתיר לטלטל תחתיהן כיון שיש שם שתי מחיצות, ולכך אומרים פי תקרה יורד וסותם, אבל שואלת הגמ' מהו שיהא צריך מחיצה, האם זה נכון מה שאמרנו, או שר' יהודה לא מצריך את המחיצות, ור' יהודה סובר שאומרים פי תקרה יורד וסותם, גם במקום שאין מחיצות (תקרה ע"ג עמודים)? אומרת הגמ' שרבא (ר' בא) **אמר** שר' יהודה סובר שצריך מחיצה בשביל לומר פי תקרה יורד וסותם, אבל ר' יוסי אמר שאין צריך מחיצה, שואלת הגמ' אמרו חברייא בני הישיבה קומי ר' יוסי, שלכא' יאות אמר ר' בא, דתנינן לעיל (לעניין בור מים הנמצא בין

מסכת פרק ט [ה"ה - דף נח] עירובין

אבל אם היו מפולשין לרשות הרבים אסור, בשאין שם מחיצה אבל יש שם מחיצה מותר.

הדרן עלך פרק כל גגות העיר

הגשר, אבל אם יש שם מחיצה נוספת
(דהיינו שיש שם ג' מחיצות) מותר, אפי' אם
רבים בוקעים תחת הגשר.
הדרן עלך בלי נדר פרק כל גגות העיר

אבל אם היו הגשרים מפולשין לרשות
הרבים אסור, כיון שהרבים העוברים תחת
הגשר מבטלים את המחיצה, וזה בשאין שם
מחיצה חוץ מהב' מחיצות התומכות את

פרק י

הלכה א

מתני' המוצא תפילין מכניסן זוג זוג, רבן גמליאל אומר שנים שנים. במה דברים אמורים בישנות, אבל בחדשות פטור. מצאן צבתים או כריכות מחשיך עליהן ומביאן, ובסכנה מכסן והולך לו.

גמ' המוצא תפילין וכו': המוצא תפילין מכניסן זוג זוג, דרך מלבוש - אחת בראשו ואחת בזרועו, רבן גמליאל אומר שנים - שנים בראש ושנים בזרוע.

ר' אבהו רבי אלעזר הנותן תפילין בלילה עובר בעשה, ומה טעם [שמות יג] וְשִׁמְרָתָ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יְמִימָה - ימים ולא לילות. והא ר' אבהו יתיב ומתני ברמשא ותפילין עילוי? מצדדין הוה, וכמין פיקדון היו בידו. אית דבעי מימר

היינו כדרך מלבוש, אחת בראשו ואחת בזרועו, ומה שרבן גמליאל אומר שהוא מכניסן שנים שנים, היינו שנים בראש ושנים בזרוע.

ר' אבהו בשם רבי אלעזר אומר, שהנותן – המניח תפילין בלילה עובר בעשה, ומה טעם ומהיכן יודעים את זה, שהרי כתוב וְשִׁמְרָתָ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת (היינו תפילין הכתוב בפסוק הקודם) לְמוֹעֲדָהּ מִיָּמִים יְמִימָה, שמשמע שמניחים תפילין רק בימים ולא בלילות, שואלת הגמ' והא ר' אבהו עצמו יתיב ומתני ברמשא יושב ולומד בלילה ותפילין עילוי והתפילין היו מונחות עליו? מתרצת הגמ' שהתפילין לא היו מונחים במקומם, אלא מצדדין הוה היו מונחים בצד, וכמין פיקדון היו בידו וזה היה מונח על ר' אבהו רק לצורך שמירת התפילין, כיון שלא היה לו מקום אחר לשמור את התפילין. ואית דבעי מימר ויש שתירצו שר' אבהו

מתני' המוצא בשבת תפילין בשדה, מכניסן זוג זוג, ע"י שהוא מניח אותם בידו ובראשו, רבן גמליאל אומר שהוא מכניסן שנים שנים, ע"י שהוא מניח שתי זוגות יחד בידו ובראשו. במה דברים אמורים שהוא מכניסן לעיר, זה דוקא בישנות שיש עליהם את הקשר תפילין, שמוכח שזה תפילין, אבל בחדשות שאין עליהן את הקשר תפילין, פטור מלהכניסן לעיר, כיון שיתכן שזה קמיע. ואם הוא מצאן את התפילין כשהם צבתים או כריכות – חבילות, שהוא לא יספיק להכניסן לעיר כשהם מונחות עליו, א"כ הוא מחשיך עליהן ממתין עד שיחשיך היום, ומביאן במוצאי שבת. ובסכנה שהוא פוחד להישאר שם, מכסן שלא יהיו בבזיון והולך לו.

גמ' המוצא תפילין וכו': מבארת הגמ' שהמוצא תפילין מכניסן זוג זוג,

מסכת פרק י [ה"א - דף נט] עירובין

רמב

לא מר אלא הנותן, אבל אם היו עליו מבעוד יום מותר, ואית דבעי מימר מצותן עד שתיכלה רגל מן השוק. אית דבעי מימר נשמעיניה מן הדא [שמות יג] והיה לך לאות על ידך, מי שצריכין אות, יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות. ולא כבר כתיב מִיָּמִים יְמִימָה? לית לך אלא כ"י דאמר ר' יוחנן, כל מילא דלא מחוורא, מסמכין לה מן אתרין סגין.

נשים מניין [דברים יא] וְלִמְדָתָם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם, ולא בנותיכם, החייב בתורה חייב בתפילין, נשים שאינן חייבות בתורה אין חייבות בתפילין. התיבון, הרי מיכל בת שאול היתה לובשת תפילין, ואשת יונה היתה עולה לרגל, ולא מיחו בידם חכמים? ר' חזקיה בשם ר' אבהו אשתו של יונה הושבה, מיכל בת שאול מיחו בה חכמים.

וא"כ מדוע צריך שני פסוקים? מתרצת הגמ' לית לך שאין לתרץ אלא זה כ"י דאמר כמו מה שאמר ר' יוחנן, כל מילא שכל דבר דלא מחוורא שאין לו לימוד ברור, מסמכין לה מן אתרין סגין מביאים לזה כמה לימודים.

נשים מניין שפטורות מתפילין? כיון שכתוב וְלִמְדָתָם אֹתָם אֶת בְּנֵיכֶם, שמשמע ולא את בנותיכם, וכיון שבפסוק הקודם מוזכר הדין של תפילין (וְקִשְׁרָתָם אֹתָם לְאוֹת עַל יָדְכֶם), לכך מקישים את מצוות תפילין לת"ת, ומכאן שרק החייב בתורה הוא חייב בתפילין, אבל נשים שאינן חייבות בתורה אין חייבות בתפילין. שואלת הגמ' התיבון, הרי מיכל בת שאול המלך, היתה לובשת תפילין, ואשת יונה הנביא היתה עולה לרגל ומביאה עולת ראייה ושלמי חגיגה, ולא מיחו בידם חכמים, ואם זה נכון שנשים פטורות מתפילין, וכן שהן פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא, א"כ היו צריכים למחות בהם, שהרי זה נראה שהן מוסיפות על

לא אמר שיש איסור עשה (מדאורייתא) בדבר, אלא רק הנותן תפילין בלילה עובר על איסור מדרבנן שמא ישן בהם, אבל אם התפילין היו עליו מבעוד יום מותר להישאר בהם בלילה. ואית דבעי מימר שמצות הנחתן עד שתיכלה רגל מן השוק, כיון שכל האיסור הוא רק שמא ישן בהם, לכך יכלים להישאר בתפילין בתחילת הלילה כל זמן שעסוקים במסחר, שהרי זה עדיין לא זמן שינה. ואומרת הגמ' שאית דבעי מימר שהאיסור להניח תפילין בשבת או ביו"ט, נשמעיניה מן הדא נלמד ממה שכתוב והיה לך לאות על ידך, שמשמע שמניחים תפילין, רק מי שצריכין אות דווקא ביום רגיל שהתפילין הם האות והסימן שאנחנו משועבדים להקב"ה, יצאו שבתות וימים טובים שהן גופן אות, שהרי גם בלי התפילין ניכר שאנחנו משועבדים להקב"ה ע"י שמירת השבת. שואלת הגמ' ולא כבר נלמד האיסור ממה שכתיב "מִיָּמִים יְמִימָה" שמשמע שלא בכל הימים מניחים תפילין,

מסכת פרק י' [ה"א - דף נט] עירובין רמג

הוון בעיי מימר על דעתון דרבנן אין מחוור, על דעתיה דרבנן גמליאל מחוור, אמר רבי ירמיה בשם ר' שמואל שיערו לומר עד מקום שגבהו של ראש מחזיק, וכמה מחזיק? שתים. מעתה אפילו בחול? אמר רבי חגי אין בעי מיהב יהבי. אמר רבי זריקא אסברי רב המנונא עד מקום שמוחו של התינוק רופף. תמן תנינן על תרנגול שנסקל בירושלם שהרג את הנפש, ראה ראשו של תינוק רופף, הלך וניקרו. רבן גמליאל אומר שנים שנים: אמר רבי יוסי כיני מתניתא ובלבד על ידי שנים.

שגבהו של ראש מחזיק, וכמה מחזיק? שתים, וא"כ גם ר"ג סובר ששבת זמן תפילין מן התורה, אלא שר"ג סובר שיכולים להניח שתי זוגות יחד. שואלת הגמ' א"כ שאתה אומר שיש מקום בראש להניח שתי תפילין, א"כ מעתה (מעכשיו) שאפילו ביום חול שיניחו שתי זוגות? אמר רבי חגי שאתה צודק ואין בעי מיהב יהבי אם הוא רוצה הוא יכול להניח שתי זוגות תפילין יחד, ואין בזה משום בל תוסיף, כיון שמותר לכפול את המצווה (ורק כשהוא מוסיף דבר אחר, כגון פרשה חמישית לתפילין, יש בזה משום בל תוסיף). אמר רבי זריקא שאסברי הסביר לי רב המנונא עד היכן יכולים להניח את התפילין? עד מקום שמוחו של התינוק רופף (רך). ומביאה הגמ' אגב זה שתמן במסכת עדיות תנינן, שרבי יהודה בן בבא העיד על תרנגול שנסקל בירושלם מפני שהרג את הנפש, וזה היה ע"י שהוא ראה ראשו של תינוק רופף, והלך וניקרו.

רבן גמליאל אומר שנים שנים: אמר רבי יוסי כיני מתניתא כוות ר"ג לומר ובלבד על ידי שנים (שאם הוא מצא כמה זוגות, הוא צריך להכניס שתי זוגות שתי זוגות יחד, כדי למעט את הזילזול בשבת, כשהוא הולך

המצוות, וכן הרי רוב הנשים לא יכולות לשמור על גוף נקי, וכן את העליה לרגל היה צריך לאסור על הנשים, כיון שזה נראה שהן מביאות חולין לעזרה? חוזרת הגמ' ואומרת שר' חזקיה בשם ר' אבהו אמר שבאמת חכמים מיחו בהן, ואשתו של יונה הנביא הושבה, ולא נתנו לה להקריב את קרבנות הרגל, ומיכל בת שאול המלך מיחו בה חכמים שלא תניח תפילין.

חוזרת הגמ' לבאר את המחלוקת בין חכמים לר"ג; והוון בעיי מימר רצו בני הישיבה לומר שעל דעתון דרבנן לדעת חכמים אין מחוור לא ברור שיש איסור מן התורה להניח תפילין בשבת (אלא זה רק איסור דרבנן, שמא הוא יצטרך לבית הכסא, ויעביר אותם בידו ד' אמות ברה"ר), ומשום בזיון התפילין חכמים לא גזרו, והוא יכול להכניס זוג זוג כדרך מצוותו, אבל על דעתיה דרבנן גמליאל האיסור של הנחת תפילין בשבת מחוור ברור, ובעצם כשהוא מניח את התפילין הוא לא מקיים מצוות תפילין, אלא שחכמים התירו לו להכניס את התפילין משום בזיון התפילין, ולכך הוא יכול להניח שתי זוגות יחד, אבל אמר רבי ירמיה בשם ר' שמואל ששיערו לומר שמקום הנחת תפילין הוא עד מקום

מסכת פרק י [ה"א - דף נט] עירובין

ר' יוסי בר' בון בשם ר' אחא ואפילו שנים שנים. הוו בעי מימר על דעתהון דר' אחא אין מחוור, על דעתיה דר' יוסי מחוור. ויביאם בידו? מוטב להביאם דרך מלבוש, ולא דרך משאוי. מוטב לדחות את השבת פעם אחת, ולא שני פעמים.

תני אחד האיש ואחד האשה, הוון בעי מימר, מאן דמר מחוור היא נחא, מאן דמר אינו מחוור - לא יהא מחוור אצל האיש, ויהא מחוור אצל האשה? א"ר לעזר מאן תנא אשה - רבן גמליאל, דתני טבי עבד רבן גמליאל היה נותן תפילין, ולא מיחו בידו חכמים, וכא מיחו בידו? הוא עבד היא אשה.

בני הישיבה לומר שלמאן דאמר שאיסור הנחת תפילין בשבת **מחוור היא** (שזה ברור) א"כ **ניחא** מובנת הברייא, כיון שאין חילוק בין איש לאשה, ולשניהם אין מצוות תפילין בשבת, אלא שחכמים התירו להכניס לעיר משום בזיון התפילין, אבל **למאן דאמר** שאיסור הנחת תפילין בשבת **אינו מחוור** (לא ברור), ובעצם כשמניחים את התפילין בשבת מקיימים בזה מצוות תפילין, א"כ יש להק' מדוע האשה יכולה להכניס את התפילין בדרך הנחתן, שהרי בשלמא **לא יהא מחוור** איסור הנחת תפילין משום שבת **אצל האיש**, אבל **ויהא מחוור** איסור הנחת תפילין **אצל האשה**, שהרי אשה פטורה ממצות תפילין, וא"כ מדוע היא יכולה להכניס את התפילין בדרך הנחתן? מתרצת הגמ' **א"ר לעזר מאן** מי הוא **התנא** שהתיר **לאשה** להכניס את התפילין בדרך הנחתן? זה **רבן גמליאל** שמתיר לאשה להניח תפילין, **דתני, טבי עבד רבן גמליאל היה נותן תפילין ולא מיחו בידו חכמים, וכי כאן מיחו בידו ביד האשה!** ודאי שלא, שהרי **הוא עבד היא אשה**, וכמו שר"ג התיר לעבד להניח תפילין, כך ר"ג מתיר לאשה להניח תפילין.

בתפילין), אבל ר' יוסי בר' בון בשם ר' אחא אמר, שר"ג סובר שהוא יכול להניח זוג אחד **ואפילו שנים שנים** אם ירצה. והוו **בעי מימר** ורצו בני הישיבה לומר **שעל דעתהון דר' אחא** האיסור של הנחת תפילין בשבת **אין מחוור** לא ברור, ולכך הרוצה יניח זוג אחד ויכניס, הרוצה יניח שתי זוגות ויכניס (שהרי הוא מקיים בזה מצוות תפילין), אבל **על דעתיה דר' יוסי** האיסור של הנחת תפילין בשבת **מחוור** ברור, ובעצם הוא לא מקיים מצוות תפילין בהנחתן, אלא שחכמים התירו לו להכניס את התפילין משום בזיון התפילין, ולכך הוא חייב להניח שתי זוגות יחד, כדי שלא יצטרך ללכת ולבוא הרבה פעמים עם התפילין. שואלת הגמ' א"כ **ויביאם בידו** ע"י שינוי, מתרצת הגמ' שעדיין **מוטב להביאם** את התפילין **דרך מלבוש, ולא דרך משאוי**, אבל **מוטב לדחות את השבת פעם אחת** כשהוא יניח שתי זוגות יחד, **ולא שני פעמים** אם הוא יצטרך להניח ולהכניס זוג זוג.

תני, אחד האיש ואחד האשה יכולים להכניס את התפילין שנמצאו בשדה - בדרך הנחתן. ואומרת הגמ' **הוון בעי מימר** רצו

מסכת פרק י' [ה"א - דף נט] עירובין רמז

במה דברים אמורים בישנות אבל בחדשות מותר, למה? ישנות בדוקות, וחדשות אין בדוקות.

תני תפילין צריך לבדוקן אחת לשנים עשר חדש דברי רבי, רשב"ג אומר אינן צריכות בדיקה, הלל הזקן אומר אלו מאבי אמה הן.

תני מצא שנים שלשה צבתין - בודק זוג ראשון מְצַבֵּת ראשון, וכן בשני וכן בשלישי. יצחק בן אלעזר שאל, אחד חזקה לכולם, או כל אחד ואחד בפני עצמו? אין תימר אחד חזקה לכולן, בודק זוג ראשון מְצַבֵּת ראשון, אין תימר כל אחד ואחד חזקה בפני עצמו, בודק שלשה זוגות מכל צבת וצבת.

ובסכנה מכסן והולך לו: תני, אם היה עונת גשמים - הרי זה מעטף בעור ומכסן. ר' אחא בשם ר' בא הרא דתימר בְּרַךְ, אבל בְּקֶשֶׁה כמשאוי הוא.

אחד מהחבילות זה כבר חזקה לכולם, או שכל אחד ואחד מהחבילות נידון בפני עצמו, וא"כ אין תימר שבבדיקת אחד מהחבילות זה חזקה לכולן, הוא בודק זוג ראשון מְצַבֵּת ראשון, וכן עוד שתי זוגות משאר החבילות, והם מצטרפים לשלושה זוגות, אבל אין תימר שכל אחד ואחד חזקה (נידון) בפני עצמו, א"כ הוא בודק שלשה זוגות מכל צבת וצבת, ורק אז הוא יכול לסמוך ששאר התפילין הם כשרות.

ובסכנה מכסן והולך לו: תני, אם הוא מצא ס"ת בשדה בשבת, וזה היה בעונת הגשמים כשירד גשם, א"כ הרי זה מתעטף בעור - בקלף של הס"ת (ע"י שהוא כורך את הקלף סביב גופו), ומכסן בבגדיו שלא יהיו בבזיון ומכניסו לעיר. אמר ר' אחא בשם ר' בא הרא דתימר שהוא יכול לכרוך על עצמו את הס"ת, זה דוקא בְּרַךְ שהס"ת נכתבה על גבי גויל שהוא רך, אבל בְּקֶשֶׁה אבל אם הס"ת נכתבה על גבי קלף, שזה דבר קשה, הוא לא יכול לכרוך על עצמו את הקלף, כיון שזה

במה דברים אמורים בישנות אבל בחדשות מותר להשאירן בשדה, ולמה? כיון שישנות (שיש להם את הקשר תפילין) בדוקות הוא יודע שזה תפילין, אבל וחדשות (שאינן להם את הקשר תפילין) אין בדוקות שזה תפילין, שהרי יכול להיות שזה קמיע. תני, תפילין צריך לבדוקן אחת לשנים עשר חדש, לראות שהם לא התקלקלו, דברי רבי, רשב"ג אומר שאינן צריכות בדיקה, אלא הם בחזקתן, הלל הזקן אומר התפילין האלו מאבי אמה הן ולא בדקתי אותם מעולם, הגם שעבר כבר הרבה שנים משנעשו (הלל אמר את זה בזקנותו).

תני, מצא שנים או שלשה צבתין חבילות של תפילין (כאן לא מדברים לעניין שבת), והוא רוצה לדעת האם הם כשרות, א"כ הוא בודק זוג ראשון מְצַבֵּת (מחבילה) ראשון, וכן בשני וכן בשלישי, ואם הם נמצאו כשרים, א"כ מסתמא כל זוגות התפילין כשרות, והוא יכול להשתמש בהם. שואלת הגמ' יצחק בן אלעזר שאל, האם בבדיקת

מסכת פרק י [ה"ב - דף ס] עירובין

בשהיה המקום מנדרן, אבל לא היה המקום מנדרן, לא בדא.

הלכה ב

מתני' רבי שמעון אומר נותנו לחבירו, וחבירו לחבירו, עד שהוא מגיע לחצר החיצונה. וכן בנו - נותן לחבירו, וחבירו לחבירו, אפילו הן מאה. ר' יהודה אומר נותן אדם חבית לחבירו, וחבירו לחבירו, אפילו חוץ לתחום, אמרו לו לא תהלך זו יותר מרגלי בעליה.

גמ' וכן בנו וכו': ר' אליעזר ור' אבדימי תרוייהו בשם ר' מנא, חד אמר בתינוק של סכנה, מותיב ליה חברייה, אם בתינוק של סכנה, יביאו ביד? א"ל ביכול להביאו דרך היתר.

והוא צמא למים, א"כ נותן אדם חבית לחבירו, וחבירו לחבירו, עד שהחבית מגיעה לאותו צמא למים, ואפילו אם אותו אחד נמצא חוץ לתחום של בעל החבית, אמרו לו חכמים, שאם אותו אחד נמצא חוץ לתחום אסור להוליך לו את החבית, שלא תהלך החבית הזו יותר מרגלי בעליה, שהרי אסור להוליך את החבית חוץ לתחום של בעל החבית.

גמ' וכן בנו וכו': ר' אליעזר ור' אבדימי תרוייהו שניהם בשם ר' מנא אמרו בזה, ואחד אמר שכאן מדובר בתינוק של סכנה שיש סכנה להשאיר את התינוק בשדה, ולכך מתירים למסור אותו אחד לשני, ומותיב ליה חברייה, והק' לו חבירו אם מדובר בתינוק של סכנה, א"כ שיביאו אותו ביד של אחד, שהרי פיקוח נפש דוחה את השבת, אלא ע"כ שלא מדובר שיש סכנה להשאיר אותו בשדה? א"ל שבאמת מדובר שיש סכנה להשאיר את התינוק בשדה, אבל כיון שמדובר ביכול להביאו דרך היתר, א"כ אסור לחלל את השבת בהבאת התינוק?

כמשאוי הוא. ואומרת הגמ' שכל מה שמתירים לו להתעטף בקלף של הס"ת, זה דוקא בשהיה המקום שהס"ת מונח במקום - מנדרן מדרון, שמתאסף שם המי גשמים, וא"כ יש חשש שהס"ת יתקלקל, אבל אם לא היה המקום מנדרן, לא בדא לא נאמר בזה שהוא יכול להתעטף בקלף של הס"ת, אלא מכסהו ומניחו במקומו.

הלכה ב

מתני' רבי שמעון אומר שאם הוא מצא הרבה תפילין בשדה, ויש איתו עוד אנשים, א"כ עדיף שלא יוליכם פחות פחות מד' אמות, כיון שיש חשש שבטעות הוא יוליכם ד' אמות, אלא שיביא את התפילין לעיר, ע"י שהוא נותנו לחבירו, וחבירו לחבירו, עד שהוא התפילין מגיע לחצר החיצונה של העיר. וכן את בנו שנולד לו בשדה נותן לחבירו, וחבירו לחבירו, עד שהם מגיעים לעיר, אפילו הן מאה אנשים (הגם שיש פרסום בדבר), אין בזה בעיה, ר' יהודה אומר שגם אם יש אחד שנמצא בשדה

ר' יהודה אומר וכו': ריש לקיש בשם לוי סוביא, במערה מכד לכד היא מתניתא, דלא כן אסור, ר' יהודה כדעתיה - דר' יהודה פוטר במים שאין בהן ממש.

הלכה ג

מתני' הקורא בספר על האסקופה ונתגלגל הספר מידו, גוללו אצלו. היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידו, עד שלא הגיע לעשרה טפחים גוללו אצלו, ומשהגיע לעשרה הופכו על הכתב, רבי יהודה אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא החוט, גוללו אצלו, רבי שמעון אומר אפילו בארץ עצמה גוללו אצלו, שאין דבר משום שבות עומד בפני כתבי הקודש.

הלכה ג

מתני' הקורא בספר על האסקופה מפתן הדלת (שאינה רחבה ד', שזה מקום פטור), ונתגלגל הספר מידו לרה"ר – גוללו אצלו. היה קורא בס"ת בראש הגג שזה רה"ר, ונתגלגל צד אחד של הספר מידו לרה"ר, אז עד שלא הגיע לעשרה טפחים מקרקעית רה"ר, גוללו אצלו, אבל ומשהגיע לעשרה טפחים מקרקעית רה"ר, אסור לו לגלול ולהביא את הספר אצלו, כיון שאומרים קלוטה כמי שהונחה, וא"כ הרי הוא כמונח ברה"ר, ולכך הופכו על הכתב, שהכתב יהיה לכיוון הכותל, משום בזיון הס"ת, רבי יהודה אומר שאפילו אם אינו מסולק מן הארץ אלא כמלא החוט – גוללו אצלו כיון שזה לא נח, רבי שמעון אומר אפילו אם זה נח בארץ עצמה – גוללו אצלו, כיון שצד אחד עדיין תפוס אצלו לכך אין בהבאה איסור מן התורה, אלא שבאופן רגיל זה אסור מדרבנן, אבל כאן זה מותר, כיון שאין דבר שאסור משום שבות, עומד בפני כתבי הקודש.

ר' יהודה אומר וכו': ריש לקיש בשם לוי סוביא (חזקן) אומר שכאן מדובר במערה (שופך) את המים מכד לכד היא מתניתא, ולכך ר' יהודה מתיר להוליך את המים חוץ לתחום, דלא כן שהרי לולי זה, גם ר' יהודה סובר שאסור להוליך את החבית חוץ לתחום, ומה שר' יהודה מתיר ע"י שהוא מערה את המים מחבית לחבית, זה מכיון שזה כדעתיה כשיטתו, דר' יהודה פוטר במים מפני שאין בהן ממש, דהיינו הרי השואל מחבירו דבר בשבת או ביו"ט, מותר להוליך את החפץ רק באותו התחום שמותר לבעל החפץ ללכת, ולכך אומרת המשנה שאם אשה שאלה מים מחברתה ללוש בזה את העיסה, יכולים להוליך את הפת רק למקום שגם בעלת המים וגם בעלת הקמח יכולות ללכת, אבל ר' יהודה אומר, שיכולים להוליך את הפת גם חוץ לתחום של בעלת המים, כיון שאין חשיבות למים, ולכך היות ור' יהודה סובר שאין חשיבות למים, מותר להוליך את המים חוץ לתחום, אבל את החבית גם ר' יהודה מודה שאסור להוליך חוץ לתחום.

מסכת פרק י' [ה"ג - דף ס'] עירובין

רמח

גמ' הקורא בספר על האסקופה וכו': מתניתא באסקופה מותרת. גוללו אצלו: אבל חוץ לאסקופה אסורה. תיפתר שהיה יושב וקורא בו מבעוד יום ושכח והוציאו.

עד שלא הגיע לעשרה טפחים גוללו אצלו: משהגיע לעשרה טפחים אסור, ר' יעקב בר אחא בשם ר' יסא דר' יודה היא, דאמר אסור להשתמש באויר עשרה טפחים.

משהגיע לעשרה טפחים הופכו על הכתב: למה? שלא יתבזה הכתב, ואתייא כדמר ר' אחא ר' שמואל בר נחמן ספר שאין עליו מפה הופכו על הכתב, שלא יתבזה הכתב.

ר' יודה אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא החוט גוללו אצלו: מחלפה שיטתיה דר' יודה, תמן הוא אמר אסור להשתמש באויר עשרה,

בר אחא בשם ר' יסא אומר, כיון שהמשנה מדברי ר' יודה היא, דאמר אסור מן התורה להשתמש באויר עשרה טפחים של רה"ר, שהרי אומרים קלוטה כמי שהונחה.

משהגיע לעשרה טפחים הופכו על הכתב: אומרת הגמ' ולמה? כדי שלא יתבזה הכתב, ואתייא כדאמר ר' אחא בשם ר' שמואל בר נחמן, ספר תורה שאין עליו מפה, הופכו על הכתב כשהוא גומר ללמוד בו, כדי שלא יתבזה הכתב.

ר' יודה אומר אפילו אינו מסולק מן הארץ אלא מלא החוט גוללו אצלו: שואלת הגמ' שמחלפה שיטתיה דר' יודה, שהרי תמן הוא (ר' יהודה) אמר אסור להשתמש באויר עשרה, שהרי ר' יהודה אומר שאם אחד זרק חפץ מרשות היחיד לרה"ר, והחפץ עבר גם ד' אמות ברה"ר הוא חייב שתיים – אחת משום הוצאה, ואחת משום העברה (ר' יהודה סובר כר"ע שאומרים קלוטה כמי שהונחה, ולכך הוא מתחייב על

גמ' הקורא בספר על האסקופה וכו': אומרת הגמ' שהמתניתא מדברת באסקופה המותרת, דהיינו שזה מקום פטור, ולכך לכו"ע הוא יכול להחזיר אצלו את מה שנפל.

גוללו אצלו: אומרת הגמ' שהמשנה מתירה רק להביאו אצלו, כיון שהוא נמצא במקום פטור, אבל להוציא את הס"ת אח"כ חוץ לאסקופה ולהביאו לבית אסורה, כיון שאסור להגביה חפץ מרה"ר ולהניח במקום פטור ואח"כ להכניסו לרה"ר. ואומרת הגמ' תיפתר תעמיד שמדובר כאן כשהיה יושב וקורא בו בס"ת מבעוד יום, ושכח בכניסת השבת והוציאו – והמשיך לקרוא בזה, אבל לבתחילה יש איסור לקרוא בס"ת כשהוא על גבי האסקופה, כיון שיש חשש שזה יפול לו לרה"ר.

עד שלא הגיע לעשרה טפחים גוללו אצלו: אבל משהגיע לעשרה טפחים אסור לגלול ולהביאו אצלו, ומדוע? ר' יעקב

מסכת פרק י [ה"ד - דף ס] עירובין רמט

וכא אמר הכין? א"ר יוחנן לית כאן ר' יודה אלא ר' מאיר. דברי חכמים, ר' יוסי אומר בשם ר' יוחנן לא סוף דבר ספר, אלא אפילו פסוקיא.

הלכה ד

מתני' זי שלפני החלון, נותנין עליו ונוטלין ממנו בשבת.

גמ' זי שלפני החלון וכו': אמרי, לא אמר אלא אחת, אבל שתיים אסור, שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת. בשיש בו רוחב ד', אבל אין בו רוחב ד' - הדא דמר ר' אחא בשם ר' יוחנן, זיזין וכתלין שגבוהין עשרה ואינן רחבין ארבעה, מותר לכאן ולכאן, ובלבד שלא יחליף.

שהוציאו מרה"י ונוטלין ממנו חפץ ומכניסים לרה"י בשבת, כיון שהוא כחורי רה"י.

גמ' זיז שלפני החלון וכו': בני הישיבה אמרי, שהמשנה לא אמרה שמותר לבני הבית להשתמש בזיז, אלא רק כשהזיז נמצא לפני בית אחת, אבל אם הזיז נמצא לפני שתי בתים, א"כ אסור לשני הבתים להשתמש בזיז הזה, כיון שאין שתי רשויות משתמשות ברשות אחת, אם הם לא עירבו ביניהם. אבל זה דוקא בשיש בו בזיז רוחב ד' טפחים, אבל אם אין בו רוחב ד' טפחים, א"כ הוא מקום פטור, ומותר לשניהם להשתמש בזיז, כהדא דאמר ר' אחא בשם ר' יוחנן, זיזין וכתלין שגבוהין עשרה ואינן רחבין ארבעה שהם מקום פטור, מותר לכאן ולכאן - גם לבני רה"י וגם לבני רה"ר להשתמש בהם, אבל ובלבד שלא יחליף שלא יניח אחד מבני רה"י חפץ על הזיז ואחד מבני רה"ר יקח אותו (או להיפך), כיון שנעשית מלאכה מביניהם.

ההוצאה מיד שזה הגיע לרה"ר, ואח"כ הוא מתחייב על מה שזה עבר ד' אמות ברה"ר, וכאן ר' יהודה אמר הכין שאם הס"ת לא הגיע לקרקעית רה"ר, שהוא יכול להגביה את הס"ת? מתרצת הגמ' א"ר יוחנן שלית כאן ר' יודה לא גורסים במשנה ר' יהודה, אלא ר' מאיר, ור' יהודה באמת סובר שאם הס"ת הגיע לי' טפחים מקרקעית רה"ר, כבר אסור להגביה את הס"ת כדלעיל. ואומרת הגמ' שעד כאן זה מדברי ר' יהודה ור"מ, אבל מה דברי חכמים בזה? ר' יוסי אומר בשם ר' יוחנן שלא סוף דבר לא רק בספר תורה, הוא יכול להגביה, אלא אפילו אם נפל לו צד אחד של הפסוקיא החגורה, וזה לא הגיע לארץ, הוא יכול להגביה אותו אליו.

הלכה ד

מתני' זיז בליטה (שרחבה ד' טפחים וגבוהה י' טפחים) מעל לרה"ר, שנמצאת לפני החלון, נותנין עליו חפץ

הלכה ה

מתני' עומד אדם ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים, ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד, ובלבד שלא יוציא חוץ לארבע אמות. לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתין ברשות הרבים, ברשות הרבים וישתין ברשות היחיד, וכן לא ירוק. רבי יהודה אומר אף מי שנתלש רוקו מפיו לא יהלך ד' אמות עד שירוק.

גמ' ובלבד שלא יוציא חוץ לארבע אמות: לא סוף דבר עומד ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד, ובלבד שלא יוציא חוץ לד' אמות. אמר רב מתניתא אמרה כן, לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד, אלא אם כן עשה לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים דברי רבי מאיר.

הלכה ה

מתני' עומד אדם ברשות היחיד ומוציא את ידו לרה"ר ומטלטל ברשות הרבים, וכן עומד אדם ברשות הרבים ומכניס את ידו לרה"י ומטלטל ברשות היחיד, אבל כשהוא מטלטל ברה"ר ובלבד שלא יוציא את החפץ חוץ לארבע אמות. לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתין ברשות הרבים, כיון שהוא מוציא את השתן לרה"ר, וכן לא יעמוד אדם ברשות הרבים וישתין ברשות היחיד, וכן לא ירוק מרשות לרשות. רבי יהודה אומר אף מי שהולך ברה"ר ונתלש רוקו מפיו דהיינו שהרוק התאסף בפיו, לא יהלך ד' אמות עד שירוק, כיון שהרוק נתלש ממנו, א"כ זה כמו שיש בפיו חפץ זר, שאסור לטלטלו ד' אמות ברה"ר.

גמ' ובלבד שלא יוציא חוץ לארבע

אמות: אומרת הגמ' שזה לא נאמר על סוף דברי המשנה, שאומרת שעומד ברשות היחיד ומטלטל ברשות הרבים, ברשות הרבים ומטלטל ברשות היחיד, אלא זה הולך רק על הרישא, שהוא עומד ברה"י ומטלטל ברה"ר, ועל זה נאמר ובלבד שלא יוציא חוץ לד' אמות. ואמר רב שמתניתא אמרה כן שמצינו שדרך המשנה לומר בסיפא דין על הרישא, שהרי שנינו לקמן לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים, ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד, ומה שהמשנה ממשיכה אלא אם כן עשה לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים דברי רבי מאיר, זה הולך על הרישא, על מה שהמשנה אמרה "לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים" ועל זה המשנה אומרת "אלא אם כן עשה לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים".

מסכת פרק י [ה"ו - דף סא] עירובין רנא

רבי יהודה אומר וכו': רב אמר בפיתה, רבי יוחנן אמר בפיתה, דלא כן, ר' יודה כדעתיה דאמר משקה טופח חיבור.

לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתין ברשות הרבים וכו': לא סוף דבר עומד ברשות היחיד ומשתין ברשות הרבים, אלא אפילו עומד ברשות הרבים ומשתין ברשות הרבים והן מתגלגלין ויורדין לרשות היחיד אסור. אמר רבי יוסי בר' בון לא סוף דבר עומד ברשות הרבים ומשתין ברשות היחיד, אלא אפילו עומד ברשות היחיד ומשתין ברשות היחיד ומתגלגלין ויורדין לרשות הרבים אסור. אמר ר' יסא הדא אמרה סילון העומד ברשות היחיד הסמוך לרשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה, אין שופכין לתוכו מים, שמתגלגלין ויורדין.

הלכה ו

מתני' לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתה ברשות הרבים, ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד, אלא אם כן הכנים ראשו ורובו למקום שהוא

כיון שהשתן יורד מחמתו. וכן אמר רבי יוסי בר' בון שלא סוף דבר עומד ברשות הרבים ומשתין ברשות היחיד, אלא אפילו עומד ברשות היחיד ומשתין ברשות היחיד והמי רגלים מתגלגלין ויורדין לרשות הרבים זה אסור. אמר ר' יסא הדא אמרה מכאן מוכח שסילון צינור העומד ברשות היחיד הסמוך לרשות הרבים, שהוא גבוה עשרה ורחב ארבעה טפחים, אין שופכין לתוכו מים, מפני שהמים מתגלגלין ויורדין לרה"ר מחמתו.

הלכה ו

מתני' לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויציא את ראשו לרה"ר וישתה ברשות הרבים, וכן לא יעמוד אדם ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד, אלא אם כן הכנים ראשו ורובו למקום שהוא

רבי יהודה אומר וכו': רב אמר שר' יהודה מדבר כשהוא עקר את רוקו בפיתה בכח, דהיינו שזה מדובר לעניין ליחה היוצאת מגרונו, וכן רבי יוחנן אמר שר' יהודה מדבר שהוא עקר את רוקו בפיתה, דאם לא תאמר כן, אלא מדובר ברוק רגיל, א"כ יהיה מותר לו ללכת אפי' כשנתאסף רוקו בפיו, שהרי ר' יודה הולך כדעתיה כשיטתו, דאמר משקה טופח חיבור, והרי הרוק שנתאסף מחובר לרוקו הרגיל שזה חלק מגופו, וא"כ בזה ר' יהודה לא יאסור ללכת ד' אמות ברה"ר.

לא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתין ברשות הרבים וכו': אומרת הגמ' לא סוף דבר שאסור להיות עומד ברשות היחיד ומשתין ברשות הרבים, אלא אפילו כשהוא עומד ברשות הרבים ומשתין במדרון ברשות הרבים, והן המי רגלים מתגלגלין ויורדין לרשות היחיד זה אסור,

מסכת פרק י' [ה"ו - דף סא] עירובין

שותה. וכן בגת. קולט אדם מן המזחילה למטה מעשרה טפחים. ומן הצינור מכל מקום שותה.

גמ' לא יעמוד אדם ברשות היחיד וכו': ניהא ברשות היחיד וישתה ברשות הרבים, ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד, אין פיו למעלה מעשרה טפחים? שנייא היא שמתגלגלין ויורדין. תני גמל שראשו ורובו מבפנים מלעיטין אותו מבפנים, מבחוץ מלעיטין אותו מבחוץ. ניהא מבפנים מלעיטין אותו מבפנים, מבחוץ מלעיטין אותו מבחוץ, אין פיו למעלה מעשרה טפחים.

וכן בגת: א"ר חייא וכן בגת - לענין מעשר.

קולט אדם מן המזחילה למטה מעשרה טפחים: רבי יוסי בר' בון מחלפה

מבחוץ מלעיטין אותו מבחוץ. שואלת הגמ' שזה ניהא ומובן שאם הגמל עומד מבפנים שמלעיטין אותו מבפנים, אבל מדוע אם הגמל עומד מבחוץ שמלעיטין אותו רק מבחוץ, וכי אין פיו למעלה מעשרה טפחים, וא"כ היו יכולים להאכיל אותו גם ממה שנמצא ברה"י, וכאן לא יכולים לתרץ שהמאכל יורד למעיו, כיון שגם המעיין של הגמל נמצאים למעלה מ"י טפחים, והגמ' לא מתרצת את השאלה.

וכן בגת: א"ר חייא שמה ששנינו **וכן בגת** זה הולך לענין מעשר, דהיינו הרי מותר לשתות עראי מהגת לפני הפרשת המעשרות (כיון שעדיין לא היה גמר מלאכה), ועל זה אומרת המשנה, שאם ראשו ורובו נמצא ברשות הגת, הוא יכול לשתות בלי להפריש תרומה, אבל אם הוא מוציא מהיין לרשות אחרת, זה קובע את היין למעשרות, ואסור לו לשתות עד שיעשר.

קולט אדם מן המזחילה למטה מעשרה טפחים: אומרת הגמ' שרבי יוסי בר' בון

שותה, הגמ' תבאר מדוע. **וכן בגת,** הגמ' תבאר את כוונת המשנה.

קולט אדם העומד ברה"ר מים מן המזחילה (מרוזב האוסף את מי הגשמים מהגג, ומוליכם לצינור), אם המזחילה נמצאת למטה מעשרה טפחים. ומן הצינור מותר לקלוט את המים מכל מקום אפי' אם זה נמצא למעלה מ"י טפחים ושותה.

גמ' לא יעמוד אדם ברשות היחיד וכו':

שואלת הגמ' זה ניהא ומובן שאסור לעמוד ברשות היחיד וישתה ברשות הרבים, כיון שהוא מכניס את המים לפיו הנמצא ברה"י, אבל מדוע אסור לעמוד ברשות הרבים וישתה ברשות היחיד, וכי אין פיו נמצא למעלה מעשרה טפחים שזה מקום פטור, וא"כ בעצם הוא מכניס מרה"י למקום פטור? מתרצת הגמ' שנייא היא שהמים מתגלגלין ויורדין למעיו הנמצאים ברה"ר. תני גמל שראשו ורובו נמצא מבפנים (ברה"י) מלעיטין מאכילים אותו ממה שנמצא בפנים, ואם הגמל עומד

מסכת פרק י [ה"ו - דף סא] עירובין רנג

שמועתיה, לא כן אמר רבי יעקב בר אחא בשם ר' חנינה שכל שלשה ושלשה שהן סמוכין למחיצה - כמחיצה? תיפתר ביוצא חוץ לשלשה, שאין בו רוחב ארבעה. נעץ קנה והקיפו מחיצה וזרק מרשות הרבים לתוכו, רבי יצחק בן אלעזר אומר כמחלוקת. התיב רבי יודן והתנינן היתה עומדת בראש הגג וזרקו לה כיון שהגיע לאויר הגג - הרי זו מגורשת? אמר רבי אליעזר מתניתא אמרה בגג שיש לו מעקה - והוא שירד לאויר מעקה, ושאיין לו מעקה - שירד לאויר שלשה שהן סמוכין לגג, שכל שלשה הסמוכין לגג - כגג הן.

ר' יהודה אומר דר"מ היא, דאמר את רואה את הכותל כגומם. ר' יעקב בר אחא

שאם האשה היתה עומדת בראש הגג וזרקו לה את הגט, כיון שהגט הגיע לאויר הגג - הרי זו מגורשת, וכי זה נאמר רק כשיטת רבי? אמר רבי אליעזר שבאמת זה הולך גם כשיטת חכמים, ומתניתא במסכת גיטין אמרה מדברת בגג שיש לו מעקה, והוא שהגט ירד ונכנס לאויר המעקה, ולכך היא מגורשת גם כשיטת חכמים, או אפי' כשאין לו לגג מעקה, אבל מדובר שהגט ירד לאויר שלשה שהן סמוכין לגג, ולכך היא מגורשת, כיון שכל שלשה הסמוכין לגג - כגג הן.

הגמ' חוזרת לעניינו, ומבארת מדוע אסור לקחת מהמזחילה כשהיא נמצאת למעלה מ' טפחים, הגם שהיא לא רחבה ד' טפחים, וא"כ זה מקום פטור; ר' יהודה אומר שהמשנה מדברי ר"מ היא, דאמר את רואה את הכותל כגומם (חוקקים להשלים) ולכך זה נקרא שיש ברוחבו ד' טפחים, ולכך אם זה למעלה מ' טפחים דינו כרה"י (אם המזחילה למטה מ' לא אומרים חוקקים להשלים, כיון שלא אומרים חוקקים להשלים לעשות מקום ככרמלית). ור' יעקב בר אחא

מחלפה שמועתיה חזר על תלמודו, והק' וכי לא כן אמר רבי יעקב בר אחא בשם ר' חנינה שכל שלשה ושלשה טפחים שהן סמוכין למחיצה הרי הם כמחיצה, וא"כ מדוע מותר לקלוט מים מהמזחילה, והרי המזחילה נמצאת סמוך לגג, וא"כ הרי היא כמו הגג שדינו כרה"י, הגם שהגג נמצא למטה מ' טפחים? מתרצת הגמ' תיפתר בשחמים יוצאים חוץ לשלשה מהגג, דהיינו שרוחב המזחילה יותר מג' טפחים, וכן מדובר כשאין בו במזחילה רוחב ארבעה, ולכך זה מקום פטור, ומותר לעומד ברה"ר לקלוט משם מים ולשתות (אבל אם המזחילה ברוחב ד' טפחים, הרי הוא ככרמלית, ואסור לקלוט משם ולהוציא לרה"ר).

שואלת הגמ' מה הדין אם נעץ קנה והקיפו מחיצה והקנה היה גבוה מהמחיצה, וזרק מרשות הרבים לתוכו ונח על גבי הקנה, מה דינו? מתרצת הגמ' רבי יצחק בן אלעזר אומר שדינו כמחלוקת של רבי וחכמים, האם החפץ צריך לנוח על גבי מקום חשוב או לא, שלרבי הוא חייב, ולחכמים הוא פטור. שואלת הגמ' התיב רבי יודן, והתנינן במסכת גיטין

מסכת פרק י [ה"ז - דף סב] עירובין

בשם ר' לעזר דברי הכל, במשתפע עשרה טפחים מתוך שלש. ר' יוסי בעי אם במשתפע עשרה טפחים מתוך שלש - כגג הן? מה תמן שאינו צריך ניהא - את אמר עד שינוח, כאן שצריך ניהא לא כל שכן. א"ר חנינא קומי ר' מנא מכל מקום לא נח? א"ל מכיון שאין בו רוחב ד' - אפילו נח כאילו לא נח.

הלכה ז

מתני' בור ברשות הרבים וחלייתו גבוה עשרה טפחים, חלון שעל גביו - ממלין ממנו בשבת. אשפות ברשות הרבים גבוה עשרה טפחים, חלון שעל גבה - שופכין לתוכה מים בשבת.

כל שכן שכיון שהם עדיין לא נחו, שהוא יכול לקלוט אותם מהמזחילה (אם המזחילה עומדת למעלה מ' טפחים אסור לקלוט ממנה את המים, כיון שזה נראה כאילו הוא מוציא מרשות היחיד). שואלת הגמ' א"ר חנינא קומי ר' מנא וכי מכל מקום המים לא נחו, והרי בדרך כלל קצת מים נחים במזחילה? א"ל ר' מנא מכיון שאין בו במזחילה רוחב ד', לכך אפילו אם המים נחו זה כאילו שהם לא נחו, ולכך הוא יכול לקלוט את המים מהמזחילה.

הלכה ז

מתני' בור ברשות הרבים, וחלייתו והחול שהוציאו מהבור הנמצא סביבו גבוה עשרה טפחים, א"כ חלון שעל גביו - ממלאין ממנו מהבור בשבת, כיון שהוא מוציא מרה"י לרה"י. וכן אשפות שברשות הרבים שהוא גבוה עשרה טפחים, א"כ מהחלון שעל גבה - שופכין לתוכה מים בשבת, כיון שהוא מוציא מרה"י לרה"י.

בשם ר' לעזר אומר שהמשנה כדברי הכל - כחכמים שלא אומרים חוקקים להשלים, וכאן מדובר במשתפע עשרה טפחים מתוך שלש אמות (המזחילה מתקדמת י' טפחים ויורדת ג' אמות), וכיון שנחו להשתמש במזחילה להניח עליה חפצים, לכך היא נחשבת כהמשך הגג, שדינו כחורי רה"י. שואלת הגמ' ר' יוסי בעי אם במשתפע עשרה טפחים מתוך שלש, א"כ אפי' אם המזחילה נמצאת למטה מ' טפחים, הרי כחלק מהגג הן, וצריך להיות שהיא תהיה כרה"י, ויהיה אסור לקלוט מהמזחילה את המים? מתרצת הגמ' היות והמים היורדים מהמזחילה לא נחו, ולא שייך כאן עקירה, לכך הוא יכול לקלוט אותם, שהרי ומה תמן לעניין הספר שהתגלגל מראש הגג לרה"ר, שאינו צריך ניהא, שהוא לא צריך לנוח יותר מממה שהוא נח כעת, שהרי הוא עומד באויר, אפי"ה את אמר שהוא יכול להגביה את הס"ת ולהעלות אותו לראש הגג, עד שהספר ינוח ברה"ר, כאן לעניין המים שצריך ניהא הרי הם זורמים כל הזמן, לא

מסכת פרק י [ה"ז - דף סב] עירובין רנה

גמ' בור ברשות הרבים וכו': אין את רואה עמוק כגבוה? שאין בפיו רוחב ארבעה. עד כדון בסתום, היה מופלג? רב ושמואל חד אמר נותן נסר, וחד אמר נועץ קנה, ולא ידעינן מאן מר דא ומאן מר דא, מן מה דתני שמואל למעלה מעשרה שבות הוא, דין אמר נותן נסר. היו שנים? תרין אמורין; חד אמר עשרה, וחורן אמר ארבעה. מתיב מאן דמר עשרה למאן דמר ארבעה, לא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת? אמר ליה רה"ר מבטלת.

טפחים יש בזה משום שבות הוא, ואסור להושיט או לזרוק מרה"י לרה"י דרך רה"ר, כיון שחוששים שמא החפץ יפול לרה"ר והוא יבוא להביא את החפץ מרה"ר לרה"י, א"כ מוכח שדין (שמואל) אמר שהוא נותן נסר מהבית לכיון הבור. שואלת הגמ' ומה הדין אם היו שני בתים סמוכים לבור, כיצד הם יכולים להשתמש בבור? ואומרת הגמ' שתרין אמוראין נחלקו בזה, ואחד אמר שצריך לעשות מחיצה עשרה טפחים באמצע הבור (כדרך שלמדנו לעניין בור הנמצא בין שתי חצירות). וחורן אמר שמספיק להניח שם מחיצה של ארבעה טפחים להיכר, ואומרת הגמ' שמתניב הק' מאן דאמר שצריך מחיצה עשרה, למאן דאמר שמספיק מחיצה ארבעה, וכי לא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות (בבור) אחת? אמר ליה שכאן מספיק מחיצה של ד' טפחים, כיון שרה"ר מבטלת את רשויות הבתים בבור, היות ורה"ר עוברת בין הבתים, א"כ אין משמעות לרשות של הבתים, ולכך מספיק לעשות מחיצה של ד' טפחים להיכר בעלמא.

גמ' בור ברשות הרבים וכו': שואלת הגמ' מדוע המשנה נקטה שיש חול סביבות הבור, וכי אין את רואה עמוק כגבוה, וא"כ הבור עצמו שהוא עמוק י' טפחים ורחב ד' טפחים הוא רה"י (גם אם אין חול סביבותיו)? מתרצת הגמ' שכאן מדובר בשאין בפיו של הבור רוחב ארבעה, ולכך אין לבור דין של רה"י, אלא רק מחמת החול הנמצא סביבותיו. שואלת הגמ' עד כדון המשנה מדברת בסתום כשהבור סמוך לבית, אבל מה הדין אם הבור היה מופלג ורחוק מהבית, ורה"ר עוברת בין הבור לבית, א"כ כיצד הוא ממלא מהבור? אומרת הגמ' שרב ושמואל נחלקו בזה, וחד אמר שהוא מוציא ונותן נסר רחב ד' טפחים, מהבית עד הבור, וממלא דרך הנסר, וא"כ יוצא שרה"ר לא מפרידה בינו לבין הבור, וחד אמר שהוא נועץ קנה בבור להיכר שהוא לא משתמש ברה"ר (הרי הוא מעלה את המים מעל ל' טפחים). אבל ולא ידעינן מאן אמר דא ומאן אמר דא (מי אמר מזה), אבל מן מה דתני שמואל שהשימוש באויר של רה"ר למעלה מעשרה

הלכה ה

מתני' אילן שהוא מיסב על הארץ, אם אין נופו גבוה מן הארץ שלשה טפחים, מטלטלין תחתיו. שרשיו גבוהין מהארץ שלשה טפחים, לא ישב עליהן.

הדלת שבמוקצה, והחדקין שבפירצה, ומחצלת אין נועלין בהן - אלא אם כן היו גבוהין מן הארץ.

גמ' אילן שהוא מיסב על הארץ וכו': ובלבד שלא יהו בו יותר מבית סאתים, ויהו מחיצות גבוהות עשרה, ולא יהו פרצות יותר מעשר, ולא יהא עומד כנגד עומד ופרוץ כנגד פרוץ.

שרשיו גבוהין מהארץ וכו': ר' אחא בשם רב אסור לדרוש שרשי זמורה בשבת. היא שרשי אילן היא שרשי כרוב, כגבוהין שלשה, אבל אין גבוהין ג' כארץ הם.

הלכה ה

מתני' אילן שהוא מיסב נוטה על הארץ, אז אם אין נופו (הענפים) גבוה מן הארץ שלשה טפחים, א"כ הרי הם כמחיצה, ומטלטלין תחתיו. אילן ששרשיו בולטים מהקרקע וגבוהין מהארץ שלשה טפחים, לא ישב עליהן כיון שאסור להשתמש באילן בשבת.

הדלת שבמוקצה חצר אחורית, המשמשת כמחסן, והחדקין דלת העשויה מקוצים שבפירצה, ומחצלת שמשמשת כדלת, בכל הדלתות הרעועות האלו אין נועלין בהן, כיון שזה נראה שהוא מוסיף על הבנין, אלא אם כן היו גבוהין מן הארץ, שכיון שהן מוגבהים מן הקרקע, ניכר שהם עשויים לדלת, ואין בזה משום מוסיף על אוהל.

גמ' אילן שהוא מיסב על הארץ וכו': אומרת הגמ' שיכולים לטלטל תחת לאילן, דוקא ובלבד שלא יהו בו תחת ענפי האילן יותר מבית סאתים, כיון שאם יש בית

סאתים תחת ענפי האילן אסור לטלטל שם, היות וזה לא נעשה בשביל מחיצה, א"כ המקום לא הוקף לדירה, וגם צריך שיהו המחיצות (ענפי האילן) גבוהות עשרה טפחים, וכן צריך שלא יהו הפרצות בין הענפים יותר מעשר אמות, ושלא יהא עומד כנגד עומד ופרוץ כנגד פרוץ - שהפרצות לא יהיו מכוונים זה ממול זה, דהיינו שצריך להקפיד על דיני המחיצות.

שרשיו גבוהין מהארץ וכו': ר' אחא בשם רב אומר, שאסור לדרוש על גבי שרשי זמורה בשבת, כיון שזה כמו שהוא משתמש באילן, ואומר רב שהיא שרשי אילן היא שרשי כרוב, שגם על גבי שורשי הכרוב אסור לדרוך (הגם שמותר לדרוך על גבי עשבים בשבת). היות וגזע הכרוב קשה כאילן. וזה דוקא בשורשים גבוהין שלשה טפחים, אבל אם אין השורשים גבוהין ג', א"כ כארץ הם נחשבים, ויכולים לדרוך עליהם.

הדלת שבמוקצה וכו': מתניתא בשאין להן צירין, אבל יש להן צירין - הדא היא דתני דלת גוררת, מחצלת גוררת, קנקילון גורר - פותח ונועל בשבת, ואין צריך לומר ביו"ט, מחצלת הקשורה ותלויה בעמוד - פותח ונועל בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב.

הלכה ט

מתני' לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויפתח ברשות הרבים, ברשות הרבים ויפתח ברשות היחיד, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוה עשרה טפחים דברי ר"מ, אמרו לו מעשה בשוק של פטמין שהיה בירושלם שהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח, ר' יוסה אומר שוק של צמרין היה.

את המפתח ויפתח ברשות הרבים, הגם שאין ממקום המפתח למנעול ד' אמות. וכן לא יעמוד אדם ברשות הרבים ויכניס את ידו לרה"י ויפתח ברשות היחיד, כיון שחוששים שמא הוא יביא את המפתח אליו. **אלא אם כן עשו לו למפתח מחיצה גבוה עשרה טפחים** (זה הולך לעניין הרישא שהמפתח נמצא ברה"ר) שאז גם אם הוא יכניס את המפתח אליו, הוא מכניס מרה"י לרה"י, **דברי ר"מ, אמרו לו לר"מ והרי מעשה היה בשוק של פטמין** מגדלי עופות (והיו מוכרים גם בשר מבושל) **שהיה בירושלם, שהיו נועלין ומניחין את המפתח בחלון שעל גבי הפתח** שהוא רה"י (בשביל להיכנס ולאכול מהתבשילים). וא"כ מוכח שמותר לעמוד ברה"ר ולנעול ברה"י, **ר' יוסה אומר שוק של צמרין** מוכרי צמר היה (והגם שבדרך כלל אין בחנות הזו מוצרים הראויים לשבת, אפי"ה מותר להיכנס לחנות הזו לשאר הצרכים).

הדלת שבמוקצה וכו': מתניתא מדברת בשאין להן לדלתות הרעועות האלו צירין, אבל אם יש להן צירין מותר לנעול בהם, אפי"ה שהם נגררים על גבי הקרקע, וזה כהדא **היא דתני, דלת גוררת** דלת הנגררת על הקרקע, או מחצלת העשויה כדלת, שהיא גוררת, וכן קנקילון כלי מנוקב שמניחים תחתיו אש וגופרית לעשן את הבגדים הנמצאים עליו, והניחודו בפתח שישמש כדלת, הגם שהוא גורר נגרר על הקרקע, אפי"ה **פותח ונועל בשבת, ואין צריך לומר ביו"ט**, וכן מחצלת הקשורה ותלויה בעמוד, פותח ונועל בה בשבת אפי"ה שהיא נגררת על הקרקע, ואין צריך לומר ביום טוב, ואם זה לא קשור, אסור לסגור בו את הפתח, כיון שזה כמוסיף על הבנין.

הלכה ט

מתני' לא יעמוד אדם ברשות היחיד ויוציא את ידו לרה"ר, ויטול משם

מסכת פרק י' [ה"ט - דף סב] עירובין

גמ' אמרו לו וכו': ר' אחא ר' חיינה בשם כהנא אין הלכה כר' יודה.

לא יעמוד אדם ברשות היחיד וכו': ר' אבא בר פפי בעי למה עבד ר"מ את הכותל בגמום, בנקוב; אין תימר בגמום - אפילו למעלה מעשרה מותר, אין תימר בנקוב - אפילו למטה מעשרה אסור? תני פתח גנות שיש להן בית שער מבפנים - פותח ונועל מבפנים, מבחוץ - פותח ונועל מבחוץ, מיכן ומיכן - פותח ונועל מיכן ומיכן, לא מיכן ולא מיכן - הרי זה נוטל את המפתח ופותח ונועל ומניחו במקומו, במה דברים אמורים בזמן שהמנעול למעלה מעשרה טפחים, אבל אם היה

ואומרים חוקקים להשלים יש לזה דין של כרמלית (ר' אבא בר פפי סובר שאומרים חוקקים להשלים גם בכרמלית, ודלא כמו ששנינו לעיל), ואומרת הגמ' שיכולים להוכיח מהברייתא, שהרי **תני, פתח גנות שיש להן בית שער מבפנים** (בתוך הגינה), והמפתח נמצא בבית שער, א"כ הוא **פותח ונועל מבפנים**, ואם הבית שער נמצא **מבחוץ** (סמוך לרה"ר) א"כ הוא **פותח ונועל מבחוץ**, ואם יש לגינה הזאת בית שער **מיכן ומיכן**, א"כ הוא **פותח ונועל מיכן ומיכן**, ואם אין לגינה בית שער **לא מיכן ולא מיכן**, א"כ **הרי זה נוטל את המפתח מערב שבת, ופותח ונועל ומניחו ומשאיר את המפתח במקומו** בחור המנעול, היות ואומרים חוקקים להשלים לכך יש למנעול דין של רה"י, ולכך הוא לא יכול להגביה את המפתח מהגינה שהיא ככרמלית (שהרי לא הקיפו אותה למגורים) ולהכניס אותו למנעול שהוא כרה"י, וכן הוא לא יכול להגביה את המפתח מרה"ר ולהכניס אותו לחור המנעול שהוא כרה"י, ואומרת הברייתא **במה דברים אמורים** שהוא צריך להשאיר את המפתח במנעול, זה דוקא **בזמן שהמנעול נמצא למעלה מעשרה טפחים, אבל אם היה**

גמ' אמרו לו וכו': ר' אחא ור' חיינה בשם ר' כהנא אמרו שכאן אין הלכה כר' יודה (היינו החכמים שנחלקו על ר"מ), הגם שבאופן רגיל "ר"מ ור' יהודה - הלכה כר' יהודה".

לא יעמוד אדם ברשות היחיד וכו': משמע אבל עומד הוא ברה"ר ופותח את הדלת, וא"כ ר' אבא בר פפי בעי שאל למה (היכן) עבד ר"מ את הכותל כחוקק להשלים, האם דוקא במקום שכבר גמום וחוקק במקום אחד ד' על ד' טפחים, אלא שיש מקומות שאינם חוקקים כל כך הרבה, ורק בזה ר"מ אמר שחוקקים להשלים או אפי' בנקוב שיש איזה נקב בכותל (שהוא בעובי ד' טפחים) גם בזה ר"מ אומר שחוקקים להשלים? ואומרת הגמ' שאין תימר שר"מ אמר שחוקקים להשלים רק בגמום, א"כ אפילו אם המנעול נמצא למעלה מעשרה טפחים מותר להגביה את המפתח מרה"ר ולפתוח את הדלת, שהרי אין בדלת מקום שהוא חקוק ד' על ד' טפחים, אבל אין תימר שר"מ אמר את דבריו גם בנקוב, א"כ אפילו אם המנעול נמצא למטה מעשרה טפחים אסור ליטול את המפתח מרה"ר ולפתוח את הדלת (שהוא בעובי ד' טפחים), היות

המנעול למטה מעשרה טפחים - הרי זה נוטל את המפתח מתוך האסקופה, ופותח ונועל ומניחו במקומו דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים אף על פי שהמנעול למעלה מעשרה טפחים - מביא המפתח מערב שבת ומניחו באסקופה ופותח ונועל, ונותנו בחור למעלה מן המשקוף, אם היה החור של ארבעה טפחים אסור, שאין משתמשין מרשות לרשות דרך רשות, הדא אמרה בנקוב עבד לה ר' מאיר. נחא מבחוץ - צריך בית שער, מבפנים צריך בית שער? לא נמצאו שתי רשויות משתמשות ברשות אחת?!

הלכה י

מתני' נגר שיש בראשו קלוסטר, ר' לעזר אוסר, ור' יוסה מתיר. א"ר לעזר מעשה של בית הכנסת בטיבריה שהיו נוהגין בו היתר - עד שבא רבן

מאיר. שואלת הגמ' שזה נחא שמבחוץ צריך בית שער, כיון שהוא לא יכול להגביה את המפתח מרה"ר ולפתוח את הגינה, אבל מדוע מבפנים צריך בית שער, והרי הגינה מוקפת מחיצות, וא"כ היא כרה"י? מתרצת הגמ' שהיות והגינה היא ככרמלית (שהרי לא הקיפו אותה למגורים) והדלת היא כרה"י, לכך צריך שהמפתח יהיה מונח בבית שער, כיון שאם המפתח יהיה מונח בגינה, א"כ וכי לא נמצאו שתי רשויות (כרמלית ורה"י) משתמשות ברשות (במקום) אחת?!

הלכה י

מתני' נגר חתיכת עץ שמשמשת כבריח (שלא מחובר לדלת) שיש בראשו קלוסטר, כדור עבה, שראוי לכתוש בזה תבלין, ר' לעזר אוסר לטלטלו, ולנעול בו את הדלת, ור' יוסה מתיר, א"ר לעזר מעשה בנגר שהיה בו קלוסטר של בית הכנסת בטיבריה, שהיו נוהגין בו היתר לנעול בו את הדלת, עד שבא רבן

המנעול למטה מעשרה טפחים, שאז אפי' אם אומרים חוקקים להשלים, דינו רק ככרמלית, וא"כ הרי זה נוטל את המפתח מתוך האסקופה שהיא גבוהה ג' טפחים ואינה רחבה ד' טפחים שדינה ככרמלית, ופותח ונועל ומניחו במקומו (באסקופה) דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים שהיות ולא אומרים חוקקים להשלים, לכך אף על פי שהמנעול נמצא למעלה מעשרה טפחים, מביא את המפתח מערב שבת ומניחו באסקופה (שהיא כרמלית) ופותח ונועל ונותנו (באסקופה, או) בחור (שאינו בו ד' על ד' טפחים) הנמצא למעלה מן המשקוף, כיון שהוא מקום פטור, אבל אם היה החור של ארבעה טפחים שהוא רה"י אסור להניח את המפתח שהיה מונח באיסקופת כרמלית, בחור שהוא רה"י, שהרי אין משתמשין אין מעבירים מרשות לרשות - מהאסקופה שהיא כרמלית, לחור שהוא רה"י, דרך רשות חור המנעול, שהוא מקום פטור, וא"כ הדא אמרה מוכח מכאן שגם בנקוב עבד לה ר'

מסכת פרק י [ה"י - דף סג] עירובין

גמליאל והזקנים ואסרו להן. ר' יוסה אומר איסור היו נוהגין בו - בא רבן גמליאל והזקנים והתירוהו להן. נגר הנגרר נועלין בו במקדש, אבל לא במדינה. והמונח, כאן וכאן אסור. ר' יהודה אומר המונח במקדש, והנגרר במדינה.

גמ' נגר שיש בראשו קלוסטרטא וכו': א"ר יוסי בר' בון כדברי מי שמתיר - עושה הנגר טפל לקלוסטרטא. כדברי האוסר - עושה הקלוסטרטא טפל לנגר.

נגר הנגרר וכו': איזהו נגר? אמר רבי יוחנן קשור אף על פי שאינו תלוי. אמר ר' יוחנן משכני חילפיי והראני של בית רבי - קשור אף על פי שאינו תלוי.

א"ר יוחנן אתיאי דיחידאה דהכא - כסתמא דתמן, ודיחידאה דתמן - כסתמא דהכא. ר' יוסה בעי קומי רבי ירמיה היך עבדין עובדא? א"ל מן

לכלי לתמיד, וכן אסור לנעול בו את הדלת, כיון שזה כבונה.

נגר הנגרר וכו': מבארת הגמ' איזהו נגר הנגרר שנחלקו בזה ר' יהודה וחכמים? אמר **רבי יוחנן** שמדובר שהנגר קשור לדלת אף על פי שאינו תלוי. ואמר ר' יוחנן, משכני משך אותי חילפיי (שם אמורא) והראני שהנגר של בית רבי הוא קשור אף על פי שאינו תלוי, כיון שהלכה כדברי ר' יהודה. **א"ר יוחנן**, אתיאי דיחידאה דברי ר"א שמצריך שפקק החלון יהיה קשור ותלוי, דהכא (שבמסכת שבת (הסוגיא היא ההעתק ממסכת שבת)) זה **כסתמא דתמן** כדברי חכמים (אצלינו במשנה) שמצריכים לקשור ולתלות את הנגר, ודיחידאה דתמן ודברי ר' יהודה (אצלינו במשנה), זה **כסתמא דהכא** כדברי חכמים (שבמסכת שבת) שמתירים לשתום את החלון בפקק החלון אפי' שהוא לא קשור ותלוי. שואלת הגמ' ר' יוסה בעי קומי שאל את רבי ירמיה, היך עבדין עובדא כדברי מי מהלכה, האם צריך שהנגר או פקק החלון יהיו תלויים, או לא? א"ל ר' ירמיה, מן

גמליאל והזקנים ואסרו להן, וא"כ מוכח שזה אסור, אבל ר' יוסה אומר שהמעשה היה הפוך, ואיסור היו נוהגין בו, עד שבא רבן גמליאל והזקנים והתירוהו להן, וא"כ מוכח שזה מותר.

נגר בריח שהוא קשור לדלת, אלא שהוא נגרר על הארץ, נועלין בו במקדש, אבל לא במדינה, כיון שזה נראה כבונה (ובמקדש לא גזרו). וברייח המונח על הארץ, שהוא לא קשור לדלת, כאן וכאן אסור, כיון שזה כבונה. ור' יהודה אומר שמותר לנעול את הדלת בנגר המונח במקדש, ובנגר הנגרר מותר אפי' במדינה.

גמ' נגר שיש בראשו קלוסטרטא וכו': מבארת הגמ' את המחלוקת; א"ר יוסי בר' בון כדברי מי (ר' יוסי) שמתיר כיון שהוא עושה את הנגר הברייח טפל לקלוסטרטא, וכיון שהקלוסטרטא הוא ככלי, לכך הנגר אינו מוקצה, ומותר לנעול בו את הדלת, ואין זה כבונה, וכדברי (ר"א) האוסר כיון שהוא עושה את הקלוסטרטא טפל לנגר, ולכך זה מוקצה, שהרי לא יחדו אותו

מסכת פרק י' [הי"א - דף סג] עירובין רסא

מה דאמר רבי יוחנן - משכני חילפיי והראני של בית רבי קשור אף על פי שאינו תלוי, הדא אמרה כר' יהודה עבדין עובדא. אתא רבי חונא בשם ר' שמואל הלכה כרבי יהודה, עד שיהא קשור בדלת. ר' ינאי חמוי דר' אמי עד שיהא קשור בדלת - בדבר שהוא יכול להעמידו, ניגרייא דר' לעזר הוה קטיר בגמי. נשמט אסור, נקמו ר' יעקב בר אחא בשם רבנן מדרהו בראשי אצבעותיו.

ר' בא בר כהנא ר' חייה בר אשי בשם רב הלכה כר' יוסי.

הלכה יא

מתני' מחזירין ציר התחתון במקדש, אבל לא במדינה. והעליון כאן וכאן אסור, רבי יהודה אומר העליון במקדש, והתחתון במדינה.

שהנגר קשור לדלת, ר' יעקב בר אחא בשם רבנן אומר שמדרהו את הנגר בראשי אצבעותיו, אבל שלא יטלטל אותו טלטול גמור.

ר' בא בר כהנא ור' חייה בר אשי בשם רב אמרו שהלכה כר' יוסי, שמותר לנעול את הדלת בנגר שיש בראשו קלוסטר.

הלכה יא

מתני' מחזירין את הציר התחתון (של דלת ארון) למקומו במקדש, כיון שהדלת עדיין תפוסה בציר העליון, אבל לא במדינה, גזירה שמא יתקע אותו ע"י פטיש, ויתחייב משום מכה בפטיש. ואם הציר העליון יצא ממקומו כאן וכאן אסור להחזירו, כיון שאם יצא הציר העליון הדלת נופלת במהרה, ולכך זה נראה כבונה, רבי יהודה אומר שגם את הציר העליון יכולים להחזיר במקדש, ואת הציר התחתון יכולים להחזיר גם במדינה.

מה דאמר רבי יוחנן - משכני חילפיי והראני את הנגר של בית רבי, שהוא קשור אף על פי שאינו תלוי, א"כ הדא אמרה מוכח מכאן שכר' יהודה עבדין עובדא שעושים מעשה כדברי ר' יהודה. ואומרת הגמ' שאתא רבי חונא ואמר בשם ר' שמואל, שהלכה כרבי יהודה, אבל אסור לנעול את הדלת בנגר - עד שהנגר יהא קשור בדלת, אבל אם זה קשור למזוזת הפתח, זה לא מועיל, ור' ינאי חמוי (חמיו) דר' אמי אמר שצריך עד שיהא קשור בדלת - בדבר בחוט חזק שהוא יכול להעמידו, אבל אם זה קשור בחוט דק, זה לא מועיל, אבל ניגרייא (הנגר) דר' לעזר הוה קטיר בשם ר' יעקב בר אמי בעשב, כיון שר' אלעזר סובר שגם אם זה קשור בחוט שלא יכול להעמיד את הנגר, זה מועיל. ואומרת הגמ' שאם נשמט הנגר מהחוט, אסור לסגור בו את הבית, ואם החוט נקמוז שהחוט ארוך כל כך עד שהוא מסיבב על הקרקע, ולא ניכר

מסכת פרק י' [הי"א - דף סג] עירובין

רסב

מחזירין רטייה במקדש, אבל לא במדינה, אם בתחילה כאן וכאן אסור.
גמ' מחזירין ציר התחתון במקדש וכו': א"ר יוסי בר' בון לא כל שבות התירו במקדש.

תני לא יקנח אדם את האיספלנית - שלא יבוא לידי מירוח, והממרח בשבת חייב חטאת. והתני החליקה ממטן - מחזירה מלמעלן, החליקה מלמעלה - מחזירה מלמטה, מגלה מקצת איספלנית מיכן ומקנח המכה מיכן, ומגלה מקצת איספלנית מיכן ומקנח המכה מיכן, אבל לא יקנח את האיספלנית שלא יבוא לידי מירוח, והממרח בשבת - חייב חטאת. **תני** רטייה שתפחה מחזירין אותה בשבת, ר' יעקב בר אחא בשם ר' יסא והיא שתפחה כנגד המכה, והתני החליקה מלמטן מחזירה מלמעלן, החליקה מלמעלן מחזירה מלמטן, ובלבד שלא תצא רשות כל אותה המכה. ר' יוסי בר' בון בשם רבי יסא מכה שנתרפאת נותנין עליה רטייה -

התחבושת החליקה מלמעלה מחזירה מלמטה, וכן הוא מגלה אם ירצה מקצת איספלנית מיכן מצד אחד ומקנח את המכה מיכן באותו מקום שגילה, וחוזר ומגלה מקצת איספלנית מיכן - ומקנח המכה מיכן, אבל לא יקנח את האיספלנית עצמה, בכדי שלא יבוא לידי מירוח, והממרח בשבת - חייב חטאת. **תני** רטייה (תחבושת) שתפחה והיא לא עומדת צמוד למכה ולכך היא לא מרפא את המכה, מחזירין אותה בשבת, ר' יעקב בר אחא בשם ר' יסא אומר והיא שתפחה רק כנגד המכה, אבל אם תפחה לגמרי, לא מחזירים אותה, והתני וכך למדנו בברייתא, שאם התחבושת החליקה מלמטן מחזירה מלמעלן, החליקה מלמעלן מחזירה מלמטן, אבל ובלבד שהתחבושת לא תצא מהרשות (מהאזור) של כל אותה המכה. ר' יוסי בר' בון בשם רבי יסא אומר, שמכה שנתרפאת כבר, נותנין עליה רטייה

מחזירין רטייה תחבושת (שהכהן הוריד בשביל לעשות עבודה) במקדש, אבל לא במדינה, ואם בתחילה שהכהן רוצה לעשות לו תחבושת חדשה, כאן וכאן אסור, כיון שכל מה שהתירו להחזיר את התחבושת, זה בכדי שהכהן לא ימנע מלעבוד עבודה במקדש, אבל לעשות תחבושת חדשה, שהכהן לא הורידה מחמת העבודה, גם בבית המקדש אסור לעשותה.

גמ' מחזירין ציר התחתון במקדש וכו': א"ר יוסי בר' בון שלא את כל השבותים חכמים התירו במקדש, ולכך לא מחזירים את הציר העליון, וכן לא יכולים לעשות תחבושת חדשה במקדש.

תני לא יקנח אדם את האיספלנית (תחבושת) כדי שלא יבוא לידי מירוח, והממרח את המשחה בשבת, חייב חטאת, והתני וכן שנינו בברייתא אחרת, שאם התחבושת החליקה ממטן (לכיון מעלה) מחזירה מלמעלן (לכיון מטה), ואם

מסכת פרק י' [הי"א - דף סג] עירובין

רסג

שאינה אלא כמשמרה. רבי בון בשם רבנן דתמן נותנין עֲלָה גבי מכה בשבת - שאינו אלא כמשמרה, אמר רבי תנחומא חוץ מעלי גפנים - שהן לרפואה. אמר רבי הונא הדא פואה - עיקר טב היא סגין כד אית בה חמשה קטרין, שבעה קטרין, תשעה קטרין, ובלבד דלא יתן מווי. אין קורין פסוק על גבי מכה, וההן דקרא על יברוחא אסור, בוא וקרא פסוק זה על בני שהוא מתבעת, תן עליו ספר, תפילין, בשביל שישן אסור. והתני אומרים היו שיר של פגעים בירושלים? א"ר יודן כאן עד שלא נפגע, וכאן משנפגע. אי זהו שיר פגעים? [תהילים ג] ה' מָה רָבו צָרֵי וְכָל הַמְּזֻמּוֹר, [תהילים צא] יֵשֶׁב בְּסֶטֶר עֲלִיוֹן עד כִּי אֲתָה ה' מְחַסֵּי.

אחד מבקש מחבירו בוא וקרא פסוק זה על בני מפני שהוא מתבעת מפחד, או תן עליו ספר תורה, או תן עליו תפילין בשביל שישן - אסור, כיון שאסור להתרפאות בדברי תורה. שואלת הגמ' והתני, אומרים היו שיר של פגעים בירושלים כשהוסיפו על העיר, כדי שלא יבואו המזיקים לירושלים, וא"כ מוכח שמותר להינצל בדברי תורה? מתרצת הגמ' א"ר יודן שיש הבדל, כאן עד שלא נפגע ואז מותר להינצל ע"י דברי תורה, וכאן משנפגע ואז אסור להתרפאות בדברי תורה. ומבארת הגמ' אי זהו שיר של פגעים? ה' מָה רָבו צָרֵי וְכָל הַמְּזֻמּוֹר, ויֵשֶׁב בְּסֶטֶר עֲלִיוֹן עד כִּי אֲתָה ה' מְחַסֵּי (כולל התבות האלו), כיון שיש בזה ששים תיבות, כנגד מה שנאמר "הִנֵּה מִשְׁתּוֹ שְׁלֹשְׁלֹמָה שְׁשִׁים" גְּבִרִים סָבִיב לָהּ" (וכן במזמור 'ה' מָה רָבו צָרֵי' יש ששים תיבות, ובלבד שנחסר את המילים 'עַל עֲמָךְ בְּרַכְתָּךְ סֶלָה' שאותם לא היו אומרים, עיין הגהות הגר"א שבעות ט"ו).

תחבושת, הגם שאסור לעשות רפואות בשבת, כיון שהתחבושת אינה לרפואה, אלא היא רק כמשמרה את המכה שלא תיפצע. וכן רבי בון בשם רבנן דתמן חכמי בבל אומר, שנותנין עֲלָה על גבי מכה בשבת, כיון שאינו לרפואה, אלא היא רק כמשמרה את המכה שלא תיפצע, ואמר רבי תנחומא שאומנם מותר לתת עלים ע"ג המכה, כיון שזה לא מרפא, אבל חוץ מעלי גפנים כיון שהן לרפואה, והרי אסור לעשות רפואות בשבת. אמר רבי הונא, הדא פואה - מין עשב, עיקר השורש שלו טב היא סגין טובה מאוד לריפוי, כד אית בה כשיש בו חמשה קטרין קשרים בשורש, או שבעה קטרין, או תשעה קטרין, ובלבד דלא יתן מווי ובתנאי שלא סחטו ויצא המיץ מהשורש הזה. ואין קורין פסוק על גבי מכה אפי' בימות החול, כיון שאסור להתרפאות בדברי תורה. וההן דקרא ואותו אחד שקורא פסוק על יברוחא מין שחין או רוח רעה אסור, וכן אם

הלכה יב

מתני' קושרין נימין במקדש, אבל לא במדינה, אם בתחילה כאן וכאן אסור. חותכין יבלת במקדש, אבל לא במדינה, אם בכלי, כאן וכאן אסור.

גמ' קושרין נימין במקדש: א"ר יוסי בר' בון דר' שמעון בן אלעזר היא, דתני ר' שמעון בן אלעזר נימא שבכינור שנפסקה וקשרה - היא אינה משמעת את הקול, אלא משלשל מלמעלן ועונב מלמטה. תני ר' שמעון בן אלעזר אומר הכהנים והלויים וישראל וכלי שיר מעכבין את הקרבן.

חותכין יבלת במקדש אבל לא במדינה: תמן תנינן חתיכת יבלתו אין דוחין, והכא את אמר הכין? ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי בשם רבי פדת,

הלכה יב

מתני' קושרין נימין (מיתרים) של הכינור (שנקרעו בשבת) במקדש, הגם שיש בזה משום קושר, כיון שמכשירי קרבן שלא יכלו לעשותם מערב שבת דוחים את השבת, אבל לא במדינה. ואם הוא רוצה לקשור מיתרים חדשים בתחילה לכינור, כאן וכאן אסור.

חותכין יבלת מהכהן או מהקרבן במקדש, אבל לא במדינה, ואם הוא רוצה לחתוך את היבלת בכלי, כאן וכאן אסור.

גמ' קושרין נימין במקדש: א"ר יוסי בר' בון שהמשנה כדברי ר' שמעון בן אלעזר היא, דתני ר' שמעון בן אלעזר אומר, נימא שבכינור שנפסקה וקשרה, הרי היא אינה משמעת את הקול, ולכך שלא יקשור את המיתר, אלא יביא מיתר חדש ומשלשל אותו מלמעלן דרך החור, ועונב אותו על גבי המימתח (הבורג שמותח את המיתרים), מלמטה כדרכו, כיון שמכשירי מצווה שלא יכלו לעשות מערב שבת דוחה

את השבת, ורשב"א סובר שלא יקשרו את המיתר הקרוע, כיון שהוא מחלל את השבת ולא מגיע לתכלית הרצויה, לכך שישלשל מיתרים חדשים, והמשנה שלנו סוברת שאסור לשלשל מיתרים חדשים, שלא יבואו לומר שמותר למתוח מיתרים גם בכינור חדש. **תני ר' שמעון בן אלעזר אומר שהכהנים המקריבים את הקרבן, והלויים העומדים על הדוכן לשורר, וישראל העומדים בזמן הקרבת הקרבן, וכלי שיר שמנגנים בהם בשעת שירת הלויים, כל אלו מעכבין את הקרבן, ולכך מותר לתקן את הכינור, שהרי הוא מעכב את הקרבן.**

חותכין יבלת במקדש אבל לא במדינה: שואלת הגמ' הרי תמן במסכת פסחים תנינן, חתיכת יבלתו של קרבן פסח אין דוחין את השבת, והכא את אמר הכין שחתיכת היבלת דוחה את השבת? מתרצת הגמ' ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי בשם רבי פדת אומר, שחתיכת היבלת הנמצאת בקרבן לא דוחה את השבת, שהרי יכולים להביא

מסכת פרק י' [הי"ב - דף סד] עירובין רסה

מפני קילקול פייסות, אמר רבי יוסה והן שהפיסו. אמר רבן שמעון בן לקיש בשם לוי סיכייא כאן בנפרכת כאן בשאינה נפרכת. רבי שמעון בן יקים אמר כאן בלחה כאן ביבישה. ר' יוסי בן חנינא אמר כאן ביד כאן בכלי. אתיא דרבי שמעון בן יקים כבר קפרא, ודר' יוסי בן חנינא כר' יוחנן; דתני כל המקלקלין פטורין, חוץ ממבעיר והעושה חבורה, בר קפרא אמר אפי' אינו צריך לדם, אינו צריך לאפר, א"ר יוחנן והוא שיהא צריך לדם, או לאפר, ר' אחא ר' חנינא בשם ר' יוחנן כאן וכאן בלחה אנן קיימין, והוא שיהא צריך לדם.

יוסי בן חנינא הולכים כשיטת ר' יוחנן, דתני כל המקלקלין פטורין חוץ ממבעיר והעושה חבורה, שבהם חייבים הגם שהוא מקלקל, ובר קפרא אמר שהוא מתחייב בחובל ומבעיר אפי' שאין לו בזה שום הנאה, ולכך אפי' שהחובל אינו צריך לדם, והמבעיר אינו צריך לאפר הוא גם חייב, אבל א"ר יוחנן שגם בחובל ומבעיר צריך שיהיה לו איזה שהוא הנאה, ולכך הוא מתחייב רק בתנאי שיהא צריך לדם או לאפר, והגם שההפסד מרובה מהרווח הוא מתחייב, אבל אם אין לו שום הנאה מהחבלה או מהבערה הוא פטור, וא"כ ר' שמעון בן יקים סובר כבר קפרא – שחייבים בחובל אפי' שהוא לא צריך את הדם, ולכך ר' שמעון בן יקים מעמיד את המשנה כשהיבלת היתה יבשה, כיון שאם היא לחה, ייצא דם בחתיכתו, ור' יוסי בן חנינא סובר כר' יוחנן – שחייבים על חובל רק כשהוא צריך לדם, ולכך הוא מעמיד את המשנה אפי' שהיבלת היתה לחה, וכיון שהוא לא צריך את הדם לכך יכולים לחתוך אותה ביד. וכן ר' אחא ר' חנינא בשם ר' יוחנן אמרו שכאן וכאן ביבלת לחה אנן קיימין, ובמסכת פסחים מדובר והוא שיהא צריך לדם, לכך אסור לחתוך את היבלת.

בהמה אחרת לקרבן, וכאן מדובר לעניין חתיכת היבלת שנמצאה בכהן, והתירו לחותכו מפני קילקול פייסות, שאם לא יחתכו את היבלת, יצטרכו להפיס על הקרבן פעם נוספת, אמר רבי יוסה שכל ההיתר הוא רק והן שהפיסו, אבל אם נמצא היבלת בכהן לפני הפיס, א"כ שלא ישתתף בפיס. אמר רבן שמעון בן לקיש בשם לוי סיכייא (שם מקום, ואולי צ"ל סיכייא – הזקן) שבאמת בשני המשניות מדובר לעניין הקרבן וביבלת יבשה, אלא כאן אצלנו מדובר ביבלת שנפרכת (מתפוררת) ביד, ולכך מותר להוריד אותה בשבת, וכאן במסכת פסחים מדובר ביבלת שאינה נפרכת ולכך יש איסור להורידה בשבת. ורבי שמעון בן יקים אמר, שהחילוק הוא שכאן במסכת פסחים מדובר ביבלת לחה, ולכך אסור להורידה בשבת כיון שהוא מוציא דם, וכאן אצלנו מדובר ביבלת יבישה, ולכך יכולים להורידה בשבת. ור' יוסי בן חנינא אמר שבאמת גם כאן וגם בפסחים מדובר ביבלת לחה, אלא החילוק הוא שכאן אצלנו מדובר שהוא חותך ביד, וכאן במסכת פסחים מדובר שהוא רוצה לחתוכה בכלי, ואומרת הגמ' שאתיא דברי רבי שמעון בן יקים כשיטת בר קפרא, ודברי ר'

מסכת פרק י' [הי"ג - דף סד] עירובין

הלכה יג

מתני' כהן שלקה באצבעו, כורך עליו גְּמִי במקדש, אבל לא במדינה. אם להוציא דם, כאן וכאן אסור.

בזקין מלח על גבי הכבש - בשביל שלא יחליק, וממלין מבור הגולה בגלגל בשבת, מבור הגדול ובאר הקר ביו"ט.

גמ' כהן שלקה באצבעו וכו': יהודה ברכי אמר לא שנו אלא גמִי, אבל בניגיון אסור - מפני יתור בגדים, סברין מימר יתור בגדים כחיסור בגדים. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא דר' חנינא, דא"ר חנינא בלבר שלא יחוץ בינו לבין בגד, ולא בין בגד לבגד, על דעתיה דר' חנינא אי זהו יתור בגדים? שתי כתנות, שתי מצנפות, שני מכנסים, שני אבנטים. כהן שלקה באצבעו וכרך עליה אבנט,

הלכה יג

מתני' כהן שלקה באצבעו, וזה לא מכובד שיעשה כך עבודה בבית המקדש, לכך הוא כורך עליו גְּמִי (עשב), אבל ההיתר הזה נאמר רק במקדש, אבל לא במדינה, כיון שגְּמִי מרפא. ואם הוא כורך את הגמִי בחוזה, כדי להוציא דם שעי"ז המכה תתרפא מהר, כאן (במדינה) וכאן (במקדש) אסור, שהרי הוא עובר על איסור חובל.

בזקין מפזרים גרגירי מלח על גבי הכבש – בשביל שהכהן לא יחליק (מחמת השומן הדבוק בכבש). וממלאין מבור הגולה (הנמצא בהר הבית) בגלגל בשבת, הגם שבאופן רגיל אסור לשאוב מים ע"י גלגל, שלא יבוא להשקות את גינתו, וכן ממלאים ע"י הגלגל מבור הגדול ובאר הקר (בור שיש לו מקור מים חיים – מעיין) ביו"ט, הגמ' תבאר מדוע התירו למלאות מבור הקר ביו"ט.

גמ' כהן שלקה באצבעו וכו': יהודה ברכי (הגדול) אמר, שלא שנו שהכהן יכול לכרוך על מכתו בזמן העבודה, אלא גמִי, אבל בניגיון בגד קטן אסור, מפני יתור בגדים, והרי בני הישיבה סברין מימר (חשבו לומר) שיתור בגדים זה כחיסור בגדים, ואסור להוסיף עוד בגד בכל מקום שהוא, אפי' לא במקום לבישת בגדים. אבל רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא אמר שהאיסור לכרוך בגד קטן, זה רק כדברי ר' חנינא, דא"ר חנינא בלבר שלא יחוץ בינו לבין בשר הכהן (בין בשר הכהן לבין בגד, ולא בין בגד לבגד, אבל אם הבניגיון לא יחוץ, הכהן יכול לכורכו על גבי מכתו. ואומרת הגמ' שעל דעתיה דר' חנינא אי זהו יתור בגדים? רק כשלוש שתי כתנות אחד על השני, או שתי מצנפות, או שני מכנסים, או שני אבנטים, אבל המוסיף סתם בגדים, אין בזה משום יתור בגדים. שואלת הגמ' מה הדין בכהן שלקה באצבעו וכרך עליה אבנט,

כל שם אבנט פסול, או אינו פסול אלא מלבוש?

וממלין מבור הגולה וכו': תני, מעלין בדיוביט, ומוטיפין בערק לחולה בשבת. מעלין בדיוביט משתמיחה. מטיפין בערק - אית דבעי מימר עוררה, אית דבעי מימר קוקניתה.

חצר שירדו בה גשמים - והיה בה בית אַבֵּל או בית משתה, הרי זה נוטל את האבן ומוריד, ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שעושה בחול.

תני אין ממלין בעדשה בשבת, אם כחם על החבל, או על המשיחה מותר.

ממלין מבור הגולה וכו': מפני מה ממלין מבאר הקר בגלגל ביו"ט, אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה וחנו על אותה הבאר - והתנו עמהן נביאים שיהו

את זה כדי שישמיע קול עֶרֶב שהחולה ישן, ולכך זה אסור לאדם רגיל, אבל השמעת קול סתם, מותר לעשות גם לאדם בריא.

חצר שירדו בה גשמים, והיה בה בחצר הזה בית אַבֵּל או בית משתה, הרי זה נוטל את האבן המעכב את יציאת המים מהחצר ומוריד את המים (חכמים התירו מוקצה משום המצווה), ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שעושה בחול, שלא ישווה את הגומות.

תני אין ממלין בעדשה בכלים גדולים מאוד בשבת, שהרי יש בזה טירחה מרובה, ואם הוא רוצה למלאות בכלים הגדולים האלו, כיון שהוא חס על החבל, או על המשיחה (מין חבל) שלא יתקלקלו מחמת ריבוי השאיבות מותר.

ממלין מבור הגולה וכו': אומרת הגמ' מפני מה ממלין מבאר הקר בגלגל ביו"ט, והרי באופן רגיל אסור למלאות בגלגל ביו"ט? אלא שבשעה שעלו ישראל מן הגולה וחנו על אותה הבאר והיו צריכים להשקות את בהמתם, והתנו עמהן נביאים שיהו

האם כל שם אבנט פסול גם אם הוא לובש אותו שלא במקומו, או אינו פסול אלא רק כשהוא לובשו במקום מלבוש?

וממלין מבור הגולה וכו': תני, מעלין יין בדיוביט דהיינו שמכניסים ראש אחד של צינור לתוך חבית יין, ומוצצים (שואבים את האויר) בצד השני (כשהראש השני נמצא נמוך מהחבית), וכך כל היין עובר לחבית אחרת, ואין בזה משום עובדין דחול. **ומוטיפין בערק** (כלי שבראשו אחד יש נקב גדול, ובתחתיו יש הרבה נקבים קטנים, וממלאים מים בכלי הזה, וכשסותמים את הנקב הגדול, המים לא מטפטפים, וכשפותחים את הנקב הגדול, המים מטפטפים לאט לאט, ומניחים כלי נחושת תחתיו, וטפטופי המים משמיעים קול) **לחולה בשבת**. מבארת הגמ' את הברייתא; **מעלין בדיוביט היינו משתמיחה** (היינו כמו שפירשנו). **ומטיפין בערק** - אית דבעי מימר עוררה שהוא עושה את זה כדי לעורר את החולה משנתו, דהיינו שזה משמיע קול אבל לא קול נגינה, וגם זה מותר רק לחולה, ולא לאדם רגיל, ואית דבעי מימר קוקניתה שהוא עושה

ממלין מבור הקר בגלגל ביו"ט. לא כל בארות הקר התירו, אלא אותה הבאר שחנו עליה בלבד. היך מה דאית אמר תמן מה שהותר הותר, וכה שהותר הותר.

הלכה יד

מתני' שרץ שנמצא במקדש - כהן מוציאו בהמיינו שלא לשהות את הטומאה דברי ר' יוחנן בן ברוקה, ר' יהודה אומר בצבת של עץ שלא להרבות את הטומאה. מאיכן מוציין אותו? מן ההיכל, ומן האולם, ומבין האולם ולמזבח דברי רבי שמעון בן גנס, ר' עקיבה אומר מקום שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת משם מוציין אותו, ושאר כל המקומות כופין עליו פסכתו. ר' שמעון אומר מקום שהתירו לך חכמים - משלך נתנו לך, שלא התירו לך אלא משום שבות.

יש לו בית קיבול, בכדי שלא להרבות את הטומאה בעזרה (הגם שיצטרכו להמתין עד שיביאו את הצבת). ומאיכן מוציין אותו בשבת? מן ההיכל, ומן האולם (החדר שלפני ההיכל), ומבין האולם ולמזבח דברי רבי שמעון בן גנס, ר' עקיבה אומר שמכל מקום שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת (דהיינו מכל העזרה) משם מוציין אותו, ושאר כל המקומות שבהר הבית, כופין עליו פסכתו (כלי נחושת גדול) עד מוצאי שבת, כדי שלא יטמאו בשרץ.

ר' שמעון אומר שלא יכולים לקשור את הנימה של הכינור בשבת, היות ויש בזה איסור דאורייתא, אלא רק יכולים לעונבו, ואומר ר"ש שאל תקשה עלי שלעיל (סוף פרק ד) לעניין היוצא חוץ לתחום התרתי לו לחזור לעיר אפי' כשיצא חמש עשרה אמה, וכאן אני אוסר לתקן את מיתרי הכינור, כיון שמקום שהתירו לך חכמים לחזור לאחר שיצא חוץ לתחום עד חמש עשרה אמה, משלך נתנו

ממלין מבור הקר הזה בגלגל ביו"ט, אבל לא את כל בארות הקר התירו למלאות ע"י גלגל, אלא רק אותה הבאר שחנו עליה בלבד, אבל מאותו באר מותר לשאוב בגלגל גם בזמן הזה, כיון שהתירו התירו. ואומרת הגמ' שהיך מה דאית אמר תמן (זה העתק מלעיל, לכך כתוב כאן תמן) לעניין בור הקר מה שהותר הותר, א"כ וכה לעניין היתר פסי הבריאות, ג"כ אומרים כיון שהותר לעולי רגלים - הותר גם בזמן הזה.

הלכה יד

מתני' שרץ מת שנמצא במקדש (בין בשבת ובין בחול), כהן מוציאו בהמיינו באבנטו (הכהן לא נטמא, כיון ששרץ לא מטמא במשא) הגם שהאבנט נטמא, בכדי שלא לשהות את הטומאה בעזרה דברי ר' יוחנן בן ברוקה, ר' יהודה אומר שמוציאים את השרץ בצבת של עץ שאינו מקבל טומאה (כלי עץ מקבל טומאה רק אם

גמ' כהן מוציאו בהמיינו וכו': אמר לו ר' יוחנן בן ברוקה לא נמצאת משהא בטומאה? אמר לו לא נמצאת מרבה בטומאה? אמר לו מוטב לעבור על מצות לא תעשה שלא באת לידי, ממצות לא תעשה שבאת לפניו. אמר רבי יוסי בר' בון אתיאי אילין פלוגתא כאילין פלוגתא; דתנינן תמן כיצד מפרישין חלה בטומאה ביום טוב? רבי אליעזר אומר לא תקרא לה שם עד שתיאפה, בן בתירה אומר תטיל לצונין, אמר רבי יהושע לא זה הוא חמץ שמוזהרים עליו בבל יראה ובבל ימצא, אלא מפרשתה ומנחתה עד הערב, ואם החמיצה החמיצה. אמר לו ר' יהושע לא נמצאתה כשורף קדשים ביום טוב? אמר לו רבי אליעזר מאיליהן הן נשרפין,

פלוגתא זה דומה למחלוקת של ר"א ור' יהושע; **דתנינן תמן** במסכת פסחים, **כיצד מפרישין חלה בטומאה ביום טוב** של פסח? שהרי לא תוכל לאפות את החלה הטמאה לאחר ההפרשה, ואם תשאיר אותו כמות שהוא זה יחמיץ, **רבי אליעזר אומר לא תקרא לה** (לחלה) **שם עד שתיאפה**, ואת הלחם האחרון שנמצא בתנור הוא מפריש לחלה, ומשאיר אותו בתנור עד שישרף, **בן בתירה אומר תטיל** את ההפרשת חלה **לצונין**, ועי"ז זה לא יחמיץ, **אמר רבי יהושע** שלא זה הוא חמץ שמוזהרים עליו בבל יראה ובבל ימצא, כיון שהוא לא עושה מעשה, **אלא מפרשתה** את החלה ומנחתה **עד הערב**, ואם החמיצה החמיצה, ולא מוזהרים על זה. ואמר לו ר' יהושע לר"א וכי לא נמצאתה כשורף קדשים ביום טוב, בזה שמשאירים את החלה בתנור שישרף? **אמר לו רבי אליעזר** לר' יהושע שלא מוזהרים על זה, כיון שמאיליהן הן נשרפין, שהרי כשהכניסו את הבצק לתנור, כל אחד ואחד היה ראוי לאכילה, ואח"כ כשמשאירים חתיכה אחת כדי שתישרף, זה נשרף מאליו,

לך, כיון שבעצם הוא לא יצא חוץ לתחום (שהרי "אין המשוחות ממצין את המידות" לא מסמנים את סימון סוף התחום בדיוק במקום התחום, אלא מציבים את סימון סוף התחום, ט"ו אמה לפני סוף התחום, מפני האנשים הטועים שלא שמים לב לסימון עד שעוברים את הסימון), ולעניין הכינור, לא התירו לקשור את המיתרים כיון **שלא התירו לך אלא** רק דבר האסור **משום שבות**, ולכך יכולים רק לענוב את המיתר הקרוע, אבל לא לקשור אותו.

גמ' כהן מוציאו בהמיינו וכו': אמר לו ר' יוחנן בן ברוקה לר' יהודה, וכי לא נמצאת משהא בטומאה עד שיביאו את הצבת של עץ? אמר לו ר' יהודה וכי לא נמצאת מרבה בטומאה ע"י שלוקחים את השרץ באבנט? ועוד אמר לו ר' יהודה מוטב לעבור על מצות לא תעשה שלא באת לידי – שלא אני עשיתי את המעשה, ממצות לא תעשה שבאת לפניו – שאני יטמא את האבנט בידים. אמר רבי יוסי בר' בון אתיאי אילין פלוגתא המחלוקת של ר' יהודה ור' יוחנן בן ברוקה, זה כאילין

מסכת פרק י' [ה"ד - דף סה] עירובין

אמר לו רבי אליעזר לא נמצאת עובר על כל יראה וכל ימצא? אמר לו מוטב לעבור על מצות לא תעשה שלא באת לידך, ממצות לא תעשה שבאת לפניך. תמן תנינן הניתנין במתן אחת שנתערבו בניתנין מתנה אחת - ינתנו במתנה אחת, מתן ארבע במתן ארבע - ינתנו מתן ארבע, מתן ארבע במתן אחת, ר"א אומר ינתנו מתן ארבע, ר' יהושע אומר ינתנו מתן אחת. אמר לו ר"א לא נמצאת עובר על כל תגרע? אמר לו ר' יהושע לא נמצא עובר על כל תוסיף? אמר לו מוטב לעבור על מצות לא תעשה שלא באת לידי, ממצות לא תעשה שבאת לידי. ר' יהודה אומר וכו': תמן תנינן הכנים ראשו ונתן על תנוך אזנו, ידו ונתן על בוהן

שתיים שהן ארבע, אבל ר' יהושע אומר שינתנו מכל כוס וכוס מתן אחת, אמר לו ר"א לר' יהושע וכי לא נמצאת עובר על כל תגרע כשאתה נותן רק מתן דם אחת על גבי המזבח (מקרבן שצריך לתת ממנו מתן שתיים שהן ארבע)? אמר לו ר' יהושע לר"א וכי לא נמצא הכהן עובר על כל תוסיף כשהכהן נותן מתן שתיים שהן ארבע מקרבן שצריך לתת ממנו רק מתן דם אחת? ועוד אמר לו ר' יהושע לר"א שמוטב לעבור על מצות לא תעשה שלא באת לידי ולתת רק מתן דם אחת והוא יעבור על כל תגרע בשב ואל תעשה, ממצות לא תעשה שבאת לידי מאשר לעבור בידים על כל תוסיף.

ר' יהודה אומר וכו': שואלת הגמ' והרי תמן במסכת נגעים תנינן, שהמצורע עומד בשער ניקנור (שהרי אסור לו להיכנס לעזרה, היות והוא מחוסר כיפורים עד שיקריבו עליו את קרבנותיו) בשביל להיטהר, ע"י שיתנו על תנוך אזנו ועל בהונות ידו ורגלו מדם האשם ומהשמן, והמצורע הכניס את ראשו לעזרה, והכהן נתן על תנוך אזנו מדם האשם ומהשמן, ואח"כ המצורע הכניס את ידו לעזרה, והכהן נתן על בוהן ידו מדם האשם

ואמר לו רבי אליעזר לר' יהושע, וכי לא נמצאת עובר על כל יראה וכל ימצא, כשהוא מניח את ההפרשת חלה כמות שהיא לפני האפייה? אמר לו ר' יהושע, מוטב לעבור על מצות לא תעשה שלא באת לידך - בשב ואל תעשה, ממצות לא תעשה שבאת לפניך - לעשות מעשה בידים. ואומרת הגמ' שבעוד מקום ר"א ור' יהושע נחלקו במחלוקת הזאת; תמן במסכת זבחים תנינן, כוס שקיבלו בו את הדם של קרבנות שהם ניתנין במתן אחת (כגון בכור או מעשר) על גבי המזבח, שנתערבו בכוס דם אחר של קרבן שניתנין במתנה אחת - ינתנו במתנה אחת, וכן אם התערב כוס שקיבלו בו דם של קרבנות שנותנים מהם על גבי המזבח מתן שתיים שהן ארבע (כגון עולה או שלמים) בכוס שקיבלו בו את הדם של הקרבנות שנותנים מהם מתן שתיים שהן ארבע - ינתנו מתן שתיים שהן ארבע, ויזרקו את הדם של כל כוס וכוס לשם מי שהוא (עד כאן זה דבר פשוט), אבל מה הדין אם התערב כוס דם שנותנים ממנו על גבי המזבח מתן שתיים שהן ארבע בכוס דם שנותנים ממנו על גבי המזבח מתן אחת, מה יעשה? ר"א אומר ינתנו מכל כוס וכוס מתן

מסכת פרק י' [ה"ד - דף סה] עירובין רעא

ידו, רגלו ונתן על בוהן רגלו, רבי יהודה אומר שלשתם היה מכנים כאחד. מחלפה שיטת ר' יהודה, תמן הוא אומר אסור להערים, וכא אומר מותר? תמן דלא יסאבתיה תלתא זימנין, ברם הכא טומאה ידועה מבפנים היא. מחלפה שיטה דרבנין, תמן אמרין מותר להערים, וכא אמרין אסור להערים? תמן שמא יכנים ראשו ורובו ויהא ענוש כרת, ברם הכא משום מכנים כלים טמאים במקדש, אפשר לה לצאת בלא שהות, בלא טומאה.

מאיכן מוציאין אותו וכו': הוציא ממקום שחייבין עליו כרת, ונפל למקום שאין חייבין עליו כרת - כבר נראית לצאת. מצא אחר בצידו, מוציא את שניהם

באבנט? מתרצת הגמ' שיש הבדל, כיון שתמן לעניין המצורע אם תאמר לו להכניס את שלושתן כאחד, יש חשש שמא המצורע יכניס את ראשו ורובו כאחד, ויהא ענוש כרת (כשהוא מכניס אבר אבר, זה רק ביאה במקצת שפטורים על זה). ברם הכא אבל כאן כשהוא מטמא את האבנט, כל החשש הוא משום מכנים כלים טמאים במקדש, אבל הרי מחמת שהוא מוציא את השרץ ע"י האבנט אפשר לה לשרץ לצאת בלא שהות, וזה גם בלא טומאה, שהרי האבנט לא יהיה אב הטומאה, ואין בזה אפי' איסור מלקות, ולכך עדיף להוציא את השרץ מיד ע"י האבנט, ולא להמתין עד שיביאו צבת של עץ.

מאיכן מוציאין אותו וכו': אומרת הגמ' שזה פשוט שאם הוא הוציא את השרץ ממקום (מעזרה) שחייבין עליו כרת ונפל למקום (הר הבית) שאין חייבין עליו כרת, שהוא מגביה אותו ומוציאו, כיון שכבר נראית הטומאה הזאת לצאת, אבל יש לשאול מה הדין אם הוא מצא שרץ אחר בצידו (בהר הבית), האם הוא מוציא את שניהם, כיון שבין כה הוא כבר מטלטל שרץ

ומהשמן, ואח"כ המצורע הכניס את רגלו לעזרה, והכה נתן על בוהן רגלו מדם האשם ומהשמן, רבי יהודה אומר שאת שלשתם היה המצורע מכניס לעזרה כאחד, כדי שלא ירבה בביאות; וא"כ שואלת הגמ' שלכאור' מחלפה שיטת ר' יהודה, שהרי תמן לעניין המצורע הוא אומר שאסור להערים ולהשהות את הטומאה, וכאן ר' יהודה אומר שמותר (וממתינים עד שיביאו צבת של עץ)? מתרצת הגמ' שיש הבדל, כיון שתמן אומרים למצורע להכניס את שלושתם כאחד, דלא יסאבתיה תלתא זימנין שלא יטמא את המקדש שלשה פעמים, ברם הכא אבל כאן הרי הטומאה כבר ידועה (נמצאת) מבפנים היא, ולכך ממתינים עד שיביאו צבת של עץ, בשביל שלא להרבות את הטומאה. שואלת הגמ' שלכאור' מחלפה שיטה דרבנין, שהרי תמן חכמים אמרין שמותר להערים ולהשהות את הטומאה, שהרי חכמים אומרים שהמצורע מכניס את תנוך אוזנו ובהונות ידו ורגלו בשלשה פעמים, וכאן חכמים (ר' יוחנן בן ברוקה) אמרין שאסור להערים ולהשהות את הטומאה, ולכך הכהן מוציא את השרץ

מסכת פרק י' [הי"ד - דף סה] עירובין

ערב

או אינו מוציא אלא את שנראה לצאת? הוא היה אומר צבת בצבת עבד, צבתא קדמייתא מה הוות? ביריה הוות. אמר רבי חנינא קומי ר' מנא ומה את אמר לה? מצבתא אחת - למדו כמה צבותות, וכא משביתה אחת - למדו כמה שביתות.

הדרן עלך פרק המוצא תפילין

וסליקא לה מסכת עירובין

מת, או אינו מוציא אלא רק את השרץ
שנראה לצאת מהעזרה? מתרצת הגמ'
שהוא יכול להוציא אגב השרץ שנראה
לצאת, גם את השרץ שנמצא בהר הבית,
שהרי שנינו בברייתא הוא (ר' יהושע) היה
אומר, צבת בצבת עבד עושים את הצבת
ע"י צבת אחרת (כיון שלא יכולים לגעת
בברזל רותח), אבל **צבתא קדמייתא מה**
הוות אבל מי עשה את הצבת הראשון? אלא
ע"כ שזה **ביריה הוות** הקב"ה ברא את הצבת
הראשון, אמר רבי חנינא קומי ר' מנא ומה
את אמר לה איך אתה מוכיח מהצבת
שיכולים לטלטל את השרץ שנמצא בהר
הבית בצד השרץ שהוציאו מהעזרה? א"ל ר'
מנא, שכמו שמצבתא אחת למדו (עשו)
כמה צבותות, כך וכאן משביתה אחת
שנדחתה מחמת קדושת העזרה, למדו לדחות
כמה שביתות, וכיון שכבר התירו לו את
המוקצה, לכך אגב זה התירו לו להוציא גם
את השרץ שנמצא בצידו.
הדרן עלך בלי נדר פרק המוצא תפילין
וסליקא לה מסכת עירובין

מסכת

עירובין

רעג

הדרן עלך מסכת עירובין,
והדרך עלן, דעתן עלך מסכת
עירובין, ודעתך עלן,
לא נתנשי מינד מסכת
עירובין, ולא תתנשי מינד,
לא בעלמא הדין, ולא
בעלמא דאתי:

הדרן עלך נחזור עליך בלי נדר מסכת
עירובין, והדרך עלן ויפה לנו מסכת
עירובין, דעתן עלך דעתינו עליך מסכת
עירובין, ועכשיו מבקשים ממסכת עירובין
ודעתך עלן, שתחשוב עלינו לטובה, לא
נתנשי מינד, לא נעזוב אותך מסכת
עירובין, ומבקשים ממסכת עירובין
ולא תתנשי מינד, לא תעזבי אותנו,
לא בעלמא הדין לא בעולם הזה, ולא
בעלמא דאתי ולא בעולם הבא:

יאמר כן שלשה פעמים, ואחר כך אומר:

יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתהא תורתך אומנתינו, בעולם הזה, ותהא עמנו
לעולם הבא:

הערב נא יי אלהינו את דברי תורתך בפינו, ובפיפיות עמך בית ישראל, ונהיה כולנו אנחנו,
וצאצאינו, וצאצאי עמך בית ישראל, כולנו יודעי שמך, ולומדי תורתך לשמה.

מאיבי תחכמני מצותך, כי לעולם היא לי: יהי לפני תמים בחקיך, למען לא אבוש: לעולם לא
אשכח פקודיך, כי כם חיייתי: ברוך אתה אדני, למדני חקיך:

אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך, אדני אלהינו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא
שמת חלקנו מיושבי קרנות, שאנו משכימים, והם משכימים, אנו משכימים לדברי תורה,
והם משכימים לדברים בטלים, אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר, והם
עמלים ואינן מקבלים שכר, אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים
לבאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תורדם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה, לא יחצו מיהם,
ואני אכטח בך:

יהי רצון מלפניך, אדני אלהי, כשם שעזרתני לסיים מסכת עירובין, כן תעזרני להתחיל
מסכתות וספרים אחרים ולסייםם, ללמוד, וללמד, לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי
תלמוד תורתך באהבה, וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, יעמוד לי, ולזרעי, שלא
תמוש התורה, מפני, ומפי זרעי, וזרע זרעי עד עולם. ותתקיים בי, בהתהלכך תנחה אתך,
בשכבך תשמר עליך, והקיצות היא תשיחך: כי בי ירבו ימיה, ויוסיפו לך שנות חיים: אך
מים בימינה, בשמאולה עשר וקבוד: אדני עז לעמו יתן, אדני יברך את עמו בשלום:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֹה רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּהוּא
בְּעֶלְמָא דְּהוּא עֵתִיד
לְחַדְתָּא, וְלֹאֲחִיא מִתִּיא,
וְלֹאֲסָקָא לְחִי עֶלְמָא, וְלִמְבִּנִי
קֶרְתָּא דִּירוּשָׁלַם, וְלִשְׁכָּלֵל
הִיכְלִיָּה בְּגוּה, וְלִמְעָקֵר פּוֹלְחָנָא
נוֹכְרָאָה מֵאַרְעָא, וְלֹאֲתָבָא
פּוֹלְחָנָא דְּשִׁמְיָא לְאַתְרָהּ,
וַיִּמְלִיךְ קוֹדֶשָׁא בְּרִידָה הוּא,
בְּמַלְכוּתִיָּה וַיִּקְרָה, [וַיִּצְמַח
פֶּרֶקְנָה וַיִּקְרַב מְשִׁיחָה]. בְּחֵיכּוֹן
וּבְיוֹמִיכּוֹן, וּבְחֵי דְּכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל, בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב.
וְאִמְרוּ אָמֵן:

יִתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמֹה רַבָּא. בְּעֶלְמָא דְּהוּא
עֵתִיד לְחַדְתָּא, בְּעוֹלָם שְׁהִקְבִּיָּה עֵתִיד לְחַדְשׁ,
וְלֹאֲחִיא מִתִּיא, וְלֹאֲחִיוֹת אֶת הַמִּתִּים,
וְלֹאֲסָקָא לְחֵי עֶלְמָא, וְלֹאֲעוֹלוֹת אֶת הַמִּתִּים
מִקְבָּרִם לְחֵי עוֹלָמִים, וְלִמְבִּנֵי קֶרְתָּא
דִּירוּשָׁלַם, וְלִבְנוֹת אֶת הָעִיר יְרוּשָׁלַם,
וְלִשְׁכָּלֵל הִיכְלִיָּה בְּגוּה, וְלִיסֵד אֶת הִיכְלוֹ
בְּתוֹךְ הָעִיר, וְלִמְעָקֵר פּוֹלְחָנָא נוֹכְרָאָה
מֵאַרְעָא, וְלִעָקֹר אֶת עֲבוֹדַת הָאֱלִילִים מֵאַרְצוֹ
מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל, וְלִאֲתָבָא פּוֹלְחָנָא דְּשִׁמְיָא
לְאַתְרָהּ, וְלִהְיוֹר אֶת עֲבוֹדַת הַשָּׁמַיִם לְמִקְוָמוֹ
(בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ). וַיִּמְלִיךְ קוֹדֶשָׁא בְּרִידָה הוּא,
וְהִקְבִּיָּה יִמְלוֹךְ, בְּמַלְכוּתִיָּה וַיִּקְרָה, בְּמַלְכוּתוֹ
וּכְבוֹדוֹ, (וַיִּצְמַח פֶּרֶקְנָה וְהִקְבִּיָּה יִצְמִיחַ אֶת
הַהַצְלָה – שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, וַיִּקְרַב מְשִׁיחָה.
וַיָּבִיא אֶת מְשִׁיחוֹ). וְכָל אֵלּוֹ הַדְּבָרִים יִהְיוּ
בְּחֵיכּוֹן וּבְיוֹמִיכּוֹן, וּבְחֵי דְּכָל בֵּית
יִשְׂרָאֵל, בְּעֶגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב. וְזֶה יִהְיֶה
בְּמַהֲרָה וּבְזֶמֶן קָרוֹב. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁמֹה רַבָּא מְבָרַךְ, לְעָלָם וּלְעָלְמֵי עֶלְמָיָא

יִתְפָּרֵךְ וַיִּשְׁתַּבַּח וַיִּתְפָּאֵר וַיִּתְרוֹמֵם וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר וַיִּתְעַלֶּה וַיִּתְהַלָּל, שְׁמֹה דְּקֶדְשָׁא
בְּרִידָה הוּא. לְעָלָא מִן כָּל בְּרַכְתָּא וְשִׁירָתָא, תְּשַׁבַּחְתָּא וְנַחֲמָתָא, דְּאִמְרִין
בְּעֶלְמָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבְּנָן וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מָאן
דְּעָסְקִין בְּאוֹרֵיתָא, דִּי בְּאַתְרָא [בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל: קְדִישָׁא] הָדִין, וְדִי בְּכָל אֲתֵר
וְאַתֵּר, יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן, שְׁלָמָא רַבָּא, חָנָא וְחֶסֶדָא וְרַחֲמִין, וְחֵינִין אֲרִיכִין, וּמְזוֹנָא רוּיָחָא,
וּפְרָקְנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמִיָּא וְאַרְעָא. וְאִמְרוּ אָמֵן:

יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמִיָּא, וְחֵיִים טוֹבִים, עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן:
עוֹשֶׂה שְׁלֹם בְּמִרוֹמָיו, הוּא יַעֲשֶׂה שְׁלֹם, עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְאִמְרוּ אָמֵן: